

L:2

B46B

155 B2M

Mukerji, Raj Krishna.
Anatomy.

3463

● ● ● ● ●

[illegible]

H. H. Maharajah Major General

Sir Chandra Shum Shere Jung Rana Bahadur,
G.C.B., G.C.S.I., D.C.L., OF NEPAL

येनाटमी

अर्थात्

शरीर-तत्त्व ।

डाक्टर राजकृष्णमुखोपाध्याय, एल. एम. एस.
ईन्स्पेक्टर आफ हस्पीताल नैपालले प्रणीत ।
पण्डित राममणि दीक्षिताचार्यले प्रूफ संशोधित ।

ANATOMY

OR

SHAREER-TATTWA

IN

PARBATIA

Designed for the use of Vernacular Medical Students.

BY,

Raj Krisna Mukerji L. B. S.

Inspector of Hospitals Nepal.

Proof correction made by Pandit Rama Mani A. D. of Nepal

FIRST EDITION.

1909.

बनारस

मिण्टिङ्ग वर्क्समा पं. रूपमणि आ. दी. द्वारा मुद्रित ।

संवत् १९६९.

[Price Rs 5.

L:2
155D2M

JAGADGURU VISHWARADHYA
ANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY

Jangamawadi Math, Varanasi

Acc. No.3463.....

भूमिका ।

नेपाल मेडिकल-स्कूलमा येनाटमीको लेक्चर दीँदा परब-
तिया-भाषामा येनाटमीको किताब न भयाको हुनाले डाक्टरी
पढ्ने मानीसहरूलाई साह्रै गाहारो देख्दा मैले धेरै परीश्रम
गरि यो किताब बनाई श्री ३ महाराज मेजर जेनरल सर चन्द्र-
शम्शेर जङ्गराणा-बहादुर जी. सी. बी., जी. सी. एस. आई.
ऐण्ड डी. सी. एल. आनरेरी कणैल फोर्थ गोर्खा ज. थोड् लीड्
पीम् मा को काङ् वाङ् स्याङ् प्राइमिनिष्टर ऐण्ड मार्शेल् मुलुक
नेपालका हजूरमा नजर गराउँदा बहुत खुशी भै बक्सियो ।

यो किताब छपाउँदा नेपाली-भाषामा डाक्टरी कुराको
धेरै अर्थ न पायाको हुनाले, ठाउ ठाउमा अंग्रेजी नामहरू
राख्नु परदा अंग्रेजी नाम राखेको छ । यसै कारणले यस
किताबमा चलन भयाका अंग्रेजी कुराको नाउँ र माने समेतको
पञ्जिका बनाई सबलाई सुगम गरी दियाको छ । दोस्त्रा पटक
छपाउँदा बीच बीचका अंग्रेजी कुराको ठाउँ ठाउँमा जम्मै अर्थ
खोली छपाउला भन्दा मतलब गरेको छ ।

अब यो किताब तयार हुनाले डाक्टरी स्कूलमा पढ्ने
मानीसहरूलाई केही सुफल भयो भने मैले यो किताब बनाउँदा
गरेको परीश्रम सुफल भो भनि खुशी हुने छु । डाक्टरी विद्या
पढ्नेहरूले यो छापा किताब पाई जसको कृपाले यो किताब
छापा गराउन सकीयो उनै नेपालका प्रभु श्री ३ महाराजको जय
मनाई आफ्नू विद्या बढाउनु होला भनि आशा गरद छु ।

यो किताब छपाउँदा बनारस प्राभाकरी-कम्पनीको मेनेजर
पण्डित राममणि आचार्य दीक्षितले शुद्धाशुद्ध विचार राखी
छापी दीनू भयाको हुनाले म निज पण्डितजीलाई धन्यवाद
दिन छु ।

डाक्टर राजकृष्ण मुखोपाध्याय,

संवत् १९६६,

एल. एम. एस.

Dedicated to His Highness Maharajah Major
General Sir Chandra Shum Shere Jung Rana
Bahadur G. C. B., G. C. S. I. and D. C. L.,
Honorary Colonel 4th Gorkhas Chong Ling
Ping Ma Ko Kang Wang Shang Prime
Minister and Marshal of Nepal.

May it please Your Highness,

*As Your Highness is the most enlightened ruler
that Nepal has ever seen and has always evinced
parental solicitude, for the relief of the suffering
humanity, to which the following few humble pages
will probably help to contribute, though in a small
measure, the undersigned has ventured to take the
liberty of dedicating this humble apology for a copy
of Anatomy in Parbattia to Your Highness in the
hope Your Highness may be graciously pleased to
condiscend to favour him with Your Highness's kind
acceptance of it.*

*By His Most Humble and obedient servant
and most devoted admirer,*

Raj Krishna Mukhopadhyaya L. M. S.,

Nepal.

थेनाटमी
अर्थात्
शरीर-तत्त्वको
विषयसूचीपत्र ।

विषय ।	पृष्ठ	विषय ।	पृष्ठ
(अ)		मासल	४३०
अक्सिपिटल बोनको बयान	४७	आन्टीरियेर रेडियो आलनर रिज- नको मासल	४०२
अपर येक्सट्रिमिटीको आर्टिक्युलेशन	३०८	आन्टीरियेर स्क्वापुलार रिजनको मासल	४०३
अपर येक्सट्रिमिटी र थोन्याक्सका मेन्सको बयान	६४१	आन्टीरियेर ह्युमेरल रिजनको मासल	४०५
अग्र्यान्स आफ सेन्सेसनको बयान	८४९	आबडोमिनल आवार्टाको बयान	५७१
अर्विटुसको बयान	१३०	आबडोम्यानको बयान	७६५
असइनोमिनेटमको बयान	२०९	आबडोम्यानको मासल	३८७
(आ)		आलनर आर्टरीको बयान	५५९
आईको बयान	८४३	आलना बोनको बयान	१७०
आउटर र फिबुला रिजनको मासल	४५१	आवार्टाको बयान	४५९
आक्सिलरी आर्टरीको बयान	५४०	(इ)	
आगूजिलाको बयान	८३८	इनोमिनेट आर्टरीको बयान	४६३
आङ्गुलजयन्टको बयान	३२९	इन्टर्नल इलियाक आर्टरीको बयान	५५८
आन्टीरियेर टिबियाल आर्टरीको बयान	६२०	इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको बयान	५०५
आन्टीरियेर टिबियो फिबुला रिज- नको मासल	४४५	इन्टर्नल फिमरल रिजनको मासल	४३४
आन्टीरियेर थोन्यासिक रिजनको मासल	४००	इन्फोरियेर टाविनेटेडको बयान	१११
आन्टीरियेर फिमरल रिजनको		इन्फोरियेर म्याक्सिलरीको बयान	१२१
		इयारको बयान	८४९
		इस्त्रोफेगसको बयान	७६३

विषय ।	पृष्ठ	विषय ।	पृष्ठ
(ए)		बयान	३३२
पट्थ नार्भको बयान	६९२	टार्सास बोनको बयान	२५७
(क)		टीबिया बोनको बयान	२४२
कक्सिस्सको बयान	४३	टीबियो फीबुलर आर्टीकुलेशन	३३८
कमन इलियाक आर्टरीको बयान	५८६	टेन्थ नार्भको बयान	६९५
कमन केरोटिड आर्टरीको बयान	४६५	टेष्टिस र कामारिडको नाम	८२६
कार्पाल बोनको बयान	३१८	ट्रेक्रियाको बयान	८०५
कार्पाल-मेटाकार्पाल बोनको बयान	३२०	ट्र्याम्पुरल बोनको बयान	६२
केनियाल नार्भको बयान	६६७	ट्रेन्थ नार्भको बयान	७०७
क्यारेक्टर आफ सर्भाइकलको बयान	१६	(ड)	
कल्यामिकलको बयान	१४९	डुंडालनाको बयान	१२
(ग)		डर्सलभाटिब्राको पिक्युलियर	३०
गीलो चीजको नाम ठाउँ	२	डर्सलभाटिब्राको बयान	२८
ग्लुटियालरिजनको मासलको बयान	४३७	डर्सेलिस पेडिस आर्टरीको बयान	६२३
(छ)		डाइजेशन अर्ग्यान्सको बयान	७५२
छोटो हाडको नाम	१०	डायाफारमको बयान	३८५
(ज)		डियोडिनामको बयान	७७३
जनानाको स्पाक्रामको बयान	४२	ड्युरामेटरको बयान	६३८
जयन्टको बयान	२९१	(थ)	
(ट)		थार्ड नार्भको बयान	६७०
टार्सलबोनको आर्टीकुलेशनको		थोन्याक्सको बयान	१३८
		थोन्याक्सको बयान	७९३
		थोन्यासीस आवार्टाको बयान	५६६
		[न]	
		नाइन्थ नार्भको बयान	६९३
		नार्भको बयान	६५२

विषय ।	पृष्ठ	विषय ।	पृष्ठ
नेकको ट्यूबलको बयान	४१६	प्यालेट बोनको बयान	७५६
नेजल फसिको बयान	११३	प्लुराको बयान	८०८
नेजल बोनको बयान	८५	प्लयान्टर रिजनको बयान	४५३
नोजको बयान	८०		

[प]

पल्लिटियाल आर्टरीको बयान	६१४
पाल्मोनेरि आर्टरीको बयान	४५७
पाल्मोनेरि भेनको बयान	६३६
पिक्चुलिअर रिज्जको बयान	१४६
पेन्सको बयान	८२४
पेराइट ठको बयान	५४
पेरिकार्डियमको बयान	७९४
पेरिटोनियमको बयान	७८८
पेल्विसको आर्टिकुलेशनको बयान	३०६
पेल्विसको बयान	८१८
पोष्टेरियर ट्रिबियाल आर्टरीको बयान	६२६
पोष्टेरियर फिमोरल रिजनको मासल	४४३
पोष्टेरियर रेडियोआलनर सुपर फेसियाल लेयारको मासल	४१७
पोष्टेरियर स्क्यापुलर रिजनको मासल	४०३
पोष्टेरियर ह्युमेरल रिजनको मासल	४०७
प्याटिला बोनको बयान	२४०
प्यानक्रियामको बयान	७८६

[फ]

फाष्ट नार्भको बयान	६६९
फिफथ नार्भको बयान	६७२
फिबुलाको बयान	२५०
फिमरल आर्टरीको बयान	६०४
फिमरको बयान	२२९
फिमेल अर्ग्यान आफ जेनेरोटिकको बयान	८३१
फिमेलको पेरीनियमको बयान	८७७
फिमेलको पेरीनियमको मासल	३९८
फुटको डर्सल रिजनको मासल	४५२
फुटको बयान	२५६
फेरिडसको बयान	७६०
फेसियेल आर्टरीको बयान	४७५
फोर्थ नार्भको बयान	६७१
फ्रान्टलको बयान	५७
फल्याञ्जेसको बयान	२८४
फल्याट बोनको सर्फेसको नाड	११

[ब]

ब्रेकियाल आर्टरीको बयान	५४६
ब्रेकियाल प्लेक्ससको बयान	७१३
ब्रनको डिभोजनको बयान	६५७
ब्रेनको मेस्ट्रेनको बयान	६५५

विषय ।	पृष्ठ	विषय ।	पृष्ठ
ग्लाहरको बयान	८१९	येल्वो जयन्टको येनाटोमोसिसको बयान	५५१
[भ]		[र]	
भार्टिब्रल कलमको जम्मा बयान	४५	राईट पालमोनरी आर्टरीको बयान	४५८
भेन्सको बयान	६३४	रिब्सको बयान	१४४
भेसिक्युलिस्यामिनेलिस र स्पाइरमे- टिक कंडको बयान	८२९	रीब जयन्टको बयान	३१६
भोमर बोनको बयान	११५	रेक्टमको बयान	७७८
[म]		रेडियामको आर्टिकुलेशनको बयान	३१५
मासल्स आफ दी ट्राङ्कको बयान	३६६	रेडियाल आर्टरीको बयान	५५२
मासल्स र फेसियाको बयान	३३५	रेडियाल रिजनको बयान	४१५
मिडिक्लिनामको बयान	८०९	रेडियास बोनको बयान	१७८
मिडिल पामर रिजनको मासल्स	४२५	[ल]	
मेमारी ग्ल्यान्डको बयान	८३८	लड्ड बोनको नाम	१०
मेलको पेरीनियामको बयान	८७५	लाम्बर नार्भ्सको बयान	७२७
मेलको पेरीनियामको मासल्स	३९६	लाम्बर प्लेक्ससको बयान	७२८
मेलको युरियाको बयान	८२२	लाम्बर भाट्रिब्राको क्यारेक्टर	३२
मेलर बोनको बयान	१०१	लाज इन्टेष्टाइनको बयान	७७६
[य]		लिभरको बयान	७८०
युरिनरी अर्गानको बयान	८१४	लिम्फाटिक्सको बयान	६४८
येक्सटर्नल इलियाक आर्टरीको बयान	६०१	लेगको बयान	२४०
येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीको बयान	४७९	लेफ्ट पालमोनरि आर्टरीको बयान	४५९
येथमयेड बोनको बयान	८१	लेरिडको बयान	८००
येल्वो जयन्टको बयान	३१३	लोवर येक्सट्रिमिटी र आब्डोमेन पेल्विस भेन्सको बयान	६४४
		ल्याक्रिमेल बोनको बयान	९९
		ल्याटान्याल थोन्यासिकको मासल	४०१

विषय ।	पृष्ठ	विषय ।	पृष्ठ
[श]		स्क्रियोरैक्टल फसाको बयान	८७३
शरीरको ठाउँ २ को नाउँ	९	स्क्रयापुलाको बयान	१५४
शरीरमा जुन २ चोज रक्षाको छ		स्पाइनल कर्डको बयान	६५३
बताइन्छ	१	स्पाक्राल प्लेक्ससको बयान	७३६
[ष]		स्प्लीनको बयान	७८७
ष्टम्याकको बयान	७७०	स्फीनायेड बोनको बयान	७२
ष्टार्नामको बयान	१४९	स्माल इन्टेष्टाइनको बयान	७७३
[स]		[ह]	
सर्भाइकल नाभको बयान	७०४	हर्नियाको बयान	८६०
सलाइमारी ग्ल्यान्डको बयान	७५७	हाडको फ्रैटको नाम	३
साइन्सको बयान	६३५	हाड केकेले बनद छ	१२
सिक्स्थ नाभको बयान	६८७	हाडको बयान	७९५
सिम्याथाटिक नाभको बयान	७४६	हायेड बोनको बयान	१३५
सिष्टेमिक भेनको बयान	६३७	हिप जयेन्टको बयान	३२१
सुचुरको बयान	१२२	हेड ऐन्ड नेकको भेनको बयान	६२७
सुपोरियेर म्याक्सिलरी बोनको		हेडको मासलसको बयान	३३७
बयान	८८	ह्यान्डको बयान	१८३
सेकेन्ड नाभको बयान	६७०	ह्यान्डको डीपपामरआर्चको बयान	} ५६४
सेभेन्थ नाभको बयान	६८९	ऐ० सुपरफेसियालको समेत	
सोल्डर जयेन्टको बयान	३११	को बयान	
स्कालको बयान	४६	ह्यान्डको रेडियाल रिजनको मासल	४२१
		ह्युमेरसको बयान	१६२

येनाटमी

अर्थात्

शरीर-तत्त्वको

अंगरेजी र नेपाली पञ्जिका ।

(अ)

अक्सिपीटल बोन, खोपडी हाड
अडोटरि मियेटस, कान सुन्ने प्वाल
अनिकवाल, र भोग गराउ छ
अन्डर, तल्लो दिग
अपर, माथी
अपरचर, छिद्र
अपवाड, माथी तरफ
अफ, को
अबसरवेन्ट, सोचने
अम्बेलाईकस, नाइटो
अग्यान्स, शरीरभित्र रहेको जन्तुहरू
अर्वोट, आंखाको गोलाई
अर्वोट क्याभिटी, आंखा बसने गर्भरो
अरिकल, मुटुका कोठा
अरिजिन, उठनु
अरिफिस, छिद्र
अलभीवला, गोजां
अष्ट्रग्यालास, कुकुँचाको हाड
असइनेमिनेटम, कट्टीको हाड
अंसी वां अस, हाड

(आ)

आई, आंखां
आईबल, आंखाको गोलां
आईब्राऊ, आंखी भौं
आईरीस, आंखाको कालो पर्दा
आईलीड, आंखाको पानी
आउटर, बाहिरी
आउटवार्ड, बाहिर तरफ
आक्सन, काम
आगजिला, काखी
आङ्कल, गोली गांठाको जोर्नी
आङ्कल, कुना
आटांचमेन्ट, टासीने
ओड, जोर्नी
आडालट, उमेरदार
आनाष्टोमोसिस, जोरिनु
आन्टीरियेर, अगाडी
आब, फट्टाउनु
आबडोमेन, पेट
आर्च, गुम्मज
आर्टरी, नसा रगत चलने ढुङ्गरी

आर्टिकुलर सर्फेस, हाड जोरिने दाग
 आर्टिकुलेशन, हड्डीको जोर्नी
 आर्म, पान्जुरा
 आस्कनाइट, गीदी छोपने जालो
 आलना घोन, कान्छी औला तरफको हाड
 आवम, माथी
 अवार्टा, मुटुबाट उठेको मुलरगत चलने
 दुडुरी
 आसिटोव्युलाम, तीक्राको हाडको जो-
 रीने गईरो
 आसीन्डिड, माथी तरफ जाने

(इ)

इन्कम्प्लीट, अपुरो
 इन्टेष्टाइन, आन्द्रा
 इन्टायार, पुरो
 इन्टीरियर, भीत्री
 इन्टेगुमेन्ट, छाला
 इन्डेक्स फीङ्गर, चोर औला
 इन्फोरियर, तल
 इन्वार्ड, भीत्र तरफ
 इन्सरसन, टासीन जाने
 इन्साइसर टीथ, अगाडीको दात
 इम्प्रेसर, दाग
 इयर, कान
 इरेक्ट, खडा सोझो
 इरेगुलर, न मीलेको
 इस्वोफेगस, खाँचेको नीलने दुडुरी

(उ)

उडङ्ग, पखेटा
 उडजउम दूध, बुद्धी बज्जारा

(क)

कक्सिस, ढँडालनोको पुछारको हाड
 कन्केम, कोप्रो गोलाई
 कन्टेक्स, रहेको
 कन्डायेल, गाँठो
 कन्भेक्शन, सम्ममा केही गोलाई ऊँचा
 कन्भ्यूलीशन, गीदीको गोलाई उँचा
 कनिकेल, कुना
 कनेक्ट, मिलाउनु
 कनेष्ट्रिक्टर, अउचाउने
 कभर, छोपनु
 कम्पार्ट, भाग हुने
 कम्प्लीट, पुरा
 कम्प्युनिकेट, भेटनु
 कमन, मुलगोस्वोरा
 कर्ड, डोरी जस्तो
 कर्निजा, आँखाको कालो
 कर्नुवा, सीङको आकार
 काथेल, खाँचेको पाक दुद जस्तो चीज
 कार्टिलेज, कुरकुरे हाड
 कार्पेल बोन, हत्केलाको हाड
 कार्भ, घाङ्गो
 किडनी, मिरगौला
 केनाइन दूध, कुकुर्दात
 केनाल, प्वाल

कोट, छोपेको

क्याफिलरी, रगतका नसाको मसिनू
धामो

क्याभिटी, गईरो

क्यारेक्टर, स्वोभाव या बयान

क्युटिकल, कतला

क्रीमिकार्म प्लेट, चालनो जस्तो प्वाल

क्रुसियाल, कैची परेको

क्रोनियाम, खप्पर

क्रेष्ट, ऊँचा धार

क्राइटोरिस, जनानाको टिसी

कल्याभिकल, खकाली हाड

क्राटरी क्याल्यान्याल, चारकोने

(ग)

गलग्लाडर, पिस्तको थैली

गांम, गीजां

ग्यङ्ग्लियान, णायुको डल्लो

ग्राइन, काछ

ग्रुभ, खोलतो

ग्रे, वभुतिरङ

ग्रेट, ठुलो

ग्रेट टो, बुढो औला

ग्लारिस, जिभ्राको फेद

ग्लानेला, २ आंखभौँको बीच जग्गा

ग्लुटियाल, तिब्राको फिलो

ग्लोसस, जिब्रो

ग्ल्यान्ड, डल्लो गांठो

(च)

चोक, गाला

चीन, चिउडो

चाईलड, बालख

चेष्ट, छाती

(ट)

टन्सिल, जिभ्राको फेदको २ डल्ला

टाङ, जीभ्रो

टामिनेशन, शेष भाग

टार्सास, कुर्कुचाको दाड

टिबिया, नली हाड

टियर, आंसू

टिस्सु, मासु नसा बनने चीज

टीथ, दांतहरू

टीप, टुप्पा

टु, पक्का

टेन्डेन, मासुको तना जस्तो

टेपारिन, टुप्पो

टेल, पुछर

टेष्ट, श्वाद

टेष्टसि, गुलाको डल्लो

टोज, पाउका औंलाहरू

ट्याम्पल, कनचड

ट्याम्पोरल, कान रहेको हाड

ट्युबकल, हड्डीको उच्चा

ट्राङ्क, गीँड

ट्राङ्गुलर, तिनकुने

ट्रापिजयेड, चारकुने

ट्रेक्रिया, सास लीने हुडरी
ट्र्यान्सपेन्सेस, छलङ्क देखीने
ट्र्यान्सभर्स, दाहिने बाया तेछो

(ड)

डसल, डँडालनो
डसाम, पिठपटी
डाइजेक्शन, खायाको पचने
डाउनवाड, तल जान लागेको
डाक्ट, हुडरी
डायाफ्राम, छाती र पेट फरग गर्ने मासु
डिजिटल, औलाको १ टुक्रा
डिप्रेसन, खाल्दो
डिफ्युज, फैलाउने
डिभायेड, भाग हुने
डिभीजन, भाग हिस्सा
डियोडिनाम, आन्द्राको हिस्सा
डिष्टल, टाढा
डिष्ट्रिब्युशन, बाडिनु
डिसीन्डिङ्क, तल जान लागेको
डोप, गईरो
डेग्लुटेशन, निलनु
ड्यमिफ्यासेट, आधा गोलाई
ड्युरामेटर, गोदी छोपने जालो

(थ)

थम, बुढो औला
थाई, तीम्रा
थाईरयेड ग्ल्यान्ड, गला बढ्ने डल्लो

थाई, तेस्रो
थिक, बाकलो
थिन, पातलो
थोन्याक्स, छाती
थोर्ट, घाँटी

(न)

नच, गइरो
नडिङ, झुलाउने हीलाउने
नन, न हुन्ने
नष्टिल या नेरिस, नाकको प्वाल
नाईन, नौ
नाभ, घणायु छोयेको था हुने
नियर, नजिक
नेक, गर्धन
नेल, नङ
न्यारो, साङ्ग्रो

(प)

पाउच, थैलो
पाम, हत्केला
पायामेटर, गीदीका जालो
पार्ट, घिरनी जस्तो हिस्सा
पारफोरेटेड, प्वाल परेको
पाल्वनेरी, फोक्सोमा लागेको चीज
पिक्युलियर, न मिलेको
पीरामिडाल, तिनकुने
पुली, घिरनी जस्तो
पेटर्स प्रोसोन, कानको छिद्र

पेडिकल, डँडालनाको हाडको टुक्राको
गुमज र खटुवा भाग मिलेको थाउको
गईरो

पेनिस, लिङ्ग

पेयर, जोडा

पेराइटल, कन्पराको २ हाड

पेरिकार्डियम, मुटु छोपने जालो

पेरिटोनियाम, आन्द्रामुडी छोपने जालो

पेरिनियाम, सन्दी र मलद्वारको बीच

पेरियेष्टियेम, हाड माथीको जालो

पेल्विस, तल्लो पेट

पोमाम आडामी, रुद्रघन्टी

पोर्सन, हिस्सा

पोष्टीरियर, पछाडी

पोबोन्सभेरोलिआई, गीदीको एक भाग

प्याङ्क्रिया, चील्लो हजम गराउने जन्तु

प्याटिला, घुँडाको पाङ्गुरो

प्यालेट, मुखभित्रको तालु

प्युपिल, आँखाको पुतली

प्रक्सिमेल, नगीजको

प्रसेस, हाडमा निस्केको चुचो

प्रिजमायेड, ३ पाटे

प्रियेण्टलनल नच, ह्याकुलाको हाडको
माथीको गईरो

प्रोजेक्ट, उच्चा

प्रोनेशन, हत्केला घोष्ठ्याउने

प्रोमिनेन्ट, उच्चा रहेको हाड हिस्सा

प्लास्पेन्टा, साल

प्युरा, फोक्सोको ढाकने जालो

प्लेक्सस, जाली

प्लेट, पात जस्तो

प्लाइन्टेड, तीखो

(फ)

फर्वाईड, अगिलतिर

फर्स्ट, पैला

फरोज, धरसा

फसा, सानुडोबिलको

फसि, सानुडोबिलको

फाइब्रस, मासुको बीचको जालो

फाइब्रोकार्टिलेज, जोर्नीको कुर्कुरे हाड

फाइलामेन्ट, एक हिस्सा

फाल्स, झुठो

फीङ्गर, औँला

फीफथ, पाँचौ

फीबुला, पिडुलाको बाहिरी दिगको

सानु हाड

फीमर, तिघ्राको हाड

फीमेल, जनाना

फीसस, धेरै ठाउँ चोरियेको

फुट, गोडा

फेरीङ्गस, निलने दुडुरीको मुख

फेस, मोहोडा चेहेडा

फोर, चार

फोरआरम, क्युइनामनि र नारिमाथीको
जगा

फोरपार्ट, अगाडीको ४ भाग

फोरहेड, निधार

फोराभ्यान, प्वाल
फोल्ड, दोबरी थैलो जस्तो बनेको
फ्याट, घोंस्वा
फ्यासिक्युलि, बन्धनको छुरा
फ्यासेट, दाग
फ्रान्ट, अगाडी
फ्रान्टनेलिस, तालू
फ्रान्टल, निधार
फ्रीनाम, मासुको सिउनि
फ्लाक्चर, भाचिने
फ्लुइड, पानी जस्तो
फ्लेक्सर, खुमच्याउने
फ्लोट, उत्रने
फ्लोर, जमीन
फ्ल्याजेस, औँलाको टुक्रा हाड
फ्याट, च्याप्टो

(ब)

बटक, बस्ने चाक
बर्डर, किनारा
बल, गोल डल्लो
बाइकसपिड टिथ, बङ्गरा
बाइफार्केट, कापे
बाउन्डरी, घेग
बाटी मानिसको शरीर
बासी, जोर्निमा रहनेको चिल्लो
बिनिथ, तल
बिफोर, अगाडी तरफ
बिलो, तल

बिहान्ड, पछाडी
बेन्ड, फित्ता जस्तो बन्धन
बेली, हांगा
बेस, फेद
बोन, हाड
ब्याक, पछाडी
ब्याट, चमेराको आकार जस्तो
ब्रड, चौडा
ब्राउन, कलेजी
ब्रायेञ्च, हागा
ब्रिज, पुल
ब्रेन, गीदः मस्तकका लोब्स
ब्रेष्ट, छाती
ब्रोङ्क्स, फोक्सोभित्र रहेको ढुङ्गरी
ब्लड, रगत
ब्लाडर, मु रस्थैली

(भ)

भार्टिकल, ठाडो
भार्टिब्रा, डडलनाको हाड १ टुक्रा
भारभ, ढोका
भिसिरा, शरीरभित्रका जन्तुका नाम
भेजाइना, भग
भेन, खराब रगत चलने ढुङ्गरी
भेन्टीकल, कोठा
भेसल्स, रगका ढुङ्गरी
भोक्ष्याल कड, घाटीभित्रको रहेका अ-
वाज निकलने पातलो छाला
भोमर, नाकभित्रको हाड

(म)

माइतर, सानू
माउथ, खाने मुख
मासल, मासु
मिडिल, माफ
मिम्मेन, मसीनो चिल्लो छाला जस्तो
जालो
मेजर, डुलो
मेटाकार्पेल, हतकेलाको लामो हड्डी
मेटाटार्सल, पैतलाको लामो हड्डी
मेडाला, गिदिको १ भाग नाम
मेडालारी केनाल, मासिरहने डुङ्गरी
मेनिजिस, गिट्टिकाकने जाला
मेन्टल, चिउडो
मेमारी, जनानाको दुत
मेयेन, मुद्दा डुला
मेल, लोन्नेमानिस
मेलार, गालाको हाड
मोटर, तागतवाला गिदिको नसा
म्यागजिला, दांत आउने हाड
म्याग्राम, डुलो
म्यान, मानिस
म्यारो, मासी
म्यालिबोलस, गोलिगांठो
म्याष्टिकेसन, चपाउने
म्याष्ट्रयेड पोसन, कान पछाडीको अगलो

(य)

यक्टेन्सर, तानी ने

यक्सटर्नल, बाहर
यक्सट्रीमिटी, डुपो
यथमायेड वोन, २ आंखाबीच नाक प-
छाडीको हाड
यपिक्रेनियल, तालुको पातलो छाला
यपिग्ल्याटिस, जिघ्राको फेदको लिबलिबे
यपीडरमी, छाला
यभिनेन्स, ऊँचा
यम्पेक्स, डुपो
यला आफ दी नोज, नाकको पोरा
यलो, पहेलो
याको वाहीउमर, आंखाभित्रको पानी
यादीपोष्टिस्यु, छालामनीरहेकी बोसो
युटेरम, पाटेघर
युभीउला, लिगलिगे
युरिन, पिसाब
युरिया, फुकाउने बाट पिसाब बाहर
हुने डुङ्गरी
युन्येटर, मिरगौलाबाट पिसाब आउने
डुङ्गरी
येन्ड, शेषभाग
येल्डो, कुइना
येरुपेस, जगा

(र)

रफ, खश्रो
राईट, दाहिना
राउन्ड, गोलाई
रिङ्ग, आँठाको आकारको
रिज, उठेको छोरा

रिज, उच्चाधार
 रिजन, जगा
 रिब, करड
 रिलेशन, वरीपरी रहनु
 रिष्ट, नारी
 रिसेप्टाक्युलाम, थैली
 रुफ, छत
 रुट, जरा
 रेक्टस, खड़ा राखने
 रेकारेन, घुमेर फर्को आयाको
 रेगुलर, ठीक मीलेको
 रेज, उठाउने
 रेड, रातो
 रेडियस, नारीको बुढिआँला तरफको
 हाड
 रेष्ट, आराम रहनु
 रो, लाईन
 रोटेड, घुमाउनु
 न्येटिना, देखने जाली
 न्येसपिन्येशन, सांस फेर्नु

(ल)

लड्ड, लामो
 लञ्जीच्युडिनल, लामो धर्का
 लाईट, हलका वा उज्यालो
 लाक्टियालट्युब, सायाको पाक भै
 शरीरमा जाने दुडुरी
 लाकिमेल बोन, आँखाको भीत्री कुना-
 को हाड
 लाङ्गस, फोकसो

लाज, ठुलो
 लाम्बर, कमर
 लामिनी, डडालनाको हाडको टुक्रा-
 को पातलो हिस्सा
 लाष्ट, नीचावाला
 लिटिल, सानू
 लिनिआ आलवा, नाभीको सीधा बीच
 पेटको सीउनी
 लिप, वोठ
 लीगामेन्ट, जोरनीको बन्धन
 लीभर, कलेजो
 लीम्फ, पनेलो पानी भै
 लीम्स, हात गोडा
 लुज, खुकुलो वा छुटनु
 लेग, पिडुला
 लेन्स, आखा भीत्र रहेको झलकने डल्लो
 लेफ्ट, बाजा
 लेभेल, बराबर
 लेयार, पत्र
 लेरिङ, सांस लीने दुडुरीको मुख
 लेसर, सानू
 लोवर, तलको भाग
 ल्याटान्याल, दाहिना बाजा

(व)

वन, एक
 वभेरी, जनानाको बीज रहने जगा
 वमेन्टम, भुडिछोपेको जालो
 वाइड, चौडा
 विजडम डुथ, बुद्धीबद्धर

वाल, भित्ता: गारो
वोप्रिङ, प्वाल
वोभेल, लामो गोलाई
वोब्लिक, छडके
वोभा, जनानाको बीज
वोभारलिप, खा पीने
वोल्ड, बुढो

(ष)

ष्टम्याक, भुडी
ष्टार्नाम् बोन, छातीको हाड

(स)

सकेट, गहेरो
सपोट, आड
सफ्ट, नरम
सब्सटान्सेन्स, केही चीज
सम्मीट, टुप्पो
सर्ट, छोटो
सर्फेस, मैदान
सर्भाइकल, गर्धनको हाड
सलाइभा, न्याल
सलिङ, साह्रो
सरस्पेन्ड, झुन्डीयको
साइनस, खपरभिन्न मैला रगत चलने
डुङ्गरी
साइनोभियाल मिम्ब्रेन, हाडको डुङ्गरी-
मा रहेको नरम जालो
साईज, आकार

साईट, देखना नजर
साईड, तरफ
सापकुटेनियस टिश्यु, छालारमासुको
बीचमा रहने पातलो सेतो जालो
सापलाई, बल दीनू
साफ्ट, लमाईको बीच
साब, मनी
सार्कर्मफन्गेन्स, वरीपरी
सावर्युलर, गोलाई
सावर्युलेशन, शरीरमा रगत चलेको
सार्प, धारिलो
सिक्स, छ, ६
सिङ्गल, एक
सिरीज, लहरै
सिलिट, सानू दाग
सिलिन्डीक्याल, लमाई गोलाई
सिलिप, हागा
सिस्टेम, के, केही चीज
सिस्माथेड बोन, शरीरको बढ्ता हाड
सीड, खोल
सुचर, हाड जोरियेको सिऊनी
सुपीनेशन, हत्केला उतानु पार्नु
सुपोरियेर, माथी
सुप्राअर्विटल आर्च, आखीभैरहेको
भिन्नको हाडको धार
सेकेन्ड, दोस्त्रा, २
सेन्टर, माझ
सेन्सेशन, छोयेको थाह हुने
सेपायेट, छ भाग फरक गर्ने

सेप्टम, नाकको पौललाई दुइ भाग गर्ने

कुरकुन्धे हाइ

सेमेन, सात, ७

सेरिवेलाम, गीदीको भागको नाम

सेरिग्राम, ऐ० ऐ०

सेन्थेटस, दातभयको धार

सोल, पैतला

सोल्डर, कुम्

स्काल, खपर

स्कीन, छाला

स्केलिटन, छाला मासु न भयेको खाली
हड्डी

स्क्वापुला, पाताको हाइ

स्क्रोट, गुलाको थैली

स्क्रोटोटीकोट, आखाको सेतो

स्पाइनल कड, डडालनाको मासी

स्पाइनल कलम, डडालनो

स्पाक, थैली

स्पाक्रयाम, पुट्टाको हाइ

स्पामी, आधा

स्पेशल, किसिम

स्लीन, फीयो

स्लिनायड, गिदि थामने खपर मित्रको
हाइ

स्लिन्टर, बन्द गर्ने

स्माल, सानू फिनु

स्मूथ, मसीनो
स्मेल, बास लीने

(ह)

हयड बोन, रुद्रघन्टी मित्रको हाइ

हर्नित्रा, आन्द्रागुलामा भर्ने

हलो, खोक्रो

हाट, तातो

हाफ, आधा

हार्ट, मुटु

हार्ड, सारो

हिट, गरम

हिप, कट्टी

हियर, रौ

हियरिङ्ग, सुननू

हिल, कुरकुचा

हेड, टाउको

हेम्येफेरिकल, आधा गोलाई

हेन्ड, नारी मनीको हात अथवा हत-
केलो

होराइजेन्टल, तेछो

ह्याम, घुडीकोपी

ह्यामुलर, अङ्कुसे

ह्युमेरस बोन, पाखुराको हाइ

ह्युम्येन येनाटमी, शरीर-तत्त्व

ह्याइट, सेतो

येनाटमी

अर्थात्

शरीर-तत्त्व ।

येनाटमी भनेको शरीरको तत्त्व । शरीरमा जुन २ चीज छन
उस्को नाम र जुन २ ठाउँमा जुन २ चीज रह्याको छ सोही चीजको
नाम र ठाउँ समेत येही येनाटमीशास्त्र पढनाले थाह हुन्छ ।

ह्युमेन-येनाटमी भनेको मानिसका शरीरको तत्त्व हो ।

बाडो भनेको शरीर हो ।

स्केलिटन भनेको छाला, मासु, रगत न भयाको शरीरको
संपूर्ण हाड हो ।

शरीरमा जुन २ चीज रह्याको छ बताइन्छ ।

शरीरमा २ जातको चीज हुन्छ । १ साह्रो । १ गीलो ।

साह्रो चीजको नाम र ठाउँको बयान ।

१. स्कीन माने छाला । शरीरभरमा हुन्छ । नेल माने नङ ।
ह्वयर माने रौं । यो २ थोक छालाबाट निस्केका छन् ।
२. याडिपोस्टिस्यु माने बोसो । यो स्कीन (छाला) को तल
रहन्छ, कोही ठाउँमा धेरै कोही ठाउँमा थोरै हुन्छ, यसको
तल मासु रहन्छ ।
३. मासल माने मासु । यो हाडको माथी रहन्छ, सारा शरीरमा

मासु छ, मासु भित्र रगत चलने ढुङ्गरी हुन्छ । मासुका पत्रमा मासुलाई समाउने सेतो जालो हुन्छ ।

४. रगत चलने ढुङ्गरी दुइ किसिमको हुन्छ । पहिला किसिमको ढुङ्गरीको नाम 'आर्टरी' यसबाट सफा रगत हिड्छ । दोस्रा किसिमको नाम 'भेन' यसबाट मैला रगत हिड्छ ।

५. मसलमा नार्भ पनी रहन्छ, यो नार्भ भन्नेको स्नायु हो । यो नार्भले छोयेको थाहा हुन्छ, बल(तागत) पनी दिन्छ ।

६. मासुका तलमा पेरिअष्ट्रियम रहन्छ, यो हाडको माथीको सेतो पातलो छाला हो, हाडका वरिपरि पेरिअष्ट्रियमले बेहियाको हुन्छ ।

७. पेरिअष्ट्रियमको मनी बोन्स रहन्छ, बोन्स भन्नेको हाड हो । बोन्सका भित्र मेडालारिकेनाल माने मासी रहने ढुङ्गरी रहन्छ, यो ढुङ्गरीका भित्र म्यारो हुन्छ । म्यारो भन्नेको मासी हो ।

८. कार्टिलेज माने बोन्सका आर्टिकुलरसर्फेस (जोडीने ठाउँ)मा रहेको कुकुरे हाड हो ।

९. लीगामेन्ट भन्नेको एक हाडको आर्टिकुलरयेक्सट्रिमिटी (जोडीने ठाउँ)मा र दोस्रा हाडको आर्टिकुलरयेक्सट्रिमिटीलाई फुस्कन न पाउने गरी जोरनिबन्धन गरेको छ ।

गीलो चीजको नाम र ठाउँको बयान ।

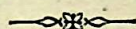
१. ब्लाड माने रगत हो, आर्टरी भेन्स भित्र हुन्छ ।

२. लिम्फ भन्नेको स्वच्छ वर्णहीन र अली २ पहेलो पानी

जस्तो चीज लिम्फ्याटिक नाम गरेको दुङरीको रस्ता हिड्दछ तेस चीजलाई लिम्फ भनीन्छ, लिम्फ्याटिक बाट रगतका दुङरीमा मील जान्छ ।

३. काईल भनेको खायाको चीज हजम भै दुदको माफिक सफेत भै इन्टेष्टाइन (आन्द्रा) बाट ल्याक्टियाल नाम गरेको दुङरीको बाटो गरि रगतका दुङरीमा जान्छ ।

हाडको फाँट ।

जवान अवस्थामा मानिसको स्क्येलीटनमा जम्मा २०० हाड हुन्छ,

तेहि २०० हाडको हिसाप र फाँटको नाम ।

स्पाईन = भार्टिब्रल कलम (डडाल्लो) मा	टुकुरा	२६
क्रैनियम (खप्पर) मा ...	...	८
फेस (मुख) मा ...	...	१४
असहैडीस ...	...	१
ष्टार्नाम ...	...	१
रिब्स (करङ) मा ...	...	२४

यो रिब्स राईट (दाहिना) मा १२ । लेफ्ट (देवरे) मा १२ हुन्छ ।

अपरयेक्सट्रिमिटी (जम्मा हात) मा ...	टुकुरा	६४
-------------------------------------	--------	----

यो हाड राईटमा ३२ । लेफ्टमा ३२ हुन्छ ।

लोवरयेक्सट्रिमिटी (जम्मा खुट्टा) मा ...	टुकुरा	६२
---	--------	----

यो हाड राईटमा ३१ । लेफ्टमा ३१ हुन्छ ।

भार्तिब्रलकलमका २६ हाङ्को फाँट ।

सर्भाङ्कलभार्तिब्री = गर्जनको	हाङ् ।	टुकुरा	७
डर्सल = डणालनाको	...	"	१२
लाम्बर = कम्बरको	...	"	५
स्पाक्राम ५ जमटभै	...	"	१
कविसवस ४ जमटभै	...	"	१
			२६

केनियामका ८ हाङ्को फाँट ।

अक्सिपिटल बोन = पछाङ्को	हाङ् ।	...	१
पेराईटल बोन्स = कञ्चटको	"	राईट १ लेफ्ट १ =	२
फ्रन्टल बोन = अगाडि नीधारको	"	...	१
टेम्परल बोन्स = कानको	"	" १ " १ =	२
स्फीनायेड बोन = ब्रेन् राखेको	"		१
येथमयेड " = ब्रेन्को नजीकको	"	...	१
			८

फेसका १४ हाङ्को नाम ।

यो १४ मध्ये ६ जोडा २ विजोडा हुन्छ ।

नेजल बोन्स =	नाकको हाङ् ।	राईट १ लेफ्ट १ =	२
सुपीरियेर्याक्सिलरि बोन्स } = माथिल्लो दन्तघरको }	"	" १ " १ =	२
ह्याक्रिमेल बोन्स	...	" १ " १ =	२
मेलार	" = गालाको हाङ्	" १ " १ =	२
ध्यालेट	" = मुखका तालुको	" १ " १ =	२

इन्फीरियरटार्विनेटेड् बोन्स } हाड । राईट १ । लेफ्ट १ = २
= नाखभिन्नको

भोमर बोन्स = नाखकोटन्डीको ,, १

इन्फीरियेर्म्याक्सिलरि बोन्स }
= तल्लोदन्तघरको } " १

१४

घाँटि, छाति र करङ्ग को २६ हाडको नाम ।

असहैडोस बोन्स = घाँटिको हाड ... १

स्टार्नाम ,, = छातिको ,, ... १

रिब्स बोन्स = करङ्गको ,, राईट १२ । लेफ्ट १२ = २४

२६

अपर येक्सट्रिमिटीजको ६४ हाडको नाम ।

क्लाभिकल बोन्स = खगालीको हाड । राईट १ । लेफ्ट १ = २

स्क्यापुला बोन्स = पछाडि पाताको ,, " १ " १ = २

ह्युमेरस बोन्स = पाखुराको ,, " १ " १ = २

रेडिआस बोन्स = नारिको }
बुढि औँलाको साईडको } " " १ " १ = २

आलना बोन्स = नारिको }
कान्छी औँलाको साईडको } " " १ " १ = २

कार्पास बोन्स = हत्केलाको ,, " ८ " ८ = १६

मेटाकार्पास बोन्स = औँलाको }
वेस्सा कार्पास्को साथ रहने } " " ५ " ५ = १०

फ्लगाजेस बोन्स = औँलाको टुकुरा ,, " १४ " १४ = २८

६४

कार्पास बोनस १६ को नाम ।

येसा २ लाईन्ड । पैला लाईनको नाम ।

स्क्रयाफयेड बोनस । राईट कार्पासमा १ । लेफ्ट कार्पासमा १ = २

स्येमिलुनर बोनस " १ " १ = २

क्युनिआईफारम बोनस " १ " १ = २

पिसिफारम बोनस " १ " १ = २

दोसा लाईनको नाम ।

ट्रापिजियेम बोनस । " १ " १ = २

ट्रापिजयेड बोनस " १ " १ = २

अस्म्याग्राम बोनस " १ " १ = २

आड्सिफारम बोनस " १ " १ = २

१६

मेटाकार्पास बोनस १० को नाम ।

फाष्ट मेटाकार्पास बोनस । राईट १ लेफ्ट १ = २

सेकेन्ड " ... " १ ... " १ = २

थार्ड " ... " १ ... " १ = २

फोर्थ " ... " १ ... " १ = २

फीफथ " ... " १ ... " १ = २

१०

फ्लाजेस बोनस २८ हाडको नाम ।

मेटाकार्पास बोनस आफ दि थाम = बुढि औला २

राईट १ । लेफ्ट १ ॥ १।१ मा २।२ हाड हुन्छ = ४

" आफ दि इन्डेक्सफीङ्गर = चोर औला २

राईट १ । लेफ्ट १ ॥ १।१ मा ३।३ " = ६

मेटाकाप्याल बोन्स आफ दि मिडिल फीङ्गर=माझको औंला २			
राईट १ । लेफ्ट १ ॥ १।१ मा ३।३ हाड हुन्छ=६			
” आफ दि रिङ फीङ्गर=साईली औंला २			
राईट १ । लेफ्ट १ ॥ १।१ मा ३।३ ” = ६			
” आफ दि लीटिल फीङ्गर=कान्छि औंला २			
राईट १ । लेफ्ट १ ॥ १।१ मा ३।३ ” = ६			
			२८

लोवर येक्सट्रिमिटीजको ६२ हाडको नाम ।

असईनोमीनेटम बोन्स=कट्टिको हाड। राईटमा १ । लेफ्टमा १ = २			
फीमर बोन्स = साप्राको ” ” १ ” १ = २			
प्याटिला बोन्स = घुडाको पाङरो,, ” १ ” १ = २			
टीविया बोन्स = पीडुलाको } ” ” १ ” १ = २			
भीत्रि दिग्को हाड ठुलो छ }			
फिबुला बोन्स = पीडुलाको } ” ” १ ” १ = २			
बाहरदिग्को हाड सानु छ }			
टार्सास बोन्स = कुकुरुच्चाको ” ” ७ ” ७ = १४			
मेटाटार्सासबोन्स=औंलाको फेदको हाड ” ५ ” ५ = १०			
फ्लाङ्जेस बोन्स=औंलाको टुकुराको ” ” १४ ” १४ = २८			
			६२

टार्सास बोन्स १४ को नाम ।

असक्याल्सास=क्याल केनियाम बोन्स राईटमा १ । लेफ्टमा १ = २			
आष्ट्राग्यालास बोन्स ” १ ” १ = २			
क्युबयेड बोन्स ” १ ” १ = २			

न्याभीक्युलर=स्क्या फ्वायेड बोन्स । राईट १ । लेफ्ट १ = २	
क्युनिआई फारम बोन्स „ ३ „ ३ = ६	
इन्टर्नल क्युनिआई फारम बोन्स „ १ „ १ = २	
मोडिल क्युनिआई फारम बोन्स „ १ „ १ = २	
येक्सटर्नल क्युनिआई फारम बोन्स „ १ „ १ = २	
	<u>१४</u>

मेटाटासाल बोन्स १० को नाम ।

फाष्ट मेटाटासाल बोन्स । राईटमा १ लेफ्टमा १ = २	
सेक्रेन्ड मेटाटासाल बोन्स „ १ „ १ = २	
थार्ड मेटाटासाल बोन्स „ १ „ १ = २	
फोर्थ मेटाटासाल बोन्स „ १ „ १ = २	
फिफथ मेटाटालास बोन्स „ १ „ १ = २	
	<u>१०</u>

क्लाजेस बोन्स २८ को नाम ।

फाष्ट ग्रेट् टो = पाउको बुढि ओँला, २ । राईट १ । लेफ्ट १	
१।१ मा २।२ हाड हुन्छ = ४	
सेक्रेन्ड टो = चौर ओँला, २ । राईट १ । लेफ्ट १	
१।१ मा ३।३ „ = ६	
थार्ड टो = माझको ओँला, २ । राईट १ । लेफ्ट १	
१।१ मा ३।३ „ = ६	
फोर्थ टो = साईली ओँला, २ । राईट १ । लेफ्ट १	
१।१ मा ३।३ „ = ६	
फिफथ टो = कान्छि ओँला, २ । राईट १ । लेफ्ट १	
१।१ मा ३।३ हाड हुन्छ = ६	
	<u>२८</u>

शरीरको ठाउँ ठाउँको नाम ।

हेड माने टाउको ।

नेक = गङ्गन

थोस्पाक्स = छाती, पीठ

आपडोमेन = पेट.

आम्बेलाईकस = नाइटो.

आर्म = पाखुरा.

फोरआर्म = नारि.

ह्यान्ड = हत्केला.

फीङ्गर = औँला.

थाई = साप्रा.

नी = घुँडा.

लेग = पिडौँला.

फुट = पैताला.

थाम = हातको बुढी औँला.

ईन्डेक्स-फिङ्गर = चोर औँला.

मिडिल-फिङ्गर = माझी औँला.

रिङ्ग-फिङ्गर = साईली औँला.

लिटिल-फिङ्गर = कान्छी औँला.

टो माने पाउको औँला.

ग्रेट टो = बुढी औँला.

सेकेन्ड टो = चोर औँला.

थर्ड टो = माझी औँला.

फोर्थ टो = साइली औँला.

फीफथ टो = कान्छी औँला.

इयर माने कान.

आई = आँखा.

नोज = नाख.

माउथ = मुख.

लीप = ओठ.

फोरहेड = निधार.

चीफ = गाला.

टुथ = दाँत.

चीन = च्यापु.

जयन्ट माने जोर्निको नाम ।

सोल्डर जयन्ट = कुम्को जोर्नि.

येल्वो जयन्ट = कुहुनाको जोर्नि.

रिष्ट जयन्ट = नारिको जोर्नि.

हीप जयन्ट = कट्टिको जोर्नि.

नो जयन्ट = घुँडाको जोर्नि.

आङ्गल जयन्ट = गोलिगाँडाको जोर्नि.

बोन्स ४ किसिमको हुन्छ ।

लाङ्ग बोन्स माने लामो हाड । यो हाथ पाउमा हुन्छ येहि
लाङ्ग बोन्समा १ स्याफ्ट, २ येक्सट्रिमिटीज हुन्छ, यो बोन्सभित्र
मेडालारिकेनाल माने मासीवहो हुड्डी हुन्छ । म्यारो माने मासी ।

लाङ्गबोन्सको नाम ।

क्लाभिकल १ ।	ह्युमेरम बोन १ ।	रेडिआस बोन १ ।
आल्रा बोन १ ।	फीमर बोन १ ।	टीबिया बोन १ ।
फीबुला बोन १ ।	मेटाकार्पास ५ ।	मेटाटार्सास ५ ।

सर्ट माने छोटो बोन्सको नाम ।

कार्पास ८ । टार्सास ७ । फ्लाञ्जिस हात र पाउको. २८ ।

फ्ल्याट माने चैप्टो बोन्सको नाम ।

अक्सिपिटल १ ।	फ्रन्टल बोन १ ।	पेराइटल बोन्स २ ।
नेजल २ ।	ल्याक्रिमेल २ ।	भोमर १ ।
प्याटिला २ ।	स्क्र्यापुला २ ।	रिब्स २४ ।

असर्ईनोमीनेटम बोन्स २ ।

ईरेगुलर बोन्स वा मीक्सड बोन्स ।

यो नमिल्ने बोन्स हो ।

स्याक्राम १ । कक्सिक्स १ । भाटिब्री २४ ।

टेम्परल बोन्स २ । स्फीनायेड बोन १ । येथमयेड बोन १ ।
मेलार २ । प्यालेट बोन्स ५ । हैड बोन १ ।

सुपीरियेरम्याक्सिलरि बोन्स २ ।

इन्फीरियेरम्याक्सिलरि बोन्स २ ।

इन्फीरियेरटार्विनेटेड बोन्स २ ।

साफेस आफ बोन्स (हाडको जमीन) ।

हाडको उच्चा-जगालाई येमीनेन्स भनिन्छ ।

हाडको निच्चा-जगालाई डिप्रेसन्स भनिन्छ ।

यो येमीनेन्स र डिप्रेसन्स २ किसिमको हुन्छ ।

यो २ किसिमको नाम ।

१ आर्टिकुलर । १ नान आर्टिकुलर

नान आर्टिकुलर-जगामा जो उच्चा छ तेस्लाई ड्युवरसिटो भनिन्छ । सानु खलो उच्चा-जगालाई ड्युवर्कल भनिन्छ । तीखो-उच्चा-जगालाई स्पाईन भनिन्छ । उच्चा लामो-जगालाई रिजर-लडान भनिन्छ ।

हाडका ऊपर डिप्रेसन धेरै किसिमको हुन्छ । यस्को नाम । फसि । शुभ्स । फारोस । फीसेस । नचेस । भनिन्छ ।

येनाटमीको हिस्सा २ को नाम ।

१.	जुन हिस्सामा हाडको बयानहरु लेखीन्छ,	तेस हिस्सालाई अष्टीयोलजी भनिन्छ
२.	जोर्निको	सिन्डेस्मलजी
३.	मासुको	माईयोलजी
४.	रगत चलने नसाहरुको बयान	आनजाईयोलजी

५.	जुन हिस्सामा स्नायुहरूको बयान लेखीन्छ, तेस हिस्सालाई न्युरलजी भनिन्छ
६.	आन्द्राहरूको " " स्लाङ्गनलजी "
७.	गौठोहरूको " " आडेनलजी "
८.	छालाहरूको " " डारमेटोलजी "
९.	पैदागर्ने यन्त्रहरूको " " जेनेसियोलजी "

तल लेखियाको वस्तुहरूले हाड बन्द छ ।

१ जिलेटिन । २ मासी । ३ रगत चलने नसाहरु । ४ फस्फेट आफ क्यालोसियम । ५ कार्बोनेट आफ क्यालोसियम । ६ फ्ल्युराइड आफ क्यालोसियम । ७ फस्फेट आफ म्याग्नीसियम । ८ फस्फेट आफ सोडियम । ९ क्लोराइड आफ सोडियम ।

मासीको बयान ।

१ बालख अवस्थामा हाडभित्र पातलो लस्सा जस्तो मासी हुन्छ तेस्मा बोसो हुदैन ।
२ जवानी अवस्थामा हाडभित्र पहेलो रंगको मासी हुन्छ तेस्मा बोसो स्मेत हुन्छ ।

अष्टीबलजीको बयान ।

येनाटमीभित्र जुन ठाँउमा हाडको कुरामात्र लेखीन्छ तेस ठाँउलाइ अष्टीबलजी भनिन्छ ।

(डँडाल्लो) भाट्टिवल्कलम्का कुरा ।

२६ भाट्टिवी १ का माथी १ जोरी बनायाको डँडाल्नाको डन्डोलाई भाट्टिवल्कलम् र स्पाईन भनिन्छ । येस्ले दाहिने बाया अगाडी पछाडी हिलन चलन हुन्छ ।

भार्तिब्राको चिन्हल ।

२ अस्सल चीजले भार्तिब्रा बन्छ, आन्टीरियेरदिग्मा खडुवा भागछ उस्लाई बाडी भन्छन, पोष्टिरियेरदिग्मा गुम्मजका माफिक छ उस्लाई आर्च भन्छन ।

आर्नमा २ पेडिकल्स । २ लामिनी । ७ प्रसेसेस हुन्छ ।

७ प्रसेसेसका नाम ।

अर्टिकुलर प्रसेसेस ४

ट्रान्सभर्स प्रसेसेस २

स्पाइनस् प्रसेसेस १

भार्तिब्राका बाडीका कुरा ।

१ भार्तिब्राका बाडी माथी वा तल दोस्रो भार्तिब्रा खापिंदा २६ जम्मा भै डन्डी जस्तो भयेर डन्डीका माथी सीर बीचमा आङ्ग खडा राख्छ बाडीका पोष्टिरियेरमा जाँहाबाट आर्च उठेको छ तेस्को बीचमा १ ढुङ्गरी छ तेस्लाई स्पाइनल फोरामेन भन्छन तेस्मा स्पाइनलकर्ड रहन्छ । २ भार्तिब्री जोरीदा २ दिग्मा २ ढुङ्गरी हुन्छ यसलाई इन्टर भार्तिब्रलफोरामेन भन्छन, येस्बाट स्पाइनलनभर्स निकल्छ, स्पाइनलकर्डबाट निस्की फाटेका हागाँलाई स्पाइनलनभर्स भन्छन ।

१ भार्तिब्राका बाडीका माथी र तल इन्टरभार्तिब्रल-कर्टिलेजले जोछ तेस्को (२ नाम) इन्टरभार्तिब्रल, फाईब्रोकार्टिलेज पनि भन्छन । १ भार्तिब्राको अर्टिकुलरप्रसेसमा दोस्रा भार्तिब्राको अर्टिकुलरप्रसेस जोरीन्छ । बाडीका चोरि परि थोरै उच्चा हुन्छ ।

बाडोका खलो ठाँउले इन्टरभार्टिब्रल, फाईब्रोकार्टिलेजलाई समाउछ । बाडोका अगाडीदिग्मा दाहिनादेखि बाजातक कन्भेक्स हुन्छ । माथीदेखि तलतक कन्केभ हुन्छ । बाडोका पछाडीदिग्मा तलदेखि माथीसम्म थोरै चपटो हुन्छ । दाहिनादेखि बाजातक कन्केभ हुन्छ । बाडोका आन्टीरियरसर्फेसमा सानु २ छिद्र हुन्छ (नाम) न्युट्रियान्ट फोरामेन भन्छन तेसभित्र न्युट्रियान्ट ब्लाडभेसल्स जान्छ, यो भनेको बोनको पुष्टाई गर्ने हो । बाडोका पोष्टेरियरसर्फेसमा १ ठुलो इरेगुलर आपार्चर (प्वाल) हुन्छ, कोहीरको २।३ आपार्चर्स पनि हुन्छ तेहि आपार्चरबाट भेन्स निकुन्छ, तेस्को नाम भोनिवेसिसभार्टिब्री भनिन्छ ।

आर्चको बयान ।

थेस मध्ये

(१) पेडिकल्सको कुरा ।

बाडोका पोष्टेरियरदिग्मा दाहिने बाजा २ निरबाट केहि दाहा जस्तो निस्केको जगालाई पेडिकल्स भन्छन, तेस्को तल र माथी कन्केभ (कोप्रो) हुन्छ (नाम) इन्टरभार्टिब्रलनचेस भन्छन, त्यो १ दिग्मा तल र माथी २।२ हुन्छ । माथीछो थोरै, तल्लो धेरै, गैह्रो हुन्छ । १ भार्टिब्राका माथी र तल दोस्ना भार्टिब्रा जोरोन्छ, तेहि इन्टरभार्टिब्रलनचेस जोरो इन्टरभार्टिब्रलफोरामेन हुन्छ, तेसैबाट स्पाइनलनभर्स र ब्लाडभेसल्स निकुन्छ ।

(२) लामिनीको कुरा ।

भार्टिब्रलआर्चमा २पट्टी चपटो ठाउँ हुन्छ, तेसैलाई

लामिनी भन्छन । ई २का बीचमा स्पाइनलफोरामेन हुन्छ, तेहि लामिनीले स्पाइनलकर्डलाई हिफाजन गर्छ । लामिनी पेडीकल्स-बाट बाडीमा जोरीन्छ, तेहि लामिनीका तल्लो र माथिल्लोमा खस्रो धार हुन्छ । तेहि खस्रोमा लोगामेन्टासापप्लाभा टासिन्छ ।

(३) स्पाइनसप्रसेसको कुरा ।

लामिनी मिलेका ठाउँबाट माझमा पछाडी पट्टी गयाको लाई स्पाइनसप्रसेस भनीन्छ, तेस्मा मसल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

(४) आर्टिकुलरप्रसेसेसका कुरा ।

आर्टिकुलरप्रसेसेस ४ हुन्छ ।

राईट दिग्मा २ तल ? माथी ?

लेफ्ट दिग्मा २ तल ? माथी ?

पेडिकल्स र लामिनी जाहाँ मिल्छ तेसै ठाउँबाट आर्टिकुलरप्रसेसेस उठेको छ ।

तल्लो २ आर्टिकुलरप्रसेसेस, डाउनवार्ड(तलतिर)मा जान्छ, तेसैको आर्टिकुलरसर्फेस फर्वार्ड (अगाडीतिर)मा रहन्छ ।

माथिल्लो २ आर्टिकुलरप्रसेस अपवार्ड (माथीतिर)मा जान्छ, तेसैको आर्टिकुलरसर्फेस ब्याकवार्ड(पछाडीतिर)मा रहन्छ ।

(५) ट्र्यान्सभर्सप्रसेसेसका कुरा ।

ट्र्यान्सभर्सप्रसेसेस २ हुन्छ । आर्टिकुलरप्रसेसेस र पेडिकल्स जाहाँ लामिनीको साथ जोरीन्छ, तेसैका २ दिग्बाट ट्र्यान्सभर्सप्रसेसेस निक्कन्छ, यसैमा मसल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

क्यारेक्टर आफ दि सर्भाइकलभार्टिब्री

अर्थात्

जम्मा सर्भाइकलभार्टिब्रीका बयान ।

यो स्पाइनमा अरु भार्टिब्री भन्दा थोरै सानु हुन्छ । सर्भाइकलभार्टिब्रीका ट्र्यान्सभर्सप्रसेसेसमा १।१ फोरामेन् (प्वाल) हुन्छ, अरु डर्सल लाम्बर भार्टिब्रीहरुको ट्र्यान्सभर्सप्रसेसेसमा फोरामेन छैन । यो हिसापले अरु भन्दा सानु हुदा सर्भाइकलभार्टिब्री चिन्ह बहुत सुविस्ता हुन्छ ।

सर्भाइकलभार्टिब्रीका

बाडीको बयान ।

सर्भाइकलभार्टिब्रीको बाडी छोटो हुन्छ, बाडीका आन्टिरियेर (अगाडी) देखे पोष्टीरियेर (पछाडी) सम्म भन्दा, दाहिना बाजा लामो हुन्छ । यसै बाडीका आन्टीरियेर र पोष्टीरियेरसर्फेसमा थोरै चिपटो हुन्छ । तेसै बाडीका आन्टीरियेर दिग्को इन्फीरियेर (तल) वर्डर (धार) डाउनवार्ड (तलतिर) जान्छ । तल्लो भार्टिब्रीका बाडीको अपरवर्डरले आन्टीरियेरमा पकडिन्छ । यसै बाडीको अपरसर्फेस (माथीपट्टी) दाहिने बाजा दिग्मा कन्केभ हुन्छ । बाडीका अपरसर्फेसको दाहिना बाजा दिग्मा थोरै ओठ जस्तो हुन्छ । बाडीको लोवरसर्फेस (तलपट्टी) मा दाहिनादेखि बाजातक कन्भेक्स उठेको हुन्छ । तेसैका अगाडी पछाडीमा कन्केभ हुन्छ ।

सर्भाइकलभार्तिब्रीका

पेडिकल्सका वयान ।

पेडिकल्स वाङ्गो भै बाहिर पट्टी र व्याकवार्ड (पछाडीतिर) मा जान्छ । पेडिकल्सका सुपीरियेर माथीछो इन्टरभार्टिब्रलनचेस इन्फोरियेर (तल्लो) इन्टरभार्टिब्रलनचेस भन्दा माथीछो गैह्रो हुन्छ ।

सर्भाइकलभार्तिब्रीका

लामिनीको वयान ।

अरु भार्तिब्रीका लामिनीको फाटक भन्दा येस्को फाटक छोटो हुन्छ । सर्भाइकलका लामिनीको तल्लो भन्दा माथीछो वर्डर थोरै पातलो हुन्छ । आर्टिकुलेशन हुँदा लामिनी खापिन्छ । येस्को स्पाइनलफोरामेन थोरै लार्ज (ठुलो) भै ३ कुने हुन्छ ।

सर्भाइकलभार्तिब्रीका

स्पाइनसप्रसेसको वयान ।

स्पाइनसप्रसेस थोरै छोटो वाईफिट (कापे) हुन्छ । यो कापेमा मसलस ज्यादा आटाचमेन्ट हुन्छ । फोर्थ (चौथा) देखि सेभेन्थ (सातौँ) सर्भाइकलसम्म स्पाइनसप्रसेसेस लामो हुँदै जान्छ ।

सर्भाइकलभार्तिब्रीका

आर्टिकुलरप्रसेसेसको वयान ।

आर्टिकुलरप्रसेस थोरै वल्लोक (वाङ्गो) हुन्छ, सुपीरियेर

आर्टिकुलरप्रसेस वभैल (लामो गोलाई) र थोरै फ्ल्याप (चेप्टो) हुन्छ, अपवार्ड (माथीतिर) र व्याकवार्ड (पछाडीतिर) जान्छ । इन्फीरियेरआर्टिकुलरप्रसेस डाउनवार्ड र फावार्ड (अगाडीतिर) जान्छ ।

सर्भाइकलभार्टिब्रीका

ट्र्यान्सभर्सप्रसेसको बयानः।

ट्र्यान्सभर्सप्रसेस सर्ट (छोटो हुन्छ) आउटवार्ड (बाहिर-तिर) र डाउनवार्ड फावार्ड दिग्मा जान्छ, येस्को ट्र्यान्सभर्सप्रसेस बाईफिट हुन्छ, येस्को अपरसर्फेसमा थोरै ग्रुभ (गैह्रो) हुन्छ, यो ग्रुभ सुपीरियेर माथिल्लो इन्टरभार्टिब्रलनच (गैह्रो) का हिसाबले डाउनवार्ड र आउटवार्ड जान्छ, येसै ग्रुभबाट सर्भाइकलनाभर्स जान्छ, यो ग्रुभ आर्टिकुलरप्रसेसको अगाडी रहन्छ । पेडिकल्सको बाहिरी दिग्मा १ फोरामेन रहन्छ तेहि फोरामेन-बाट भ्रार्टिब्रलआर्टरी, भेन र ब्लेकसस आफ नाभर्स (स्नायुहरु) जान्छ । १।१ ट्र्यान्सभर्सप्रसेसको २।२ रुट्स (जरा) हुन्छ ।

१ ओन्टोरियेररुट, यस्लाई कष्टलप्रसेस पनि भन्छन

१ पोष्टीरियेररुट

सर्भाइकलभार्टिब्रीका

पिक्युलिअर (अनौठाको) बयान ।

अरु ४ सर्भाइकलभार्टिब्री भन्दा, ३ विशेष फरक हुन्छ, सर्भाइकलमा ३ वोटो सर्भाइकल फरक २ हुन्छन ।

१. फाष्ट (पैह्ला) सर्भाइकलभार्टिब्रा = याटलास ।

२. सेकेन्ड (दोस्रो) सर्भाइकलभार्टिब्रा = अक्सिस ।

७. सेभेन्थ (सातौँ) सर्भाइकल भार्टिब्रा प्रमिनेन्स = प्रमिनेन्ट भार्टिब्रा पनि भन्छन् ।

अरु २ सर्भाइकलभार्टिब्री भन्दा याटलासआक्सिस फरक छन । किन भने हेडलाई नडिङ्ग र रोटेटरि मुभमेन्ट गराउँछ, (माने शीरलाई तल, माथी, दाहिने र बाजा हिलाउँछ) ।

फाष्ट सर्भाइकल याटलासको बयान ।

हेडलाई थामने हुनाले येस्को नाम याटलास भयो, येस्को बाडी र स्पाईनसप्रसेस छैन ।

याटलास ४ हिस्साले बन्छ—

आन्टीरियेरआर्च १

पोष्टीरियेरआर्च १

ल्याटास्प्यालमास २

याटलासका

आन्टीरियेरआर्चको बयान ।

अगाडीका आर्चलाई आन्टीरियेरआर्च भन्छन, याटलास को ३ भाग जत्ती आन्टीरियेरआर्च हुन्छ येस्को आन्टिरियेरसर्फेस कन्भेक्स हुन्छ, तेसै सर्फेस्को बीचमा १ व्युवर्कल (अलि कती उठेको हुन्छ) तेहि व्युवर्कलमा लङ्गस्कोलाई मासल आटाचेमेन्ट हुन्छ, येहि आन्टीरियेरआर्चको पोष्टिरियेरसर्फेस कन्केभ हुन्छ, तेहि कन्केभसर्फेसमा १ स्युथ (मसीतो) गोलाईको स्नाफिक

फ्यासेट (दाग) हुन्छ, तेसै फ्यासेटमा अक्सिस्को ओडन्टयेड-प्रसेसका आन्टीरियेरसर्फेसमा १ फ्यासेट छ तेसैका साथ आर्टि-कुलेशन हुन्छ ।

आन्टीरियेरआर्चको अपरवर्डमा आन्टिरियेर अक्सिपिटो आटल्यान्टेल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ, आन्टीरियेरआर्चको लोवरवर्डमा आन्टिरियेर आटल्यान्टो अक्सियेल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ, तेहि लीगामेन्टले माथी अक्सिपिटल तल अक्सिसलाई पक्रन्छ ।

याटलासका

पोष्टिरियेरआर्चका बयान ।

याटलासका ३ भाग जत्ति हुन्छ तेस्लाई पोष्टिरियेरआर्च भन्छन, येस्का पछाडी दिग्मा १ व्युवर्कल हुन्छ, तेसैमा रेक्टस्क्र्याफिटिस पोष्टाइकस माइनर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ, येहि पोष्टीरियेरआर्चको आवभ र विहाईन्ड गोल २ जस्तो धार हुन्छ, येसैको अपरवर्डमा पोष्टीरियेर अक्सिपिटो आटल्यान्टेल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ, येसै पोष्टिरियेरआर्चको क्रान्टमा र रुपीरियेर आर्टिकुलरप्रसेसको विहाईन्डमा १ शुभ र कोहि २ को १ फोरामेन पनि हुन्छ, तेहि शुभबाट भाटिब्रल आर्टरी र सब अक्सिपिटो नार्भ जान्छ, फोरामेन भया तेसैबाट पनि जान्छ, येहि पोष्टिरियेर आर्चको तल पनि २ शुभ हुन्छ येसैको लोवरवर्डमा पोष्टिरियेर आटल्यान्टो अक्सियाल् लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ, येहि लीगामेन्टले अक्सिसका साथ याटलासलाई जोर्छ ।

याटलासका

ल्याटास्यालमासको बयान ।

ल्याटास्यालमास आटलासको अरु ठाउँ भन्दा ठुलो हुन्छ, हाडको बोझा थाम्नलाई यसैका १।१ दिग्मा आर्टिकुलेटिङ्ग प्रसेसेस हुन्छ । १ आवभ. १ विलो ।

सुपीरियर आर्टिकुलरप्रसेस थोरै ठुलो, वभेल् र थोरै कन्क्रेभ हुन्छ, तंहि आर्टिकुलरप्रसेस आन्टीरियर तर्फ घुमेको हुन्छ, तेहि सुपीरियर आर्टिकुलरप्रसेस अपवार्ड इन्वार्ड थोरै व्याकवार्ड पनि जान्छ त्यो थोरै गैह्रो हुन्छ तेसै ठाउँमा अक्सिपिटल बोनको २ कन्डाइल्का साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, तेसैले हेडको नडिङ्ग मुभमेन्ट गराउँछ, तेसैको इन्फोरियर आर्टिकुलरप्रसेस गोल फ्ल्याट कन्क्रेभ हुन्छ, त्यो डाउनवार्ड र इन्वार्ड जान्छ, तंहि आर्टिकुलरप्रसेस अक्सिका सुपीरियर आर्टिकुलरप्रसेसका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ र हेडको रोटेटरि मुभमेन्ट गराउँछ ।

याटलासका

ट्र्यान्सभर्स लीगामेन्टको बयान ।

सुपीरियर आर्टिकुलरप्रसेसको थोरै तल इन्भर्जिनिमा १ छोटो ट्युबर्कल हुन्छ, राईट १ लेफ्ट १ तेहि ट्युबर्कलबाट ट्र्यान्सभर्सलीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ, तेहि ट्र्यान्सभर्सलीगामेन्टले याटलासलाई २ भाग गराउँछ । आन्टीरियरको सानु भागले अक्सिसको ओडन्टयेडप्रसेसलाई अड्याउँछ, पोष्टीरियरका ठुला भागले स्पाइनलकर्डर मीम्प्रेन्स जानलाई जगा दिन्छ ।

याटलासको ट्र्यान्सभर्सप्रसेस लार्ज हुन्छ, ल्याटास्पाल मासबाट औटवर्ड दिग्मा जान्छ, हेडलाई जुन २ मासल्सले रोटेट गराउँछ उसै मासल्सलाई आटाचमेन्ट गराउँछ, येहि ट्र्यान्सभर्सप्रसेस लाङ्ग हुन्छ, वाईफिट छैन, तेसैमा १ फोरामेन हुन्छ तेहि फोरामेनबाट भाटिब्रलआर्टरि जान्छ, तेहि भाटिब्रलआर्टरि तलबाट उठि तेहि ढुङ्गीबाट अपवार्ड र व्याकवार्डमा जान्छ ।

याटलासका

आर्टिकुलेशनको कुरा ।

याटलासका २ सुपीरियर आर्टिकुलेटिङ्ग प्रसेसेसका साथ क्विसपिटल बोनको २ कन्डाइल्सका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ र ङको नडिङ् मुभमेन्ट गराउँछ ।

याटलासको २ इन्फीरियर आर्टिकुलेटिङ्ग प्रसेसेसका साथ अक्सिसको २ सुपिरियर आर्टिकुलरप्रसेसेसका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ र हेडको रोटेटरी मुभमेन्ट गराउँछ । आन्टीरियर-आर्चको पोष्टीरियरदिग्मा जुन फ्यासेट छ तेसैका साथ अक्सिसको ओडन्डयेड प्रसेसको आन्टीरियरसर्फेसमा १ फ्यासेट छ तेसैको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

याटलासको

मसल्स आटाचमेन्ट ९ जोडा हुन्छ ।

१ लङ्गसकोलाई ।

२ रेक्टस्क्वाफिटिस अन्टाइकस माइनर

- ३ रेक्टस ल्याटास्पलिस ।
- ४ वल्लिकस क्याफिटिस सुपीरियेर ।
- ५ वल्लिकस क्याफिटिस इन्फोरियेर ।
- ६ स्प्ली नियासकोलाई ।
- ७ लिभेटर आङ्गुली स्क्वापुलि ।
- ८ फाष्ट ईन्टर ट्रान्सभर्स ।
- ९ रेक्टस क्याफिटिस पोष्टाइकस माइनर ।

सेकेन्ड सर्भाइकल आक्सिसका बयान ।

याटलासका साथ हैडलाई रोटेट गराउँछ र येहि हिसाबले येस्लाई आक्सिस भनीन्छ । आक्सिस खुब बलीयो हुन्छ, येस्का बाडीको अपरसर्फेसबाट ऊठेको दन्त जस्तो प्रमिनेन्ट प्रसेस हुन्छ, तेहि प्रसेसलाई ओडन्टयेड प्रसेस पनि भनीन्छ, येहि हिसाबले आक्सिस चिन्हलाई सुबिस्ता हुन्छ ।

आक्सिसका

बाडीको बयान ।

आक्सिसको बाडी ३ कुने जस्तो देखीन्छ तेसै बाडीको आन्टिरियेर दिग थोरै डाउन् वार्ड जान्छ, तल्लो भाटिब्राको अपर फोर पार्टलाई पक्रन्छ, येसै बाडीको अगाडी दिगको माझमा १ लामो रिज हुन्छ तेहि रिजको २ पट्टीमा डीप्रेसन हुन्छ तेसैमा लङ्गस्कोलाई मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

ओडन्टयेडप्रसेसको बयान ।

ओडन्टयेडप्रसेसका अगाडी पछाडो २ आर्टिकुलेटिङ्सर्फे-
सेस रहन्छ, अगाडीका आर्टिकुलेटिङ्सर्फेस बभेल हुन्छ, तसै ठा-
उँमा याटलासको आन्टोरियेरआर्चको पोष्टोरियेरदिग्मा १ फ्यासेट
छ, तसैका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, पछाडीको आर्टिकुलेटिङ्स-
र्फेसमा ट्र्यान्सभर्स लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ तेहि ओडन्ट-
येडप्रसेसको येपेक्समा ओडन्टयेड लीगामेन्टको १ फ्यासिक्कुलास
आटाचमेन्ट हुन्छ, तेहि ओडन्टयेड लीगामेन्टको (२ नाम) लीगा-
मेन्टाम् सास्पेन्सोरियाम् भनीन्छ। (३ नाम) चेक लीगामेन्ट भनीन्छ
सै ओडन्टयेडप्रसेसको टुप्पाको तल ठुलो हुन्छ, तसैका २ दिग्मा
स्त्रो हुन्छ तेहि स्त्रोमा ओडन्टयेड लीगामेन्टको ल्याटास्पल
फ्यासिक्कुली आटाचमेन्ट हुन्छ, तेहि लीगामेन्ट आक्सिपिटल
बोनमा पनि जान्छ, तसै ओडन्टयेडप्रसेसको बेसमा थोरै गैह्रो
डाम हुन्छ, तेहि डाममा याटलासको आन्टोरियेरआर्चमा जो
ट्र्यान्सभर्स लीगामेन्ट छ तसै हिसाबले ओडन्टयेडप्रसेसलाई
तल, माथी, दाहिने र बाया जानदिन ।

अक्सिसका

पेडिकल्सका बयान ।

येसको पेडिकल्सवर्डर प्त्राङ्ग हुन्छ, ओडन्टयेडप्रसेसको
बेस र बाडीको साइड्सका साथ मीलछ ।

आक्सिसको

लामिनीका वयान ।

लामिनी थिक र ष्ट्राङ्ग हुन्छ, आक्सिसको स्पाइनलफोरा-
मेन लार्ज हुन्छ, याटलास्को भन्दा छोटो हुन्छ ।

आक्सिसको

ट्रान्सभर्सप्रसेसेसको वयान ।

ट्रान्सभर्सप्रसेसेस स्माल हुन्छ बाईफिट हुँदै न भार्टिब्रल
फोरामेन तेसैमा छ यसै फोरामेनबाट भार्टिब्रल-आर्टरी जान्छ
तेहि फोरामेन वल्लिक भै अपवार्ड र आउटवार्ड जान्छ ।

आक्सिसको

आर्टिकुलरसर्फेसेसका वयान ।

सुपीरियर आर्टिकुलरसर्फेसेस राऊन्ड र थोरै कनभेक्स
हुन्छ, यो अपवार्ड र आउट वार्ड दिग्मा जान्छ, यो वार्ड र पेडि-
कल्स ट्रान्सभर्सप्रसेसका माथी रहन्छ । इन्फोरियर आर्टिकुलर-
सर्फेसेस अरु सर्भाइकलमा भया जस्तो हुन्छ ।

सुपीरियर इन्टरभार्टिब्रलनचेस थोरै खालो हुन्छ, तेहि
सुपीरियर इन्टरभार्टिब्रलनचेस आर्टिकुलरप्रसेसको वीहार्डमा
रहन्छ, इन्फोरियर इन्टरभार्टिब्रलनचेस अरु सर्भाइकलका बमो-
जिम हुन्छ ।

आक्सिसको

स्पाइनसप्रसेसका कुरा ।

स्पाइनसप्रसेस ठुलो बलियो हुन्छ, आन्डरसर्फेस लामो

कोप्रो हुन्छ, यो बाईफिट पनी हुन्छ तेसैमा धेरै मासल्स आटा-चमेन्ट हुन्छ ।

आक्सिसको

आर्टिकुलेशनका कुरा ।

आक्सिसको ओडन्टयेडप्रसेसको आन्टीरियर-दिग्मा जुन फ्यासेट छ तेसैको साथ याट्लासको आन्टीरियरआर्चको पोष्टीरियरसर्फेसमा जो फ्यासेट छ तेसैको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

ओडन्टयेडप्रसेसको पोष्टीरियर-दिग्मा जुन फ्यासेट छ तेसैको साथ ट्रान्सभर्स लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आक्सिसको सुपीरियर-आर्टिकुलेटिङ्ग-सर्फेसका साथ याट्लासको इन्फीरियर-आर्टिकुलेटिङ्ग-सर्फेसका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

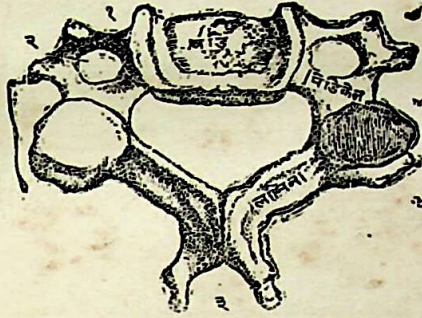
आक्सिसको इन्फीरियर-आर्टिकुलेटिङ्ग-सर्फेसका साथ थार्ड सर्भाईकल-भार्टिब्राको सुपीरियर-आर्टिकुलेटिङ्ग-सर्फेसका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

आक्सिसको

मासल्स ११ जोडा आटाचमेन्ट हुन्छ ।

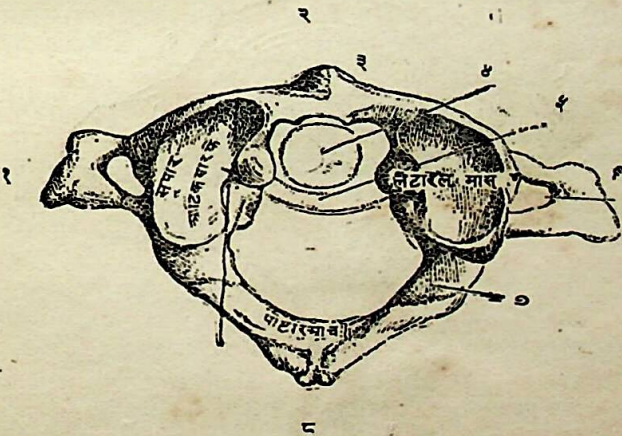
- १ लङ्गस्कोलाई ।
- २ लिभेटर आङ्गुलिस्त्र्यापुली ।
- ३ स्लीनियास्कोलाई ।
- ४ स्केलिनस मीडियस ।

तसवीर नं १—सर्भाईकलभाटीब्रा ।

१ ट्रान्सभर्सप्रसेसको आण्टीरीयरदुवर्कल, ७ भाटीवल् आर्टरीजानेपोवाल, २ ट्रान्सभर्सप्रसेसकोपोष्टीरीयर दुवर्कल, ३ स्पाईनसप्रसेस, ४ इनफोरीयर आर्टिकुलारप्रसेस, ५ सुपरीयर आर्टिकुलारप्रसेस, ६ ट्रान्सभर्स प्रसेस ।

नं २—फष्टसर्भाईकलभाटीब्रा वा याटलास् ।

१ ट्रान्सभर्सप्रसेस, २ दुवर्कल, ३ आण्टीरीयर आर्च, ४ वोडोष्टयड प्रसेसरहनेठाव, ५ ट्रान्सभर्सलोग-मेण्टरहनेठार्ड, ६ भाटीवल् आर्टरीजानेपोवाल, ७ भाटीवल् आर्टरीरफष्ठ स्पाईनल नामं जानियुम, ८ स्पाईनसप्रसेस ।

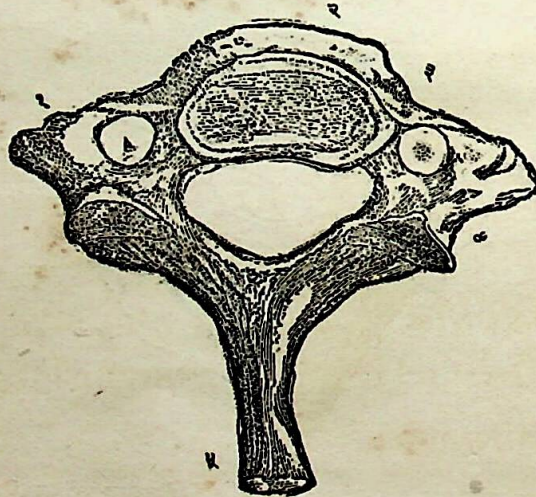
(२६क)

नं ३ — सेकेण्डसर्भाईकल भाटींवा वा आकसीस ।

१ ट्रान्सवर्स लीगामेण्टलाई आर्टीकुलरसर्फेस, २ चेकलिगामेण्टलाईखसठालं, ३ आटलासलाई आर्टीकुलरसर्फेस, ४ सुपिरीयर आर्टीकुलरसर्फेस, ५ वडि, ६ ट्रान्सवर्सप्रसेस, ७ इन्फिरीयर आर्टीकुलर प्रसेस, ८ बामौना, ९ इन्फिरीयरप्रसेस ।

नं ४ — सेमेन्य सर्भाईकल भाटींवा ।

१ ट्रान्सवर्सप्रसेस, २ वडि, ३ आण्टीरीयरबट, ४ पीष्टरीयरबट, ५ स्पार्इनसप्रसेस ।

- ५ ट्रयान्सभर्स-सेलिस्कोलाई ।
- ६ ईन्टर-ट्रयान्सभर्स-सेलिस ।
- ७ वव्वीकस्त्रयाफिटिस-इनफीरियेर ।
- ८ रेक्टस्वयाफिटिस-पोष्टाइकस-मेजर ।
- ९ सेमिस्पाईनेलीस्कोलाई ।
- १० माल्टीफिडस-स्पाइनी ।
- ११ ईन्टर-स्पाइनेलीस ।

सेभेन्थसर्भाईकल-भार्टिब्राको बयान ।

अरु सर्भाईकलका भन्दा येस सेभेन्थ-सर्भाईकलको स्पाइनसप्रसेस लाङ्ग र प्रमिनेन्ट हुन्छ येस हिसाबले येस्लाई भार्टिब्रा-प्रमीनेन्स भन्छन येस्को स्पाइनसप्रसेस थिक हुन्छ, होराईजेन्टल दिग्मा जान्छ यो बाईफिट हुदैँन येस्मा लीगामेन्टमन्युकी आटाचमेन्ट हुन्छ ।

सेभेन्थ-सर्भाईकलको

ट्रयान्सभर्सप्रसेसका कुरा ॥

ट्रयान्सभर्सप्रसेसेस लार्ज हुन्छ, येस्को अपरसर्फेसमा थोरै ग्रुभ जस्तो हुन्छ येस्को भार्टिब्रल-फोरामेन अरु सर्भाईकलका माफिक कोहि २मा येहि फोरामेन सानु हुन्छ, कोहि २ मा फोरामेन हुदैँन । भार्टिब्रलआर्टिरि र भेन्स ट्रयान्सभर्सप्रसेसका फ्रान्ट-बाट जान्छ फोरामेनबाट जादैँन ।

डर्सल-भार्टिब्रीको

फ्यासेट ।

डर्सल-भार्टिब्रीको आकार सर्भाईकल-भार्टिब्रीका भन्दा ठुलो लाम्बर-भार्टिब्रीका भन्दा थोरै सानु हुन्छ, पैल्हादेखि तल २ ठुलो हुदै जान्छ, डर्सल-भार्टिब्रीका बाडीको २ दिग्मा फ्यासेट हुन्छ कोहि २ भार्टिब्रीका बाडीको २ दिग्मा २।२ फ्यासेट हुन्छ कोहि २ भार्टिब्रीका बाडीमा हाफ फ्यासेट हुन्छ उहि फ्यासेटका साथ रिबको हेट्का साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, डर्सल-भार्टिब्रीमा येहि फ्यासेट हुनाले डर्सल-भार्टिब्री चिह्न सुबिस्ता हुन्छ ।

डर्सल-भार्टिब्रीको

बाडीका वयान ।

सर्भाईकल-भार्टिब्रीका नजीकमा रहने डर्सल-भार्टिब्रीको बाडी सर्भाईकलको बाडीका माफिक हुन्छ । लाम्बर भार्टिब्रीका नजीकमा रहने डर्सल-भार्टिब्रीका बाडी लाम्बरको बाडी जस्तो हुन्छ । अरु बीचमा रहने डर्सल-भार्टिब्रीका बाडी थोरै फरक हुन्छ, ई बीचका डर्सल-भार्टिब्रीका बाडीमा दाहिने, बाया, अगाडी र पछाडी फरक छैन ।

फ्रन्ट भन्दा बीहाईन्डमा थोरै थिक हुन्छ येसको राईट एण्ड लेफ्टमा रिब जोर्न लाई १।१ दिग्मा २।२ गरि ड्र्यामि-फ्यासेट्स रहन्छ । बाडीका तल १। माथी १ ।

डर्सल-भार्तिब्रीको

पेडिकल्सका बयान ।

येस्को पेडिकल्स व्याकवार्ड दिग्मा जान्छ, तेस्को ईन्टर-भार्तिब्रलनच लार्ज हुन्छ । स्पाईनमा अरु भार्तिब्राका इन्फीरियर ईन्टर-भार्तिब्रलनच भन्दा यो डीप हुन्छ ।

डर्सल-भार्तिब्रीको

लामिनीका बयान ।

येस्को लामिनी-ब्रड र थिक हुन्छ, लामिनी जोरिदा ओभ-ल्याप हुन्छ अर्थात् खापिन्छ । स्पाईनलफोरामेन स्माल र सक्कुलर हुन्छ ।

डर्सल-भार्तिब्रीको

स्पाईनसप्रसेसका बयान ।

येस्को स्पाईनसप्रसेस लाङ्ग हुन्छ, ट्राईयाङ्गुलर व्यायानेटका आकार माफिक हुन्छ र ववलीक भै डाउनवार्ड जान्छ र तेस्को येक्सट्रिमिटीमा ? ट्युवर्कल देखिन्छ ।

डर्सल-भार्तिब्रीको

आर्टिकुलरप्रसेसेसका बयान ।

येस्को आर्टिकुलरप्रसेसेस फ्ल्याट र प्लेट भै रहन्छ ।

डर्सल-भार्तिब्रीको

ट्रान्सभर्सप्रसेसेसका बयान ।

येस्को ट्रान्सभर्सप्रसेस आर्टिकुलरप्रसेस र पेडिकल्सका

विहाईन्डमा रहन्छ, यो थिक, लाङ्ग र फ्ट्राङ्ग हुन्छ, यो वल्लिक भै व्याकवार्ड र आउटवार्ड जान्छ । येस्को टुप्पामा थोरै गाँठो जस्तो हुन्छ, तेसै गाँठाका आन्टीरियर-पार्टमा रिबको ट्युवर्कलको साथ आर्टिकुलेशन गर्नलाई तेसैठाउमा १ स्माल कन्केभसर्फेस रहन्छ ।

पिफ्युलियेरडर्सलभार्टिब्रीका वयान ।

१ फाष्ट डर्सल ।

९ नाइन्थ डर्सल ।

१० टेन्थ डर्सल ।

११ एलेभेन्थ डर्सल ।

१२ ट्वेल्भथ डर्सल ।

येति डर्सल भार्टिब्रीहरु फरक २ छन् ।

फाष्ट डर्सलभार्टिब्रीका बाडीका २ दिग्मा फाष्ट रिबको हेडलाई आर्टिकुलेशन गर्नलाई १ ईन्टायार आर्टिकुलरफ्यासेट छ । सेकेन्ड रिबको हेडलाई पक्रन-निमित्त १ हाफ फ्यासेट पनि हुन्छ, येस्को बाडीको अपरसर्फेस सर्भाइकलका बाडीका माफिक हुन्छ येस्को आर्टिकुलरसर्फेसेस वल्लिक हुन्छ ।

फाष्ट डर्सलको

स्पाईनसप्रसेसका कुरा ।

येस्को स्पाईनसप्रसेस थिक, लाङ्ग र होराइजेन्टल दिग्मा जान्छ ।

नाइनथ डर्सलभार्टिब्राका बयान ।

येस्को बाडीको तछो दिग्मा ड्र्यामीफ्यासेट छैन कोहि २ को १।१ दिग्मा २।२ ड्र्यामीफ्यासेट देखिन्छ तेस्तो रहेछ भने टेन्थ डर्सलको अपरपार्टमा १।१ ड्र्यामीफ्यासेट हुन्छ, वीलोमा हुदैन ।

टेन्थ डर्सलभार्टिब्राका बयान ।

येस्को बाडीको २ दिग्को आवभमा १ ईन्टायार आर्टिकुलरफ्यासेट छ, येहि फ्यासेट पेडिकल्सको केहि आउटर सर्फेसमा देखिन्छ ।

एलेभेन्थ डर्सलभार्टिब्राका बयान ।

येस्को बाडी लाम्बरका बाडी जस्तै देखिन्छ, बाडीका २ दिग्मा रिबको हेडलाई आर्टिकुलेशन गर्नलाई २ दिग्मा १।१ गरि आर्टिकुलरफ्यासेट हुन्छ त्यो फ्यासेट लार्ज, थिक र ष्ट्राङ्ग हुन्छ, यो फ्यासेट पेडिकल्समा भया जस्तै देखिन्छ । येस्को स्पाईनसप्रसेस सर्ट हुन्छ, येस्को शेष भागमा कापेहुने जस्तो देखिन्छ, येस्को ट्र्यान्सभर्सप्रसेसेस पनि सर्ट हुन्छ, येक्सट्रिमिटीमा ट्युवर्कल जस्तो हुन्छ येस्मा रिबको आर्टिकुलेशन हुने फ्यासेट छैन ।

ट्वेल्थ डर्सलभार्टिब्राका बयान ।

अरु कुरा एलेभेन्थ डर्सलका बमोजिम येस्को इन्फीरियर आर्टिकुलरप्रसेसेस कन्भेक्स हुन्छ र आउटवार्ड दिग्मा जान्छ येस्को बाडी लामिनी स्पाइनसप्रसेस पनि लाम्बरभार्टिब्रीमा भया

जस्तै हुन्छ, येस्को ट्रान्सभर्सप्रसेसेस सर्ट हुन्छ, येस्मा ३ वटा ट्युवर्कल हुन्छन ।

- १ सुपीरियर ट्युवर्कल ।
- २ इन्फीरियर ट्युवर्कल ।
- ३ येक्सटर्नल ट्युवर्कल ।

लाम्बरभार्टिब्रीको

क्यारेक्टर ।

अरु भार्टिब्री भन्दा लाम्बरभार्टिब्री ठुलो हुन्छ, तेस्को ट्रान्स-भर्सप्रसेसेसमा फोरामेन छैन, येस्का बाडीको २ दिग्मा रिबको आर्टिकुलेटिङ्ग-फ्यासेट पनि छैन, यसै हिसाबले लाम्बरभार्टिब्री चिह्न सुबिस्ता हुन्छ ।

लाम्बरभार्टिब्रीको

बाडीका बयान ।

येस्को बाडी ठुलो हुन्छ, दाहिने बाजा भन्दा अगाडी पछाडी सर्ट हुन्छ, येस्को बिहाईन्ड भन्दा क्रान्टमा थोरै थिक हुन्छ । आवभ र विलोमा फल्याट र थोरै कन्केभ हुन्छ, बीहाईन्डमा कन्केभ हुन्छ, येस्को मार्जिन प्रमिनेन्ट हुन्छ ।

लाम्बरभार्टिब्रीको

पेडिकल्सका बयान ।

येस्को पेडिकल्स ष्ट्राङ्ग हुन्छ, बाडीको अपरपार्टबाट उठि

व्याकवार्ड दिग्मा जान्छ, येहि हिसाबले येस्को इन्फीरियर ईन्टर-
भाटिब्रलनचेस गैहो हुन्छ ।

लाम्बरभार्टिब्रीको

लामिनीका बयान ।

येस्को लामिनी ब्रड, सर्ट र ष्ट्राङ्ग हुन्छ । स्पाईनलफोरामेन
ट्र्याङ्गुलर हुन्छ । सर्भाइकलको स्पाईनलफोरामेन भन्दा सानु
डर्सलका स्पाईनलफोरामेन को भन्दा ठुलो हुन्छ ।

लाम्बरभार्टिब्रीको

स्पाईनसप्रसेसका बयान ।

येस्को स्पाईनसप्रसेस थिक र ब्रड हुन्छ । क्राड्रिल्याटास्पाल्
पनी हुन्छ, यो होराइजेन्टल दिग्मा जान्छ, येस्को आवभमा भन्दा
वीलो थिक हुन्छ, येस्को शेष भागमा खस्त्रो र ऊचा नीचा वर्डर
हुन्छ ।

लाम्बरभार्टिब्रीको

आर्टिकुलरप्रसेसेसका बयान ।

येस्को सुपीरियर आर्टिकुलरप्रसेसेस कन्केभ भै व्याकवार्डर
इन्वार्ड दिग्मा जान्छ, ई २ सुपीरियर आर्टिकुलरप्रसेसेसको फराक्
भन्दा इन्फीरियर आर्टिकुलरप्रसेसेसको फराक् छोटो हुन्छ, येस्को
इन्फीरियर आर्टिकुलेटिङ् प्रसेसेस कन्भेक्स भै फर्वाडर आउटवार्ड
दिग्मा जान्छ ।

लाम्बरभार्तिब्रीको

ट्रयान्सभर्सप्रसेसेसका बयान ।

येस्को ट्रयान्सभर्सप्रसेस फाष्ट, सेकेन्ड र थर्ड लाम्बरभार्ति-
ब्रीको ट्रयान्सभर्सप्रसेस लाङ्ग भै आउटवार्ड दिग्मा जान्छ, फोर्थ र
फिफथ लाम्बरको ट्रयान्सभर्सप्रसेसेस थोरै वल्लिक भै अपवार्ड
दिग्मा जान्छ, येही ट्रयान्सभर्सप्रसेसेस आर्टिकुलरप्रसेसको फ्रन्टमा
रहन्छ, येही ट्रयान्सभर्सप्रसेसेसमा ३ वोटो ट्युवर्कल हुन्छन् ।

ट्वेल्भ्थ डर्सलको ट्रयान्सभर्सप्रसेसेसका माफिक

ई ३ ट्युवर्कल्सको नाम ।

१. (पैहा) सुपोरियर ट्युवर्कल, म्यामीलरिप्रसेस पनी भन्छन । यो
सुपोरियर आर्टिकुलरप्रसेसका व्याकपार्टका साथ मिल्छ ।
२. (दोत्रा) इन्फीरियर ट्युवर्कल, आक्ससेस्सरिप्रसेस पनी भन्छन ।
यो ट्रयान्सभर्सप्रसेसको वेस्को व्याकपार्टमा रहन्छ, यो
प्रसेस स्माल हुन्छ, डाउनवार्ड दिग्मा जान्छ ।
३. (तेस्रा) थेक्सटर्नल ट्युवर्कल, कोहि २ ले कष्टलप्रसेस पनी
भन्छन् । ट्रयान्सभर्सप्रसेसको बाकी ट्युवर्कललाई कष्टल-
प्रसेस भन्छन् ।

फिफथ लाम्बरको बयान ।

येस्का बाडीको विहाईन्ड भन्दा फ्रान्ट थिक हुन्छ, येस्का
स्पाईनसप्रसेसको आकार स्माल हुन्छ, येस्का इन्फीरियर आर्टि-
कुलरप्रसेसको फराक ठुलो हुन्छ ।

थड सर्भाइकलदेखि फिफ्थ लाम्बरभार्तिब्री सम्मको
मासल्स ३५ जोड़ा १ विजोड़ा छम ।

आन्टिरियेर दिग्को

मासल्सका नाम ।

- १ रेक्टस्त्रयाफिटिस आन्टाईकसमेजर ।
- २ लङ्गसकोलाई ।
- ३ स्केलिनस आन्टाइकस ।
- ४ स्केलिनस मीडिअस ।
- ५ स्केलिनस पोष्टाईकस ।
- ६ खोवासम्याग्नस ।
- ७ खोवास पार्भस ।
- ८ क्राडरेटस लम्बोरम् ।
- ९ डायफ्राम् ।
- १० वल्लिकस आप्ढोमेनिस इन्टर्नेस ।
- ११ ट्रान्सभर्सलेलिस आप्ढोमेनिस ।

पोष्टिरियेर दिग्को

मासल्सका नाम ।

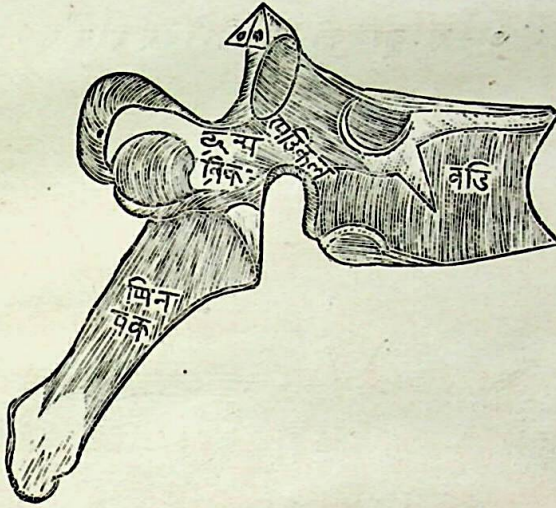
- १ ट्रापिजीयेस ।
- २ ल्याटिसिमासडर्साई ।
- ३ लिभेटरआङ्गुलीस्त्रयापुली ।
- ४ रम्बयेडियास मेजर ।
- ५ रम्बयेडियास माइनर ।

- ६ सेरेटस पोष्टाइकस सुपीरियेर ।
- ७ सेरेटस पोष्टाइकस इन्फीरियेर ।
- ८ स्लीनियास ।
- ९ इरेक्टर स्पाइनी ।
- १० इलियोकण्टेलिस ।
- ११ लञ्जीसिमस डर्साई ।
- १२ स्पाइनेलिस डर्साई ।
- १३ सर्भाइकेलिस आसन्डन्स ।
- १४ ट्र्यान्सभर्स सेलिस कोलाई ।
- १५ ट्र्याकिलोम्पाष्टयेड ।
- १६ कम्प्लेक्सस ।
- १७ वाइभेन्टरसर्भाइसिस ।
- १८ सेमिसस्पाइनेलिस डर्साई ।
- १९ सेमिसस्पाइनेलिस कोलाई ।
- २० माल्टीफिडसस्पाइनि ।
- २१ रोटेटरि स्पाइनि ।
- २२ इन्टरस्पाइनेलिस ।
- २३ सुप्रास्पाइनेलिस ।
- २४ इन्टरट्र्यान्सभर्ससेलिस ।
- २५ लीभेटरिस्कण्टेरम् ।

क्यारेक्टर आफ् दी स्पाक्राम ।

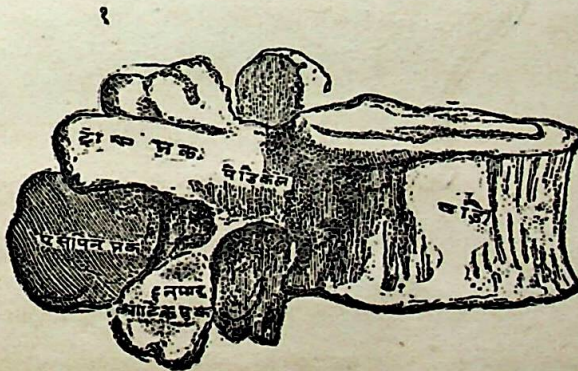
बालखमा येहि स्पाक्राम ५ टुकुरा हुन्छ । उमेदार भया

नं ५—येकडर्सल भाटिंन्रा ।

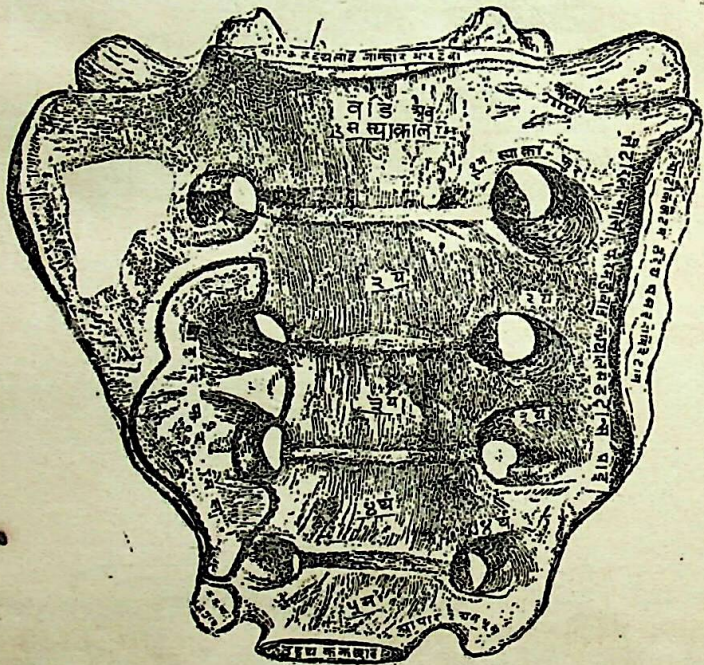
१ रीवकीडुवर्कल्लाईफासेट, २ सुपीरीयर आर्टिकुलप्रसेस, ३ रीवकीडिडलार्डडेसीफासेट, ४ रीव-
काडिडलार्डडेसीफासेट, ५ इन्फ्रीरीयर आर्टिकुलप्रसेस ।

नं ६—लाम्वर भाटिंन्रा ।

१ सुपीरीयर आर्टिकुलप्रसेस ।

नं ७—स्याकामको आण्ठीरीयेर सार्फे स ।

पछि ५ टुकुरा जमट भै हुन्छ । यो स्पाक्राम लाज टूथाङ्गुलर
बोन हुन्छ । भार्टिब्रलकलमका लोवरपार्टमा रहन्छ । पेलभी क्या-
भिटीका अपर व्याकपार्टमा रहन्छ र २ अङ्गसइनोमिनेटम बोन्सका
बीनमा वयेज जस्तो भै रहन्छ । येस्को अपरपार्टलाइ वेस भनिन्छ ।
लाष्ट लाम्बरभार्टिब्राका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को यंपे-
क्समा कक्सिक्सका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो स्पाक्राम आफै
वाङ्गो भै वब्लिक हुन्छ । येस्को अपर येक्सट्रिमिटी फर्नार्डिग्मा
प्रोजेक्ट भै रहन्छ, येसै हुनाले लाष्ट लाम्बरभार्टिब्राका साथ आर्टि-
कुलेशन हुन्छ, आर्टिकुलेशन हुनाले प्रमीनेन्टअङ्गल जस्तो हुन्छ ।
स्पाक्रोभार्टिब्रलअङ्गल र प्रमन्टरि भन्छन् । यो स्पाक्रामको
सेन्टरपार्ट व्याकवार्ड दिग्मा जान्छ, येहि हिसाबले पेलभीक्या-
भिटीको आकार ठुलो हुन्छ, र धेरै चीज रहनलाई जगा दिन्छ ।

स्पाक्रामको

ठाउँ ठाउँका नाम ।

आन्टीरियेरसर्फेस १

पोष्टेरियेरसर्फेस १

ल्याटास्यालसर्फेस २

वेस १

येपेक्स १

सेन्टरकेनाल १

स्पाक्रामको

आन्टीरियेरसफेंसका बयान ।

येस्को आवभदेखि डाउनवार्ड सम्म कन्केभ हुन्छ । दाहिनादेखि बाया सम्म पनि कन्केभ हुन्छ, येस्को मिडिलमा फोर ट्र्यान्सभर्स-रिजेस रहन्छ, येसै हुनाले केटा केटीमा ५ टुकुरा भयाको थाहा हुन्छ । येहि रिजेसका शेष भागमा दाहिना, बाया गरि जमा ८ फोरामेन हुन्छ, यो फोरामेनको नाम । आन्टीरियेरस्पाक्रालफोरामोना भन्छन् । यो फोरामेनको आकार राउन्ड हुन्छ र माथिल्लो देखि तल्लो फोरामेन सानु २ हुदै जान्छ । यो फोरामेन आउटवार्ड भै फवार्ड दिग्मा जान्छ । स्पाक्राल नार्भको आन्टीरियेरब्रेञ्जेस र ल्याटास्याल स्पाक्राल आर्टरिज येहि फोरामेनबाट नोक्छन्, येहि फोरामिनाको येक्सटर्नलदिग्लाई ल्याटास्यालमास भनीन्छ । १।१ दिग्को ल्याटास्यालमासमा फोरवर्ड स्पालो ग्रुभ्स रहन्छ, येहि ग्रुभ्सबाट आन्टिरियेरस्पाक्रालनार्भस जानवाटो दिन्छ येहि ग्रुभ्सका वोचमा प्रमिनेन्टरिजेस हुन्छ येहि ऊचामा पाइ-रिफर्मास मासलको श्लीप आटाचमेन्ट हुन्छ ।

स्पाक्रामको

पोष्टीरियेरसफेंसका बयान ।

येस्को पोष्टीरियेरसफेंस कन्भेक्स हुन्छ । येस्को मिडिल लाइनमा ३।४ वोटा व्युवर्कल्स हुन्छन, अरु भाटिब्रीका स्पाइनस-प्रसेस जस्तो येस्मा तेही व्युवर्कल्स हुन्छ । यो स्पाइनसप्रसेस-सैहो । पैहा व्युवर्कलप्रमिनेन्ट भै फरक रहन्छ, अरु २ तलका कोहि

कोहिमा जमा भै रहन्छ, कोहि कोहिमा फरक भै रहन्छ । यो व्युवर्कलको २ दिग्मा लामिनो जस्तो बर्ड ठाउ हुन्छ । लामिनोको येक्सटर्नल दिग्मा सानु व्युवर्कल जस्तो देखिन्छ । यो व्युवर्कलस अरु भाटिब्रीका आर्टिकुलरप्रसेस जस्तै देखिन्छ । यो आर्टिकुलर-प्रसेसको अपरपियार लार्ज हुन्छ, लाष्ट लाम्बरभाटिब्रीका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को तल्लो दिगलाई स्पाक्रालकर्नुवा भनिन्छ, तेसठाउँमा कक्सक्सका कर्नुवाको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को आर्टिकुलरप्रसेसको येक्सटर्नल दिग्मा फोर पोष्टीरियर स्पाक्राल फोरामीना रहन्छ । यो फोरामेन आन्टीरियर भन्दा केहि सानु हुन्छ । यो फोरामेनबाट पोष्टीरियरब्रेञ्चेस आफ दी स्पाक्रालनाभर्स निक्कन्छ, पोष्टीरियरस्पाक्राल फोरामिनाको आउट-साइडमा सिरीज आफ व्युवर्कल देखिन्छ, अरु २ भाटिब्रीका ट्र्यान्स-भर्सप्रसेस जस्तो येस्मा तेहि सिरीज आफ व्युवर्कल हुन्छ । यो ट्र्यान्सभर्सप्रसेसको फाष्टपियार लार्ज हुन्छ, सेकेन्ड पियार देखि थोरै सानु हुन्छ । स्पाक्रोइलियाक आर्टिकुलेशन बन्ने काम दिन्छ । येस्को थार्ड पियारमा पोष्टिरियर स्पाक्रोइलियाक लीगामेन्टको वब्लिक फ्यासीक्युली आटाचमेन्ट हुन्छ । फोर्थ, फिफथ पियार्समा ग्रेट स्पाक्रोसाइटिक लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । स्पाइनसप्रसेसको २ ट्र्यान्सभर्सप्रसेसको बीचमा १ वाइड स्पालो कन्केभ ठाउँ रहन्छ स्पाक्रालग्रुभ भनीन्छ, येस्मा इरेक्टरस्पार्टनी मासलको अरिजिन हुन्छ ।

स्पाक्रामको

ल्याटान्यालसर्फेसको बयान ।

ल्याटान्यालसर्फेसको आवभपार्ट ब्रड हुन्छ, आवभपार्टको आकार इयर जस्तो हुन्छ, तेसै ठाउँमा इलियामको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ अरिक्युलरसर्फेस भन्छन् । यो आलोभयामा फाइब्रोकार्टिलेज देखिन्छ, यसको पोष्टिरियेरदिग्मा १ खस्रो ठाउँ छ, यसैमा पोष्टिरियेर स्पाक्रोइलियाक लोगामेन्ट्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

ल्याटान्यालसर्फेसको लोवर पार्टमा ग्रेट स्पाक्रोसाइटिक लोगामेन्ट्स र लेसर स्पाक्रोसाइटिक लोगामेन्ट्स आटाचमेन्ट हुन्छ । यस्मा ग्लुटि आसम्याक्सिमासमा सल्को थोरै फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको विलोमा १ डिप नच रहन्छ । कक्सक्सको अपर पिसमा जो ट्र्यान्सभर्सप्रसेस रहन्छ उसैको डिप नचका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ र १ फोरामेन हुन्छ, यहि फोगामेनबाट आन्टिरियेर डिभीजन आफ्नी फिफथ स्पाक्रालनाभ निकुन्छ ।

स्पाक्रामको

वेसको बयान ।

यसको वेस ब्रड भै अपवार्डर फर्वाडदिग्मा जान्छ । यसको मिडिलमा १ लार्ज वभ्यालआर्टिकुलरसर्फेस छ । लाष्ट लाम्बरभार्टिब्राको बाडीको अन्डरसर्फेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । आर्टिकुलरसर्फेसको विहाइन्डमा १ लार्ज ट्र्याङ्गुलर अरिफिस छ स्पाक्रालकेनाल भन्छन् ।

सुपीरियर आर्टिकुलरप्रसेस २ दिग्मा प्रोजेक्ट भै रहन्छ, येहि आर्टिकुलरप्रसेस बभ्याल र कन्केभ हुन्छ र येस्को सर्फेस व्याकवार्ड र इनवार्डदिग्मा जान्छ । येहि आर्टिकुलरप्रसेसको फ्रान्टमा ईन्टरभार्टिब्रल् नच रहन्छ, यो नच लाष्ट लाम्बरभार्टिब्राको ईन्टरभार्टिब्रल नचको साथ मिली लाष्ट ईन्टरभार्टिब्रलफोरा-मेन हुन्छ ।

येहि आर्टिकुलरसर्फेसको २ दिग्मा १।१ गरि ब्रडर फल्याट ट्राङ्गुलर आफ वोन्स रहन्छ, येहि सर्फेस आफ वोन्स आउटवार्ड दिग्मा जान्छ । येहि ठाउँके स्ववासम्याग्रसमासल र लाम्बो स्पाक्राल कर्डलाई सपोट गर्छ र इलीयाक्फसाको साथ मील्छ, येहि ठाउँको नाम येला आफ दी स्पाक्राम भनिन्छ । येस्सा इलायाकसमासलको थोरै फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

स्पाक्रामको

येपेक्सका बयान ।

येस्को येपेक्स डाउनवार्ड र फर्वाडदिग्मा जान्छ, येहि ठाउँमा १ स्माल बभेलकन्केभ सर्फेस रहन्छ । येस्को साथ कक्सिक्सको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

स्पाक्रामको सेन्टरकेनाललाई स्पाइनलकेनाल पनि भनिन्छ । येस्को आवभ ट्राङ्गुलर देखिन्छ, येहि ठाउँमा स्पाक्रालनाभर्स रहन्छ, येहि केनालमा सानु २ छिद्र छ, तेसलाई आन्टीरियर-स्पाक्राल फोरामीना र पोष्टीरियरस्पाक्राल फोरामीना भनिन्छ, येसबाट नाभर्स निकल्छ ।

स्पाक्रामको

आर्टिकुलेशन ४ ।

- आवभमा, लाष्ट लाम्बरभार्टिब्रा ... १
 साइड्समा, असइनोमिनेटम बोन्स २
 वीलोमा, कक्सिक्सको कर्नुवाको साथ १

स्पाक्रामको

मासल्स आटाचमेन्ट ८ जोडा छ ।

आन्टीरियेरदिग्को मासल्स ।

१ पाइरीफर्मीस ।

२ कक्सिजियास ।

३ इलायाकस ।

पोष्टीरियेरदिग्को मासल्स ।

४ ग्लुटिआस म्याक्सिमास ।

५ ल्याटिसीमास डर्साई ।

६ माल्टीफिडस स्पाइनी ।

७ इरेक्टर स्पाइनी ।

८ बेक्सटेन्सर कक्सिजियास । कोही २ को

जनानाका

स्पाक्रामको बयान ।

जनानाको स्पाक्राम मर्दानाको भन्दा थोरै वाइड्स हुन्छ ।
 लोवरपार्ट धेरै वाइड्स हुन्छ, यसै हुनाले जनानाको स्पाक्राम
 चौहो सुबिस्ता हुन्छ ।

कक्सिक्सको बयान ।

कक्सिक्स बालखमा ४ टुकुरा हुन्छ । उमेरदारभया पछि ४ जमट भै १ कक्सिक्स हुन्छ, येस्को आकार टूथड्रुलर हुन्छ । यो सबै ४ टुकुरामा पेडीकल्स लामिनी र स्पाइनसप्रसेस छैन येसै हुनाले इन्टरभार्टिब्रलफोरामिना र स्पाइनलकेनाल पनि छैन, कक्सिक्सको फाष्ट, सेकेन्ड र थर्ड टुकुरामा बाडो र आर्टिकुलर-प्रसेस टूथान्सभर्सप्रसेसको अलिकति चिह्न हुन्छ । येस्को अरु अरु टुकुरा भन्दा फाष्ट टुकुरा लाजेंष्ट हुन्छ, अरु तल २ का टुकुरा सानु हुदै जान्छ ।

कक्सिक्सको

ठाउँ २ को बयान ।

आन्टीरियेरसर्फेस	१
पोष्टीरियेरसर्फेस	१
वर्ड्स	२
वेस	१
येपेक्स	१

इनीहरुको बयान ।

आन्टीरियेरसर्फेस थोरै कन्केभ हुन्छ, येसैमा ३ वोटा टूथान्सभर्स ग्रुभ्स हुन्छ । बालखमा ४ टुकुरा भयाको येसै ग्रुभ्सले थाहा हुन्छ, येहि आन्टीरियेरसर्फेसमा आन्टीरियेरस्पाक्रोकक्सि-जियाल लीगामेन्ट र लिभेटरयेनाइ मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । रेक्टममा लोवरएन्डलाई सपोट गर्छ ।

पोष्टीरियेरसर्फेस कन्भेक्स हुन्छ, यसैमा पनी ट्र्यान्सभर्स ग्रुभ्स हुन्छ । यसैको २ दिग्मा सिरीज आफ व्युवर्कल्स हुन्छ, यो अरु २ भार्टिब्रीको आर्टिकुलरप्रसेस जस्तो हुन्छ । यसै व्युवर्कल्सको फाष्ट पियार लार्ज हुन्छ, (नां) कर्नुवा आफ दी कक्सिक्स भनीन्छ, यो अप्वार्ड दिग्मा प्रोजेक्ट हुन्छ, यो स्पाक्रामको कर्नुवाको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ र फिफथ पोष्टीरियेर स्पाक्राल फोरामेन बन्छ । तेसबाट फिफथ स्पाक्रालनार्भको पोष्टीरियेर डिभिजन जान्छ ।

येस्को ल्याटास्याल वर्डर थिन हुन्छ, यसैमा येमिनेन्सेस हुन्छ । अरु २ भार्टिब्रीमा जो ट्र्यान्सभर्सप्रसेसेस छ, यो येमीनेन्सेस उस्तै देखिन्छ, यो येमीनेन्सेसको फाष्ट पियार लार्ज हुन्छ । बिफोरदेखिव्याक्पार्ट सम्म फल्याट हुन्छ । स्पाक्रामको ल्याटास्याल येजलाई पक्रन निमित्त १ फोरामेन हुन्छ । (नां) फिफथ आन्टीरियेरस्पाक्रालफोरामेन भन्छन । यसबाट आन्टीरियेर डिभिजन आफ दी फिफथ स्पाक्राल नार्भ निक्कन्छ । कक्सिक्सको वर्डरमा स्पाक्रोसाइटिक् लिगामेन्ट्स आटाचमेन्ट हुन्छ । कक्सिजियास मासल यो लीगामेन्टको फ्रान्टमा आटाचमेन्ट हुन्छ । ग्लुटिआसम्याक्सिमा मासल यो लीगामेन्टको बिहाइन्डमा आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को ब्रेस्मा १ वोभेल सर्फेस छ, तेसैमा स्पाक्रामको येपेक्सका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, येस्को येपेक्स राउन्ड हुन्छ । येस्मा येक्सटर्नलफीङ्टरमासलको टेन्डनको साथ आटाचमेन्ट हुन्छ ।

कविसक्सको

आर्टिकुलेशन १ बोन ।

स्पाक्रामको कर्नुवाको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

कविसक्सको

मासलस ४ जोड़ा १ विजोड़ा छ ।

जोड़ा ।

१ कविसजियास ।

२ ग्लुटिअसम्याक्सिमास ।

३ येक्सटेन्सर कविसजिस ।

४ लिभेटरयेनाई ।

विजोड़ा ।

१ फीड्टरयेनाई ।

जम्मा भर्टिब्रलकलमका कुरा ।

भार्टिब्रलकलमको आर्को नाम् स्पाइनलकलम पनि भन्छन् ।
भार्टिब्रो जत्ती जम्मा भै डाङ्गको पोष्टिरियेरपार्टको मिडिल लाइनमा भार्टिब्रलकलम रहन्छ । उसको लमाईको माप् २ फुट २ । ३ इञ्च जत्ती हुन्छ । अथवा २६।२७ इञ्च लमाई हुन्छ ।

सर्भाइकलको ... ५ इञ्च लामो हुन्छ ।

डर्सलको ... ११ ” ” ”

लाम्बरको... ७ ” ” ”

स्पाक्राम र कविसक्सको... ३।४ ” ” ”

जनानाको मा ... १।२ ” कम ”

भार्तिब्रलकलम जम्मा हुदा ठाउँ २ मा कार्भ हुन्छ । सर्भा-
इकलभार्तिब्रीका आन्टीरियेरमा कन्भेक्स हुन्छ । पोष्टिरियेरमा
कन्केभ हुन्छ । डर्सलभार्तिब्रीको आन्टीरियेरमा कन्केभ हुन्छ ।
पोष्टिरियेरमा कन्भेक्स हुन्छ । लाम्बरभार्तिब्रीको आन्टिरियेर
दिग्मा कन्भेक्स हुन्छ । पोष्टिरियेरमा कन्केभ हुन्छ । पेलभिक-
कार्भको आन्टिरियेरदिग्मा कन्केभ हुन्छ । पोष्टिरियेरमा कन्भेक्स
हुन्छ ।

भार्तिब्रलकलमका आर्टिरियेरमा बाडी छ, बाडीका माथी
वा तल बाडी खापिई तेस्का बीच २ मा फाइब्रोकार्टिलेजले समाउँ
छ । पोष्टिरियेरमा स्पाइनसप्रसेस छ । आर्टिकुलरप्रसेसको साथ
होस्ला आर्टिकुलरप्रसेस खापियाको छ । दाहिना र बाया टूथा-
न्सभर्सप्रसेस छ र लामिनी खापियाको छ । २ दिग्मा ईन्टरभा-
र्टिब्रल नच तल वा माथी खापिदा ईन्टरभार्तिब्रलफोरामेन हुन्छ ।
येति जम्मा भै भार्तिब्रलकलम बन्छ र तेस्का भित्र रहेको स्पाइ-
नलफोरामेनबाट स्पाइनल कर्ड जान्छ ।

स्कालको बयान ।

यो स्काल भार्तिब्रलकलमको माथी रहन्छ र २ किसिमको
बोन्सले बन्छ । १ क्रेनियामको बोन्स, २ फेसको बोन्स ।

क्रेनियामको बोन्स ८ हुन्छ ।

फेसको बोन्स १४ हुन्छ ।

येहि हिसाबले स्काल २२ बोन्सले बन्छ, यो स्काल भित्र
ब्रेन र स्पेस्याल अर्ग्यान आफ सेन्सेस रहन्छ ।

नं ११—अकसीपीटलवोनको औटर साफे°स ।

साथ

आगटोरीयरकन्डीलयरफोरामिन, २ फोरामिनम्यागनाम, ३ चेकलीगामेयलवाइटवकल, ४ सुपरीयर कन्स्टीकटर फ्रफेरोडस ।

क्रेनियामको ८ बोन्सको नाम ।

अक्सिपिटल	१
पेराइटल	२
टेम्परल	२
फ्रान्टल	१
स्फीनायेड	१
येथमयेड	१

अक्सिपिटल बोन्सको बयान ।

अक्सिपिटल बोन्स क्रेनियामको व्याक्पार्टमा र वेसमा रहन्छ ।

येस्को आकार ट्रापिजयेड जस्तो हुन्छ, यो आफै वाङ्गो भै रहन्छ ।

येस्को ठाउँ २ को बयान ।

इन्टार्नल सर्फेस १

येक्सटार्नल सर्फेस १

वर्ड्स ४

आङ्गल्स ४ हुन्छन ।

येक्सटर्नलसर्फेसको बयान ।

येक्सटर्नलसर्फेस कन्भेक्स हुन्छ । यो अक्सिपिटल बोन्सको फोरामेनम्याग्राम र उसको समीट कोई २ का बीचमा १ प्रमिनेन्ट व्युवर्कल हुन्छ । (नां) येक्सटर्नल अक्सिपिटल प्रोटुवारेन्स भन्छन येसैमा लीगामेन्टमन्युकी आटाचमेन्ट हुन्छ । यो येक्सटर्नल अक्सिपिटल प्रोटुवारेन्सबाट फोरामेनम्याग्राम सम्म

१ भार्टिकल रिज हुन्छ । (नां) येक्सटर्नल अक्सिपिटलक्रेष्ट भन्छन । यो अक्सिपिटल प्रोटुवारेन्सको २ दिग्मा ११ गरि सेपिसार्कुलर रिज हुन्छ । (नां) सुपीरियेरकाभर्डलाइन भनिन्छ । येस्को माथी कोहि २ वोनमा अरु दोस्त्रा रिज देखिन्छ । (नां) ह्येष्टकाभर्डलाइन भनिन्छ । येसैमा येपिक्रेनियाल आपोन्युरेसिस आटाचमेन्ट हुन्छ । यो प्रोटुवारेन्सको तल २ दिग्मा ११ गरि सेपिसार्कुलर रिज देखिन्छ । (नां) इन्फीरियेरकाभर्डलाइन भनिन्छ । सुपीरियेरकाभर्डलाइनको माथीछो ठाउँमा अक्सिपिटो फ्रान्टेलिस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । सुपीरियेरकाभर्डलाइनको इन्टार्नलदिग्मा ट्रापिजियेस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । सुपीरियेरकाभर्ड लाइन को येक्सटर्नलदिग्मा अक्सिपिटो फ्रान्टेलीस मासलको मास्कुलर अरिजिन हुन्छ र घान्तीक्रीडोस्पाष्टयेड मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

सुपीरियेर र इन्फीरियेरकाभर्डलाइनको बीचको इन्टार्नलदिग्मा कम्प्लेक्सस मासल रहन्छ र येस्को येक्सटर्नलदिग्मा स्लिनियास्क्वाफिटिस र वब्लिकसक्वाफिटिस सुपीरियेर मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को इन्फीरियेरकाभर्डलाइनमा र उसको तल्लोदिग्मा समेत रेक्टस्क्वाफिटिस पोष्टाईकसमेजर र रेक्टस्क्वाफिटिस पोष्टाईकसमाइनर मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

फोरामेनम्याग्नामको बयान ।

यो १ लार्जवभ्याल आपारचर हुन्छ, र अक्सिपिटल वोनको फ्रान्टमा र लोवरपार्टमा रहन्छ, येस्वाट ।

- १ मेडाला-अब्लङ्केटा ।
- २ येस्प्रेन्स ।
- ३ स्पाइनल-आक्ससस्रि-नाभर्स ।
- ४ भार्टिब्रल-आर्टरिज ।
- ५ आन्टिरियेर-स्पाइनल-आर्टरिज ।
- ६ पोष्टिरियेर स्पाइनलआर्टरिज ।
- ७ अक्सिपिटो-आक्सियाल-लिगामेन्ट ।

येत्ति चीजहरु यो फोरामेनम्याग्रामबाट निकुन्छ ।

यो फोरामेनम्याग्रामको व्याकपार्ट वाइड हुन्छ । येस्वाट मेडालाअब्लङ्केटा जान सटक दिन्छ । फोरामेनम्याग्रामको २ दिग्मा कन्डाईल्स हुन्छ । यसैको साथ याटलासको २ सुपीरियेर-आर्टिकुलरप्रसेससका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । कन्डाइल्सको इभरवर्डरमा १।१ राफ व्युवर्कल हुन्छ । आक्सिसको वडन्टयेड-प्रसेसमा जो चेंकट लीगामेन्ट छ तसैका साथ येहि राफ व्युवर्कलका साथ आटाचमेन्ट हुन्छ, येस्को येक्सटर्नल दिग्मा १ राफ व्युवर्कल र प्रामिनेन्ट्स देखिन्छ, (नां) ट्र्यान्सभर्सप्रसेस र जुगुलरप्रसेस पनि भनिन्छ । येस्को फ्रान्टमा डीप नच रहन्छ । यो डीप नच जुगुलरफोरामेन (२ नां) फोरामेनल्यारिसमा पोष्टिरियेस बनाउने काम दिन्छ । यो प्रसेसको आन्तरसर्फेसमा रेक्टस्क्याफिटिस, ल्याटास्यालिस, मासल, ल्याटास्याल, अक्सिपिटो, आट्ल्यान्टेल, लीगामेन्टहरु, आटाचमेन्ट हुन्छन ।

येसै जुगुलरप्रसेसको अपर सर्फेसको दोस्त्रा नाम सेरिब्रलसर्फेस भन्छन, येस्मा १ डीप शुभ रहन्छ । तसै ठाउँमा ल्याटा-

स्पाल साइन्स रहन्छ । यो जुगुलरप्रसेसका येक्सटर्नलसर्फेसमा १ राफ फ्यासेट देखिन्छ । यसैमा टेम्परलबोनको पेटरसपोर्सनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

कन्डाईल्सको औट साइडमा १ फोरामेन रहन्छ । (नां)
 आन्टिरियेर कन्डीलयेट फोरामेन भन्छन । यसबाट हाईपोग्लो
 स्पाल नार्भ निक्कन्छ । कोहि २ मा मेनिजियालब्रेञ्च आफ दी आसि-
 न्टीड फेरिजियाल आर्टिरि पनि निक्कन्छ । कन्डाईल्सको बिहा-
 इन्डमा १ फसा रहन्छ । कोहि २ मा फोरामेन पनि हुन्छ । (नां)
 योष्टिरियेर कन्डीलयेट फोरामेन भन्छन । यसबाट १ भेन निक्कन्छ
 र ह्याटास्पालसाईन्समा जान्छ ।

फोरामेनम्याग्रामको फ्रान्टमा व्यासिलरप्रसेस रहन्छ ।
 तेस्को आन्डसर्फेसमा १ राफ ट्युवकुलार रिजछ । (नां) फेरिजि-
 याल स्पाइन भन्छन । येहि स्पाइनमा सुपीरियेर कन्सडिक्टर
 आफदी फेरीड्स मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको २ ढिगमा
 राफदीप्रेसन देखिन्छ । तेहि ठाउँमा रेक्टस्क्र्याफिटिस आन्टा-
 इकस मेजर र रेक्टस्क्र्याफिटिस आन्टाइकस माइनर मासल्स
 आटाचमेन्ट हुन्छ ।

अक्सिपिटल बोनको

इन्टार्नल सर्फेसको बयान ।

दोस्त्रा नाम सरिब्रलसर्फेस पनि भन्छन, यो कन्केभ हुन्छ ।
 यसको दाहिना देखि बाया सम्म र तल देखि माथी सम्म १।१
 रिज हुनाले यो ४ खण्ड गराउन्छ, माथीछो २ खण्ड भन्दा तल्लो

२ खण्ड ठुलो हुन्छ । यो चारै खण्डलाई फसि भन्छन । २ सुपीरियेर फसिमा सेरिब्रामको अक्सिपिटललोव्सलाई सपोट गर्छ । २ इन्फीरियेर फसिमा सेरिबेलामलाई सपोट गर्छ । यो चारै फसिमा सानु २ ग्रुभ्स रहन्छ उसैमा आर्टिरि रहन्छ । जो ठाउँमा यो ४ रिजेस मिल्छ उसै ठाउँमा १ येमिनेन्ट हुन्छ (नाम) इन्टार्नल अक्सिपिटल-प्रोटुवारेन्स भन्छन यो प्रोटुवारेन्सबाट १ रिज अप-वार्ड दिग्मा सुपीरियेर आङ्गलसम्म जान्छ । यसै रिजमा १ ग्रुभ रहन्छ यसैमा सुपीरियेर लज्जिच्युडीनल साइनस्को रहने जगा-दिन्छ यसै रिजको मार्जीनमा फ्याक्स सेरिब्री आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्फीरियेर साईडमा जो रिज जान्छ । यो फोरामेनम्याग्राम सम्मगै वाइफर्फेट हुन्छ । (नां) इन्टार्नल अक्सिपिटल क्रेष्ट भन्छन । यसैमा फ्याक्स सेरिबेली आटाचमेन्ट हुन्छ । फोरामेनम्याग्रामको व्याकपार्टमा जो ग्रुभ रहन्छ उसैमा अक्सिपिटल-माइनस आटाचमेन्ट हुन्छ । २ ट्र्यान्सभर्सग्रुभ आउटवार्डदिग्मा २ दिग्को ल्याटास्याल आङ्गलसम्म जान्छ । यो ग्रुभ्सको मार्जिनमा टेन्टोरियाम सेरिबेलि आटाचमेन्ट हुन्छ । यसै ग्रुभ्समा ल्याटास्याल साइनस रहन्छ । जो ठाउँमा यो ग्रुभ्स माझमा मिल्छ उसै ठाउँमा १ डिप्रेसन छ । (नां) टर्क्युलर हेरोफिलि भनिन्छ ।

फोरामेनम्याग्रामको आन्टिरियेरको २ दिग्मा आन्टिरियेर कन्डिलयेट फोरामीनाको इन्टार्नलवप्रिङ रहन्छ । पोष्टिरियेर कन्डिलयेट फोरामीनाको इन्टार्नलवप्रिङ्ग अलि कत्ति येक्सटार्नल र पोष्टिरियेरदिग्मा रहन्छ । फोरामेनम्याग्रामको फ्रान्टमा व्यासिलर प्रसेस रहन्छ । यसैमा १ ग्रुभ छ, (नां) व्यासिलर-ग्रुभ

भन्छन । येसले मेडाला अब्लङ्गेटार पोन्स भंरोलियाइको १ पार्ट लाइ सपोट गर्छ । यो व्यासिलरप्रसेसको २ दिग्मा केहि शुभ जस्तो देखिन्छ, त्यो टेम्परल बोनको पेट्रसपोर्सनको साथ मोलि १ शुभ बन्छ । त्यो शुभमा इन्फीरियर पेटरोजलसाइन्स रहन्छ ।

४ आङ्गल्सका वयान ।

माथिल्लो आङ्गलाई सुपीरियरआङ्गल भन्छन, यो आङ्गल २ पेराइटल बोनको पोष्टिरियर सुपीरियर आङ्गल्सको बीचमा रहन्छ फीटसको यंहि ठाउँमा पोष्टिरियर फन्टेनेलि रहन्छ ।

व्यासिलरप्रसेसमा इन्फीरियरआङ्गल रहन्छ ।

ट्र्यान्सभर्स शुभ्सको २ दिग्को बाहरदिग्मा ल्याटास्याल आङ्गल्स रहन्छ ।

वर्डर्सको वयान ।

सुपीरियरवर्डर सुपीरियरआङ्गलदेखि ल्याटास्यालआङ्गल सम्म रहन्छ । यो वर्डर सेरेटेट हुन्छ, माने कहौती जस्तो यो सुपीरियरवर्डको साथ पेराइटल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, आर्टिकुलेशन भै जो दाग रहन्छ । (नां) लाम्बडयेड्सुनर भन्छन ।

ईन्फीरियरवर्डर ल्याटास्यालआङ्गल देखि ईन्फीरियरआङ्गल सम्म रहन्छ । यो ईन्फीरियरवर्डरको अपर हापको साथ टेम्परल बोनको म्याष्टयेडपोसनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ र तल्लो हापको साथ टेम्परल बोनको पेट्रसपोर्सनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

वर्ड्सको वयान ।

सुपीरियेवर्डर ?

इन्फीरियेवर्डर ?

आन्टोरियेवर्डर ?

पोष्टोरियेवर्डर ?

सुपीरियेवर्डरमा दोस्त्रा पेराइटलको सुपीरियेवर्डरको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, यो आर्टिकुलेशन भै जो दाग रहन्छ । (नां) स्पाजिटल सुचर भन्छन् ।

इन्फीरियेवर्डरमा थ्री पार्ट्स हुन्छन । आन्टोरियेवर्डर पार्ट थिन हुन्छ, यसैको साथ स्फीनायेड बोनको ग्रेट उईङको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसको मिडिलपोर्सनको साथ टेम्परल बोनको इस्का पास पोर्सनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टोरियेवर्डर पोर्सनको साथ टेम्परल बोनको म्याष्टयेडपोर्सनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

आन्टोरियेवर्डरमा फ्रान्टल बोनको वर्डरको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, आर्टिकुलेशन भै जो दाग रहन्छ । (नां) करो-स्पाल सुचर भन्छन् ।

पोष्टोरियेवर्डरमा अक्सिपिटल बोनको वर्डरकासाथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, आर्टिकुलेशन भै जो दाग रहन्छ । (नां) लाम्ब्डयेड सुचर भन्छन् ।

आङ्गलसको वयान ।

आन्टोरियेवर्डर सुपीरियेवर्डर आङ्गल ?

आन्टिरियेर इन्फीरियेर आङ्गल ?

पोष्टिरियेर सुपोरियेर आङ्गल ?

पोष्टिरियेर इन्फीरियेर आङ्गल ?

आन्टिरियेर इन्फीरियेर आङ्गलको इनार्सर्भेसमा ? डिप
ग्रुभ रहन्छ । यसैमा आन्टिरियेरब्रेञ्च आफदी मिडिल मेनिन-
जियाल आर्टरि रहन्छ ।

आन्टिरियेर सुपोरियेर आङ्गलेफिटसमा आन्टिरियेर फन्टे-
नेलि बन्छ । पोष्टिरियेर सुपोरियेर आङ्गलेफिटस्को पोष्टिरियेर
फन्टेनेलि बन्छ ।

पेराइटल बोनको

दिग छुट्याउने चीहल ।

येस्को आन्टिरियेर इन्फीरियेर आङ्गल जो दिग्मा रहन्छ
उही दिग्ले यो बोन चीह सजीलो हुन्छ । आन्टिरियेर इन्फीरि-
येर आङ्गल मिडिल मेनिन्टजियाल आर्टरिको ग्रुभ हुनाले थाहा
हुन्छ ।

पेराइटल बोनको

आर्टिकुलेशन ५ बोन्स ।

दोस्त्रा पेराइटल ?

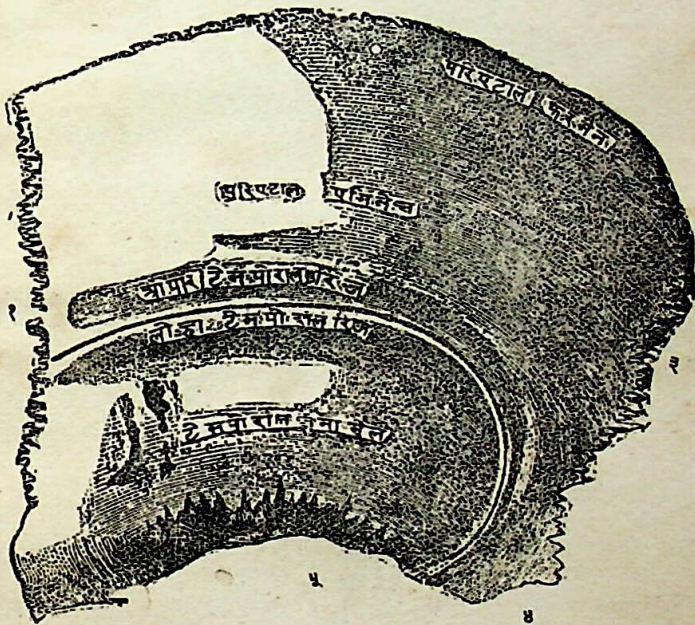
टेम्परल ?

फ्रान्टल ?

अक्सिपिटल ?

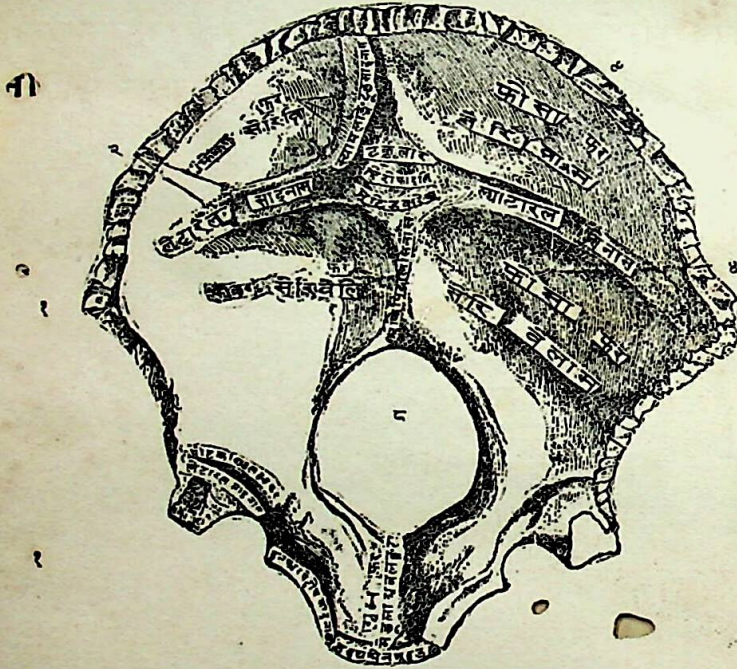
स्फीनायेड ?

नं १३ लेफ्ट पेराईटल वीन जो ये माटार्नल रुफेस ।

१ फ्राइडलबोर्गको साथ आर्टीकुलिसन हुनेठाम, २ राईटपेराईटलबोर्गको साथ आर्टीकुलिसणकोम ३ बल्-
सैप्रिटल बोर्गको साथ आर्टीकुलिसनहुनेठाम, ४ ग्याष्टयड्पोर्सनको साथ आर्टीकुलिसनहुने, ५ टेम्परल
बोर्गको स्लामास पोर्सनको साथ आर्टीकुलिसन हुने, ६ स्नोनायडको साथ आर्टीकुलिसन हुने ।

नं १२—अकसीपीटलवीनक्रोडननर सफेस ।

१ टेम्परलवीनकोसाथ आर्टीकुलेसनहुनेईम्फिरियर वडर, २ टेम्पोरीयामसेरीविलीलाई, ३ सुपीरीयर आङगल, ४ पेराईटलकोवीसाथ आर्टीकुलेसन हुनोसुपीरीयेवडर, ५ व्याटारल आङगल, ६ जुगुलरफसा, ७ ईम्फरीयर आङगल, ८ फीरामेनम्यागनाम ।

पेराइटल बोनको मासल १ ।

१ टेम्परल मासल ।

फ्रान्टल बोनको बयान ।

फ्रान्टल बोनको आकार शङ्ख जस्तो हुन्छ, यसको २ पोर्सन्स हुन्छ ।

१. (पैहा) भार्टिकलपोर्सन (२ नां) फ्रान्टलपोर्सन पनि भन्छन । यो क्रेनियामको आन्टिरियेरदिग्मा रहन्छ, यसले फोरहेड बनाउँछ ।

२. (दोष्वा) हिस्सा होराइजेन्टलपोर्सन (२ नां) अर्विटोनेजल-पोर्सन पनि भन्छन, यसले अर्विट्सको रुफ्रनेजल फसि बनाउँछ ।

भार्टिकलपोर्सनको बयान ।

यसको २ सर्फेसेस छ ।

१ येक्सटर्नलसर्फेस ।

२ इन्टर्नलसर्फेस ।

भार्टिकलपोर्सनको

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

येहि सर्फेसको मिडिल लाईनमा कोहि २ को १ सुचरको दाग जस्तो देखिन्छ, तेसले बालखमा २ टुकुरा भयाको थाहा हुन्छ । येहि सर्फेसको २ दिग्मा १।१ येमिनेन्स हुन्छ । (नां) फ्रान्टल येमिनेन्स भन्छन, येहि येमिनेन्सको तल २ दिग्मा १।१ रिज रहन्छ । (नां) सुपरसिलीअरिरिज भन्छन, यसैमा अर्विभ्युलेरिस्प्यालपिब्रेम र करुगेटर सुपरसिलोमासल्स आटा-

चमेन्ट हुन्छ । यो २ रिजको बीचमा १ स्मूथ सर्फेस छ । (नां) ग्लावेला । (२नां) नेजल येमिनेन्स भन्छन । सुपरसिली अरि रिजको वीनीथमा १ कार्भर्ड र प्रमीनेन्ट मार्जीन हुन्छ । (नां) सुप्राअर्विटल आर्च भन्छन, यो आर्चले क्रान्टल बोनको होराई-जेन्टलपोर्सन र भार्टिकलपोर्सनको सेपारेट गराउँ छ ।

येहि सुप्राअर्विटल आर्चमा १ नच रहन्छ । कोही २मा फोरामेन पनि हुन्छ । (नां) सुप्राअर्विटल नच र सुप्राअर्विटल फोरामेन भन्छन । येसबाट—

१ सुप्राअर्विटल आर्टरि ।

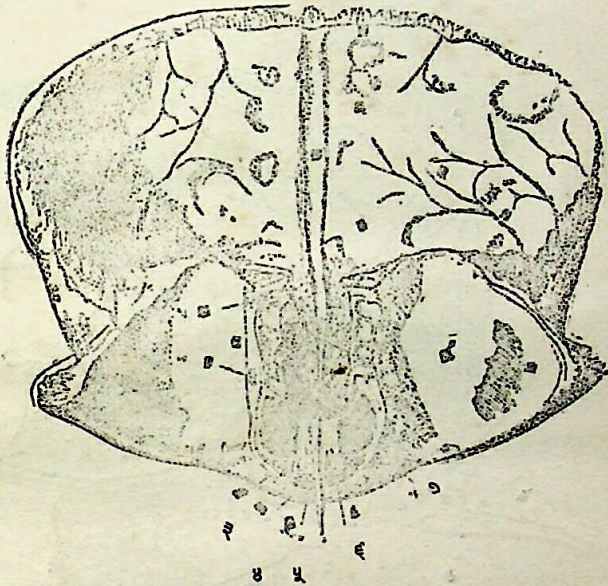
२ सुप्राअर्विटल भेन ।

३ सुप्राअर्विटल नार्भ ।

येत्ति ३ चीज निक्कन्छ । सुप्राअर्विटल आर्चको येक्सटर्नल डिग्मा १ प्रसेस छ । (नां) येक्सटर्नल आङ्गुलरप्रसेस भन्छन, येसैको साथ मेलार बोनका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येहि आर्चको ईन्टर्नल डिग्मा पनि १ प्रसेस छ । (नां) ईन्टर्नल आङ्गुलरप्रसेस भन्छन । येक्सटर्नल आङ्गुलरप्रसेस व्याकपार्टमा २ रिज देखिन्छ । पैहा रिजमा टेम्परलफ्यासा आटाचमेन्ट हुन्छ । तल्लो रिजको नाम टेम्परलरिज भन्छन, तेसैमा टेम्परल मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । टेम्परल रिजको तल १ फसा रहन्छ । (नां) टेम्परल फसा भन्छन । यो ठाउँमा टेम्परल मासल अरिरिजन हुन्छ ।

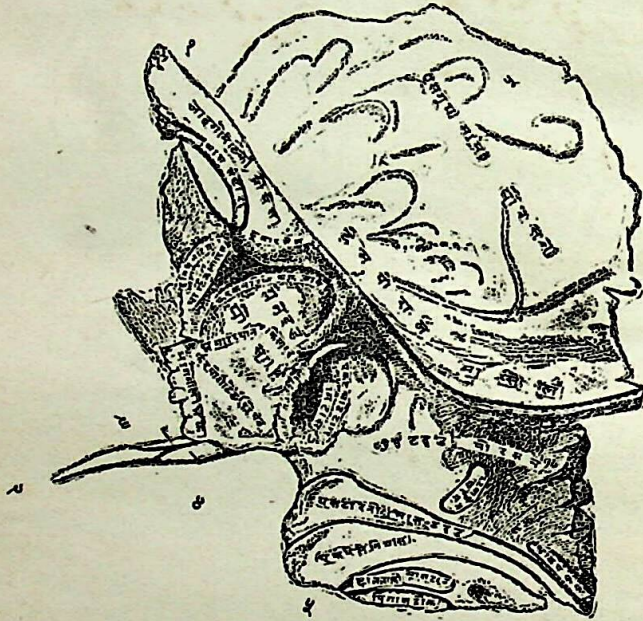
ईन्टर्नल आङ्गुलरप्रसेसको साथ क्याक्रिमेल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । २ ईन्टर्नल आङ्गुलरप्रसेसको बीचमा १ राफ

नं १६—फ्रण्टल बोन इनार सार्फेस।

१ फोराइटल वोनका साथ आर्टीकुलेशन हुने ठाम। २ मेलार वोनका साथ आर्टीकुलेशन हुने ठाम। ३ सुपिरियर म्याक्सिलारि वोनका साथ आर्टीकुलेशन हुने ठाम। ४ नेजल वोनका साथ आर्टीकुलेशन हुने ठाम। ५ एथमोइड वोनका साथ आर्टीकुलेशन हुने ठाम। ६ नेजल प्रसेस आन्डार सार्फेस। ७ फ्रण्टल साईनास।

मं १७ लेफ्ट टेम्परल बोन आउटर सार्फेस ।

- १ मेलार बोनका साथ आर्टिकुलेशन हुने ठाम । २ टाइलयेड प्रसेस । ३ टाइलो ग्लोसाय ४ टाइलो हायेड । ५ म्यास्टोयड प्रसेस ।

नच रहन्छ । (नां) नेजल नच भन्छन, यसैको साथ नेजल
बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, यो नेजल नचको २ दिग्मा सुपी-
रियेर म्याक्सिलरि बोनका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो नच
बाट १ प्रसेस निस्कन्छ । (नां) नेजल प्रसेस भन्छन, यहि प्रसे-
सको आन्डर सर्फेसमा १ स्पाइन रहन्छ । (नां) नेजल स्पाइन
भन्छन, यो नेजल स्पाइनको २ दिग्मा शुभ रहन्छ, यसैले नेजल
फसा बनाउने काम दिन्छ, यो नेजल स्पाइनले सेप्टम आफ दी
बोन बनाउँ छ, यसैको फ्रन्टमा नेजल बोनको साथ आर्टिकुले-
शन हुन्छ । यसको बिहाईन्डमा येश्मयेड बोनको साथ आर्टि-
कुलेशन हुन्छ ।

भार्तिकलपोर्सनको

इन्टर्नलसर्फेसको बयान ।

यो इन्टर्नलसर्फेस कन्केभ हुन्छ, यसको मिडिल लाइनमा
१ शुभ हुन्छ, यो शुभको तल्लो दिग्मा १ रिज हुन्छ । यो शुभमा
सुपीरियेर लक्सीच्युडिनल साईन्स रहन्छ । यो रिजलाइ फ्रान्टल-
क्रेष्ट भन्छन । यो शुभको २ मार्जिन्समा फ्याक्ससेरिब्री आटा-
चमेन्ट हुन्छ । यो फ्रान्टलक्रेष्टको तल्लो दिग्मा १ नच हुन्छ ।
येश्मयेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन भै १ फोरामेन हुन्छ । (नां)
फोरामेन्सिस काम भन्छन, यो शुभको २ दिग्मा कन्केभ हुन्छ ।
यसैमा कन्भल्युशन आफ दी ब्रेन रहन्छ । यो कन्केभ सर्फेसमा
धेरै फारोज रहन्छ । उसैमा आन्टीरियेरमेनीन्जियाल आर्टरिको
ब्रेञ्चेस रहन्छ । यो शुभको २ दिग्मा फसि रहन्छ । उसैमा
प्याकीयोनियान बडिज रहन्छ ।

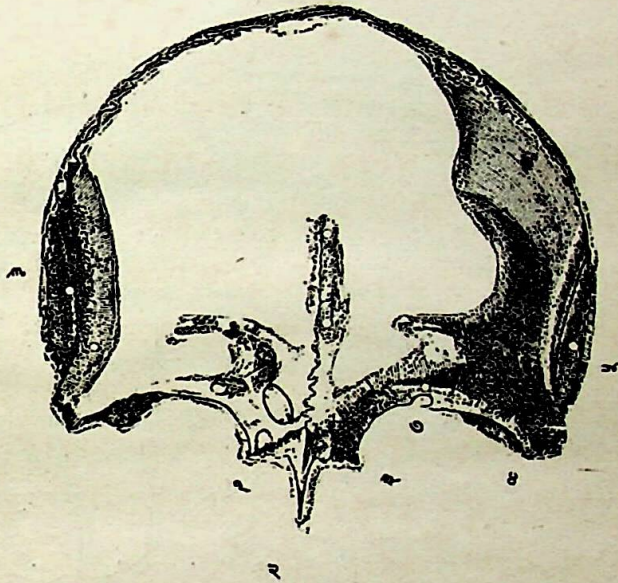
होराईजेन्टलपोर्सनको

येक्सटर्नलसर्फेसको बयान ।

यो पोर्सन २ थिन प्लेटले बन्छ, येसैले अर्विट बन्छ । यो २ पोर्सनको बीचमा १ नच छ । (नां) येथमयेड नच भन्छन । यो थिन प्लेटको आन्टीरियेर येक्सटर्नल पार्टमा १ स्क्वालो डिप्रेसन हुन्छ । (नां) ल्याक्रिमेल फसा भन्छन, येसैमा ल्याक्रिमेल ग्ल्यान्ड रहन्छ, यो ग्ल्यान्डमा १ ढुङ्करी रहन्छ, तेसैबाट आँसु आउ छ ।

येस्को आन्टीरियेर इन्टेर्नल पार्टमा १ डिप्रेसन हुन्छ । उसैमा सुपोरियेर वल्विक मासलको पुलि आटानमेन्ट हुन्छ । येथमयेडल नचले यो २ अर्विटल प्लेटलाई सेपारेट गराउ छ । यो नच काडेरिल्याटास्पाल हुन्छ । येथमयेड बोनको क्रीब्रीफारम प्लेट सङ्ग जोरिन्छ, यो येथमयेड नचको मार्जीनमा सेभाल हाफसेल्स रहन्छ । येथमयेड बोनको हाफसेलका साथ मिलो १ पुरा सेल हुन्छ, (नां) येथमयेडल सेल्स भनिन्छ । येस्को येजको ट्र्यान्स-भर्स दिग्मा २ ग्रुभ हुन्छ । येथमयेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन भै २ केनाल बन्छ । (नां) आन्टीरियेर येथमयेडलकेनाल र पोष्टीरियेर येथमयेडलकेनाल भन्छन । अर्विटको इनरदिग्मा यो २ केनाल खुल्छ । यो आन्टीरियेर केनालबाट नेजल नाभ र आन्टीरियेर येथमयेड भेसल्स जान्छ । पोष्टीरियेर येथमयेडलकेनालबाट पोष्टीरियेर येथमयेड भेसल्स जान्छ, यो येथमयेड नचको फ्रान्टमा र नेजलस्पाइनको २ दिग्मा फ्रान्टल साइन्सको वप्रीङ्ग रहन्छ ।

नं १५ फ्रण्टल बोन आउटर साफेस ।

- १—अर्बिक्वलेरिस प्याल्सिनेरम मासल रहने ठाम । २—नेजाल स्पाइन ।
३—इग्टारनल आंगुलर प्रसेस । ४—एक्सटरनल आंगुलर प्रसेस ।
५—टेम्पोरल मासल रहने ठाम । ६—लोयार टेम्पोरल रिज ।
७—सुप्राअर्बिटल नच ।

फ्रान्टलबोनको मासल्स ३ जोड़ा हुन्छन् ।

- १ करुगेटर सुपरसिली ।
- २ अर्विस्कुलेरिसप्यालपिब्रेरम् ।
- ३ टेम्पोरल मासल ।

टेम्परल बोनको वयान ।

टेम्परल बोन स्कालको साईड्सर्वेसमा रहन्छ, यो टेम्परल बोनमा ३ पो न्सि रहन्छ ।

- १ स्क्रोवामासपोर्सन ।
- २ म्याष्टयेडपोर्सन ।
- ३ पेटरसपोर्सन ।

स्क्रोवामासपोर्सनको वयान ।

येस्को आन्टीरियेर र अपरपार्ट थिन हुन्छ । येस्को आउटर सर्फेस स्मुथ र कनभेक्स हुन्छ । येस्को व्याकपार्टमा डीप टेम्पोरल आर्टि रि जाने १ ग्रुभ छ, यो सर्फेसमा टेम्पोरल मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्ले टेम्पोरल फसाको १ पार्ट बन्छ । येस्को व्याकपार्टमा १ कार्भर्ड रिज देखिन्छ, यो टेम्पोरलरिज को १ पार्टहो, येसैमा टेम्पोरल फ्यासा आटाचमेन्ट हुन्छ ।

यो स्क्रोवामासपोर्सनको लोवरपार्टदेखि १ लाङ्ग प्रसेस आफ वोन प्रोजेक्ट गर्छ, येस्को (नां) जाईगोम्याटिक प्रसेस भन्छन । प्रसेसको सुपीरियेर वर्डर लाङ्ग र थिन हुन्छ, येसमा पनी टेम्पोरल फ्यासा आटाचमेन्ट हुन्छ । यो प्रसेसको इन्फीरियेर वर्डर सर्ट र थिक हुन्छ, येसैमा म्यासिटर मासलको थोरै फाईवर्स आटा-

चमेन्ट हुन्छ । यो प्रसेस्को आउटर सर्फेस कनभेक्स हुन्छ ।
इन्डर्सर्फेस कनकेभ हुन्छ यसैमा म्यासिटर मासल आटाचमेन्ट
हुन्छ । यो प्रसेस्को येक्सट्रीमिटी ब्रड र सेरेटेड हुन्छ, यो मेलार
बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

यो जाईम्याटिक प्रसेसको ३ रुड्स हुन्छ ।

आन्टीरियेर रुड ?

मिडिल रुड ?

पोष्टिरीयर रुड ?

आन्टीरियेररुड सर्ट, वर्ड र ष्ट्राङ्ग हुन्छ, यसैमा ? राउन्ड
येमिनेन्स हुन्छ, नाम येमीनेन्सिया आर्टिकुलेरिस भन्छन । यो
येमिनेन्स ग्लीनयेड फसाको फ्रान्टमा रहन्छ, यो ठाउँमा आलोभ-
यामा कार्टिलेज देखिन्छ, येस्को मिडिल रुड ग्लीनयेड फसाको
आउटर मार्जिनमा रहन्छ र वव्हीक भै इनवार्डदिग्मा जान्छ,
ग्ल्याई श्रीयोनफिसरमा टार्मिनेन्ट हुन्छ । येस्को पोष्टिरीयररुड
अपवार्ड र व्याकवार्ड दिग्मा येसक्टेर्नल अडिटरिमियेटसमा जान्छ
र टेम्पोरल रिज्को साथ मिल्छ (नां) सुप्राम्याष्टयेड क्रेष्ट भन्छन ।

आन्टीरियेररुड र जाईगोमा जाहाँ मिल्छ ऊहि ठाउँमा
? प्रोजेक्सन हुन्छ । (नां) ड्युवर्कल भन्छन, यसैमा लुवारजको
येक्सटर्नल ल्याटास्पाल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । आन्टीरि-
येर र मिडिल रुड जाहाँ मिल्छ उसै ठाउँको बिहाईन्डमा ? वोभ्या-
लडीप्रेसन हुन्छ, यसैले ग्लीनयेड फसाको ? पार्ट बन्द छ उसैमा
लुवारजको कन्डाईल्सको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो ग्लीनयेड
फसाको फ्रान्टमा येमिनेन्सिया आर्टिकुलेरिस हुन्छ । येसको बिहा-

ईन्डमा टिम्प्यानिक प्लेट रहन्छ । यसको यक्सटर्नलदिग्मा जाई-
गोमाको मिडिल रुड रहन्छ, यो २ भागमा डिभाइड हुन्छ, यो
ठाउँमा न्यारो श्लिट हुन्छ, यसको (नां) ग्ल्याईश्रीयानफिसर
भन्छन । ग्लीनयेड फसा र अडिटरी प्रसेसको बीचमा १ स्माल
व्युवर्कल हुन्छ (नां) पोष्टग्लीनयेड प्रसेस भन्छन । ग्लीनयेडफ-
साको पोष्टीरियर पार्टमा पेरोटिड ग्ल्यान्डको १ पोर्सन रहन्छ, यो
टिम्प्यानिक प्लेटले बन्छ । यो टिम्प्यानिक प्लेट टेम्पेनाम र येक्स-
टर्नल अडिटोरिमियेटसको आन्टीरियर पार्टमा रहन्छ । यो टिम्प्या-
निक प्लेटको विलोमा १ सार्फयेज छ । (नां) भेजाईनलप्रसेस
भन्छन, यसैमा टेन्सरप्यालेटाईमासल अरिजीन हुन्छ । ग्ल्याईश्री-
यानफिसरमा प्रसेसस ग्रासाईलीस आफ दी मेलियेस रहन्छ । यो
फिसरबाट टोम्प्यानिक ब्रेञ्च आफ दी ईन्टर्नल म्याक्सिलरी आर्टरी
जान्छ । यो फिसरको दोस्त्रा केनालबाट कडाँटिम पेनाईनाभ
जान्छ । यहि केनालको नाम केनाल आफ ह्युगुईआर भन्छन ।

टेम्पोरलबोनको

स्कोवामासपोर्सनको ईन्टर्नलसर्फेसको बयान ।

यो सर्फेस कन्केभ हुन्छ सेरिब्रामको कन्भल्युशन रहने ठाउँ
दिन्छ । यसैमा २ ग्रुभ्स छ, मिडिल मेनीन्जियाल आर्टरीको
ब्रेञ्चेस रहन्छ ।

यसको वर्डसको बयान ।

सुपीरियर वर्डर थिन हुन्छ, पेराईटल बोनको साथ आर्टि-
कुलेशन हुन्छ, आर्टिकुलेशन भै जो दाग रहन्छ, यसको नाम
स्कोवामास सुचर भन्छन । यसको आन्टीरियर ईन्फीरियर वर्डर

थिक हुन्छ, यो थोट उड्छ आफ्नो स्कोनायेड बोनको साथ आर्टि-कुलेशन हुन्छ ।

म्याष्टयेडपोर्सनको बयान ।

टेम्पोरल बोनको पोष्टीरियर पार्टमा म्याष्टयेडपोर्सन रहन्छ। यसको आउटरसर्फेस रफ हुन्छ, यसैमा अक्सिपिटो फ्रान्टेलिस र रिट्राहेन्स अरेन्स मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ, यसैमा धेरै फोरा-मिना देखिन्छ। सब भन्दा ठुलो १ लार्ज फोरामेन छ। नाम म्याष्टयेड फोरामेन भन्छन। यसबाट ल्याटास्याल साइन्समा १ भेन जान्छ र १ स्माल आर्टरी जान्छ। म्याष्टयेडपोर्सनको तल्लो दिग्मा १ प्रसेस छ। नाम म्याष्टयेडप्रसेस भन्छन, यसैमा एर्नो म्याष्टयेड स्लिनियास्क्र्याफिटिस इट्राकिलो म्याष्टयेड मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ। म्याष्टयेडप्रसेसको इनर्साईडमा १ डीप ग्रुभ छ। नाम डाईगष्ट्रिकफसा भन्छन, यसैमा डाईगष्ट्रिकमासल आटाचमेन्ट हुन्छ। यसको इन्टर्नलदिग्मा अक्सिपिटल ग्रुभ छ, उसबाट अक्सिपिटल आर्टरी जान्छ।

म्याष्टयेडपोर्सनको इन्टर्नलसर्फेसमा १ डीपकार्भ ग्रुभ रहन्छ। नाम फसासिग्माईडिया भन्छन, यसैमा ल्याटास्याल साइन्सको पार्ट रहन्छ। म्याष्टयेडपोर्सनको टेरेहेदाखेरि धेरै सेल्स देखिन्छ। नाम म्याष्टयेडसेल्स भन्छन।

म्याष्टयेडपोर्सनको

वर्ड्सको बयान ।

यसको सुपीरियरवर्डर ब्रड र रफ हुन्छ, यसैको साथ पेरा-

इटल बोनको पोष्टीरियेर इन्फीरियेर आङ्गलको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसको पोष्टीरियेर वर्डरका साथ अक्सिपिटल बोनको इन्फीरियेर वर्डरको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

पेट्रसपोर्सनको बयान ।

यो पोर्सन स्फीनायेड र अक्सिपिटल बोनसको बीचमा बयेज जस्तो भै रहन्छ । यसको ठाउँ २ को नाम:-

वेस १

येपेक्स १

सर्फेसेस... .. ३

वर्डर्स... .. ३

यो पोर्सनको इन्टीरियेरमा शब्दहरू सुनने एक यन्त्र रहन्छ, यसको वेसमा मीयेटस अडिटोरियेस येक्सटर्नस रहन्छ । यो छिद्र ठुलो भै टीम्पेनाममा जान्छ, यो छिद्रको अपरमार्जिन स्मूथ र राउन्डेड हुन्छ र १ प्रसेस छ । नाम अडिटोरिप्रसेस भन्छन, यसैमा कानको कार्टिलेज जोरिन्छ ।

पेट्रसपोर्सनको

येपेक्सको बयान ।

यसको येपेक्स रफ हुन्छ । स्फीनायेड बोनको ग्रेटउड्डको पोष्टीरियेर वर्डर र अक्सिपिटल बोनको व्यासिलरप्रसेस यो २ को बीचमा रहन्छ, यसैमा केरोटिडकेनानको आन्टीरियेर इन्टर्नल अरिफिस रहन्छ । फोरामेन व्यासिराम मीडियामको पोष्टीरियेर र येक्सटर्नल बाउन्डरी बन्द छ ।

पेट्रसपोर्सनको

आन्टीरियेर सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेस स्कालको मिडिलफसाको पोष्टीरियेरपार्ट बन्छ, यो सर्फेस स्कोवामास पोर्सनको साथ मिल्छ । मिलिफन जो दाग रहन्छ । नाम टेम्पोरल सुचर (२ नां) पेट्रो स्कोवामास सुचर भन्छन, यो सर्फेसमा ६ ठाउँ हुन्छ ।

१. (पैहा) येसको सेन्टरमा १ येमीनेन्स छ, यो येमीनेन्सले सुपीरियेर सेमीसार्कुलर केनाल रहने ठाउँको थाहा हुन्छ ।

२. (दोस्त्रा) यो येमीनेन्सको थोरै आउटर र फ्रान्टमा १ डीप्रेसन छ, यसैले टिम्पेनामको रहने थाहा हुन्छ । यो भीत्रको बोन् पातलो हुन्छ, येसको नाम टेगमेनटिम्प्येनाई भन्छन ।

३. (तेस्त्रा) येस्मा १ स्यालो ग्रुभ छ कोही २ मा २ ग्रुभ पनि हुन्छ, यो ग्रुभ आउटवार्ड र व्याकवार्डदिग्मा गै १ वब्लिक वोप्रिङमा जान्छ, येसको नाम हायेटस्फ्यालोपियाई भन्छन । येसबाट भीडियान नार्भको पेट्रोजल ब्रेञ्च र मिडिलमेनीजियाल आर्टरिको पेट्रोजल ब्रेञ्च जान्छ ।

४. (चौथा) यो वब्लिक वोप्रिङको येक्सटर्नल दिग्मा १ स्मालर वोप्रिङ छ । येसबाट स्मालर पेट्रोजल नार्भ जान्छ ।

५. (पाँचौं) आन्टीरियेर सर्फेसको येपेक्समा केरोटिडकेनाल रहन्छ । येसबाट ईन्टर्नल केरोटिड आर्टिरि र केरोटिड ह्येक्सस जान्छ ।

६. (छैटौं) यो केनालको आवाभमा १ स्वालो डीप्रेसन छ, यसैमा यासिरियान ग्याङ्ग्लियान रहन्छ ।

पेटर्सपोर्सनको

पोष्टीरियेर सर्फेसको वयान ।

यो सर्फेस स्कालको पोष्टीरियेर फसाको फ्रान्टपार्टमा रहन्छ, यसैमा ३ ठाउँ छ ।

१. (पैहा) यसको सेन्टरमा १ लार्ज अरिफिस छ । नाम मीये-टस, अडिटोरियेस र इन्टार्नस भन्छन, यसैमा १ प्लेट रहन्छ । नाम लामिनाक्रिवोसा र १ होराइजेन्टलक्रेष्ट रहन्छ । नाम क्रीष्टाफ्यालसिफर्मीस, यसैमा लामिनाक्रिवोसा र क्रीष्टा फ्याल्सीफर्मीस छ । यसमा ३ फोरामीना पनी छ, यो फोरामीनाबाट कानका भीत्र नाभै जान्छ ।

२. (दोस्त्रा) मियेटस अडिटोरियेसको बिहाईन्डमा १ स्माल श्लीथ छ, यो आर्कुइडाक्टस भ्येष्टिव्युली भन्ने केनालमा जान्छ । यसबाट १ स्माल आर्टरि र भेन जान्छ । ड्युरामेटरको १ प्रसेस पनी लाग्छ ।

३. (तेस्त्रा) यो २ वप्रिडको बीचर आवाभमा १ डिप्रेसन छ, यसैमा पनी ड्युरामेटरको १ प्रसेस लाग्छ । यो वप्रिडबाट १ भेन पनी जान्छ ।

पेटर्सपोर्सनको

इन्टीरियेर सर्फेसको वयान ।

यसको दोस्त्रा नाम व्यासिलर सर्फेस पनी भन्छन । यो सर्फेस राफर ईरेगुलर हुन्छ, यसैले वेस आफ्नी स्कालको १ पार्ट वन्छ । यसको येपेक्सदेखि वेस सम्म ११ ठाउँ छ ।

१. (पैहा) येसमा १ रक्त सर्फेस छ, यो क्वाडरिल्याटोस्पाल हुन्छ, येसैमा लिभेटर प्यालेटाई र टेन्सरटिम्प्यनाई मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

२. (दोस्त्रा) केरोटिड्केनालको १ लार्ज सर्कुलर आपाचर रहन्छ, येसवाट ईन्टर्नल केरोटिड आर्टिरि र केरोटिड प्लेक्सस जान्छ ।

३. (तेस्त्रा) आर्कुईडाक्टस कक्लि भनेको १ स्माल ट्राइ-याङ्गुलर वप्रिड छ, येसवाट कक्लियावाट आयाको १ भेन जान्छ र ईन्टर्नल जुगुलर भेनको साथ मिल्छ ।

४. (चौथा) यो वोप्रिड्सको विहाईन्डमा १ डिप्रेसन छ नाम जुगुलर फसा भन्छन, येसैमा ल्याटास्पाल साईनस रहन्छ । अक्सिपिटल बोनको जुगुलर प्रसेसको मार्जीन्मा जो डिप्रेसन छ उतैको साथ मिलिकन फोरामेन ल्यासिरम पोष्टिरियेस बन्द छ, (२नां) जुगुलर फोरामेन पनी भन्छन ।

५. (पाँचौ) जुगुलर फसाको र केरोटिड्केनालको बीचमा १ स्माल फोरामेन छ, येसवाट ज्याकप्सन नार्भ जान्छ । (२नां) टिम्प्यालिक ब्रेञ्च आफदी ग्लोसोफेरिज्जोयाल नार्भ जान्छ ।

६. (छैटौं) जुगुलर फसाको आउटर दिग्मा १ स्माल फोरामेन छ, येसवाट अरिक्चुलर ब्रेञ्च आफदी न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ जान्छ (२नां) आर्नल्डस नार्भ भन्छन ।

७. (सातौं) जुगुलर फसाको विहाईन्डमा १ स्मथ ४ कुते-फ्यासेड छ नाम जुगुलर सर्फेस, येसैको साथ जुगुलर प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

८. (आठौं) नम्बर कॅरोटिडकेनालको व्याकवार्डमा भेजाईनल प्रसेस छ, यसैमा टेन्सरप्यालेटाई मासल आटाचमेन्टहुन्छ ।

९. (नम्बर) यो भेजाईनल प्रसेसमा ष्टाईलयेड प्रसेस भनेको ? लाङ्ग साफ स्पाईन छ, यो डाउनवार्ड, फर्वाड र ईनवार्ड दिग्मा जान्छ, यसैमा ष्टाईलोफेरिजियास । ष्टाईलोहायेडियास । ष्टाईलोग्लोसस मासल्स र ष्टाईलोहायेडर । ष्टाईलोम्पाम्याक्सिलरी लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

१०. (नम्बर) म्याष्टयेड प्रसेस र ष्टाईलयेड प्रसेसको बीचमा ? अरिफिस छ, नाम ष्टाईनोम्याष्टयेड फोरामेन भन्छन, यो आर्कुईडाक्टस फ्यालोपियाईको साथ मिल्छ, यसबाट ष्टाईलोम्याष्टयेड आर्डरि र फेसियाल नार्भ जान्छ ।

११. (नम्बर) म्याष्टयेड प्रसेस र अडिटरि प्रसेसको बीचमा अरिक्चुलर फिसर छ, यसबाट अरिक्चुलर ब्रेञ्च आरु दी न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ जान्छ ।

पेट्रसपोर्सनको

वर्डसको वयान ।

सुपीरियेर वर्डर लाङ्ग हुन्छ, यसैमा ? शुभ छ यसबाट सुपीरियेर पेट्रोजल साईनस जान्छ, यसैमा टेन्टोरियाम सेरिबेलि आटाचमेन्ट हुन्छ । यसैको ईन्टर येक्सट्रिमिटीमा ? नच छ उसैमा फिफथ नार्भ रहन्छ ।

पोष्टीरियेर वर्डरमा ? शुभ छ अक्सिपिटल बोनको साथ आर्टिकुलेशन भै ? च्यानेल हुन्छ, यसबाट ईन्फीरियेर पेट्रोजल

साईनस जान्छ, येसैमा जुगुलर फसा छ अक्सिपिटल बोनको साथ मीलिकन फोरामेन ल्यासिरम पोष्टीरियेस वन्छ ।

आन्टोरियेर वर्डर २ भाग हुन्छ, येसैको आउटर दिग स्कोवामास पोरसनको साथ मिल्छ । ईन्जरदिग स्फीनायेड बोनको स्पाईनस प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । पेट्रस पोरसन र स्कोवामास पोरसन जाहाँ मिल्छ त्यो ठाउँमा २ केनाल छ । १ थिन प्लेट आफ बोनले यो २ केनालको सेपारेट गराउँ छ, यो थिन प्लेटको नाम प्रसेसस कल्लियरि फर्मोस भन्छन । यो २ केनाल टिम्पेनाममा जान्छ । अपर केनालबाट टेन्सर टिम्पेनाई मासल बाहर हुन्छ । लोवर केनाललाई युष्टेसियान्द्र्यु भन्छन ।

टेम्पोरल बोनको

आर्टिकुलेशन ५ हुन्छ ।

क्रोनियाममा ३ ।

अक्सिपिटल बोन	१
पेराइटल बोन	१
स्फिनायेड बोन	१

फेसमा २ ।

मेलार बोन	१
ईन्फीरियेर म्याक्जिलरि बोन	१

टेम्पोरल बोनको

मासलस १५ हुन्छन ।

स्कोवामासप्रसेसनामा ।

टेम्पोरल मासल ।

जाईगोमामा ।

म्यासिटर मासल ।

म्याष्टयेडपोर्सनमा ।

अक्सिपिटो क्रान्टेलिस मासल ।

एनॉम्याष्टयेड मासल ।

स्लोनियास्क्र्याफिटिस मासल ।

ट्राकिलोम्याष्टयेड मासल ।

डाईगष्ट्रीकास मासल ।

रिट्राहेन्स अरेम मासल ।

ष्टाईलयेड प्रसेसमा ।

ष्टाईलोफेरिजियास मासल ।

ष्टाईलोहायेडियास मासल ।

ष्टाईलोग्लोसस मासल ।

पेट्रसपोर्सनमा ।

लिभेटरप्यालेटाई मासल ।

टेन्सरटिम्प्येनाई मासल ।

टेन्सरप्यालेटाई मासल ।

ष्ट्र्यापिडियास मासल ।

स्फीनायेड बोनको बयान ।

यो स्फीनायेड बोन स्कालको वैसेको आन्टीरियेरपार्टमा रहन्छ । जत्ति क्रोनियाल बोनस छ उसैको साथ आर्टिकुलेशन भै बन्धन गर्छ, यो व्याटको आकार जस्तो हुन्छ, यसैमा १ सन्ड्रल पोर्सन छ नाम बाडी भन्छन, यसै बाडीको आउटर हिस्सा २ ग्रेट

र उईङ्क्स र २ लेसर उईङ्क्स रहन्छ । यसको वीलोमा २ प्रसेस प्रोजेक्ट गर्छ, नाम टेरिगयेड प्रसेस भन्छन ।

स्फीनायेड बोनको

वाडीको वयान ।

वाडीमा ४ सर्फेस हुन्छन ।

सुपीरियर सर्फेस ...	...	?
ईन्फीरियर सर्फेस ...	...	?
आन्टीरियर सर्फेस...	...	?
पोष्टीरियर सर्फेस ...	...	?

सुपीरियर सर्फेसको वयान ।

यसको फ्रान्टमा १ स्पाइन छ । नाम येशमयेडल स्पाइन भन्छन । यसैको साथ येशमयेड बोनको क्रीब्रिकारम प्लेटको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसको बिहाईन्डमा १ स्मूथ सर्फेस छ, उसैको २ दिग्मा डीप्रेसन छ, उसैमा अल्फ्याक्टरीट्राक्ट रहन्छ । यसको बिहाईन्डमा १ ग्रुभ छ, नाम अप्टिक ग्रुभ भन्छन, यसैमा अप्टिकमिसेर रहन्छ । यसको २ दिग्मा २ फोरामेन छ । नाम अप्टिक फोरामेन भन्छन । यसबाट अप्टिक नाभर अप्थ्याल्मिक आर्टिरि जान्छ । अप्टिक ग्रुभको बिहाईन्डमा अलिभरि प्रसेस रहन्छ, यसको पोष्टीरियरमा १ डीप डीप्रेसन छ । नाम पिटुईटरि फसा र सेलाटार्सिका भन्छन, उसैमा पिटुईटरि वाडी रहन्छ, यसैमा न्युट्रियान्ट भेसल्स जान्छन् धेरै फोरामेन छ । यही पिटुईटरि फसाको फ्रान्टको १।१ दिग्मा १।१ येमिनेन्स हुन्छ ।

नाम मिडिल क्लीनयेड प्रसेस, येही प्रसेस कसै २ मा आन्टीरियेर क्लीनयेड प्रसेसको साथ मिल्छ, येसको बिहाईन्डमा १ चारकुने प्लेट आफ बोन रहन्छ । नाम डर्सामसेली भन्छन । २ नाम डर्साम येफियाई भन्छन, येसको २ दिग्मा १।१ ड्युवर्कल रहन्छ । पोष्टीरियेर क्लीनयेड प्रसेस भन्छन, येही डर्साम येफियाईको २ दिग्मा १।१ नच छ, उसवाट सिक्स्थ पियार आफ नार्भ जान्छ । डर्साम येफियाईको विलोमा १ प्रसेस छ । नाम पेट्रोजल प्रसेस भन्छन । येसैको साथ टेम्पोरल बोनको पेट्रसपोर्सनको येपेक्सको साथ मिल्छ, येसैले मिडिल ल्यासारेटेट फोरामेन वन्छ, येसको बिहाईन्डमा १ स्वालो डीप्रेसन छ । अक्सिपिटल बोनको व्यासिलर ग्रुभको साथ मिल्छ । नाम क्लाइभस पोन्स भेरोलियाईको अपर पार्ट-लाई सपोट गर्छ । बाडीको २ दिग्मा १।१ गरि ब्रडर कार्ड्ड छ । नाम केरोटिड ग्रुभ छ, येसैमा इन्टर्नल केरोटिड आर्टिरि र क्याभारनस साइनस रहन्छ । यो ग्रुभको आउटर र पोष्टीरियेर दिग्मा १ रिज आफ बोन छ । नाम लिङ्ग्युला भन्छन ।

बाडीको

पोष्टीरियेर सर्फेसको बयान ।

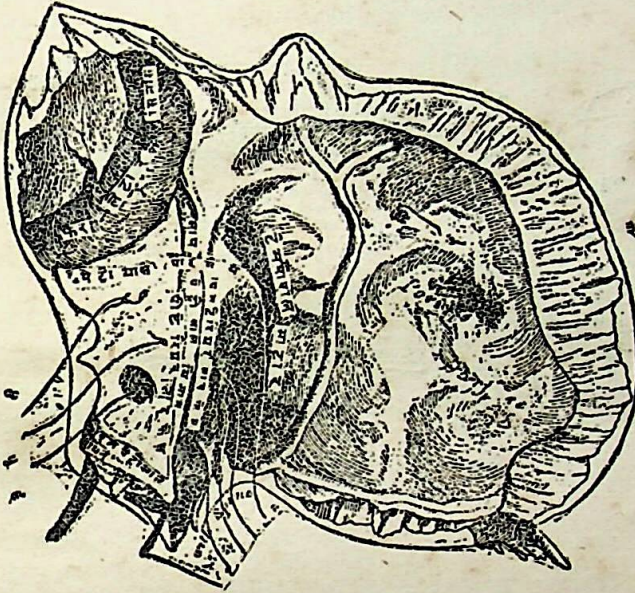
यो सर्फेस क्वाडरि ल्याटास्याल हुन्छ । अक्सिपिटल बोनको व्यासिलर प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

बाडीको

आन्टीरियेर सर्फेसको बयान ।

येसको मिडिललाइनमा १ रिज छ । नाम येथमयेडल क्रेष्ट

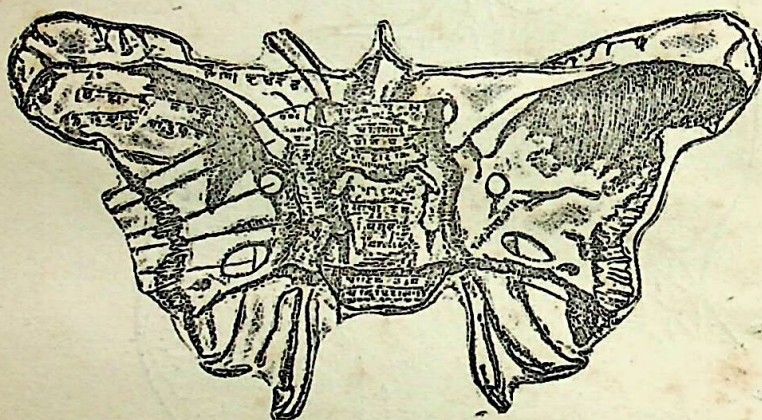
नं १८ लेफ्ट टेम्पराल बोन इनर साफोस ।

११

- १ मेराइटल बोनका साथ आर्टिकुलेशन हुने ठाम । २ अक्सिपिटल बोनका साथ आर्टिकुलेशन हुने ठाम । ३ रिफनयेड बोनका थोट एड्रिक्का साथ आर्टिकुलेशन हुने ठाम । ४ ऐकुइडाकटस भेष्टाबुलि । ५ ड्युरामेयटर लाइ डिम्रेसन । ६ सिवेटस अडिटोरियास इयुटारनास । ७ सुपिरियर सेमि सर्कुलर केनालको एमिनेन्स । ८ हाथेटस फेलोपि । ९ समलार पेट्रीसाल नार्मको पोथाल । १० ग्यासिरियन ग्यांग्लियनको ठाम । ११ एकटा सिनका केरोटिड केनालवाट चालायेर ठाम देखायाको ।

नं १८ स्किनयेड सुपिरियर साफैस ।

प्याराइटलकी साथ

१ एसमयउ कोम्पाइन, २ अलफार्कटारि ड्राक्टलाइ गुभ, ३ मिडल क्लिनयड, प्रोसेस, ४ पेष्टिरियर क्लिनयउ प्रोसेस, ५ फोरसेन अप्टिकाम, ६ स्किनयडाल फिसार, ७ फोरमिन रोटान डाम, ८ फोरमिन मेसालि, ९ फोरमिल वभेलि, १० फोरमेल खानी साम, ११ स्कोयामास पोर्सनकी साथ, १२ पिट्रास पोर्सनकी साथ, १३ पालेटकी साथ ।

येसैको साथ येथमयेड बोनको पापेन्डीक्युलर प्लेटको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । सेप्टम आफ्दी नोच बनाउने काम दिन्छ, येसको २ दिग्मा इरेगुलर वोप्रिड्स छ, यो वोप्रिड्स स्फीनायेड सेल्समा मिल्छ । दोस्ना नाम स्फीनायेडल साइनसमा मिल्छ, यो सेल्सको फ्रान्टर वीलोमा २ थिन प्लेट्स आफ् बोन छ, यो बोन्सले उही सेल्सको बन्द गर्छ । नाम स्फीनायेडल टार्विनेटेड बोन भन्छन । यो सर्फेसको ल्याटास्याल मार्जीनको साथ येथमयेडको अस्थेनामको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येसको लोवर मार्जीनको साथ प्यालेट बोनको अर्बिटल प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येसको अपर मार्जीनमा फ्रान्टल बोनको अर्बिटल प्लेटको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

बाडीको

इन्फिरियर सर्फेसको बयान ।

येसको मिडिललाइनमा १ ट्र्याङ्गुलर स्पाईन छ । नाम रष्ट्राप भन्छन, यो येलि आफ्दी भोमरको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येसको २ दिग्मा लामिना आफ् बोन छ । नाम भेजाइनल प्रसेस भन्छन, यो भोमर बोनको येजको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । टेरिगयेड प्रसेसको रुडमा १ ग्रुभ छ, यो ग्रुभ प्यालेट बोनको स्फीनायेडल प्रसेसको साथ मिलि १ केनाल बन्छ । नाम टेरिगोप्यालेटाइन केनाल, येसबाट टेरिगोप्यालेटाइन भेसल्स र फेरिस्त्रियाल नार्भ जान्छ ।

स्फीनायेड बोनको

प्रेटर उइड्सको बयान ।

यो प्रेटर उइड बाडीको अपवार्ड, आउटवार्ड र व्याकवार्ड दिग्मा रहन्छ । येसको बिहाईन्डमा स्पाइनस प्रसेस छ । येसको ३ सर्फेसेस र १ सार्कमफारेन्स छ ।

सुपीरियर सर्फेसको बयान ।

येसको २ नाम सेरिब्रल सर्फेस भन्छन, यो सर्फेसले स्का-लको मिडिल फसा बन्छ, यो कन्केभ हुन्छ । येसैमा कन्भल्युशन आफ दी ब्रेन रहन्छ । येसको आन्टीरियर इन्टर्नल पार्टमा १ सा-कुलर अपर चर छ । नाम फोरामेन रोटान्डाम भन्छन । येसबाट फिथ नार्भको सेक्रेन्ड डिभिजन जान्छ । येसको बिहाइन्ड र येक्स-टर्नल दिग्मा १ लार्ज वोभ्याल फोरामेन छ । नाम फोरामेन वभेली येसबाट फिथ नार्भको थार्ड डिभिजन र स्माल मेनिजियाल आर्टरि जान्छ । कोही २ मा स्माल पेटरोजल नार्भ जान्छ । फोरामेन वोभेलिको इन्नरदिग्मा फोरामेन भेसेलि छ । येसबाट १ स्माल भेन जान्छ । स्फीनायेडको स्पाइनको नजोकमा १ सर्ट केनाल छ । नाम फोरामेन स्फीनोजन येसबाट मिडिल मेनिजियाल आर्टरि जान्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेस कन्भेक्स हुन्छ । येसको ट्रान्सभर्स दिग्मा १ रिज नाम टेरिगयेडरिज यो रिजले येक्सटर्नल सर्फेसलाई २ भाग गराउँ छ । सुपीरियर भाग लार्ज हुन्छ । येसले टेम्पोरल

फसा बन्छ, येसैमा टेम्पोरल मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । इन्फी-
रियर भाग कन्केभ हुन्छ । येसैले जाइगोम्याटिक फसा बन्छ ।
येसैमा येक्स टर्नल टेस्सियेड मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येसको
पोष्टीरियरदिग्मा स्पाइनस प्रसेस छ । येसैमा इन्टर्नल ल्याटा-
स्याल लोगामेन्ट आफ्नी लोवार्जर टेन्सरप्यालेटाइ मासल
आटाचमेन्ट हुन्छ ।

ग्रेटर उड्डको

आन्टीरियर सर्फेसको बयान ।

येसको २ नाम अर्बिटल सर्फेस भन्छन, - येसले अर्बिटको
आउटर वाल बन्छ । येसको आवभमा फ्रान्टल बोनको साथ आर्टि-
कुलेशन हुन्छ । वीलोमा १ राउन्डेड वर्डर छ । येसले स्फीनोम्या-
क्सिलरी फिसर बन्छ । येसको इन्टर्नल दिग्मा १ सार्प वर्डर छ
उसैमा १ ट्युबर्कल छ । येसैमा आइको येक्सटर्नल रेक्टस मास-
लको १ हेड अरिजिन हुन्छ । येसको अपर पार्टमा १ नच छ ।
उसवाट ल्याक्रिमेल आर्टरिको १ ब्रेञ्च जान्छ । येसको येक्सटर्नल
दिग्मा १ मार्जीन छ, उसैको साथ मेलार बोनको साथ आर्टि-
कुलेशन हुन्छ ।

स्फीनायेड बोनको

ग्रेटर उड्डको सार्कमफारयेन्सको बयान ।

येसको बाडीदेखि स्पाइन सम्म आउटर हाफमा टेम्पोरल
बोनको पेट्रसपोर्सनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येसको इन्नर

हाफले फोरामेन ल्यासिराम मीडियामको आन्टीरियेर बाउन्डरी बन्छ । येहि ठाउँमा मीडियान केनालको पोष्टीरियेर अपरन्तर रहन्छ । स्पाईनको फ्रान्टमा टेम्पोरल बोनको स्क्वामासपोर्सनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । ग्रेटर उड्डको टीपमा पेराईटल बोनको आन्टीरियेर इन्फीरियेर आङ्गलको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येसको इन्टर्नलदिग्मा १ ब्रड सर्फेस छ, येसैमा फ्रान्टल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

स्फीनायेड बोनको

लेसर उड्डको बयान ।

यो २ थिन ट्राइयाङ्गुलर प्लेट्स आफ बोनले बन्छ, यो स्फीनायेडको घाडीको अपर र ल्याटास्यालदिग्मा रहन्छ । येसको सुपोरियेर सर्फेस स्मूथ र फ्ल्याट छ । ब्रेनको फ्रान्टल लोबको १ पार्टलाई सपोट गर्छ । येसको इन्फीरियेर सर्फेसले अर्विटको व्याकपार्ट बन्छ र स्फीनायेडल फिसरको २ नाम फोरामेन ल्यासिराम आन्टीरियेसको अपर बाउन्डरी बन्छ । यो स्फीनायेडल फिसर ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । येसको इन्टर्नलदिग्मा स्फीनायेड बोनको बाढी रहन्छ । आवभमा लेसर उड्ड रहन्छ । वीलोमा ग्रेटर उड्ड रहन्छ । फ्रान्टल बोनको साथ आर्टिकुलेशन भै १ फोरामेन बन्छ । येसबाट थार्ड नाभ, फोर्थ नाभ र फीफथ नाभको अण्थ्याल्मिक डिभिजनको ३ ब्रेञ्जेसेस र सिक्स्थ नाभ सीम्प्याथिटिकको क्याभारनस प्लेक्सस र मिडिल मिनिस्त्रियाल आर्टरिको अर्विटल ब्रेञ्च ल्यान्जिमेल आर्टरिको १ ब्रेञ्च र अण्थ्या-

लिमक भेन जान्छ । लेसर उइङको आन्टोरियेर वर्डको साथ फ्रान्टल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येसको पोष्टीरियेर वर्डर स्मुथ र राउन्ड हुन्छ । ब्रेनको फिसर आफ सिलभियास येस्मा रहन्छ । येही लेसर उइङको आन्टीरियेर वर्डरको इन्नर येक्सट्रिमिटीलाइ आन्टीरियेर क्लोनयेड प्रसेस भन्छन । येही लेसर उइङ बाडीको साथ २ रुड्स दीयेर मिल्छ । येही २ रुड्सको बीचमा अप्टिक फोरामेन रहन्छ ।

टेरिगयेड प्रसेसको बयान ।

बाडी र ग्रेटर उइङ जाहाँ मिल्छ, उही ठाउँवाट तल्लो दिग्मा टेरिगयेड प्रसेस रहन्छ । यो २ दिग्मा १।१ रहन्छ, यो प्रसेसको येक्सटर्नल प्लेट १ इन्टर्नल प्लेट १ हुन्छ र १ नच छ । नाम टेरिगयेड नच भन्छन । यो प्यालेट बोनको ट्युबेरोसिटिको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येक्सटर्नल टेरिगयेड प्लेट ब्रड र थिन हुन्छ । जाइगोम्याटिक फसाको इन्नर वाल बन्छ । येसको आउटर सर्फेसमा येक्सटर्नल टेरिगयेड मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । इन्नर सर्फेसमा इन्टर्नल टेरिगयेड मासल आटाचमेन्ट हुन्छ र टेरिगयेड फसाको १ पार्ट बन्छ । इन्टर्नल टेरिगयेड प्लेट लाङ्ग र न्यारो हुन्छ । येसको येक्सट्रिमिटीमा हुक जस्तो प्रसेस हुन्छ । नाम ह्यामुलर प्रसेस भन्छन, येसैमा टेन्सर प्यालेटाई मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येसको पोष्टीरियेर सर्फेसको वेसमा १ डीप्रेसन छ । नाम स्क्वाक्वायेड फसा येसैमा टेन्सर प्यालेटाइ मासल रहन्छ । येसको आवभमा भीडियान केनाल पोष्टीरियेर अरिफिस रहन्छ ।

येसबाट भीडियान नार्भ जान्छ, यो भीडियान केनालको वीलो र इन्नरदिग्मा टेरिगयेड व्युवर्कल छ । येसको पोष्टीरियेरदिग्मा सुपीरियेर कन्सट्रिक्टर आफ दी फेरिड्स मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । २ टेरिगयेड प्लेटको बीचमा प्यालेट बोन आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

स्फीनायेड बोनको

आर्टिकुलेशन १२ हुन्छ ।

क्रेनियाममा ७ बोनस ।

अक्सिपिटल	बोन	१
फ्रान्टल	"	१
पेराईटल	"	२
टेम्पोरल	"	२
येथमयेड	"	१

फेसमा ५ बोनस ।

प्यालेट	बोन	२
मेलार	"	२
भोमर	"	१

स्फीनायेड बोनको

मासल्स ११ जोडी हुन्छन् ।

- १ टेम्पोरल मासल्स ।
- २ येक्सटर्नल टेरिगयेड ।
- ३ इन्टर्नल टेरिगयेड ।
- ४ सुपीरियेर कन्सट्रिक्टर ।

- ५ टेन्सरप्यालेटाइ ।
- ६ लिभेटरप्याल्पिब्रो ।
- ७ वल्लिकसअकुली सुपीरियेर ।
- ८ सुपीरियेर रेक्टस
- ९ इन्फीरियेर रेक्टस ।
- १० येक्सटर्नल रेक्टस ।
- ११ इन्टर्नल रेक्टस ।

येथमयेड बोनको वयान ।

यो येथमयेड बोन बडो लाइट हुन्छ माने हलुको । केनियामको वेसको आन्टीरियेर पार्टमा, २ अर्विटको बीचमा र नोचको रुइसमा रहन्छ । यो ३ हिस्साले बन्छ । (पैह्ला) हिस्सा होराईजेन्टल प्लेट, येसले केनियामको वेसको १ पार्ट बन्छ । (दोस्त्रा) हिस्सा पारपेन्डीकुलर प्लेट, येसले सेप्टम नेजाइको १ पार्ट बन्छ । (तेस्त्रा) हिस्सा ल्याटास्यलमास २ हुन्छ ।

होराइजेन्टल प्लेटको वयान ।

येसको २ नाम क्रीब्रीफारम प्लेट भन्छन, येसले स्कालको वेसको आन्टीरियेर फसाको १ पार्ट बन्छ । फ्रान्टल बोनको ३ अर्विटल प्लेट्सको बीचमा जो येथमयेडल नच छ । तेसैमा रहन्छ । येसको मिडिललाइनमा १ थिन स्मुथ ट्राइयाङ्गुलर प्रसेस आफ बोन अपवार्ड दिग्मा जान्छ । नाम क्रीष्टागोलाइ भन्छन, येसको आन्टीरियेर वर्डरमा फ्रान्टल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, आर्टिकुलेशन भै फोरामेन्सिस काम बन्छ । क्रीष्टागोलाइको

२ दिग्मा ग्रुभ छ, येसले अल्फ्याक्टरि ट्राक्टको बालवलाई सपोट गर्छ । यसैमा धेरै फोरामिना छ, यसैबाट अल्फ्याक्टरि नार्भ जान्छ । १ क्रीब्रिफारम प्लेटको फ्रान्टमा र क्रीष्टागेलाइको २ दिग्मा स्माल फिसर छ । यसबाट अस्थ्याल्मिक नार्भको नेजल ब्रेञ्च जान्छ, यसको पोष्टीरियर पार्टमा १ ट्राइयाङ्गुलर नच छ । यसैको साथ स्कीनायेड बोनको येथमयेडल स्पाइनको साथ सार्टिकुलेशन हुन्छ ।

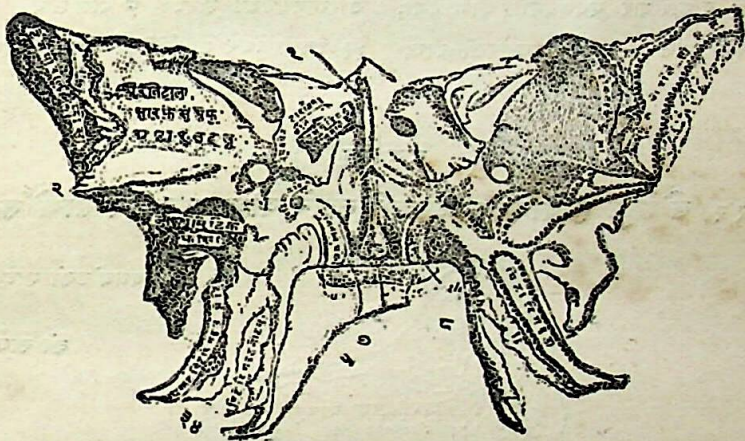
पार्पेन्डिक्युलर प्लेटको बयान ।

यो थिन र फल्याट हुन्छ । क्रीब्रोफारम प्लेटको अन्डर सर्फेसमा रहन्छ । यसको आन्टीरियर वर्डरमा फ्रान्टल बोनको नेजल स्पाइन र नेजल बोनको क्रेष्टको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसको पोष्टीरियरको अपर हापमा स्कीनायेडको स्कीनायेडल क्रेष्टको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ र लोवर हापमा भोमर बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसको इन्फीरियर वर्डरमा ट्राइयाङ्गुलर कार्टिलेज आफू दी नच आटाचमेन्ट हुन्छ ।

ल्यान्डान्याल मासको बयान ।

यसमा धेरै सेलुलर्याभिडिज छन । नाम येथमयेडल क्रेष्ट भन्छन । फ्रान्टल बोनको येथमयेडल नचको येजमा जो हाफ सेल्स छ उसैको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ र पुरा सेल्स वन्छ । यसको १।१ दिग्मा २।२ ग्रुभ्स देखिन्छ । नाम आन्टीरियर र पोष्टीरियर येथमयेडल केनाल्स, यो फ्रान्टल बोनको साथ आर्टिकुलेशन भै आन्टीरियर येथमयेडल फोरामेन र पोष्टीरियर येथमये-

नं २० स्फिनयड वोन एण्टरियर सार्फोस ।

१ एथमयेड, क्रोष्ट २ टेरिगयड रिज, ३ इष्टानाल टेरिगयड प्रोट, ४ हंगामुलार प्रोसेस
भीमार को एलालाइ यम, ५ टेरिगो पालेटको केनाल, ७ रोष्ट्राम, ८ भीमारकी साथ
मिलने ।

(८२ क)

नं २१ एथमयड बीन राइट ले टारिल मासके आउटार साफेस ।

८ ११

१ क्रिटा ग्यालि, २ फलकस सिरित्री, ३ नेसाल आर्टारी लाइ, ४ क्रिब्रिफर्म झेड्, ५, ६, ७, ८, ९, १०, ११ एथमयडको साथ, १२ पालेट को साथ, १३ आन्कि फर्म प्रोसिस, १४ फ्र्याण्डको साथ, १५ इलफिरियर टार्विनेटेड बीनका साथ ।

(८८ क)

नं २२ लेफ्ट सुपिरियर म्याक्सिलारि वोन आउटार साफेस ।

एथमयडको साथ, प्यालेट

को साथ

म्याक्सिलारि टिच वार्किल

इनसाइडर बीनःडन थाइकाःस्थिड बीलार

१ ल्याक्रिमाल टिच वार्किल, २ टेन्डो अकिलज, ३ इनसाइडर, फसी ।

डल फोरामेन बन्छ र अर्विटको इन्नर वालमा वोपुन गर्छ ।
 यसैको पोष्टोरियर सर्फेसमा पनि सेकुलर्याभिडिज छ । स्कोना-
 येडल टार्विनेटेड बोन्स र प्यालेटको अर्विटल प्रसेसको साथ
 आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसको आन्टीरियर सर्फेसमा ल्याक्रीमेल
 बोन र सुपीरियर म्याक्सिलरिको नेजल प्रसेसको साथ आर्टिकु-
 लेशन हुन्छ ।

ल्याटास्याल मासको आउटर सर्फेस स्मूथ र थिन ४ कुने
 हुन्छ । नाम अस्फेनाम भन्छन, यो अस्फेनामले अर्विटको इन्नर
 वालको १ पार्ट बन्छ । यसको आवभको साथ फ्रान्टल बोनको-
 अर्विटल प्लेटको साथ वीलोमा सुपीरियर म्याक्सिलरिको साथ
 फ्रान्टमा ल्याक्रीमेल बोनको साथ र बीहाइन्डमा स्फिनायेड र
 प्यालेटको अर्विटल प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । अस्फे-
 नामको विनीथमा १ हुक जस्तो प्रसेस छ । नाम आड्सीफारम
 प्रसेस भन्छन, यसले आन्ट्रामको अरिफिसलाइ बन्द गर्छ र इन्फी-
 रियर टार्विनेटेड बोनको येथमयेडल प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन
 हुन्छ । ल्याटास्याल मासको इन्नर सर्फेसले नेजल फसाको आउटर
 वाल बन्छ । यो ठाउँमा मिडिल टार्विनेटेड बोन रहन्छ । यसको
 व्याकपार्टमा १ न्यारो फिसर छ । नाम सुपीरियर मियेटस आफ
 दी नोच भन्छन । यसको आवभमा सुपीरियर टार्विनेटेड बोन
 रहन्छ । मिडिल मीयेटसको अपर फ्रान्टमा १ अरिफिस छ । नाम
 इन्फयान्डीव्युलम भन्छन ।

येथमयेड बोनको

आर्टिकुलेशन १३ बोनस ।

क्रोनियाममा २ ।

फ्रान्टल ... बोन १

स्फिनायेड बोन ... „ १

फेसमा ११ ।

ल्याक्रीमेल ... बोनस २

नेजल ... „ २

सुपीरियेर म्याक्सिलरि „ २

प्यालेट ... „ २

इन्फीरियेर टार्विटेड „ २

भोमर ... „ १

येथमयेड बोनको मासल छैन ।

ओआरमीयान बोनसको बयान ।

क्रोनियाल बोनसको बीचमा जो बढ्ता बोन हुन्छ, तेसलाई
ओआरमीयान बोनस भन्छन् ।

फेसको बोनसको बयान ।

यो १४ हुन्छ ।

नेजल बोनस २

सुपीरियेर म्याक्सिलरि „ २

ल्याक्रीमेल ... „ २

मेलार „ २

प्यालेट „ २

इन्फीरियर टाविर्नेटेड बोन्स २

भोमर ... बोन १

इन्फीरियर म्याक्सिलरि „ १

नेजल बोन्सको बयान ।

नेजल बोन्स २ हुन्छ, यो नेजल बोन्स स्माल हुन्छ । यसको आकार अब्बोड हुन्छ, यसको अपरपार्ट र यो २ नेजल बोन्स जोरिइ बन्छ, यो २ बोन्स जोरीयेर नोचको ब्रीज माने पुल बन्द छ । यो नेजल बोन्सको २ सर्फेसेस, ४ वर्डर्स हुन्छन ।

२ सर्फेसको नाम ।

आउटर सर्फेस १

इन्नर सर्फेस १

४ वर्डर्सको नाम ।

सुपीरियर वर्डर १

इन्फीरियर „ १

येक्सटर्नल „ १

इन्टर्नल „ १

नेजल बोनको

आउटर सर्फेसको बयान ।

येसको आउटर सर्फेस आवभदेखि डाउनवार्ड सम्म कन्केभ हुन्छ । साईड टु साईड कन्भेक्स हुन्छ र आउटर सर्फेसमा पीरा-मिडालिस र कम्प्रेसरनेजाई मासलसले यो सर्फेसलाई ढाक छ ।

येसको अपर पार्टमा अक्सिपिटो फ्रान्टेलिस मासलको थोरै फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ । यो सर्फेसमा स्नाल आर्टि रि जानलाई धेरै फारोज छ । येसको सेन्टरमा पनि १ फोरामेन छ, येसबाट १ स्नाल भेन जान्छ ।

इन्टर सर्फेसको वयान ।

इन्टर सर्फेस साईड टु साईड कन्केभ हुन्छ । आवभदेखि डाउनवार्ड सम्म कन्भेक्स हुन्छ । यो दिग्मा १ लज्जीच्युडिनल ग्रुभ हुन्छ । येसबाट नेजल नार्भको १ ब्रेञ्च जान्छ ।

नेजल बोनको

सुपीरियर वर्डरको वयान ।

सुपीरियर वर्डर न्यारो थिक र सेरेटेड हुन्छ । फ्रान्टल बोनको नेजल नचको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

इन्फीरियर वर्डरको वयान ।

इन्फीरियर वर्डर ब्रड, थिन र सार्प हुन्छ । यो वल्विक भै डाउनवार्ड, आउटवार्ड र व्याकवार्ड दिग्मा जान्छ । यो नोचको ल्याटास्नालको साथ आटाचमेन्ट हुन्छ । यो इन्फीरियर वर्डर र वर्डरको मिडिलमा १ नच छ । माथी लेखियाको नेजल नार्भको १ ब्रेञ्च येसैबाट जान्छ । येसको इन्टर येक्सट्रिमा १ सार्फ स्पाइन छ । दोस्रो नेजल बोनको साथ आर्टिकुलेशन भै नेजल आङ्गल बन्छ ।

नेजल बोनको

येक्सटर्नल वर्डरको बयान ।

येक्सटर्नल वर्डर सेरेटेड हुन्छ । यो सुपीरियर म्याक्सिलरि-
रको नेजलप्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

इन्टर्नल वर्डरको बयान ।

इन्टर्नल वर्डर वीलो भन्दा आवभ थिक हुन्छ । यो वर्डरमा दोस्त्रा नेजलबोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को बिहाइन्डमा १ भार्टिकल क्रेट हुन्छ । येस्ले सेन्टम आफ दी नोचको १ पार्ट बन्छ । यो क्रेष्ट फ्रान्टल बोनको नेजल स्पाइनको साथ आर्टिकु-
लेशन हुन्छ, येस्को वीलोमा येथमयेड बोनको पार्वेन्डीक्युलर प्लेट र नोजको ट्राइयाङ्गुलर कार्टिलेजको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

नेजल बोनको

आर्टिकुलेशन ४ बोक्स ।

क्रोनियाममा २ ।

फ्रान्टल बोन १

येथमयेड बोन १

देसमा २ ।

दोस्त्रा नेजल बोन १

सुपीरियर म्याक्सिलरि १

नेज ४ बो नको मासल १ ।

अक्विपिटो फ्रान्टेलि मासलको अलि कत्ती छ ।

म्याक्सिल्ला भनेको ज बोन हो ।

सुपीरियेर म्याक्सिललरि बोनको बयान ।

फेसको बोन भीत्र अरु २ बोन्स भन्दा इन्फीरियेर म्याक्सिललरि र सुपीरियेर म्याक्सिललरि बोन्स ठुलो हुन्छ । सुपीरियेर म्याक्सिललरि भन्दा इन्फीरियेर म्याक्सिललरि बोन ठुलो हुन्छ । यो सुपीरियेर म्याक्सिललरि बोनले ३ क्याभिटीज बन्द छ ।

१ (पैहा) माउथको रूप बन्छ ।

२ (दोस्त्रा) नेजल फसिको फ्लोर र आउटर वाल बन्छ ।

३ (तेस्त्रा) अर्विटको पनी फ्लोर बन्द छ ।

यो अपर ज बोनले २ फसि बन्दछ ।

१ (पैहा) जाईगोम्याटिकफसा ।

२ (दोस्त्रा) स्फीनो म्याक्सिललरि फसा बन्दछ ।

यो अपर ज बोनले २ फीसर पनी बन्दछ ।

१ (पैहा) स्फीनो म्याक्सिललरि फीसर ।

२ (दोस्त्रा) टेरिगोम्याक्सिललरि फीसर बन्दछ ।

यो अपर ज बोनको १ बाडी ।

४ प्रसेसेस छन ।

४ प्रसेसेको नाम ।

१ (पैहा) मेलार प्रसेस ।

२ (दोस्त्रा) नेजल " ।

३ (तेस्त्रा) आलिभवोलार प्रसेस ।

४ (चौथा) प्यालेट " ।

बाडीको भीत्र ? हलो लार्ज क्याभिटी हुन्छ, येस्को नाम आन्ट्राम आफ हाइमोर भन्छन ।

बाडीको

४ सर्फेसेस छ ।

१. (पैहा) येक्सटर्नल सर्फेस दोस्त्रो नाम फेसियाल सर्फेस भन्छन ।

२. (दोस्त्रा) पोष्टीरियर सर्फेस दोस्त्रो नाम जाइगोम्याटिक सर्फेस भन्छन ।

३. (तेस्त्रा) सुपीरियर सर्फेस दोस्त्रो नाम अर्विटल सर्फेस भन्छन ।

४. (चौथा) इन्टर्नल सर्फेस ।

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

येस्को २ नाम फेमियाल सर्फेस यो फर्वार्डर आउटवर्ड दिग्मा जान्छ । ईन्साइसर टीथको आवभमा ? डिप्रेसन देखिन्छ । नाम ईन्सार्टिसिभ फसा दोस्त्रो नाम मार्टिफारम फसा भन्छन । येसैमा डीप्रेसर गेलीनेजाइ मासल अरिजिन हुन्छ । येस्को विलोमा आलिभवोलार वर्डर हुन्छ । अर्विक्युलेरिस वरिस्को ? सिलीष आटाचमेन्ट हुन्छ । येसको थोरै येक्सटर्नल र आवभमा कम्प्रेसरनेजाइ मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येसको येक्सटर्नल दिग्मा अर्को ? डीप्रेसन छ । नाम केनाईन फसा भन्छन । येसैमा

१ येमिनेन्स छ । नाम केनाईन येमिनेन्स भन्छन, यो येमिनेन्सले केनाई टुथको सकेटको थाहा हुन्छ । यसै फसामा लिभेटर आङ्गुलीवरिस मासल अरिजिन हुन्छ । केनाईन फसाको आवभमा इन्फ्रा अर्विटल फोरामेन रहन्छ, यसैमा इन्फ्रा अर्विटल केनाल टार्मिनेसन हुन्छ माने सेस हुन्छ । यसबाट इन्फ्रा अर्विटल भेसल्स र नार्भ जान्छ । यो फोरामेनको आवभमा अर्विटको मार्जीन रहन्छ । यसैमा लिभेटर लेवियाइ सुपीरियेरिस प्रोप्रियास मासलको केही हिस्सा आटाचमेन्ट हुन्छ । यसै ठाउँको बोनको सार्फ मार्जीनमा डाइलेनटरनेरिस पोष्टीरियर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियर सर्फेस

अथवा

जाइगोम्याटिक सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेस कन्भेक्स हुन्छ, व्याकवार्ड र आउटवार्ड जान्छ । जाइगोम्याटिक फसाको १ पार्ट वन्छ । यसको सेन्टरमा धेरै अपर्चर्स देखिन्छ । इनीहरु सबैको नाम पोष्टीरियर डेन्टल केनाल्स भन्छन । यसैबाट पोष्टीरियर डेन्टल भेसल्स र नार्भ जान्छन, यसको लोवर पार्टमा १ राउन्डेड येमिनेन्स छ । नाम म्याक्जिलरी टिउवेरोसिटी भन्छन । उइज्डम टुथ माने बुद्धीबङ्गारो भया पछी टिउवेरोसिटी प्रमिनेन्ट देखिन्छ । यो टिउवेरोसिटीको इन्नर साइडमा राफ हुन्छ । प्यालेट बोनको टिउवेरोसिटीको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । कोही २ को येक्सटर्नल टेरिगयेड प्लेटको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसैमा इन्टर्नल टेरिगयेड मासलको धेरै फाइवर्स अरिजिन हुन्छ । यो राफ सर्फेसको आवभमा १ स्मूथ

सर्फेस हुन्छ, तेसले स्फीना म्याक्सिलरी फसाको आन्टीरियर बाउन्डरी बन्छ । यसै सर्फेसमा १ ग्रुभ देखिन्छ, यो ग्रुभ वोब्लिक भै डाउनवार्डदिग्मा जान्छ र प्यालेट बोनको साथ आर्टिकुलेशन भै १ केनाल बन्दछ । नाम पोष्टोरियर प्यालेटाइन केनाल भन्छन ।

सुपीरियर सर्फेस

अथवा

अर्विटल सर्फेसको बयान ।

यो थिन स्मुथ र ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । अर्विटको फ्लोरको १ पार्ट बन्छ । यसको इन्टर्नलदिग्मा १ इरेगुलर मार्जीन छ । तेसको फ्रान्टमा १ नच देखिन्छ । नाम ल्याक्रिमेल नच, यो नच ल्याक्रिमेल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसैको मिडिलमा येश्मयेडको अस्लेनामको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसैको बीहा-इन्डमा प्यालेट बोनको साथ अर्विटल प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसको येक्सटर्नलदिग्मा स्मुथ हुन्छ । यसको येज राउन्डेड हुन्छ । यसैले स्फीना म्याक्सिलरि फिसर बन्द छ । यो येज कोही २ को स्फीनायेडको अर्विटल प्लेटको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । अर्विटको सार्कस्फारेन्सको १ पार्ट यसको फ्रान्टमा रहन्छ । यसको इन्टरदिग्मा नेजल प्रसेसको साथ मिल्छ । अर्विटल सर्फेसको मिडिललाइनमा १ डीप ग्रुभ छ । नाम इन्फ्रा अर्विटल ग्रुभ यसबाट अर्विटल भेसल्स र नाभ जान्छ । यो सर्फेसको आउटर वर्डरको मिडिल देखि फर्वाडदिग्मा यो ग्रुभ जान्छ, पछि १ केनाल तेस्मा टार्मिनेन्ट हुन्छ, यो केनालको २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । १ (पैहा) केनालको नाम इन्फ्रा अर्विटल केनाल, यो अर्विटको मार्जीनको

वीलोमा ओपुन गर्छ । २ (दोस्ना) केनाल स्माल हुन्छ । आन्ट्रामको आन्टीरियेर वालमा जान्छ । नाम आन्टीरियेर डेन्टल केनाल भन्छन । येसबाट आन्टीरियेर डेन्टल भेसल्स र नाभ आ रजको फ्रान्ट टिथमा जान्छ । इन्फ्रा अर्विटल केनालको व्याकपार्ट देखि १ दोस्ना स्माल केनाल कोही २ को देखिन्छ । येस बाट मिडिल डेन्टल नाभ बाइकस्त्रिड टिथमा जान्छ ।

अर्विटल सर्फेसको इन्टर फोर पार्टमा १ डीप्रेसन देखिन्छ । येस्मा आईको इन्फोरियेर वब्लिक मासल अरिजिन हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको बयान ।

यो १ होराइजेन्टल प्रोजेक्शन आफ बोतले आन्तिक बाल गरिकन २ पार्टले डिभाइड गर्छ । नाम प्यालेट प्रसेस, यो प्रसेसको आवभ पोर्सनले नेजल फसिको आउटर वालको १ पार्ट बढन्छ । वीलोमा माउथको क्याभिटीको १ पार्ट बढन्छ । यो सर्फेसको सुपीरियेर डिभिजनमा १ लार्ज इरेगुलर बोप्रिड छ । यो आन्ट्राम आफ हाईमोरमा जान्छ । येस अपरचरको अपर वर्डरमा धेरै स्वाकुलर क्याभिटिज छ । आर्टिकुलेटेड स्कालमा यो बोप्रिड गेथमयेड र ल्याक्रिमेल बोन्सले बन्द गर्छ । यो अपरचरको वीलोमा १ स्मूथ कन्केभ सर्फेस छ । येस्ले नेजल फसिको इन्फोरियेर मियेटसको १ पार्ट बन्द छ ।

येस्को बीहाईन्डमा १ राफ सर्फेस छ । प्यालेट बोनको पापेन्डीकुलर प्लेटको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टीरियेर वर्डरको मिडिलमा १ ग्रुभ छ । यो वोब्लिक भै डाउनवार्ड र फर्वाड

दिग्मा जान्छ । प्यालेट बोनको साथ अर्टिकुलेशन भै पोष्टोरियेर
प्यालेटाइन केनाल बन्द छ ।

आन्ट्रामको वोप्रिडको फ्रान्टमा ? डीप शुभ छ । क्याक्रिमेल
र इन्फीरियेर टाविनेटेड बोनसको साथ मिलि ? केनाल बन्द छ ।
नाम क्याक्रिमेल शुभ, येस्मा नेजल डाक्ट रहन्छ । आन्टोरियेर-
दिग्मा ? राफ रिज छ । नाम इन्फीरियेर टाविनेटेड क्रेष्ट इन्फी-
रियेर टाविनेटेड बोनको साथ अर्टिकुलेशन हुन्छ । येस रिजको
आवभ कन्केभ हुन्छ । नोचको मिडिल मियेटसको ? पार्ट बन्द छ ।
वीलोमा इन्फीरियेर मियेटसको ? पार्ट बन्द छ । यो प्यालेट प्रसे-
सको वीलोमा कन्केभ र राफ हुन्छ । न्युट्रियान्ट भेसल्स जान
लाई धेरै फोरामेन हुन्छ, येरले माउथको रूप बन्द छ ।

आन्ट्राम आफ हाइमोरको बयान ।

येस्को दोस्त्रा नाम म्याक्सिलरि साइनस । म्याक्सिलरि
बोनको घाडीको भीत्र ? लार्ज पीरामोइड्याभिडि हुन्छ । येसलाई
आन्ट्राम आफ हाइमोर भन्छन । येस्को येपेक्स आउटवार्डदिग्मा
जान्छ । येस्को मेलार प्रसेसले बन्द छ । येस्को वेसले नोचको आ-
उटर वाल बन्द छ । येस्को वाल धेरै पातलो हुन्छ र येहि बोनको
घाडीकी अर्विटल फेसियाल र जाइगोम्याटिक साफेसले बन्द छ ।
येस्को इन्नर वाल र वेसमा ? लार्ज इरेगुलर अपरचर देखिन्छ ।
यो नेजल फसाको साथ कम्पुनिकेट गर्छ । यो अपरचरको मार्जीन
थित हुन्छ । ओ अपरचरको आवभमा येथमयेड बोनको साथ
अर्टिकुलेशन हुन्छ । वीलोमा इन्फीरियेर टाविनेटेड बोनको साथ

र बीहाईन्डमा प्यालेट बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । को-
ही २ को फ्रान्टमा ल्याक्रिमेल बोनको साथ पनि आर्टिकुलेशन
हुन्छ र आर्टिकुलेशन भै यो अपरचरको कन्ट्राक्टेट गराउ छ ।
यो क्याभिटिको पोष्टीरियर वालमा पोष्टीरियर डेन्टल केनाल्स
रहन्छ । यसको फ्लोरमा १।२ कनिकेल प्रसेस प्रोजेक्ट गर्छ । यसले
फाष्ट र सेकेन्ड मेलार टिथको रूडलाई थाहा दिन्छ ।

मेलार प्रसेसको बयान ।

यो मेलारप्रसेस राफ र ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ, फेसियाल र जाई-
गोम्याटिक सार्फेस जाहाँ रहन्छ, उहि ठाउँमा यो मेलार प्रसेस
रहन्छ, यसको फ्रान्टमा कन्केभ हुन्छ, फेसियाल सार्फेसको पार्ट
बन्छ । बिहाईन्ड पनि कन्केभ हुन्छ, जाईगोम्याटिक फसाको
पार्ट बन्छ आवभ राफ र सेरेटेड हुन्छ, मेलार बोनको साथ आर्टि-
कुलेशन हुन्छ, वीलोमा १ प्रामीनेन्ट मार्जीन छ, येसले फेसियाल
र जाईगोम्याटिक सार्फेसको सेफारेट गराउ छ येसैमा म्यासिटर
मासलको थोरै हिस्सा अरिजिन् हुन्छ ।

नेजल प्रसेसको बयान ।

यो प्रसेस थिक हुन्छ, १ ट्राइयाङ्गुलर प्लेट आफ्नो बोनले बन्द
छ यो अपवार्ड, इनवार्ड र व्याक्वार्डदिग्मा प्रोजेक्ट गर्छ । नोजको
साईडमा रहन्छ उसको ल्याट्यास्यल बाउन्डरीको पार्ट बन्द छ ।
यसको येक्सटर्नल सर्फेस स्मुथ र कन्केभ हुन्छ, लिभेटरलेवी-
याई सुपीरियेरिस आलीकुइनेजाई र अर्विक्युलेरिस प्यालपिब्रेरम

मासल्स र टेन्डो अकुलो आटाचमेन्ट हुन्छ, यसको ईन्जर सर्फे-
सले नोचको आउटर वालको १ पार्ट बन्छ यसको अपरपार्ट राफ
हुन्छ । येश्मयेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन भै आन्टीरियेर येश्म-
येडल सेल्सलाई बन्द गर्छ, यसको वीलोमा १ ब्र्यान्सभर्स रिज
छ नाम सुपीरियेर टाविनेटेड क्रेष्ट, यो क्रेष्ट येश्मयेडको मिडिल
टाविनेटेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, यसको वीलोमा १ स्मूथ
कन्क्रेभ जगा देखिन्छ यसले मिडिल मियेटसको १ पार्ट बन्छ,
यसको वीलोमा इन्फीरियेर टाविनेटेड क्रेष्ट रहन्छ । यसको अपर
वर्डर फ्रान्टल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, यो नेजल प्रसे-
सको आन्टीरियेर वर्डर थिन हुन्छ, यसको येज सेरटेड हुन्छ, नेजल
बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टीरियेर वर्डर वर्डर थिक
हुन्छ, यो ठाउँमा १ ग्रुभ पनि हुन्छ नाम ल्याक्रिमेल ग्रुभ भन्छन,
यसैमा नेजल डाक्ट रहन्छ । यो ग्रुभको २ मार्जीन्स छन, १ ईन्जर
मार्जीन । १ आउटर मार्जीन । ईन्जर मार्जीनको साथ ल्याक्रिमेल
बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । आउटर मार्जीनले आर्विटको
सार्कम फारेन्सको १ पार्ट बन्छ, यो आउटर मार्जीनमा १ स्माल
व्युवर्कल छ नाम ल्याक्रिमेल्याक्रिमेल व्युवर्कल भन्छन । यो
ल्याक्रिमेल ग्रुभ आर्टिकुलेटेड स्क्वालमा ल्याक्रिमेल बोन र इन्फी-
रियेर टाविनेटेडको ल्याक्रिमेल प्रसेसको साथ मिलिकन १ केनाल
बन्छ, यो केनाल डाउन वार्ड दिग्मा जान्छ र थोरै व्याक्वार्ड र
आउटवार्डदिग्मा जान्छ, यो नाल इन्फीरियेर मियेटसमा टार्मि-
नेन्ट हुन्छ, यसैमा नेजल डाक्ट रहन्छ ।

आल्मिबोलार प्रसेसको बयान ।

यो थिक हुन्छ, फ्रान्ट भन्दा बिहाईन्ट ब्रड हुन्छ, टिथ रहन लाई धेरै डीप क्याभिटिज रहन्छ । यो क्याभिटिज जस्मा ८ हुन्छ, केनाईन टुथ रहने क्याभिटिजको डीप हुन्छ । मोलार्स रहने क्याभिटिज वाइड हुन्छ, येस्का भीत्र १।२ माइनस क्याभिटिज रहन्छ । इन्साइसर टिथ रहने क्याभिटिज सिङ्गल डीप र न्यारो हुन्छ, यो प्रसेसको आउटर सर्फेसमा फाष्ट मोलारसम्म वाक्सिनेटर मासल आटानमेन्ट हुन्छ ।

प्यालेट प्रसेसको बयान ।

यो थिक र प्ट्राङ्ग हुन्छ, यो बोनको इन्टर सर्फेसबाट इन्वार्ड इडामा हाराईजेन्टल भै प्रोजेक्ट गर्छ, येस्को बिहाईन्ट भन्दा फ्रान्टमा थिक हुन्छ, येस्ले नष्ट्रिलको फ्लोर र माउथको रूप बन्छ, येस्को इन्फेरीरियर सर्फेस कन्केभ र राफ हुन्छ, माउथको रूपको १ पार्ट बन्छ, यो सर्फेसमा न्युट्रीयान्ट भेसल्स जानलाई धेरै फोरा-मिना रहन्छ ।

आल्मिबोलार वर्डरको व्याकपार्टमा १ लज्जीच्युडिनल ग्रुभ हुन्छ, कोहि २ को केनाल पनि हुन्छ, येस्वाट पोष्टीरियर प्यालेट-इन भेसल्स र मिकेल्स ग्याङ्ग्लियोनबाट आयाको आन्टीरियर र वेक्सटर्नल प्यालेटाईन नाभ जान्छ । प्यालेटाईन ग्ल्यान्स रहनलाई लिटिल डिप्रेसन्स पनि हुन्छ । २ सुपीरियर म्याक्सिलरि बोनस आर्टिकुलेशन हुँदा इन्साईसर टीथको बिहाईन्टमा र मिडिलमा १ लार्ज अरिफिस कोहि २ मा देखिन्छ नाम आन्टीरियर प्याले-

टाइन केनाल र प्यालेटाइन फसा पनी भन्छन । यो केनाल प्यालेट प्रसेसको भोत्र जादा, ४ कम्पार्टमेन्ट्स देखिन्छ । २ केनाल नेजल फसिको दहिना बाया तरफ रहन्छ, नाम फोरामेन आफ ष्टेन्सन येसवाट सेडीन्डिङ प्यालेटाइन आर्टरी र पोष्टीरियेर प्यालेटाइन आर्टरीको आन्टीरियेर टर्मिनेल ब्रेञ्च जान्छ । येही ब्रेञ्च माउथवाट नेजल फसिमा जान्छ, अरु २ केनाल्स मिडिललाइनको १ फ्रान्टमा, १ बीहाईन्डमा रहन्छ । येस्को नाम फोरामिना आफ स्कार्पा भन्छन । येसवाट नेजो प्यालेटाइन नाभ जान्छ । लेफ्ट प्यालेटाइन नाभ आन्टीरियेर केनालवाट र राइट नेजो प्यालेटाइन नाभ पोष्टीरियेर केनालवाट जान्छ । येस्को अपर सर्फेस साइड टु साइड कन्केभ र स्मुथ हुन्छ । नोजको फ्लोरको १ पार्ट बन्छ । येसैमा फोरामिना आफ ष्टेन्सन र फोरामिना आफ स्कार्पाको अपर अरिफिस रहन्छ । प्यालेट प्रसेसको आउटर वर्डर सुपीरियेर म्याक्सिलरि बोनको अरु हिस्साको साथ मिल्छ । येस्को इन्टर वर्डर बीहाईन्ड भन्दा फ्रान्ट थिक हुन्छ । येस्को आवभमा १ रिज छ, नाम नेजल क्रेष्ट । दोला सुपीरियेर म्याक्सिलरिको रिजको साथ मिलिकन १ ग्रुभ बन्दछ । येसै ठाउँमा भोममरको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । फ्रान्टमा यो क्रेष्ट हाइ हुन्छ, नाम इन्साइसर क्रेष्ट भन्छन । प्यालेट प्रसेसको आन्टीरियेर मार्जीन थिन हुन्छ । फर्वाड र इन्वार्डदिग्मा १।१ सार्क प्रसेस छ । दोला सुपीरियेर म्याक्सिलरिको येही प्रसेस्को साथ मिलिकन आन्टीरियेर नेजल स्पाइन बन्छ । येस्को पोष्टीरियेर वर्डर सेरेटेड हुन्छ । प्यालेट बोनको होराइजेन्टल प्लेटको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

सुपोरियेर म्याक्सिलरि बोनको

आर्टिकुलेशन ९ बोनस ।

क्रैनियाममा २ ।

फ्रान्टल ... बोन १

येथमयेड ... बोन १

फेसमा ७ ।

नेजल... ... बोन १

ल्याक्रिमेल... ... " १

मेलार ... " १

प्यालेट ... " १

इन्फीरियेर टार्विनेटेड " १

भोमर ... " १

दोस्ता आपार्ज ... " १

सुपोरियेर म्याक्सिलरि बोनको

मासेल्स १२ हुन्छन् ।

१ अर्विक्युलेरिस प्यालिपब्रेम ।

२ बोब्लिकस अकुली इन्फीरियेर ।

३ लिभेटर लेबियाई सुपोरियेरिस आलीकुइनेजाई ।

४ लिभेटर लेबियाई सुपोरियेरिस प्रोप्रिआस ।

५ लिभेटर आङ्गुली ओरिस ।

६ कम्ब्रेसर नेजाई ।

७ डीप्रेसर येलिनेजाइ ।

८ डाइलेटर नेरिस पोष्टीरियेर ।

- ९ म्यासिटर ।
- १० बाक्सिनेटर ।
- ११ इन्टर्नल टेरिगयेड ।
- १२ अर्विक्युलेरिस ओरिस ।

ल्याक्रिमेल बोनको बयान ।

फेसियाल बोनमा ल्याक्रिमेल स्माल हुन्छ । अर्विटको इन्नर वालको फ्रान्टमा रहन्छ, यो थिन हुन्छ । आकार फिङ्गर नेल जस्तो, माने नड जस्तो हुन्छ । येस हिसाबले आसा आङ्गुइ भन्छन । येस्को २ सर्फेसेस ४ वर्ड्स हुन्छन ।

येक्सटर्नल सर्फेस

अथवा

अर्विटल सर्फेसको बयान ।

१ भार्टिकल रिजले येस्लाई डिभाइड गर्छ, यो रिजको नाम ल्याक्रिमेल क्रेष्ट, येस रिजको फ्रान्ट भाग स्मुथ र कन्केभ हुन्छ । येसैमा १ लल्लीच्युडिनल ग्रुभ छ, येस्को मार्जीन सुपीरियर म्याक्सिलरिको नेजल प्रसेस्को साथ मिलिकन ल्याक्रिमेल ग्रुभ बन्छ, यो ग्रुभको अपरपार्टमा ल्याक्रिमेल स्पाक रहन्छ । लोवर पार्टमा नेजल डाक्ट रहन्छ । यो रिजको बीहार्ड्न्ड स्मुथ र थोरै कन्केभ हुन्छ । अर्विटको इन्नर वालको १ पार्ट बन्छ, येही रिजमा र अर्विटल सर्फेसको १ पार्टमा टेन्सर टर्साई मासल आटोचमेन्ट हुन्छ । यो रिजको वीलोमा जाहाँ टार्विनेटेड हुन्छ उही ठाउँमा १ स्माल हुक् लायेक प्रोजेक्शन् छ, येस्को नाम ह्यामुलर प्रसेस

भन्छन । सुपीरियेर म्याक्सिलरिको ल्याक्रिमेल व्युवर्कलको साथ आर्टिकुलेशन भै ल्याक्रिमेल ग्रुभको अपर अरिफिस कम्प्लिट गर्छ । कोही २ को यो ठाउँमा अरु किसिमको बोन देखिन्छ, त्यो रहेछ । भने नाम लेसर ल्याक्रिमेल बोन भनिन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेस

अथवा

नेजल सर्फेसको बयान ।

येसैमा १ डीप्रेष्ट फारो हुन्छ, यो सर्फेसको फ्रान्ट पार्टले मिडिल मियेटसको १ पार्ट बन्छ । बीहाईन्डमा येथमयेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन भै आन्टीयेर येथमयेड सेल्सलाई बन्द गर्छ ।

वर्ड्सको बयान ।

येस्को आन्टीरियेर वर्डर लाङ्ग हुन्छ । सुपीरियेर म्याक्सिलरिको नेजल प्रसेस्को साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, येस्को पोष्टीरियेर वर्डर थिन र अन-ईभिन हुन्छ । येथमयेड बोनको अस्प्ले नामको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । सुपीरियेर वर्डर र सर्ट र थिक हुन्छ । फ्रान्टल बोनको इन्टर्नल आङ्गुलर प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्फीरियेर वर्डरलाई भार्टिकल क्रेष्टले २ भाग गर्छ, यो पोष्टीरियेर पार्टमा सुपीरियेर म्याक्सिलरिको अर्बिटल प्लेटको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । आन्टीरियेर पार्ट डाउनवार्डमा गै ई १ प्वाइन्टेड प्रसेस देखिन्छ । इन्फीरियेर टार्बिनेटेड बोनको ल्याक्रिमेल प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ र ल्याक्रिमेल ग्रुभबन्ने काम दिन्छ ।

ल्याक्रिमेल बोनको

आर्टिकुलेशन ४ बोनस ।

क्रोनियाममा २ ।

फ्रान्टल ... बोन १

येथमयेड ... बोन १

फेसमा २ ।

सुपेरियर म्याक्सिलरि बोन १

इन्फेरियर टार्विनटेड बोन १

ल्याक्रिमेल बोनको मासल १ ।

१ टेन्सर टार्साई मासल ।

मेलार बोन

अथवा

चीक बोनसको बयान ।

यो क्वाड्र्याङ्गुलर हुन्छ । फेस्को अपर र आउटर पार्टमा रहन्छ । यो बोनले गालाको उचा जगा बन्छ । अर्बिटको आउटर वाल र फ्लोरको पनि १ पार्ट बन्छ । टेम्पोरल र जाइगोम्याटिक फेसको पार्ट बन्छ ।

येस्को २ सर्फेसेस छ ।

येक्सटर्नल सर्फेस १

इन्टर्नल " १—

र ४ प्रसेसेस छन ।

फ्रान्टल प्रसेस १

अर्बिटल " १

म्याक्सिलरि " १

जाइगोम्याटिक " १

र ४ वर्डल हुन्छन ।

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA

JNANA SIMHASA J NANAMANDIR

LIBRARY,

Jangamwadi Math, VARANASI,

Acc. No. 3463

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

यो स्मुथ र कन्भेक्स हुन्छ । सेन्टरमा १।२ स्माल अपरचर देखिन्छ । नाम मेलार फोरामेन भन्छन । येस्वाट भेसल्स र नार्भ जान्छ । येसैमा अर्विक्थुलेरिस प्याल्पिब्रेरम मासलले काभार गर्छ, येसैमा जाइगोम्याटिकस मेजर जाइगोम्याटिकस माइनर मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेस व्याकवार्ड र इनवार्डदिग्मा जान्छ, यो कन्केभ हुन्छ, येस्को इन्टर्नलदिग्मा १ रफ ट्याङ्गुलर सर्फेस छ । सुपीरियेर म्याक्सिलरि बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येक्सटर्नल दिग स्मुथ र कन्केभ हुन्छ । आवभमा टेम्पोरल फसाको आन्टी-रियेर बाउन्डरी बन्छ । वीलो बाईड हुन्छ । जाइगोम्याटिक फसाको १ पार्ट बन्छ, यो सर्फेसमा १।२ मेलार केनालको अपरचर देखिन्छ । वीलोमा म्यासिटर मासलको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

फ्रान्टल सर्फेसको बयान ।

येस्को फ्रान्टल प्रसेस थिक र सेरेटेड हुन्छ । फ्रान्टल बोनको येक्सटर्नल आङ्गुलर प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

अर्विटल प्रसेसको बयान ।

यो प्रसेस थिक हुन्छ, १ ष्टाङ्ग प्लेटले बन्छ । मेलार बोनको अर्विटल मार्जीनदेखि व्याकपार्ट दिग्मा प्रोजेक्ट गर्छ, येस्को सुपेरो इन्टर्नल सर्फेस स्मुथ कन्केभ हुन्छ । सुपीरियेर म्याक्सि-

लरि बोनको अर्विटल सर्फेस र स्फीनायेड बोनको ग्रेट उइङ मिलि अर्विटको आउटर वाल र फ्लोरको पार्ट बन्छ, येस्को इन्फीरो येक्सटर्नल सर्फेस ई स्मुथ र कन्भेक्स हुन्छन् । जाइगोम्याटिक र टेम्पोरल फसिको १ पार्ट बन्छ, येस्को आन्टीरियेर मार्जीन स्मुथ र राउन्ड हुन्छ । अर्विटको सार्कमफारेन्सको १ पार्ट बन्छ, येस्को सुपीरियेर मार्जीन रफ हुन्छ । फ्रान्टल बोनको येक्सटर्नल आङ्गुलर प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टीरियेर मार्जीन रफ र सेरेटेड हुन्छ । स्फीनायेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्टर्नल मार्जीन सेरेटेड हुन्छ । सुपीरियेर म्याक्सिलरि बोनको साथ लार्टिकुलेशन हुन्छ । अर्विटल सर्फेसको अपर सर्फेसमा १।२ ट्याम्पोरो मेलार केनाल्सको अरिफिस देखिन्छ, ई २ मा १ ले पोष्टीरियेर सर्फेसमा ओपुन गर्छ । २ ले फसियाल सर्फेसमा ओपुन गर्छ । येसबाट सुपीरियेर म्याक्सिलरि नार्भको अर्विटल ब्रेञ्च जान्छ ।

म्याक्सिलरि प्रसेसको बयान ।

यो रफ हुन्छ, येसमा १ ट्राइयाङ्गुलर सर्फेस छ । सुपीरियेर म्याक्सिलरि बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

जाइगोम्याटिक प्रसेसको बयान ।

यो प्रसेस लाङ्ग र न्यारो सेरेटेड हुन्छ । टेम्पोरल बोनको जाइगोम्याटिक प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

मेलार बोनका

४ वर्ड्सको बयान ।

आन्टीरो सुपीरियेर वर्डर दोस्रो नाम सर्विटल वर्डर यो स्मृथ र आर्च हुन्छ । अर्विटको सार्कमफारेन्सको १ पार्ट बन्छ । आन्टीरो इन्फीरियेर वर्डर, दोस्रो नाम म्याक्सिलरि वर्डर यो रफ हुन्छ । सुपीरियेर म्याक्सिलरि बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, यसैमा लीभेटर लेबियाई सुपीरियेरिस प्रोप्रिआस मासल आटामेन्ट हुन्छ । पोष्टीरो इन्फीरियेर वर्डर, दोस्रो नाम जाइगोम्याटिक वर्डर यसमा म्यासिटर मासल आटानमेन्ट हुन्छ । पोष्टीरो सुपीरियेर वर्डर, दोस्रो नाम टेम्पोरल वर्डर यो कार्भ हुन्छ, यसैमा टेम्पोरल फेसिया आटानमेन्ट हुन्छ ।

मेलार बोनको

आर्टिकुलेशन ४ बोनस ।

क्रोनियाममा ३ ।

फ्रान्टल बोन १

टेम्पोरल " १

स्फेनोयड " १

फेसमा १

सुपीरियेर म्याक्सिलरि " १

मेलार बोनको

मासल्स ४ ।

१ लिभेटर लेबियाई सुपीरियेरिस प्रोप्रिआस ।

२ जाइगोम्याटिकस मेजर ।

३ जाइगोम्याटिक माइनर ।

४ म्यासिटर ।

प्यालेट बोन्सको वयान ।

यो नेजल फसिको व्याकपार्टमा रहन्छ, यो २ सुपीरियेर म्याक्सिलरि र स्फीनायेड बोन्सको टेरिगयेड प्रसेसको बीचमा छ, यो १।१ प्यालेट बोनले—

३ क्याभिटिज—

२ फसि—

१ फिसर हरू बन्द छन ।

यो बोनले नोचको फ्लोर र आउटर वाल माउथको रूप र अर्बिटको फ्लोर बन्दछ, यो दोनले स्फीनो म्याक्सिलरि र टेरिगयेड फसि बन्छ र स्फीनो म्याक्सिलरि फिसर बन्छ ।

प्यालेट बोनको इन्फीरियेर

अथवा

होराईजेन्टल प्लेटको वयान ।

यो थिक र क्वाड्रि ल्याटास्याल हुन्छ, येस्को २ सर्फेसेस, ४ वर्डर्स हुन्छन् । सुपीरियेर सर्फेसको दाहिनेदेखि बाजासम्म कन्केभ हुन्छ । नष्ट्रलको फ्लोरको व्याकपार्ट बन्दछ । इन्फीरियेर सर्फेस थोरै कन्केभ र रफ हुन्छ । हार्ड प्यालेटको व्याकपार्ट बन्छ । येस्को पोष्टीरियेर पार्टमा १ ट्र्यान्सभर्स रिज देखिन्छ, येसैमा टेन्सर प्यालेटाई मासलको थोरै फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ, येस्को आउटर येक्सट्रिमिटीमा १ डीप शुभ हुन्छ । सुपीरियेर

म्याक्सिलरि बोनको टिउवेरोसिटिको साथ आर्टिकुलेशन भै १ केनाल बन्छ । नाम पोष्टीरियेर प्यालेटाइन केनाल, यो शुभको नजीकमा कोही २ को १।२ स्माल केनाल देखिन्छ । सो रहेछ भने आक्ससोरि पोष्टीरियेर प्यालेटाइन केनाल भन्छन ।

यो होराईजेन्टल प्लेटको आन्टीरियेर वर्डर सेरेटेड हुन्छ । सुपीरियेर म्याक्सिलरि बोनको प्यालेट प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, येस्को पोष्टीरियेर वर्डर कन्केभ हुन्छ । सफ्ट प्यालेटको साथ आटाचमेन्ट हुन्छ, येस्को इन्जर येक्सट्रिमिटी सार्फ र प्वाइन्टेड हुन्छ । दोस्त्रा प्यालेटको साथ मिलि १ प्रोजेक्टिङ प्रसेस बन्छ । नाम पोष्टीरियेर नेजल स्पाइन, येसैमा आजाइगस युभ्युली मासल आटाचमेन्ट हुन्छ, येस्को येक्सटर्नल वर्डर पार्पेन्डीक्युलर प्लेटको लोवरपार्टको साथ मिल्छ, येस्को इन्टर्नल वर्डर थिक र सेरेटेड हुन्छ । दोस्त्रा प्यालेटको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, येस्को सुपीरियेर येजमा १ रिज छ । दोस्त्रा प्यालेटको साथ मिलिकन १ क्रेष्ट बन्दछ । येसैमा भोमर बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

प्यालेट बोनको

भार्टिकल प्यालेटको बयान ।

यो थिन हुन्छ । अपवार्ड र थोरै इनवार्डदिग्मा जान्छ । येस्को २ सर्फेसेस ४ वर्डर्स हुन्छन ।

इन्टर्नल सर्फेसको बयान ।

येस्को लोवरपार्ट ब्रड हुन्छ । १ स्वालो डीप्रेसन देखिन्छ, येसले नोजको इन्फीरियेर मियेटसको १ पार्ट बन्छ, येरको आव-

भमा १ होराईजेन्टल रिज हुन्छ । नाम इन्फीरियर टाविनेटेड क्रेष्ट भन्छन, यो इन्फीरियर टाविनेटेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, येस्को आवभमा दोला १ बर्ड खालो डीप्रेसन छ, येसले मिडिल मियेटसको १ पार्ट बन्छ । आवभमा १ होराइजेन्टल रिज छ । नाम सुपीरियर टाविनेटेड क्रेष्ट भन्छन, येस्मा मिडिल टाविनेटेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, यो सुपीरियर टाविनेटेड क्रेष्टको आवभमा १ न्यारो होराइजेन्टल ग्रुभ छ, येसले सुपीरियर मियेटसको १ पार्ट बन्छ ।

प्यालेट बोनको भार्टिकल प्लेटका

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेस रफ र इरेगुलर हुन्छ । सुपीरियर म्याक्सिलरिको इन्टर सर्फेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, येस्को अपर व्याकपार्ट स्मुथ हुन्छ, येसैले स्कीनो म्याक्सिलरि फसा बन्छ, येस्को फ्रान्ट पनी स्मुथ हुन्छ । आन्ट्रामको अरिफिसलाई काभार गर्छ, येसै सर्फेसको व्याकपार्टमा १ डीप ग्रुभ छ । सुपीरियर म्याक्सिलरिको साथ आर्टिकुलेशन भै १ केनाल बन्छ । नाम पोष्टीरियर प्यालेटाइन केनाल भनिन्छ, येसबाट पोष्टीरियर वा डिसेन्डिङ्ग प्यालेटाइन भेसल्स र मीकेल्स ग्याङ्ग्लियानबाट आयाको डिसेन्डिङ्ग प्यालेटाइन ब्रेञ्चेस जान्छ ।

प्यालेटका भार्टिकल प्लेटको

४ वर्ड्सको बयान ।

येस्को आन्टीरियर वर्डर थिन र इरेगुलर हुन्छ, येस

ठाउँमा १ प्रसेस छ । नाम म्याक्सिलरि प्रसेस हो, यसले आन्ट्रामको ओप्रिडको लोवर व्याकपार्टलाई बन्द गर्छ,

येस्को पोष्टेरियर वर्डमा १ डीप ग्रुभ छ, येस्को येज सेरेटेड हुन्छ । स्फीनायेड बोनको टेरिगयेड प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, यो वर्डको लोवर पार्टमा १ प्रसेस छ । नाम टेरिगयेड प्रसेस, दोस्रो नाम व्युबेरोसिटि आफू ही प्यालेट भन्छन, यो स्फीनायेड बोनको २ टेरिगयेड प्लेट्सको बीचमा रहन्छ, यो प्रसेसको व्याकपार्टमा १ ग्रुभ छ । २ ल्याटास्याल सर्फेसेस छन, यो ग्रुभ स्मुथ हुन्छ, यसैले टेरिगयेड फसाको १ पार्ट बन्छ, यसैमा इन्टर्नल टेरिगयेड मासल आटानमेन्ट हुन्छ, येस्को ल्याटास्याल सर्फेस रफ हुन्छ, टेरिगयेड प्लेटको आन्टीरियर वर्डको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, यसैमा सुपीरियर कन्सट्रिक्टर आफू ही फेरिड्स मासलको थोरै फाइवर्स लाग्छ, यो प्रसेसको बेस जुन ठाउँमा होराईजेन्टल पोर्सनको साथ मिल्छ उसैमा आक्ससेस्सरी डिसेन्डिङ प्यालेटाइन केनालको अपरचर रहन्छ, यसबाट मिकेल्स ग्याङ्ग्लियानबाट आयाको स्याल डिसेन्डिङ ब्रेञ्च जान्छ, येस्को आउटर सर्फेस रफ हुन्छ । सुपीरियर म्याक्सिलरिका बाडीको इन्टर सर्फेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

भार्टिकल प्लेटको सुपीरियर वर्डमा २ प्रसेस छ, येस्को बीचमा कोही २ को नच र कोही २ को फौरामेन देखिन्छ । यो २ प्रसेसको आन्टीरियरमा लार्ज हुन्छ, येस्को नाम अर्बिटल प्रसेस भन्छन, येस्को पोष्टेरियर प्रसेसको नाम स्फीनायेडल प्रसेस भन्छन ।

अर्विटल प्रसेसको बयान ।

यो प्रसेस अपवार्ड र आउवार्डदिग्मा जान्छ, यसको ५ स-
फेसहरू छन्, यो ५ सफेसको भीत १ स्यालुलर क्याभिटी रहन्छ,
यो प्रसेसमा पारिपेन्डीक्युलर प्लेटको साथ जाह्रो मिल्छ त्यो ठाउँमा
१ न्यारो हुन्छ ।

ई ५ सफेसमा

३ आर्टिकुलर सफेसको नाम ।

१ (नम्बर) आन्टीरियर सफेस, दोस्रो नाम म्याक्सिलरि
सफेस । यो फोर्वाड, आउटवार्ड र डाउनवार्डमा जान्छ । सुपीरियर
म्याक्सिलरि बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

२ (नम्बर) पोष्टीरियर सफेस, दोस्रो नाम स्फीनायडल
सफेस, यो स्फीनायडल टार्बिनेटेट बोनको भाटिकल पार्टको साथ
आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

३ (नम्बर) इन्टर्नल सफेस, दोस्रो नाम येथमयेडल सफेस ।
यो येथमयेडको ल्याट्याल मासको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

ती ५ मध्ये

२ नान आर्टिकुलर सफेसको नाम ।

१ (नम्बर) सुपीरियर सफेस, दोस्रो नाम अर्विटल सफेस ।
यो अपवार्ड र आउटवार्डदिग्मा जान्छ । ट्राइयाङ्गुलर स्मुथ र
कन्केभ हुन्छ । अर्विटको फ्लोरको व्याकपार्ट बन्छ ।

२ (नम्बर) येक्सटर्नल सफेस, दोस्रो नाम जाइगोम्याटिक
सफेस । यो स्मुथ हुन्छ, स्फीनो म्याक्सिलरि फसा बन्छ ।

स्फीनायेडल प्रसेसको बयान ।

यो थिन हुन्छ । अपवार्ड र इनवार्डदिग्मा जान्छ । अर्बिटल प्रसेस भन्दा स्माल हुन्छ, येस्मा ३ सर्फेस, २ वर्ड्स हुन्छन, येस्को सुपीरियेर सर्फेस अरु भन्दा स्माल हुन्छ । स्फीनायेडल टार्विनेटेड बोनको अन्डर सर्फेसको साथ आर्टिकुलेशन छ, येस्मा १ ग्रुभ छ, येसले टेरिगो प्यालेटाइन केनाल बन्छ । इन्टर्नल सर्फेस कन्केभ हुन्छ । नेजल फसाको आउटर वालको १ पार्ट बन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसमा २ पोर्सन हुन्छन ।

आर्टिकुलर पोर्सन १ ।

नान् आर्टिकुलर पोर्सन १ ।

आर्टिकुलर पोर्सन रफ हुन्छ । टेरिगयेडप्रसेसको इन्टर सर्फेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । नान् आर्टिकुलर सर्फेस स्मुथ हुन्छ, स्फीनो म्याक्सिलरि फसाको १ पार्ट बन्छ ।

येस्को आन्टीरियेर वर्डरले स्फीनो प्यालेटाइन फोरामेनको पोष्टीरियेर बाउन्डरी बन्छ । पोष्टीरियेर वर्डर सेरेटेड हुन्छ । टेरिगयेड प्रसेसको इन्टर सर्फेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । अर्बिटल र स्फीनायेड प्रसेसको साथ बीचमा १ नच छ, यो स्फीनायेडल टार्विनेटेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन भै १ फोरामेन बन्छ । नाम स्फीनो प्यालेटाइन फोरामेन भन्छन, येसबाट स्फीनो प्यालेटाइन भेसल्स र सुपीरियेर नेजल नाभ र नेजो प्यालेटाइन नाभ जान्छ ।

प्यालेटाइन बोनको

अर्टिकुलेशन का ६ बोन्स ।

क्रोनियाममा २-

स्फीनायेड ... बोन ?

येथमयेड " ?

फेसमा ४-

सुपीरियेर म्याक्सिलरि " ?

इन्फीरियेर टार्विनेटेड " ?

भोमर " ?

दोस्त्रा प्यालेट " ?

प्यालेट बोनको मासदस ४-

१ टेन्सर प्यालेटाइ ।

२ आजाइगत्त्युभ्युली ।

३ इन्टर्नल टेरिगयेड ।

४ सुपीरियेर कन्सट्रिक्टर आफ् दी फेरिड्स ।

इन्फीरियेर टार्विनेटेड बोनको बयान ।

यो नेजल फसिको आउटर वालको २ दिग्मा रहन्छ, यो थिन र स्पन जस्तो हुन्छ । आन्ट्रामको अरिफिसको तल्लो दिग्मा रहन्छ । यो बोनको—

२ सर्फेसेस—

२ वर्डर्स—

२ योक्सट्रिमिटिज हरू हुन्छन ।

इन्टर्नल सर्पेसको बयान ।

यो कन्भेक्स हुन्छ, येस्मा धेरै अपरचर्स रहन्छ । आर्टरि

र भेन्स जानलाई धेरै लङ्गीच्युडिनल शुभ केनाल छ । शरीर ताजा छँदा नोजको लाइनीङ मेम्ब्रेनले काभार गर्छ ।

थेक्सटर्नल सर्फेसको वयान ।

यो कन्केभ हुन्छ, यसैले इन्फीरियर मिघेटसको ? पार्ट बन्छ, यसको अपर वर्डर थिन र इरेगुलर हुन्छ, यस वर्डरको ३ पोर्सन्स हुन्छन । आन्टीरियर पोर्सन, सुपीरियर म्याक्सिलरिको इन्फीरियर टार्विनेटेड क्रेष्टको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टीरियर पोर्सन, प्यालेट बोनको इन्फीरियर टार्विनेटेड क्रेष्टको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

मिडिल पोर्सनमा

३ प्रसेसेस छन ।

ल्याक्रिमेल प्रसेस ?

येथमयेडल „ ?

म्याक्सिलरि „ ?

ल्याक्रिमेल प्रसेस, आन्टीरियरदिग्मा रहन्छ । यो प्वाइन्टेड हुन्छ, यसको येपेक्समा ल्याक्रिमेल बोनको आन्टीरियर इन्फीरियर आङ्गलको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, यसको मार्जीनमा सुपीरियर म्याक्सिलरि बोनको नेजल प्रसेसको व्याकमा जो शुभ छ, उसैको साथ आर्टिकुलेशन भै नेजल डाक्ट जानलाई ? केनाल बन्छ ।

येथमयेडल प्रसेस, येथमयेडको आङ्गसिफारम प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसको लोवर वर्डरदेखि डाउनवार्ड आउट-

वार्डिगमा १ थिन लामिना आफ बोन आन्ट्रामको अरिफिसको लोवर येजमा रहन्छ नाम म्याक्सिलरि प्रसेस भन्छन ।

इन्फोरियेर वर्डर थिक हुन्छ, यो फ्री रहन्छ, येस्को २ येक्स-ट्रिमिटिज न्यारो र प्वाइन्टेड हुन्छ । आन्टीरियेर भन्दा पोष्टीरियेर टेपारिङ्ग हुन्छ ।

येस्को आउटर कन्केभ सर्फेस व्याक्वार्डिगमा राखि समा-उनु पर्छ । सुपीरियेर वर्डरबाट ल्याक्रिमेल र येथमयेडल प्रसेस अपवार्डिगमा प्रोजेक्ट गर्छ । ल्याक्रिमेल प्रसेस जुन दिग्मा जान्छ । तेही दिग्को बोन हुन्छ ।

इन्फोरियेर टार्विनेटेड बोन को

आर्टिकुलेशन ४ बोनस ।

केनियाममा १ ।

येथमयेड बोन १

फेसमा ३ ।

ल्याक्रिमेलबोन १

सुपीरियेर म्याक्सिलरि ,, १

प्यालेट ,, १

इन्फोरियेर टार्विनेटेड बोनको मासल छैन ।

भोमर बोनको बयान ।

यो सिङ्गल बोनहो, नेजल फसिको व्याक्पार्टमा भार्टिकल भै रहन्छ, येसैले नोजको सेप्टमको १ पार्ट बन्छ, यो थिन हुन्छ-

येस्को—

२ सर्फेसेस—

४ वर्डर्स हुन्छन ।

ल्याटास्वाल सर्फेस स्मुथ हुन्छ, ब्लाट भेसल्स जानलाई
स्वाल फोरामेन हुन्छ, येस्को २ दिग्मा १।१ शुभ रहन्छ, कोही २ को
केनाल पनी हुन्छ, नाम नेजोप्यालेटाइन केनाल वा शुभ भन्छन,
यो ओब्लिक भै डाउनवार्ड र फर्वाड जान्छ, येसवाट नेजोप्यालेटा-
इन नार्भ जान्छ ।

सुपीरियेर वर्डर थिक हुन्छ, येसैमा १ डीप शुभ पनी हुन्छ,
येस्का २ दिग्मा होराईजेन्टल प्रोजेक्टिङ येला आफ वोन रहन्छ ।
यो शुभको साथ स्कीनायेडको र स्ट्रामको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ,
टेरिगवेड प्रोसेसको बेसमा भेजाइनल प्रसेस छ तेसैमा येला
आफ दी भोमर लाग्छ ।

इन्फीरियेर वर्डर लाङ्ग र ब्रड हुन्छ, २ सुपीरियेर म्याक्सिलरि
बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्फीरियेर वर्डरको बीहाइन्ड
थिन र सार्फ हुन्छ, यो प्यालेट बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

आन्टीरियेर वर्डरको अपर हाफमा २ लामिनी आफ वोन
रहन्छ, येस्को बीचमा येथमयेड बोनको पारपेन्डीकुलर प्लेटको
साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, यो वर्डरको लोवर हाफमा ट्राइयाङ्गुलर
कार्टिलेज आफ दी योजको लोवर मार्जिनको साथ आटानमेन्ट
हुन्छ ।

पोष्टीरियेर वर्डर फ्री र कन्केभ हुन्छ, येसले नेजल फसिको
बीहाइन्डलाई सेपारेट गर्छ, येस्को आवभ थिक र बाइफीट, वीलो
थिन हुन्छ ।

भोमर बोनको

आर्टिकुलेशन ६ बोनस ।

फेनियाममा २ ।

स्फीनायेड बोन ?

येथमयेड , ?

फेसमा ४ ।

सुपीरियेर म्याक्सिलरि ... बोनस २

सेप्टमको कार्टिलेजको साथ प्यालेट बोनस २ र

भोमर बोनको मासल छैन ।

इन्फीरियेर म्याक्सिलरि बोनको बयान ।

फेसको सब बोन भन्दा यो लार्ज र बट्ठाङ्ग हुन्छ, यसैमा लोवर टीथहरू रहन्छ । १ कार्भर्ड र होराईजेन्टल पोर्सन रहन्छ । नाम बाडी र २ पार्वेन्डोक्र्युलर पोर्सन रहन्छ । यसको नाम, रेमाई र रेमास (एक को नाम रेमास, धेरैको नाम रेमाई) यो रेमास बाडीको व्याकपार्टमा रहन्छ ।

होराईजेन्टल पोर्सन

अथवा

बाडीको बयान ।

यो कन्केभ हुन्छ, यो हर्सु जस्तो कार्भर्ड हुन्छ, यसको—

२ सर्फेस ।

२ वर्ड्स हुन्छन ।

येम्सटर्नल सर्फेस साइड टु साइड कन्भेक्स हुन्छ । आवभ देखि डाउनवार्ड कन्केभ हुन्छ, यसको मिडियान लाइनमा १ भार्टि-

कल रिज हुन्छ, नाम सिम्फाइसीसिस । यो केटा-केटीमा २ भाग हुन्छ, उमेरदार भया पछी जोरिन्छ, यसै दागले थाहा हुन्छ, यो रिजको लोवर पार्टमा १ प्रामीनेन्ट ट्राइयाङ्गुलर येमीनेन्स हुन्छ । नाम मेन्टल प्रसेस यो येमीनेन्सको वीलो राउन्डेट हुन्छ । माझमा १ डीप्रेसन भै २ प्रसेसेस हुन्छ नाम मेन्टल व्युवर्कल ।

सिम्फाईसिसको ५ दिग्मा र इन्साइसर टीथको क्याभिटि-जको वीलोमा १ डीप्रेसन छ । नाम इन्साइसिस फसा, यसैमा लोभेटर मेन्टाइ मासल आटाचमेन्ट हुन्छ, यसको दोस्ना नाम लोभेटर लेबियाइ इन्फीरियेरिस पनि भन्छन, यसको येक्सटर्नल-दिग्मा अर्बिक्कुलेरिस बोरिसको १ पोर्सन आटाचमेन्ट हुन्छ, यसको येक्सटर्नलदिग्मा १ फोरामेन छ, नाम मेन्टल फोरामेन भन्छन, यसबाट मेन्टल भेसल्स र नार्भ जान्छ, यो फोरामेन २ बाइकस्पिड टिथको बीच र वीलोमा रहन्छ । मेन्टल प्रसेसको बेस र आउटवार्डदिग्मा १ रिज छ । नाम येक्सटर्नल वोब्रिक लाइन यो रेमासको आन्टीरियेरदिग्को वर्डरमा लाग्छ, यसैमा डीप्रेसर लेबियाइ इन्फीरियेरिस र डीप्रेसर आङ्गुलीबोरिस मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ, यसको तल्लोदिग्मा प्ल्याटीसमा मायोडिस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको बयान ।

यो साइड टु साइड कन्केभ हुन्छ । आवभ देखि डाउनवार्ड कन्भेक्स हुन्छ, यसको मिडिल लाइनमा १ डीप्रेसन छ, यसको २ दिग्मा ४ प्रामीनेन्ट व्युवर्कल्स पियार्स भै रहन्छ । २ आवभमा १ वीलोमा यो सबैको नाम जिनियाल व्युवर्कल्स भन्छन । अपर

पियारमा जिनियोहायोग्लोसाइ मासलस आटाचमेन्ट हुन्छ, येस्को लोवर पियारमा जिनियोहायोडीयाइ मासलस आटाचमेन्ट हुन्छ ।

यो व्युवर्कलको २ दिग्मा वोभ्याल डीप्रेसन छ । नाम साबू-
ङ्गुयाल फसा, येसैमा साबूङ्गुयाल ग्ल्यान्ड रहन्छ, यो फसाको
बीनीथमा १ रफ डीप्रेसन छ, येसैमा डाइगस्ट्रिक मासलको
आन्टीरियेर बेलो आटाचमेन्ट हुन्छ ।

साबूङ्गुयाल फसाको व्याकपार्टमा इन्टर्नल वोब्लिक लाइन
रहन्छ । २ नाम माइलोहायेडियान लाइन यो अपगोर्ड र आउट-
वार्डदिग्मा जान्छ । लाष्ट टु मोलार टोथको अप जीटमा प्रोमिनेन्ट
हुन्छ, येसैमा माइलोहायेड मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को पोष्टीरियेर येक्सट्रिमिटीमा सुपीरियेर कन्सट्रिक्टर
आफ ही फेरिङ्स र टेरेगोभ्याक्सिलरि लीगामेन्ट आटाचमेन्ट
हुन्छ, यो रिजको आवभ स्मुथ हुन्छ । माउथको स्युकसमेम्ब्रेल्ले
काभार गर्छ, येस्को वीलोमा १ अबूङ्ग डीप्रेसन छ । नाम साबूभ्या-
क्सिलरि फसा येसैमा साबूभ्याक्सिलरि ग्ल्यान्ड रहन्छ ।

येक्सटर्नल वोब्लिक लाइन र इन्टर्नल वोब्लिक लाइनले यो
बाडीलाई २ भाग गराउ छ । आवभको नाम सुपीरियेर पोर्सन,
दोस्रो नाम आल्भ्युवोलार पोर्सन । वीलोको नाम इन्फीरियेर
पोर्सन, दोस्रो नाम व्यासिलर पोर्सन भन्छन ।

सुपीरियेर वर्डर

अथवा

आल्भ्युवोलार वर्डरको बयान ।

यो वर्डर वाइड हुन्छ, येस्को मार्जीनमा फ्रान्ट भन्दा बीहा-
ईन्ड थिक हुन्छ, येसैमा टीथ रहनलाई १६ ओटा क्याभिटीज

हुन्छ, येस्को आउट साइडमा बाक्सिनेटर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ।

इन्फीरियर वर्डर राउन्ड हुन्छ र बाडीको साथ रेमास जाहाँ
मिल्छ तेस ठाउँमा १ स्वालो शुभ हुन्छ, तेसबाट फेसियाल
आर्टरी जान्छ ।

पापेन्डीकुलर पोर्सन

अथवा

रेमाइको बयान ।

यो काइरल्याटास्पल हुन्छ, येस्को—

२ सर्फेसेस ।

४ वर्डर्स ।

२ प्रसेसेस, हुन्छन ।

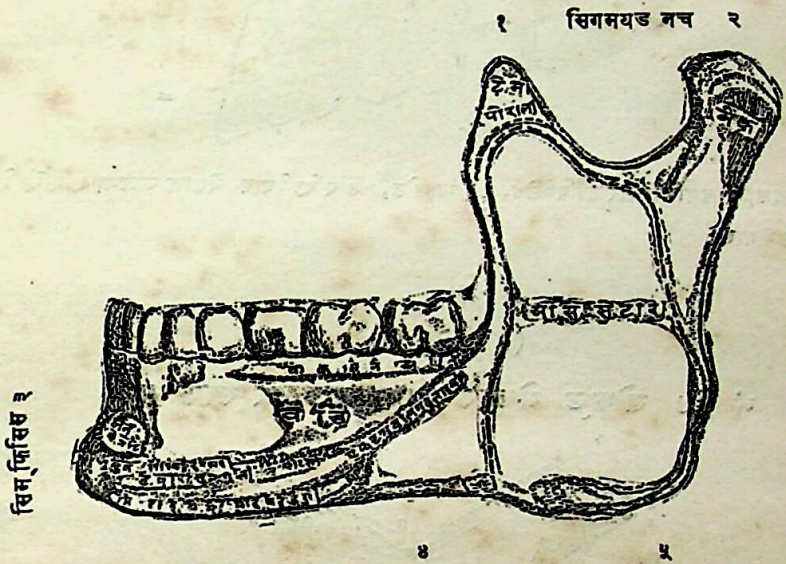
येकलुर्नल सर्फेसको बयान ।

यो फ्ल्याट हुन्छ, येसैमा म्यासिटर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टरनल सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेसमा इन्फीरियर डेन्टल केनालको १ वोब्लिक अपर
चर रहन्छ, येसबाट इन्फीरियर डेन्टल भेसल्स र नार्भ जान्छ, यो
वोप्रीडको मार्जीन इरेगुलर हुन्छ, येसमा १ सार्फ स्पार्इन छ ।
नाम लीड्ग्युला, येसमा लोवारजको इन्टरनल ल्याटास्पल लीगा-
मेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ, येस्को लोवर, व्याकपार्टर माइलोमा हाये-
डियान शुभ छ, येसैमा माइलोहायेड भेसल्स र नार्भ रहन्छ, यो
शुभको बीहाइन्डमा १ रफ सर्फेस छ, येसैमा इन्टरनल टेरिगयेड

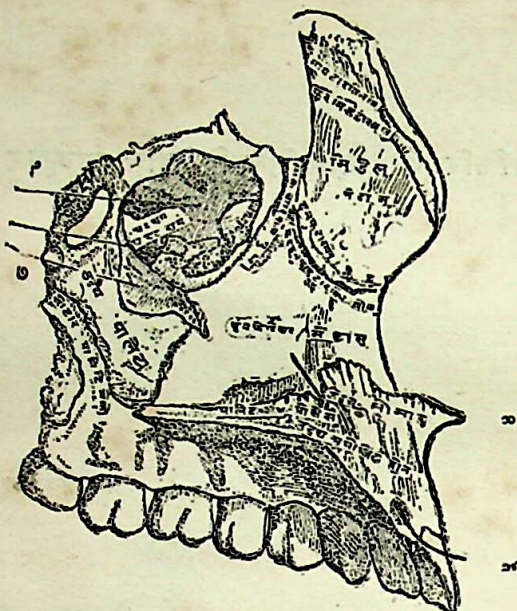
नं २५ इनफिरियर म्याक्सिलारि वोन आउटार साफे'स ।

- १। करोनयड प्रोसेस। २। काण्डाहल। ३। मेण्डाल प्रोसेस।
४। फेसियाल आर्टाभिलाइ यु.म। ५। ग्यांगल।

(८२ क)

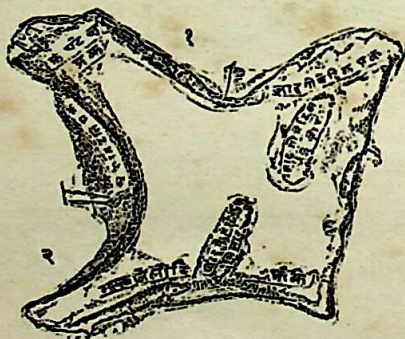
नं २३ लेफ्ट सुपिरियर म्याक्सिलारि बोन इनार साफेस ।

१ एथमयड, २ इनफिरियर टाविनेटेड, ३ प्यालेट, ४ एस्ट्रियर नेसल स्पाइन, ५ एस्ट्रियर प्याले टाइन केनाल ।

(१०२ क)

नं २४ लेफ्ट मेलार बोन आउटार साफेस ।

लिमेटर लेविआइ सुपिरियर

१ टेम्पारी मेलार केनाल ।

मासलको इन्सारसन हुन्छ । इन्फीरियर डेन्टल केनाल वोब्लिक भै डाउनवार्ड र फर्वार्डवाट रेमास र दाडीको भीत्र जान्छ, यसैमा इन्फीरियर डेन्टल भेसल्स र नार्भ जान्छ, यसको ब्रेञ्चस टीथमा जान्छ ।

रेमासको

लोवर वर्डरको बयान ।

यो वर्डर थिक हुन्छ । वाडी रेमास जाहाँ मील्ल उसैको नाम आङ्गल आफ दी ज यसको इन्टर्नलमा इन्टर्नल टेरिगयेड, येक्सटर्नलमा म्यासिटर मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ । यो २ मासल्सको बीचमा घाइलो म्याक्सिलरि लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आन्टीरियर वर्डरको बयान ।

येस्को आवभमा थिन वोलोमा थिक हुन्छ, यो वर्डर येक्सटर्नल वोब्लिक लाइनको साथ मील्ल ।

पोष्टीरियर वर्डरको बयान ।

पोष्टीरियर वर्डर थिक, स्मुथ र राउन्ड हुन्छ, यसैलाई पेरोटिड ग्ल्यान्डले काभार गर्छ ।

अपर वर्डरको बयान ।

यो वर्डर थिन हुन्छ, यसैमा २ प्रसेस हुन्छ । बीचमा १ डीप-कनक्र्याभिटी छ, नाम सिगमाईड नत्र । यहि प्रसेसका आन्टीरियर प्रसेसको नाम करुनयेड प्रसेस, पोष्टीरियरको नाम कन्डील-येट प्रसेस ।

करुनयेड प्रसेसको बयान ।

यो थिन र टाइयाङ्गुलर हुन्छ, यसैमा टेम्पोरल मासल आटाचमेन्ट हुन्छ, यसको येक्सटर्नल सर्फेस स्मुथ हुन्छ, यसैमा पनी टेम्पोरल मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । इन्टर्नल सर्फेसमा पनी टेम्पोरल मासल आटाचमेन्ट हुन्छ, यसैमा १ लञ्जीच्युडिनल ग्रुभ देखिन्छ, यो रिजको आउटर साईडमा १ डीप ग्रुभ छ, आवभमा टेम्पोरल मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । वीलोमा वाक्सिनेटर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

कन्डिलथेट प्रसेसको बयान ।

करुनयेड प्रसेस भन्दा यो प्रसेस सार्ट र थिक हुन्छ, यसैमा-

२ पोर्सन्स ।

१ कन्डाइल ।

१ नेक, छ ।

कन्डाइलको बयान ।

यो अब्बोड हुन्छ, यो विफोरदेखि व्याकवार्डसम्म कन्भेक्स हुन्छ ।

यो कन्डाइलको नेक विफोरदेखि व्याकवार्डसम्म फल्याट हुन्छ, यसको ल्याटास्याल मार्जीन न्यारो हुन्छ, यसको येक्सटर्नल-दिग्मा येक्सटर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुनलाई १ ट्युवर्कल हुन्छ, यसको पोष्टीरियर सर्फेस कन्भेक्स हुन्छ, यसैको आन्टीरियर सर्फेसको इन्नर साइडमा १ डीप्रेसन छ । नाम टेरिगयेड फसा, यसैमा येक्सटर्नल टेरिगयेड मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

सिंगमाइड नचले २ प्रसेसेसलाई सेपारेट गराउ छ, यो
१ डीपसेमीलुनर डीप्रेसन हो येसबाट म्यासिटेरिक भेसल्स र
नार्भ जान्छ ।

इन्फीरियेर म्याक्सिलरि बोनको

अर्टिकुलेशन २ बोनस ।

राइट टेम्पोरल,

लेफ्ट टेम्पोरल, बोनसको ग्लूनिबेड फसिमा ।

इन्फीरियेर म्याक्सिलरि बोनको

मासल्स १५ जोडा ।

१ लीभेटर मेन्टाई ।

२ डीप्रेसर लेबियाई इन्फीरियेरिस ।

३ डीप्रेसर आङ्गुली ओरिस ।

४ वाक्सनेटर ।

५ म्यासिटर ।

६ अर्विक्युलेरिस ओरिस ।

७ प्ल्याटिस्मा मायोडिस ।

८ जीनीयो हायोग्लोसस ।

९ जीनीयो हायोडियास ।

१० माइलो हायोडियास ।

११ सुपीरियेर कन्सट्रिक्टर आफ दी फेरिड्स ।

१२ डाइगस्ट्रिकस ।

१३ टेम्पोरल ।

१४ इन्टर्नल टेरिगयेड ।

१५ येक्सटर्नल टेरिगयेड ।

सुचर्सको बयान ।

क्रेनियाम र फेस्को बोन्स जाहाँ जाहाँ जोरिन्छ तेस ठाउँ-
लाई सुचर्स भन्छन ।

क्रेनियाल सुचर्समा

३ किसिम छन ।

१ भार्टेक्स आफ दी स्कालको सुचर ।

२ साइड " " " ।

३ वेस " " " ।

भार्टेक्स आफ दी स्कालको

३ सुचर्स हुन्छन ।

१ स्याजीटल सुचर (इन्टर पेराइटल) सुचर पनि भनिन्छ ।

२ करोन्याल " (फ्रान्टो ") " " " ।

३ लाम्बडयेड " (अक्सिपिटो ") " " " ।

साइड आफ दी स्कालको

५ सुचर्स हुन्छन ।

१ फ्रान्टो मेलार ।

२ फ्रान्टो स्फीनायेडल ।

३ स्फीनो पेराइटल ।

४ स्कोवामो पेराइटल । दोस्रो नाम (स्कोवामास) ।

५ म्याष्टो पेराइटल ।

वेस आफ दी स्कालको

६ सुचर्स हुन्छन ।

१ व्यासिलर सुचर ।

२ पेट्रो अक्सिपिटल " ।

३ म्याष्टो अक्सिपिटल " ।

४ पेट्रो स्फीनायेडल " ।

५ स्कोवामो स्फीनायेडल " ।

६ ट्र्यान्सभर्स " ।

स्कालको बयान ।

क्रैनियाल र फेसियाल बोन्स मिलि स्काल बन्छ,

येस्को ५ रिजन्स हुन्छन—

सुपीरियेर रिजन । दोस्रो नाम (भार्टेक्स आफ दी स्काल) १

इन्फीरियेर रिजन । दोस्रो नाम (वेस आफ दी स्काल) १

ल्याटास्याल रिजन्स २

आन्टीरियेर रिजन । दोस्रो नाम (फेस) ... १

भार्टेक्स आफ् दी स्कालको

२ सर्फेसेस हुन्छन् ।

येक्सटर्नल सर्फेस ?

इन्टर्नल सर्फेस ?

येक्सटर्नल सर्फेसको फ्रान्टमा ग्लावेलार सुप्राअर्विटल रिजेस रहन्छ । बीहाईन्डमा अक्सिपिटल प्रोटुवारेन्स र अक्सिपिटल बोनको सुपीरियर कार्भडलाइनस रहन्छ । क्याटास्प्यालदिग सुपीरियर कार्भडलाइनको आउटरयेन्डदेखि फ्रान्टल बोनको येक्सटर्नल आङ्गुलर प्रसेससम्म रहन्छ, येहि सर्फेस फ्रान्टलको भार्टिकल पोर्सन पेराइटलको धेरै हिस्सा र अक्सिपिटलको सुपीरियर थार्डले बन्छ, यो सर्फेस स्मुथ र कन्भेक्स हुन्छ, येहि सर्फेसमा करोन्यालसुचर स्याजिटलसुचर र लाम्बवयेडसुचर देखिन्छ, येहि सर्फेसको वीफोरदेखि व्याकपार्टमा फ्रान्टल येमीनेन्स, फ्रान्टलसुचर, स्याजिटलसुचर, पेराइटलफोरामेन 'पेराइटलयेमीनेन्स र अक्सिपिटल बोनको कन्भेक्स सर्फेस देखिन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेस कन्केभ हुन्छ । सेरिब्रामको कन्भल्युसन्स रहनलाई येमिनेन्सेस र डोप्रेसन्स देखिन्छ । मेनिज्जियाल आर्टरिको ब्रेञ्चेस जानलाई धेरै फारोज देखिन्छ, येहि सर्फेसको मिडिलमा ? ग्रुभ देखिन्छ, तेस्मा सुपीरियर लज्जीच्युडीनल साइनस रहन्छ र तेहि ग्रुभको मार्जीनमा फ्याक्सेरिब्री लाग्छ, येहि सर्फेसमा प्याकियोनियान बडिज रहनलाई डोप्रेसन्स र पेराइटल फोरामिनाको इन्टर्नल वोव्रीड्स र करोन्याल लाम्बवयेड र स्याजिटलसुचर्स देखिन्छ ।

वेस आफ् दी स्कालको

२ सर्फेस हुन्छन ।

१ इन्टर्नल सर्फेस । दोस्रो नाम (सेरिब्रल सर्फेस)

२ येक्सटर्नल सर्फेस । दोस्रो नाम (व्यासिलर सर्फेस)

इन्टर्नल सर्फेसमा

३ फसि देखिन्छ ।

१ आन्टीरियेर फसि

२ मिडिल ”

३ पोष्टीरियेर ”

आन्टीरियेर फसा फ्रान्टलको अर्बिटल प्लेट र स्फीनायेडको बाडीको सुपेरियेर सर्फेसको आन्टीरियेर थार्ड र लेसर उइङ्सको अपर सर्फेसले बन्छ, यो सर्फेस येक्सटर्नलमा कन्भेक्स र मिडिलमा कन्केभ हुन्छ, येसमा ३ सुचर्स देखिन्छन् । (पैहो), येथमो फ्रान्टल । (दोस्रो), येथमो स्फीनायेडल । (तेस्रो), फ्रान्टल स्फीनायेडल । येहि सर्फेसमा सेरिब्रमको फ्रान्टल लोब्स रहन्छ, येहि सर्फेसको वीफोरदेखि व्याकवार्डमा सुपेरियेर लज्जीच्युडिनल साइनसको ग्रुभको १ पार्ट, फ्रान्टलक्रेष्ट, फोरामेन्सिकाम, क्रीष्टागेलाई, अल्फ्याक्टरि ग्रुभ, आन्टीरियेर, र पोष्टीरियेर, येथमयेडल, फोरामिनाको इन्टर्नल वोप्रीङ्स र येथमयेडल स्पाइन देखिन्छ । येहि सर्फेसमा आन्टीरियेर मिनिज्जीयाल आर्टरि जानलाई ग्रुभ देखिन्छ ।

मिडिल फसाको फ्रान्टमा स्फीनायेडको लेसर उइङको पोष्टीरियेर मार्जीन आन्टीरियेर क्लीनयेड प्रसेस र अप्टिक ग्रुभको आन्टीरियेर मार्जीन रहन्छ । बीहाईन्डमा टेम्पोरलको पेटर्सपो-

सैनको सुपीरियेर वर्डर र डर्सांम येफीयाई रहन्छ । येक्सटर्नलमा टेम्पोरलको स्कोवामासपोर्सन, पेराइटलको आन्टीरियेर, इन्फीरियेर, आङ्गल र स्फीनायेडको ग्रेट उइङ रहन्छ । येहि फसामा स्कोवामो पेराइटल स्फीनो, पेराइटल स्कोवामो, स्फीनायेडल र पेट्रो स्फीनायेडलसुचर्स देखिन्छ । येहि फसाको वीफोरदेखि व्याकवार्डमा अप्टिक ग्रुभ, अलिभरि प्रसेस, आन्टीरियेर क्लीनयेड प्रसेसेस, सेलाटार्सिका, मिडिल क्लीनयेड प्रसेस, डर्सांम येफीयाई, पोष्टीरियेर क्लीनयेड प्रसेस, क्याभारनस ग्रुभ रहन्छ । येहि फसाको वीफोर देखि व्याकवार्डसम्म फोरामेन, ल्यासिराम, आन्टीरियेस, फोरामेन रोटान्डाम, फोरामेन भेसेलो, फोरामेन ओभेलो, फोरामेन स्फीनोजम र फोरामेन ल्यासिराम मीडियाम देखिन्छ ।

पोष्टीरियेर फसा कन्क्रेभ र अरु फसि भन्दा लार्ज हुन्छ, यो स्फीनायेडको बाडीको सुपीरियेर सर्फेसको पोष्टीरियेर थार्ड, अक्सिपीटल, टेम्पोरलको पेट्रस, म्याष्टयेड पोर्सन्स र पेराइटल बोनको पोष्टीरियेर र इन्फीरियेर आङ्गलले बन्छ । येहि फसामा पेट्रो अक्सिपीटल, म्याष्टो अक्सिपीटल, म्याष्टो पेराइटल र व्यासिलरसुचर्स देखिन्छ । येहि फसामा सेरिबलाम पोर्सन भेरोलिआई र मेडाला अबुङ्केटा रहन्छ । येहि फसाको पोष्टीरियेरमा ल्याटास्याल साइन्सेस जाने ग्रुभ र येहि फसाको सेन्टरमा फोरामेन म्याग्राम देखिन्छ । येहि फसामा आन्टीरियेर, कन्डीलयेटफोरामेन, जुगलरफोरामेन, इन्टर्नल अडीटरिमीयेटस, इन्फीरियेर अक्सिपीटल फसि, इन्टर्नल अक्सिपीटल क्रेष्ट, म्याष्टयेड फोरामेन र पोष्टीरियेर कन्डीलयेटको फोरामेन देखिन्छ ।

वेस आफ् दी स्कालको

येक्सटर्नलसर्फेसको बयान ।

यो इरेगुलर हुन्छ, येस्को फ्रान्टमा अपारजको इन्साइसर टीथ, बीहाईन्डमा अक्सिपीटलको सुपीरियेर कार्भलाइन्स, ल्याटा-
स्यालमा आलिभोलार् आर्च, मेलार बोनको लोवर वर्डर, जाईगोमा
र जाईगोमादेखि म्याष्टयेड प्रसेस र सुपीरियेर कार्भल लाइनको
येक्सट्रीमिटी देखिन्छ । यो सर्फेस सुपीरियेर म्याक्सिलरि र प्या-
लेट बोनको प्यालेट प्रसेस स्फीनायेडको बाडीको १ पार्ट र टेम्पो-
रल अक्सिपीटलको अन्डर सर्फेसले बन्छ । यहि सर्फेसको वीफोर
देखि व्याकवार्डसम्म अपारजको टीथ रहने १६ क्याभिटिस, आ-
न्टीरियेर प्यालेटाइन फसा, फोरामिना आफ् टेन्सन, फोरामिना
आफ्स्कार्पा, इन्साइसीभ फोरामिना, पोष्टीरियेर प्यालेटाइन फोरा-
मेन, प्यालेट बोनको टीउवेरोसिटि, पोष्टीरियेर नेजल स्पाइन,
टेरिगोप्यालेटाइन केनाल्स, मीडियान केनाल, स्क्वाक्वायेड फसा,
ह्यामलर प्रसेस, फेरिज्जोयाल स्पाइन, फोरामेन ओभेली, फोरामेन
स्फीनोजम, ग्लिनयेड फसा, ट्राइलयेड प्रसेस, ट्राइलोम्याष्टयेड फोरा-
मेन, अरिक्चुलर फिसर, डाइगष्टिक फसा, अक्सिपीटल ग्रुभ, फोरा-
मेन ल्यासियारम, मिडियाम, जुगुलर फसा, फोरामेन म्याग्राम,
आन्टीरियेर कन्डीलयेट फसा र फोरामेन, पोष्टीरियेर कन्डीलयेट
फसा र फोरामेन, येक्सटर्नल अक्सिपीटल क्रेष्ट, येक्सटर्नल
अक्सिपीटल प्रोटुवारेन्स, सुपीरियेर र इन्फीरियेर कार्भल लाइ-
न्सहरू सब देखिन्छ ।

स्कालको ल्याटास्यल रिजनमा

३ पोर्सन हुन्छन् ।

१ टेम्पोरल फसा

२ म्याष्टयेडपोर्सन

३ जाइगोम्याटि फसा

टेम्पोरल फसाको बयान ।

येस्को आवभ र बीहाइन्डमा टेम्पोरल रिज रहन्छ । येस्को फ्रान्टमा फ्रान्टल, मेलार र स्फीनायेडको ग्रेट उइङ रहन्छ । येक्स-टर्नलमा मेलार र टेम्पोरल बोन्स मोल्दा जो जाइगोम्याटिक आर्च बन्छ त्यो रहन्छ । वीलोमा टेरिगयेड रिजले टेम्पोरल र जाइगोम्याटिक फसालाई फराक गराउँछ यो फसा ५ बोन्सले बन्छ । फ्रान्टलको १ पार्टि स्फीनायेडको ग्रेट उइङ पेराइटल टेम्पोरलको स्कोवामास पोर्सन र मेलार बोन्सले बन्छ ।

म्याष्टयेड पोर्सनको बयान ।

यो टेम्पोरल बोन्सको म्याष्टयेड पोर्सन र स्कोवामास र पेट्रस पोर्सनको १ पार्टले बन्छ, येही पोर्सनमा म्याष्टयेड फोरामेन, म्याष्टयेड प्रसेस, येक्सटर्नल अडिटरि मीयेटस, टीम्प्यानिक प्लेट र टेम्पोरोम्याक्सिलरि आर्टिकुलेशन रहन्छ ।

जाइगोम्याटिक फसाको बयान ।

यो जाइगोमाको विलो र इन्नेर साइडमा रहन्छ, येही फसामा टेम्पोरल मासलको लोवर पार्ट, येक्सटर्नल र इन्टर्नल टेरिगयेड

मासलस इन्टर्नल म्याक्सिलरिआर्टरि र भेन, इन्कीरियेर म्याक्सिलरिनाभ र तेस्को ब्रेञ्चेस रहन्छ ।

येस्को अपर इन्नर पार्टमा २ फीसर्स देखिन्छन् ।

स्फीनो म्याक्सिलरि फीसर ?

टेरिगो म्याक्सिलरि फीसर ?

स्फीनो म्याक्सिलरि फीसर अर्विटको आउटर र व्याकपा-र्टमा ओपुन गर्छ, येसवाट सुपीरियेर म्याक्सिलरि नाभ र तेस्को अर्विटल ब्रेञ्च, इन्फ्रा अर्विटल भेसलस र मीकेल्सग्याङ्ग्लीयानको आसीन्डिडब्रेञ्चेस जान्छ, यो टेरिगोम्याक्सिलरि फीसरको साथ इन्टर्नलमा मील्ल ।

टेरिगोम्याक्सिलरिफीसर, स्फीनोम्याक्सिलरिफीसरको इन्नर र तलतीर रहन्छ । यो सुपीरियेर म्याक्सिलरि र टेरिगयेड प्रसेसले बन्छ, येसवाट इन्टर्नल म्याक्सिलरिआर्टरिको ब्रेञ्चेस जान्छ ।

स्फीनोम्याक्सिलरि फसाको बयान ।

यो स्फीनोम्याक्सिलरि र टेरिगोम्याक्सिलरि फीसर्सको बीचमा र अर्विटको येपेक्सको वीलोमा रहन्छ ।

येही फसामां ३ फीसर्स ५ फोरामिना देखिन्छ ।

३ फीसर्सको नाउँ ।

१ स्फीनायेडल फीसर ।

२ स्फीनोम्याक्सिलरि " ।

३ टेरिगोम्याक्सिलरि " ।

५ फोरामिनाको नाउँ ।

१ फोरामेन रोटान्ट्राम ।

२ मीडियान केनाल ।

३ टेरिगोप्यालेटाइन केनाल ।

४ स्फीनोप्यालेलाटाइन फोरामेन ।

५ पोष्टीरियेर प्यालेटाइन केनाल ।

येही फसामा सुपीरियेर म्याक्सिलरि नार्भ मिकेल्स ग्याङ्ग्लोयान र इन्टर्नल म्याक्सिलरि आर्टरिको टार्मिनेसन रहन्छ ।

स्कालको

आन्टीरियेर रिजनको बयान ।

येसले फेस बन्छ, यसैमा आइजर नोज रहन्छ, यहि रिनजको आवभमा ग्लोबेलार अर्विटको मार्जीन्स रहन्छ । वीलोमा चीन र साइडमा मेलार बोन रिजको रेमासको आन्टीरियेर मार्जीन रहन्छ । यहि रिजनमा सुपरसिलि अरिरिजेस, आन्टीरियेर नेरिस, आन्टीरियेर र नेजल स्पाइन, इन्टर म्याक्सिलरि सुचर, इन्साइसिभफसा, चीनको सिम्फाइसिस, मेन्टल प्रसेस, मेन्टल व्युवर्कल, लोवारजको इन्साइसिभ फसा, सुप्राअर्विटल रिज, सुप्राअर्विटल नच र फोरामेन, इन्फ्राअर्विटल फोरामेन, केनाइन फसा, मेन्टल फोरामेन र येक्सटर्नल वोब्लिक लाइन देखिन्छ ।

अर्विटसको बयान ।

अर्विटस भनेको २ हुन्छन, यो क्राइरि ल्याटास्याल र पीरा-

मिडाल क्याभिटिज हुन्छ, यो फसाको आन्टीरियेर र अपर पार्टमा रहन्छ, येस्को बेस फर्वार्ड र आउटवार्डदिग्मा जान्छ । येपेक्स व्याकवार्ड र इन्वार्डदिग्मा जान्छ । १।१ अर्विट ७।७बोन्सले बन्छ ।

फ्रान्टल बोन ?

स्फीनायेड... .. " ?

येथमयेड " ?

सुपीरियेर म्याक्सिलरि " ?

मेलार " ?

ल्याक्रिमेल... .. " ?

प्यालेट... .. " ?

तल फ्रान्टल बोन, स्फीनायेडबोन र येथमयेड बोन हरूले दुबै अर्विट बनाउने काम दीन्छ र येहि हिसापले २ अर्विट्स बन्न ११ बोन्स लाग्छ । १।१ अर्विटको रुफ ? । फ्लोर ? । इन्नरवाल ? । आउटरवाल ? । आङ्गल्स ? । सार्कमफारेन्स २ नाम । १ वेस । १ येपेक्स हुन्छन ।

रुफ कन्केभ हुन्छ । फ्रान्टमा फ्रान्टल बोनको अर्विटल प्लेटले र बीहाईन्डमा स्फीनायेडको लेसर उइङ्सले बन्छ ।

येस्को फ्लोर फ्लाट हुन्छ । सुपीरियेर म्याक्सिलरि बोनको अर्विटल सर्फेस र फ्रान्टमा मेलार बोनको अर्विटल प्रसेस र बीहाईन्डमा प्यालेटको अर्विटल प्रसेसको सुपीरियेर सर्फेसले बन्छ ।

इन्नरवाल फल्याट हुन्छ । बीमोरदेखि व्याकवार्ड सम्म सुपीरियेर म्याक्सिलरिको नेजल प्रसेसले, ल्याक्रिमेल, येथमयेडको अस्त्रेनाम स्फीनायेडको बाडीको थोरै हिस्साले बन्छ ।

आउटरबालको फ्रान्टमा मेलार बोनको अर्बिटल, अर्बिटल प्रसेसले र बीहाईन्डमा स्क्रिनायेडको अर्बिटल सर्किलले बन्छ ।

अर्बिटको

४। आइलस हुन्छन् ।

सुपीरियर येक्सटर्नल आइल १

सुपीरियर इन्टर्नल „ १

इन्फीरियर येक्सटर्नल „ १

इन्फीरियर इन्टर्नल „ १

येस्को सार्कर्मफारेन्सको आवभमा सुप्राअर्बिटल रिजले बन्छ । बीलोमा मेलारको अर्बिटल प्लेटको आन्टीरियर वर्डर, सुपीरियर म्याक्सिलरि र ल्याक्रिमेल बोनले बन्छ । येक्सटर्नलमा फ्रान्टल बोनको येक्सटर्नल आइल प्रसेसले र मेलार बोनले बन्छ । इन्टर्नलमा फ्रान्टलको इन्टर्नल आइल प्रसेसले र सुपीरियर म्याक्सिलरिको नेजल प्रसेसले बन्छ ।

अर्बिटको येपेक्स व्याकवार्डमा रहन्छ । अष्टिक फोरामिनाको साथ मिल्छ ।

१।१ अर्बिटमा

९ 'बोप्रिक्स हुन्छन्' ।

१ अष्टिक फोरामेन ।

२ स्क्रिनायेडल फोसर ।

३ स्क्रिनोम्याक्सिलरि फोसर ।

४ सुप्राअर्बिटल फोरामेन ।

५ इन्फ्राअर्बिटल केनाल ।

६ आन्टीरियेर येथमयेडल फोरामेन ।

७ पोष्टीरियेर येथमयेडल फोरामेन ।

८ मेलार फोरामेन ।

९ केनाल्स फर्दिनेजल डाक्ट ।

नेजल फसिको बयान ।

यो २ लार्ज इरेगुलर क्याभिटिज हुन्छ । फेसको मिडिल लाइन र २ डिगमा रहन्छ । केनियामको वेसदेखि, माउथको रुप सम्म रहन्छ । १ थिन भाटिकेल सेप्टमले २ भाग गराउ छ । २ लार्ज अपरचर्स १।१ नेजल फसाको आन्टीरियेरमा र पोष्टीरियेरमा रहन्छ । फेसको फ्रान्टमा आन्टीरियेरनेरिस रहन्छ । फेरिङ्सको बीहाईन्डमा पोष्टीरियेरनेरिस रहन्छ ।

यो नेजल फसि वीलो भन्दा आवभ न्यारो हुन्छ । १।१ नेजल फसिको साथ ४ साइन्सेस कम्युनिकेट गर्छ । आवभमा फ्रान्टल साइनसको साथ, बीहाईन्डमा स्फिनायेडल साइनसको साथ, आउटर बालमा म्याक्सिलरि र येथमयेडल साइनसको साथ मील्छ ।

१।१ फसाको साथ ४ क्याभिटिज कम्युनिकेट गर्छ । ल्यान्क्रिमेल ग्रुभ दीयेर अर्विट सङ्ग मील्छ । आन्टीरियेर प्यालेटाइन केनाल दीयेर माउथ सङ्ग मील्छ । अल्फ्याक्टरि फोरामिना दीयेर केनियाम सङ्ग मील्छ । स्कीनो प्यालेटाइन फोरामिना दीयेर स्कीनो म्याक्सिलरि फसा सङ्ग मील्छ । सेप्टमको १ फोरामेन दीयेर १ नेजल फसा दोस्रो नेजल फसाको साथ मील्छ ।

१४ बोन्सले नेजल फसि बन्छ ।

क्रोनियामको ३ ।

फ्रान्टल बोन १

स्फीनायेड ,, १

येथमयेड ,, १

फेसमा ।

लोव्वारज र मेलार बाहेक अरु जम्मा बोन्स ।

१।१ नेजल फसाको १ रुफ, १ फ्लोर, १ इन्नरवाल, १ आ-
उटरवाल हुन्छ ।

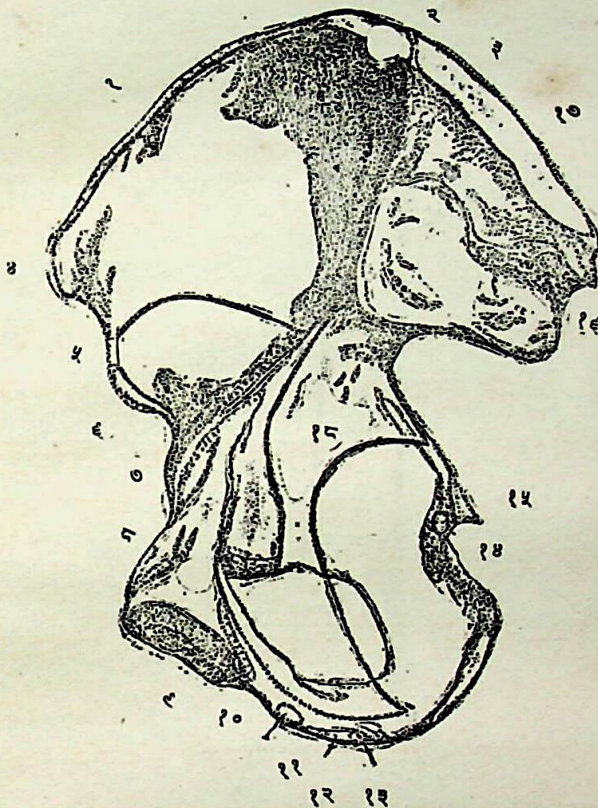
रुफको दोस्रो नाम अपर वाल, येस्को फ्रान्टमा नेजल बोन्स
र फ्रान्टलको नेजल स्पाइनले बन्छ । मिडिलमा येथमयेडको फ्रि-
ब्रीफारम प्लेटले बन्छ । बोहार्ड्न्डमा स्फीनायेडको बाडीको अन्डर
सर्फेस र स्फीनायेडल टार्विनेटेड बोन्सले र येला आफ्नी भोमर
प्यालेट बोनको स्फीनायेडल प्रसेसले बन्छ ।

फ्लोरको फ्रान्टमा सुपीरियर म्याक्सिलरको प्यालेट प्रसे-
सले बन्छ । बोहार्ड्न्डमा प्यालेट बोनको प्यालेट प्रसेसले बन्छ ।

इन्नरवाल दोस्रो नाम सेप्टम, येस्को फ्रान्टमा नेजल बोन्सको
क्रेष्ट र फ्रान्टलको नेजल स्पाइनले बन्छ । मिडिलमा येथमयेडको
पार्वेन्डोम्युलर प्लेटले बोहार्ड्न्डमा भोमर र स्फीनायेडको रूटामले
वीलोमा सुपीरियर म्याक्सिलरको क्रेष्टले र प्यालेट बोनले बन्छ ।

आउटर वालको फ्रान्टमा सुपीरियर म्याक्सिलरको नेजल
प्रसेसले र ल्याक्रिमेल बोन्सले बन्छ । मिडिलमा येथमयेड र
सुपीरियर म्याक्सिलरको इन्नर सर्फेसले र इन्फिरियर टार्विनेटेड

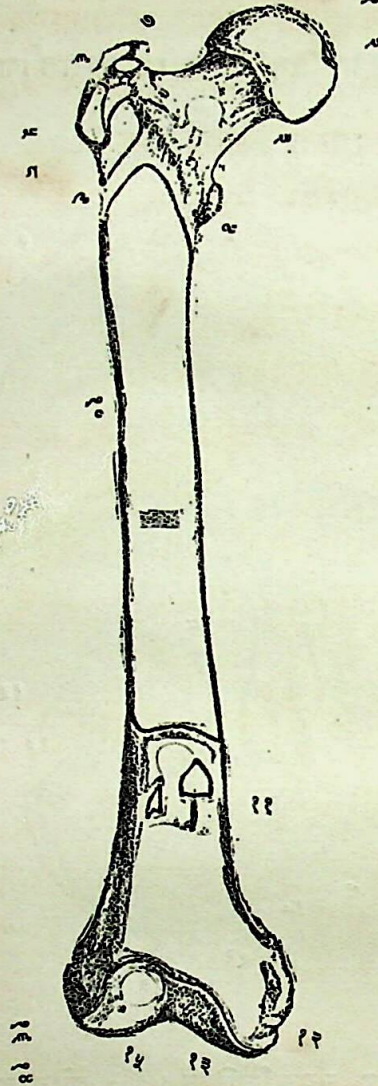
नं ४६ राईटअस इनमिने नैटाम इण्डरार्नाल सार्फैस ।

१ ड्रानसभावे'लिस एवडमिनिस । २ कोयाड रेटास लाम्बोराम ।
 ३ इरेक्टार स्पाइनि । ४ ईलियाक फसा । ५ रेक्टस । ६ सोयास
 पाभास । ७ इलिवो पेक्टिनियाल लाईन । ८ अबडिउरेटार भेसल
 सर नाभ' लाईगुभ । ९ लिभेटार एनाई । १० कम्पेसार इउरिथि ।
 ११ क्रास पेनीस । १२ इरेक्टार पेनिस । १३ ड्रानभास' पेरिनियाइ ।
 १४ लिभेटार एनाइ । १५ ककसिजियास । १६ सेक्राम को साथ ।
 १७ सेक्रो इलियक लिगामेण्ट लाइ । १८ अबटिउ रेटार इण्डरार्नास ।

(२३६ क)

नं ४७ राईट फिमर व्याण्टरियार साफे स ।

१ हेड । २ लिगामेण्ट टिरिसलाइ खालटो । ३ नेक । ४ लेसार
ट्रोक्वाण्टार सोयास लागने । ५ ग्रेट ट्रोक्वाण्टार । ६ पाइरिफर्मिस ।
७ आवटिउ रेटार इण्टर्नसिड गेमेलाइ । ८ ग्लुटियास मिनिमास । ९
भ्यास्टास एकर्टानस । १० क्रुरियास । ११ सवक्रुरियास । १२ इनार
टिउवार सिटि । १३ इनार कण्डाईल । १४ आउटार कण्डाईल ।
१५ प्याटेला के साथ लागने । १६ आउटार टिउवार सिटि ।

बोन्सले बन्छ । बीहाईन्डमा प्यालेट बोनको भार्टिकेल प्लेटले र स्फीनायेडको इन्टर्नल टेरिगयेड प्लेटले बन्छ । यो सर्फेसमा नोजको ३ मीयेटासेस रहन्छ । नाम—

सुपोरियेर मियेटस ?

मिडिल „ ?

इन्फोरियेर „ ?

नेजल फसिको अगाडीको वोप्रीडलाई आन्टीरियेर नेरिस भनिन्छ । ताजा भयाको बखतमा नोजको कार्टिलेजले सानु भै रहन्छ ।

नेजल फसिको पछाडीको वोप्रीडलाई पोष्टीरियेर नेरिस भनिन्छ । यो पोष्टीरियेर नेरिस फेरिड्सको अपर पार्टको साथ मील्छ ।

हायेड बोनको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम लीडुयाल बोन पनि भन्छन । येस्को आकार हर्सु जस्तो हुन्छ ।

यो ५ हिस्साले बन्छ ।

१ बाडी ।

२ ग्रेटर कर्नुवा ।

२ लेसर कर्नुवा ।

ष्टाइलयेड प्रसेसको टीपमा स्टाइलोहायोयेड लीगामेन्टले झुन्ड्याउँ छ ।

येस्को बाडीको बयान ।

यो बाडी क्राड्रि ल्याटास्पल हुन्छ । येस्को आन्टीरियेर

सर्फेस कन्भेक्स हुन्छ । फर्वाड र अपवाड दिग्मा जान्छ । येस्को माझमा २ रिज छ । नाम—

१ भार्टिकेल रिज ।

२ होराईजेन्टल रिज ।

यो २ रिज जाहाँ मिल्छ उही ठाउँमा १ व्युवर्कल छ । येस्को ४ दिग्मा ४ डीप्रेसन देखिन्छ । यो सर्फेसमा जीनीहोया-योयेड मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आवभमा जीनीयो हायो-ग्लोसस, वोलोमा माइलो हायोयेड, टाइलो हायोयेड, डाइगष्टि-कको आपोन्युरेसिस र हायोग्लोसस मासल्सको १ पार्ट आटा-चमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियर सर्फेस स्मुथ र कन्केभ हुन्छ । व्याकवार्ड र डाउनवार्ड दिग्मा जान्छ । येसले योपिग्लुटिसलाई थाहरो हायेडमेम्ब्रेन र अरिओलार टीस्युदीयेर सैपारेट गर्छ ।

सुपीरियर वर्डर राउन्ड हुन्छ । थाइरोहायेडमेम्ब्रेन र जीनी-योहो ग्लोसाई र कन्डोग्लोसाई मासलको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्फीरियर वर्डरको फ्रान्टमा एर्नोहायोयेड मासल आटा-चमेन्ट हुन्छ । बीहाईन्डमा बाडी र ग्रेटर कर्नुवा जोहाँ मील्छ, तेस ठाउँमा वोमोहायोयेड र थाइरोहायोयेड मासल्सको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

ह्याटास्पाल सर्फेसमा स्पाल ओभेल कन्भेक्स फ्यासेट्स हुन्छ । ग्रेटर कर्नुवाको साथ आर्टिकुलेशन हुनलाई कार्टिलेज रहन्छ ।

ग्रेटर कर्नुवाको वयान ।

बाडीको ल्याटस्याल सर्फेसबाट व्याकवार्डिङमा प्रोजेक्ट गर्छ । ल्याटास्याल थाइरोहायोयेड लीगामेन्टको आटाचमेन्ट दीनलाई पोष्टीरियरदिङमा १ व्युवर्कल रहन्छ । येस्को आउटर सर्फेसमा हायोग्लोसस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

अपर वर्डरमा मिडिल कन्सट्रिक्टर आफ दी फेरिङ्स र लोवर वर्डरमा थाइरोहायोयेड मासलको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

लेसर कर्नुवाको वयान ।

यो बाडी र ग्रेटर कर्नुवा जाहाँ मील्ल्छ तेसै ठाउँमा २ स्नाल सिङ जस्तो येमिनेन्सेस हुन्छ, यसैमा घाइलो हायोयेड लीगामेन्ट्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

हायोयेड बोनको मासल्स ।

१ घार्नो हायोयेड ।

२ थाइरो " ।

३ वोमो " ।

४ घाइलो " ।

५ माइलो " ।

६ जीनीयो " ।

७ आपोन्युरेसिस आफ दी डाइगस्ट्रीक ।

८ जीनीयो हायोग्लोसस ।

९ कन्डीग्लोसस ।

१० हायोग्लोसस ।

११ मिडिल कन्सट्रिक्टर आफ दी फेरिङ्स ।

१२ इन्फीरियर लिङ्गुयालिस मासल कसैको लाग्छ ।
कसैको लाग्दैन ।

येही बोनमा थाइरो हायोयेडीयान मेम्ब्रेन, थाइलो हायोयेड,
थाइरो हायोयेड, हायोयेपिगुइटिकलीगामेन्ट्स आटानमेन्ट हुन्छ ।
यो हायेड बोनको आर्टिकुलेशन छैन ।

थोस्याक्सको बयान ।

रेस्पिरेशन र सार्कुलेशन्सको अर्ग्यान्स राखि रक्षा गर्नलाई
जो हाड र कार्टिलेजले बनेको पीञ्जरा जस्तो हुन्छ, यसैको नाम
थोस्याक्स भन्छन, (दोस्रो नाम) चेष्ट भन्छन । यसको आकार
कनिक्याल हुन्छ । आवभ न्यारो, वीलो ब्रड, वीरोरदेखि व्याक-
पार्टसम्म फल्याट हुन्छ । फ्रान्ट भन्दा वीहार्ड लाङ्ग हुन्छ ।

यसको वाउन्डरीज ।

यसको पोष्टीरियर सर्फेसमा १२ डर्सल भाटिब्री र रिब्सको
पोष्टीरियर पार्टले बन्छ, यो आवभदेखि डाउनवार्डसम्म कन्भे-
क्स हुन्छ । आन्टीरियर सर्फेस फल्याट र थोरै कन्वेक्स हुन्छ ।
आवभदेखि डाउनवार्ड र फर्वाडदिग्मा जान्छ, यो आन्टीरियर
सर्फेस घर्नाम र कष्टल कार्टिलेजेसले बन्छ ।

ल्याटास्पल सर्फेस कन्वेक्स हुन्छ । यो रिब्सले बन्छ ।
यो २ रिब्सको बीचमा जो ठाउँ छ । उसको नाम इन्टरकष्टल
स्पेस भन्छन । येहि इन्टरकष्टल स्पेस ११ हुन्छन । यो ठाउँमा
इन्टरकष्टल मासल्स रहन्छ ।

थोस्पाक्सको अपर ओप्रीड मृगौलाको आकार जस्तो हुन्छ ।
वीफोरदेखि व्याकपार्ट भन्दा दाहिना, बाजा ब्रड हुन्छ । यो अपर
ओप्रीडको बीहाईन्डमा फाष्ट डर्सल भाट्टिब्रा फ्रान्टमा घानामको
अपर मार्जीन साईडमा फाष्ट रिब रहन्छ ।

लोवर ओप्रीडको बीहाईन्डमा ट्वेल्व डर्सल भाट्टिब्राको सा-
इडमा ट्वेल्व रिब, फ्रान्टमा ११ (येल्लेभैन्थ) । १० (टैन्थ) । ९ (ना-
इन्थ) । ८ (एट्थ) र ७ (सेभैन्थ) रिब्सको कार्टिलेजेस रहन्छ ।

२ दिक्को कार्टिलेजेस मिलेर जो आङ्गल हुन्छ । नाम साव
कष्टल आङ्गल भन्छन, यहि आङ्गलको सैन्टरबाट आन्सीफारम
कार्टिलेज प्रोजेक्ट गर्छ ।

येही लोवर ओप्रीड वीफोरदेखि व्याकपार्ट भन्दा ट्रान्स-
भर्सेदिग्मा वाइड हुन्छ । थोस्पाक्सको क्याभिटी फ्रान्ट भन्दा
बीहाईन्ड डिप हुन्छ । डायफ्राम मासलले यो ओप्रीडलाई बन्द गर्छ ।
यो डायफ्राम मासलले थोस्पाक्सको फ्लोर बन्छ । मेलको भन्दा
फीमेलको थोस्पाक्स कोही फराक हुन्छ ।

१ फीमेलको थोस्पाक्स भीत्र धेरै चीज रहने जगा छैन ।

२ फीमेलको घानाम सर्ट हुन्छ ।

३ फीमेलको घानामको अपर मार्जीन थार्ड डर्सल भाट्टि-
ब्राको बाडीको लोवर पार्टको लेभेलमा रहन्छ । मेलको
घानामको अपर मार्जीन सेकेन्ड डर्सल भाट्टिब्राको
बाडीको लोवर पार्टको लेभेलमा रहन्छ ।

४ फीमेलको अपर रिब्स मेलको भन्दा चल्छ ।

घर्नामको बयान ।

यो फल्याट र न्यारो हुन्छ । चेष्टको फ्रान्ट र मिडिलमा रहन्छ । उमेरदार भया पछी येस्को ३ पोर्सन्स हुन्छ ।

१ अपर पिसको नाम म्यानुब्रीयाम ।

२ मिडिल पिस लार्ज हुन्छ । नाम ग्लाडिवोलास ।

३ इन्फीयेर पिसको नाम । ऐन्सीफारम २ नाम क्जीफायेड, आपेन्डीक्स भन्छ, यो घर्नामको फ्रान्ट फल्याट, बीहा-ईन्ड कन्केभ, आवभ ब्रड हुन्छ । फाष्ट पिस र सेकेन्ड पिस जाहाँ मील्ल उही ठाउँमा न्यारो हुन्छ । येस्को लेन्थ उमेरदार भया पछी ६ इन्च लामो हुन्छ । फीमेल भन्दा मेलको लामो हुन्छ ।

म्यानुब्रीयाम

अथवा

फाष्टपीस आफ दी घर्नामको बयान ।

यो ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । आवभ ब्रड र थिक हुन्छ । वीलो न्यारो हुन्छ ।

आन्टीरियेर सर्फेस दाहिनादेखि बाजा कन्भेक्स हुन्छ । आवभदेखि डाउनवार्ड कन्केभ र स्मुथ हुन्छ । येस्को २ दिग्मा पेक्टोस्पालीस मेजर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ र घर्नी क्लीडोम्याष्टयेड मासलको घर्नेल अरिजिन हुन्छ ।

पोष्टीरियेर सर्फेस कन्केभ र स्मुथ हुन्छ । येस्को २ दिग्मा घर्नीहायेड र घर्नीथाइरयेड मासलस आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को सुपीरियेर वर्डर थिक हुन्छ । येस्को सेन्टरमा १ नचछ । नाम प्रीयेक्सटर्नल नच, येस्को २ दिग्मा १ ओभ्याल आर्टिक्युलर सर्फेस छ । क्लाभीकलका घार्नलयेडको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

इन्फीरियेर वर्डरमा १ वोभ्याल राफ सर्फेस छ । यसैमा आलो भयामा कार्टिलेज देखिन्छ । यो घार्नामको सेकेन्ड पिसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

ल्याटास्याल वर्डरको आवभमा फाष्ट कष्टल कार्टिलेजलाई १ डीप्रेसन देखिन्छ । वीलोमा १ स्माल फ्यासेट छ, यसैमा सेकेन्ड रिब्सको कष्टल कार्टिलेज लाग्छ ।

सेकेन्ड पिस आफ दी घार्नाम

अथवा

ग्लाडिबोलासको बयान ।

यो लाङ्ग न्यारी र थिन हुन्छ । आवभ भन्दा वीलो ब्रड हुन्छ । येस्को आन्टीरियेर सर्फेस फल्याट हुन्छ । येस्को ट्र्यान्स-भर्सदिग्मा ३ लाइन्स हुन्छन । यो थोर्ड, फोर्थ र फीफथ, आर्टिकुलर डीप्रेसन्स येहि ट्र्यान्सभर्स लाइनको २ दिग्मा रहन्छ । कोही २ को यो ठाउँमा १ फोरामेन देखिन्छ । नाम घार्नेल फोरामेन भन्छन । यो सर्फेसको २ दिग्मा पेक्टोस्वालीस मेजर मासलको घार्नेल अरिजिन हुन्छ ।

येस्को पोष्टीरियेर सर्फेस थोरै कन्केभ हुन्छ । यसैको वीलोको २ दिग्मा ट्राइयाङ्गुलेरिस घार्नाइ मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

सुपीरियेर वर्डरमा १ वोभ्याल सर्फेस छ । म्यानुब्रियामको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

इन्फीरियेर वर्डर न्यारो हुन्छ । येन्सीफारम आपेन्डिक्सको साथ अर्टिकुलेशन हुन्छ ।

ल्याटास्वाल वर्डरको सुपीरियेर आङ्गलमा १ स्माल फ्यासेट छ । म्यानुब्रियामको उही फ्यासेटको साथ मिलिकन सेकेन्ड रिबको कार्टिलेजलाई १ क्याभिटी बन्छ । येस्को तल्लोदिग्मा अरु ४ आङ्गुलर डीप्रेसन्स हुन्छ । येसैमा थार्ड, फोर्थ, फिफ्थ र सिक्सथ रिबको कार्टिलेजेज लाग्छ । येस्को इन्फीरियेर आङ्गलमा १ स्माल फ्यासेट हुन्छ । यो आन्सीफारम आपेन्डिक्सको नचको साथ मिलि सेभेन्थ रिबको कार्टिलेज लाग्छ ।

थार्ड पिस आफ दी

घर्नामको बयान ।

येस्को (दोस्रो नाम) आन्सीफारम र क्जीफवायेड आपेन्डिक्स भन्छन । यो अरु भन्दा स्माल हुन्छ । यो कमती उमेरमा कार्टिलेज हुन्छ । उमेरदारमा येस्को अपर पार्ट असिफायेड हुन्छ ।

येस्को आन्टीरियेर सर्फेसमा कन्डोक्जोफवायेड लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को पोष्टीरियेर सर्फेसमा डायाफ्रामको थोरै फाइवर्स र ट्राइयाङ्गुलेरिस घर्नाई मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

ल्याटास्वाल वर्डर्समा आप्ढोमीनल मासल्सको आपोन्युरेसिस लाग्छ । येस्को आवभमा ग्लाडीयोलासको लीवरयेन्डको साथ

आर्टिकुलेशन हुन्छ । वीलोमा लीनीया आलवाको साथ आटाच-
मेन्ट हुन्छ ।

ष्टार्नाम बोनको

आर्टिकुलेशन १६ ।

क्लाभिकल २ । राइटमा १ लेफ्टमा १ ।

कण्टल कार्टिलेजेज १४ । राइटमा ७ लेफ्टमा ७ ।

फाष्ट कण्टल कार्टिलेजेजदेखि सिक्स्थ कण्टल कार्टिलेजेज
सम्म ११ रिब क्रुण्डोयाको छ । सेभेन्थ कण्टल कार्टिलेजेजमा
४ रिब्स क्रुडपीयाको छ ।

ष्टार्नामको मासल्स

९ जोडा १ बीजोडा हुन्छन ।

- १ पेक्टोभ्यालीस मेजर ।
- २ स्टार्नोक्लीडोम्याष्टयेड ।
- ३ स्टार्नोहायेड ।
- ४ स्टार्नो थाइरयेड ।
- ५ ट्राइयाङ्गुलेरिस स्टार्नोई ।
- ६ आपोन्युरेसिस आफ दी वोवूकस येक्सटर्नस ।
- ७ वोवूकस इन्टर्नस ।
- ८ ट्र्यान्सभर्स सेलिस ।
- ९ रेक्टस अप्डोमेनिस ।
- १० डायफ्राम बीजोडा ।

रिब्सको बयान ।

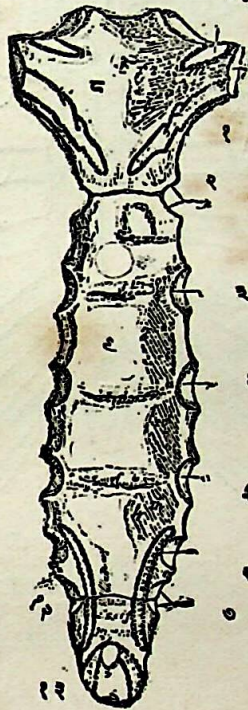
येसले थोस्पाक्सको बाल बन्ने काम दिन्छ । यो १।१ दिग्मा १२।१२ गरि रहन्छ । (पैहो) ७ रिब्स बीहार्डिन्डमा स्पाइनको साथ मील्छ । फ्रान्टमा कष्टल कष्टलकार्टिलेजेस दीयेर घार्नामको साथ मील्छ । येही ७ रिब्स मध्ये २ रिब्सको नाम । टु रिब्स भार्टि-ब्रोष्टार्नालरिब्स भन्छन, बाकी ५ रिब्सको नाम फल्सरिब्स भन्छन । यो फल्सरिब्स २ किसिमका हुन्छन । यो पाँचको भीत्र (पैहा) तीनको नाम । भार्टिब्रोक्ष्टल भन्छन, येस्को माथीको २ रिब्सको साथ जो कार्टिलेज छ, उसैको साथ लाग्छ बाकी २ रिब्स आन्टी-रियेर येक्सट्रिमीटीमा फ्री रहन्छ । यो दुइको नाम फ्लोटीङरिब्स र भार्टिब्रलरिब्स भन्छन ।

रिब्सको बीच २ को जगालाई इन्टरकष्टल येस्पेस भन्छन । फाष्ट रिबदेखि सेभेन्थ रिबसम्म लामो हुँदै जान्छ । सेभेन्थदेखि येलेभेन्थसम्म छोटो हुँदै जान्छ । रिब्सको चौडाई आवभदेखि डाउनवार्ड कम्ती हुँदै जान्छ ।

कमन्क्वारेक्टर आफ दी रिब्स ।

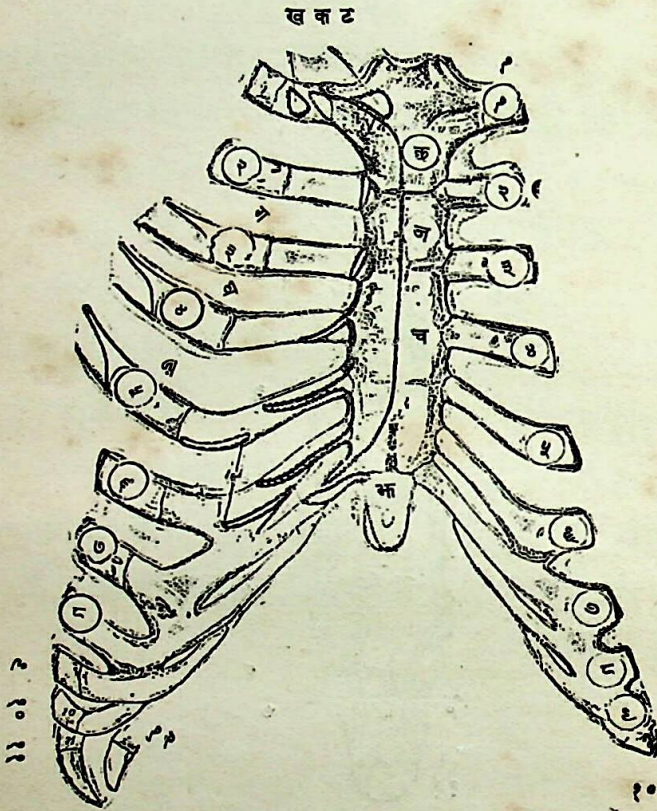
यो १।१ रिबमा २।२ गरि येक्सट्रिमीटी हुन्छ । पोष्टीरियेर २ नाम भार्टिब्रलयेक्सट्रिमीटी र आन्टीरियेर २ नाम घार्नलयेक्सट्रिमीटी । दोस्त्रा येक्सट्रिमीटीजको बीचको नाम बाडी र स्थाफ्ट भन्छन ।

नं २८ टार्नाम पोष्टरियर सार्फेस ।

१५। २ कटाल काटिं लेज की साथ । ८। म्यानिउ त्रियाम । २। म्बाडिबो लास । १०। एन
फम एपेन्डिक्स । ११। टार्नी हाइयड । १२। ड्राइयां गिउलार टार्नि । १३। छाया फुम
१४। टार्नी बाइरयड ।

नं २८ छानाम र कष्टाल क्वाटिंलेज।

क। छानं क्वाडडी म्याष्टयड। ख। साबे कुमियास। गाव ड। पेकटोरालिस साईनर।
 च। पेकटोरालिस नेजर। छ। म्यानिउ त्रियाम। ज। ग्लाडिवीलाम। झ। एन् सिफर्स
 एपगान्डिक्स। ट। इण्टर क्वाभिकिडलार नच। ठ। क्वाभिकिल, की साध। डड। रेकटाम
 एबडमिनिस। १-७ ट्रिक्स। ८-१२ फलस रिक्स। १३-१०म कष्टाल क्वाटिंलेज।

पोष्टीरियेर

अथवा

भार्टिब्रलयेक्सट्रिमीटीको बयान ।

येस्मा १ हेड । १ नेक । १ व्युवेरोसिटि रहन्छ ।

हेडमा १ आर्टिकुलरसर्फेस रहन्छ । १ होराइजेन्टल रिजले यो सर्फेसलाई २ फ्यासेट्समा डिभाइड गर्छ । २ डर्सल भार्टिब्रीको वाडीको बीचमा कष्टलब्र्याभिटी रहन्छ उसैको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । रिबको र हेडको आउटवार्डदिग्मा जो फल्याटपोर्सन रहन्छ । नाम, नेक । यो १ इन्च लामो जत्ती हुन्छ । यो नेकको आन्टीरियेर सर्फेस फल्याट र स्मूथ हुन्छ । पोष्टीरियेर सर्फेस राफ हुन्छ, यसैमा मिडिल कष्टो ट्रान्सभर्स लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । सुपीरियेर वर्डरमा १ राफ क्रेष्ट हुन्छ । आन्टीरियेर कष्टो ट्रान्सभर्स लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको इन्फीरियेर वर्डर राउन्डेड हुन्छ । नेकको पोष्टीरियेर सर्फेसमा स्पाफ्ट जाहाँ जोरिन्छ तेसैमा १ येमीनेन्स छ । नाम व्युवेरोसिटि दोस्रो नाम व्युवर्कल भन्छन, यसैमा १ आर्टिकुलरपोर्सन र १ नान आर्टिकुलरपोर्सन छन ।

आर्टिकुलरपोर्सनको इन्टर्नल र इन्फीरियेरदिग्मा १ स्माल वोभेल सर्फेस छ, यसैको साथ लोवर भार्टिब्रीको ट्रान्सभर्स प्रसेसको येक्सट्रिमीटीको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

नान आर्टिकुलरपोर्सनमा १ राफ गेलीभेसन्स छ, यसैमा पोष्टीरियेर कष्टो ट्रान्सभर्स लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

स्पाफ्ट थिन र फल्याट हुन्छ, यसको २ सर्फेसेस र २ वर्डर्स छन । १ इन्टर्नल सर्फेस । १ येक्सटर्नल सर्फेस । र १ सुपीरियेर वर्डर । १ इन्फीरियेर वर्डर ।

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

यो कन्भेक्स र स्मुथ हुन्छ, येस्को व्याकपार्टमा प्रामिनेन्ट लाइन हुन्छ । यो वोवोब्लिक भै डाउनवार्ड र आउटवार्ड जान्छ । नाम, आङ्गल । येसैमा इलीयोकण्टेलिस मासलको टेउन आटाचमेन्ट हुन्छ । आङ्गल ह्युवेरोसिटिको बीचमा लङ्गीसिमास डर्साई मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । घर्नल येक्सट्रिमिटीमा १ वोब्लिक लाइन हुन्छ । नाम आन्टीरियेर आङ्गल भन्छन ।

इन्टर्नल सर्फेस कन्भेभ र स्मुथ हुन्छ, येसैमा १ रिज छ । इन्फीरियेर वर्डर र यो रिजको बीचमा १ ग्रुभ छ । नाम साव कष्टल ग्रुभ, येसैमा इन्टर्नल इन्टरकष्टल भेसल्स र नार्भरहन्छ । यो ग्रुभको सुपीरियेर येज राउन्डेट हुन्छ, येसैमा इन्टर्नल इन्टरकष्टल मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । इन्फीरियेर येजमा येक्सटर्नल इन्टरकष्टल मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । सुपीरियेर वर्डर राउन्ड र थिक हुन्छ, येसैमा १ येक्सटर्नल लीप र १ इन्टर्नल लोप छन । येसैमा इन्टर्नल इन्टरकष्टल र येक्सटर्नल इन्टरकष्टल मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ । आन्टीरियेर इन्टर्नल येक्सट्रिमिटी फ्ल्याट हुन्छ । येसैमा १ वोभ्याल कन्भेभ डीप्रेसन छ । यो कष्टल कार्टिलेजको साथ लाग्छ ।

पिक्युलिअर रिब्सको बयान ।

यो ५ हुन्छ ।

(१) १ फाष्ट । (२) २ सेकेन्ड । (३) १० टैन्थ । (४) ११ गेले-भेन्थ । (५) १२ ट्वेल्थ ।

फाष्ट रिबको बयान ।

यो सर्ट, ब्रड र फल्याट हुन्छ, अरु सब रिब्स भन्दा यो काभर्ड हुन्छ । येस्को सर्फेस अपवार्ड र डाउनवार्ड जान्छ । येस्को वर्डर् इनवार्ड र आउटवार्ड जान्छ । येस्को हेड स्माल र राउन्डेट हुन्छ । येसैमा फाष्ट डर्सल भाटिब्राको बाडोको साथ आर्टिकुलेशन हुनलाई ? आर्टिक्युलर फ्यासेट हुन्छ । येस्को नेक न्यारो र राउन्डेट हुन्छ । व्युवेरोसिटि थिक र प्रामीनेन्ट हुन्छ । आउटर वर्डरमा रहन्छ, येसमा आङ्गल छैन ।

स्याफ्टको अपर सर्फेसमा २ स्माल डीप्रेसन हुन्छ, यो २ डी-प्रेसन्सको बीचमा ? स्माल राफ सर्फेस हुन्छ । येसैमा स्केनीलस आन्टाइकस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो मासलको फ्रान्टमा जो ग्रुभ रहन्छ, उसवाट सब क्लेभियान भेन जान्छ । यो मासलको बोहार्डिन्डमा जो ग्रुभ छ, उसवाट सब क्लेभियान आर्टरि जान्छ । व्युवेरोसिटि र यो ग्रुभको बीचमा स्केलिनस मिडिआस मासलको आटाचमेन्ट हुनलाई ? राफ सर्फेस छ । येस्को आन्डर सर्फेस स्मुथ हुन्छ, अरु २ रिब्समा भया जस्तो ग्रुभ येसमा छैन । येस्को आउटर वर्डर कन्भेक्स, र राउन्डेट थिक हुन्छ । येस्को पोष्टीरियर पार्टमा सेरेटेड म्याग्नस मासलको ? पार्ट लाग्छ । इन्नर वर्डर कन्केभ, थिन र सार्फ हुन्छ । येस्को सेन्टरमा स्केलिनस आन्टाइकस मासलको आटाचमेन्ट हुनलाई ? राफ सर्फेस छ अरु २ रिब्समा भन्दा येस्को आन्टीरियर येक्सट्रिमिटि लार्ज र थिक हुन्छ ।

सेकेन्ड रिबको बयान ।

फाष्ट रिब भन्दा यो लाङ्ग हुन्छ । येस्को आङ्गल थोरै कम्ती

हुन्छ । येस्को स्याफ्ट र होराईजेन्टल छैन आउटर सर्फेस कन्भेक्स हुन्छ । येस्को मिडिलमा सेरेटस म्याग्नेस मासलको आटाचमेन्ट हुन्छ । १ राफ येमीनेन्स हुन्छ । येस्को बीहाईन्ड र आवभमा स्केलिनस पोष्टाइकस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । इन्टर सर्फेस स्मुथ र कन्केभ हुन्छ । येस्को पोष्टीरियर पार्टमा १ सर्ट ग्रुभ हुन्छ ।

टैन्थ रिबको बयान ।

येस्को हेडमा १ सिङ्गल आर्टिक््युलर फ्यासेट हुन्छ ।

११ येलेभेन्थ र १२ ट्वेल्थ रिब्सको हेडमा पनी उसै १ सिङ्गल आर्टिक््युलर फ्यासेट हुन्छ । तर टैन्थ भन्दा यो २ लार्ज हुन्छ । यो २ रिब्सको नेक र ट्युबेरोसिटि छैन । येस्को येक्स-ट्रिमीटि प्वाइन्टेड हुन्छ ।

११ येलेभेन्थमा थोरै आङ्गल छ, येस्को लोवर वर्डरमा १ स्लाल ग्रुभ छ ।

१२ ट्वेल्थमा यो २ पनी छैन । येलेभेन्थ भन्दा यो सर्ट हुन्छ ।

रिब्सको मासलस ।

१ इन्टर्नल इन्टरकष्टल्स ।

२ येक्सटर्नल इन्टरकष्टल्स ।

३ स्केलिनस आन्टाइकस ।

४ स्केलिनस मिडिआस ।

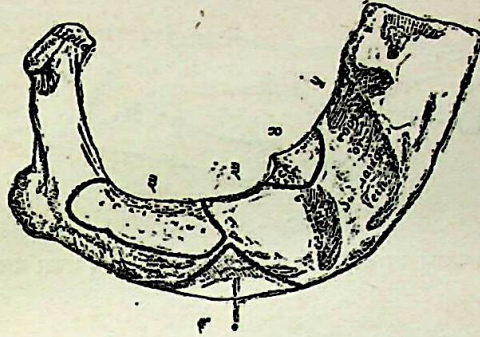
५ स्केलिनस पोष्टाइकस ।

६ पेक्टोस्पालिस साईनर ।

७ सेरेटस म्याग्नेस ।

(१४७ क)

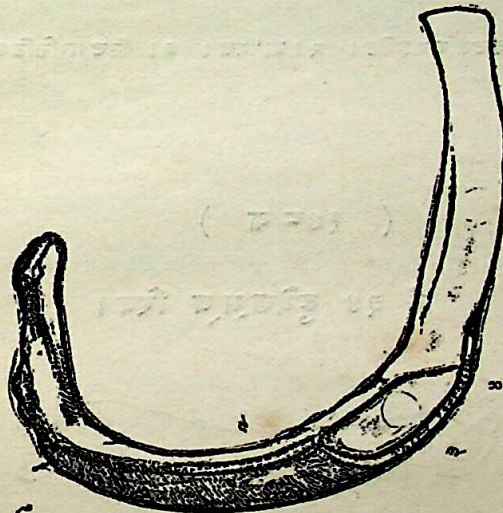
नं ३० फार्थरिव सबभन्दा सान्, होरइजोण्डाल सार्फेस ।

- १। हेड। २। संकेलिनास मिडियास। ३। सावकु भियान आर्टारि लाइ युभ।
 ४। संकेलिनास एण्डाईकास। ५। सावकु भियान भेनलाईयुभ। ६। सेरेटास व्यागनास की
 फाट सेरेसान। ७। व्यागल कैंना।

(१४७ क)

नं ३१ सेकेन्ड रिब ।

- १। व्यागल। २। संकेलिनास पंछाईकास। ३। सेकेन्ड सेरेसान। ४। फाट सेरेसान

(१४८ क)

नं ३२ टेन्थ रिब ।

१। सिंगल आर्टीक्युलर फ़ासेट । २। टिउवार सिटि । ३। ग्यांगल ।

(१४८ क)

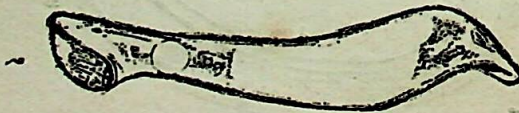
नं ३३ ईलेमन्त रिब ।

१। सिंगल आर्टीक्युलर फ़ासेट । २। ग्यांगल । ३। टिउवारसिटि कैना ।

(१४८ क)

नं ३४ टुयेल्भ्थ रिब ।

१। सिंगल आर्टीक्युलर फ़ासेट । २। ग्यांगल कैना । ३। टिउवार सिटि कैना ।

- ८ वोव्हीकस येक्सटर्नस ।
- ९ काइरेटस लम्बोरम ।
- १० डायाफ्राम ।
- ११ ल्याटिसिमास डर्साई ।
- १२ सेरेटस पोष्टाइकस सुपीरियेर ।
- १३ सेरेटस पोष्टाइकस इन्फीरियेर ।
- १४ इलीयोकप्टेलिस ।
- १५ मासकुलास आक्ससोरियाम्याड इलीयोकप्ट्यालेम ।
- १६ लञ्जीसिमास डर्साई ।
- १७ सर्भाइकेलिस आसन्डेन्स ।
- १८ लीभेटरिस कप्टेरस ।
- १९ इन्फ्राकप्टेलिस ।

रिक्सको आर्टिकुलेशन ।

फाष्ट रिबदेखि सेभेन्थ रिबसम्म आन्टीरियेरमा कष्टलकां-
टिलेज दीयेर प्ठानामको साथ वोहाईन्डमा डर्सल भार्टिब्रीको
साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

बाकी ५ मध्ये एट्थदेखि टैन्थसम्म अगाडी कष्टल कार्टि-
लेज पछाडी भार्टिब्रीको साथ मिल्छ । बाकी २ येलेभेन्थ र ट्वेल्थ
अगाडी फ्री भै रहन्छ । पछाडी भार्टिब्रीको साथ मिल्छ ।

क्ल्याभिकल

अथवा

कलार बोनको वयान ।

यो लाङ्ग बोन हो, फाष्ट रिबको आवभमा र थोस्याक्सको
अपर आन्टीरियेर पार्टमा होराईजेन्टल भै रहन्छ । येस्को इन्नर

येक्सट्रिमिटीको साथ घातार्थ बोनको अपर वर्डरको साथ र येस्को आउटर येक्सट्रिमिटी स्क्र्यापुला बोनको आक्रोमियान प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को फ्रान्ट हेर्दा घातर्नलेन्डमा कन्भेक्स हुन्छ । स्क्र्यापुलारयेन्डमा कन्केभ हुन्छ । येस्को आउटरवार्ड आवभदेखि डाउनवार्डसम्म फल्याट हुन्छ । येस्को इन्टर टु थार्डस सिलिन्डीकल हुन्छ ।

येक्सटर्नल र फल्याटेन्ड पोर्सनको बयान ।

येस्को २ सर्फेस र २ वर्डर्स हुन्छन् । १ अपर सर्फेस । १ लोवर सर्फेस । १ आन्टीरियेर वर्डर । १ पोष्टीरियेर वर्डर ।

अपर सर्फेस फल्याट र राफ हुन्छ । फ्रान्टमा डेल्टोइड र बी-हाईन्डमा ट्रापिजियास मासलस आटाचमेन्ट हुन्छ । येहि २ मासलसको बीचमा अलिकत्ती जगा सब कुटेनियास हुन्छ ।

आन्डर सर्फेस फल्याट हुन्छ । येस्को पोष्टीरियेर वर्डरमा १ राफ येमिनेन्स हुन्छ । नाम कोनयेड ट्युवर्कल भन्छन । येसैमा कोनयेड लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । स्क्र्यापुलाको कोराकयेड प्रसेसको आवभमा रहन्छ । येही ट्युवर्कलबाट आन्टीरियेर वर्डरको आउटरयेन्ड सम्म १ वोव्लिक लाइन छ । यो फर्वार्ड र आउटवार्ड दिग्मा जान्छ । नाम वोव्लिक लाइन, येसमा ट्रापिजयेड लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आन्टीरियेर वर्डर कन्केभ, थिनर राफ हुन्छ । येस्मा डेल्टोइड मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को इन्टर येन्डमा कोही २ को १ ट्युवर्कल देखिन्छ, नाम डेल्टोइड ट्युवर्कल ।

पोष्टीरियेर वर्डर कन्भेक्स र राफ हुन्छ । आन्टीरियेर भन्दा ब्रड हुन्छ । यसैमा ट्रापिजीयास मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल र सिलिन्डीकल पोर्सनको वयान ।

यो सिलिन्डीकल पोर्सन येहि बोनको इन्नर टु थार्डसले वन्छ । यसको फ्रान्ट कन्भेक्स बीहार्ड्ड कन्केभ हुन्छ । यसमा ३ वर्डस, ३ सर्फेसेस हुन्छ र—

आन्टीरियेर वर्डर फल्याट पोर्सनको आन्टीरियेर मार्जीनको साथ मील्छ, यो ठाउँमा स्मुथ हुन्छ । पेक्टोस्प्यालिस मेजर र डेल्ट-येड मासलसको आटाचमेन्टको बीचको ठाउँ हो ।

सुपीरियेर वर्डर फल्याट पोर्सनको पोष्टीरियेर मार्जीनको साथ मील्छ । यसले आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर सर्फेसलाई सेपारेट गराउ छ । यसको इन्नर थार्डमा एर्ने क्लीडोम्याष्टयेड मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियेर वर्डर दोस्रो नाम साबक्लेभियान वर्डर, यसले पोष्टीरियेर र इन्फीरियेर सर्फेसलाई सेपारेट गराउ छ । यो कोन-येड ड्युवर्कलदेखि रम्बयेड इम्प्रेसनसम्म हुन्छ । यसले साबक्लेभियास मासलको शुभको पोष्टीरियेर बाउन्डरी वन्छ । यसैमा सर्भाइकल फेसिया आटाचमेन्ट हुन्छ ।

सुपीरियेर र आन्टीरियेर वर्डसको बीचमा आन्टीरियेर सर्फेस हुन्छ । येक्सटर्नलदिग्मा स्मुथ र कन्भेक्स हुन्छ । यसलाई फल्याटिसमा मायोडिस मासलले काभार गर्छ । यो बोनको इन्नर

हाफ १ ग्रामीनेन्ट लाइनले २ पार्ट गराउ छ । लोवर पोर्सन राफ हुन्छ, येसमा पेक्टोस्पालीस मेजर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । अपर पार्ट राफ हुन्छ, येसमा घार्नोक्लीडोम्याष्ट्रयेड मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो २ मासलसको बीचमा १ स्नाल टाउँ छ, यो टाउँमा सावकुटेनीयास हुन्छ ।

पोष्टोरियर सर्फेस, दोस्रो नाम सर्भाइकल सर्फेस भन्छन, यो स्मुथ र फ्ल्याट हुन्छ । येस्को आवभमा सुपेरियर वर्डर, वीलोमा सावक्लेभियान वर्डर हुन्छ । इन्टर्नलदिग्मा घार्नल येक्सट्रिमिटीको मार्जोन रहन्छ । येक्सटर्नलदिग्मा फ्ल्याटपोर्सनको पोष्टोरियर वर्डरको साथ मील्छ । यो उइडिनदेखि आउटवार्ड सम्म कन्केभ हुन्छ । येस्को येक्सटर्नल येक्सट्रिमिटिको नजीकमा घार्नोहायेड मासलको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । मिडिलमा १ फोरामेन छ, येसवाट यो बोनको न्युट्रियान्ट आर्टरि जान्छ ।

इन्फीरियर सर्फेस, दोस्रो नाम सावक्लेभियान सर्फेस भन्छन, येस्को फ्रान्टमा आन्टीरियर वर्डर बीहाईन्डमा सावक्लेभियान वर्डर रहन्छ । यो इन्टर्नलदिग्मा न्यारो हुन्छ । येक्सटर्नलदिग्मा वाइड भै फ्ल्याटपोर्सनको अन्डर सर्फेसको साथ मील्छ ।

घार्नल येक्सट्रिमिटिमा फाष्ट रिबको कार्टिलेजको साथ आर्टिकुलेशन हुनलाई कोइको १ स्नाल फ्यासेट देखिन्छ, यो फ्यासेट यो इन्टर्नलयेडको आर्टिकुलर सर्फेसको साथ मील्छ । येस्को येक्सटर्नलदिग्मा १ ब्रड र राफ इम्प्रेसन रहन्छ । नाम रम्बयेड इम्प्रेसन भन्छन, येसैमा कष्टोक्लाभियुलर लीगामेन्ट दोस्रो नाम रम्बयेडलीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यो सर्फेसको रीम्पनिङपा-

टमा १ लञ्जीच्युडिनल ग्रुभ हुन्छ । नाम, साबक्केभियान ग्रुभ । यसैमा साबक्केभियास मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आन्टीरिघेर मारजीनमा कष्टोकोस्याकयेड मेम्ब्रेन लाग्छ ।

इन्टर्नल अथवा घर्नल येक्सट्रिमिटी भन्छन । यो ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । येस्मा १ आर्टिक्युलर फ्यासेट छ । इन्टर आर्टिक्युलर फाइब्रो कार्टिलेजले घर्नामको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को लोवर वर्डरमा फाइब्रिबको कार्टिलेजको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

आउटर र आक्रोमियान येक्सट्रिमिटी, येस्मा १ स्माल र फ्ल्याट वोभ्याल फ्यासेट छ । स्क्र्यापुलाको आक्रोमियान प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को सार्कमफारेन्समा आक्रोमियो क्ल्याभिक्युलर लोगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

क्लाभिकल बोनको

आर्टिकुलेशन ३ बोनस ।

घर्नाम...	...	...	१
स्क्र्यापुला	...	...	१
कार्टिलेज आफ् दी फाइब्रिब			१

क्लाभिकल बोनको

मासल्स ६ हुन्छन ।

१ घर्ना कीडोम्याष्टयेड ।

२ ट्रापिजियास ।

३ पेक्टोस्यालिस मेजर ।

४ डेल्टयेड ।

५ साबक्लेभियास ।

६ एार्नोहायेड ।

स्व्यापुला बोनको बयान ।

येसले सोल्डर जयन्टको व्याकपार्ट बन्छ । यो लार्ज, फ्ल्याट र ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । थोस्याक्सको पोष्टोरियर साईडमा रहन्छ । सेकेन्डदेखि सेभेन्थ रिब्स सम्म र कोही २ को एट्थ रिबको पनी माथी रहन्छ । येस्को २ सर्फेसेस । ३ वर्डर्स । ३ आङ्गल्स हुन्छन ।

आन्टोरियेर सर्फेस

अथवा

भेन्टर सर्फेसको बयान ।

यो कन्केभ हुन्छ । नाम, साव स्व्यापुलार फसा । यसैमा बोव्लिक रिजेस छन । यसैमा साव स्व्यापुलेरिस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो फसाको आन्टोरियेर थार्ड स्मुथ हुन्छ । येसलाई येही सावस्व्यापुलेरिस मासलले काभार गर्छ । यो भेन्टरको पोष्टोरियेर वर्डर स्मुथ हुन्छ । येस्को सुपीरियेर र इन्फीरियेर आङ्गलमा ट्राइयाङ्गुलर मार्जीन छ, यसैमा सेरेटसम्याग्रस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो सावस्व्यापुलार फसाको अपर पार्टमा १ ट्र्यान्सभर्स डीप्रेसन हुन्छ । नाम, सावस्व्यापुलार आङ्गल भन्छन ।

पोष्टीरियेर सर्फेसको

अथवा

डर्सास सर्फेसको वयान ।

यो आवभदेखि डाउनवार्डसम्म आर्च हुन्छ । यो १ स्पाइनले २ भाग गराउ छ, स्पाइनको आवभपोर्सनको नाम सुप्रास्पाइन फसा भन्छन । येस्को तल्लो भागको नाम इन्फ्रास्पाइन फसा भन्छन ।

सुप्रास्पाइन फसा स्याल, कन्केभ र स्मुथ हुन्छ, येसमा सुप्रास्फिनेटस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्फ्रास्पाइन फसा सुप्रास्पाइन फसा भन्दा लार्ज हुन्छ । येस्मा इन्फ्रास्फीनेटस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो सर्फेस र आक्सिलरि वर्डरको बीचमा १ रिज हुन्छ । ग्लिनयेड क्याभिटिको लोवर पार्टदेखि पोष्टीरियेर वर्डरस डाउनवार्ड र व्याकवार्डदिग्मा जान्छन् । यो रिजले इन्फ्रास्फीनेटस र २ टेरिस माइनर, टेरिस मेजर मासलसलाई फराक गराउ छ, यो लाइन र आक्सिलरि वर्डरको ठाउँ न्यारो हुन्छ । येस्को अपर टु थार्डसको सेन्टरमा १ ग्रुभ हुन्छ । येसबाट डर्सेलिस स्क्वापुलीभेसल्स हुन्छ । यो ठाउँमा टेरिसमाइनर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को लोवर थार्ड वर्डर ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । येस्मा टेरिस मेजर मासलको अरिजिन हुन्छ । येस्को माथी ल्याटिसिमास डर्साइ मासल ग्लाइड गर्छ, कोही २ को यो मासलको फिउ फाइवर्स अरिजिन हुन्छ ।

टेरिस माइनर र टेरिस मेजर मासलसको बीचमा १ वोब्लिक

लाइन हुन्छ । यो आक्सिलरि वर्डरदेखि डाउनवार्डसम्म र व्याक-
वार्डदिग्मा जान्छ ।

स्वयापुलाको

स्पाइनको बयान ।

यो १ प्रामिनेन्ट प्लेट आफ वोन हुन्छ, येसले सुप्रास्पाइन
फसा र इन्फ्रास्पाइन फसालाई सेपारेट गराउ छ । यो स्पाइन
भार्टिब्रल वर्डरबाट उठेको छ, येसै ठाउँमा स्मृथ र ट्राइयाङ्गुलर
हुन्छ । येस्को माथी ट्रापिजियास मासल ग्लाइड गर्छ । यो स्पाइन
फर्वाडदिग्मा जादा येलिभेटेन्ड हुन्छ । यो आक्रोमियान प्रसेसमा
टार्विनेट हुन्छ । यो प्रसेस सोल्डर जयेन्टको माथी रहन्छ । यो
स्पाइन ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । आवभदेखि डाउनवार्डसम्म फल्याट
हुन्छ । येस्को २ सर्फेसेस, ३ वर्डर्स हुन्छन ।

सुपीरियेर सर्फेस कन्केभ हुन्छ, येस्ले सुप्रास्पाइनस फसा
बन्छ । येसैमा सुप्रास्फिनेटस मासलको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्फीरियेर सर्फेस इन्फ्रास्पाइनस फसाको १ पार्ट बन्छ ।
येसैमा इन्फ्रास्पीनेटस मासलको १ पार्ट अरिजिन हुन्छ । येस्को
सेन्टरमा न्युट्रियान्ट केनालको १ अरिफिस रहन्छ ।

आन्टीरियेर वर्डर स्वयापुला वोनको डर्सामको साथ लाग्छ ।

पोष्टीरियेर वर्डरको दोस्रो नाम क्रेष्ट आफ दी स्पाइन भन्छन,
यो ब्रड हुन्छ, येस्मा २ लीप्स रहन्छ । यो २ लीप्सको बीचमा १ राफ
सर्फेस छ, सुपीरियेर लीपमा ट्रापिजियास मासल आटाचमेन्ट
हुन्छ । इन्फीरियेर लीपमा डेल्टल मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को
बीचको ठाउँमा यो २ मासलसको फाइवर्सले काभार गर्छ ।

येक्सटर्नल वर्डरको दोस्रो नाम वेस भन्छन, यो सब वर्डर भन्दा सर्ट हुन्छ, थोरै कन्केभ हुन्छ । येस्को येज थिक र राउन्ड हुन्छ । आवभमा आक्रोमियान प्रसेसको आन्डर सर्फेसको साथ मिल्छ । वीलोमा स्क्र्यापुला बोनको नेकको साथ मिल्छ । यो वर्डरको येक्सटर्नलडिग र ग्लोनयेड क्याभिटिको बीचमा ग्रेंट स्क्र्यापुलार नच रहन्छ । यो सुप्रास्पाइनस र इन्फ्रास्पाइनस फसिलाई कनेक्ट गराउ छ ।

आक्रोमियान प्रसेसको बयान ।

यो लार्ज र ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । बीहार्डदेखि फर्वाडसम्म फल्याट हुन्छ । येस्को अपर सर्फेस अपवार्ड, व्याकवार्ड र आउटवार्ड जान्छ, यो कन्केभ र राफ हुन्छ । येसैमा डेल्टयेड मासलको थोरै फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आन्डर सर्फेस स्मुथ र कन्केभ हुन्छ । येस्को आउटर वर्डर थिक र इरेगुलर हुन्छ । येसमा ३.४ ओटा ट्युवर्कल्स हुन्छन् । येसैमा डेल्टयेड मासलको टेन्डिनस अरिजिन हुन्छ । येस्को इन्टर मार्जीन कन्केभ हुन्छ । येसैमा ट्रापिजियास मासलको पोर्सन आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को सेन्टरमा १ साल बोभेल सर्फेस छ । येसैमा क्लाभिकल बोनको आक्रोमियाल येन्डको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ र कोस्याको आक्रोमियाल लीगामेन्ट लाग्छ ।

स्क्र्यापुला बोनको ३ वर्डस मध्ये, सुपीरियर वर्डर सर्ट र थिन हुन्छ । कन्केभ पनि हुन्छ । इन्टर येक्सट्रिमिटी सुपीरियर

आङ्गलमा टार्मीनेन्ट हुन्छ । आउटर येक्सट्रिमिटी कोस्पाकयेड प्रसेसमा टार्मीनेन्ट हुन्छ ।

येस्को आउटर पार्टमा १ डीपसेमि सार्कुलर नच रहन्छ । नाम सुप्रास्क्र्यापुलार नच भन्छन, यो नचको साथ क्यान्सभर्स लीगामेन्ट मिलि १ फोरामेन वन्छ । येसबाट सुप्रास्क्र्यापुलार नार्भ जान्छ । येही नचको सुपीरियेर वर्डरमा ओमोहायेड मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को येक्सटर्नल वर्डरको दोस्रो नाम आक्सिलरि वर्डर भन्छन, यो थिक हुन्छ । यो ग्लिनयेड क्याभिटिको लोवर मार्जीनदेखि इन्फीरियेर आङ्गलसम्म जान्छ ।

ग्लिनयेड क्याभिटिको वीलोमा १ राफ इम्प्रेसन हुन्छ । नाम इन्फ्रा ग्लिनयेड व्युवर्कल भन्छन, येसैमा ट्राइसेप्स मासलको लाङ्ग हेड आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को वीलोमा १ लञ्जीच्युडिनल ग्रुभ हुन्छ यसैमा साब स्क्र्यापुलेरिस मासलको १ पार्ट अरिजिन हुन्छ । यो वर्डरको इन्फीरियेर थार्डको बीहाईन्डमा टेरिस मेजर मासलको थोरै फाइवर्स फ्रान्टमा साबस्क्र्यापुलेरिस मासलको थोरै फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल वर्डरको दोस्रो नाम भार्टिब्रल वर्डर पनिभन्छन, कोही २ ले येसलाई वेस पनि भन्छन, यो अरु ३ वर्डर्स भन्दा लाङ्ग हुन्छ । सुपीरियेर आङ्गलदेखि इन्फीरियेर आङ्गलसम्म, येक्सटेन्ड गर्छ, यो आर्च हुन्छ । यो वर्डरमा १ आन्टोरियेर लीप, १ पोष्टोरियेर लीप र १ इन्टर मिडियेट येस्पेस रहन्छ ।

आन्टीरियेर लीपमा सेरेटस म्याग्नस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । पोष्टोरियेर लीपको आवभमा सुप्रास्पीनेटस मासल, वीलोमा इन्फ्रास्पीनेटस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो २ लीप्सको बीचको ठाउँको आवभमा लीभेटर आङ्गुलीस्क्यापुली मासल, वीलोमा रम्बयेडियास माइनर मासल, येस्को पनि वीलोमा रम्बयेडियास मेजर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

स्क्यापुला चोनको

३ आङ्गुलसको वयान ।

सुपीरियेर आङ्गल, येस्मा लीभेटर आङ्गुलीस्क्यापुली मासलको थोरै फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्फीरियेर आङ्गल, थिक राफ हुन्छ । येसैको आउटर सर्फेसमा टेरेसमेजर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ, कोही २ को ल्याटिसिमास डर्साइको थोरै फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आन्टीरियेर आङ्गल, थिक हुन्छ, येसलाई हेड आफ दो स्क्यापुला भन्छन, येहि हेडमा १ स्यालो आर्टिकुलर सर्फेस हुन्छ । नाम ग्लिनयेड क्याभिटी भन्छन, यो आउवार्ड र फवार्डदिग्मा जान्छ, यो आवभ भन्दा वीलोमा ब्रड हुन्छ । येस्को येपेक्समा १ ट्युवर्कल छ । नाम सुप्राग्लिनयेड ट्युवर्कल भन्छन, येसैमा वाईसेप्स मासलको लाङ्ग टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ । ताजा भयामा कार्टिलेजले काभार गर्छ, येस्को मार्जीनमा ग्लिनयेड लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

हेडको चारैदिग्मा डीप्रेष्ट सर्फेस हुन्छ । नाम नेक आफ दो

स्वयापुला भन्छन, येहि ठाउँबाट कोस्याकयेड प्रसेस उठ छ ।

कोन्याकयेड प्रसेसको बयान ।

स्वयापुला बोनको नेकको अपर पार्ट १ थिक कार्भ प्रसेस आफू बोन उठ छ । नाम कोस्याकयेड प्रसेस भन्छन । यो पैहे अप-वार्ड र इनवार्डदिग्मा जान्छ फेरि फर्वार्डर आउटवार्डदिग्मा जा छ । येस्को असिन्डिडपोर्सन वीफोरदेखि व्याकवार्ड फल्याट हुन्छ । येस्को फ्रान्टमा १ स्मुथ कन्केभ सर्फेस छ, येसैमा साबस्वयापुले-रिस मासल रहन्छ ।

येस्को होराजेन्टलपोर्सन आवभदेखि डाउनवार्डस फल्याट हुन्छ । येस्को अपर सर्फेस इरेगुलर र कन्भेक्स हुन्छ । येसैमा पेक्टोस्यालिस माइनर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आन्डर सर्फेस स्मुथ हुन्छ । इन्नर वर्डर राफ हुन्छ । येसैमा पनी पेक्टो-स्यालिस माइनर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । आउटर वर्डर राफ हुन्छ । येस्मा कोस्याकको आक्रोमील लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को येपेक्समा सट हेड आफू दी वाइसेप्स र कोस्याकको ब्रि-यालिस मासलको टेन्डन अरिजिन हुन्छ ।

कोस्याकयेड प्रसेसको रुडको इन्नर साइडमा १ राफ इम्प्रे-सन हुन्छ । नाम, कोनयेड ट्युवर्कल । येसैमा कोनयेड लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

होराईजेन्टलपोर्सनको अपर सर्फेसमा १ रिज छ, येसैमा ट्रापिजयेड लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

स्क्र्यापुला वोनको

आर्टिकुलेशन २ हुन्छन ।

क्लाभिकल वोन ?

ह्युमेरस वोन ?

स्क्र्यापुला वोनको

मासलस १७ हुन्छन ।

आन्टीरियेरदिग्मा १

साबस्क्र्यापुलेरिस ।

पोष्टीरियेरदिग्मा १६

सुप्रास्पीनेटस ।

इन्फ्रास्फीनेटस ।

ट्रापिजियास ।

डेल्टयेड ।

ओमोहायेड ।

सेरेटस म्याग्नस ।

लीभेटर आङ्गुलीस्क्र्यापुली ।

रम्बयेडियास माइनर ।

रम्बयेडियास मेजर ।

ट्राइसेप्स ।

टेरिस माइनर ।

टेरिस मेजर ।

वाइसेप्स ।

कोस्पाकोब्रेकियालिस ।

पेक्टोस्यालिस माइनर ।

ल्याटिसिमास डसाई मासल । कसैको छ, कसैको छैन ।

ह्युमेरस योनको बयान ।

अपर येक्सट्रिमिटीको अरु बोन्स भन्दा यो लाङ्ग र लार्ज हुन्छ, येस्को १ स्याफ्ट । २ येक्सट्रिमिटीज हुन्छ ।

अपर येक्सट्रिमिटीजको बयान ।

यो राउन्ड हुन्छ । येस्लाई हेड आफ् दी ह्युमेरस भन्छन । हेड र स्याफ्ट जाहाँ मिल्छ उहि ठाउँमा कन्सट्रिक्टेड हुन्छ । नाम नेक भन्छन, येसैमा अरु २ येमिनेन्सेस छ । नाम पहिला ग्रेट ट्युबेरोसिटि । दोस्रो लेसर ट्युबेरोसिटि भन्छन ।

हेडको बयान ।

यो हेड हेमिस फेरिकल हुन्छ । यो अपवार्ड, इनवार्ड र थोरै व्याकवार्डदिग्मा जान्छ । येसैको साथ स्क्वापुला बोनको ग्लिनयेड क्याभिटीको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, येस्को सर्फेस स्मुथ हुन्छ । ताजा भयामा कार्टिलेजले काभार गर्छ, येस्को आर्टिकुलर सर्फेसको सार्कमफारेन्स थोरै कन्सट्रिक्टेड हुन्छ । नाम येनाटमीकेल नेक भन्छन । ट्युबेरोसिटिजको वीलोमा जो नेक रहन्छ । नाम सार्जीकेल नेक, येसै ठाउँमा जादा फल्याकचर हुन्छ ।

येनाटमीकेल नेकको बयान ।

हेड र व्युवेरोसिटिको बीचमा न्यारो ग्रुभ छ, यसैलाई येनाटमीकेल नेक भन्छन, यसैमा क्याप्सुलर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ, यसै ठाउँमा धेरै भ्यास्कुलर फोरामीना हुन्छ ।

ग्रेट व्युवेरोसिटिको बयान ।

यो हेड र लेसरव्युवेरोसिटिको आउटर साइडमा रहन्छ । यसको अपर सर्फेस राउन्ड हुन्छ, उसैमा ३ फ्यासेट रहन्छ । यसको सुपीरियर फ्यासेटमा सुप्रास्पीनेटसको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ । मिडिल फ्यासेटमा इन्फ्रास्पीनेटस मासलको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ । इन्फीरियर फ्यासेट र यसको वीलोमा टेरिस माइनर मासलको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

ग्रेट व्युवेरोसिटिको आउटर सर्फेस कन्भेक्स र राफ हुन्छ । स्पाफ्टको आउटर साइडको साथ मिल्छ ।

लेसर व्युवेरोसिटि, ग्रेट व्युवेरोसिटि भन्दा स्याल र प्रामीनेन्ट हुन्छ । हेडको फ्रान्टमा रहन्छ । यो इनवार्ड र फर्वार्डदिग्मा जान्छ, यसैमा १ फ्यासेट हुन्छ, यसैमा साबस्क्यापुलेरिस मासलको टेन्डनको इन्सर्सन हुन्छ, यो २ व्युवेरोसिटिजको बीचमा १ डीप ग्रुभ छ । नाम वाइसिपिटल ग्रुभ भन्छन, यसैमा वाइसेप्स मासलको लाङ्ग टेन्डन र आन्टीरियर सार्कम फ्लेक्स आर्टरिको १ ब्रेश जान्छ । यो ग्रुभको २ वर्डसलाई नाम आन्टीरियर वाइसिपिटल

रिज र पोष्टीरियेर वाइसिपिटल रिज भन्छन । ताजा भयामा कार्टिलेज रहन्छ । यसैमा ल्याटिसिमास डर्साई मासलको टेन्डन इन्सरसन हुन्छ ।

स्याफ्टको वयान ।

येस्को अपर हाप सिलिन्डीकल हुन्छ । वीलोमा फ्ल्याट हुन्छ । येस्को ३ वर्डर्स । ३ सर्फेसस हुन्छन् ।

आन्टीरियेर वर्डरको वयान ।

आवभमा ग्रेट ट्युबेरोसिटिको फ्रान्ट देखि वीलोमा करुन-येड प्रसेससम्म जान्छ । येस्ले इन्टर्नल र येक्सटर्नल सर्फेसलाई सेपारेट गराउ छ, येस्को अपर पार्टमा आन्टीरियेर वाइसिपिटल रिज रहन्छ । यसैमा पेक्टोस्पालिस मेजरको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ । यो वर्डरको सेन्टरमा डेल्टयेड इम्प्रेसनको आन्टीरियेर बाउन्डरी बन्छ । वीलोमा स्मूथ र राउन्ड हुन्छ । यसैमा ब्रेकिया-लिस आन्टाइकस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येक्सटर्नल वर्डरको वयान ।

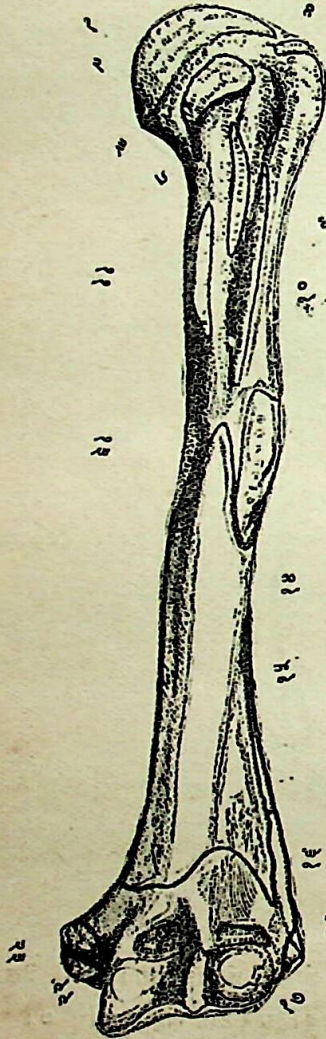
यो ग्रेट र ट्युबेरोसिटिको व्याकपार्टदेखि येक्सटर्नल कन्डा-इलसम्म जान्छ । येस्ले येक्सटर्नल र पोष्टीरियेर सर्फेसलाई सेपारेट गराउ छ । येस्को अपर हापमा पेरिस माइनर मासलको लो-वरपार्ट इन्सर्सन हुन्छ । येस्को वीलोमा ट्राइसेप्स मासलको येक्स-टर्नल हेड आटाचमेन्ट हुन्छ । यो वर्डरको सेन्टरमा १ ब्रड खालो

नं ३७ लेफ्ट स्क्वापिचला एण्डरियर सार्फेस ।

१ कुगभिक्ल को साथ जोड़ने । २। वार्डसेप्स कोराकी ब्रेकियालिस । ३। मेकटीराडिस माइनर । ४। ग्लिनयड क्वामिटि । ५। ट्राईसेप्स । ६। सेरेटास म्याग्नास । ७। सावस्का पिचलार फसा । ८। कोनयड लिगामेण्ट लाइ । ९। ट्रापिजयड लिगामेण्ट लाइ ।

नं ३८ लेफ्ट हिउमारास ग्राण्टरियर ।

१ हेड । २ ग्यानाटमिकाल नेक । ३ साध
स्क्वापिटलारिस लाइ लोसार टिउवार सिटि ।
४ सुप्रास्पाइनेटास । ५ ग्रेटर टिउवार सिटि । ६
ग्याण्टरियर वाइसिपिटाल रिज । ७ वाइसिपिटाल
युभ । ८ पोष्टरियर वाइसिपिटाल रिज । ९
लाटिसिमास डर्माइड । १० प्केटोरालिस मेजर
११ टिरिस मेजर । १२ डेल्टोइड । १३ कोराको
ब्रकियालिस । १४ ब्रकियालिस ग्यांटाइ कास ।
१५ सुपाइनेटर रेडियाइ ल'गास । १६ एक्
टेशनसर कार्पि रेडियालिस ल'गियर । १७ एक्
टानाल काण्डाईल । १८ रेडियाल हेड । १९
ट्रुक्लिया आलनाके साथ । २० रेडियाल डिप्रो
सन । २१ करोनयड डिप्रोसन । २२ इप्टानाल
काण्डाईल । २३ प्रोनेटर रेडियाइ टिरिस ।

वोब्लिक डीप्रेसन हुन्छ । नाम मासकुलीस्पाइरल ग्रुभ भन्छन । येस्को लोवर पार्टमा १ प्रामिनेन्ट राफ मार्जीन हुन्छ । नाम येक्सटर्नल कन्डीलयेट रिज भन्छन । येस्को आन्टीरियेर लीपको आवभमा सुपीनेटर लाङ्गस मासल र वीलोमा येक्सटेन्सर कार्पाई रेडियालिस लाङ्गीअर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को पोष्टीरियेर लीपमा ट्राइसेप्स मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल वर्डरको बयान ।

यो लेसर व्युवेरोसिटिदेखि इन्टर्नल कन्डाईलसम्म जान्छ । येस्को अपर थार्डमा १ प्रामिनेन्ट रिज हुन्छ । नाम पोष्टीरियेर वाइसिपिटल रिज भन्छन । येसैमा टेरिस मेजर मासलको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को सेन्टरमा १ राफ रिज हुन्छ । येसैमा कोस्पाको ब्रेकीयालिस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को वीलोमा न्युट्रियान्ट केनाल रहन्छ । यो वर्डरको इन्फीरियेर थार्डमा १ रिज छ । नाम इन्टर्नल कन्डीलयेट रिज भन्छन् । येस्को आन्टीरियेर लीपमा ब्रेकीयालिस आन्टाइकस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । पोष्टीरियेर लीपमा ट्राइसेप्स मासलको इन्टर्नल हेड आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

येस्को आवभ आउटवार्डदिग्मा जान्छ । येसलाई डेल्टयेड मासलले काभार गर्छ । वीलो फर्वार्ड र आउटवार्डदिग्मा जान्छ । येसैमा ब्रेकीयालिस आन्टाइकस मासलको १ पार्ट अरिजिन हुन्छ । यो सर्फेसको मिडिलमा १ राफ ट्राईयाङ्गुलर इम्प्रेसन हुन्छ । येसैमा डेल्टयेड मासल इन्सरसन हुन्छ । येस्को तल मासकुली स्पाइरल

शुभ हुन्छ । यो वोव्विक भै बीहार्इन्डदेखि फर्वार्ड र डाउनवार्डदिग्मा जान्छ, येस्वाट मास्कुलो स्पाइरल नाभ र सुपोरियेर प्रोफन्डा आर्टरि जान्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको वयान ।

येस्को आवभ इनवार्डदिग्मा जान्छ । वीलो फर्वार्ड र इनवार्डदिग्मा जान्छ । येस्को अपर पार्ट न्यारो हुन्छ । वाइसिपिटल शुभको फ्लोर बन्छ । येसैमा ल्याटिसीमास डर्साई मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो सर्फेसको मिडिल पार्टमा कोस्माको ब्रेकियालीस मासलको टेन्डनको थोरै फाइवर्स इन्सरसन हुन्छ । येस्को लोवर पार्टमा ब्रेकियालीस आन्टाइकस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियेर सर्फेसको वयान ।

येस्को अपर पार्ट थोरै इनवार्डदिग्मा जान्छ । लोवर पार्ट व्याकवार्डदिग्मा जान्छ । यो सर्फेसमा ट्राइसेप्स मासलको येक्सटर्नल र इन्टर्नल हेड्सले काभार गर्छ, यो येक्सटर्नल हेड अपर र आउटर पार्टमा रहन्छ । इन्टर्नल हेड इन्तर र व्याकपार्टमा रहन्छ । यो २ को बीचमा मास्कुली स्पाइरल शुभ रहन्छ ।

ह्युमेरस बोनको

लोवर येक्सट्रिमीटीको वयान ।

यो वीफोरदेखि व्याकवार्डस फल्याट हुन्छ । फर्वाडमा थोरै काभर्ड हुन्छ । येसैमा १ ब्रड आर्टिकुलर सर्फेस हुन्छ । १ रिजले

येसलाई २ भाग गराउ छ, येस्को २ दिग्मा येक्सटर्नल कन्डाइल र इन्टर्नल कन्डाइल प्रोजेक्ट गर्छन। यो आर्टिकुलर सर्फेसको आउटर दिग्मा १ स्मथ राउन्ड येमिनेन्स हुन्छ । नाम क्यापिटिलाम दोस्तो नाम रेडियाल हेड आफ दी ह्युमेरस भन्छन । रेडियासको हेडमा जो डीप्रेसन छ, उसैको साथ यो रेडियाल हेड आफ दी ह्युमेरसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो येमिनेन्सको इन्नर साइडमा १ स्यालो ग्रुभ छ, यसैको साथ रेडियासको हेडको इन्नर मार्जिनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो क्यापिटिलामको फ्रान्ट पार्टको आवभमा १ डीप्रेसन छ । फोर आरम फ्लेक्सन गर्ने बेलामा मात्र रेडियासको हेडको आन्टीरियर वर्डरको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

आर्टिकुलर सर्फेसको इन्नरपोर्सनको दोस्तो नाम ट्रुक्लिआर भन्छन । २ वर्डर्सको बीचमा १ डीप्रेसन छ, यो सर्फेस वीफोर देखि व्याकवार्डस कन्भेक्स हुन्छ । साईड टु साईड कन्केभ हुन्छ । येस्को येक्सटर्नल वर्डर, इन्टर्नल वर्डर भन्दा थोरै प्रामिनेन्ट हुन्छ । रेडिआस र आलना जाहाँ फराक रहन्छ, यो ठाउँ उही हो । येस्को इन्टर्नल वर्डर थिक र प्रामिनेन्ट हुन्छ । यो आर्टिकुलर सर्फेसमा जो ग्रुभ छ, उसैको साथ आलना बोनको ग्रेटर सिग्माइड क्याभिटीको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो आन्टीरियर भन्दा पोष्टीरियर दिग्मा ब्रड र डीप हुन्छ । यो ट्रुक्लिआर सर्फेसको फ्रान्ट पार्टको आवभमा १ स्माल डीप्रेसन छ । नाम करुनयेड फसा भन्छन । फोर आरमको फ्लेक्सन गर्ने बेलामा आलनाको करुनयेड प्रसेसको साथ लाग्छ । यो ट्रुक्लिआर सर्फेसको व्याकपार्टको आवभमा १ डीप ट्राईयाङ्गुलर डीप्रेसन छ । नाम अलिक्रेनन फसा

१६ फ्लक्सरकार्पाइ आलनेरिस ।

येक्सटर्नल कन्डीलयेट रिजमा २-

१७ सुपीनेटर लाङ्गस ।

१८ येक्सटेन्सरकार्पाइ रेडियालीस लाङ्गिअर ।

येक्सटर्नलकन्डाइलमा ५-

१९ येक्सटेन्सरकार्पाइ रेडियालीस ब्रीभिअर ।

२० येक्सटेन्सर कम्प्युनिस डिजिटोरम ।

२१ येक्सटेन्सर मीनिमाइडीजिटार्इ ।

२२ येक्सटेन्सरकार्पाइ आलनेरिस ।

२३ सुपीनेटर ब्रीभिस ।

येक्सटर्नलकन्डाइलको ध्याकमा १-

२४ यानकोनीयास ।

आलना बोनको बयान

यो फोर आरमको इन्नर साइडमा रेडिआसको साथ २ रहन्छ, यो रेडिआस भन्दा लार्ज र लाङ्ग हुन्छ । येस्को अपर येक्सट्रिमिटी थिक र ष्ट्राङ्ग हुन्छ । येस्ले येलवोजयेन्ट बनाउने काम दिन्छ । येस्को १ स्याफ्ट । २ येक्सट्रिमिटीज हुन्छ ।

अपर येक्सट्रिमिटीको बयान ।

यो ष्ट्राङ्ग हुन्छ, येसैमा २ लार्ज कार्भर्ड प्रसेसेस हुन्छ । नाम अलिक्रेनन प्रसेस १ । करुनयेड प्रसेस १ ।

येसैमा २ कन्केभ आर्टिकुलर क्याभिटीज हुन्छ । नाम ग्रेट सिगमाईड क्याभिटी ? । लेसर सिगमाईड क्याभिटी ? ।

अलिक्रेनन प्रसेसको बयान ।

यो लार्ज थिक कार्भ येमिनेन्स हुन्छ । आल्ट्रा बीनको अपर र व्याकपार्टमा रहन्छ । येस्को फर्वार्डमा कार्भर्ड हुन्छ । अलिक्रेनन प्रसेसको पोष्टीरियर सर्फेस व्याकवार्डदिग्मा जान्छ । यो ट्राइयाङ्गुलर स्मुथ र सावकुटेनियास हुन्छ । येस्को अपर सर्फेस अपवार्डदिग्मा जान्छ । येस्को बीहार्डिन्डमा १ राफ इम्प्रेसन छ, येसैमा ट्राईसेप्स मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को फ्रान्टमा १ क्यान्स-भर्स ग्रुभ छ, येसैमा गेलवोजयेन्टको पोष्टीरियर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आन्टीरियर सर्फेस स्मुथ र कन्केभ हुन्छ । ताजा भयामा कार्टिलेजले काभार गर्छ, येसले ग्रेट सिगमाईड क्याभिटीको अपर व्याकपार्ट बन्छ । येस्को ल्याटास्याल वर्डर्समा १ ग्रेभ छ, येसैमा लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को इन्टर वर्डरमा फ्लेक्सरकार्पाई आलनेरिस मासलको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । आउटर वर्डरमा यानकोनियास मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

कस्नेड प्रसेसको बयान ।

आल्ट्राको अपर र फ्रान्टमा राफ र ट्राइयाङ्गुलर येमिनेन्स हुन्छ । यो होराईजेन्टल भै फर्वार्डदिग्मा प्रोजेक्ट गर्छ, येसले ग्रेट सिगमाईड क्याभिटीको लोवर पार्ट बन्छ । येस्को बेस स्पाफ्टको साथ मिल्छ, येस्को ग्रेव्क्स प्वाइन्टेड हुन्छ । फोर आरम्भको

फ्लेक्सन गर्ने बेलामा ह्युमेरसको करुनयेड डीप्रेसनमा लाग्छ, येस्को अपर सर्फेस स्मुथ र कन्केभ हुन्छ । येसैले ग्रेट सिगमाइड क्याभिटीको लोवर पार्ट बन्छ, येस्को आन्डर सर्फेस कन्केभ हुन्छ । येस्को इन्नरदिग्मा १ राफ इम्प्रेसन छ, येसैमा ब्रेकियालिस आन्टाइकस मासल इन्सरसन हुन्छ । यो सर्फेस र स्याफ्ट जाहाँ मिल्छ, तेसै ठाउँमा १ राफ येमिनेन्स छ । नाम ट्युवर्कल आफ दी आल्ला येसैमा वोब्लिक लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आउटर सर्फेसमा १ न्यारो अब्बोड आर्टिकुलर डीप्रेसन छ । नाम लेसर सिगमाइड क्याभिटी भन्छन । येस्को इन्नर सर्फेसमा १ मार्जीन छ, उसैमा इन्टर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्टको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येहि सर्फेसको फ्रान्ट पार्टमा १ स्माल राउन्डयेमिनेन्स छ, येसैमा फ्लेक्सर साब्युमिस डिजीटोरम मासलको १ हेड आटाचमेन्ट हुन्छ । येहि येमिनेन्सको बीहाईन्डमा १ डीप्रेसन छ, उसैमा फ्लेक्सर प्रोफन्डस डिजिटोरमको १ पार्ट अरिजिन हुन्छ । येहि येमिनेन्सको तल्लोदिग्मा १ रिज हुन्छ, तेसैमा प्रोनेटर रेडियाई टेरिस मासलको १ हेड आटाचमेन्ट हुन्छ । करुनयेड प्रसेसको लोवर पार्टमा फ्लेक्सर लाङ्गस पलीसिस मासल उठ छ ।

ग्रेटर सिगमाइड क्याभिटीको बयान ।

यो १ लार्ज सेमिलुनर डीप्रेसन छ, यो अलिक्रेनन प्रसेस र करुनयेड प्रसेसले बन्छ । येसैको साथ ह्युमेरस बोनको ट्रक्लीआर सर्फेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को ल्याटास्याल वर्डरको मिडिलमा १ नच छ । यो क्याभिटी आवभदेखि डाउनवार्डस

कन्केभ हुन्छ । १ रिजले येसलाई डिभाइड गर्छ, येस्को इन्टर्नल पोर्सन लार्ज हुन्छ । ट्र्यान्सभर्सदिग्मा थोरै कन्केभ हुन्छ । येक्स-टर्नलपोर्सनको आवभ कन्भेक्स हुन्छ । वीलोमा थोरै कन्केभ हुन्छ ।

लेसर सिगमाइड क्याभिटीको बयान ।

यो करुनयेड प्रसेसको आउटर साईडमा १ न्यारो आर्टिकुलर डीप्रेसन छ । रेडियासको हेडको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो वीफोरदेखि व्याकवार्डस कन्केभ हुन्छ । येस्को येक्सट्रिमिटीमा अर्विक्युलर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

स्याफ्टको बयान ।

येस्को अपर पार्टको आकार प्रिजमेटिक हुन्छ । बीहाईन्ड-देखि फर्वाड काभर्ड हुन्छ । उइ डाउटदेखि इनवार्ड पनी काभर्ड हुन्छ । येक्सटर्नल र बीहाईन्ड कन्भेक्स हुन्छ । येस्को सेन्टर पार्ट राउन्ड स्मुथ हुन्छ । आउटवार्डदिग्मा थोरै काभर्ड हुन्छ । आवभ-देखि डाउनवार्ड सानु २ हुदै जान्छ । येस्को ३ वर्डर्स । ३ सर्फे-सेस हुन्छन् ।

आन्टीरियर वर्डरको बयान ।

आवभमा करुनयेड प्रसेसको इन्नर आङ्गलदेखि वीले मा ट्राइलयेड प्रसेसको फ्रान्टसम्भ टाविनेट हुन्छ । यो वर्डर आवभमा राम्रो संग देखिन्छ, येस्को मिडिल स्मुथ र राउन्ड हुन्छ । येसैमा फलेक्सर प्रोफण्डस डिजिटोरम मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को

लोवर फोर्थको आन्टीरियेर सर्फेसमा ? वोब्लिक रिज हुन्छ । यसैमा प्रोनेटर क्वाडरेटस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यसले आन्टीरियेर र इन्टर्नल सर्फेसलाई सेपारेट गराउ छ ।

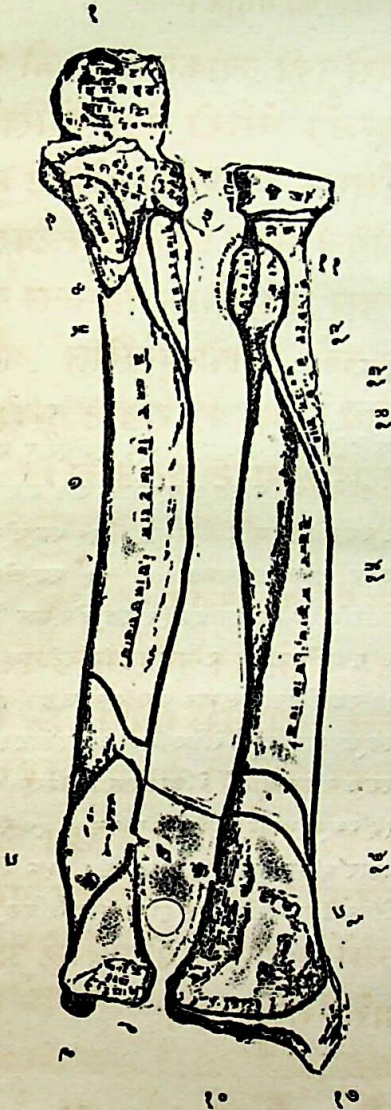
पोष्टीरियेर वर्डरको बयान ।

आवभमा अलिक्रेनन प्रसेसको व्याकपार्टमा जो ट्राईयाङ्गुलर साबकुटेनियास सर्फेस हुन्छ । यसैको येपेक्सदेखि वीलोमा एडिलयेड प्रसेसको व्याकपार्टसम्म यो वर्डर टाविनेट हुन्छ । यो वर्डरको अपर थ्री, फोर्थ राम्रो संग देखिन्छ । यसैमा फ्लेक्सरकार्पाई आलनेरिस र फ्लेक्सर प्रोफण्डस डिजिटोरम मासल्स र येक्सटेन्सरकार्पाई आलनेरिस मासलको आपोन्युरेसिस आटाचमेन्ट हुन्छ । यो वर्डरको लोवर फोर्थ स्मुथ र राउन्ड हुन्छ । यसैले इन्टर्नल र पोष्टीरियेर सर्फेसलाई सेपारेट गराउ छ ।

येक्सटेर्नल वर्डरको बयान ।

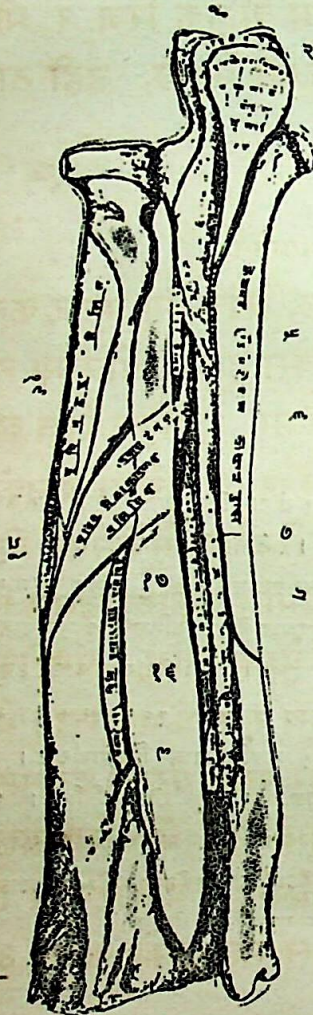
येस्को दोश्रो नाम इन्टर वोसोयेस वर्डर भन्छन । यो आवभमा २ लाइन्स भयेर उठी तल १ लाइनभै गयाको छ, येहि २ लाइनको बीचको जगामा सुपोनेटर ब्रीभिस मासलको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यो वर्डरको मिडिल प्रोमीनेन्ट हुन्छ । लोवर भाग स्मुथ र राउन्ड हुन्छ । यो वर्डरको अपर फोर्थ छोडेर अरु बाकीमा इन्टरवोसियेस मेम्ब्रेन आटाचमेन्ट हुन्छ । यो वर्डरले आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर सर्फेसलाई सेपारेट गराउ छ ।

नं ४१ लेफ्ट फोर आर्म को बोनस यग्राष्टिरियर साफेस ।

- १ गेटार सिगमयड क्वाभिडि । २ करोनयड प्रसेस
३ । लेसार सिगमयड क्वाभिडि । ४ ब्रेकियालिअ
एण्डाकास । ५ फ्लेक्सर लंगस पलसिस ।
६ सुपाइ नेटार त्रिभिस । ७ फ्लेक्सर डिजिटोगाम
प्रोफाडा । ८ प्रोनेटार कीयाडरेटास । ९ हाड
लयड प्रोसेस । १० रेडियास को साथ जोड़ने ।
११ वाइसिपिटाल टिउबारसिटि । १२ बार्सा
लाड । १३ सुपाइनेटार त्रिभिस । १४ वीवलिक
लाइन । १५ फ्लेक्सर लंगस पलसिस । १६
प्रोनेटार कीयाडरेटास । १७ हाडलयड प्रोसेस ।
१८ सुपाइनेटार लंगस ।

नं ४२ लेज्ट फोर आर्म को बोनस पोष्टरियर साफैस ।

१ ट्राइसेप्स । २ सावकिल्टेनियास । ३ फ्लेक्सर सावलिमिस डिजिटोराम । ४ एन की नियास । ५ वीवलिक लाइन । ६ फ्लेक्सर डिजिटोराम प्रोफाण्डास । ७ एक्टेन्सर कार्पाइ आलनेरिस । ८ एक्टेन्सर लंगस पलिसिस । ९ एक्टेन्सर ईन्डिसिस । १० एक्टेन्सर कापि आलनारिसलाई । ११ एक्टेन्सर मिनिमि डिजिटलाई । १२ एक्टेन्सर त्रिभिस र एक्टेन्सर कमिडनिस डिजिटोराम लाइ । १३ एक्टेन्सर लंगस पलिसिस लाइ । १४ एक्टेन्सर कार्पि रेडियलिस त्रिभिर लाइ । १५ एक्टेन्सर कार्पि रेडियलिस लंगियर लाइ । १६ एक्टेन्सर त्रिभिस पलिसिस । १७ एक्टेन्सर असिस मेटाकार्पि पलिसिस । १८ प्रोनेटर रेडियाई टिरिस । १९ सुपाइनेटर त्रिभिस ।

आन्टीरियेर सर्फे स्को बयान ।

यो सर्फेस वीलो भन्दा आवभ ब्रड हुन्छ । अपर थो फोर्थ कन्केभ हुन्छ । यसैमा फलेक्सर प्रोफन्डस डिजिटोरम मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को लोवर फोर्थ कन्केभ हुन्छ । यसैमा प्रोनेटर काड्रेटस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येहि लोवर फोर्थमा १ वोव्लिक प्रामीनेन्ट रिज हुन्छ । नाम वोव्लिक रिज र प्रोनेटर रिज भन्छन । अपर र मोडिल थार्ड जाहाँ मिल्छ, उही ठाउँमा न्युट्रियान्ट केनाल रहन्छ ।

पोष्टीरियेर सर्फेस्को बयान ।

यो व्याकवार्ड र आउटवार्ड जान्छ, आवभमा ब्रड र कन्केभ हुन्छ । मिडिलमा थोरै न्यारो र कन्भेक्स हुन्छ । वीलोमा न्यारो र स्मुथ राउन्डेड हुन्छ । येस्को आवभमा १ वोव्लिक रिज छ, यो रिजको आवभमा जो ट्राइयाङ्गुलर सर्फेस छ, उसैमा यानकोनियास मासलको इन्सर्सन हुन्छ । यो रिजमा सुपीनेटर ब्रीभीस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को वीलोमा १ लञ्जीच्युडिनल रिजले यो सर्फेसलाई २ भाग गर्छ, कोही २ ले येस्को नाम पार्वेन्डीक्युलर लाइन भन्छन, येस्को इन्टर्नलपार्ट स्मुथ र कन्केभ हुन्छ । यसैमा येक्सटेन्सरकार्पाई आलनेरिसले काभार गर्छ, येस्को येक्सटेन्सल-पोर्सन वाइड र राफ हुन्छ । यसैमा सुपोनेटर ब्रीभीस मासल र येक्सटेन्सर ओसिसमेटाकार्पाई पलिसिस र येक्सटेन्सर लाङ्गलस पलिसिस र येक्सटेन्सर इन्डीसिस मासलको पार्टस आटाचमेन्ट हुन्छ ।

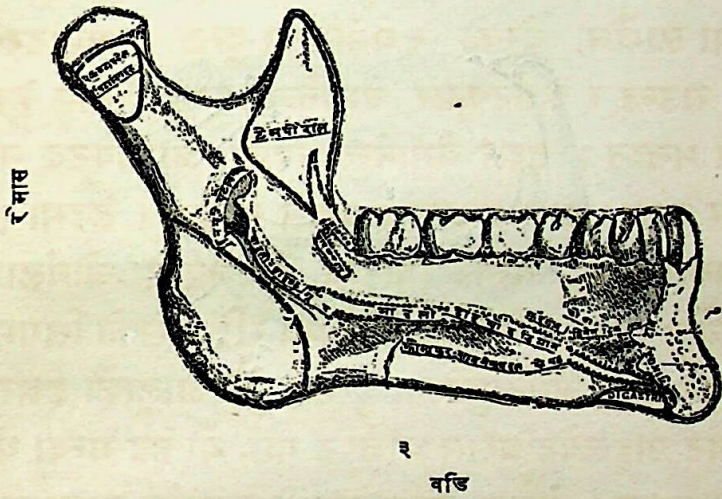
इन्टरनल सर्फेसको बयान ।

येस्को आवभमा ब्रड र कन्केभ हुन्छ । वीलोमा न्यारो र कन्भेस हुन्छ । येस्को अपर थ्री फोर्थमा फ्लेक्सर प्रोफुन्डस डिजिटोरम मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को लोवर फोर्थमा सावकुटेनियास हुन्छ ।

लोवर येक्सट्रिमिटीको बयान ।

येस्को आकार स्माल हुन्छ । यो रिष्टजयेन्टको आर्टिकुलेशनमा लाग्दैन, येस्को २ येमीनेन्स हुन्छ । आउटर येमीनेन्स लार्ज राउन्ड र आर्टिकुलर येमीनेन्स हुन्छ । नाम हेड आफ दी आल्ला भन्छन । इन्नर येमीनेन्स न्यारो प्रोजेक्टिड नान आर्टिक्युलर हुन्छ । नाम ट्राइलयेड प्रसेस भन्छन । हेडमा १ आर्टिक्युलर फ्यासेट छ, येस्को १ पार्टमा रिष्टजयन्ट जोर्नलाई फाइब्रो कार्टिलेज रहन्छ । रिमेनिडपोर्सनमा रेडिआसको सिगमाईड क्याभिटीको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो आल्लाको इन्नर र व्याक्-पार्टबाट ट्राइलयेड प्रसेस प्रोजेक्ट गर्छ, यो हेड भन्दा थोरै लोवर-दिग्मा जान्छ । यसैमा रिष्टजयेन्टको इन्टरनल ल्याटास्माल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । हेड र ट्राइलयेड प्रसेसको बीचमा १ डो-प्रेसन छ । यसैमा ट्राईयाङ्गुलर इन्टर आर्टिक्युलर फाइब्रो कार्टिलेज आटाचमेन्ट हुन्छ । हेडको बीहार्डन्डमा १ स्यालो ग्रुभ रहन्छ । यसबाट येक्सटेन्सरकार्पाई आलनैरिस मासलको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

नं २६ ट्रैनफिरियर म्याक्सिलारि बोन इनार साफेस ।

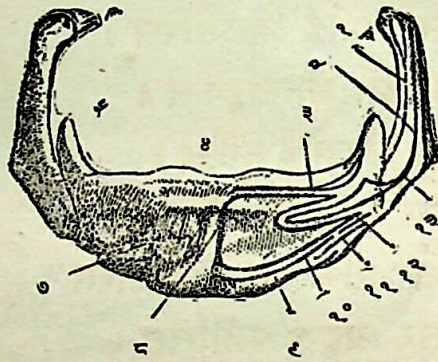

१। जिनि वी ह्यडवी खीसास ।

२। जिनि वी ह्यडवी डियास ।

३। माडलो ह्यडरिज ।

नं २७ हाइयड वोन एण्टरियर साफेस।

- १। मिडल कन ट्रिक्लर। २। हाईवी ग्लोसास। ३। कण्डी ग्लोसास। ४। जिनिवी हाइवी ग्लोसास। ५। लेसर कर्णुया। ६। ग्रेटर कर्णुया। ७। वडि। ८। जिनिवी हाइयड। ९। टार्गी हाइयड। १०। माइली हाइयड। ११। वीमी हाइयड। १२। टाइली हाइयड। १३। थाइरो हाइयड।

आल्ला बोनको

आर्टिकुलेशन २ बोनस ।

रेडिआस बोन १

ह्युमेरस बोन १

आल्ला बोनको

मासल्स १४ हुन्छन् ।

१ ट्राईसेप्स ।

२ यानकोनीयास ।

३ फ्लेक्सर कार्पाई आलनेरिस ।

४ ब्रेकीयालिस आन्टाइकस ।

५ प्रोनेटर रेडिआई टेरिस ।

६ फ्लेक्सर साब्लुमीस डिजिटोरम ।

७ फ्लेक्सर प्रोफण्डस डिजिटोरम ।

८ फ्लेक्सर लाङ्गस पलीसिस ।

९ प्रोनेटर क्वाड्रेटस ।

१० येक्सटेन्सर कार्पाई आलनेरिस ।

११ सुपीनेटर ब्रीभीस ।

१२ येक्सटेन्सर असिसमेटाकार्पाई पलीसिस ।

१३ येक्सटेन्सर लाङ्गस पलीसिस ।

१४ येक्सटेन्सर इन्डीसिस ।

रेडिआस बोनको बयान ।

यो फोर आरमको आउटर साईडमा हुनाले आल्लाको संगै संगै रहन्छ । येस्को अपर येन्ड स्माल हुन्छ । येलवोजयेन्टको १ पार्ट बन्छ । येस्को लोवरयेन्ड लार्ज हुन्छ । रिष्टजयेन्टको १ पार्ट बन्छ । येस्को १ स्याफ्ट । २ येक्सट्रिमिटीज हुन्छ ।

अपर येक्सट्रिमिटीको बयान ।

येस्मा:— १ हेड । १ नेक । १ व्युवेरोसिटि रहन्छन ।

हेड सिलिन्डीकल हुन्छ, येस्को अपर सर्फेस डीप्रेष्ट हुन्छ । येसैको साथ ह्युमेरस बोनको रेडिआल हेडको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । हेडको सार्कम फारेन्समा १ स्मुथ आर्टिकुलर सर्फेस हुन्छ । ताजा भयामा कार्टिलेज रहन्छ । यो इन्टर्नलडिगमा ब्रड हुन्छ । आल्लाको लेसरसिगमाइड क्याभिटीको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को सार्कम फारेन्सको बाकी भाग न्यारो हुन्छ । अर्विक्युलर लीगामेन्टको भीत्र रोटेट गर्छ । हेडको तल १ राउन्ड स्मुथ कन्स-ट्रिक्टेड हुन्छ । नाम नेक येस्को बीहाईन्डमा १ रिज छ, तेसैमा सुपिनेटर ब्रीभीस मासलको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । नेकको बीनिय, इन्नर र फ्रान्टमा १ राफ येमिनेन्स छ । नाम वाइसिपीटल व्युवेरोसिटि, येस्को सर्फेस १ भार्टिकल लाइनले २ पार्टमा डिभाइड हुन्छ, येहि २ पार्टस मध्ये पोष्टीरियर पार्ट राफ हुन्छ, उसैमा वाइ-सेप्स मासलको टेन्डन इन्सरसन हुन्छ । येस्को आन्टीरियर पार्ट स्मुथ हुन्छ, तेसै ठाउँमा १ वासा रहन्छ ।

स्याफ-को वयान ।

येस्को आकार प्रिजमयेड हुन्छ । वीलो भन्दा आवभ न्यारो हुन्छ । थोरै काभर्ड र आउटवार्डदिग्मा कन्भेक्स हुन्छ । येस्को ३ सर्फेसेस हुन्छ । ३ वर्ड्सले येहि सर्फेसेसलाई सेपारेट गराउ छ ।

आन्टीरियर वर्डरको वयान ।

यो आवभमा व्युवेरोसिटिको लोवर पार्टदेखि, वीलोमा छाइलयेड प्रसेसको वेसको आन्टीरियर पार्टसम्म, येक्सटेन्डेड गर्छ । येस्ले आन्टीरियर र येक्सटर्नल सर्फेसलाई सेपारेट गराउ छ, येस्को अपर थार्ड प्रामिनेन्ट हुन्छ । यो वोव्लिक भै डाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा जान्छ, नाम वोव्लिक लाइन आफ्दी रेडिआस । येस्को येक्सटर्नलदिग्मा सुपिनेटर ब्रीभीस मासल । इन्टर्नलदिग्मा फ्लेक्सर लाङ्गस पलिसिस मासल । यो २को बीचमा फ्लेक्सर साब्लिमीस डिजिटोरम मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को मिडिल थार्ड राउन्ड हुन्छ । येस्को लोवर फोर्थ सार्फ र प्रामिनेन्ट हुन्छ । येसैमा प्रोनेटर क्राडरेटस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । १ साल व्युवर्कलमा यो टार्विनेट हुन्छ । तेसैमा सुपिनेटर लाङ्गस मासलको टेन्डन इन्सरसन हुन्छ ।

पोष्टीरियर वर्डरको वयान ।

यो आवमा रेडिआस बोनको नेकको व्याकपार्टदेखि वीलोमा छाइलयेड प्रसेसको वेसको पोष्टीरियर पार्टमा टार्विनेट हुन्छ । येस्ले पोष्टीरियर र येक्सटर्नल सर्फेसलाई सेपारेट गराउ छ ।

येस्को आवभ र वीलोमा राम्रो संग देखिदैँन तर मीडिल थार्डमा राम्रो संग देखिन्छ ।

इन्टर्नल वर्डरको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम इन्टर ओसियेस वर्डर भन्छन । यो आवभमा व्युवेरोसिटिको व्याकपार्टदेखि, लोवर पार्टमा २ रिजेसले डिभाइड गरिकन सिगमाइड क्याभिटीको आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर मार्जिनसम्म जान्छ । यो वर्डरले आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर सर्फेसलाई सेपारेट गर्छ, यसैमा इन्टर ओसियेस मेम्ब्रेन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आन्टीरियेर सर्फेसको बयान ।

येस्को अपर थ्री, फोर्थ न्यारो र कन्केभ हुन्छ । येस्ले फ्लेक्सर लाङ्गस पलीसिस मासललाई आटाचमेन्ट दिन्छ । येस्को लोवर फोर्थ ब्रड र फ्ल्याट हुन्छ । यसैमा प्रोनेटर क्राइरेटस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो सर्फेसमा १ व्युट्रियान्ट फोरामेन छ ।

पोष्टीरियेर सर्फेसको बयान ।

यो राउन्ड कन्भेक्स हुन्छ । येस्को अपर थार्ड स्मुथ हुन्छ । येस्लाई सुपिनेटर ब्रीभीस मासलले काभार गर्छ । येस्को मीडिल थार्ड ब्रड र थोरै कन्केभ हुन्छ । येस्को आवभमा येक्सटेन्सर असिस मेटाकार्पाई पलीसिस मासल, वीलोमा येक्सटेन्सर ब्रीभीस पलीसिस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को लोवर थार्ड ब्रड र कन्भेक्स हुन्छ । यो ठाउँमा अरु २ मासलको टेन्डनले काभार गर्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

यो राउन्ड कन्भेक्स हुन्छ । येस्को अपर थार्डमा सुपिनेटर ब्रीभीस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को सेन्टरमा १ राफ रिज छ, तेसैमा प्रोनेटर रेडिआई टेरेस मासल इन्सरसन हुन्छ । येस्को लोवर पार्ट न्यारो हुन्छ । येसैमा येक्सटेन्सर असिस मेटाकार्पाई पलीसिस मासल र येक्सटेन्सर ब्रीभीस पलीसिस मासलको टेन्डनले काभार गर्छ ।

लोवर येक्सट्रिमीटीको बयान ।

यो लार्ज र काडरी ल्याटास्याल हुन्छ । येसैमा २ आर्टिकुलर सर्फेसेस हुन्छ । यो २ मध्ये (पैहा सर्फेस) येक्सट्रिमीटी हुन्छ, तेसैमा कार्पास बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । (दोस्रो सर्फेस) बोनको इन्नर साइडमा रहन्छ, येसैको साथ आल्ला बोनको आर्टिकुलेशन हुन्छ । कार्प्याल आर्टिकुलर सर्फेस ट्राइयाङ्गुलर र कन्केभ स्मुथ हुन्छ । १ आ टोरो पोष्टेरियर रिजले येस्को २ पार्टमा डिभाइड हुन्छ । यो २ भागको मध्ये येक्सटर्नल भाग लार्ज र ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । स्क्वाक्वायेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्नर भाग स्माल र काडरि ल्याटास्याल हुन्छ । सेमिलुनर बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । आल्लाको साथ जो ठाउँमा आर्टिकुलेशन हुन्छ । नाम सिगमाइड क्याभिटी आफ दी रेडिआस, यो न्यारो कन्केभ र स्मुथ हुन्छ । आल्ला बोनको हेडको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को सार्कमफारेन्समा ३ सर्फेसेस हुन्छ ।

१ आन्टीरियर सर्फेस ।

२ पोष्टीरियेर सर्फेस ।

३ येक्सटर्नल " ।

आन्टीरियेर सर्फेस, राफ र इरेगुलर हुन्छ । यसैमा रिष्टज-यन्टको आन्टीरियेर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेस वोब्लिक भै डाउनवार्डदिग्मा प्रोजेक्ट गर्छ । नाम एाइलयेड प्रसेस, येस्को वेसमा सुपिनेटर लाङ्गस मासलको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को येपेक्समा रिष्टजयन्टको येक्सटर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यो प्रसेसको आउटर सर्फेसमा १ फल्याट ग्रुभ छ, तेस्वाट येक्सटेन्सर असिस मेटाकार्पाई पलीसिस र येक्सटेन्सर ब्रीभीस पलीसिसको टेन्डन जान्छ ।

पोष्टीरियेर सर्फेस कन्भेक्स हुन्छ । रिष्टजयन्टको पोष्टीरियेर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ, यसै सर्फेसमा ३ ग्रुभ हुन्छ, उही आउटदेखि इनवार्डमा फाष्ट ग्रुभमा ब्रड र खालो हुन्छ । १ रिजले यो ग्रुभ २ पार्टमा डिभाइड हुन्छ । येस्को आउटर भागमा येक्सटेन्सर कार्पाई रेडियालीस लाङ्गीअर मासलको टेन्डन जान्छ । इन्नर भागमा येक्सटेन्सर कार्पाई रेडियालीस ब्रीभीअर मासलको टेन्डन जान्छ । सेकेन्ड ग्रुभ यो बोनको सेन्टरमा रहन्छ । यो डीप र न्यारो हुन्छ, यसैवाट येक्सटेन्सर लाङ्गस पलीसिसको टेन्डन जान्छ । थर्ड ग्रुभ इन्टर्नलदिग्मा रहन्छ, यो ब्रड हुन्छ । येस्वाट येक्सटेन्सर इन्डोसिस र येक्सटेन्सर कम्युनिस डिजिटोरम मासलको टेन्डनस जान्छ ।

रेडिआस बोनको

आर्टिकुलेशन ४ बोनस ।

१ ह्यूमेरस ।

२ आल्ला ।

३ स्वयाष्कायेड ।

४ सेमीलुनर ।

रेडिआस बोनको

मासल्स ९ हुन्छन् ।

१ वाइसेप्स ।

२ सुपिनेटर ब्रीभीस ।

३ फ्लेक्सर साब्विमीस डिजिटोरम ।

४ फ्लेक्सर लाङ्गस पलीसिस ।

५ प्रोनेटर क्वाड्रेटस ।

६ येक्सटेन्सर असिस मेटाकार्पाई पलीसिस ।

७ येक्सटेन्सर ब्रीभीस पलीसिस ।

८ प्रोनेटर रेडिआई टेरिस ।

९ सुपीनेटर लाङ्गस ।

ह्यान्डको बयान ।

ह्यान्ड ३ कीसिमको बोनले बन्छ । १ कार्पास । १ मेटाकार्पास । १ फल्याङ्ग्रेस ।

कार्पास बोनको बयान ।

कार्पास बोनस ८ हुन्छन र २ लाइन्समा रहन्छ । पीसि-
फारम वाहेक सबै कार्पासल बोनसमा ६ सर्फेसेस हुन्छन ।

१. नं. आन्टीरियेर, दोस्रो नाम पामर सर्फेस ।
२. नं. पोष्टीरियेरसर्फेस, दोस्रो नाम डर्सल सर्फेस । यो २ स-
र्फेसमा लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।
३. नं. सुपीरियेर सर्फेस, दोस्रो नाम प्रक्सीमेल सर्फेस ।
४. नं. इन्फीरियेर सर्फेस, दोस्रो नाम डीष्टल सर्फेस । यो
२ सर्फेसमा आर्टिकुलेशन हुन्छ ।
५. नं. इन्टर्नल सर्फेस ।
६. नं. येक्सटर्नल सर्फेस ।

स्क्वाक्कायेड बोनको बयान ।

यो फाष्टरोका भीत्र लार्ज हुन्छ । येस्को सुपीरियेर सर्फेस
कन्भेक्स स्मुथ र ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । रेडिआसको लोवरयेन्डको
साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्फीरियेर सर्फेस स्मुथ कन्भेक्स
र ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । ट्रापिजीयेस र ट्रापिजीयेड बोनसको साथ
आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टीरियेर सर्फेसमा १ ग्रुभ छ, येस्मा लीगा-
मेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । आन्टीरियेर सर्फेस आवभमा कन्केभ
हुन्छ । येस्को लोवर र आउटर पार्टमा १ ट्युवर्कल छ, तेसैमा रिष्ट
जयन्टको आन्टीरियेर यानुलर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।
येक्सटर्नल सर्फेस राफ र न्यारो हुन्छ । येसैमा रिष्ट जयन्टको
येक्सटर्नल ल्याटास्सल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । इन्टर्नल

सर्फेसमा २ आर्टिकुलर फ्यासेट छ, यो २ मद्धे सुपीरियेरमा सेमी-
लुनरको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्फीरियेर कन्केभ हुन्छ ।
सेमीलुनर बोनको साथ मिलो असम्याग्राम बोनको हेडको साथ
आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्ह ।

येस्को सुपीरियेर कन्भेक्स आर्टिकुलर सर्फेस, यो अपवार्डमा
राखि पकनू पर्छ, येस्को पोष्टीरियेर सर्फेस आफु तिर फर्काई
राखनू पर्छ येसो गर्नाले आउटर सर्फेसमा जो ट्युवर्कल हुन्छ,
तेसैले थाहा हुन्छ ।

स्क्याप्कायेड बोनको

आर्टिकुलेशन ५ हुन्छ ।

आवभमा ।

रेडियास बोन ?

वीलोमा ।

ट्रापीजियेस ?

ट्रापीजियेड ?

इन्टर्नलमा ।

असम्याग्राम ?

सेमीलुनर ?

येस्को मासल्स कोहो कोहीको आबडाक्टर पलीसिसको
थोरै फाइवर्स लाग्छ ।

सेमीलुनर बोनको बयान ।

यो स्क्याप्कायेड बोन र क्युनिआइफारम बोनको बीचमा

रहन्छ, येस्को सुपीरियर सर्फेस स्मूथ र कन्भेक्स हुन्छ । रेडियास बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्फीरियर सर्फेस कन्भेक्स हुन्छ । असम्याग्रामको हेड र आइसिफारम बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । आन्टीरियर र पोष्टीरियर सर्फेस राफ हुन्छ, येस्मा लीगामेन्ट आटान्मेन्ट हुन्छ । येक्सटर्नल सर्फेस न्यारो र फल्याट हुन्छ, येस्मा १ सेमीलुनर फ्यासेट छ । स्क्वाक्वायेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्टर्नल सर्फेसमा १ स्मूथ क्राडरिल्याटास्पल फ्यासेट छ । क्यानिआइफारम बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्ह ।

येस्को कन्भेक्स आर्टिकुलर सर्फेस अपवार्डमा राखि पक्रनू पर्छ र न्यारो र नान आर्टिक्युलर सर्फेस आरु तिर फर्काई राखनू पर्छ स्क्वाक्वायेडको साथ आर्टिकुलेशन हुनलाई जो सेमीलुनर फ्यासेट रहन्छ, तेतैले दिग छुट्याउँ छ ।

सेमीलुनर बोनको

आर्टिकुलेशन ५ बोन्स ।

कारभमा ।

रेडिआस बोन १

येक्सटर्नली स्क्वाक्वायेड ,, १

इन्टर्नली क्यानिआइफारम ,, १

बीलोमा ।

असम्याग्राम ,, १

आइसिफारम ,, १

सेमीलुनर बोनको मासल छैन ।

क्युनीआईफारम बोनको बयान ।

येस्को आकार पिरामिडाल हुन्छ । पीसीफारम बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुनलाई १ वोभ्याल फ्यासेट छ । येस्को सुपीरियर सर्फेसमा १ इन्टर्नल राफ नान आर्टिकुलरपोर्सन हुन्छ । १ येक्स-टर्नल आर्टिकुलरपोर्सन हुन्छ, यो पोर्सन कन्भेक्स र स्मुथ हुन्छ रिष्टजयन्टको ट्राइयाङ्गुलर इन्टर आर्टिकुलर फाइब्रोकार्टिलेजको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्फीरियर सर्फेस आउटवार्डदिग्मा जान्छ । कन्केभ हुन्छ । आइसिफारम बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टीरियर सर्फेस राफ हुन्छ, येसैमा लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । आन्टीरियर सर्फेसको इन्नर साइडमा १ वोभेल फ्यासेट छ, तेसैमा लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को येक्स-टर्नल सर्फेसमा १ फ्यासेट छ । सेमीलुनर बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्टर्नल सर्फेसमा रिष्टजयन्टको इन्टर्नल ल्याटाल स्पाल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्ह ।

जो सर्फेसमा पीसीफारम बोनको फ्यासेट रहन्छ, त्यो अगाडी पट्टी राखन पर्छ, जो कन्केभो कन्भेक्स सर्फेस आइसिफारम बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, त्यो सर्फेस डाउनवार्डमा राखन पर्छ । यो बोनको बेस जुन दिग्मा रहन्छ, तेसैले दिग छुट्याउँछ ।

क्युनीआईफारम बोनको

आर्टिकुलेशन ३ हुन्छ ।

फ्रान्जमा ।

पीसीफारम

बोन १

येक्सटर्नली सेमीलुनर बोन ?

वीलोमा ।

आइसिफारम , ?

व्युनिआइफारम बोनको मासल छैन ।

पीसीफारम बोनको बयान ।

येस्को आकार स्याल हुन्छ, येस्मा ? आर्टिकुलर फ्यासेट छ ।
कार्पासको आन्टीरियेर र इन्टर्नलसाइडमा रहन्छ । येस्को पोष्टी-
रियेर सर्फेसमा ? स्मूथ वोभेल फ्यासेट छ । व्युनीयाईफारम
बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

आन्टीरियेर सर्फेस राउन्ड र राफ हुन्छ, येसैमा आन्टीरि-
येर यानुलर लीगामेन्ट फ्लेक्सर कार्पाई आलनेरिस र आबडा-
क्टर मिनिमाई डिजीटाई मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को
आउटर र इन्नर सर्फेस राफ हुन्छ । आउटर सर्फेस कन्भेक्स
इन्नर सर्फेस कन्केभ हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्ह ।

येस्को पोष्टीरियेर सर्फेस अर्थात् जुन दिग्मा फ्यासेट छ । यो
आफु तिर फर्काई राखनू पर्छ । तर फ्यासेटपोर्सन थोरै अपवार्डमा
राखनू पर्छ । यो हिसापले पक्रदा आउटर कन्भेक्स सर्फेसले यो
दिग छुट्याउँ छ ।

पीसीफारम बोनको

आर्टिकुलेशन ? बोनस ।

व्युनिआइफारम बोन ?

पीसीफारम बोनको

मासल्स २ हुन्छन् ।

१ फ्लेक्सरकार्पाई आलनेरिस ।

२ आबडाक्टर मीनिमाई डीजिटार्ई ।

ट्रापीजियाम बोनको बयान ।

यो इरेगुलर हुन्छ । यसैमा १ डीप ग्रुभ छ, यसैबाट फ्लेक्सरकार्पाई रेडियालीस मासलको टेन्डन जान्छ । यो बोन स्क्र्याक्कायेड र फाष्ट मेटाकार्पाल बोनको बीचमा रहन्छ । यसको सुपीरियेर सर्फेस कन्केभ र स्मूथ हुन्छ, यसैको साथ स्क्र्याक्कायेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्फीरियेर सर्फेस वोभेल हुन्छ । फाष्ट मेटाकार्पाल बोनको वेस्को साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । आन्टीरियेर सर्फेस न्यारो र राफ हुन्छ, यसैमा १ डीप ग्रुभ छ । फ्लेक्सरकार्पाई रेडियालिस मासलको टेन्डन जान्छ । यहि सर्फेसमा आबडाक्टर पलीसिस, फ्लेक्सर असिसमेटाकार्पाई पलीसिस, फ्लेक्सरब्रीभिस पलीसिस मासल्स र आन्टीरियेर यानुलर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको पोष्टीरियेर र येक्सटर्नल सर्फेस राफ हुन्छ । इन्टर्नल सर्फेसमा २ आर्टिकुलर फ्यासेट हुन्छ, यो २ मध्ये अपर लार्ज र कन्केभ हुन्छ । ट्रापीजियेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । लोवर न्यारो र फ्ल्याट हुन्छ । सेकेन्ड मेटाकार्पाल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्ह ।

येस्को इन्फीरियेर सर्फेस डाउनवार्ड र आन्टीरियेर ग्रुभ

भयाको सर्फेस अगाडी फर्काई राखनु पर्छ । प्रामिनेन्ट राफ नान आर्टिक्युलर सर्फेसले यो दिग छुट्याउँ छ ।

ट्रापीजियेस बोनको

आर्टिकुलेशन ४ बोनस ।

आवभमा ।

स्वयाष्कायेड बोन ?

इन्टर्नली ट्रापीजियेड „ ?

सेकेन्डमेटाकार्पाल „ ?

वीलोमा ।

फाष्ट मेटाकार्पाल „ ?

ट्रापीजियम बोनको

मासल्स ३ हुन्छन् ।

१ आबडाक्टर पलीसिस ।

२ फ्लेक्सर असिसमेटाकार्पाई पलीसिस ।

३ फ्लेक्सर ब्रीभिस पलीसिस ।

ट्रापीजियेड बोनको बयान ।

यो सेकेन्डरोका भीत्र सालेष्ट हुन्छ, येस्को सुपीरियेर सर्फेस क्वाडरि ल्याटास्याल र स्मुथ थोरै कन्केभ हुन्छ । स्वयाष्कायेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्फीरियेर सर्फेस सेकेन्ड मेटाकार्पाल बोनको अपर येन्डको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टीरियेर र आन्टीरियेर सर्फेसेस राफ हुन्छ, येसैमा लीगामेन्ट

आटाचमेन्ट हुन्छ । येक्सटर्नल सर्फेस कन्भेक्स र स्मुथ हुन्छ ।
ट्रापोजियम बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्टर्नल सर्फेसको
फ्रान्टमा कन्भेक्स र स्मुथ हुन्छ, येसैमा असम्याग्राम बोनको साथ
आर्टिकुलेशन हुन्छ । बीहार्ड्ण्ड राफ हुन्छ, येसैमा इन्टर ओसि-
येस लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्ह ।

यो बोनको लार्ज नान आर्टिकुलर सर्फेस आफुतिर फर्काई
राखनू पर्छ । स्मुथ क्राडरि ल्याटासाल आर्टिकुलर सर्फेस अपवार्ड
तिर राखनू पर्छ, येसो गर्नाले कन्भेक्स आर्टिकुलर सर्फेसले
दिग छुट्याउँ छ ।

ट्रापीजियेड बोनको

आर्टिकुलेशन ४ बोनस ।

भावभमा ।

स्वशाष्कायेड बोन ?

बीलोमा ।

सेक्रेन्ड मेटाकार्पाल ,, ?

येक्सटर्नली ट्रापीजियेस ,, ?

इन्टर्नली असम्याग्राम ,, ?

ट्रापीजियेड बोनको मासल छैन ।

असम्याग्राम बोनको बयान ।

कार्पाल बोन मध्ये यो लार्जेष्ट हुन्छ, यो बोन रिष्टको सेन्ट-
रमा रहन्छ । येस्को सुपीरियर सर्फेस राउन्ड र स्मुथ हुन्छ ।

सेमीलुनर बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्फीरियर सर्फेसमा २ रिजेसले ३ फ्यासेट हुन्छ । यसैमा सेकेन्ड, थर्ड र फोर्थ मेटा-कार्पाल बोनसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टीरियर सर्फेस ब्रड र राफ हुन्छ । आन्टीरियर सर्फेस न्यारो, राउन्ड र राफ हुन्छ । यसैमा लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ र आवडाक्टर वोव्लिक्स पली-सिसको एक पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येक्सटर्नल सर्फेसमा १ साल फ्यासेट छ । ट्रापिजियेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, येस्को आवभमा १ डीप राफ शुभ छ, यसैमा लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को सुपीरियरमा १ स्मूथ कन्भेक्स सर्फेस छ । स्क्वाक्वायेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्ह ।

येस्को ब्रड नान आर्टिकुलर सर्फेस आफुतीर फर्काई राखनू पर्छ । येस्को हेड अपवार्ड तर्फ राखनू पर्छ । येक्सटर्नल सर्फेसमा जो आन्टीरियर र इन्फीरियर आङ्गल छ, तेसैको साल आर्टिकुलर फ्यासेटले येस्को दिग छुट्याउँ छ ।

असम्याग्राम बोनको

आर्टिकुलेशन ७ बोनस ।

आवभमा ।

स्क्वाक्वायेड

बोन ?

सेमीलुनर

” ?

वीलोमा ।

सेकेन्ड, थर्ड र फोर्थ मेटाकार्पाल बोनस ३

वेक्सडर्नलमा ।

ट्रापिजयेड

बोन ?

इन्डर्नलमा ।

आइसिफारम

?

असभ्याग्राम बोनको

मासल ? ।

आइडाक्टर वोत्रिकस पलीसिस मासल ?

आइसिफारम बोनको बयान ।

येस्को पामर सर्फेसबाट ? हुक जस्तो प्रसेस प्रोजेक्ट गर्छ, येही हिसापले येस्लाई पैचान्न सुर्विस्ता हुन्छ । येस्को सुपीरियेर सर्फेस न्यारो, कन्भेक्स र स्मृथ हुन्छ, येस्मा सेमीलुनर बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । इन्फोरियेर सर्फेसमा फोर्थ र फिथ मेटाकार्पाल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टीरियेर सर्फेस ट्राईयाङ्गुलर र राफ हुन्छ, येस्मा लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । आन्टीरियेर सर्फेसको लोवर इन्नर साइडमा ? काभर्ड हुक जस्तो प्रसेस हुन्छ, नाम आइसिफारम प्रसेस । येस्को येपेक्समा यानुलर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को इन्नर सर्फेसमा फ्लेक्सर ब्रीभिस मीनिमाई डोजिटाई र फ्लेक्सर असिस मेटाकार्पाई मीनिमाई डोजिटाई मासलस आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आउटर साइडमा ? ग्रुभ छ, येस्बाट फ्लेक्सर टेन्डन्स पासमा जान्छ । इन्टर्नल सर्फेसमा क्यानिआइफारम बोनको साथ आर्टि-

कुलेशन हुन्छ । येक्सटर्नल सर्फेसमा असम्याग्राम बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्ह ।

येस्को हुक जस्तो प्रसेस अगाडी पट्टी राख्नू पर्छ । जुन आर्टिकुलर सर्फेस मेटाकार्पाल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, त्यो सर्फेस डाउनवार्डमा राखि पक्कनू पर्छ । येस हिसापले पक्कदा यो प्रसेसको कन्केभ सर्फेसले दिग छुट्याउँ छ ।

आइसिफारम बोनको

आर्टिकुलेशन ५ बीन्स ।

भावसमा ।

सेमिलुनर बोन ?

बीलोमा ।

फर्थ र फिफ्थ मेटाकार्पाल बोन्स २

इन्टर्नलमा ।

क्युनि आइफारम बोन ?

येक्सटर्नलमा ।

असम्याग्राम बोन ?

आइसिफारम बोनको

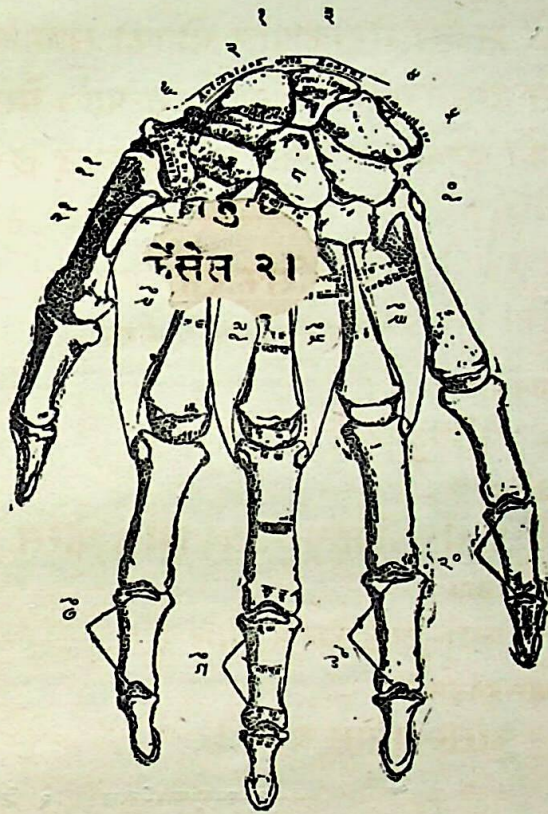
मासल्स ३ हुन्छन ।

१ फ्लेक्सर ब्रीभीस मोनिमाई डीजिटार्ई ।

२ फ्लेक्सर असिसमेटाकार्पाई मोनिमाई डीजिटार्ई ।

३ फ्लेक्सर कार्पाई आलनेरिस ।

नं ४३ लेफ्ट ह्याण्ड को वीनस डर्साल सार्फेस !

१ रेडियास की साथ जोड़ने । २ स्क्वाफ्योड । ३ सेमिलिडगार । ४ किल्टनफर्म । ५ पाईसि फर्म । ६ ट्रापिजियम । ७ ट्रापिजयड । ८ असम्यागनाम । ९ आन्कि फर्म । १० एक, एनसार कार्पि आलनारिस । ११ एक, एनसार कार्पि रेडिएलिस लगियाग । १२ एक, एनसार कार्पि रेडिएलिस त्रिभियर । १३ फाई डर्साल इण्टागोसास । १४ सेकेन्ड डर्साल इण्टागोसास । १५ थर्ड डर्साल इण्टागोसास । १६ फोर्थ डर्साल इण्टागोसास । १७ एक, एनसार डिजिटोरम कमिड निस र एक, एनसार इन्डिसिस । १८ एक, एनसार डिजिट कमिडन । १९ एक, एनसार डिजिट कमिडन र एक, एनसार मिनिमाड डिजिट ।

नं ४० लेफ्ट हिडमारास पोष्टरियर साफेस ।

फारम बो

- १ इन्फ्राप्याइनैडास । २ टिरिस भाइनर ।
 ३ ट्राइसेप्सकीएकष्टार्नाल हेट । ४ मास
 किउलो स्याइराल नाभर सुपरिथर प्रीफोन्डालाइ
 युभ् । ५ ट्राइसेप्स की इष्टार्नाल हेट । ६
 वोलिक्लीनन डिपेसान । ७ फ्रिक्सार कार्पाइ
 आलना । ८ ट्राक्लिया । ९ ग्राकोनियास ।

मेटाकार्पोल बोनको बयान ।

यो ५ हुन्छन । यो लाङ्ग र सिलिण्डिकल बोन जस्तो हुन्छ ।
येस्को १ स्याफ्ट र २ येक्सट्रिमीटिज हुन्छ ।

स्याफ्टको बयान ।

येस्को आकार प्रिजमयेड हुन्छ । फ्रान्टमा कन्केभ हुन्छ ।
लञ्जीच्युडिनल दिगको बीहाईन्डमा कन्भेक्स हुन्छ,
यो स्याफ्टको ३ सर्फेसेस हुन्छः—

ल्याटास्याल सर्फेसेस २ ।

पोष्टीरियर सर्फेस १ ।

ल्याटास्याल सर्फेस कन्केभ हुन्छ, यसैमा इन्टर वोसियास
मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको पोष्टीरियर सर्फेसको डीष्टल
हाप मा १ स्मूथ ट्राइयाङ्गुलर फ्ल्याट जगा छ, यसैमा येक्सटेन्सर
मासलको टेन्डनले काभार गर्छ ।

कार्पो ३ येक्सट्रिमीटो

अथवा

वेसको बयान ।

यो आवभमा कार्पोस बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।
२ दोगमा मेटाकार्पोल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को
डर्सल र पामर सर्फेसेस राफ हुन्छ, येस्मा टेन्डन्स र लीगामेन्ट
आटाचमेन्ट हुन्छ ।

डीजिटल येक्सट्रिमिटी

अथवा

हैडको बयान ।

यो फाष्ट फ्ल्याङ्गको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । हैडको २ दिग्मा १।१ ट्युवर्कल हुन्छ । मेटाकार्पो फ्ल्याङ्गीयाल जयेन्टको ल्याटासाल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ, येस्को पोष्टीरियर सर्फेस ब्रडर फ्ल्याट हुन्छ । येक्सटेन्सर टेन्डन्सलाई सपोट गर्छ । आन्टीरियर सर्फेसको मीडिल लाइनमा १ प्रुभ हुन्छ, येस्वाट लेक्सर टेन्डन्स जान्छ ।

मेटाकार्पाल बोन आफ् द्वी

थामको बयान ।

अरु मेटाकार्पाल बोन्स भन्दा यो सर्ट र वाइड हुन्छ, येस्को पामर सर्फेस पामको इनवार्डदिग्मा रहन्छ । येस्को स्याफ्टको डल पट्टी फ्ल्याट र ब्रड हुन्छ । अरु २ मेटाकार्पाल बोन्समा जो रिज रहन्छ, येस्को स्याफ्टको डर्सल पछीमा त्यो रिज छैन । येस्को कार्पाल येक्सट्रिमिटीमा १ कन्केभो कन्भेक्स सर्फेस छ । ट्रापिजियामको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येहि येक्सट्रिमिटीको येक्सटर्नलमा १ ट्युवर्कल छ, तेसैमा येक्सटेन्सर असिस मेटाकार्पाई पलीसिस इन्सर्सन हुन्छ । येस्को डीजिटल येक्सट्रिमिटी थोरै कन्भेक्स हुन्छ । येस्को पामर पट्टीको २ दिग्मा २ आर्टिकुलर येमिनेन्सेस देखिन्छ, येहि ठाउँमा र फ्लेक्सर ब्रीभीस पलीसको टेन्डन्सको मुनीमा २ सोमासयेड बोन्स रहन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चोन्ह ।

येस्को वेस अथवा कार्पाल येक्सट्रिमिटी अपवार्ड तर्फ राखनू, डर्सल सर्फेस व्याकवार्ड तर्फ राखनू, येक्सटेन्सर असिस मेटाकार्पाई पलीसिस लाग्ने व्युवर्कल जुन दिग्मा रहन्छ, तेही दिग्को बोन हो भनी थाहा हुन्छ ।

फाष्ट मेटाकार्पाल बोन आफ दी थामको

आर्टिकुलेशन २ बोन ।

ट्रापिजीयेम बोन

?

फाष्ट फल्याञ्ज आफ दी थाम बोन ?

येस्को मासल्स ४ हुन्छन् ।

१ फ्लेक्सर असीस मेटाकार्पाई पलीसिस ।

२ फ्लेक्सर ब्रीभिस पलीसिस ।

३ येक्सटेन्सर असीस मेटाकार्पाई पलीसिस ।

४ फाष्ट डर्सल ईन्टर ओसियास ।

मेटाकार्पाल बोन आफ दी

ईन्डेक्स फीङ्गरको बयान ।

यो अरु मेटाकार्पाल भन्दा लाङ्ग हुन्छ, येस्को वेस लार्ज हुन्छ । येस्को कार्पाल येक्सट्रिमिटीमा २ आर्टिकुलर फ्यासेड्स हुन्छन् । यो २ मध्ये ३ आर्टिकुलर फ्यासेड्स वेसको अपर पट्टीमा रहन्छ । येहि ३ मध्ये मीडिल फ्यासेड लार्ज हुन्छ र ट्रापिजयेडको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येक्सटर्नल फ्यासेड स्माल हुन्छ । ट्रापिजयेमको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । ईन्टर्नल फ्यासेड लाङ्ग

हुन्छ र असम्याग्रामको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को बाकी फ्यासेट येहि बोनको आलुर साईडमा रहेन्छ
र थार्ड मेटाकार्पाल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्ह ।

येस्को वेस आफुतिर फर्काई राखनू पामर सर्फेस अपवार्ड
राखी जुन दिग्मा ल्याटोस्पाल फ्यासेड छैन उसैले दिग छुट्याउँछ ।

सेकेन्ड मेटाकार्पाल बोन आफ दी इन्डेक्स फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन ५ बोनस ।

भावभमा ।

ट्रापिजीथे १ बोन ?

ट्रापिथेड ,, ?

असम्याग्राम ,, ?

इन्टरनलमा ।

थार्ड मेटा कार्पाल बोन ?

बीलोमा ।

फाष्ट फ्ल्याक्सेस आफ दी इन्डेक्स फिङ्गर बोन ?

येस्को मासल्स ६ हुन्छन ।

१ फ्लेक्सर कार्पाइरेडियालिस ।

२ येक्सटेन्सर कार्पाइरेडियालिस लङ्गीअर ।

३ आड्डाक्टर ओवुक्स पलोसिस ।

४ फाष्ट डर्सल इन्टर ओसियास ।

५ सेकेन्ड डर्सल इन्टर ओसियास ।

६ फाष्ट पामर इन्टर ओसियेस ।

मेटाकार्पाळ बोन आफ दी

मीडिल फिङ्गरको बयान ।

यो सेक्रेण्ड मेटाकार्पाळ बोन भन्दा थोरै स्माल हुन्छ, येस्को वेस्को रेडियाल साइडमा १ यंमीनेन्स छ, नाम एाइलयेड प्रसेस । येस्को मुनी र डर्सल पट्टोमा १ राफ सर्फेस छ, येक्स-टेन्सरकार्पाई रेडियालिस ब्रीभिअर आटानमेन्ट हुन्छ । कार्पाळ पट्टोको आर्टिक्लर फ्यासेटको साथ असम्याग्रामको आर्टिकुलेशन हुन्छ, येही बोनको रेडियाल साइडमा १ स्मथ कर्केभ फ्यासेड रहन्छ । सेक्रेण्ड मेटाकार्पाळ बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, येही बोनको आल्वर साइडमा २ स्माल वोभ्याल फ्यासेड्स हुन्छ । फोर्थ मेटाकार्पाळ बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चोन्ह ।

येस्को पामर सर्फेस अपर तरफ गान्ज वेस आङ्गुतिर राख्छ, एाइलयेड प्रसेस जुन दिग्मा रहन्छ, तसैले दिग छुट्याउँछ ।

थर्ड मेटाकार्पाळ बोन आफ दी मीडिल फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन ४ बीन्स ।

आवभमा ।

असम्याग्राम १

वेक्सटर्नलमा ।

सेक्रेण्ड मेटाकार्पाळ बोन १

बीलोमा ।

फाष्ट फल्याञ्ज आफ दी मीडिल फिङ्गर १

इन्टर्नलमा ।

फोर्थ मेटाकार्पाळ बोन १

येस्को मासलस ६ हुन्छन ।

१ येक्सटेन्स कार्पाइ रेडियालीस ब्रीभीअर ।

२ फ्लेक्सर कार्पाइ रेडियालिस ।

३ आइडाक्टर ट्र्यान्सभर्स पलीसिस ।

४ आइडाक्टर वोब्लिकस पलीसिस ।

५ सेकेन्ड डर्सल इन्टर वोसियास ।

६ थार्ड डर्सल इन्टर वोसियास ।

मेटाकार्पाल बोन आफ दी

रिड फिङ्गरको बयान ।

यो थार्ड मेटाकार्पाल बोन भन्दा सर्ट र साल हुन्छ । येस्को वेस साल र काइरि ल्याटासाल हुन्छ । येस्को वेस्को कार्पाल सर्केसमा २ फ्यासेट रहन्छ । असम्याग्राम र आइसिफारमको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को रेडियाल साइडमा २ वोभ्याल फ्यासेट रहन्छ । थार्ड मेटाकार्पाल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को आलूर साइडमा १ कन्केभ फ्यासेट रहन्छ । फीफथ मेटाकार्पाल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्ह ।

येस्को वेस आफुतिर राखनू र पामर सर्फेस अपवार्ड राखनू येस्को वेसको रेडियाल साइडमा २ फ्यासेटस हुन्छ, यसैले दिग छुट्याउँ छ ।

मेटाकार्प्याल बोन आफ दी रिड फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन ५ बोनस ।

भावभमा ।

असम्याग्राम बोन ?

आड्सिफारम बोन ?

येक्सटर्नलमा ।

थार्ड मेटाकार्प्याल बोन ?

इन्टर्नलमा ।

फिफथ मेटाकार्प्याल बोन ?

बीलोमा ।

फाष्ट फ्ल्याञ्ज आफ दी रिड फिङ्गर ?

मेटाकार्प्याल बोन आफ दी रिड फिङ्गरको

मासलस ३ हुन्छन ।

१ थार्ड डर्सल इन्टर वोसियेस ।

२ फोर्थ डर्सल इन्टर वोसियेस ।

३ सेकेन्ड पामर इन्टर वोसियेस ।

मेटाकार्प्याल बोन आफ दी

लिटिल फिङ्गरको बयान ।

येस्को कार्प्याल सर्फेस कन्केभो कन्भेक्स हुन्छ । आड्सि-
फारम बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को आल्लुर साइडमा
१ प्रामिनेन्ट ट्युवर्कल हुन्छ । येसैमा येक्सटेन्सरकार्पाई आलने-
रिस मासलको टेन्डन इन्सरसन हुन्छ । फोर्थ मेटाकार्प्याल बोनको
आर्टिकुलेशन हुने ? फ्यासेट येहि बोनको वेस्को रेडियाल साइ-

डमा रहन्छ । येस्को डर्सल सर्फेसमा १ वोब्रिक रिज देखिन्छ, तेहि रिजको आउटरदिग्मा फोर्थ डर्सल इन्टर वोसियेस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को इन्नर दिग्लाई लिटिल फिङ्गरको येक्सटेन्सर टेन्डनले काभार गर्छ ।

येस्को दिग छुट्याउँने चीन्ह ।

येस्को बेस आफुतिर राखनू पामर सर्फेस अपवार्डमा राखनू, येस्को हेडको जुन दिग्मा ल्याटास्पल फ्यासेट्स हुन्छ, येसैले दिग छुट्याउँ छ ।

मेटाकार्प्याल बोन आफ दी लिटिल फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन ३ बोनस ।

आवभमा ।

आइसिफारम बोन ?

येक्सटेर्नलमा ।

फोर्थ मेटाकार्प्याल बोन ?

वीलोमा ।

फाष्ट फल्याञ्ज आफ दी लिटिल फिङ्गर ?

मेटाकार्प्याल बोन आफ दी लिटिल फिङ्गरको

मासल्स ५ हुन्छन ।

१ येक्सटेन्सर कार्पाई आलनेरिस ।

२ फ्लेक्सर कार्पाई आलनेरिस ।

३ फ्लेक्सर असिस मेटाकार्पाई मोनिमाई डीजिटार्ई ।

४ फोर्थ डर्सल इन्टर ओसियास ।

५ थार्ड पामर इन्टर ओसियेस ।

मेटाकार्प्याल वोनको

१।१ को चीन्ह ।

फाष्ट मेटाकार्प्याल वोनको कार्प्याल येक्सट्रिमिटीमा ल्याटास्याल फ्यासेट्स छैन ।

सेकेन्ड मेटाकार्प्याल वोनको रेडियाल साइडमा ल्याटास्याल फ्यासेट्स छैन । आल्वर साइडमा १ फ्यासेट छ ।

थर्ड मेटाकार्प्याल वोनको रेडियाल साइडमा १, आल्वर साइडमा २, फ्यासेट्स छन ।

फोर्थ मेटाकार्प्याल वोनको रेडियाल साइडमा २, आल्वर साइडमा १, फ्यासेट्स छन ।

फीफथ मेटाकार्प्याल वोनको रेडियाल साइडमा १ फ्यासेट छ ।

फल्याञ्जेस वोनको बयान ।

यो १४ हुन्छ । येस्ले फिङ्गर्स वन्छ अरु अरु फिङ्गरमा ३ टुकुरा हुन्छ । थाममा २ टुकुरा हुन्छ । यो लाङ्ग वोन्स हुन्छ । येस्को १ स्याफ्ट, २ येक्सट्रिमिटीज हुन्छ । येस्को स्याफ्ट आवभदेखि, डाउनवार्डस सानु हुदै जान्छ । पोष्टीरियेरदिग्मा कन्भेक्स हुन्छ । फ्रान्टमा कन्केभ हुन्छ । साइड टु साइड फल्याट हुन्छ । ल्याटास्यालदिग्मा राफ रिजेस हुन्छ । येसैमा फ्लेक्सर टेन्डन्सको फाइवर्स सिङ्स आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को मेटाकार्प्याल येक्सट्रिमिटी दोस्रो नाम वेस, फाष्टरोमा वोभ्याल कन्केभ हुन्छ अरु अरु रोमा

पनी कन्कोभ हुन्छ । येस्को डीजिटेल येक्सट्रिमिटी स्माल हुन्छ ।
फाष्ट र सेकेन्डरोका २ दिग्मा २ स्माल ल्याटास्माल कन्डाइल्स
हुन्छ । येस्को आर्टिक्युलरसर्फेस फर्वार्डदिग्मा केही लामू हुन्छ ।

आङ्गुयाल फ्ल्याञ्जस योनको बयान ।

येस्को आकार स्माल हुन्छ । येस्को डर्सलसर्फेस कन्भेक्स,
पामरसर्फेस फ्ल्याट हुन्छ । येस्को आङ्गुयाल येक्सट्रिमिटीको
पामरदिग्मा हसुं जस्तो येलिभेटेड सर्फेस हुन्छ । येस्ले फिङ्गरको
पालप्रलाई सेपारेट गर्छ ।

फाष्ट फ्ल्याञ्ज आफ दी थामको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा ।

फाष्ट मेटाकार्प्याल बोन ?

वीलोमा ।

सेकेन्ड फ्ल्याञ्ज आफ दी थाम ?

फाष्ट फ्ल्याञ्ज आफ दी थामको

मासल्स ५ हुन्छन ।

१ येक्सटेन्सर ब्रीभिस पलीसिस ।

२ फ्लेक्सर ब्रीभिस पलीसिस ।

३ आबडाक्टर पलीसिस ।

४ आडडाक्टर ट्रान्सभर्सस पलीसिस ।

५ आडडाक्टर वोब्रिकस पलीसिस ।

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी थामको

आर्टिकुलेशन १ ।

आवभमा ।

फाष्ट फल्याञ्ज आफ दी थाम ?

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी थामको

मासल्स २ ।

१ फ्लेक्सर लाङ्गस पलीसिस ।

२ येक्सटेन्सर लाङ्गल पलीसिस ।

फाष्ट फल्याञ्ज आफ दी इन्डेक्स फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन २ बोनस ।

आवभमा ।

सेकेन्ड मेटाकार्पाल बोन ?

बीलोमा ।

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी इन्डेक्स फिङ्गर ?

फाष्ट फल्याञ्ज आफ दी इन्डेक्स फिङ्गरको

मासल्स २ हुन्छन ।

१ फाष्ट डर्सल इन्टर वोसियेस ।

२ फाष्ट पामर इन्टर वोसियेस ।

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी इन्डेक्स फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन २ बोनस ।

आवभमा ।

फाष्ट फल्याञ्ज आफ दी इन्डेक्स फिङ्गर ?

वीलोमा ।

थार्ड फल्याञ्ज आफ दी इन्डेक्स फिङ्गर ?

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी इन्डेक्स फिङ्गरको

मासल्स ३ हुन्छन ।

१ फ्लेक्सर साब्लिमिस डिजिटोरम ।

२ येक्सटेन्सर कम्युनीस डिजिटोरम ।

३ येक्सटेन्सर इन्डीसिस ।

थार्ड फल्याञ्ज आफ दी इन्डेक्स फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन १ ।

आवभमा

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी इन्डेक्स फिङ्गर ?

येस्को मासल्स २ ।

१ फ्लेक्सर प्रोफण्डस डिजिटोरम ।

२ येक्सटेन्सर कम्युनीस डिजिटोरम ।

फाष्ट फल्याञ्ज आफ दी मिडिल फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा ।

थार्ड मेटाकार्प्याल बोन ?

वीलोमा ।

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी मिडिल फिङ्गर ?

फाष्ट फल्याञ्ज आफ दी मिडिल फिङ्गरको

मासल्स २ ।

सेकेन्ड डर्सल इन्टर वोसियेस ।

थार्ड डर्सल इन्टर वोसियेस ।

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी मिडिल फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा ।

फाष्ट फ्याञ्ज आफ दी मिडिल फिङ्गर ?

वीलोमा ।

थार्ड फल्याञ्ज आफ दी मिडिल फिङ्गर ?

येस्को मासल्स २ ।

१ फ्लेक्सर ब्रीभिस डिजिटोरम ।

२ येक्सटेन्सर कम्प्युनीस डिजिटोरम ।

थार्ड फल्याञ्ज आफ दी मिडिल फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन १ ।

आवभमा ।

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी मिडिल फिङ्गर ?

येस्को मासल्स २ ।

१ फ्लेक्सर प्रोफण्डस डिजिटोरम ।

२ येक्सटेन्सर कम्प्युनिस डिजिटोरम ।

फाष्ट फल्याञ्ज आफ दी लिटिल फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा ।

फीफथ मेटाकार्पाल बोन ?

वीलोमा ।

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी लिलिल फिङ्गर ?

येस्को मासल्स ३ ।

१ थार्ड पामर वोसियेस ।

२ फ्लेक्सर ब्रीभिस मीनिमाई डीजिटार्ई ।

३ आबडाक्टर मीनिमाई डीजिटार्ई ।

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी लिलिल फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा ।

फाष्ट फल्याञ्ज आफ दी लिलिल फिङ्गर ?

वीलोमा ।

थार्ड फल्याञ्ज आफ दी लिलिल फिङ्गर ?

येस्को मासल्स ३ ।

१ फ्लेक्सर साबुमीस डीजिटोरम ।

२ येक्सटेन्सर कम्पुनिस डीजिटोरम ।

३ येक्सटेन्सर मीनिमाई डीजिटार्ई ।

थार्ड फल्याञ्ज आफ दी लिलिल फिङ्गरको

आर्टिकुलेशन १ ।

आवभमा ।

सेकेन्ड फल्याञ्ज आफ दी लिलिल फिङ्गर ?

येस्को मासल्स १ ।

१ फ्लेक्सर प्रोफण्डस डीजिटोरम ।

२ येक्सटेन्सर कम्पुनिस डीजिटोरम ।

लोवर येक्सट्रिमिटीको बयान ।

थाई लेग र फुट, यो ३ हिस्साले लोवर येक्सट्रिमिटी बन्छ ।

असइनोमिनेटमको बयान ।

यो बोन लार्ज इरेगुलर फल्याट हुन्छ । यो, दोस्रो अस-
इनोमिनेटमको साथ मिलि पेलभिक्व्याभिटीको साइड र आन्टो-
रियेर वाल बन्छ ।

यो बोन ३ हिस्साले बन्छ ।

इलियाम ?

स्कीयाम ?

अस्प्युविस ?

इलियामको बयान ।

असइनोमिनेटमको सुपीरियेर ब्रड र फुकेको पोर्सनलाई
इलियाम भनीन्छ । यो आसिटाव्युलमको अपर र व्याकपार्ट देखि
अपवार्डदिग्मा जान्छ । येस्ले हिपको प्रामिनेन्स बन्छ ।

स्कियामको बयान ।

असइनोमिनेटम बोनको इन्फीरियेर र प्स्ट्राङ्ग पोर्सनलाई
स्कियाम भनीन्छ । यो आसिटाव्युलम देखि, डाउनवार्डदिग्मा
जान्छ । येसा ? लार्ज टुथवेरोसिटि हुन्छ । यो कार्भर्ड भै अपवा-
र्डदिग्मा जान्छ । प्युविसको डिसिन्डीङ रेमासको साथ मिलि
? लार्ज अपरचर बन्छ । नाम आबटुरेटर फोरामेन भन्छन ।

प्युविसको बयान ।

येस्को दोस्त्रो नाम असप्युविस । आसिटायुलमको इन्नर साइड देखि, जुन पोर्सन होराइजेन्टल भै इनवार्डदिग्मा जान्छ, तेसै पोर्सनलाई प्युविस भन्छन । येसैले पेलभिक्सको फ्रान्ट भाग बन्छ । येस्ले येक्सटर्नल अर्ग्या आफ ज्येनरेसनलाई सपोट गर्छ ।

इलियामको

जम्मा ठाउँको बयान ।

येस्को २ सर्फेस, २ वर्ड्स र १ क्रेष्ट हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेस ?

इन्टर्नल सर्फेस ?

आन्टीरियेर वर्डर ?

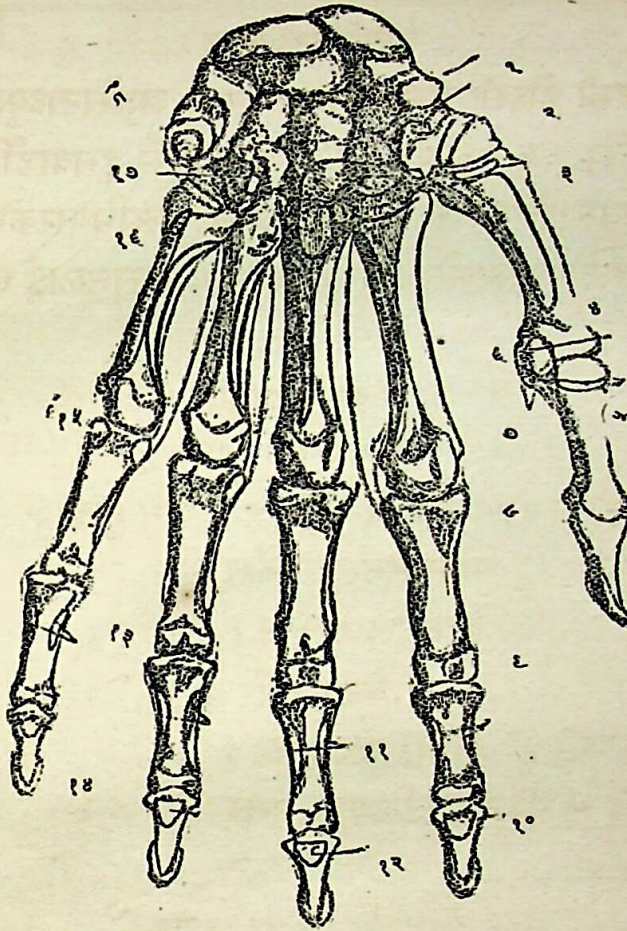
पोष्टीरियेर वर्डर ?

येत्ती ५ चीजले इलियाम बन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

येस्को दोस्त्रो नाम डर्साम आफ दी इलियाम भन्छन । यो सर्फेसको व्याकपार्ट, व्याकवार्ड, इनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा जान्छ । येस्को फ्रान्टपार्ट फर्वाड, डाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा जान्छ । येस्को फ्रान्टमा स्मुथ र कन्भेक्स बीहार्डिन्डमा कन्केभ हुन्छ । आवभमा क्रेष्ट हुन्छ । वीलोमा आसिटायुलमको अपर वर्डर रहन्छ । फ्रान्ट र बीहार्डिन्डमा आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर वर्डर रहन्छ ।

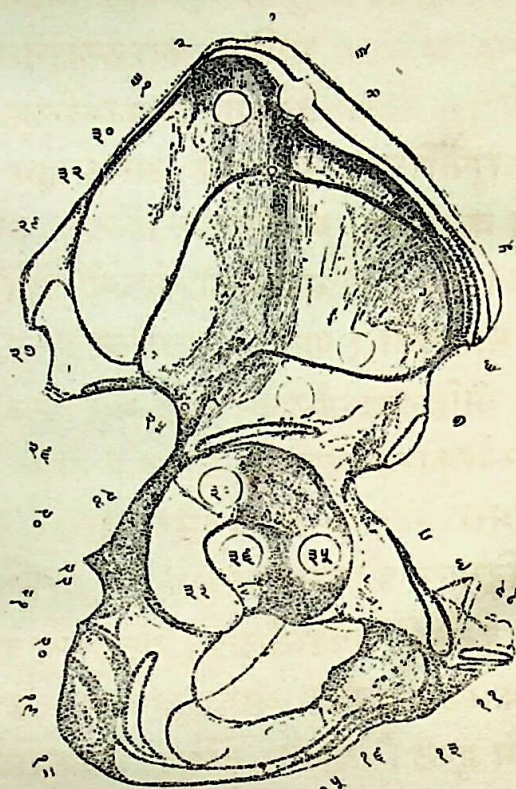
(२०० क)
 नं० ४४ लेफ्ट ह्याण्ड को बोनस पामार सार्फेस ।

१ फ्रैक्सार कार्पि रेडिएलिस को ग्रुभ । २ फ्रैक्सार असिस
 मेटा कार्पि पलिसिस । ३ एकष्टेनसार असिस मेटाकार्पि पलिसिस ।
 ४ तिसामयड बोन । ५ व्याबडाकटर पलिसिस । ६ व्याड डाकटर
 ड्रानभार्स पलिसिस । ७ फ्रैक्सार त्रिभिस पलिसिस । ८ फ्रैक्सार
 लंगस पलिसिस । ९ फ्रैक्सार साब्लिमिस डिजिटोराम । १० फ्रैक्
 सार प्रोफाण्डास डिजिटोराम । ११ फ्रैक्सार साब्लिमिस डिजिटोराम ।
 १२ फ्रैक्सार प्रोफाण्डास डिजिटोराम । १३ फ्रैक्सार साब्लिमिस
 डिजिटोराम । १४ फ्रैक्सार प्रोफाण्डास डिजिटोराम । १५ फ्रैक्सार
 त्रिभिस र व्याबडाकटर मिनिमि डिजिटोइ । १६ फ्रैक्सार असिस
 मेटाकार्पि मिनिमि डिजिटोइ । १७ फ्रैक्सार त्रिभिस मिनिमि
 डिजिटोइ । १८ फ्रैक्सार कार्पि आल नारिस ।

नं ४५ राईट अस इनमिनेटाम एकष्टार्नाल साफेस ।

१ क्रीष्ट । २ लाटि
सिमास डर्साइ । ३ अव
लिक इण्टार एवडिमि-
निस । ४ अवलिक
एकष्टार एवडिमिनिस ।
५ टेनसार भेजाईन
फिमरिस । ६ एण्टिरियर २८
सुपिरियार स्याइन । ७
एण्टिरियार इनफिरियार
स्याइन । ८ ईलिवो पेक
टिनियाल लाइन । ९
असपिउविस को स्याइन
१० रेकटास एवडिमिनिस
११ पिरामिडालिस ।
१२ पिउविस को स्यागल
१३ एड डाकटार लंगास
१४ पिउविस को रइफिग
याम को रिमास । १५

यासिलिस । १६ एड डाकटार ब्रिभिस । १७ एड डाकटार स्यागनास ।
१८ इस्कियाम को टिउवार सिटि । १९ सेमिटेण्डनोसासर वाईसेप्स
२० सेमिसेप्स नोसास । २१ गेमेलास इनफिरियार । २२ लेसार
सायेटिक नच । २३ इस्कियाम को स्याइन । २४ गेमेलास सुपिरियार
२५ ग्रेट सिवेटिक नच । २६ पोटरियार इनफिरियार स्याइन । २७
ग्लुटियास मिडियास । २८ पोटरियार सुपिरियार स्याइन । २९ ग्लुटि
यास माक्सिमास । ३० मिडल कार्भड लाइन । ३१ ग्लुटियास
मिनिमास । ३२ सुपिरियार कार्भड लाइन । ३३ इस्कियाम को
हिसरा । ३४ ईलियाम को हिसरा । ३५ पिउविस को हिसरा ।
३६ लिगामेण्ट टिरिस लागने ।

यो सर्फेसमा ३ सेमीसाकुलर लाइनस हुन्छ ।

सुपेरियर कार्भडलाइन ?

मीडिल कार्भडलाइन ?

इन्फीरियर कार्भडलाइन ?

सुपेरियरकार्भडलाइन अरु लाइन भन्दा सट्ट हुन्छ । यो लाइन क्रेष्टदेखि, ग्रेटस्पाक्रोसाइटिक नचको अपर पार्ट सम्म रहन्छ । क्रेष्ट र यो लाइनको बीचको ठाउँमा ग्लुटिअस म्याक्सिमास मासलको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

मीडिलकार्भडलाइन लाइ गेष्ट हुन्छ । मीडिलकार्भडलाइन र सुपेरियरकार्भडलाइनको बीचको ठाउँ कन्केभ हुन्छ । यसैमा ग्लुटिअस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो लाइनको सेन्टरमा १ न्युट्रियान्ट फोरामेन छ ।

इन्फीरियरकार्भडलाइन राम्रो सँग देखिदैन मीडिल र इन्फीरियरकार्भडलाइनको बीचको ठाउँ आवभ देखि डाउनवार्डस कन्केभ हुन्छ । वीफोर देखि, व्याकवार्ड कन्केभस हुन्छ । यसै ठाउँमा ग्लुटिअस मीनीमस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । इन्फीरियरकार्भडलाइनको तल र आसिट्याब्युलमको अपर पार्टमा राफ सर्फेस छ, यसैमा रेक्टस फिमरीस मासलको रिफ्लेक्टेड टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको बयान ।

येस्को आन्टीरियरदिग्मा १ लार्ज स्मूथ कन्केभ सर्फेस हुन्छ । नाम इन्टर्नल इलियाक फसा, दोस्रो नाम सेन्टर आफ दी इलि-

याम । येसैमा इलायाकस मासल रहन्छ । येस्को लोवर पार्टमा न्युट्रियान्ट केनालको ? अरिफिस रहन्छ । येस्को वीलोमा ? स्मुथ राउन्ड वर्डर हुन्छ । नाम लिनियाईलीयोपेक्टिनिया भन्छन, येस्ले टुपेलभीस र इलियाक फसालाई सेपोरेट गराउँ छ । येसैमा अबटुरेटरइन्टर्नस मासलको ? पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । इलियाक फसाको बीहाईन्डमा ? राफ सर्फेस छ । येस्को २ पोर्सन हुन्छ ।

आन्टीरियेरपोर्सन ?

पोष्टीरियेरपोर्सन ?

आन्टीरियेरपोर्सनको दोस्रो नाम अरिक्चुलरपोर्सन, येस्को आकार कान जस्तो हुन्छ । ताजा भयामा कार्टिलेज रहन्छ । येस्को साथ स्पाक्रामको अरिक्चुलर सर्फेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

पोष्टीरियेरपोर्सन राफ हुन्छ । येसैमा पोष्टीरियेर स्पाक्रोइलियाक लीगामेन्टस आटाचमेन्ट हुन्छ र इरेक्टर स्पाइनी मासलको ? पार्ट अरिजिन हुन्छ ।

क्रेष्टको बयान ।

यो कन्भेक्स हुन्छ, येस्को आन्टीरियेर दिग् इनवार्ड जान्छ । पोष्टीरियेर दिग् आउटवार्ड जान्छ । येस्को बीहाईन्डमा थिक हुन्छ । सेन्टरमा थिन हुन्छ । येस्को २ घेन्डमा ? ? गरि प्रामिनेन्ट येमिनेन्स हुन्छ । नाम आन्टीरियेर सुपीपियेर स्पाइनस प्रसेस र पोष्टीरियेर सुपीरियेर स्पाइनस प्रसेस । क्रेष्टको सर्फेस ब्रड हुन्छ, येसमा—

१ येक्सटर्नल लीप ।

२ इन्टर्नल लीप ।

३ इन्टर मिडियेस स्पेसहरू हुन्छन् ।

येक्सटर्नल लीपमा टेन्सर भेजाइनी फीमरिस मासल वोव्वि कस येक्सटर्नस आपडोमिनीस ल्याटिसीमास डर्साई मासल र फ्यासीयालेटा आटाचमेन्ट हुन्छ । यो २ लीप्सको बीचको ठाउँमा इन्टर्नल वोव्विक मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल लीपमा ट्र्यान्सभर्ससेलिस क्वाड्रेटसलम्बोरम इरेक्टरस्पाइनी इलायाकसमासल्स र फ्यासीयाइलायाका आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आन्टीरियर वर्डरको वयान ।

यो कन्केभ हुन्छ, येसैमा २ प्रोजेक्सन्स हुन्छ । १ नचले २ लाई सेपारेट गराउ छ । येस्को अपर प्रोजेक्सनको नाम आन्टीरियर सुपीरियर स्पाइनस प्रसेस आफ दी इलियाम भन्छन् । येस्को आउटर वर्डरमा फ्यासियालेटा आटाचमेन्ट हुन्छ र टेन्सर भेजाइनी फिमरिस मासलको अरिजिन हुन्छ । येस्को इनवार्ड वर्डरमा इलायाकस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को येक्सट्रिमिटीमा पोपार्टस लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ र सार्टोरियास मासलको अरिजिन हुन्छ । यो येमिनेन्सको विनिथमा १ नच छ । तेसैमा सार्टोरियास मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येहि नचवोट येक्सटर्नल क्युटिनीयास नार्भ जान्छ । यो नचको वोलोमा आन्टीरियर इन्फीरियर स्पाइनस प्रसेस हुन्छ । यो असिट्याब्युलमको

अपर लीपमा टाविनेट हुन्छ । यसैमा रेक्टसफिमरिस मासलको
 प्लेट्टेटेन्डन र इलियोफिमरल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यो
 आन्टीरियेर इन्फीरियेर स्पाइनस प्रसेसको इन्नर साइडमा १ ब्रड
 खाली ग्रुभ छ । यसबाट इलायाकस मासल जान्छ । यो ग्रुभको
 इन्टर्नलदिग्मा १ येमिनेन्स छ । नाम इलियोपेक्टिनियाल येमि-
 नेन्स भन्छन, यो ठाउँमा इलियाम र प्युविस मील्छ ।

पोष्टीरियेर वर्डरको बयान ।

यो आन्टीरियेर वर्डर भन्दा सर्ट हुन्छ, यसैमा पनी २ प्रो-
 जेक्सनको बीचमा १ नच हुन्छ । नाम पोष्टीरियेर सुपीरियेर स्पा-
 इन प्रसेस र पोष्टीरियेर इन्फीरियेर स्पाइन प्रसेस भन्छन । यो
 पोष्टीरियेर सुपीरियेर स्पाइन प्रसेसमा स्पाक्रो इलियाक लीगामे-
 न्ट्सको वोब्लिक पोर्सन र माल्टिफिडस स्पाइनी मासल आटा-
 चमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियेर इन्फीरियेर स्पाइन प्रसेसको साथ स्पाक्रामको
 अरिक्पुलर सर्फेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो प्रसेसको
 वोलोमा १ डीप नच छ । नाम ग्रेटस्पाक्रो साइटिक नच भन्छन ।

ईलियामको

मासल्स १६ ।

१ टेन्सर भेजाइनि फीमरिस ।

२ वोब्लिकस येक्सटर्नस आपूडोमीनिस ।

- ३ ल्याटिसिमास डर्साई ।
- ४ इलायाकस ।
- ५ ट्रथान्सभर्स सेलिस ।
- ६ काडरेटस लम्बोरम ।
- ७ इरेक्टर स्पाइनी ।
- ८ वोब्लिकस इन्टर्नस ।
- ९ ग्लुटियास म्याक्सिमास ।
- १० ग्लुटियास मीडियास ।
- ११ ग्लुटियास मीनिमास ।
- १२ रेक्टरस ।
- १३ पाईरी फर्मास ।
- १४ अब्टुरेटार इन्टर्नस ।
- १५ माल्टीफिटास स्पाईनी ।
- १६ सार्टोरियास ।

स्कीयामको बयान ।

येस्ले असईनोमिनेटमको लोवर व्याकपार्ट वन्छ । येसैमा
 १ थिक खडुवापोर्सन हुन्छ । नाम बाडो, १ लार्ज राफ येमिनेन्स
 हुन्छ । बसदा खेरि बाडीलाईभर पर्छ । नाम व्युवेरोसिटि १ थिन
 आसिन्डीङ पार्ट छ । नाम रेमास ।

बाडीको बयान ।

येस्को आकार ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ ।

येस्मा ३ सर्फेसेस र ३ वर्ड्स हुन्छन् ।

येक्सटर्नल सर्फेस ?

इन्टर्नल सर्फेस ?

पोष्टीरियर सर्फेस ?

येक्सटर्नल वर्डर ?

इन्टर्नल वर्डर ?

पोष्टीरियर वर्डर ?

येक्सटर्नल सर्फेस स्मुथ र कन्केभ हुन्छ । आसिट्याव्युलम क्याभिटीको टु फीफथ ३ भाग बन्छ । येस्को आउटर मार्जीनमा ? प्रामिनेन्स रिम र अथवा लीप हुन्छ । येस्को येक्सटर्नल वर्डरमा कटिलयेड फाइब्रो कार्टिलेज आटाचमेन्ट हुन्छ । आसिट्याव्युलमको वीलोमा ? डीप ग्रुभ छ । येसबाट अब्टुरेटर येक्सटर्नस मासलको टेन्डन जान्छ । यो टेन्डन आउटवार्डदिग्मा गै फीमरको डिजीटल फसामा इन्सर्सन हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेस स्मुथ र कन्केभ हुन्छ । टुपेलभिक क्याभिटीको ल्याटास्याल बाउन्डरी बन्छ । येसैमा २।३ लार्ज भ्यास्कुलार फोरामिना हुन्छ । येसैमा अब्टुरेटर इन्टर्नस मासलको ? पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियर सर्फेस क्राडरि ल्याटास्याल ब्रड र स्मुथ हुन्छ । येस्को वीलोमा व्युवेरोसिटीको साथ जाँहा मील्छ, तेसै ठाउँमा

१ शुभ हुन्छ । येसबाट अब्टुरेटर येक्सटर्नस मासलको टेन्डन जान्छ । येहि शुभको लोवरयेज स्कीयामको व्युवेरोसिटिले बन्छ । येसै ठाउँमा ग्यामिलस इन्फीरियेर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येहि सर्फेसको फ्रान्टमा आसिटोव्युलमको मार्जीन र बीहाईन्डमा पोष्टीरियेर वर्डर रहन्छ । येहि ठाउँमा पाइरीफर्मीस मासल, २ ग्यामिलाई अर्थात् ग्यामिलस सुपीरियेर ग्यामिलस इन्फीरियेर मासल्स र अब्टुरेटर इन्टर्नस मासललाई सपोट गर्छ ।

स्कियामको बाडीको पोष्टीरियेर वर्डरमा १ थिन प्वाइन्टेड ट्राईयाङ्गुलर येमिनेन्स हुन्छ । नाम स्पाइन आफ दी स्कियाम, येस्को येक्सटर्नल सर्फेसमा ग्यामिलस सुपीरियेर मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को इन्टर्नल सर्फेसमा कक्सीजियास मासल र लीभेटरयेनाई मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो प्वाइन्टेड येक्सट्रिमिटीमा लेसर स्पाक्रोसाइटिक लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । स्पाइनको आवभमा १ लार्ज नच छ । नाम ग्रेट स्पाक्रोसाइटिक नच भन्छन । यो लेसर स्पाक्रोसाइटिक लीगामेन्ट आटाचमेन्टको साथ मील्लि १ फोरामेन बन्छ । येसबाट पाइरीफर्मीस मासल ग्लुटियाल भेसल्स सुपीरियेर ग्लुटियाल नार्भ सायेटिक भेसल्स ग्रेटर र लेसरसाइटिक नार्भ इन्टर्नल प्युडिक भेसल्स र नार्भ र स्पाक्राल फ्लेक्ससबाट आयाको मास्कुलर ब्रेञ्जेस जान्छ । यो मासलको माथी ग्लुटियाल भेसल्स र सुपीरियेर ग्लुटियाल नार्भ पेलभिसबाट बाहिर जान्छ । यो पाइरीफर्मीस मासलको वीलो साइटिक भेसल्स ग्रेटरलेसर सायेटिक नार्भ्स इन्टर्नलप्युडिक भेसल्स र नार्भ र स्पाक्राल फ्लेक्ससबाट आयाको मास्कुलर ब्रेञ्जेस जान्छ ।

स्पाइनको वीलोमा १ स्माल नच हुन्छ । नाम लेसरस्पाक्रोसाइटिक नच यसैमा धेरै दाग जस्तो हुन्छ । यसबाट अब्टुरेटर इन्टर्नस मासलको टेन्डन जान्छ । स्पाक्रोसाइटिक लीगामेन्टको साथ मिलि १ फोरामेन बन्छ । यसबाट अब्टुरेटर इन्टर्नस मासलको टेन्डन यहि मासलको साप्लाई गर्ने नार्भ र इन्टर्नल प्युडिक भेसल्स र नार्भ जान्छ ।

येक्सटर्नल वर्डरले आसिटान्युलमको प्रामिनेन्ट रिम बन्छ, यसैमा कटिलयेड फाइब्रो कार्टिलेज आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल वर्डर थिन हुन्छ । अब्टुरेटर फोरामेनको आउटर सार्कमफारेन्स बन्छ ।

ट्युवेरोसिटीको बयान ।

यसमा ३ सर्फेसेस हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेस १

येक्सटर्नल सर्फेस १

इन्फीरियर सर्फेस १

येक्सटर्नल सर्फेस काडरि ल्याटास्वाल र राफ हुन्छ । यस्मा धेरै मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको आवभमा अब्टुरेटर येक्सटर्नस मासलको टेन्डन जानलाई १ ग्रुभ छ । यसको फ्रान्टमा अब्टुरेटर फोरामेनको पोष्टीरियर मार्जीन रहन्छ । वीलोमा रेसासको साथ मिल्छ । बीहाईन्डमा १ प्रामिनेन्ट मार्जीन रहन्छ ।

येहि माजौनको फ्रान्टमा काडरेटस फिमरीस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आन्टीरियेरमा अब्टुरेटर येक्सटर्नसको थोरै फाइ-वर्स अरिजिन हुन्छ । येस्को लोवर पार्टमा आइडाक्टर म्याग्नस मासलको १ पार्ट अरिजिन हुन्छ । इन्टर्नल सर्फेसले टुपेलभिसको बोनो वालको पार्ट बन्छ । येस्को फ्रान्टमा अब्टुरेटर फोरा-मेनको पोष्टीरियेर माजौन रहन्छ । बीहाईन्डमा १ सार्प रिज रहन्छ । येस्मा ग्रेट स्पाक्रोसाइटिक लीगामेन्टको फ्याल्सी फार्म प्रलङ्गेशन आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को इन्टर साइडमा १ ग्रुभ छ । येसमा इन्टर्नल प्युटिक भेसल्स र नाभ रहन्छ । येस्को आन्टीरियेर साइडमा ट्र्यान्सभर्स पेरिनीयाई र ईरेक्टर पेनिस् मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ । इन्फीरियेर सर्फेसमा २ पोर्सन्स हुन्छ ।

आन्टीरियेर पोर्सन ?

पोष्टीरियेर पोर्सन ?

आन्टीरियेर पोर्सन राफ ट्राईयाङ्गुलर हुन्छ ।

पोष्टीरियेर पोर्सन स्मुथ र क्राइरिल्याटास्याल हुन्छ । १ प्रामिनेन्ट भार्टिकल रिजले आन्टीरियेर सर्फेसलाई २ भाग गर्छ । आउटर भागमा ग्रेट स्पाक्रोसाइटिक लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । पोष्टीरियेर सर्फेसमा १ वोब्लिक रिजले २ फ्यासेटलाई डिभाइड गर्छ । अपरर आउटर फ्यासेटमा सेमिमेम्ब्रेनोसस मासल येहि ठाउँबाट आराईज गर्छ । लोवर इन्टर फ्यासेटमा वाईसेप्स र सेमिटेन्डोनोसस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

रेमासको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम आसिन्डीङ रेमास, यो स्कीयामको थिन र फल्याट पार्ट हुन्छ। व्युवेरोसिटी देखि अपवार्ड र इन्वार्ड जान्छ । प्युविसको रेमासको साथ मील्छ । उमेरदारमा यो मीलेको ठाउँमा १ राफ लाईन देखिन्छ । रेमासको आउटर सर्फेस राफ हुन्छ । यसैमा अब्टुरेटर येक्सटर्नस र आड्डाक्टर म्याग्नेस मासल्सको थोरै फाईवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को ईन्टर सर्फेसले पेल्विसको आन्टीरियर वालको १ पार्ट बन्छ । येस्को ईन्टर वर्ड थिक र राफ हुन्छ । पेल्विसको आउट लेटको १ पार्ट बन्छ । यसमा २ रिजेस र १ बीचको जगा हुन्छ । यो २ रिजेस प्युविसको डिसेन्डिङ रेमासको साथ मील्छ । आउटर रिजमा सुपर फिसियाल पेरिनियाल फ्यासाको डिपलेयार आटाचमेन्ट हुन्छ । ईन्फीरियर रिजमा पेरिनीयामको ट्राईयाङ्गुलर लीगामेन्टको आन्टीरियर लेयार आटाचमेन्ट हुन्छ । यो २ रिजेस डाउनवार्डमा जाँहा मील्छ । तेसै ठाउँमा ट्र्यान्सभर्स पेरिनीयाई मासलको अरिजिन हुन्छ । बीचको जगामा ट्र्यान्सभर्स पेरिनीयाई मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को फ्रान्टमा कस्पेनिसभेल क्लार्इटोराईडिसको १ पोर्सन र ईरेक्टर पेनिसभेल क्लार्इटोराईडिस मासल्सको १ पोर्सन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को आउटर वर्ड थिन र सार्फ हुन्छ । अब्टुरेटर फोरा-मेनको ईन्टर मार्जीनको १ पार्ट बन्छ ।

स्कीयामको

मासल्स १३ ।

- १ अबटुरेटर येक्सटर्नस ।
- २ आड्डाक्टर म्याग्नस ।
- ३ अबटुरेटर ईन्टर्नस ।
- ४ ईरेक्टरपेनिस ।
- ५ ग्यामिलस सुपीरियेर ।
- ६ लीभेटरयेनाई ।
- ७ कक्सीजियास ।
- ८ वाइसेप्स ।
- ९ सेमिटेन्डीनोसस ।
- १० सेमिमेम्ब्रेनोसस ।
- ११ क्राड्रेटस फिमरिस ।
- १२ ग्यामिलस इन्फीरियेर ।
- १३ ट्रयान्सभर्सस पेरिनियाई ।

अस्प्युविस्को बयान ।

येस्को दोस्त्रो नाम प्युविस भन्छन् । येसले असइनोमिनेटमको आन्टीरियेर पार्ट बन्छ । यो दोस्त्रो असइनोमिनेटमको प्युविसको साथ मिलि टुपेलभिक क्याभिटीको फ्रान्ट बाउन्डरी बन्छ । येसा—

बाढी ?

होराइजेन्टल रेमास ?

डीसेन्डिङ रेमास ? हरू छन् ।

बाडीको बयान ।

येस्को आकार क्वाड्रिल्याटास्पाल हुन्छ । येसैमा २ सर्फेसेस ३ वर्ड्स हुन्छन ।

आन्टीरियर सर्फेस राफ हुन्छ । फर्वार्ड आउटवार्डदिग्मा जान्छ । येसैमा धेरै मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को अपर र इन्नर आङ्गलमा र क्रेष्टको वीलोमा आड्डाक्टर लाङ्गस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को लोवर पार्टमा उड्डाउट देखि इनवार्डसमा अबटुरेटर येक्सटर्नस आड्डाक्टर ब्रीभीस ग्रासाइलीस मासल्सको अपर पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियर सर्फेस आवभ देखि डाउनवार्डस कन्भेक्स हुन्छ । साइड टु साइड कन्केभ हुन्छ । येसैले पेलभिसको आन्टीरियर वालको १ पार्ट बन्छ । येसैमा लिभेटरयेनाई अबटुरेटर इन्टर्नस मासल्स र ब्लाडरबाट आयाको थोरै मास्कुलर फाइवर्स र प्युवाप्रष्टेटिक लीगामेन्ट्स आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को अपर वर्डरमा १ प्रामिनेन्ट ड्युवर्कल हुन्छ । यो फर्वार्डदिग्मा प्रोजेक्ट गर्छ । नाम स्पाइन, येसैमा येक्सटर्नल आप्ढोमिनल रिडको आउटरपिलार र पोपार्ट लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आउटवार्डदिग्मा १ प्रामिनेन्ट रिज हुन्छ । येसैले इलियोपेक्टिनीयाल लाइनको १ पार्ट बन्छ र आउटवार्डदिग्मा जान्छ र टुपेलभिसको ब्रीमलाई

थाहा दिन्छ । यसैमा इन्टर्नल वोब्लिक र ट्र्यान्सभर्ससेलिस मासलको कञ्जोयेन्टेन्डेनको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ र गीम्वरनेट्स लीगामेन्ट र आप्ढोमेनको ट्राइयाङ्गुलर लीगामेन्ट पनि आटाचमेन्ट हुन्छ ।

स्पाइनको इन्टर्नलदिग्मा क्रेष्ट हुन्छ । यसको आन्टीरियरमा इन्टर्नल वोब्लिक र ट्र्यान्सभर्ससेलिस मासलको कञ्जोयेन्टेन्डेन र पोष्टीरियरमा रेक्टसपिरामिडालिस मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ । यहि बोनको इन्नर वर्डर र क्रेष्ट जाँहा मील्लछ, तेसै ठाउँको नाम आङ्गल भन्छन । यसैमा र सिम्फाइसिसमा येक्सटर्नल आप्ढोमिनलरिडको इन्टर्नल पिलार आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल वर्डरले सीम्फाइसिस बन्छ । यो वोभ्याल हुन्छ । यसैमा ८।९ ट्र्यान्सभर्स रिजेस रहन्छ । यसैमा कार्टिलेज आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आउटर वर्डरमा १ सार्प मार्जोन हुन्छ । यसले अबटुरेटर फोरामेनको सार्कम्फारेन्सको १ पार्ट बन्छ । यसैमा अबटुरेटर मेम्ब्रेन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आसिन्डीङ रेमासको बयान ।

येस्को दोस्त्रो नाम सुपीरियर रेमास भन्छन । यो बाडीबाट उठेर प्युविस जाँहा इलियामको साथ मील्लछ, तेसै ठाउँमा मील्लछ । यसले अबटुरेटर फोरामेनको सार्कम्फारेन्सको अपर पार्ट बन्छ ।

येसैमा—

१ सुपीरियेर सर्फेस ।

१ इन्फीरियेर सर्फेस ।

१ पोष्टीरियेर सर्फेस हुन्छ ।

१ आउटर येक्सट्रिमिटीहरू हुन्छन् ।

सुपीरियेर सर्फेस इलियोपेक्टिनियाल लाइनको साथ मील्छ । यो रिजको फ्रान्ट ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । यसै ग पेटिनि-यास मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो सर्फेसको येक्सटर्नलदिग्मा १ राफ येमिनेन्स हुन्छ । नाम इलियोपेक्टिनियाल येमिनेन्स येसैमा स्क्वासपार्भस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्फीरियेर सर्फेसले अबटुरेटर फोरामेनको अपर बाउन्डरी बन्छ । यसको येक्सटर्नलदिग्मा १ ब्रड डीप वोब्लिक प्रुभ हुन्छ । यसबाट अपटुरेटर भेसल्स र नार्भ जान्छ । यसको इन्टर्नलदिग्मा १ सार्प मार्जीन हुन्छ । यसले अपटुरेटर फोरामेनको सार्कस्फारेन्सको १ पार्ट बन्छ । यसैमा अबटुरेटर मेम्ब्रेन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियेर सर्फेसले टुपेलभिसको आन्टीरियेर बाउन्डरीको १ पार्ट बन्छ, यो स्मुथ हुन्छ । आवभ देखि डाउनवार्डस कन्भेक्स हुन्छ । यसैमा अबटुरेटर इन्टर्नसको अपर फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आउटर येक्सट्रिमिटी रेमासको थिक पार्ट हुन्छ । यसले आसिट्याब्युलमको क्याभिटीको ५ भागको १ भाग जत्ती बन्छ ।

डिसेन्डीङ रेमासको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम इन्फीरियर रेमास, यो थिन र फ्ल्याट हुन्छ । आउटवार्ड र डाउनवार्डदिग्मा जान्छ । स्कीयामको रेमासको साथ मिलने ठाउँ न्यारो हुन्छ । येस्को आन्टीरियर सर्फेस राफ हुन्छ । येस्को इन्टर वर्डरमा ग्रासाइलिस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । अबटुरेटर फोरामेनमा अबटुरेटर येक्सटर्नस मासलको १ पोर्सन आटाचमेन्ट हुन्छ । यहि २ मासलको बीचमा आइडाक्टर ब्रीभिस र आइडाक्टर म्याग्नस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को पोष्टीरियर सर्फेस स्मुथ हुन्छ । येसैमा अबटुरेटर इन्टर्नस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को इन्टर मार्जीनमा कम्प्रेसरयुरीथ्री मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को इन्टर वर्डर थिक र राफ हुन्छ । येसैको २ रिजेसको बीचमा १ इन्टरभिनीङ येस्पेस छ । यो रिजेस डाउनवार्डदिग्मा जान्छ र स्कीयामको आसिन्डिङ रेमासको रिजेसको साथ मिल्छ । यो २ रिजेसको येक्सटर्नलमा सुपरफिसियाल पेरिनियाल फ्यासाको डिपलेयार आटाचमेन्ट हुन्छ । यो २ रिजेसको इन्टर्नल रिजमा पेरिनियामको ट्राइयाङ्गुलर लीगामेन्टको आन्टीरियर लेयार आटाचमेन्ट हुन्छ । यो इन्टरभिनिङ स्पेसमा क्रास्पेनिस्भेल क्लाइटोराइडिक्स र इरेक्टर पेनिस्भेल क्लाइटोराइडिस मासलस आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आउटर वर्डर थिन र सार्प हुन्छ । येसैले अबटुरेटर फोरामेनको सार्कमफारेन्सको १ पार्ट बन्छ । येसैमा अबटुरेटर मेम्ब्रेन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

कटिलयेड क्याभिटीको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम आसिटिव्युलम क्याभिटी भन्छन । यो डिप काप्सेण्ड हेमिस्फेरिकल डीप्रेसन हुन्छ । यो डाउनवार्ड, आउटवार्ड र फर्वाडदिग्मा जान्छ । यो क्याभिटीको इन्टर्नल दिग प्युविसले बन्छ । आवभ इलियामले बन्छ । बीहाईन्ड र वीलो स्कीयामले बन्छ । यो क्याभिटीको ५ भागको २ भाग जत्ती इलियामले बन्छ । फेरि ५ भागको २ भाग जत्ती स्कीयामले बन्छ । ५ भागको १ भाग जत्ती प्युविसले बन्छ । येस्को चारैदिग्मा १ प्रामिनेन्ट रिम रहन्छ । यसैमा फाइब्रो कार्टिलेज रहन्छ । येस्को इन्नर साइडमा १ डिप नच रहन्छ । नाम कटिलयेड नच, येसबाट न्युट्रियान्ट भेसल्स जयन्टबाट निस्केको छ । यो डीप्रेसनको नाम फसा आसिटिव्युली भन्छन । येस्को मार्जीनमा र यो नचमा पनी लीगामेन्टम टेरिस आटाचमेन्ट हुन्छ । यो नच लीगामेन्टको साथ मिलि १ फोरामेन बन्छ । यो फोरामेनबाट न्युट्रियान्ट भेसल्स र नाभ जयान्टमा जान्छ ।

अप्टुरेटर फोरामेनको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम थाइरयेड फोरामेन यो स्कीयाम र प्युविसको बीचमा १ लार्ज अपरचर रहन्छ । मेलको लार्ज र वोभ्याल हुन्छ । फिमेलको स्माल र ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । येस्को मार्जीन थिन हुन्छ । यसैमा प्ल्याङ्ग मेम्ब्रेन आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को अपर र आउटर पार्टमा १ डिप ग्रुभ हुन्छ । यो ग्रुभ वोब्लिक भै पेलभि-

सको फर्वाड, इनवार्ड र डाउनवार्डदिग्मा जान्छ । यो शुभ अबटु-
रेटर मेम्ब्रेनको साथ मिलि १ फोरामेन बन्छ । येसबाट अबटुरे-
टर भेसल्स र नार्भ जान्छ ।

असइनोमिनेटम बोनको

आर्टिकुलेशन ३ ।

स्पाक्राम ?

फिमर ?

दोस्रो असइनोमिनेटम ?

प्युविसको

मासल्स १४ ।

१ वोव्लिकस येक्सटर्नस ।

२ वोव्लिकस इन्टर्नस ।

३ ट्रथ्यान्सभर्स सेलिस ।

४ रेक्टस ।

५ पिरामिडालीस ।

६ स्ववास्पार्भस ।

७ पेक्टिनियास ।

८ आड्डाक्टर म्याग्नस ।

९ आड्डाक्टर लाङ्गस ।

१० आड्डाक्टर ब्रीभिस ।

११ ग्रासाइलिस ।

१२ लिभेटरयेनाई ।

१३ कम्प्रेसरयुरीथी ।

१४ आक्सिलारेटरयुरोनी ।

पेलभिसको बयान ।

यो १ बोनी रिड हुन्छ अर्थात् हाडले बनेको ओठि जस्तो हुन्छ । स्पाइनको लोवरयेन्डलाई सपोट गर्छ । लोवर येक्सट्रिमिटीको ऊपर रहन्छ । यो ४ बोन्सले बन्छ ।

२ दिग र फ्रान्टमा—२

असइनोमिनेटम २

बीहाईन्डमा—२

स्पाक्राम १

कक्सइस १

१ प्रामिनेन्ट लाइनले नाम लिनिआई यो पेक्टिनियालले यो पेलभिस २ भाग हुन्छ । यो लाइनको माथिल्लो भागलाई फल्स पेलभिस, तल्लो भागलाई टुपेलभिस भन्छन । येस्को सुपीरियर सार्कमफारेन्सलाई इन्लेट भन्छन । बीचको ठाउँलाई क्याभिटी भन्छन । लोवर सार्कमफारेन्सलाई आउटलेट भन्छन ।

मेल र फिमेलको पेलभिसको फराक गर्ने ।

फिमेलको पेलभिस ज्यादा वाइड हुन्छ । गैह्रो कम्ती हुन्छ । येस्को इलियेक फसि ब्रड हुन्छ । २ अन्टीरियर इलियेक स्पाइ-

नको फराक ज्यादा हुन्छ । इन्लेट लार्ज हुन्छ । क्याभिटी स्यालो र वाइड हुन्छ । स्पाक्राम सट र वाइड हुन्छ । अवटुरेटर फोरामेन ट्राइयाङ्गुलर र स्माल हुन्छ । औटलेट लार्ज हुन्छ । कक्सिक्स मुभेवल हुन्छ । प्युविक आर्च वाइड र ज्यादा राउन्ड हुन्छ ।

फिमर बोनको बयान ।

येस्को दोस्त्रो नाम थाई बोन, स्केलिटनको सब बोनस भन्दा यो थाई बोन लाङ्ग लार्ज र स्ट्राङ्ग बोन हुन्छ । येसैमा—

१ स्याफ्ट ।

२ येक्सट्रिमिटीज हुन्छ ।

अपर येक्सट्रिमिटीको बयान ।

येसैमा—

१ हेड ।

१ नेक ।

१ ग्रेट्रोकाण्टर ।

१ लेसर ट्रौकाण्टर रहन्छन् ।

हेडको बयान ।

हेड ग्लुबुलर हुन्छ । यो अपवार्ड, इनवार्ड र थोरै फर्वार्डदिग्मा जान्छ । येस्को आवभ र फ्रान्ट कन्भेक्स हुन्छ । येस्को सर्फेस स्मुथ हुन्छ । ताजा भयामा कार्टिलेजले ढाक छ । येस्को सेन्टरमा १ डोप्रेसन हुन्छ । तेसैमा लीगामेन्ट्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

नेकको बयान ।

यो १ फल्याट पिरामिडाल प्रसेस आफ बोन हुन्छ । हेड र स्पाफ्ट जाँहा मील्ल तसै ठाउँलाई नेक भन्छन । यसै ठाउँमा १ आङ्गल हुन्छ । नेक वीफोरदेखि व्याकवार्डसम्म फल्याट हुन्छ । मिडिल कन्ट्राक्टोड हुन्छ । आउटर येक्सट्रिमिटी ब्रड हुन्छ । येस्को आन्टीरियर सर्फेसमा धेरै भ्यास्कुलर फोरामीना हुन्छ । पोष्टीरियर सर्फेस स्मूथ, ब्रड र कन्केभ हुन्छ । यसैमा हिपजयन्टको क्यापसुलर लीगामेन्टको पोष्टीरियर पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आधा इञ्च आवभमा पोष्टीरियर इन्टर ट्रोकान्टरिक लाइन हुन्छ । येस्को सुपीरियर वर्डर सर्ट र थिक हुन्छ । ग्रेट्ट्रोकान्टरको येक्सटर्नलदिग्मा टार्मिनेट हुन्छ । यो सर्फेसमा धेरै लार्ज फोरामीना हुन्छ । इन्फीरियर वर्डर लाङ्ग र न्यारो हुन्छ । थोरै व्याकवार्डदिग्मा गै लेसर ट्रोकान्टरमा टार्मिनेट हुन्छ ।

ट्रोकान्टर्सको बयान ।

यो प्रामिनेन्ट्स प्रसेसेस आफ बोन हुन्छ । थाई कोरोटेड गराउनलाई धेरै मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ । ट्रोकान्टर्स २ हुन्छन ।

ग्रेट्ट्रोकान्टर ?

लेसर ट्रोकान्टर ?

ग्रेट्ट्रोकान्टरको बयान ।

यो लार्ज इरेगुलर क्राड्रि ल्याटासाल येमिनेन्स हुन्छ ।

नेकको आउटर साइडमा रहन्छ । यो थोरै आउटवार्ड र व्याक-
वार्डदिग्मा जान्छ ।

येस्को ५ सर्फेस, ४ वर्ड्स हुन्छन ।

येक्सटर्नल सर्फेस क्राइरि ल्याटास्पल ब्रड राफ र कन्भेक्स
हुन्छ । येस्को पोष्टीरियेर सुपीरियेर आङ्गलदेखि आन्टीरियेर
इन्फीरियेर आङ्गलसम्म १ प्रामिनेन्टलाइन हुन्छ । येसैमा ग्लुटि-
आस मिडिआस मासलको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ । यो लाइ-
नको आवभमा १ ट्राइयाङ्गुलर सर्फेस हुन्छ । कोही २ को यो ठाउँमा
राफ हुनाले ग्लुटिआस मिडिआस मासलको टेन्डनको १ पार्ट
आटाचमेन्ट हुन्छ । कोही २ को यो ठाउँमा स्मुथ हुन्छ । यो स्मुथ
हुनाले वासा रहन्छ ।

यो लाइनको वीलो र बीहाईन्डमा १ स्मुथ ट्राइयाङ्गुलर
सर्फेस हुन्छ । येसैमा ग्लुटिआस म्याक्सिमास मासलको टेन्डन र
१ वासा पनि रहन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको वेसमा १ डीप डिप्रेसन हुन्छ । नाम
डिजिटेल फसा । येस्को दोस्रो नाम ट्रोकान्टरिक फसा, येसैमा
अबटुरेटर येक्सटर्नस मासलको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को
फ्रान्टमा १ इम्प्रेसन छ, तेसैमा अबटुरेटर इन्टर्नस र २ ग्यामि-
लाई मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को सुपीरियेर वर्डर फ्री, थिक र इरेगुलर हुन्छ । येस्को
सेन्टरमा पाइरीफर्मीस मासलको आटाचमेन्ट हुनलाई १ इम्प्रे-
सन हुन्छ ।

ग्रेट्ट्रोकान्टरको वेस र स्पाफ्टको आउटर सर्फेस जाहाँ मील्ल, तेसै ठाउँमा इन्फीरियर वर्डर हुन्छ, येसै ठाउँमा १ राफ प्रामिनेन्ट रिज हुन्छ, तेसैमा भ्यास्टस येक्सटर्नस मासलको अपर पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आन्टीरियर वर्डर प्रामिनेन्ट र इरेगुलर हुन्छ । येसैको आउटर पार्टमा ग्लुटिआस मिनिमास मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियर वर्डर प्रामिनेन्ट हुन्छ । येसैले डिजिटेल फसाको व्याकपार्ट बन्छ ।

लेसर ट्रोकान्टरको बयान ।

यो १ कनिकेल येमिनेन्स हुन्छ । नेकको वेसको लोवर र व्याकपार्ट देखि प्रोजेक्ट गर्छ । येस्को वेस ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । येसमा ३ वर्डर्स हुन्छन् ।

इन्टर्नल वर्डर नेकको लोवर वर्डरको साथ मील्ल ।

येक्सटर्नल वर्डर पोष्टीरियर इन्टर ट्रोकान्टरिक लाइनको साथ मील्ल ।

इन्फीरियर वर्डर लिनिया असपेराको मीडिल डिभिजनको साथ मील्ल । येस्को समीटमा खवास म्याक्स मासलको टे ड १ इन्सर्सन हुन्छ ।

लेसर ट्रोकान्टरको वीलोमा जो स्पाफ्ट हुन्छ । तेसैमा इलायाकस मासलको इन्सर्सन हुन्छ । येस्को फ्रान्टमा भ्यास्टस इन्टर्नस मासल र बीहाईन्डमा पेक्टिनियास मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

नेकको अपर र फ्रान्ट पार्ट जाहाँ ग्रेटट्रोकान्टरको साथ मील्छ, तेसै ठाउँमा १ प्रामिनेन्स हुन्छ । नाम ट्युवर्कल आफ दी फीमर, येसै ठाउँमा ५ मासलको भेट हुन्छ । येक्सटर्नलदिग्मा ग्लुटिआस मिनिमास मासल । वीलोमा भ्याष्टस येक्सटर्नस र अबटुरेटर इन्टर्नस मासलको टेन्डन र आवभमा ग्येमिलाई माने गेमिलस सुपीरियेर र ग्येमिलस इन्फीरियेर मासल्स मील्छ ।

यो ट्युवर्कलको डाउनवार्ड र इनवार्डमा स्पाइरेल लाइन आफ दी फीमर छ । येस्को दोस्रो नाम आन्टीरियेर इन्टर ट्रोकान्टरिक लाइन भन्छन ।

येस्को अपर हाप राफ हुन्छ । येसैमा हिपजयन्टको क्याप्सुलर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को लोवर हापमा भ्याष्टस इन्टर्नसको अपर पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

ग्रेटट्रोकान्टरको समीट देखि डाउनवार्ड, इनवार्डदिग्मा र नेकको पोष्टीरियेर सर्फेसमा १ प्रामिनेन्ट रिज हुन्छ । नाम पोष्टीरियेर इन्टर ट्रोकान्टरिक लाइन । पोष्टीरियेर इन्टर ट्रोकान्टरिक लाइनको मिडिलमा १ रिज हुन्छ । नाम लिनियाक्वाड्रेटाई, येसैमा क्वाड्रेटस फीमरिस र आड्डाक्टर म्याग्नस मासल्सको थोरै फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

स्वाफ्टको बयान ।

येस्को अकार सिलेन्डीकेल हुन्छ । यो थोरै आर्च हुन्छ । येस्को फ्रान्ट कन्भेक्स हुन्छ । बीहार्ड्न्ड कन्केभ हुन्छ, बीहार्ड्न्डमा

१ प्रामिनेन्ट लञ्जीच्युडिनल रिज हुन्छ । नाम लिनिया अस्पेरा,
यो स्पाफ्टको ३ वर्डर्स, ३ सर्फेसेस हुन्छ ।

३ वर्डर्स मध्ये लिसिया अस्पेरा पोष्टीरियेरमा रहन्छ ।

अरु २ वर्डर्स ल्याटास्यालदिग्मा रहन्छ ।

लिनिया अस्पेराको बयान ।

फीमरको मीडिल थार्डमा १ प्रामिनेन्ट लञ्जीच्युडिनल रिज
बा क्रेष्ट हुन्छ । नाम लिनिया अस्पेरा भन्छन, यसैमा—

येक्सटर्नल श्लीप ?

इन्टर्नल श्लीप ?

राफ इन्टर मिडियेट ? रहन्छ ।

यो क्रेष्टको आवभमा ३ रिजेस छ, यस मध्ये येक्सटर्नल
रिज राफ हुन्छ । यो ग्रेट्ट्रोकान्टरको वेस्को साथ मील्छ । कोही
कोहीले यो रिजलाई ग्लुटियाल रिज भन्छन । यसैमा ग्लुटियास
म्याक्सिमास मासलको पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को अपर
पार्टमा १ राउन्ड व्युवर्कल हुन्छ । मीडिल रिज ट्रोकान्टर माइन-
रको वेस्को साथ मील्छ । इन्टर्नल रिज फीमरको स्पाइरल लाइ-
नको आवभमा मील्छ ।

लिनिया अस्पेरा वीलोमा गै २ रिजेस हुन्छ, यो २ रिजे-
सको बीचमा १ ट्राइयाङ्गुलर स्पेस हुन्छ । नाम पल्लिटियाल सर्फेस,
यसै ठाउँमा पल्लिटियाल आर्टरी रहन्छ । यो २ रिजेस मध्ये आउटर
रिज प्रामिनेन्ट हुन्छ । आउटर कन्डाइलको समीट सम्म जान्छ ।

इन्नर रिजको अपर पार्टमा फीमोरल आर्टरी जान्छ । यो वीलोमा इन्टर्नल कन्डाइलको समीटमा टर्मिनेट हुन्छ । यसै ठाउँमा १ स्नाल व्युवर्कल हुन्छ । नाम आड्डाक्टर व्युवर्कल, यसैमा आड्डाक्टर म्याग्नस मासलको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

लिनिया अस्पेराको इन्नर लीपमा र यसको आवभ र वीलोमा भ्याष्टस इन्टर्नस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको आउटर लीप र आवभमा भ्याष्टस येक्सटर्नस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

लिनिया अस्पेरा र उसको आवभको आउटर प्रोलाङ्गेशन र वीलोको इन्नर प्रोलाङ्गेशन यो तीनै ठाउँमा आड्डाक्टर म्याग्नस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

भ्याष्टस येक्सटर्नसको र आड्डाक्टर म्याग्नसको बीचको आवभमा ग्लुटिअस म्याक्सिमास मासल वीलोमा सट्ट हेड आफ्नी वाइसेप्स मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आड्डाक्टर म्याग्नस र भ्याष्टस इन्टर्नसको बीचमा ४ मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ । आवभमा इलायोकस र पेक्टिनियास-मासल्स । वीलोमा आड्डाक्टर ब्रिभीस र आड्डाक्टर लाङ्गस मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

लिनिया अस्पेराको सेन्टरको थोरै वीलोमा न्युट्रियान्द्र केनाल हुन्छ । फीमरको २ ल्याटास्पाल वर्डर्सको दाग थोरै हुन्छ । यस मध्ये आउटर वर्डर ग्रेट्टोकान्टरको आन्टीरियर इन्फीरियर आङ्गलदेखि येक्सटर्नल कन्डाइलको आन्टीरियर येक्सट्रिमिटी-सम्म हुन्छ ।

यो इन्नर वर्डर स्पाइरल लाइनदेखि इन्टर्नल कन्डाइलको आन्टीरियेर येक्सट्रिमिटीसम्म हुन्छ । इन्टर्नल वर्डरको इन्टर्नलसम्म क्रुरिआस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आन्टीरियेर सर्फेसको वयान ।

स्याफ्टको २ ल्याटास्पल वर्डर्सको ठाउँलाई आन्टीरियेर सर्फेस भन्छन । यो स्मृथ कन्भेक्स र सेन्टर भन्दा आवभ र बी-लोमा ब्रड हुन्छ । येस्को अपर $\frac{3}{4}$ थ्री फोर्थमा क्रुरिअस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । लोवर फोर्थमा साबक्रुरिअस मासल थोरै आटाचमेन्ट हुन्छ यो ठाउँमा १ वार्सा नीजयन्टको साइनोभियाल मेम्ब्रेन रहन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको वयान ।

लिनिया अस्पेराको आउटर लीप र येक्सटर्नल वर्डरको बीचको ठाउँलाई येक्सटर्नल सर्फेस भन्छन । येसैको अपर $\frac{3}{4}$ थ्री फोर्थमा क्रुरिअस मासलको आउटर पोर्सन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको वयान ।

लिनिया अस्पेराको इन्टर्नल लीप र इन्टर्नल वर्डरको बीचको ठाउँलाई इन्टर्नल सर्फेस भन्छन येसै ठाउँलाई भ्याष्टस इन्टर्नस मासलले काभार गर्छ ।

लोवर येक्सट्रिमिटीको वयान ।

यो फीसरको अपर येक्सट्रिमिटी भन्दा लार्ज हुन्छ । येस्को आकार क्युवग्रेड हुन्छ । बीफोर देखि व्याकवार्डस फल्याट हुन्छ ।

येसमा २ लार्ज येमिनेन्स हुन्छ । नाम कन्डाइल्स, यो २ कन्डाइल्सको बीचमा र फ्रान्टमा १ स्मुथ डीप्रेसन हुन्छ । नाम ट्रिक्लिया येस्को वीहोर्ड्न्डमा १ नच हुन्छ । नाम इन्टर कन्डीलयेट नच ।

यो २ कन्डाइल्स मध्ये येक्सटर्नल कन्डाइल आन्टीरियेरमा प्रामिनेन्ट हुन्छ । येस्को आन्टीरो पोष्टीरियेर र ट्र्यान्सभर्स डायामियेटस ब्रड हुन्छ । इन्टर्नल कन्डाइल न्यारो लाङ्ग र इन्फीरियेरदिग्मा प्रामिनेन्ट हुन्छ ।

यो २ कन्डाइल्स फ्रान्टमा मील्छ । यो ठाउँमा १ स्मुथ ट्रिक्लियार सर्फेस हुन्छ । येसैमा प्याटिला बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को मिडिमला १ ग्रुभ हुन्छ । यो डाउनवार्ड र व्याकवार्डदिग्मा गै इन्टर कन्डीलयेट नचमा मील्छ । येस्को येक्सटर्नल वर्डर प्रामिनेन्ट हुन्छ । इन्टर कन्डीलयेट नचमा क्रुसियाल लीगामेन्टस रहन्छ । यो नचको २ दिग्मा २ कन्डाइल्स हुन्छ । येस्को फ्रान्टमा स्याफ्टको लोवर येन्ड रहन्छ ।

आउटर कन्डाइलको बयान ।

येक्सटर्नल कन्डाइलको आउटर सर्फेसमा १ लिटिल येमिनेन्स हुन्छ । नाम आउटर व्युवेरोसिटी, इन्टर व्युवेरोसिटी भन्दा यो आउटर व्युवेरोसिटी सानू हुन्छ । येसैमा नी जयन्टको येक्सटर्नल ल्याटास्सल लीगामेन्ट्स आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को विनीथमा १ ग्रुभ हुन्छ । यो ग्रुभमा १ डीप्रेसन हुन्छ । येसैको फ्रान्टमा पष्टिटियास मासलको अरिजिन हुन्छ । नी जयन्टको फ्लेक्सन

गर्दा यो पल्लितियास मासलको टेन्डन यंसै शुभमा रहन्छ । यो शुभ स्मुथ हुन्छ । ताजा भयामा कार्टिलेजले काभार गर्छ । यो अपवार्ड र व्याकवार्डदिग्मा गै कन्डाइलको पोष्टीरियेर येक्सट्रिमिटीको साथ मील्ल्छ । आउटर कन्डाइलको इन्नर सर्फेसको पोष्टीरियेर पार्टमा आन्टीरियेर क्रुसियाल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को इन्फीरियेर सर्फेस इन्टर्नल कन्डाइल भन्दा कन्भेक्स स्मुथ र ब्रड हुन्छ । येस्को पोष्टीरियेर येक्सट्रिमिटी कन्भेक्स र स्मुथ हुन्छ । आर्टिकुलर सर्फेसको आवभमा १ डीप्रेसन हुन्छ । तेसैमा ग्याष्टक निमियास मासलको आउटर हेडको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को आवभमा प्लान्टेरिस मासल अरिजिन हुन्छ ।

इन्नर कन्डाइलको बयान ।

येस्को इन्नर सर्फेसमा १ कन्भेक्स राफ येमिनेन्स हुन्छ । नाम इन्नर व्युवेरोसिटी, यंसैमा इन्टर्नल ल्याटास्पल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्नर कन्डाइलको आउटर साइडको आन्टीरियेर पार्टमा पोष्टीरियेर क्रुसियाल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को इन्फीरियेर सर्फेस दोस्त्रो नाम आर्टिकुलर सर्फेस कन्भेक्स हुन्छ । येस्को आवभमा र बीहार्इन्डमा १ डीप्रेसन हुन्छ । येसैमा ग्याष्टक निमियास मासलको इन्नर हेडको टेन्डन अरिजिन हुन्छ ।

फीमर बोनको

आर्टिकुलेशन ३ बोनस ।

भावभमा—

असइनोमिनेटम बोन १

वीलोमा—

टिविया बोन १ र

प्याटिलो बोन १

फीमर बोनको

मासल्स २३ हुन्छन् ।

१ ग्लुटिअस म्याक्सिमास ।

२ ग्लुटिअस मिडियास ।

३ ग्लुटिअस मिनिमास ।

४ पाइरोफर्मीस ।

५ अबटुरेटर येक्सटर्नस ।

६ अबटुरेटर इन्टर्नस ।

७ ग्यामिलस सुपीरियेर ।

८ ग्यामिलस इन्फीरियेर ।

९ क्राइरेटस फिमरीस ।

१० खवास म्याग्नस ।

११ इलायाकस ।

१२ भ्याष्टस येक्सटर्नस ।

१३ भ्याष्टस इन्टर्नस ।

१४ वाइसेप्स ।

- १५ पेक्टिनियास ।
 १६ आड्डाक्टर म्याग्नस ।
 १७ आड्डाक्टर लाङ्गस ।
 १८ आड्डाक्टर ब्रीभिस ।
 १९ क्रुरियास ।
 २० सोब क्रुरियास ।
 २१ ग्याष्टक निमियास ।
 २२ प्लान्टेरिस ।
 २३ पल्लिटियाल ।

लेगको वयान ।

लेग ३ बोन्सले बन्छ ।

प्याटिला बोन ?

टिबिया बोन ?

फीउला बोन ?

प्याटिला बोनको वयान ।

यो फल्याट र ट्राइयाङ्गुलर बोन हुन्छ । नी जयन्टको आन्टीरियेर पार्टमा रहन्छ । कोही कोहीले येसलाई सेसामयेड बोन पनि भन्छन । येस्को—

आन्टीरियेर सर्फेस ?

पोष्टीरियेर सर्फेस ?

३ वर्ड्स र १ येपेक्स हुन्छ ।

आन्टीरियर सर्फेसको बयान ।

यो कन्भेक्स हुन्छ । यसैमा न्युट्रियान्ट भेसल्स जानलाई धेरै स्माल अपरचर्स हुन्छ । यो सर्फेसमा काड्रि सेप्स येक्सटेन्सर मासलको टेन्डनले काभार गर्छ ।

पोष्टीरियर सर्फेसको बयान ।

यसैमा १ स्मूथ बोभ्याल आर्टिकुलर सर्फेस हुन्छ । ताजा भयामा कार्टिलेजले काभार गर्छ । १ भार्टिकल रिजले यसलाई २ फ्यासेट्समा डिभाइड गर्छ । यो रिज फीमरको ट्रुक्लियर सर्फेसमा जो युभ हुन्छ तसैको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो २ फ्यासेट्स २ कन्डाइल्सको आर्टिकुलर सर्फेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । आउटर फ्यासेट्स डीप र ब्रड हुन्छ । आउटर कन्डाइलको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, यसैले दिग छुट्याउँ छ ।

कोही कोही प्याटिला बोनमा ७ फ्यासेट्स पनी हुन्छ ।

आर्टिकुलर सर्फेसको वीलोमा १ राफ कन्भेक्स नान आर्टिकुलर डीप्रेसन हुन्छ । यसैको लोवर हापमा लीगामेन्टम प्याटेलि आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको अपर हाप र टिबियाको हेडको बीचमा याडिपोस्टिस्पुले सेपारेट गराउँ छ ।

सुपीरियर वर्डरको बयान ।

यो थिक हुन्छ । बीहार्डिन्ड देखि डाउनवार्ड र फर्वाडिदिग्मा जान्छ । यसैमा रेक्टस र क्रुरियास मासल्सबाट आयाको काड्रि सेप्स येक्सटेन्सरको पोर्सन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

ल्याटान्याल वर्डरको बयान

यो थिन हुन्छ । वीलोमा मील्छ, येसैमा भ्याष्टस येक्सटर्नल र भ्याष्टस इन्टर्नल मासल्सबाट आयाको काडरि सेप्स येक्सटेन्सर मासलको पोर्सन आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को येपेक्स प्वाइन्टेड हुन्छ । येसैमा लीगामेन्टम प्याटिलि आटाचमेन्ट हुन्छ ।

प्याटिला बोनको

आर्टिकुलेशन १ ।

कन्डाइल्स आफ दी फीमर बोन ।

प्याटिला बोनको

मासल्स ४ हुन्छन् ।

१ रेक्टस ।

२ क्रुरिअस ।

३ भ्याष्टस येक्सटर्नल ।

४ भ्याष्टस इन्टर्नल ।

थाई यो ४ मासल्स १ साथ टेन्डन भयेर प्याटिलाको साथ मिलेको छ, नाम काडरिसेप्स, येक्सटेन्सर क्रुरिस ।

टिविया बोनको बयान ।

यो लेगको फ्रान्ट र इन्नर साईडमा रहन्छ । यो बोन फिमर बोन बाहेक स्क्यालिटनमा लाङ्ग र लार्ज हुन्छ । येस्को आकार

प्रिजमयेड हुन्छ । येस्को आवभमा अलि ठूलो हुन्छ । येसैले नी जयन्ट बन्छ । येस्को—

१ स्याफ्ट ।

२ येक्सट्रिमिटीज हुन्छन् ।

अपर येक्सट्रिमिटीको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम हेड, यो लार्ज हुन्छ । २ दिग्मा १।१ गरि २ येमिनेन्स हुन्छ । नाम व्युवेरोसिटीज, येस्को सुपीरियेरमा स्मृथ कन्केभ सर्फेस हुन्छ । यो फीमरको कन्डाइल्सको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

यो इन्टर्नल आर्टिकुलर सर्फेस लाङ्ग र डीप हुन्छ । फीमरको इन्टर्नल कन्डाइलको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येक्सटर्नल आर्टिकुलर सर्फेस ब्रड र फ्ल्याट हुन्छ । फीमरको येक्सटर्नल कन्डाइलको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

२ आर्टिकुलर सर्फेसको बीच र पोष्टीरियेरमा १ येमिनेन्स छ । नाम स्पाइनस प्रसेस आफ दी टिबिया भन्छन । येसैको २ दिग्मा २ प्रामिनेन्ट व्युवर्कल्स हुन्छ । येसैमा सेमिलुनर फाइब्रो कार्टिलेजेसको येक्सट्रिमिटीज आटाचमेन्ट हुन्छ ।

यो स्पाइनस प्रसेसको फ्रान्ट र बीहाईन्डमा १।१ राफ डी-प्रेसन हुन्छ । येसैमा आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर कुसियाल लीगामेन्ट्स र सेमिलुनर फाइब्रो कार्टिलेजेस आटाचमेन्ट हुन्छ ।

व्युवेरोसिटीजको आन्टीरियेर सर्फेसको फ्रान्टमा मिलेर ? सिङ्गल फ्ल्याट लार्ज ट्राइयाङ्गुलर सर्फेस हुन्छ, यो ट्राइयाङ्गुलर सर्फेसको आवभ बर्ड हुन्छ । यसैमा धेरै भ्यास्कुलर फोरोमीना हुन्छ । यो ट्राइयाङ्गुलर सर्फेसको वीलोमा ? प्रामिनेन्ट येलिभेसन हुन्छ । नाम व्युवर्कल आफ दी टिबिया, यो व्युवर्कलको लोवर हाफ रोफ हुन्छ । यसैमा लीगामेन्टम प्याटिली आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको अपर हापमा ? स्मुथ फ्यासेट हुन्छ । ताजा भयामा ? वासा रहन्छ ।

व्युवेरोसिटीको

पोष्टीरियेर सर्फेसको वयान ।

यो २ व्युवेरोसिटीजको बीचमा ? स्यालो डीप्रेसन हुन्छ । नाम पल्लिटियाल नच भन्छन, यसैमा पोष्टीरियेर क्रुसियाल लीगामेन्टको ? पार्ट र नी जयन्टको पोष्टीरियेर लीगामेन्टको ? पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्नर व्युवेरोसिटीको पोष्टीरियेरदिग्मा ? डीप ट्र्यान्सभर्स ग्रुभ हुन्छ । यसैमा सेमिमेम्ब्रेनोसस मासलको टेन्डनको ? फ्यासिक्युली इनसरसन हुन्छ । यो इन्नर व्युवेरोसिटीको ल्याटास्पाल सर्फेस कन्भेक्स राफ र प्रामिनेन्ट हुन्छ । यसैमा इन्टर्नल ल्याटास्पाल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

यसको आउटर व्युवेरोसिटीको पोष्टीरियेरदिग्मा ? फ्ल्याट आर्टिकुलर फ्यासेट छ, यो डाउनवार्ड, आउटवार्ड र व्याकवार्ड-दिग्मा जान्छ । यसैमा फीवुलाको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

आउटर व्युवेरोसिटीको ल्याटास्याल सर्फेस कन्भेक्स राफ र प्रामिनेन्ट हुन्छ । यसैमा १ राफ येमिनेन्स छ, यो व्युवर्कल आफ दी टिबियाको अपर वर्डरमा रहन्छ । यसैमा इलियो टिबियाल व्यान्ड आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको वीलोमा येक्सटेन्सर लाङ्गस डिजिटोरमर वाइसेप्स मासलसको १ श्लोप आटाचमेन्ट हुन्छ ।

स्याफ्टको वयान ।

येस्को आकार ट्राइयाङ्गुलर र प्रीजमयेड हुन्छ । येस्को आवभ बर्ड हुन्छ तल सानू २ हूँदै जान्छ ।

येस्को ३ वर्डर्स र ३ सर्फेसेस हुन्छ ।

आन्टीरियेर वर्डर १

इन्टर्नल „ १

येक्सटर्नल „ १

इन्टर्नल सर्फेस १

येक्सटर्नल „ १

पोष्टीरियेर „ १

आन्टीरियेर वर्डरको वयान ।

तीन वर्डर्स मध्ये यो वर्डर प्रामिनेन्ट हुन्छ । नाम क्रेष्ट आफ दी टिबिया, दोस्रो नाम शीन भन्छन, यो शीन आवभमा व्युवर्कलदेखि वीलोमा इन्नरम्यालिवलसको आन्टीरियेर मार्जीनसम्म रहन्छ । यो वर्डरको अपर टु थार्डर्स प्रामिनेन्ट हुन्छ । वीलोमा राउन्ड र स्मुथ हुन्छ । यसैमा डीप फ्यासा आफ दी लेग आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल वर्डरको बयान ।

यो आवभ र वीलोमा स्मुथ र राउन्ड हुन्छ । बीचमा प्रामिनेन्ट हुन्छ । यो इन्टर व्युवेरोसिटोको व्याकवार्डदेखि वीलोमा इन्टर्नल म्यालीवसको पोष्टीरियर वर्डरसम्म रहन्छ । यस्को अपर पार्टमा नी जयन्टको इन्टर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्ट र पल्लिटियास मासलको थोरै फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ । यस्को मिडिल थार्डमा सोलियास र फ्लेक्सर लाङ्गस डिजिटोरम मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम इन्टर वोसियास रिज भन्छन, यो थिन र प्रमिनेन्ट हुन्छ । यसैमा इन्टर वोसियास मेम्ब्रेन आटाचमेन्ट हुन्छ । यो आवभमा फीवुला र आर्टिकुलर फ्यासेटको फ्रान्ट देखि वीलोमा वाइफरकेड भयेर जान्छ । यो वीलोको ठाउँ राफ र ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । यसैमा टिबिया र फीवुलाको बन्धन गर्न लाई इन्टर वोसियाल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको बयान ।

यो स्मुथ, कन्भेक्स र वीलो भन्दा आवभ ब्रड हुन्छ । यस्को अपर थार्डमा साटोरियासको टेन्डनको आपोन्युरेसिस र ग्रासाइलीस र सेमिटेन्डीनोसस मासल्सको टेन्डन्सले काभार गर्छ, यस्को बाकी भाग सावकुटेनियास हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको वयान ।

येस्को अपर टु थार्ड्समा ? स्यालो ग्रुभ हुन्छ । तेसैमा टिवियालीस आन्टाइकस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को लोवर थार्ड्स स्मुथ र कन्भेक्स हुन्छ । येस्को उइडिन देखि आउटवार्ड्समा टिवियालीस, आन्टाइकस, येक्सटेन्सर, प्रोप्रिअस, ह्यालुसिस र येक्सटेन्सर, लाङ्गस, डिजिटोरम, मासल्सको टेन्डन्सले काभार गर्छ ।

पोष्टीरियर सर्फेसको वयान ।

येस्को अपर पार्टमा ? प्रमिनेन्ट रिज हुन्छ । नाम वोव्विकलाइन आफ् दी टिविया, यो फोबुला जोरिने आर्टिकुलर फ्यासेट देखि वोव्विक भै डाउनवार्डदिग्मा जान्छ र इन्टर्नल वर्डरमा मोल्छ । येसैमा पल्लिटियास मासल, पल्लिटियाल फ्यासा र खोलियास फ्लेक्सर लाङ्गस डिजिटोरम र टिवियालीस पोष्टाइकस मासल्सको पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

यो वोव्विक लाइनको आवभमा ? ट्राइयाङ्गुलर कन्केभ सर्फेस हुन्छ । येसैमा पनी पल्लिटियाल मासल आटाचमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियर सर्फेसको मिडिल थार्डमा ? भार्टिकल रिजले २ भाग डिभाइड गर्छ । येस्को इन्नर बर्ड भागमा फ्लेक्सर लाङ्गस डिजिटोरम मासल र आउटर न्यारो भागमा टिवियालीस पोष्टाइकस मासलको पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यो सर्फेसको बाकी भाग स्मुथ हुन्छ । येसैमा टिवियालीस पोष्टाइकस फ्लेक्सर लाङ्गस डिजिटोरम र फ्लेक्सर लाङ्गस ह्यालुसिस मासल्सले काभार गर्छ । वोव्विक लाइनको वीलोमा ? मेडालारी फोरामेन हुन्छ ।

टिवियाको लोवर येक्सट्रिमिटीको बयान ।

यो अपर येक्सट्रिमिटी भन्दा यो स्माल हुन्छ । यसैमा ५ सर्फेसेस हुन्छ । यसको इन्टर साईडमा १ प्स्टाङ्ग प्रसेस हुन्छ । यो डाउन वार्डदिग्मा जान्छ । यो प्रसेसको नाम इन्टर्नल म्याली-वोलास भन्छन ।

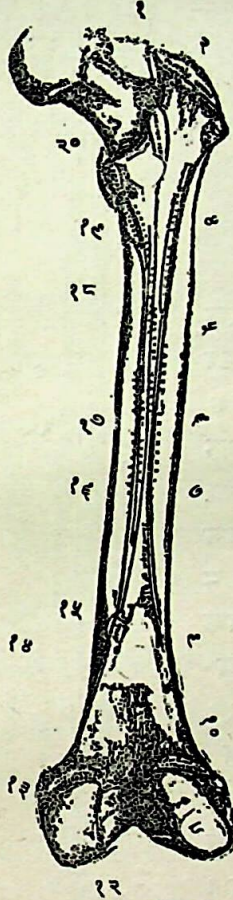
येस्को इन्फीरियर सर्फेस क्वाडरिल्याटास्पाल र स्मुथकन्केभ हुन्छ, यसैमा आष्टाग्यालासको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को आन्टीरियर सर्फेस स्मुथ र आवभमा राउन्ड हुन्छ, यसैलाई टोजको येक्सटेन्सर मासलसको टेन्डन्सले काभार गर्छ । येस्को लोवर मार्जीनमा १ राफ क्यान्सभर्स डिप्रेसन हुन्छ, तेसैमा आङ्गल जयन्टको आन्टीरियर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को पोष्टीरियर सर्फेसमा १ शुभ वोव्लिक भै डाउनवार्ड र इनवार्डदिग्मा जान्छ । यो शुभबाट फ्लेक्सर लाङ्गस ह्याल्युसिस मासलको टेन्डन जानलाई बाटो दिन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसमा १ ट्राइयाङ्गुलर राफ डीप्रेसन हुन्छ । तेसैमा इन्फीरियर इन्टर वोसियेस लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यो डीप्रेसनको लोवर पार्टमा १ स्मुथ डीप्रेसन हुन्छ । ताजा भयामा कार्टिलेजले काभार गर्छ । यसैमा फीवुलाको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो सर्फेसमा २ प्रामिनेन्ट रिजेस हुन्छ । यो २ रिजेस आवभमा इन्टर वोसियास रिजको साथ मिल्छ । यो २ रिजेसमा आन्टीरियर र पोष्टीरियर टिवियो फीवुलार लीगामेन्टस आटाचमेन्ट हुन्छ ।

नं ४८ राईट फिमर पोष्टरियर साफेस ।

१ डिजिटल फसा
अबटिउरेटार एकर्टानास
२ ग्रेट ट्रोकाण्टर ग्लुटि
यास मिडियास । ३
कोयाडरेटार फिमोरिस
४ ग्लुटियास म्याकसि
मिस । ५ म्यासटास
एकर्टानास । ६ क्रुरि
यास । ७ बाईसेप्स
कोसर्ट हेड । ८ आउटार
कण्डाइल । ९ प्लान
टारिस । १० ग्यासद्र

निमियास को आउटार हेड । ११ पप्लिटियास । १२ इनार कण्डाइल ।

१३ गासट्रनिमियास को इनार हेड । १४ पप्लिडियाल स्पेस । १५
फिमोरल मेसल लाइ आर्च । १६ म्यासटास इण्टर्नास । १७ एड्
टाकटार मगगनास । १८ इलियाकास । १९ लेसर ट्रोकाण्टर
सीयास । २० ट्रोकाण्टरिक लाइन ।

नं ४८ राईट लेग्स को वोनस यगण्टिरियर सार्फोस ।

१ स्याइन । २ इण्डरनॉल
टिउवारसिटि । ३ एकष्टा
नॉल टिउवारसिटि । ४
टिउवार्कल । ५ लिगामेण्ट
प्राटेलि । ६ सार्टी रियास;
सेमिटेण्ड नोसास ग्रासिलिस
७ इण्डरनॉल सार्फोस । ८
क्रेष्ट । ९ टिवियालिस
यगण्डाइ कास । १० इण्डर-
नॉल म्यालिवोलास । ११
एकष्टानॉल टेण्डनले कोपने ।
१२ एकष्टानॉल म्यालिवो
लास । १३ सवकिउटेनियास
१४ पॅरोनियास टासियास ।
१५ एकष्टेनसार लंगस डिजि
टोराम । १६ एकष्टेनसार

लंगस ह्यालिउसिस । १७ पॅरोनियास त्रिभिस । १८ पॅरोनियास
लंगस । १९ वाइसेप्स । २० एकष्टानॉल लेटाराल लिगामेण्ट ।
२१ ट्राइलवड प्रोसेस । २२ टिविया । २३ फिविउला ।

इन्टर्नल सर्फेसमा ? पिरामिडाल प्रसेस हुन्छ । नाम इन्टर-
म्यालिवोलास, यो प्रसेसको इन्तर सर्फेस कन्भेक्स र सावकु-
टेनियास हुन्छ । यो प्रसेसको आउटर सर्फेस स्मूथ र थोरै
कन्वेभ हुन्छ । आष्ट्राग्यालासको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।
येस्को आन्टीरियर वर्डर हुन्छ । यसैमा डेल्टायेड लीगामेन्टको
आन्टीरियर फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ । पोष्टीरियर वर्डरमा ? बर्ड
डोप ग्रुभ हुन्छ । यो वोब्लिक भै डाउनवार्ड र इनवार्डदिग्मा जान्छ ।
यो ग्रुभ कोही २ को डबल हुन्छ । यो ग्रुभबाट टिबियालीस पोष्टा-
इकस र फ्लेक्सर लाङ्गस डिजिटोरम मासल्सको टेन्डन जान्छ ।

इन्टर्नल म्यालिवोलासको समीटको बीहाईन्डमा ? राफ
डिप्रेसन हुन्छ, तेसैमा आङ्गल जयन्टको इन्टर्नल क्याट्यास्पल
लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

टिबिया बोनको

आर्टिकुलेशन ३ ।

आवभमा—

फीमर बोन ?

थेक्सटर्नलमा—

फीबुला ?

बीलोमा—

आष्ट्राग्यालास ?

टिबियाको

मासल्स ११ ।

? सेमी मेम्ब्रेनोसस ।

- २ टिवियालीस आन्टाइकस ।
- ३ येक्सटेन्सर लाङ्गस डिजिटोरम ।
- ४ वाइसेप्स ।
- ५ सार्टोरियास ।
- ६ ग्रासाइलीस ।
- ७ सेमिटेन्डीनोसस ।
- ८ पल्लिटियास ।
- ९ सोलियास ।
- १० फ्लेक्सर लाङ्गस डिजिटोरम ।
- ११ टिवियालीस पोष्टाइकस ।

फीवुला बोनको बयान ।

यो लेगको आउटर साइडमा रहन्छ । टिविया भन्दा स्याल हुन्छ अरु लाङ्ग बोनस भन्दा इलेन्डर हुन्छ । येस्को अपर येक्सट्रिमिटी स्याल हुन्छ । टिवियाको हेडको व्याकमा र नी जथन्टको वीलोमा रहन्छ । येस्को लोवर येक्सट्रिमिटी टिवियाको वीलोमा प्रोजेक्ट गर्छ, येसैले आउटर आङ्गल बन्छ । येस्को—

१ स्याफ्ट ।

२ येक्सट्रिमिटीज हुन्छन् ।

अपर येक्सट्रिमिटीको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम हेड भन्छन, यो इरेगुलर हुन्छ । येसैको आवभमा १ फ्ल्याट आर्टिकुलर फ्यासेट हुन्छ । यो अपवार्ड, इन-

वार्ड र फर्वाडिङमा जान्छ । टिबियाको येक्सटर्नल ट्युबेरोसि-
टीमा जो फ्यासेट छ, तेसैको साथ यो आर्टिकुलर फ्यासेट आ-
र्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को आउटर साइडमा १ थोक राफ प्रामि-
नेन्ट्स हुन्छ । यो प्वाइन्टेड हुन्छ । नाम एाइलयेड प्रसेस, यो
हेडको पोष्टीरियर पार्ट देखि अपवार्डिङमा प्रोजेक्ट गर्छ । यो
प्रामिनेन्समा वाइसेप्स मासलको टेन्डन र नी जयन्टको लाङ्ग
येक्सटर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ, यो लीगा-
मेन्टले यो टेन्डनलाई २ पार्टमा डिभाइड गराउँ छ ।

एाइलयेड प्रसेसको समीटमा सर्ट येक्सटर्नल ल्याटास्याल
लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

हेडको सार्कमफारेन्स र बाकी पार्ट राफ हुन्छ । तेसैमा
आन्टीरियर सुपीरियर टिबियो फीबुलर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट
हुन्छ । येस्को फ्रान्टमा १ ट्युवर्कल हुन्छ । येसैमा पेरोनियास
लाङ्गस मासलको अपर र आन्टीरियर पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।
येस्को बीहाईन्डमा अरु १ ट्युवर्कल हुन्छ, तेसैमा पोष्टीरियर
सुपीरियर टिबियो फीबुलर लीगामेन्ट र खलियास मासलको
अपर फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

स्याफ्टको वयान ।

येस्को ४ वर्डर्स र ४ सर्फेसेस हुन्छ ।

४ वर्डर्सको नाम—

आन्टीरो येक्सटर्नल वर्डर ?

आन्टीरो इन्टर्नल ” ?

पोष्टीरो येक्सटर्नल वर्डर ?

पोष्टीरो इन्टर्नल " ?

४ सर्फेसको नाम—

आन्टीरियेर सर्फेस ?

पोष्टीरियेर " ?

इन्टर्नल " ?

येक्सटर्नल " ?

आन्टीरो येक्सटर्नल वर्डरको बयान ।

यो आवभमा हेडको फ्रान्ट देखि डाउनवार्डमा मिडिलको थोरै वीलोमा गै आउटवार्डदिग्मा वाइफरकेट हुन्छ । येक्सटर्नल म्यालिवोलासको आउटर सर्फेसको आवभमा ? ट्राइयाङ्गुलर साब-कुटेनियास सर्फेस हुन्छ । यो वर्डरमा इन्टरमास्कुलार सेप्टम आटाचमेन्ट हुन्छ । यो मासलले लेगको आन्टीरियेर सर्फेसको येक्सटेन्सर मासल र पेरोनियास लाङ्गस पेरोनियास ब्रिभीस मासलसलाई सेपारेट गराउँ छ ।

आन्टीरो इन्टर्नल वर्डरको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम इन्टर वोसियास रिज भन्छन । यो वर्डर आन्टीरो येक्सटर्नल वर्डरको इन्टर साइडमा रहन्छ । यो आवभमा हेडको थिनीथदेखि वीलोमा ? राफ ट्राइयाङ्गुलर सर्फेसको येपे-वससम्भ जान्छ । यो येक्सटर्नल म्यालिवोलासको आर्टिकुलर क्यासेटको आवभमा रहन्छ । यो वर्डरमा इन्टर वोसियास मेम्ब्रेन

आटाचमेन्ट हुन्छ । यो वर्डरले फ्रान्टको येक्सटेन्सर मासल्स र बीहाईन्डको फ्लेक्सर मासल्सलाई सेपारेट गराउँ छ ।

पोष्टीरो येक्सटेर्नल वर्डको बयान ।

यो प्रमिनेन्स हुन्छ । यो आवभमा एडाइलयेड प्रसेसको वेसदेखि वीलोमा आउटर म्यालीवोलासको पोष्टीरियेर वर्डरसम्म जान्छ । यो आवभमा आउटवार्ड मिडिलमा व्याकवार्ड र थोरै इनवार्डदिग्मा जान्छ, यसैमा आपोन्युरेसिस आटाचमेन्ट हुन्छ । यो आपोन्युरेसिसले स्पाफ्टको आउटर सर्फेसको पेरीनियाई मासल्स र पोष्टीरियेर सर्फेसको फ्लेक्सर मासल्सलाई सेपारेट गराउँ छ ।

पोष्टीरो इन्टेर्नल वर्डको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम वोब्लिकलाइन भन्छन । यो आवभमा हेडको इन्नर साइडदेखि लोवर फोर्थसम्म गै इन्टर वोसियास रिजको साथ मील्छ । यसैमा आपोन्युरेसिस आटाचमेन्ट हुन्छ । यसले आवभमा टिचियालीस पोष्टाइकस र सोलियास मासल्स वीलोमा फ्लेक्सर लाङ्गस ह्याल्गुसिस मासल्सलाई सेपारेट गराउँ छ ।

आन्टीरियेर सर्फेसको बयान ।

यो आन्टीरियेर येक्सटेर्नल र आन्टीरो इन्टेर्नल वर्डसको बीचमा रहन्छ । येस्को अपर थार्ड न्यारो र फल्याट हुन्छ । लोवर थार्डमा लङ्गीच्युडीनल ग्रुभ रहन्छ । यसैमा येक्सटेन्सर लाङ्गस

डिजिटोरम पेरोनियास टार्सास र येक्सटेन्सर प्रोप्रिअस ह्याल्यु-
सिस मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येक्सटेर्नल सर्फेसको बयान ।

यो आन्टीरो येक्सटेर्नल र पोष्टीरो येक्सटेर्नल वर्डर्सको बीचमा रहन्छ । यो अपर टु थार्ड्समा ओउटवार्डदिग्मा जान्छ । लोवर थार्डमा व्याकवार्डदिग्मा जान्छ । यो सर्फेसमा पेरोनियास त्रिभीस पेरोनियास लाङ्गस मासल्स रहन्छ ।

इन्टेर्नल सर्फेसको बयान ।

यो आन्टीरो इन्टेर्नल र पोष्टीरो इन्टेर्नल वर्डर्सको बीचमा रहन्छ । यो इनवार्डदिग्मा जान्छ । यसैमा १ ध्रुव छ । तेसैमा टिबियालीस पोष्टाइकस मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टेरियर सर्फेसको बयान ।

यो पोष्टीरो येक्सटेर्नल र पोष्टीरो इन्टेर्नल वर्डर्सको बीचमा रहन्छ । यो आवभमा व्याकवार्ड मिडिलमा व्याकवार्ड र इनवार्ड वीलोमा इनवार्डदिग्मा जान्छ । यसको अपर थार्ड राफ हुन्छ, यसैमा सोलियास मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको लोवर पार्टमा १ राफ ट्राइयाङ्गुलर सर्फेस छ । यो टिबियाको साथ १ष्ट्राङ्ग इन्टर ओसियास लीगामेन्ट दीपेर मिल्छ । यसैमा फ्लेक्सर लाङ्गस ह्याल्युसिस मासलको फाइवर्स अरिजिन हुन्छ । यो सर्फेसको मिडिलमा १ न्युट्रियान्ट फोरामेन हुन्छ ।

लोवर येक्सट्रिमिटीको वयान ।

येस्को दोस्रो नाम येक्सटर्नल म्यालिबोलास भन्छन, येस्को आकार पिरामिडाल हुन्छ । यो लाङ्ग भै लोवरदिग्मा जान्छ । येस्को येक्सटर्नल सर्फेस कन्भेक्स र साबकुटेनियास हुन्छ । स्याफटको आउटर साइडमा जो ट्राइयाङ्गुलर सर्फेस हुन्छ तेसैको साथ मील्छ । येस्को इन्टर्नल सर्फेसको फ्रान्टमा १ स्मृथ ट्राइयाङ्गुलर फ्यासेट हुन्छ । यो आन्ट्राग्यालासको आउटर साइडमा जो सर्फेस छ, उसैको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

यो आर्टिकुलर सर्फेसको वीहाईन्ड र विनीथमा १ राफ डीप्रेसन हुन्छ । यसैमा आङ्गल जयन्टको येक्सटर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्टको पोष्टीरियर फ्यासिङ्युली आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को आन्टीरियर वर्डर थिक र राफ हुन्छ । येस्को वीलोमा १ डीप्रेसन हुन्छ, तेसैमा येक्सटर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्टको आन्टीरियर फ्यासिङ्युली आटाचमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियर वर्डर ब्रड हुन्छ, यसैमा १ खालो शुभ हुन्छ, यसैवाट पेरोनीयास लाङ्गस र पेरोनीयास त्रिभीस मासलको टेन्डन जान्छ ।

येस्को समीट राउन्ड हुन्छ, यसैमा येक्सटर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्टको मिडिल फ्यासिङ्युलास आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउँने चीन्ह ।

येस्को लोवर येक्सट्रिमिटी डाउनवार्डदिग्मा राखनू पेरोनीयास मासल्सको टेन्डन जाने शुभ व्याक्वार्डदिग्मा राखनू ट्राइयाङ्गुलर साबकुटेनीयास सर्फेसले दिग छुट्याउँ छ ।

फोवुला बोनको

आर्टिकुलेशन २ ।

इन्टर्नलमा—

टिबिया ?

धीलोमा—

आष्ट्राग्यालास ?

फीवुला बोनको

मासल्स ९ ।

१ वाइसेप्स ।

२ सोलियास ।

३ पेरोनियास लाङ्गस ।

४ पेरोनियास ब्रिभीस ।

५ पेरोनियास टार्सास ।

६ येक्सटेन्सर लाङ्गस डिजिटोरम ।

७ येक्सटेन्सर प्रोपिअस ह्याल्युसिस ।

८ टिबियालीस पोष्टाइकस ।

९ फ्लेक्सर लाङ्गस ह्याल्युसिम ।

फुटको बयान ।

३ किसिमको बोनसले फुट बन्छ ।

टार्सास ?

मेटा टार्सास ?

फल्याङ्गस ?

टार्सासको बयान ।

टार्सास बोन्स ७ हुन्छन । नाम—

- १ अस्क्याल्सीस, दोस्रो नाम क्याल्केनियाम ।
- २ आष्टाग्यालास ।
- ३ क्युचयेड ।
- ४ न्याभीक्युलर ।
- ५ इन्टर्नल ।
- ६ मिडिल ।
- ७ येक्सटर्नल क्युनीयाई फारम बोन्स ।

अस्क्याल्सीसको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम क्याल्केनियाम बोन भन्छन, यो टार्सास बोन्सको भीत्र लार्ज र प्द्राङ्ग हुन्छ । यो फुटको लोवर र व्याक-पार्टमा रहन्छ । यो बोनले जम्मा शरीरको बोन्स हरू थाम छ । यसैमा ६ सर्फेसेस हुन्छ ।

सुपीरियेर सर्फेस ?

इन्फीरियेर „ ?

इन्टर्नल „ ?

येक्सटर्नल „ ?

आन्टीरियेर „ ?

पोष्टीरियेर „ ?

सुपीरियेर सर्फेसको बयान ।

अस्त्र्याल्सीसको अपर र बीहाईन्डपार्ट व्याकवार्डदिग्मा प्रोजेक्ट भै हिल बन्छ । यो सर्फेसलाई सुपीरियेर सर्फेस भन्छन, यो साइडटुसाइड कन्भेक्स वीफोर देखि व्याकवार्ड कन्केभ हुन्छ । सुपीरियेर सर्फेसको मिडिलमा २ आर्टिकुलर फ्यासेट्स हुन्छ । कोही कोहीको ३ आर्टिकुलर फ्यासेट्स पनि हुन्छ । १ बड स्यालो ग्रुभले येहि २ फ्यासेट्सलाई सेपारेट गराउँ छ । यसैमा अस्त्र्याल्सीस र आष्टाग्यालासको कनेक्ट गराउँनलाई इन्टर बोसियेस लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यो २ आर्टिकुलर सर्फेस मध्ये येक्सटर्नल आर्टिकुलर सर्फेस लार्ज हुन्छ । येस्को इन्टर्नल आर्टिकुलर सर्फेसलाई १ प्रोजेक्टिङ प्रसेस आफ बोनले सपोर्ट गराउँ छ । यो प्रोजेक्टिङ प्रसेस आफ बोनको दोस्रो नाम लेसर प्रसेस आफ दी क्याल्केनियाम, येस्को अर्को नाम साष्टेन्टाक्युलाटेलाई भन्छन । यो सर्फेसको आन्टीरियेरमा थ्रेटर प्रसेसको अपर सर्फेस देखिन्छ । यसैमा १ राफ डिप्रेसन छ तेसैमा थेरै लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येहि ठाउँमा १ ट्युवर्कल पनि देखिन्छ । तेसैमा येक्सटेन्सर त्रिभीस डिजिटोरम मासल अरिजिन हुन्छ ।

इन्फीरियेर सर्फेसको बयान ।

यो न्यारो राफ र साइडटुसाइड कन्भेक्स हुन्छ । येस्को पोष्टीरियेरमा २ ट्युवर्कलस हुन्छ । येस्को बीचमा १ राफ डिप्रेसन हुन्छ । यो डिप्रेसनले यो २ ट्युवर्कललाई सेपारेट गराउँ छ ।

नं ५० राइट लेग को बोनस् पोष्टिरियार् साफेस ।

१, २, फिमर को साथ लगने । पपलिटियालनच्

४ ट्राइल्यड प्रोसेस । ५

सोलियास । ६ फ्लेकसार

लंगस ह्यालिउसिस । ७, ८

टिवियालिस पष्टाडकास । ९

पेरोनियास लंगस र त्रिभिस

लाइ शुभ । १० फ्लेकसार

लंगस ह्यालिउसिस लाई शुभ । ११ फ्लेकसार लंगस डिजिटोराम र

टिवियालिस पष्टाडकास लाइ शुभ । १२ फ्लेकसार लंगस डिजिटोराम ।

१३ वोबलिक लाइन, सोलियास । १४ पपलिटियास । १५ सेमिमेम्

नोसास ।

येक्सटर्नल व्युवर्कल स्माल प्रामिनेन्ट र राउन्ड हुन्छ । यसैमा आबडाक्टर मिनिमाई डिजिटार्ड मासलको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको इन्टर्नल व्युवर्कल ब्रड र लार्ज हुन्छ । यसले हिप-लार्ड सपोर्ट गराउँ छ । यसको प्रामिनेन्ट इन्टर मार्जोनमा आबडाक्टर ह्याल्युसिस मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको फ्रान्टमा फ्लेक्सर ब्रिभीस डिजिटोरम मासल आटाचमेन्ट हुन्छ । यो डि-प्रेसनमा आबडाक्टर मिनिमाई डिजिटार्ड मासल र फल्यान्ट र फ्यासा आटाचमेन्ट हुन्छ । व्युवर्कलसको फ्रान्टमा १ राफ सर्फेस हुन्छ । तेसैमा लाङ्ग फल्यान्ट, लीगामेन्ट र फ्लेक्सर आक्सेस खरियेस मासलको आउटर हेड आटाचमेन्ट हुन्छ । यो सर्फेसको आन्टीरियेरमा १ प्रामिनेन्ट व्युवर्कल हुन्छ र फ्रान्टमा १ ट्र्यान्स-भर्स शुभ रहन्छ तेसैमा सर्ट फल्यान्ट र लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको वयान ।

यो ब्रड फल्याट र सावकुटेनियास हुन्छ । यसको सेन्टरमा १ व्युवर्कल हुन्छ तेसैमा येक्सटर्नल ल्याटास्पाल लीगामेन्टको मिडिल फ्यासिक्युलास आटाचमेन्ट हुन्छ । यसको अपर र आन्टीरियेर पार्टमा येक्सटर्नल क्याल्केनियो आष्टाग्यालायेड लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यो व्युवर्कलको फ्रान्टमा १ न्यारो सर्फेस हुन्छ । तेसैमा २ वोव्लिक शुभ हुन्छ । यो २ शुभको बीचमा १ गेलि-भेटेड रिज हुन्छ । नाम पेरिनीयाल व्युवर्कल भन्छन यसैमा येक्सटर्नल यानुलर लीगामेन्टको फाइवर्स प्रसेस आटाचमेन्ट

हुन्छ । यो २ ग्रुभ्सको सुपीरियर ग्रुभबाट पेरोनियास त्रिभीस मासलको टेन्डन जान्छ । इन्फीरियर ग्रुभबाट पेरोनियास लाङ्गस मासलको टेन्डन जान्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको बयान ।

यो कन्केभ हुन्छ । वोव्लिक भै फर्वाड र डाउनवार्डदिग्मा जान्छ । येसबाट फ्ल्यान्ट र भेसल्सर नाभर्स फुटको सोलमा जान्छ । येसैमा फ्लेक्सर आक्सोस खरियास मासलको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यो सर्फेसमा १ येमिनेन्स आफ बोन हुन्छ । नाम लेसर प्रसेस, दोस्रो नाम साष्टेन्टाक्युलाम टेलार्ड भन्छन, यो अपर फोरपार्टबाट होराइजेन्टल भै इनवार्डदिग्मा प्रोजेक्ट गर्छ येसैमा टिबियालीस पोष्टाइकस मासलको टेन्डनको १ श्लीप आटाचमेन्ट हुन्छ । प्रसेसको आवभमा कन्केभ हुन्छ । येसैले आष्टाग्यालासको आन्टीरियर आर्टिक्युलर सर्फेसलाई सपोट गराउँछ । वीलोमा फ्लेक्सर लाङ्गस ह्याल्युसिसको टेन्डन जानलाई १ ग्रुभ हुन्छ । येस्को फ्री मार्जीन राफ हुन्छ । आङ्गल जयन्टको इन्टर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्टको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आन्टीरियर सर्फेसको बयान ।

यो ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । येसैमा क्युवयेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को इन्नर वर्डरमा इन्फीरियर क्याल्केनियो न्याभिक्युलर लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

पोष्टीरियेर सर्फेसको बयान ।

यो राफ प्रामिनेन्ट र कन्भेक्स हुन्छ । आवभ भन्दा वीलो वाइड हुन्छ । येस्को लोवर पार्ट राफ हुन्छ । येसैमा टेन्डोये-केलीस र प्ल्यान्टेरिस मासलको टेन्डन आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को अपर पार्ट स्मुथ हुन्छ । १ वासाले यो बोन र टेन्डनलाई सेपारेट गराउँ छ ।

अस्क्याल्सीस बोनको

आर्टिकुलेशन २ ।

आब्दुग्ग्यालास ?

क्युवयेड ?

अस्क्याल्सीस बोनको

मासल्स ८ ।

१ टिबियालीस पोष्टाइकस ।

२ टेन्डोयेकेलीस ।

३ प्लान्टेरिस ।

४ आबडाक्टर ह्याल्युसिस ।

५ आबडाक्टर मिनिमाई डिजिटार्ई ।

६ फ्लेक्सर त्रिभीस डिजिटोरम ।

७ येक्सटेन्सर त्रिभीस डिजिटोरम ।

८ फ्लेक्सर आक्सैस सोरियास ।

आष्ट्राग्यालास बोनको बयान ।

यो अस्त्र्याल्सीस बाहेक टार्साल बोनस मध्ये यो लार्ज हुन्छ । यो टार्सालको मिडिल र अपर पार्टमा रहन्छ । आवभमा टिबियालाई सपोट गर्छ । २ डिगमा २ म्यालिवोलाइको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । वोलोमा अस्त्र्याल्सीसको माथो रहन्छ । फ्रान्टमा न्याभिक्युलर बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यसैमा ६ सर्फेसेस हुन्छ ।

सुपीरियर सर्फेसको बयान ।

येस्को बीहाईन्डमा टिबियाको साथ आर्टिकुलेशन हुनलाई १ ब्रड स्मुथ ट्रक्लियार सर्फेस हुन्छ । यो सर्फेस फ्रान्ट भन्दा बीहाईन्ड ब्रड हुन्छ । वीफोर देखि व्याकवार्ड कन्भेक्स हुन्छ । येस्को फ्रान्टमा आष्ट्राग्यालासको नेकको अपर सर्फेस रहन्छ । यसैमा लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्फीरियर सर्फेसको बयान ।

यसैमा २ आर्टिक्युलर फ्यासेट्स हुन्छ । यो २ को बीचमा १ डिप ग्रुभ हुन्छ । यो ग्रुभ वोब्लिक भै फर्वार्ड र आउटवार्ड डिगमा जान्छ । अस्त्र्याल्सीसको अपर सर्फेसमा जो ग्रुभ हुन्छ उसैको साथ मिलि १ केनाल बन्छ । यसैमा ताजा भयामा इन्टर वोसियास क्याल्केनियो आष्ट्राग्यालायेड लीगामेन्ट रहन्छ । यो २ आर्टिक्युलर फ्यासेट्स मध्ये पोष्टीरियर लार्ज हुन्छ । साइडटुसाइड कन्वेक्स हुन्छ । यो फ्यासेट्स मध्ये आन्टीरियर फ्यासेट लक्ष्मी-

च्युडिनलदिग्मा कन्भेक्स हुन्छ । १ येलोभेटेड रिजले येसलाई २ भागमा डिभाइड गराउँ छ । यसैको पोष्टीरियर भागको साथ अस्थ्याल्सीसको लेसर प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । आन्टीरियर भागमा इन्फीरियर क्यालकेनीयो न्याभिक्युलर लीगामेन्टको अपर सर्फेस आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको बयान ।

येस्को अपर पार्टमा इन्टर म्यालिबोलासको साथ आर्टिकुलेशन हुनलाई १ आर्टिकुलर फ्यासेट हुन्छ । यो आवभमा ट्रुक्लियार सर्फेसको साथ मील्छ । वीलोमा १ राफ डिप्रेसन हुन्छ । यसैमा इन्टर्नल ल्याटास्पल लीगामेन्टको डीप पोर्सन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

येसैमा १ लार्ज ट्राइयाङ्गुलर फ्यासेट हुन्छ । यो आवभ देखि डाउनवार्ड कन्केभ हुन्छ । येसैमा येक्सटर्नल म्यालीबोलासको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । आवभमा ट्रुक्लियार सर्फेसको साथ मील्छ । येस्को फ्रान्टमा १ राफ डिप्रेसन हुन्छ तेसैमा आङ्गल जयन्टको येक्सटर्नल ल्याटास्पल लीगामेन्टको आन्टीरियर फ्यासिक्युलास आटाचमेन्ट हुन्छ ।

आन्टीरियर सर्फेसको बयान ।

यो कन्भेक्स र राउन्ड हुन्छ । यसैले आस्ट्र्याग्यालासको हेड बन्छ । यो स्मुथ र ओभेल हुन्छ । वोब्लिक भै इनवार्ड र डाउन-

वार्डिङ्गमा जान्छ । यो न्याभीक्युलर बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को आन्डर इन्जर सर्फेसमा ? स्माल फ्यासिट हुन्छ । आष्ट्राग्यालासको हेडको तल ? कन्सट्रिबूटेड पोर्सन हुन्छ । येसलाई नेक आफ दी आष्ट्राग्यालास भन्छन ।

पोष्टीरियर सर्फेसको बयान ।

यो न्यारो हुन्छ । येसैमा ? ग्रुभ हुन्छ । यो वोब्लिक भै डाउनवार्ड र इनवार्डिङ्गमा जान्छ । येसबाट फ्लेक्सर लाङ्गस ह्याल्युसिसको टेन्डन जान्छ । येस्को येक्सटर्नलदिङ्गमा ? प्रामिनेन्ट ट्युवर्कल हुन्छ । येसैमा येक्सटर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्टको पोष्टीरियर फ्यासिफ्युलास आटाचमेन्ट हुन्छ । यो ग्रुभको इन्जर साइडमा पनी ? स्माल ट्युवर्कल हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्ह ।

येस्को बर्ड आर्टिकुलर सर्फेस अपवार्डिङ्गमा राखनू पर्छ, राउन्डहेडलाई फर्वार्ड तीर राखनू पर्छ, येक्सटर्नल म्यालिबोलासको साथ आर्टिकुलेशन हुनलाई जुन ल्याटास्याल ट्राइयाङ्गुलर आर्टिकुलर सर्फेस हुन्छ । तेसैले छुट्याउने चीन्ह ।

आष्ट्राग्यालास बोनको

आर्टिकुलेशन ४ ।

टिबिया ?

फीवुला ?

अस्क्र्याल्सीस ?

न्याभीक्युलर ?

अस्व्यालिसस बोनको मासल छैन ।

क्युवयेड बोनको बयान ।

यो फुटको आउटर साइड र अस्व्यालिससको फ्रान्टमा रहन्छ । फोर्थ र फिफ्थ सेटाटासास बोनसको बीहाईन्डमा रहन्छ । येस्को आकार पिरामिडाल जस्तो हुन्छ । येस्को वेस इनवार्डदिग्मा जान्छ । येपेक्स आउटवार्डदिग्मा जान्छ । येस्को आन्डर सर्फेसमा पेरोनीयास लाङ्गस मासलको टेन्डन जानलाई ? डिप ग्रुभ हुन्छ । येसैले यो बोन चिन्हलाई सुविस्ता हुन्छ । येस्को—
६ सर्फेसेस हुन्छ ।

३ आर्टिकुलर सर्फेसेस ।

३ नान आर्टिकुलर सर्फेसेस ।

३ नान आर्टिकुलर सर्फेसेसको बयान ।

सुपीरियर सर्फेस ?

इन्फीरियर „ ?

येक्सटर्नल „ ?

सुपीरियर सर्फेसको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम डर्सल सर्फेस भन्छन, यो अपवार्ड र आउटवार्डदिग्मा जान्छ । थोरै लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुनलाई यो सर्फेस राफ हुन्छ ।

इन्फीरियर सर्फेसको बयान ।

येस्को दोस्तो नाम फ्ल्यान्ट सर्फेस । येस्को फ्रान्टमा ? डिप ग्रुभ हुन्छ । यो वोव्लिक भै फर्वाड र इनवार्डदिग्मा जान्छ । येसैमा पेरोनियास लाङ्गसको टेन्डन रहन्छ । येस्को बीहार्डिन्डमा ? रिज हुन्छ । तेसैमा लाङ्ग क्याल्केनीयो क्युवयेड लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यो रिज येक्सटर्नलदिग्मा गै जाहाँ टार्विनेट हुन्छ, तेसैमा ? येमिनेन्स हुन्छ, नाम ड्युबेरोसिटी आफ् दी क्युवयेड । यो ठाउँमा ? कन्भेक्स फ्यासेट हुन्छ । ? सेसामयेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो ग्रुभको बीहार्डिन्डमा राफ हुन्छ । येसैमा सर्ट फ्ल्यान्ट र लीगामेन्ट र फ्लेक्सर ब्रिभीस ह्याल्युसिस मासलको फीउ फाइबर्स र टिबियालीस पोष्टाइकसको टेन्डनको ? फ्यासिक्युलास आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेस स्माल र न्यारो हुन्छ, येसैमा ? डिप नग रहन्छ ।

३ आर्टिकुलर सर्फेसको बयान ।

पोष्टीरियर सर्फेस ?

आन्टीरियर „ ?

इन्टर्नल „ ?

पोष्टीरियर सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेस स्मुथ र ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । अरक्यालिसको आन्टीरियर सर्फेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

आन्टीरियेर सर्फेसको बयान ।

यो स्माल हुन्छ । ? रिजले २ फ्यासेट्समा डिभाइड हुन्छ ।
इन्जर फ्यासेट क्राडरि क्याट्साल हुन्छ । फोर्थ मेटाटार्साल
बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । आउटर फ्यासेट लार्ज र ट्रा-
इयाङ्गुलर हुन्छ । फीफथ मेटाटार्साल बोनको साथ आर्टिकुलेशन
हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेस ब्रड र राफ हुन्छ । येस्को मीडिल र अपर पार्टमा
? स्मुथ बोभ्याल फ्यासेट हुन्छ । येक्सटर्नल क्यानिआई फारम
बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । बोहार्डिन्डमा ? स्माल फ्यासेट
हुन्छ । न्याभोभ्युलर बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को
बाकी भाग राफ हुन्छ । षट्ठाङ्ग इन्टर ओसियास लीगामेन्ट
आटानमेन्ट हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउँन चीन्ड ।

येस्को आन्डर सर्फेस जुन दिग्मा पेरोनियास ग्रुभ छ, त्यो
डाउनवार्डतीर राखनू पर्छ । येस्को लार्ज पोष्टीरियेर आर्टिकुलर
सर्फेस क्याक्वार्डतीर राखनू पर्छ । न्यारो नान आर्टिकुलर सर्फे-
सले बोनको दिग छुट्याउँ छ ।

क्युवगेड बोनको

आर्टिकुलेशन ४ ।

अस्क्यालिसस

?

येक्सटर्नल क्यानिआई फारम ?

फोर्थ मेटाटार्सास १

फीफ्थ मेटाटार्सास १

कोही २ को न्याभीक्युलर बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

क्युवयेड बोनको

मासल्स २ ।

फ्लेक्सर ब्रीभीस ह्याल्युसिस १

टिबियालीस पोष्टाइकस १

न्याभीक्युलर बोनको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम स्क्र्याफ्कायेड बोन भन्छन । यो टार्सासको इन्नर साइडमा रहन्छ । येस्को बीहार्इन्डमा आष्ट्राग्यालास र फ्रान्टमा ३ क्युनिआई फारम बोनस रहन्छ । येस्को बीहार्इन्ड कन्केभ र फ्रान्टमा कन्भेक्स हुन्छ, येसैले यो बोन चीन्हलाई सुविस्ता हुन्छ ।

येस्को आन्टीरियर सर्फेस साइड टु साइड कन्भेक्स हुन्छ । २ रिजले ३ फ्यासेट्समा डिभाइड गर्छ । येसैमा ३ क्युनिआई फारम बोनसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

पोष्टीरियर सर्फेस वोभ्याल र कन्केभ हुन्छ । आष्ट्राग्यालास बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

सुपीरियर सर्फेस साइड टु साइड कन्भेक्स हुन्छ । लीगा-मेन्ट्स आटान्चमेन्ट हुनलाई यो सर्फेस राफ हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसमा ? व्युवर्कल येमीनेन्स हुन्छ । नाम व्युवेरोसिटि आफ दी न्याभिक्युलर । यो लोवर पार्टमा प्रोजेक्ट गर्छ, यसैमा टिवियालीस पोष्टाइकसको टेन्डनको ? पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेस राफ र इरेगुलर हुन्छ । यसैमा लीगामेन्ट्स फाइवर्स आटाचमेन्ट हुन्छ । कोही २ को ? स्माल फ्यासेट हुन्छ । क्युवयेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउने चीन्हा ।

येस्को कन्क्रेभ आर्टिकुलर सर्फेस व्याकयार्डतीर कन्भेक्स डर्सल सर्फेस अपवार्ड राखनू पर्छ, यो हिसापले पक्रदा येक्सटर्नल सर्फेसले यो बोनको दिग थाहा हुन्छ ।

न्याभिक्युलर बोनको

आर्टिकुलेशन ४ ।

आष्ट्रग्यालास ?

क्युनिभाई फारम ३ ।

इन्टर्नल क्युनिआई फारम ?

मिडिल " " ?

येक्सटर्नल " " ?

कोहो कोहोको क्युवयेडको साथ पनी आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को मासल ? ।

टिवियालीस पोष्टाइकस ?

क्युनिआई फारम बोनको बयान ।

यो ३ हुन्छन—

इन्टर्नल क्युनिआई फारम ?

मिडिल क्युनिआई फारम ?

येक्सटर्नल क्युनिआई फारम बोन्स ?

इन्टर्नल क्युनिआई फारम बोनको बयान ।

३ क्युनिआई फारम बोन्स मध्ये यो लार्ज हुन्छ । फुटको इन्नर साइडमा रहन्छ । येस्को बीहाईन्डमा न्याभिक्युलर बोन र फ्रान्डमा फाष्ट मेटाटार्सस बोनको बेस रहन्छ । यसैमा—

६ सर्फेस हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेस ?

येक्सटर्नल „ ?

आन्टीरियेर „ ?

पोष्टीरियेर „ ?

इन्फीरियेर „ ?

सुपेरियेर „ ?

इन्टर्नल सर्फेसको बयान ।

यो सावकुटेनियास हुन्छ । फुटको इन्नर वर्डरको ? पार्ट बन्छ । यो सर्फेस ब्रड र काइरि ल्याटास्पल हुन्छ । येस्को आन्टीरियेर इन्फीरियेर आङ्गलमा ? स्मूथ दोभ्याल फ्यासेट हुन्छ । यसैमा टिबियालोस आन्टाइकसको टेन्डनको ? पार्ट इन्सर्सन

हुन्छ । यो सर्फेसको बाकी भागमा लीगामेन्ट्स आटानमेन्ट हुनलाई राफ हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको बयान ।

यो कन्केभ हुन्छ । येस्को सुपीरियर र पोष्टीरियर वर्ड्समा ? आर्टिकुलर सर्फेस हुन्छ । यो सर्फेसको बीहाईन्डमा मिडिल क्यानिआई फारम बोन र फ्रान्टमा सेकेन्ड मेटाटार्सल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को बाकी भाग राफ हुन्छ । येसैमा लीगामेन्ट्स र पेरो-नियास लाङ्गसको टेन्डको ? पार्ट आटानमेन्ट हुन्छ ।

आन्टीरियर सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेसको आकार कीड्मि आकार जस्तो हुन्छ । यो पोष्टीरियर सर्फेस भन्दा लार्ज हुन्छ । मेटाटार्सल बोन आफ दी ग्रेट्टोका साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

पोष्टीरियर सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेस ट्राइयाङ्गुलर र कन्केभ हुन्छ । न्याभीवयुलरको आन्टीरियर सर्फेसमा जो ३ फ्यासेट्स हुन्छ, तेसै मध्ये लार्जेष्ट फ्यासेटको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

इन्फीरियर सर्फेसको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम फल्यान्टर सर्फेस यो राफ हुन्छ । येस्को व्याकपार्टमा ? प्रामिनेन्ट ट्युबेरोसिटि हुन्छ । येसैमा टिबिया-

लीस पोष्टाइकसको टेन्डनको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । यो सर्फे-
सको फ्रान्टमा टिबियालीस आन्टाइकस मासलको टेन्डनको
१ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

सुपीरियर सर्फेसको बयान ।

यो सर्फेस न्यारो र राफ हुन्छ । यसैमा लीगामेन्ट आटा-
चमेन्ट हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउँने चीन्ह ।

येस्को सुपीरियर न्यारो येज अपवार्डतीर लाङ कीङ्गी सेफ्ट
आर्टिकुलर सर्फेस फर्वाडतीर राखनू पर्छ । येक्सटर्नल सर्फेसले
यो बोनको दिग छुट्याउँ छ ।

इन्टर्नल क्यानिआई फारम बोनको

आर्टिकुलेशन ४ ।

न्याभीक्युलर १

मिडिल क्यानिआई फारम १

फाष्ट मेटाटार्सल १

सेकेन्ड मेटाटार्सल बोनस १

इन्टर्नल क्यानिआई फारम बोनको

मासल्स ३ ।

१ टिबियालीस आन्टाइकस ।

२ टिबियालीस पोष्टाइकस ।

३ पेरोनियास लाङ्गस ।

मिडिल क्युनिआई फारम बोनको बयान ।

यो अरु २ क्युनिआई फारम बोन्स भन्दा स्याल हुन्छ । येस्को आकार वीयज जस्तो हुन्छ । येस्को ब्रड येक्सट्रिमिटी अपवार्ड र न्यारो दिग डाउनवार्ड रहन्छ । यो बोन अरु २ क्युनिआई फारम बोन्सको मिडिलमा रहन्छ । येस्को बीहाईन्डमा न्याभिक्युलर बोन र फ्रान्टमा सेकेन्ड मेटाटार्साल बोन रहन्छ ।

येस्को इन्नर सर्फेसको अपर र व्याकवार्डमा १ आङ्गुलर आर्टिकुलर फ्यासेट हुन्छ, येसैले यो बोनको थाहा हुन्छ ।

येस्को ६ सर्फेस हुन्छ—

आन्टीरियेर सर्फेस १

पोष्टीरियेर " १

इन्टर्नल " १

येक्सटर्नल " १

सुपीरियेर " १

इन्फीरियेर " १

आन्टीरियेर सर्फेसको आकार ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । यो पोष्टीरियेर सर्फेस भन्दा न्यारो हुन्छ । सेकेन्ड मेटाटार्साल बोनको वेस्को साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

पोष्टीरियेर सर्फेस ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । न्याभिक्युलर बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसको पोष्टीरियेर र सुपीरियेर वर्ड्समा १ आर्टिकुलर फ्यासेट हुन्छ । येसैमा इन्टर्नल क्युनिआई फारम बोनको

साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ, येस्को पाकी भागमा लीगामेन्ट्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसको पोष्टीरियरमा १ स्मूथ फ्यासेट हुन्छ ।
येसैमा येक्सटर्नल क्युनिआई फारम बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

सुपीरियर सर्फेस काड्रि त्याटासाल हुन्छ, येसैमा लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

इन्फीरियर सर्फेस प्वाइन्टेड ट्युबर्कल र राफ हुन्छ ।
येसैमा लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । टिवियालीस पोष्टाइकसको टेन्डनको १ श्लोप पनी इन्सर्सन हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउँने चीन्ह ।

येस्को सुपीरियर र डर्सल सर्फेस अपवार्ड तीर, बर्डयेज आकृतोर फर्काइ राखनू पर्छ । येसो गर्नाले स्मूथ फ्यासेटले यो बोनको दिग छुट्याउँ छ ।

मिडिल क्युनिआई फारम बोनको

आर्टिकुलेशन ४ ।

न्याभीक्युलर १

येक्सटर्नल क्युनिआई फारम १

इन्टर्नल क्युनिआई फारम १

सेकेन्ड मेटाटार्सल बोनस १

येस्को मासल १

१ टिवियालीस, पोष्टाइकस ।

येक्सटर्नल क्युनिआई फारम बोनको वयान ।

येस्को आकार वोयेज जस्तो हुन्छ । यो मिडिल क्युनिआई फारम बोन भन्दा ठुलो र इन्टर्नल क्युनिआई फारम भन्दा सानो हुन्छ । येस्को ब्रड येक्सट्रिमिटी अपवार्ड र न्यारो येन्ड डाउनवार्ड रहन्छ ।

येस्को ६ सर्फेसेस हन्छ—

आन्टीरियर सर्फेस ?

पोष्टीरियर „ ?

येक्सटर्नल „ ?

इन्टर्नल „ ?

सुपीरियर „ ?

इन्फीरियर „ ?

आन्टीरियर सर्फेस ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । येसैमा थार्ड मेटाटार्सल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

पोष्टीरियर सर्फेस न्याभीक्युलर बोनको येक्सटर्नल फ्यासेटको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

इन्टर्नल सर्फेसमा २ आर्टिकुलर फ्यासेट्स हुन्छ, यो २ को बीचमा १ राफ डीप्रेसन हुन्छ, यो २ फ्यासेट्स मध्ये आन्टीरियरमा सेकेन्ड मेटाटार्सल बोनको वेसको आउटर साइडको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टीरियर फ्यासेट मिडिल क्युनिआई फारम बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । राफ डीप्रेसनमा इन्टरबोसियास लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेसमा २ आर्टिकुलर फ्यासेट हुन्छ । येस्को बीचमा १ राफ नान आर्टिक्युलर सर्फेस हुन्छ । आन्टीरियर फ्यासेट स्माल हुन्छ । फोर्थ मेटाटार्सल बोनको वेस्को इन्टर साइडमा आर्टिकुलेशन हुन्छ । पोष्टीरियर र फ्यासेट लार्ज हुन्छ, येसैमा क्युवयेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । नान आर्टिकुलर सर्फेसमा इन्टर वोसियास लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

सुपीरियर सर्फेसको दोस्रो नाम डर्सल सर्फेस । येस्को पोष्टीरियर येक्सटर्नल आङ्गल व्याकवार्डमा प्रोलङ्गेड गर्छ ।

इन्फीरियर सर्फेस, दोस्रो नाम फ्ल्यान्ट सर्फेस । येस्को मार्जीन् राउन्ड हुन्छ । येसैमा टिबियालीस पोष्टाइकसको टेन्डनको १ पार्ट र फ्लेक्सर ब्रीभीस ह्याल्युसिस मासलको १ पार्ट र लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को दिग छुट्याउँने चीन्ह ।

येस्को ब्रड डर्सल सर्फेस अपवार्ड राखनू । प्रोलङ्गेडयेज व्याकवार्ड राखनू पर्छ । क्युवयेडको साथ आर्टिकुलेशन हुने फ्यासेटले यो बोनको दिग छुट्याउँछ ।

येक्सटर्नल क्युनिआई फारम बोनको

आर्टिकुलेशन ६ ।

न्याभीक्युलर १

मिडिल क्युनिआई फारम १

क्युवयेड १

सेकेन्ड मेटाटार्सल १

थार्ड मेटाटार्सल १

फोर्थ मेटाटार्सल बोन्स १

येस्को मासल २

१ ट्रिबियालीस पोष्टाइकस ।

२ फलेक्सर ब्रीभीस ह्यालुसिस ।

मेटाटार्सल बोन्सको वयान ।

यो ५ हुन्छन । यो लङ्ग वोन हुन्छ ।

येस्को— १ स्थाफ्ट ।

२ येक्सट्रिमिटीज हुन्छन ।

इन्टर्नल वर्डको वयान ।

येस्को आकार प्रीजमयेड जस्तो हुन्छ । येस्को वीलो कन्केभ आवभ थोरै कन्भेक्स हुन्छ ।

येस्को पोष्टीरियर येक्सट्रिमिटीको दोस्त्रो नाम वेस, येस्को आकार वोयेज जस्तो हुन्छ । टार्सल बोन्सको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

ल्याटास्पल सर्फेसमा मेटाटार्सल बोन्सको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

डर्सल र फ्यान्टर सर्फेसमा लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को आन्टीरियर येक्सट्रिमिटी दोस्त्रो नाम हेड । येसैमा १ राउन्डेड आर्टिकुलर सर्फेस हुन्छ । येस्को साइड्स फ्ल्याट हुन्छ, येसैमा १ डोमेसन हुन्छ, येसैमा लीगामेन्ट्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को आन्डर सर्फेसको मिडिल लाइनमा फ्लेक्सर टेन्डन जानलाई शुभ हुन्छ ।

फाष्ट मेटाटार्सल बोनको बयान ।

यो अरु मेटाटार्सल भन्दा सर्ट र थिक हुन्छ । येस्को स्पाफ्ट प्स्ट्राङ हुन्छ । येस्को पोष्टीरियर येक्सट्रिमिटीमा ल्याटा-स्पाल आर्टिकुलर फ्यासेट छैन । येस्को टार्मिनल आर्टिकुलर सर्फेस लार्ज र कीट्टी सेफ्ट हुन्छ । येस्को सार्कमफारेन्समा १ शुभ हुन्छ । येसैमा टर्सी मेटाटार्सल लीगामेन्ट आटाचमेन्ट हुन्छ । येस्को इन्टर्नलमा टिबियालीस आन्टाइकस मासलको टेन्डनको १ पार्ट आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को इन्फीरियर आङ्गलमा १ राफ वोभ्याल प्रामिनेन्स हुन्छ, तेसैमा पेरोनियास लाइन्स मासलको टेन्डन इन्सर्सन हुन्छ ।

येस्को हेड लाज हुन्छ । येस्को फल्यान्ट र सर्फेसमा २ शुभ भयाको फ्यासेट्स हुन्छ । येसैमा सेसामयेड बोन्स ग्लाइड गर्छ ।

यो बोनको वेस्मा कीट्टी सेफ्ट आर्टिकुलर सर्फेस हुनाले थाहा हुन्छ । यो कीट्टी सेफ्ट आर्टिकुलर सर्फेसको कन्केभ वर्डरले यो बोनको थाहा हुन्छ ।

फाष्टमेटाटार्सल बोनको

आर्टिकुलेशन ३ ।

आवभमा—

इन्टर्नल क्यानिआई फारम १

वो डोमा—

फाष्ट फल्याञ्ज

१

येक्सटर्नलमा—

सेक्रेन्ड मेटाटार्सल बोनस १

देस्को मासट्स ३ ।

१ टिवियालीस आन्टाइकस ।

२ पेरोनीयास लाङ्गस ।

३ फाष्ट डर्सल इन्टर बोसियेस ।

सेक्रेन्ड मेटाटार्सल बोनको बयान ।

यो अरु मेटाटार्सल बोनस भन्दा लड र लार्ज हुन्छ ।
येस्को टार्सल येक्सट्रिमिटीको आवभमा ब्रड र वीलो न्यारो र
राफ हुन्छ । यसैमा ४ आर्टिकुलर सर्फेसेस हुन्छन ।

१ सर्फेस वीहोईन्डमा छ । मिडिल क्युनिआई फारम
बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

२ सर्फेस इन्टर्नल ल्याटास्पल सर्फेसको अपर पार्टमा छ ।
इन्टर्नल क्युनिआई फारम बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

अरु २ सर्फेसेस येक्सटर्नल ल्याटास्पल सर्फेसमा हुन्छ ।
यसैको साथ थार्ड मेटाटार्सल र येक्सटर्नल क्युनिआई फारम
बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो बोनको टार्सल येक्सट्रि-
मिटीमा जुन फ्यासेट्स हुन्छ, तसैले यो बोनको दिग र बोन
छुट्याउँ छ ।

सेकेन्ड मेटाटार्सल बोनको

आर्टिकुलेशन ६ ।

आवभमा क्युनिआई फारम बोनस ३—

यक्सटर्नल क्युनिआई फारम १

मिडिल " " १

इन्टर्नल " " १

वीलोमा—

फाष्ट फल्याञ्ज १

इन्टर्नलमा—

फाष्ट मेटाटार्सल १

येक्सटर्नलमा—

थार्ड मेटाटार्सल बोनस १

येस्को मासलस ४ ।

१ आइडाक्टर वोब्लिकस ह्याल्युसिस ।

२ फाष्ट डर्सल इन्टर वोसियेस ।

३ से केन्ड डर्सल इन्टर वोसियेस ।

४ टिबियालीस पोष्टाइकस ।

२ को पेरोनियास लाङ्गस मासलसको १ श्टीप लाग्छ ।

थार्ड मेटाटार्सल बोनको बयान ।

येस्को बीहार्ईन्डमा १ ट्राइयाङ्गुलर स्मुथ सर्फेस हुन्छ ।
 तेसैमा येक्सटर्नल क्युनिआई फारम बोनको साथ आर्टिकुलेशन
 हुन्छ । येस्को इन्नर साइडमा २ फ्यासेट्स हुन्छ । येसैमा सेकेन्ड
 मेटाटार्सल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को आउटर

साइडमा १ सिङ्गल फ्यासेट्स हुन्छ । यसैमा फोर्थ मेटाटार्सल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

अगाडीको २ फ्यासेट्सले थर्ड मेटाटार्सल बोनको थाहा हुन्छ । यो सिङ्गल फ्यासेटले जुन दिगको बोन् हो थाहा हुन्छ ।

थर्ड मेटाटार्सल बोनको

आर्टिकुलेशन ४

आवभमा—

येक्सटर्नल क्यानिआई फारम १

विलोमा—

फाष्ट फल्याञ्ज ... १

इन्टर्नलमा—

सेकेन्ड मेटाटार्सल ... १

येक्सटर्नलमा—

फोर्थ मेटाटार्सल बोन्स १

येस्को मासल्स ५

१ आङ्गुलीकोटर बोव्लिक्स ह्याल्युसिस ।

२ सेकेन्ड डर्सल इन्टर बोसियेस ।

३ थर्ड डर्सल इन्टर बोसियेस ।

४ फाष्ट फल्यान्टर इन्टर बोसियेस ।

५ टिबियालीस पोष्टाइकसको टेन्डनको १ श्लिप ।

फोर्थ मेटाटार्सल बोनको बयान ।

यो थर्ड मेटाटार्सल भन्दा स्याल हुन्छ । येस्को टार्सल

येक्सट्रिमिटीमा ? काइरि ल्याटासाल सर्फेसेस हुन्छ, तेसैमा
क्युवयेड बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । येस्को इन्टर साइडमा
? स्मुथ फ्यासेट हुन्छ । ? रिजले यो फ्यासेटलाई डिभाइड गर्छ ।
आन्टीरियर भागको साथ थार्ड मेटाटार्साल र पोष्टीरियरमा
येक्सटर्नल क्युनिआई फारमको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को आउटर साइडमा ? सिङ्गल फ्यासेट हुन्छ । फीप्थ
मेटाटार्साल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

अगाडीको २ दीगको २ फ्यासेट्सले फोर्थ मेटाटार्साल
बोनको थाहा हुन्छ । येस्को टार्सालयेन्ड थोरै आउटवार्डदिग्मा
बाङ्गो भै रहन्छ । येसैले यो दिग्को बोन भनी थाहा रहन्छ ।

फोर्थ मेटाटार्साल बोनको

आर्टिकुलेशन ५ ।

आवभमा—

क्युवयेड ... ?

येक्सटर्नल क्युनिआई फारम ?

बीलोमा—

फाष्ट फ्ल्याञ्ज ... ?

इन्टर्नलमा—

थार्ड मेटाटार्साल ... ?

येक्सटर्नलमा—

फीप्थ मेटाटार्साल बोन्स ?

येस्को मासल्स ५ ।

१ आवडाक्टर वोव्लिक्स ह्याल्युसिस ।

२ थार्ड डर्सल इन्टर वोसियेस ।

- ३ फोर्थ डर्सल इन्टर वोसियेस ।
- ४ सेक्रेन्ड फल्यान्टर इन्टर वोसियेस ।
- ५ टिबीयालीस पोष्टाइकसको टेन्डनको ? श्लेप लाग्छ ।

फीप्थ मेटाटार्सल बोनको बयान ।

येस्को वेस्को आउटर साइडमा क्युवर्कुलार येमिनेन्स हुनाले यो बोनको थाहा हुन्छ । येस्को बीहार्ईन्डमा क्युवयेड बोनार इन्टर्नलमा फोर्थ मेटाटार्सल बोनको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

यो बोनको टार्सल येन्डको आउटर साइडमा प्रोजेक्सन हुनाले कुन बोन र कुन दिग्को थाहा हुन्छ ।

फीप्थ मेटाटार्सल बोनको

आर्टिकुलेशन ३ ।

आवभमा—

क्युवयेड ... १

बीलोमा—

फाष्ट फल्याञ्ज ... १

इन्टर्नलमा—

फोर्थ मेटाटार्सल बोनस १

येस्को मासल्स ६ ।

- १ पेरोनियास ब्रीभीस ।
- २ पेरोनियास टार्सल ।
- ३ फ्लेक्सर ब्रीभीस मिनिमाई डिजिटार्ई ।
- ४ आड्डाक्टर ट्रान्सभर्सल ह्याल्युसिस ।

५ फोर्थ डर्सल इन्टर वोसियेस ।

६ थार्ड फल्यान्टर इन्टर वोसियेस ।

फल्याञ्जेसको वयान ।

यो ह्यान्डमा जुन हिसाप रहन्छ । फुटमा पनी सोही हिसाप हुन्छ । फल्याञ्जेसको फाष्टरो ह्यान्डमा जस्तो छ, उही हिसाप हुन्छ । येस्को स्थाफ्टको आवभ कन्भेक्स हुन्छ, वीलो कन्केभ हुन्छ ।

आन्टीरियर येक्सट्रिमिटीमा १ ट्रूक्लिअर सर्फेस हुन्छ, तेसैमा सेकेन्ड फल्याञ्जेस आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

सेकेन्डरोको फल्याञ्जेस स्माल र सर्ट हुन्छ, फाष्टरोको फल्याञ्जेस भन्दा बर्ड हुन्छ । आङ्गुयाल फल्याञ्जेस फीङ्गर्सको फल्याञ्जेस जस्तो हुन्छ, यो स्माल हुन्छ । आवभदेखि डाउनवार्डर्स फल्याट हुन्छ, येस्को वेस बर्ड हुन्छ । सेकेन्डरोका फल्याञ्जेसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को येक्सट्रिमिटी इक्सप्यान्डेड हुन्छ नेल्लाई सपोट गर्छ ।

फल्याञ्जेसको आर्टिकुलेशनस र मासलसको वयान ।

ग्रेट्टोको फाष्ट फल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा—

फाष्ट मेटाटार्सल १

वीलोमा—

ग्रेट्टोको सेकेन्ड फल्याञ्ज १

येस्को मासल्स ५ ।

- १ येक्सटेन्सर ब्रीभिस डिजिटोरम ।
- २ आवडाक्टर ह्याल्युसिस ।
- ३ आडडाक्टर वोब्लिकस ह्याल्युसिस ।
- ४ फ्लेक्सर ब्रीभिस ह्याल्युसिस ।
- ५ आडडाक्टर ट्र्यान्सभर्सस ह्याल्युसिस ।

ग्रेट्टोको सेकेन्ड फल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन १

आवभमा—

ग्रेट्टोको फाष्ट फल्याञ्ज ?

येस्को मासल्स २

- १ येक्सटेन्सर लङ्गस ह्याल्युसिस ।
- २ फ्लेक्सर लङ्गस ह्याल्युसिस ।

सेकेन्ड टोको फाष्ट फल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा—

सेकेन्ड मेटाटार्सल ?

बीलोमा—

सेकेन्ड फल्याञ्ज ?

येस्को मासल्स ३ ।

- १ फाष्ट डर्सल इन्टर ओसियेस ।
- २ सेकेन्ड डर्सल इन्टर ओसियेस ।
- ३ फाष्ट लाम्ब्रीवयाल ।

सेकेन्ड टोको सेकेन्ड फल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा—

ऐ०को फाष्ट फल्याञ्ज ?

बीलमो—

ऐ०को थार्ड फल्याञ्ज ?

येस्को मासल्स ३ ।

१ फ्लेक्सर ब्रीभीस डिजिटोरम ।

२ येक्सटेन्सर लङ्गस डिजिटोरम ।

३ येक्सटेन्सर ब्रीभीस डिजिटोरम ।

सेकेन्ड टोको थार्ड फल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन १ ।

आवभमा—

ऐ०को सेकेन्ड फल्याञ्ज ?

येस्को मासल्स ३ ।

१ येक्सटेन्सर लङ्गस डिजिटोरम ॥

२ येक्सटेन्सर ब्रीभीस डिजिटोरम ।

३ फ्लेक्सर लङ्गस डिजिटोरम ।

थार्ड टोको फाष्ट फल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन २ ।

अवभमा—

थार्ड मेटाटार्सल बोन ?

बीलोमा—

ऐ०को सेकेन्ड फल्याञ्ज ?

येस्को मासल्स ३ ।

- १ थार्ड डर्सल इन्टर ओसियेस ।
- २ फाष्ट फल्यान्टर इन्टर ओसियेस ।
- ३ सेकेन्ड लाम्ब्रीय ल ।

थार्ड टोको सेकेन्ड फल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा—

ऐ०को फाष्ट फल्याञ्ज ?

वीलोमा—

ऐ०को थार्ड फल्याञ्ज ?

येस्को मासल्स ३ ।

- १ फ्लेक्सर ब्रीभीस डिजिटोरम ।
- २ येक्सटेन्सर लङ्गस डिजिटोरम ।
- ३ येक्सटेन्सर ब्रीभीस डिजिटोरम ।

थार्ड टोको थार्ड फल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन १ ।

आवभमा—

ऐ०को सेकेन्ड फल्याञ्ज ?

येस्को मासल्स ३ ।

- १ येक्सटेन्सर लङ्गस डिजिटोरम ।
- २ येक्सटेन्सर ब्रीभीस डिजिटोरम ।
- ३ फ्लेक्सर लङ्गस डिजिटोरम ।

फोर्थ टोको फाष्ट फल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा—

फोर्थ मेटाटार्सल बोन ?

वीलोमा—

ऐ०को सेकेन्ड फल्याञ्ज ?

येस्को मासल्स ३ ।

१ फोर्थ डर्सल इन्टर वोसियेस ।

२ सेकेन्ड फल्यान्टर इन्टर वोसियेस ।

३ थार्ड लाम्ब्रीज्याल ।

फोर्थ टोको सेकेन्ड फल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा—

ऐ०को फाष्ट फल्याञ्ज ?

वीलोमा—

ऐ०को थार्ड फल्याञ्ज ?

येस्को मासल्स ३ ।

१ फ्लेक्सर ब्रीभीस डिजिटोरम ।

२ येक्सटेन्सर लङ्गस डिजिटोरम ।

३ येक्सटेन्सर ब्रीभीस डिजिटोरम ।

फोर्थ टोको थार्ड फल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन १ ।

आवभमा—

ऐ०को सेकेन्ड फल्याञ्ज ?

येस्को मासहस ३ ।

- १ येक्सटेन्सर लङ्गस डिजिटोरम ।
- २ येक्सटेन्सर ब्रीभीस डिजिटोरम ।
- ३ फ्लेक्सर लङ्गस डिजिटोरम ।

फिफथ टोको फाष्ट फ्ल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा—

फिफथ मेटाटार्सल बोन ?

वीलोमा—

ऐ०को सेकेन्ड फ्ल्याञ्ज ?

येस्को मासहस ४ ।

- १ फ्लेक्सर ब्रीभीस मिनिमाई डिजिटार्ई ।
- २ आवडाक्टर मिनिमाई डिजिटार्ई ।
- ३ थार्ड फ्ल्यान्टर इन्टर ओसियेस ।
- ४ फोर्थ लाम्ब्रीक्याल ।

फिफथ टोको सेकेन्ड फ्ल्याञ्जको

आर्टिकुलेशन २ ।

आवभमा—

ऐ०को फाष्ट फ्ल्याञ्ज ?

वीलोमा—

ऐ०को थार्ड फ्ल्याञ्ज ?

येस्को मासहस २ ।

- १ फ्लेक्सर ब्रीभीस डिजिटोरम ।
- २ येक्सटेन्सर लङ्गस डिजिटोरम ।

फिफ्थ टोको थार्ड फल्याङ्गको

आर्टिकुलेशन १ ।

आवभमा—

ह्ये०को सेकेन्ड फल्याङ्ग १

येस्को मासलस ३ ।

१ येक्सटेन्सर लङ्गस डिजिटोरम ।

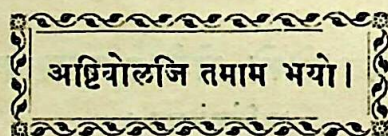
२ येक्सटेन्सर ब्रीभीस डिजिटोरम ।

३ फ्लेक्सर लङ्गस डिजिटोरम ।

सेसामयेड बोन्सको वयान ।

येस्को आकार स्याल र राउन्ड हुन्छ । बालबमा कार्टिलेज भै रहन्छ । उमेरदारमा हाड जस्तो हुन्छ ।

शरीरमा रहेको जुनजुन टेन्डन्सको ऊपर ज्यादा थोविन्छ, तेही तेही टेन्डन्समा यो सेसामयेड बोन्स देखिन्छ ।

आर्टिकुलेशनको बयान ।

स्व्यालिटनको वोन्सको सर्भेसको साथ जो कनेक्सन हुन्छ अर्थात् मील्ल, तेसलाई जयन्ट र आर्टिकुलेशन भन्छन । वोन्स कार्टिलेज फाइब्रो कार्टिलेज लीगामेन्ट र साइनोभियाल मेम्ब्रेन र वासां येत्ती चीज मिलिकन जयन्ट बन्छ । साइनोभियाल मेम्ब्रेनबाट ? किसिमको चीछ्रो स्याल जस्तो नीक्कन्छ, तेसलाई साइनोभिया भन्छन ।

जयन्ट कत्ती किसिमको छ तेस्को बयान ।

१ नम्बर. सिन्आर्थ्रोसिस । माने न होल्ने जोर्नी, जस्तो क्रेनियाम र फेस्को जोर्नी ।

(क) सुचारा	{	१ सुचाराभेरा	{	१ डेन्टेन्टा, जस्तो २ पेराइटल मीलने जोर्नी ।
		२ सुचारानथा		२ लिम्बोसा, जस्तो फ्रान्टल र पेराइटल मीलने जोना
				३ सेरेटा, जस्तो इन्टर फ्रान्टल जोर्नी ।
				१ स्कोवामोसा, जस्तो स्कोवामास, पेराइटल जोर्नी ।
				२ हार्मेनिजा, जस्तो २ सुपीरियर म्याक्सिलरि जोर्नी ।

(ख) सिन्डाइलेसिस, जस्तो स्फोनायेड र भोमरको जोर्नी ।

(ग) गम्फोसिस, जस्तो टुथ रहने सकेट ।

२ नम्बर. आम्फिआर्थ्रोसिस । माने अलि अलि चलने जोर्नी ।
यो २ किसिमको हुन्छ ।

(क) सिम्फाइसिस, जस्तो भार्टिब्रोको बाडीको साथ बाडी मीलने जोर्नी ।

(ख) सिन्डस्मोसिस, जस्तो इन्फीरियर टीबियोफिबुलर आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

३ नम्बर, डायार्थ्रोसिस, दोस्रो नाम मुभेवल जयन्ट । माने हिलने जोर्नी । यो ५ किसिमको छ ।

(क) गीङ्गुयस अर्थात् हीज्ज जयन्ट । माने कबुजा जस्तो जोर्नी, जस्तो ह्युमेरस र आल्लाको जोर्नी ।

(ख) ट्रक्येडिस अर्थात् पिभयेट जयन्ट । माने रोटेसन हुने जोर्नी, जस्तो आट्लान्टो अक्सियाल जयन्ट र सुपीरियर रेडियो आल्लर जयन्ट ।

(ग) कन्डीलयेट । माने कन्डाइलको साथ कोही हाडको क्याभिटीको साथ मीलने जोर्नी, जस्तो रिष्ट जयन्ट ।

(घ) रेसिप्रोक्वाल रिसेप्सन, दोस्रो नाम स्याडेल जयन्ट । माने १ बोनको कन्भेक्स सर्फेस र दोस्रो बोनको कन्भेक्स सर्फेस मिलनेजोर्नी, जस्तो थामको कार्पोमेटा कार्प्याल जयन्ट ।

(ङ) आर्थ्रोडिआ । माने २ बोनसको सम्म जगा मिलेको जोर्नी, जस्तो कार्पास र टार्सास जोर्नी ।

आर्टिकुलेशन ३ किसिमको छ ।

(१) सिनार्थ्रोसिस, दोस्रो नाम इम्मुभेवल जयन्ट ।

(२) आम्फीआर्थ्रोसिस, दोस्रो नाम मिक्सड जयन्ट ।

(३) डाई आर्थ्रोसिस, दोस्रो नाम मुभेवल जयन्ट ।

सिन्आर्थोसिसको बयान ।

यो किसिमको आर्टिकुलेशनमा बोन्सको सर्फेसेस कनेक्टिभ टिस्सु दीयेर जोरिन्छ र हिल्दैन् । [उदाहरण] क्रेनियाम र फेस्को बोन्स मध्ये लोवार्ज बाहेक यो किसिमको आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

यो सिनार्थोसिस ४ किसिमको छ—

- १ सुचारा ।
- २ सिन्डाइलेसिस ।
- ३ गम्फोसिस ।
- ४ सिनकण्डोसिस ।

१ सुचाराको बयान ।

फल्याट बोन्सका मार्जीन्सको साथ मार्जीन्स फाइब्रर्स टिस्सु दीयेर जोरिदा सुचर हुन्छ । यस किसिमको सुचारा स्कालमा मात्र हुन्छ ।

यो सुचारा २ किसिमको छ—

- १ सुचाराभेरा, दोस्रो नाम टु सुचर ।
- २ सुचारानथा, दोस्रो नाम फल्स सुचर ।

१ सुचाराभेराको बयान ।

इन्डेन्टेड अर्थात् करौती जस्तो वर्डर्स दीयेर आर्टिकुलेशन हुनाले नाम सुचराभेरोसा भयो ।

यो सुचाराभेरोसा ३ किसिमको छ—

(क) सुचाराडेन्टेटा । यो टुथलाइक प्रसेसले मील्ल । दृष्टान्त, इन्टरपेराइटल सुचर ।

(ख) सुचारसेरेटा । यो करौतीलाइक प्रसेसले मीलछ । दृष्टान्त, इन्टर फ्रान्टल सुचर ।

(ग) सुचारालीम्बोसा, यो पातलो पातलो करौती जस्तो धार खापियाकोले बन्छ । दृष्टान्त, फ्रान्टोपेराइटल सुचर, दोस्रो नाम करोन्याल सुचर ।

२ सुचारानथाको वयान ।

यो राफ सर्फेसेस दीयेर आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

यो सुचारानथा २ किसिमको छ—

(क) सुचारास्कोवामोसा । यो वोभेल्ड मार्जीन दीयेर मीलछ । दृष्टान्त, स्कामो पेराइटल सुचर ।

(ख) सुचाराहामोनिजाँ । यो राफ सर्फेसेस दीयेर मीलछ । दृष्टान्त, इन्टर म्याक्सिलरि सुचर ।

३ सिन्डाइलेसिसको वयान ।

यो १ बोनको फीसरमा दोस्रो बोनको थिन प्लेट मील्लाले सिन्डाइलेसिस भन्छन । दृष्टान्त, स्फीनायडको रफ्ट्रामरयेथमयेडको पार्पेन्डीकुलर प्लेटको साथ भोमर आर्टिकुलेशन हुदा यो बन्छ ।

३ गम्फोसिसको वयान ।

१ सकेटमा कनिकेल प्रसेस जस्तो टिथ मीलेकोलाई गम्फोसिस भन्छन । दृष्टान्त, टुथको साथ म्याक्सिलाको आर्टिकुलेशन ।

४ सिनकन्डोसिसको वयान ।

कार्टिलेज दीयेर जाँहा २ बोन्स जोरिन्छ, तेस्लाई सिनकन्डोसिस भन्छन । दृष्टान्त, उमेरदारमा हुदैँन लडिकाहरूका लड बोन्सको स्याफ्ट र येपिफाइसिसको बीचमा रहन्छ ।

येपिफाइसिस भनेको बालखको बोन उमेर बढ्दै जाँदा तेहि बोनको केहि टुकुरा पछी जोरिन्छ, तेहि टुकुरालाई येपिफाइसिस भन्छन् ।

आम्फिआर्थ्रोसिस

दोस्रो नाम मिक्सड आर्टिकुलेशन ।

यो आम्फीआर्थ्रोसिस २ किसिमको छ—

(क) सिम्फाइसिस । यो २ बोन्सको बीचमा फाइब्रोकार्टिलेज दीयेर जोरिन्छ । दृष्टान्त, भाटिब्राको बाडीको साथ दोस्रो भाटिब्राको बाडी जोरियाको ।

(ख) सिन्डस्मोसिस । यो इन्टरवोसियेस लीगामेन्ट दीयेर जोरिन्छ । दृष्टान्त, इन्फीरियर टिबियो फिबुलर आर्टिकुलेशन ।

डायाआर्थ्रोसिस

दोस्रो नाम मुभेबल जयन्ट ।

यो डायाआर्थ्रोसिस ६ किसिमको छ ।

(क) गीङ्ग्लीमस, दोस्रो नाम हिज्ज जयन्ट । यो फर्वार्ड र व्याकवार्ड दिग्मा मात्र चल्छ । [उदाहरण] इन्टर फल्याञ्जीयाल जयन्ट्स र ह्युमेरसको साथ आल्ला मीलेको जस्तो ।

(ख) ट्रकर्येडिस, दोस्त्रो नाम पीभयेट जयन्ट । जस्तो गोलाई प्वाल भयाको हाडमा दोस्त्रो हाडको वोडन्टयेड प्रसेस जस्तो मीलेको [उदाहरण] सुपीरियररेडियो आल्र आर्टिकुलेशन र आदल्यान्टो अक्सियाल जयन्ट ।

(ग) कन्डीलयेट आर्टिकुलेशन । यो १ इलीपट्रीकल क्याभिटीमा ओभयेड हेड आर्टिकुलेशन भया जस्तो । दृष्टान्त, रिष्ट जयन्ट ।

(घ) रेसिप्रोक्याल रिसेप्सन, दोस्त्रो नाम स्पाडेल जयन्ट । यो १ बोनको कन्केभ सर्फेस, दोस्त्रो बोनको कन्भेक्स सर्फेस मीलेको । दृष्टान्त, थामको कार्पोमेटाकार्पाल जयन्ट ।

(ङ) येनआथ्रोसिस, दोस्त्रो नाम बल्यान्डसकेट जयन्ट । यो चारैदिग्माहील्ल । यो १ ग्लुबुलर हेड र १ कापलाई क्याभिटीमा मीलेको जस्तो । दृष्टान्त, हिप जयन्ट र सोल्डर जयन्ट ।

(च) आथ्रोडिआ, दोस्त्रो नाम ग्लाइडिङ जयन्ट । यो २ सम्म सर्फेस मीलेर ग्लाइड गर्छ [उदाहरण] कार्पाल र टार्सल आर्टिकुलेशन ।

जयन्टको मुभमेन्ट ।

१ ग्लाइडिङ मुभमेन्ट । माने अलि अलि चलने ।

२ आङ्गुलर मुभमेन्ट । यो खाली लड बोन्सको हुन्छ । यो चारै तरफ घुम्छ । माने, क्लेक्सन, येक्सटेन्सन, आड्डाक्सन र आवडाक्सन ।

३ सार्कमडाक्सन । जस्तो सोल्डर र हिपजयन्ट ।

४ रोटोसन । माने, घुम्ने जस्तो याट्ठासमा आक्सिसको ओडन्टयेडप्रसेस आर्टिकुलेशन भयाको ।

आर्टिकुलेशन आफ् दी

दाङ्कका बयान ।

आर्टिकुलेशन आफ् दी भाटिब्रल कलम ।

यो आर्टिकुलेशन्स ५ किसिमको छ—

नं. १. लीगामेन्ट्स आफ् दी बडिज, यो ३ किसिमको छ—

(क) आन्टीरियर कमन लीगामेन्ट । यो आक्सिसदेखि स्पा-
क्रामसम्म भाटिब्रोको बाडोको फ्रान्टमा ब्रड व्यान्ड फाइबर्स
लाग्छ, यो सुपरफिसियाल र डोप हुन्छ ।

(ख) पोष्टेरियर कमन लीगामेन्ट । यो स्पाइनलकेनाल भित्र
बाडोको व्याकपार्टमा आक्सिसदेखि स्पाक्रामसम्म रहन्छ ।

(ग) इन्टर भाटिब्रल सव्सट्रथ्यान्स । यो आक्सिसदेखि स्पा-
क्रामसम्म भाटिब्रोको बाडोका बीच बीचमा रहन्छ ।

नं. २. लीगामेन्स आफ् दी लामिनी । यो जातको नाम—

(क) लीगामेन्टासाल्लाभा । यो आक्सिसदेखि स्पाक्रामसम्म
भाटिब्रोका लामिनीमा, लामिनी कनेक्ट गराउ छ । तल्लो लामि-
नोको सुपीरियर वर्डर, माथिल्लो लामिनीको इन्फीरियर वर्डरमा
मील्छ । आट्र्यास र आक्सिसमा यो लीगामेन्ट छैन ।

नं. ३. लीगामेन्ट्स आफ् दी आर्टिकुलर प्रसेसेस । यो जातको
नाम—

(क) क्याप्चुलर लीगामेन्ट्स । यो आर्टिकुलर प्रसेसेस्को
ओरि परि लाग्छ ।

नं. ४. लीगामेन्ट्स आफ् दी स्पाइनल प्रसेसेस । यो जातको
३ किसिमको छ—

(क) इन्टर स्पाइनस लीगामेन्ट । यो भार्तिब्रीको स्पाइनस प्रसेसको रूटदेखि येपेक्ससम्म लाग्छ ।

(ख) सुप्रास्पाइनस लीगामेन्ट । भार्तिब्रीको स्पाइनसप्रसेसको टोप टोपमा लाग्छ । यो सेभेन्थ सर्भाइकलदेखि फाष्ट स्पाक्राल भार्तिब्रीसम्म लाग्छ ।

(ग) लीगामेन्टम न्युकि । येस्को २ लेयार्स हुन्छन् । सुपरफिसियाललेयार १ । डीपलेयार १ । सुपरफिसियाललेयार सेभेन्थ सर्भाइकलको स्पाइनदेखि अक्सिपोटल बोनको येक्सटार्नल अक्सिपोटल प्रोटुवारेन्ससम्म लाग्छ । डीपलीयार सर्भाइकल भार्तिब्रीका स्पाइन र येक्सटार्नल अक्सिपोटल क्रेष्टसम्म लाग्छ ।

नं. ५. लीगामेन्टम आफ दी ट्र्यान्सभर्स प्रसेसेस । यो जातको नाम—

(क) इन्टर ट्र्यान्सभर्स लीगामेन्ट्स । यो भार्तिब्रीका ट्र्यान्सभर्स प्रसेसेसको बीच बीचमा रहन्छ । यो सर्भाइकल भार्तिब्रीका ट्र्यान्सभर्स प्रसेसेसमा लाग्दैन जस्तो देखिन्छ । लाम्बर भार्तिब्रीको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसेसमा थिन भै लाग्छ । डर्सल भार्तिब्रीको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसेसमा पुरा लागेको छ ।

आर्टिकुलेशन आफ दी

याट्लासयान्ड आक्सिसको बयान ।

नं. १. आटल्यान्टो आक्सयेड आर्टिकुलेशन । यो वोडन्टयेड प्रसेस र आट्लासको आन्टीरियर आर्चमा लाग्छ र वोडन्टयेड प्रसेस र ट्र्यान्सभर्स लीगामेन्टको साथ लाग्छ ।

यो आटल्यान्टो आक्सयेड आर्टिकुलेशन्स ४ किसिमको छ ।

(क) आन्टीरियेर आटल्यान्टो अक्सियाल लीगामेन्ट । येस्को २ हिस्सा छ । सुपरफेसियाल पार्ट १। डीप पार्ट १। सुपरफेसियाल पार्ट आन्टीरियेर कामन् लीगामेन्टको साथ मीलेको छ । यो आवभमा याट्लासको आन्टीरियेर व्युवर्कलमा लाग्छ । वीलोमा आक्सिसको बडि र वोडन्टयेड प्रसेसको वेसमा लाग्छ । डीप पार्ट बर्ड हुन्छ । याट्लासको आन्टीरियेर आर्चको लोवर वर्डरदेखि वोडन्टयेड प्रसेसको वेस र आक्सिसको बडिमा लाग्छ ।

(ख) पोष्टीरियेर आट्लान्टो अक्सियाल लीगामेन्ट । यो आट्लासको पोष्टीरियेर आर्चको लोवर वर्डरदेखि आक्सिसको लामिनोको अपर येजको साथ लाग्छ ।

(ग) ट्रान्सभर्स लीगामेन्ट । येसले ओडन्टयेड प्रसेसलाई ठोक जगामा राख्छ । यो याट्लासको ल्याटास्याल मासको इन्टरसर्फेसको २ दिग्मा २ व्युवर्कलस छ, तेसैमा लाग्छ । येही ट्रान्स लीगामेन्टको पोष्टीरियेर सर्फेसको मिडिलदेखि, अपवार्डमा आक्सिपीटलको व्यासिलर प्रसेस र वीलोमा आक्सिसको बाडीसम्म फाइब्रर्सहरू लाग्छ, यो फाइब्रर्सहरूको नाम क्रुसियाल लीगामेन्ट भन्छन ।

(घ) क्याप्सुलर लीगामेन्ट । यो अरु अरु भाटिब्रीमा भया जस्तै हुन्छ ।

आट्लास र आक्सिपीटल बोन्सको

आर्टिकुलेशन्सको बयान ।

नं. १. आन्टीरियेर आक्सिपीटो आटल्यान्टेल लीगामेन्ट्स । यो

२ हुन्छ, सुपरकीसियाल पार्ट १। डीप पार्ट १। सुपरकीसियाल पार्ट आवभमा आक्सिपीटलको व्यासिलर प्रसेसमा र वीलोमा आटलासको आन्टीरियेर आर्चको छुवर्कलमा लाग्छ। डीप पार्ट आवभमा फोरामेन म्याग्नाको आन्टीरियेर मार्जीनमा लाग्छ। वीलोमा आटलासको आन्टीरियेर आर्चको अपर वर्डरमा लाग्छ।

नं. २. पोष्टीरियेर आक्सिपीटो आटल्यान्टेल लीगामेन्ट्स। यो आवभमा फोरामेन म्याग्नाको पोष्टीरियेर मार्जीनमा र वीलोमा आटलासको पोष्टीरियेर आर्चको अपर वर्डरमा लाग्छ। आर्टिब्रल आर्टि र साब आक्सिपीटल नार्भ। यो लीगामेन्ट भीत्र दीयेर जान्छ।

नं. ३. ल्याटासाल आक्सिपीटो आटल्यान्टेल लीगामेन्ट्स। यो दुवैदिमा १।१ हुन्छ। यो आवभमा आक्सिपीटल बोनको जुगुलर प्रसेसमा लाग्छ। वीलोमा याटलासको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसको बेसमा लाग्छ।

नं. ४. क्याप्सुलर लीगामेन्ट्स। यो आक्सिपीटलको कन्डाइल्स र याटलासको आर्टिकुलर प्रसेसको ओरीपरिमा लाग्छ।

आक्सिस र अक्सिपीटल बोनको

आर्टिकुलेशनको बयान ।

नं. १. आक्सिपीटो आक्सियाल लीगामेन्ट्स। यो स्पाइमल केनाल भीत्र रहन्छ। यो वीलोमा आक्सिको बाडोको पोष्टीरियेर सर्जेसमा लाग्छ र आवभमा आक्सिपीटल बोनको व्यासिलर ग्रुभमा लाग्छ।

२ नं. ओडन्टयेड लीगामेन्ट, अथवा चंक लीगामेन्ट ।

येस्को ३ हिस्सा हुन्छ, वोडन्टयेड प्रसेसको अपर पार्टको २ दिगदेखि अक्सिपीटल बोनको कन्डाइल्सको इन्टर साइडको राफ सर्फेसमा लाग्छ । यो २का बोनमा लीगामेन्ट्स सास्पेन्स-रोयाम रहन्छ । यो वोडन्टयेड प्रसेसको येपेक्सदेखि फोरामेन म्याग्नमको आन्टीरियर मार्जीनसम्म लाग्छ ।

नं. ३. साइनोभीयाल मेम्ब्रेन्स । यो २ हुन्छन, वोडन्टयेड प्रसेसको फ्रान्टमा १ । बीहाईन्डमा १ ।

टेम्पोरो म्याक्सिलरिको

आर्टिकुलेशन्सको बयान ।

यो टेम्पोरल बोनको गुनयेड क्याभिटीको आन्टीरियर पार्ट टेम्पोरल बोनले बन्छ । दाँतो नाम, आर्टिकुलेशन आफ दी लोवार्ज ।

नं. १. इन्टर्नल ल्याटास्पाल लीगामेन्ट आफ दी लोवार्ज । यो आवभमा स्फीनायेडको स्पाइनस प्रसेसमा वीलोमा लोवार्जको डेन्टल फोरामेनको मार्जीन र लीड्ग्युलामा लाग्छ ।

नं. २. येक्सटर्नल ल्याटास्पाल लीगामेन्ट आफ दी लोवार्ज । यो आवभमा जाइगोमाको आउटर सर्फेस, ट्युबर्कल र लोवर वर्डरमा लाग्छ । वीलोमा लोवार्जको नेकको आउटर सर्फेस र पोष्टीरियरयेजमा लाग्छ ।

नं. ३. ट्राइलोम्याक्सिलरि लीगामेन्ट । यो ट्राइलयेड प्रसेसको येपेक्सदेखि लोवार्जको रेमासको पोष्टीरियर वर्डर र आङ्गल-सम्म लाग्छ ।

नं. ४. छाइलोहायेड लीगामेन्ट । यो छाइलयेड प्रसेसदेखि हायेड
बोनको स्माल कर्नुवामा लाग्छ ।

नं. ५. क्याप्सुलर लीगामेन्ट । यो आवभमा ग्लोभयेड क्याभिटीको
येज र आर्टिकुलर येमिनेन्समा लाग्छ, वीलोमा कन्डाइलको
नेकको ओरिपरिमा लाग्छ ।

नं. ६. इन्टर आर्टिकुलर फाइब्रो कार्टिलेज । येस्को आकार वोभेल
हुन्छ, येजको कन्डाइल र ग्लोभयेड क्याभिटीको बीचमा रहन्छ ।

नं. ७. साइनोमीयाल मेम्ब्रेन । यो २ हुन्छ, फाइब्रो कार्टिलेजको
आवभमा ? । वीलोमा ? ।

टेम्पोरो म्याक्सिलरिको

आर्टिकुलेशन्सको नार्भस ।

अरिक्गुलो टेम्पोरल

इन्फीरियर म्याक्सिलरि नार्भको म्यासिटेरिक ब्रेञ्च ।

येस्को आर्टिज ।

टेम्पोरल ।

ऐ० को आक्सन ।

लोवार्जलाई डीप्रेस गराउँ छ । एलीभेट गराउँ छ । फर्वाड
र व्याकवार्ड चलाउँ छ ।

आर्टिकुलेशन आफ् दी

रिब्स उइथ्दी भाटिब्री-

माने रिब्स र भाटिब्रीको साथ आर्टिकुलेशन्स । यो २ कि-
सिमको हुन्छ ।

नं. १. रिब्सको हेडको साथ र भार्तिब्रोको बाडीको साथ आर्टिकुलेशन्स । येस्को भीत्र ३ किसिम छ ।

(क) आन्टीरियेरकष्टो भार्तिब्रल लीगामेन्ट, दोस्त्रो नाम, प्स्टेलेड लीगामेन्ट । येस्को ३ फ्यासीक्युली हुन्छ, सुपोरियेर फ्यासीक्युलस् रिबको हेडदेखि, माथीछो भार्तिब्राको बाडीमा लाग्छ । इन्फीरियेर फ्यासीक्युलस् रिबको हेडदेखि, तल्लो भार्तिब्राको बाडीमा लाग्छ । मिडिल फ्यासिङ्ग्युलस इन्नर भार्तिब्रल साब-ष्टेन्समा लाग्छ ।

(ख) क्याप्सुलर लीगामेन्ट । यो रिबको हेड र आर्टिकुलर सर्फेसको ओरिपरिमा लाग्छ ।

(ग) इन्टर आर्टिक्युलर लीगामेन्ट । येसले योजयन्टलाई २ भाग गराउँछ ।

नं. २. रिब्सको नेक र ट्युवर्कलको साथ भार्तिब्रीको ट्रान्सभर्स प्रसेसको साथ आर्टिकुलेशन्स । येस्को भीत्र ४ किसिमको छ ।

(क) आन्टीरियेरकष्टो ट्रान्सभर्स लीगामेन्ट्स, दोस्त्रो नाम, सुपोरियेरकष्टो ट्रान्सभर्स लीगामेन्ट । यो रिबको नेकको अपर वर्डरदेखि माथोछो भार्तिब्राको ट्रान्सभर्स प्रसेसको लोवर वर्डरमा लाग्छ । यो लीगामेन्ट फाष्ट रिबमा लाग्दैन ।

(ख) मिडिलकष्टो ट्रान्सभर्स लीगामेन्ट, दोस्त्रो नाम, इन्टर वोसियास लीगामेन्ट । यो ट्रान्सभर्स प्रसेसको आन्टीरियेर सर्फेसदेखि, रिबको नेकको पोष्टीरियेर सर्फेसमा लाग्छ । यो एलेभेन्थ र ट्वेल्थ रिब्समा लाग्दैन ।

(ग) पाष्टोरियेरकष्टो टयान्सभर्स लीगामेन्ट । यो टयान्सभर्स प्रसेसको येपेक्सदेखि, रिबको ट्युवर्कलको नान आर्टिकुलर पार्टमा लाग्छ । एलेभेन्थ र ट्वेल्थ रिब्समा छैन ।

(घ) क्याप्सुलर लीगामेन्ट । यो आर्टिकुलर सर्फेसको ओरिपरिमा लाग्छ । यो पनि एलेभेन्थ र ट्वेल्थ रिब्समा लाग्दैन ।

टुरिब्सको कार्टिलेजको साथ घातार्नामको

आर्टिबुलेशनको वयान ।

नं. १. आन्टीरियेरकन्डोघातार्नाल लीगामेन्ट । यो रिबको कार्टिलेजसको येक्सट्रीमोटीदेखि घातार्नामसम्म लाग्छ, यसको ३ क्याप्सुलर युली हुन्छ, सुपीरियेर १ । मिडिल १ । इन्फीरियेर-क्याप्सुलर १ ।

नं. २. पोष्टोरियेरकन्डोघातार्नाल लीगामेन्ट । यो पोष्टोरियेरमा छ । तर अली अली मालूम हुन्छ ।

नं. ३. क्याप्सुलर लीगामेन्ट । यो जयन्टको ओरिपरिमा लाग्छ ।

नं. ४. इन्टर आर्टिकुलर कन्डोघातार्नाल लीगामेन्ट । यो सेकेण्ड र थर्ड कष्टल कार्टिलेजेस र घातार्नामलाई समाउँछ ।

नं. ५. आन्टीरियेर कन्डोज्कोफ्वायेड लीगामेन्ट । यो सेभेन्थ कष्टल कार्टिलेजको आन्टीरियेर सर्फेसदेखि आन्सीफारम आपेन्डोक्सको आन्टीरियेर सर्फेससम्म लाग्छ ।

नं. ६. पोष्टोरियेर कन्डोज्कोफ्वायेड लीगामेन्ट । यो फाष्ट कष्टल कार्टिलेज बाहेक अरु सब कार्टिलेजेसमा छ ।

लीगामेन्ट्स आफ दी

घार्नामको बयान ।

- नं. १. आन्टीरियेर इन्टर घार्नाल लीगामेन्ट, येसले घार्नामको फाष्ट र सेकेन्ड पिसलाई आन्टीरियेरमा समाउँ छ ।
- नं. २. पोष्टीरियेर इन्टर घार्नाल लीगामेन्ट, येसले घार्नामको फाष्ट र सेकेन्ड पिसलाई पोष्टीरियेरमा समाउँ छ ।

पेलभिसको साथ स्पाइनको साथ

भार्टिकुलेशन्सको बयान ।

- नं. १. आन्टीरियेर कमन लीगामेन्ट र पोष्टीरियेर कमन लीगामेन्ट । यो माथीबाट आयेर पेल्वीक्समा लाग्छ ।
- नं. २. इन्टर भार्टिब्रल सवष्टेन्स । यो लाष्ट लाम्बर भार्टिब्रा र स्पाक्रामको बीचमा रहन्छ ।
- नं. ३. लीगामेन्टासाप्लाभा । यो लाष्ट लाम्बर भार्टिब्राको लामिनी र स्पाक्राल केनालको अपर वोप्रिडको मार्जीन सम्म लाग्छ ।
- नं. ४. क्याप्सुलर लीगामेन्ट्स । यो २ आर्टिकुलर प्रसेसेसको ओरिपरिमा लाग्छ ।
- नं. ५. इन्टर स्पाइनस र सुप्रास्पाइनस लीगामेन्ट्स ।
- नं. ६. लाम्बोस्पाक्राल लीगामेन्ट, दोस्रो नाम स्पाक्रो भार्टिब्रल लीगामेन्ट । यो आवभमा फीपथ लाम्बरको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसको टिपको फ्रान्टदेखि वीलोमा स्पाक्रामको बेसको ल्याटाल मासको आउटर वर्डरको फ्रान्टसम्म लाग्छ ।

नं. ७. इलियो लाम्बर लीगामेन्ट । यो फिप्थ लाम्बर भाटिङ्गको टूथान्सभर्स प्रसेसको टिप देखि इलियामको क्रेष्ट सम्म लाग्छ ।

पेलिभसको

आर्टिकुलेशन्सको बयान ।

नं. १. स्पाक्राम र इलियामको साथ आर्टिकुलेशन्स । गेस्को भित्र २ लीगामेन्ट्स हुन्छन ।

(क) आन्टीरियर स्पाक्रोइलियाक लीगामेन्ट । यो स्पाक्रामको आन्टीरियर सर्फेस देखि इलियामको आन्टीरियर सर्फेस सम्म लाग्छ ।

(ख) पोष्टोरियर स्पाक्रो इलियाक लीगामेन्ट । यो स्पाक्रामको पोष्टोरियर सर्फेस देखि इलियामको पोष्टोरियर सर्फेस सम्म लाग्छ ।

नं. २ स्पाक्राम र स्कीयामको साथ आर्टिकुलेशन्स हुने लीगामेन्ट्स ।

(क) ग्रेट स्पाक्रो साइटिक लीगामेन्ट, दोस्रो नाम पोष्टोरियर स्पाक्रो साइटिक लीगामेन्ट । यो पोष्टोरियर इन्कीरियर इलियाक स्पाइनको वेसमा र फोर्य, फीप्थ टूथान्सभर्स स्पाक्राल ट्युवर्कल्समा र स्पाक्राम र कक्ससको लोवर पार्टको यंजमा लाग्छ । यो डाउनवार्ड आउटवार्ड र फर्वार्डवार्डमा गै स्कीयाल ट्युबेरोसिटीको इन्नर यंजमा र रेमासको इन्नर मार्जिनमा लाग्छ नाम फ्याल्सोक्राम लीगामेन्ट ।

(ख) स्माल स्पाक्रो साइटिक लीगामेन्ट, दोस्रो नाम लेसर

स्पाक्रो साइटिक लीगामेन्ट । येस्को यंपेक्स स्कीयामको स्पाइनमा लाग्छ । येस्को वेस स्पाक्राम र कक्ससको ल्याटास्पल मार्जीनमा लाग्छ ।

यो २ ग्रेटर र लेसर स्पाक्रो साइटिक लीगामेन्ट्सले स्पाक्रोसाइटिक नचेसलाई २ कोरातीना बनाउँछ । सुपीरियेरको नाम ग्रेट स्पाक्रो साइटिक फोरामेन । इन्फीरियेर फोरामेनको नाम लेसर स्पाक्रोसाइटिक फोरामेन ।

यो ग्रेट स्पाक्रोसाइटिक फोरामेनबाट पाइरीफर्मोस मासल, ग्लुटियाल साइटिक, प्युडिकभेसल्स, नाभर्स, अबटुरेटर इन्टर्नस काडरेटस फोमरिस र २ ग्यामिलाई मासल्सलाई सफ्लाई गर्ने नाभर्स जान्छन ।

यो लेसर स्पाक्रोसाइटिक फोरामेनबाट अबटुरेटर इन्टर्नस मासल र यो मासललाई सफ्लाई गर्ने नाभर्स, प्युडिक भेसल्स र नाभर्स, यो फोरामेनको बाटो गरि पेल्भिक्समा जान्छ ।

नं. ३. स्पाक्राम र कक्ससको साथ आर्टिकुलेशन्स ।

(क) आन्टीरियेर स्पाक्रो कक्सजियाल लीगामेन्ट । यो स्पाक्रामको आन्टीरियेर सर्फेसदेखि कक्ससको आन्टीरियेर सर्फेस सम्म लाग्छ ।

(ख) पोष्टीरियेर स्पाक्रो कक्सजियाल लीगामेन्ट । यो स्पाक्रामको पोष्टीरियेर सर्फेसदेखि कक्ससको पोष्टीरियेर सर्फेस सम्म लाग्छ ।

(ग) इन्टर आर्टिकुलर लीगामेन्ट । यो स्पाक्राम र कक्ससको कर्नुवाको बीचमा रहन्छ ।

(घ) ल्याटास्चाल स्पाक्रो कक्सिजियाल लीगामेन्ट । यो स्पा-
क्रामको लोवर ल्याटास्चाल आङ्गल देखि कक्सिक्सको फाष्ट
पिसको ट्रान्सभर्स प्रसेस सम्म लाग्छ ।

(ङ) फाइब्रो कार्टिलेज । यो स्पाक्राम र कक्सिक्सको बीचमा
रहन्छ ।

नं. ४, प्युविसको आर्टिकुलेशन्स ।

(क) आन्टीरियेर प्युविक लीगामेन्ट, २ प्युविसको आन्टी-
रियेरमा रहन्छ ।

(ख) पोष्टीरियेर प्युविक लीगामेन्ट, २ प्युविसको पोष्टीरि-
येरमा रहन्छ ।

(ग) सुपीरियेर प्युविक लीगामेन्ट, २ प्युविसको आवभमा
रहन्छ ।

(घ) सावप्युविक लीगामेन्ट, २ प्युविस्को वीलोमा रहन्छ ।

(ङ) फाइब्रो कार्टिलेज, दो २ बोन्सको बीचमा रहन्छ ।

अबटुरेटर मेम्ब्रेनले अबटुरेटर फोरामेनलाई क्लोज गर्छ ।
येस्को अपर र आउटर पार्टमा १ केनाल छ येसबाट अबटुरेटर
भेसल्स र नाभर्स जान्छ । कोहि कोहिले अबटुरेटर मेम्ब्रेनलाई
अबटुरेटर लीगामेन्ट पनि भन्छन ।

अपरयेक्सट्रिमिटीको

आर्टिकुलेशन्सको वयान ।

येस्को भीत्रको किसिम किसिमको नाम—

पैह्रा किसिम । एानी क्लाभिक्युलर आर्टिकुलेशन्स ।

(क) आन्टोरियेर घटानो क्लाभिक्युलर लीगामेन्ट । यो क्लाभिकल बोनको इन्नर येन्डको आन्टोरियेर र अपर पार्टदेखि घटानाम बोनको फाष्ट पिसको आन्टोरियेर र अपर पार्टमा लाग्छ ।

(ख) पोष्टोरियेर घटानो क्लाभिक्युलर लीगामेन्ट । यो क्लाभिकलको इन्नर येन्डको पोष्टोरियेर र अपर पार्ट देखि घटानामको फाष्ट पिसको पोष्टोरियेर र अपर पार्टमा लाग्छ ।

(ग) इन्टर क्लाभिक्युलर लीगामेन्ट । यो घटानामको माथीमा र १ क्लाभिकलको इन्नरयेन्डदेखि दोस्रो क्लाभिकलको इन्नरयेन्ड-सम्म लाग्छ ।

(घ) कष्टो क्लाभिक्युलर लीगामेन्ट, दोस्रो नाम रम्बयेड लीगामेन्ट । यो फाष्ट रिबको कार्टिलेजको अपर र इन्नर पार्ट-देखि क्लाभिकल बोनको आन्डर सर्फेसको रम्बयेड डीप्रेसन सम्म लाग्छ ।

(ङ) इन्टर आर्टिक्युलर फाइब्रोकार्टिलेज । यो घटानाम र क्लाभिकल बोनसको बीचमा रहन्छ ।

(च) साइनोभियाल मेम्ब्रेन्स २ । यो घटानाम र क्लाभिकल बोनसको आर्टिकुलेशनमा रहन्छ ।

(छ) क्याप्युलर लीगामेन्ट । यो घटानाम र क्लाभिकल बोनसको आर्टिकुलेशन्सको ओरिपरिमा लाग्छ ।

दोस्रो किसिम । आक्रोमियो क्लाभिक्युलर आर्टिकुलेशन्स ।

(क) सुपीरियेर आक्रोमियो क्लाभिक्युलर लीगामेन्ट । यो क्लाभिकल बोनको आउटरयेन्डको अपर पार्टदेखि आक्रोमियान प्रसेसको अपर सर्फेससम्म लाग्छ ।

(ख) इन्फोरियर आक्रोमियो क्लाभिगुलर लीगामेन्ट । यो क्लाभिकल बोनको आउटरयेन्डको लोवर पार्टदेखि आक्रोमियान प्रसेसको लोवर सर्फेससम्म लाग्छ ।

(ग) इन्टर आर्टिगुलर फाइब्रो कार्टिलेज । यो २ बोनसको बीचमा रहन्छ । कसै कसै हो हुदैन ।

(घ) साइनोभियल मेम्ब्रन । यो आर्टिकुलेशनमा रहन्छ ।

(ङ) कोस्वाको क्लाभिगुलर लीगामेन्ट । यो क्लाभिकल बोन र कोस्वाकयेड प्रसेसलाई सम्पर्क छ । यसको २ फ्यासिक्युली हुन्छ ।

१ आन्टीरियर र येक्सटर्नल फ्यासिक्युली नाम टापिजी-येड लीगामेन्ट । यो वीलोमा कोस्वाकयेड प्रसेसको इन्टर वर्डरको पोष्टीरियर हार्नदेखि आवभमा क्लाभिकल बोनको आन्डर सर्फेसको वोव्रिक लाइन सम्म लाग्छ ।

२ पोष्टीरियर र इन्टर्नल फ्यासिक्युली, नाम कोनयेड लीगामेन्ट । यो आवभमा क्लाभिकलको इन्टीरियर सर्फेसको कोनयेड ट्युबर्कल देखि वीलोमा कोस्वाकयेड प्रसेसको वेसमा जो राफ डीप्रेशन छ ताही सम्म लाग्छ ।

तेस्वा किसिम प्रपारस्यापुलर लीगामेन्टस—

(क) कोस्वाको आक्रोमियाल लीगामेन्ट । यो कोस्वाकयेड प्रसेसदेखि आक्रोमियान प्रसेसमा लाग्छ । यो सोल्डर जयन्टको माथी रहन्छ ।

(ख) ट्रान्सभर्त लीगामेन्ट, दोस्रो नाम पोष्टीरियर लीगामेन्ट तेस्रो नाम कोस्वाकयेड लीगामेन्ट पनि भन्छन । यो लीगा-

मेन्टले गुप्तास्त्रयापुलर नचलाई फोरामेन बनाउँ छ ।

चौथा किसिम । सोल्डरजयन्टको बयान—

यो ह्युमेरसको हेड र स्त्रयापुलाको ग्लोभयेड क्याभिटी मिली बन्छ, नाम इनआर्थ्रोडीयालजयन्ट, दोस्रो नाम बलयान्डसकेट-जयन्ट । वाइसेप्स मासलको लठ टेन्डनले, यो जयन्टमा लीगामेन्टको जस्तो काम गर्छ ।

(क) क्याप्सुलर लीगामेन्ट । यो ग्लोभयेड क्याभिटीको ओरिपरिमा र ह्युमेरसको येनाटमीकल नेकको ओरिपरिमा लाग्छ । यो क्याप्सुलर लीगामेन्टमा ३ वोप्रिङ्स रहन्छ ।

पहिला वोप्रिङ् आन्टीरियेरमा छ । येसवाट १ साइनोमीयाल मेम्ब्रेन । यो जयन्टदेखि सावस्त्रयापुलेरिस मासलको टेन्डन मनी जो बासाँ छ, तेसैको साथ मिल्छ ।

सेकेन्ड वोप्रिङ् इन्क्रास्तिनेटस मासलको तल जो बासाँ रहन्छ । तेसैको साथ मिल्छ । यो कोहो कोहोमा हुदैन ।

थर्ड वोप्रिङ् २ ट्युबेरोसिटीको बीचमा रहन्छ । येसवाट वाइसेप्स मासलको लठ टेन्डनजयन्ट भीत्र जान्छ ।

(ख) कोत्साको ह्युमेरल लीगामेन्ट, दोस्रो नाम आक्रोस्सरि लीगामेन्ट । यो कोत्साकयेड प्रसेजको आउटर वर्डरदेखि ह्युमेरसको नेकको ग्रेटट्युबेरोसिटीको आवभमा लाग्छ ।

(ग) ट्यान्वभर्स ह्युमेरल लीगामेन्ट । यो लेसरट्युबेरोसिटीदेखि, ग्रेटट्युबेरोसिटीसम्म लाग्छ । वाइस्पिटल गुभलाई केनाल बनाउँ छ ।

[घ] फल्याइस लीगामेन्ट । यो ग्लूिनयेड क्याभिटीको इन्टर-येजदेखि, ह्युमेरसको लेसरव्युवेरोसिटीको लोवर पार्टमा लाग्छ ।

[ङ] स्लेप्स लीगामेन्ट । यो ग्लूिनयेड क्याभिटीको आन्डर-येजदेखि, ह्युमेरसको नेकको आन्डर पार्टसम्म लाग्छ ।

[च] ग्लूिनो ह्युमेरल लीगामेन्ट । यो ग्लूिनयेड क्याभिटीको येपेक्सदेखि, ह्युमेरसको लेसरव्युवेरोसिटीको वीलोमा लाग्छ ।

यो माथी लेखियाको ३ फल्याइस, स्लेप्स, ग्लूिनो ह्युमेरल लीगामेन्ट्सले क्याप्सुलर लीगामेन्टलाई मदत दिन्छ ।

[छ] ग्लूिनयेड लीगामेन्ट । यो ग्लूिनयेड क्याभिटीको ओरि परिमा लाग्छ ।

[ज) साइनोभीयाल मेम्ब्रेन । यो जयन्टमा रहन्छ ।

सोल्डर जयन्टको मासलसको नाम—

भावभमा—

सुप्रास्पीनेटस ।

बीलोमा—

लड हेड आफ दी ट्राइसेप्स ।

इन्टर्नलमा—

सावस्क्र्यापुलेरिस ।

एक्सटर्नलमा—

इन्फ्रास्फीनेटस र टेरिस माइनर मासलस रहन्छ ।

यो जयन्टको भीत्रमा वाइसेप्स मासलको लड टेन्डन रहन्छ । धेरै येक्सटर्नलमा डेल्टयेड मासल रहन्छ ।

येस्को पोष्टाइ गर्ने आर्टरिको नाम—

पोष्टीरियर सार्कमफ्लेक्स आर्टरिको आर्टिक्युलर ब्रेञ्चस र

सुप्रास्वयापुलार आर्टिरिजहरू जान्छ ।

येस्को ताकत् दिने नार्भको नाम—

सार्कमफ्लेक्स नार्भ र सुप्रास्वयापुलार नार्भबाट आयाको ब्रेञ्चेस जान्छ ।

यो जयन्टको आवसन—

यो, फर्वार्ड,

ट्याकवार्ड,

आबडाक्सन,

आड्डाक्सन,

सार्कमडाक्सन र

रोटेसन हुन्छ ।

येल्वोजयन्टको बयान ।

यो गीङ्गलीमास, दोस्रो नाम हिज्जजयन्ट । यो ह्युमेरसको ट्रक्लियार सर्फेसको साथ आल्लाको ग्रेटरसिग्माइड क्याभिटीको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ र ह्युमेरसको क्यापिटिलामको साथ रेडियासको अपरयेन्डको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ । यो ३ को आर्टिकुलेशन भै येल्वोजयन्ट बन्छ ।

येस्को लीगामेन्ट्सको नाम—

१. आन्टीरियर लीगामेन्ट । यो आवभमा ह्युमेरसको इन्टर्नल कन्डाइलको फ्रान्टमा र करोनयेड प्रसेसको आवभदेखि वीलोमा आल्लाको करोनयेड प्रसेसको आन्टीरियर सर्फेसमा र अर्बिक्युलर लीगामेन्टमा लाग्छ ।

२. पोष्टीरियेरलीगामेन्ट । यो आवभमा अलिक्रेनन फसाको अपर वर्डरदेखि वीलोमा अलिक्रेनन प्रसेसको अपर मार्जीनसम्म लाग्छ ।

३. इन्टर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्ट । यो आवभमा ह्युमेरसको इन्नर कन्डाइलदेखि वीलोमा जादा २ भाग हुन्छ । आन्टीरियेर भाग करोनयेड प्रसेसको इन्नर मार्जीनमा लाग्छ । पोष्टीरियेर भाग अलिक्रेनन प्रसेसको इन्नर मार्जीनमा लाग्छ ।

४. येक्सटर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्ट । यो आवभमा येक्सटर्नल कन्डाइलको वीलोमा जो डीप्रेसन छ, त्यो देखि वीलोमा अर्बिक्कुलर लीगामेन्टसम्म लाग्छ ।

५. साइनोभियाल मेम्ब्रेन । यो ह्युमेरस आत्मार रेडियासको आर्टिकुलर सर्फेसमा ढाक छ ।

येल्वोजयन्टको

मासलसको नाम ।

फ्रान्टमा—

वेक्रियालिस आन्टाइकस ।

बीहाइन्डमा—

ट्राइसेप्स र आनकोनियास ।

येक्सटर्नलमा—

सुपिनेटरब्रिभोस र येक्सटेन्सर मासलसको कमन टेन्डन अरिजिन हुन्छ ।

इन्टर्नलमा—

फ्लेक्सर मासलसको कमन टेन्डन अरिजिन फ्लेक्सर कार्पाई आलनेरिस मासलस रहन्छ ।

येस्को आर्टिरिजको नाम —

सुपीरियर प्रोफन्डा, इन्फीरियर प्रोफन्डा र यानास्टोमोटि-
काम्याग्ना आर्टिरिजको कम्पुनीकेटिङ ब्रेञ्चस, ब्रेकियाल आर्टिरिको
ब्रेञ्चेस, आल्फाको आण्टीरियर पोष्टीरियर, इन्टरवोसियेस रेकारेन्ट
ब्रेञ्चेस र रेडियालको रेकारेन्ट ब्रेञ्चेसले येल्वोजयन्टलाई सप्लाइ गर्छ।

येस्को नाभर्सको नाम —

आल्नर नाभर्सको ब्रेञ्चेस र मास्कुलोक्वुटेनियास नाभर्सको
१ फाइलामेन्ट र मीडियान नाभर्सको २ ब्रेञ्चेसले सप्लाइ गर्छ।

येस्को आक्सन —

फ्लेक्सन ।

येक्सटेन्सन ।

सुपिनेसन ।

प्रोनेसन ।

रेडियोआल्नर आर्टिकुलेशन्सको वयान ।

येस्को भीत्र ३ किसिम हुन्छ —

पहिला किसिम । सुपीरियर रेडियोआल्नर आर्टिकुलेशन्स ।

(क) अर्बिक्कुलर लीगामेन्ट । यो रेडियासको हेडको ओरि-
परि र आल्फाको लेसर सीगमाइड क्याभिटीको ओरिपरिमा लाग्छ ।
येस्ले सुपिनेसन र प्रोनेसन गराउँ छ ।

दोस्रो किसिम । मिडिल रेडियोआल्नर आर्टिकुलेशन्स ।

(क) वोब्लिकलीगामेन्ट, दोस्रो नाम राउन्डलीगामेन्ट । यो
करोनयेड प्रसेसको बेसमा जो ट्युबर्कल हुन्छ, त्यो देखि रेडि-

यासको व्युवर्कलको वीलोमा लाग्छ ।

(ख) इन्टरवोसियेस मेम्ब्रेन । यो रेडियास र आल्लाको इन्टर वोसियास रिजमा लाग्छ ।

तेस्त्रा किसिम । इन्फीरियेर रेडियोआल्लर आर्टिकुलेशन्स ।

(क) आन्टीरियेर रेडियोआल्लर लीगामेन्ट । यो रेडियासको सिगमाइड क्याभिटीको आन्टीरियेर येजदेखि आल्लाको हेडको आन्टीरियेर सर्फेससम्म लाग्छ ।

(ख) पोष्टीरियेर रेडियो आल्लर लीगामेन्ट । यो रेडियासको सिगमाइड क्याभिटीको पोष्टीरियेरयेजदेखि आल्लाको हेडको पो-ष्टीरियेर सर्फेससम्म लाग्छ ।

(ग) ट्राइयाङ्गुलर फाइब्रो कार्टिलेज, दोस्त्रो नाम इन्टरआ-र्टिक्युलर फाइब्रो कार्टिलेज । यो आल्लर रेडियासको लोवरयेन्डको बीचमा रहन्छ ।

(घ) साइनोभियाल मेम्ब्रेन । यो रेडियास र आल्लाको लोवर येन्डको बीचमा रहन्छ ।

रेडियोआल्लर आर्टिकुलेशन्सको आक्सन—

सुपिनेसन ।

प्रोनेसन ।

रिष्टजयन्टको बयान ।

येस्को दोस्त्रो नाम रेडियो कार्पाल जयन्ट हो । यो रेडिया-सको लोवरयेन्ड र ईन्टर आर्टिकुलर फाइब्रो कार्टिलेजको आन्डर

सर्फेसको साथ स्क्र्याफ्वायेड सेमिलुनर र क्यान्याइफारम बोनस मीलेर यो जयन्ट बन्छ ।

येस्को लीगामेन्ट्सको नाम—

- नं. १. येक्सटर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्ट, दोस्रो नाम रेडियोकार्पाल लीगामेन्ट । यो रेडियासको घाईलयेड प्रसेसको टिपदेखि स्क्र्याफ्वायेड बोनको आउटर सर्फेसको डीप्रेसनमा लाग्छ ।
- नं. २. इन्टर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्ट, दोस्रो नाम आल्मीकार्पाल लीगामेन्ट । यो आल्मीको घाईलयेड प्रसेसको येन्डदेखि वीलोमा २ फ्यासिक्युली हुन्छ ।

[पहिला] फ्यासिक्युली । क्यान्याइफारम बोनको इन्टर साइडमा लाग्छ ।

[दोस्रो] फ्यासिक्युली । पीसिफारम बोन र यानुलर लीगामेन्टमा लाग्छ ।

नं. ३. आन्टीरियेर लीगामेन्ट । यो आवभमा रेडियासको लोवर येन्डको आन्टीरियेर येजमा र आल्मीको घाईलयेड प्रसेसमा लाग्छ । वीलोमा स्क्र्याफ्वायेड सेमिनलर र क्यान्याइफारम बोनसको आन्टीरियेर सर्फेसमा लाग्छ ।

नं. ४. पोष्टीरियेर लीगामेन्ट । यो आवभमा रेडियासको लोवर येन्डको पोष्टीरियेर मार्जीनदेखि वीलोमा स्क्र्याफ्वायेड सेमिनलर क्यान्याइफारम बोनसको डर्सल सर्फेसमा लाग्छ ।

नं. ५. साइनोभियाल मेम्ब्रेन । यो जयन्टको बीचमा रहन्छ ।

रिष्टजयन्टको

मासल्सको नाम ।

फ्रान्टमा—

फ्लेक्सर मासल्सको टेन्डेन्स ।

बीहाइन्डमा—

येक्सटेन्सर मासल्सको टेन्डेन्स रहन्छ ।

येस्को आर्टरिजको नाम—

रेडियाल र आल्वर आर्टरिजको आन्टीरियर, पोष्टीरियर
कार्पाल ब्रेथ्रेस र आन्टीरियर र पोष्टीरियर इन्टर वोसियास
आर्टरिज र डिप पामरआर्चको आसीन्डिङ ब्रेथ्रेसले सप्लाइ गर्छ ।

येस्को नाभर्सको नाम—

आल्वर नाभर्स र पोष्टीरियर इन्टर वोसियास नाभर्सको
ब्रेथ्रेसले सप्लाइ गर्छ ।

येस्को आक्सन—

फ्लेक्सन ।

येक्सटेन्सन ।

आबूडाक्सन ।

आडूडाक्सन ।

सार्कमडाक्सन ।

कार्पासको

आर्टिकुलेशन्सको वयान ।

[क] कार्पाल बोन्सको फाष्टरोका आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. डर्सल लीगामेन्ट्स ।

नं. २. पामर लीगामेन्ट्स ।

नं. ३. इन्टर वोसियेसमेन्ट्स हुन्छन ।

(ख) कार्पाल बोन्सको सेकेन्डरोको आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. डर्सल लीगामेन्ट्स ३

नं. २. पामर लीगामेन्ट्स ३

नं. ३. इन्टर वोसियेस लीगामेन्ट्स ३

फाष्ट र सेकेन्डरोको

आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. पामर लीगामेन्ट, दोह्रो नाम आन्टीरियेर लीगामेन्ट ।

नं. २. डर्सल लीगामेन्ट, दोह्रो नाम पोष्टीरियेर लीगामेन्ट ।

नं. ३. ल्याटास्पाल लीगामेन्ट्स २ । येस्को येक्सटर्नल लीगामेन्टले स्क्वाफ्रायेड र ट्रापिजियेमलाई कनेक्ट गराउँ छ । येस्को इन्टर्नल लीगामेन्टले क्युनियाइफारम र आड्सिफारम बोन्सलाई कनेक्ट गराउँ छ ।

नं. ४. साइनोभियाल मेम्ब्रेन । यो बोन्सको बीच २ मा रहन्छ ।

पिसिफारम बोन्सको

लीगामेन्ट्स ।

नं. १. क्याप्सुलर लीगामेन्ट १

नं. २ पामर लीगामेन्ट्स २

१. आन्टीरियेर यानुलर लीगामेन्ट । यो ट्रापिजियेम स्क्वाफ्रायेड, आड्सिफारम प्रसेस र पिसिफारम बोन्सको ओरिपरिमा लाग्छ ।

२. पोष्टीरियेर यानुलर लीगामेन्ट । यो रेडियासको लोवर येन्डको आउटर वर्डर र क्युनियाइफारम पिसिफारम बोन्सको इन्तर साइडमा लाग्छ ।

कार्पोमेटाकार्पाल आर्टिकुलेशन्स ।

पहिला किसिम । ट्रापिजियेसको साथ फाष्टमेटाकार्पाल बोन्सको आर्टिकुलेशन्स ।

येस्को लीगामेन्ट्सको नाम—

नं. १. क्याप्सुलर लीगामेन्ट ।

दोस्त्रा किसिम । बाकी ४ मेटाकार्पाल बोन्सको साथ कार्पासको आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. डर्सल लीगामेन्ट्स ।

नं. २. पामर लीगामेन्ट्स ।

नं. ३. इन्टर बोसियास लीगामेन्ट्स ।

नं. ४. साईनोभियाल मेम्ब्रेन्स ।

१ मेटाकार्पाल बोन्सको साथ, दोस्त्रा मेटाकार्पाल बोन्सको आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. डर्सल लीगामेन्ट्स ।

नं. २. पामर लीगामेन्ट्स ।

नं. ३. इन्टर बोसियास लीगामेन्ट्स ।

नं. ४. साईनोभियाल मेम्ब्रेन ।

नं. ५. ट्रान्सभर्स मेटाकार्पाल लीगामेन्ट्स ।

मेडाकापो फल्याञ्जियाल आर्टिकुलेशन्सको बयान ।

नं. १. आन्टीरियेर लीगामेन्ट १

नं. २. ल्याटास्साल लीगामेन्ट्स २

पहिला फल्याञ्जेसको साथ दोस्रा फल्याञ्जेसको
आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. आन्टीरियेर लीगामेन्ट १

नं. २. ल्याटास्साल लीगामेन्ट्स २

लोवर येक्सट्रिमिटीको

आर्टिकुलेशन्सको बयान ।

(नं. १.) हीप् जयन्टको बयान ।

यो येनआर्थ्रोडियालजयन्ट, दोस्रो नाम बल्यान्ड सकेटज-
यन्ट । यो फिमरको हेड र आसिट्याव्युलम् क्याभिटी मिली, यो
जयन्ट बन्छ ।

येस्को लीगामेन्ट्सको नाम—

[क] क्याप्सुलर लीगामेन्ट । यो आवभमा आसिट्याव्युलंको
मार्जीन्मा र वीलोमा फिमर बोन्को नेक्मा लाग्छ ।

[ख] इलियो फिमरल लीगामेन्ट, दोस्रो नाम ओवाइ
लोगामेन्ट । यो आवभमा आन्टीरियेर इन्फीरियेर इलियाक
स्पाइनमा लाग्छ । वीलोमा वाइफरकेट भै आन्टीरियेर इन्टरट्रो-
कान्टरिक लाइनको आउटर र इन्नर पार्टमा लाग्छ ।

[ग] स्कीयो क्याप्सुलर लीगामेन्ट । यो स्कीयामको आसि-
ट्याव्युलमको तलदेखि क्याप्सुलर लीगामेन्टको लोवर र व्याक-
पार्टमा लाग्छ ।

[घ] पीउवोफिमरल लीगामेन्ट । यो इलीयो पेक्टिनीयाल
येमिनेन्सदेखि ट्रोकान्टर माइनरको फ्रान्टको व्युवर्कलमा लाग्छ ।

[ङ] लीगामेन्टम टेरिस । यो फिमरको हेडमा जो डिप्रेसन
छ, उसैमा लाग्छ र आसिट्याव्युलमको मार्जीनमा जो नच छ ।
नाम, कटिलयेड नच, तेसैको मार्जीनमा लाग्छ ।

[च] कटिलयेड लीगामेन्ट । यो आसिट्याव्युलमको ओरिप-
रिमा लाग्छ ।

[छ] व्यान्सभर्स लीगामेन्ट । येस्ले कटिलयेड नचलाई ढाँक्
छ । यो जयेन्टको न्युट्रियान्ट भेसल्स, यो मुनि रहन्छ ।

[ज] साइनोभियाल मेम्ब्रेन । यो क्याप्सुलर लीगामेन्टको
भीत्र रहन्छ ।

हिप जयन्टको

मासल्सको नाम ।

फ्रान्टमा—	स्ववास इलायाकस मासल्स ।
भावभमा—	रेक्टसको रिफ्लेक्टेड हेड ग्लुटिआस मिनिमास मासल्स ।
ईन्टर्नलमा—	अब्टुरेटर येक्सटर्नस पेक्टिनियास मासल्स ।
वीहार्इन्डमा—	पाइरिफर्मोस २ ग्यामिलाई अब्टुरेटर येक्सटर्नस र

अब्टुरेटर इन्टर्नस

क्वाड्रेटस फीमरिस मासल्स रहन्छ ।

येस्को आर्टरिजको नाम—

अब्टुरेटर सायेटिक इन्टर्नल सार्कमफ्लेक्स र गुटियाल
आर्टरिजको ब्रेञ्चेसले सप्लाइ गर्छ ।

यो जयन्टको

सप्लाइ गर्ने नाभर्सको नाम ।

स्पाक्राल फ्लेक्सस ।

ग्रेट सायेटिक ।

अब्टुरेटर ।

ओक्सोस्सरि अब्टुरेटर आर्टरिजको आर्टिकुलर ब्रेञ्चेसले
सप्लाइ गर्छ ।

आन्टीरियर क्रुरलको ब्रेञ्चेसको ? फाइलामेन्टले पनि येस्मा
सप्लाइ गर्छ ।

येस्को आक्सन—

फ्लेक्सन ।

येक्सटेन्सन ।

आड्डाक्सन ।

आब्डाक्सन ।

सार्कमडाक्सन ।

रोटेसन ।

(नं. २.) नोजयन्टको बयान ।

येस्को दोखो नाम गीङ्गोमसजयन्ट । तेखो नाम हीङ्ग-
जयन्ट । यो फीमरको कन्डाइल्स र टिबियाको हेड र प्याटिलाले
यो जयन्ट बन्छ । येस्को भीत्र २ किसिमको लीगामेन्ट्स हुन्छ ।

(पहिला किसिम)

येक्सटर्नललीगामेन्ट ।

(क) आन्टीरियर लीगामेन्ट, दोखो नाम लीगामेन्टम प्या-
टिली । यो क्राइरिसेप्स येक्सटेन्सरको टेन्डनबाट आयाको छ ।
यो आवभमा प्याटिलाको येपेक्सको र लोवर र पोष्टोरियर सर्फेसमा
लाग्न । वीलोमा टिबियाको ट्युबर्कलको लोवर पार्टमा लाग्न ।

(ख) पोष्टोरियर लीगामेन्ट, दोखो नाम लीगामेन्टम पोष्टा-
इकम उइन्सलोई । यो ३ हिस्साले बन्छ । १ सेन्टल पार्ट ।
२ ल्याटास्याल पार्ट्स । ल्याटास्याल पार्ट्स आवभमा फीमरको
कन्डाइल्सदेखि वीलोमा टिबियाको हेडमा लाग्न । सेन्टल पार्ट
सेमिमेम्ब्रेनको टेन्डनबाट आयाको छ । यो टिबियाको इन्नर
ट्युबेरोसिटीदेखि फीमरको आउटर कन्डाइलको अपर पार्टको
इन्नरसाइडमा लाग्न ।

(ग) इन्टर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्ट । यो आवभमा फी-
मरको इन्नर कन्डाइलमा लाग्न । वीलोमा इन्नर ट्युबेरोसिटोको
मार्जिनमा र इन्टर्नल फाइब्रोकार्टिलेजमा र टिबियाको स्याफ्टको
इन्नर सर्फेसमा लाग्न ।

(घ) लङ्ग येक्सटर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्ट । यो आवभमा
फीमरको येक्सटर्नल कन्डाइलमा र वीलोमा फीबुलाको हेडको

येक्सटर्नलपार्टमा लाग्छ ।

(ड) सर्ट येक्सटर्नल ल्याटास्प्याल लीगामेन्ट । यो आवभमा फीमरको आउटर कन्डाइलमा र वीलोमा फिबुलाको षाईलयेड प्रसेसमा लाग्छ ।

(च) क्याप्सुलर लीगामेन्ट । यो बोन्सको आर्टिकुलर सर्फेसको मार्जोन्समा र थाईको फ्यासियालेटाको साथ मील्छ ।

(दोस्रो किसिम)

नीजयन्टको इन्टर्नल लीगामेन्ट ।

(क) आन्टीरियर क्रुसियाल लीगामेन्ट, दोस्रो नाम येक्सटर्नल क्रुसियाल लीगामेन्ट । यो टिबियाको स्पाइनको फ्रान्टको डोप्रेसनमा र येक्सटर्नल सेमिलुनर फाइब्रोकार्टिलेजमा लाग्छ । यो अपवार्ड, व्याकवार्ड र आउटवार्डदिग्मा गै फीमरको येक्सटर्नलकन्डाइलको इन्नरसाइडको पोष्टीरियरपार्टमा लाग्छ ।

(ख) पोष्टीरियर क्रुसियाल लीगामेन्ट, दोस्रो नाम इन्टर्नल क्रुसियाल लीगामेन्ट । यो टिबियाको स्पाइनको बोहार्डिन्डको डिप्रेसनमा र पल्लिटियालनचमा र येक्सटर्नल सेमिलुनर फाइब्रोकार्टिलेजको पोष्टीरियरवर्डरमा लाग्छ, र यो अपवार्ड, फर्वाड र इनवार्डदिग्मा गै पोष्टीरियर फाइवर्स इन्नरकन्डाइलमा लाग्छ । आन्टीरियर फाइवर्स, यो इन्नरकन्डाइलको आउटर सर्फेसमा लाग्छ ।

(ग) सेमीलुनर फाइब्रोकार्टिलेजेस । यो २ हुन्छन, इन्टर्नल र येक्सटर्नल सेमीलुनर फाइब्रोकार्टिलेजेस । यो २ कार्टिलेजेस टिबियाको हेडको २ दिग्मा लाग्छ । फीमरको कन्डाइलको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

(घ) ड्र्यान्सभर्स लीगामेन्ट । यो सेमीलुनर कार्टिलेजेसको आन्टीरियर येक्सट्रिमिटिजको बीचमा रहन्छ ।

(ङ) करोनरीलीगामेन्ट । यो टिबियाको हेडको मार्जिनमा लाग्छ । सेमीलुनर फाइब्रोकार्टिलेजलाई कनेक्ट गराउँ छ ।

(च) साइनोभियाल मेम्ब्रेन । यो जयन्टको भीत्र रहन्छ ।

(छ) लीगामेन्टम् म्युकोसम् । यो साइनोभियाल मेम्ब्रेनको ट्राइयाङ्गुलर फोल्ड हो, यो इन्टर कन्डिलयेट नचर्देखि प्याटिलासम्म लाग्छ ।

(ज) लीगामेन्टा अलेरिया । यो साइनोभियालमेम्ब्रेनको २ हिस्सा हो । लीगामेन्टम् म्युकोसमको २ दिग्मा रहन्छ ।

नोजयन्टको

मासल्सको नाम ।

फ्रान्टमा—

क्वाड्रिसेप्स येक्सटेन्सर ।

आडटरसाइडमा—

वाइसेप्स

पल्लिटियास मासल्स

येक्सटर्नल पल्लिटियाल नाभ रहन्छ ।

इन्टरसाइडमा—

सार्टेरियास

ग्रासाइलिस

सेमिटेन्डीनोसस

सेमिमेम्ब्रिनोसस मासल्स रहन्छ ।

बिहाइन्डमा—

सेमिमेम्ब्रिनोसस मासलको टेन्डन

पल्लिटियाल भेसल्स

इन्टर्नल पल्लिटियाल नाभ

पल्लिटियास

प्लान्टेरिस

ग्याष्ट्रकनिमिआसको २ हेड्स

लीम्फ्याटिक ग्ल्यान्ड्स

फल्याट रहन्छ ।

नीजयन्टको

सल्लाइगर्ने आर्टिजको नाम ।

फीमरल आर्टरिको यानाष्टोमोटिकाम्याग्ना

पल्लिटियाल आर्टिजको आर्टिकुलर ब्रेञ्चेस

आन्टीरियेरटिबियाल आर्टरिको आन्टीरियेर पोष्टीरियेर र

रेकारेन्ट ब्रेञ्चेस

प्रोफन्डा आर्टरिको येक्सटर्नल सार्कमफलेक्स ब्रेञ्चको डि-

सिन्डोड ब्रेञ्च सल्लाई गर्छ ।

येस्को नाभर्सको नाम—

अब्टुरेटर

आन्टीरियेर क्रुरल

येक्सटर्नल

इन्टर्नल पल्लिटियाल नाभर्बाट आयाको ब्रेञ्चेसले

सल्लाई गर्छ ।

येस्को आक्सन—

फलेक्सन

येक्सटेन्सन

थोरै इनवार्ड

आउटवार्डदिग्मारोटेसन ।

टिबियो फीबुलर आर्टिकुलेशन्सको बयान ।

येस्को भीत्र ३ किसिम हुन्छन—

(क) सुपीरियर टिबियो फीबुलर आर्टिकुलेशन्सको लीगामेन्ट्स ।

नं. १. आन्टीरियर सुपीरियर टिबियो फीबुलर लीगामेन्ट । यो फीबुलाको हेड र टिबियाको येक्सटेर्नल ट्युबेरोसिटीमा लाग्छ ।

नं. २. पोष्टीरियर सुपीरियर टिबियो फीबुलर लीगामेन्ट्स । यो फीबुलाको हेडको व्याकपार्टदेखि टिबियाको येक्सटेर्नल ट्युबेरोसिटीको व्याकपार्टमा लाग्छ ।

नं. ३. क्याप्सुलर लीगामेन्ट । यो जयन्टको ओरिपरिमा लाग्छ ।

नं. ४. साइनोभियाल मेम्ब्रेन । यो जयन्टमा रहन्छ ।

(ख) मिडिल टिबियो फीबुलर आर्टिकुलेशन्सको लीगामेन्ट ।

नं. १. इन्टरओसियेस मेम्ब्रेन । यो टिबिया र फीबुलाको इन्टरओसियेस रिजमा लाग्छ । येस्को सुपीरियरमा १ वोप्रिड छ, येसबाट आन्टीरियर टिबियाल भेसल्स जान्छ । येस्को तल पनि १ वोप्रिड छ, येसबाट आन्टीरियर पेरोनियाल भेसल्स जान्छ ।

(ग) इन्फीरियर टिबियो फिबुलर आर्टिकुलेशन्सको लीगामेन्ट्स ।

- नं. १. इन्फीरियर इन्टर ओसियेस लीगामेन्ट । यो इन्टर ओसियेस मेम्ब्रेनवाट आयाको छ ।
- नं. २. आन्टीरियर इन्फीरियर टिबियो फीबुलर लीगामेन्ट । यो टिबिया र फीबुलाको बीचमा रहन्छ ।
- नं. ३. पोष्टीरियर इन्फीरियर टिबियो फीबुलर लीगामेन्ट । यो आर्टिकुलेशन्सको पोष्टीरियरमा रहन्छ ।
- नं. ४. ट्र्यान्सभर्स लीगामेन्ट । यो जयन्टको व्याकमा रहन्छ । येक्सटर्नल म्यालिबोलासदेखि इन्टर्नल म्यालिबोलाससम्म लाग्छ ।
- नं. ५. साइनोभियाल मेम्ब्रेन । यो आङ्गल जयन्टको साथ मिल्छ ।

आङ्कलजयन्टको बयान ।

यो गीङ्गूमास र हिङ्गजयन्ट हो । टिबिया र फिबुलाको लोवरयेन्ड र आष्ट्राग्यालासको अपर आर्टिकुलर सर्फेसले यो जयन्ट बन्छ ।

येस्को लीगामेन्टको नाम—

- नं. १. आन्टीरियर टिबियो टार्सल लीगामेन्ट । यो आवभमा टिबियाको आर्टिकुलर सर्फेसको येजदेखि वीलोमा आष्ट्राग्यालासको सुपीरियर आर्टिकुलर सर्फेसको मार्जीनमा लाग्छ ।
- नं. २. पोष्टीरियर टिबियो टार्सल लीगामेन्ट । यो आवभमा ट्र्यान्सभर्स लीगामेन्टको साथ मिल्छ । वीलोमा आष्ट्राग्यालासको

अपर आर्टिकुलर सर्फेसको व्याकपार्टमा लाग्छ ।

नं. ३. इन्टर्नल ल्याटास्पल लीगामेन्ट, दोस्रोनाम डेल्टयेड लीगामेन्ट । येस्को २ पार्ट्स हुन्छ । सुपरफेसियालपार्ट १ । डीपपार्ट १ । सुपरफेसियालपार्टको येपेक्स इन्टर्नल म्यालीवोलासमा लाग्छ । वेस आष्ट्राग्यालासको इन्नरसाइडमा र साष्टेन्टाक्युलाइटेलाइमा स्क्र्याफ्यायेडको ट्युबेरोसिटीमा लाग्छ, येस्को डीपपार्ट म्यालीवोलासको येपेक्सदेखि आष्ट्राग्यालासको साइडसम्म लाग्छ ।

नं. ४. येक्सटर्नल ल्याटास्पल लीगामेन्ट । येस्को ३ फ्यासीक्युली हुन्छ । आन्टीरियर १ । पोष्टीरियर १ । मिडिलफ्यासीक्युली १ ॥ आन्टीरियरफ्यासीक्युलास येक्सटर्नलम्यालीवोलासको समीटको आन्टीरियर मार्जीनदेखि डाउनवार्ड र फर्वार्डदिग्मा गै आष्ट्राग्यालासको येक्सटर्नल आर्टिकुलर फ्यासेटको फ्रान्टमा लाग्छ । पोष्टीरियर फ्यासीक्युलास येक्सटर्नल म्यालीवोलासको इन्नर र व्याकपार्टको डिप्रेसनदेखि आष्ट्राग्यालासको पोष्टीरियर सर्फेसमा जुन ट्युवर्कल छ, तेसैमा लाग्छ । मिडिलफ्यासीक्युलास, येक्सटर्नल म्यालीवोलासको येपेक्सदेखि डाउनवार्ड र व्याकवार्डदिग्मा गै अस्क्यालिससको आउटर सर्फेसको ट्युवर्कलमा लाग्छ ।

नं. ५. साइनोभियाल मेम्ब्रेन । यो जयन्टमा रहन्छ ।

आङ्गल जयन्टको

रिलेसन ।

(उइडीन्देखि आउटवार्ड यो जयन्टको फ्रान्टमा)

टिबियालोस आन्टाइकस

येक्सटेन्सर प्रोप्रीअस ह्याल्युसिस मासल्स

आन्टीरियेर टिबियाल भेसल्स

आन्टीरियेर टिबियाल नाभ

येक्सटेन्सर लङ्गस डिजिटोरम

पेरोनियासटार्सास मासल्स, रहन्छ ।

(उइडीन्देखि आउटवार्ड यो जयन्टको बीहार्डमा)

टिबियालीस पोष्टाइकस

फ्लेक्सर लङ्गस डिजिटोरम मासल्स

पोष्टीरियेर टिबियाल भेसल्स

पोष्टीरियेर टिबियाल नाभ

फ्लेक्सरलङ्गस ह्याल्युसिस मासल, रहन्छ ।

(यो जयन्टको येक्सटेन्स म्यालीवोलासको बीहार्डको शुभबाट)

पेरोनियास लङ्गस

पेरोनियास ब्रीभीसको टेन्डन, जान्छ ।

यो जन्टको

आर्टिको नाम ।

आन्टीरियेर टिबियाल

पेरोनियाल आर्टरिको म्यालीवोलास ब्रेञ्चेसले स-
स्लाई गर्छ ।

यो जयन्टको

नाभ्सको नाम ।

आन्टीरियेर टिबियाल

पोष्टीरियेर टिबियाल नार्भको ब्रेञ्चेसले सप्लाई गर्छ ।

यो जयन्टको

आक्सन ।

फ्लेक्सन ।

येक्सटेन्सन ।

आब्डाक्सन ।

आड्डाक्सन ।

टार्सासको

आर्टिकुलेशन्सको बयान ।

(क) अस्क्यालिसस र आष्ट्राग्यालास्को साथ आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. येक्सटर्नल क्यालकेनीयो आष्ट्राग्यालायेड लीगामेन्ट ।

नं. २. इन्टर्नल " " " ।

नं. ३. पोष्टीरियेर " " " ।

नं. ४. इन्टरओसियेस लीगामेन्ट ।

नं. ५. साइनोभियाल मेम्ब्रेन ।

(ख) अस्क्यालिसस र क्युवयेडको आर्टिकुलेशन्स ।

येस्को २ भाग हुन्छ ।

डर्सलपार्ट ?

प्लयान्टरपार्ट ?

(डर्सलभाग भीत्र)

नं. १. सुपीरियेर क्यालकेनीयो क्युवयेड लीगामेन्ट ।

नं. २. इन्टर्नल क्यालकेनीयो क्युवयेड लीगामेन्ट ।

(प्लयान्टरभाग भीत्र)

१. लड क्यालकेनीयो क्युवयेड लीगामेन्ट ।

नं. २. सर्ट क्यालकेनीयो क्युवयेड लीगामेन्ट ।

नं. ३. साइनोभियाल मेम्ब्रेन ।

(ग) अस्क्यालसीसरन्याभिक्युलरको साथ आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. सुपीरियेर र येक्सटर्नल क्यालकेनीयो न्याभिक्युलर लीगामेन्ट ।

नं. २. इन्फीरियेर र इन्टर्नल क्यालकेनीयो न्याभिक्युलर लीगामेन्ट ।

(घ) आष्ट्राग्यालासरन्याभिक्युलरको साथ आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. सुपीरियेर आष्ट्राग्यालो न्याभिक्युलर लीगामेन्ट ।

नं. २. साइनोभियाल मेम्ब्रेन ।

(ङ) न्याभिक्युलर र क्युनीआईफारमको साथ आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. डर्सल लीगामेन्ट ।

नं. २. प्ल्यान्टर लीगामेन्ट ।

(च) न्याभिक्युलर र क्युवयेडको साथ आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. डर्सल लीगामेन्ट ।

नं. २. प्ल्यान्टर लीगामेन्ट ।

नं. ३. इन्टर ओसियास लीगामेन्ट ।

(छ) क्युनीआईफारम बोन्सको आर्टिकुलेशन्स ।

नं. १. डर्सल लीगामेन्ट ।

नं. २. प्ल्यान्टर लीगामेन्ट ।

नं. ३. इन्टर ओसीषास लीगामेन्ट ।

(ज) येक्सटर्नल क्युनीआईफारम र क्युवयेडको आर्टिकुलेशन्स ।

- नं. १. डर्सल लीगामेन्ट ।
 नं. २. प्ल्यान्टर लीगामेन्ट ।
 नं. ३. इन्टर ओसीयास लीगामेन्ट ।

टासोमेटाटासॉल आर्टिकुलेशन्सको ययान ।

- नं. १. डर्सल लीगामेन्ट ।
 नं. २. प्ल्यान्टर लीगामेन्ट ।
 नं. ३. इन्टर ओसीयास लीगामेन्ट ।
 नं. ४. साइनोभीयाल मेम्ब्रेन ।

मेटाटासॉल बोन्सको साथ

ऐ०को आर्टिकुलेशन्स ।

- नं. १. डर्सल लीगामेन्ट ।
 नं. २. प्ल्यान्टर लीगामेन्ट ।
 नं. ३. इन्टर ओसीयास लीगामेन्ट ।
 नं. ४. साइनोभीयाल मेम्ब्रेन ।

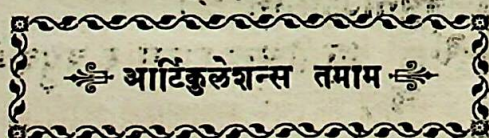
मेटाटासॉ प्ल्याञ्जीयाल आर्टिकुलेशन्स ।

- नं. १. प्ल्यान्टर लीगामेन्ट ।
 नं. २. ल्याटास्पाल लीगामेन्ट्स २ ।

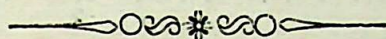
प्ल्याञ्जेसको साथ

ऐ०को आर्टिकुलेशन्स ।

- नं. १. प्ल्यान्टर लीगामेन्ट ।
 नं. २. ल्याटास्पाल लीगामेन्ट्स २ ।

मासल्स र फेसिको बयान ।

मासल्स भनेको मासू हो, यो बोन्स लीगामेन्ट्स कार्टिले-जेस र स्कीनमा लाग्छ । कोही कोही ठाउँमा आपोन्युरोसिस र टेन्डन्स दीयेर लाग्छ । यो मासल्सहरूको आकार धेरै किसिमको हुन्छ । कोही लठ्ठ, कोही ब्रड, कोही सर्ट र कोही फ्ल्याट हुन्छन । कोही मासल्स सानू र कोही मासल्स ठुलो हुन्छन् ।

मासल्सको नाम—

(१) जुन मासल्स जुन ठाउँमा रहन्छ, तेहि ठाउँको नाउँले नाम हुन्छ । (उदाहरण) टिबियालीस आन्टाइकस, पेरोनीयास लङ्गस ।

(२) कोही २ को जुन दिशामा गयेको छ, तेहि दिशाको नाउँले नाम हुन्छ । (उदाहरण) रेक्टस आण्डोमीनिस ।

(३) कोही २ को तेस्को आक्सनले नाम हुन्छ । [उदाहरण] फ्लेक्सर र येक्सटेन्सरहरू ।

[४] कोही २ को आकारले नाउँ हुन्छ । [उदाहरण] डेल्ट येड इपिजियसहरू ।

[५] कोही २ को जतीहागा हुन्छ, तेहि हागाले नाउँ हुन्छ । [उदाहरण] बाइसेप्स र ट्राइसेप्सहरू ।

[६] कोही २ को आटानमेन्ट भयाको ठाउँको नाउँले नाम हुन्छ । [उदाहरण] घातर्नो क्लीडो म्याष्टयेड घातर्नोहायेडहरू ।

१।१ मासल्सको अरीजिन । इन्सरसन, आक्सन, नार्भ-
सप्लाई, रिजन र रिलेसन हुन्छ ।

मासल्सको अरिजिन भनेको जुन ठाउँमा [फिक्स]
अर्थात् अचल रहन्छ ।

इन्सरसन भनेको जुन ठाउँमा, जुन ठाउँमा, आटाचमेन्ट
भै चल्छ ।

तर धेरै मासल्सको अरिजिन भयाको ठाउँमा पनि चल्छ ।

टेन्डन्स भनेको सेतो टल्कने डोरि जस्तो चीज हो ।

आपोन्युरोसिसि भनेको फल्याट र सेटो टेन्डन जस्तो चीज हो ।

येही टेन्डन र आपोन्युरोसीसको १ दिग बोन्सको साथ
टासिन्छ । आरको दिग मासल्सको साथ मिच्छ ।

फेसि भनेको फाइवर्स र येरिओलारटीस्पुले बनेको सेतो
जाली हो, साह्रै शरीरको ठाउँ ठाउँमा रहन्छ । यो २ किसिमको
हुन्छ ।

१ सुपर फेसियाल फेसि, यो शरीरको माथी २ रहन्छ ।

१ डिप फेसि, यो शरीरको भित्र २ रहन्छ ।

हेड एन्ड फेसको मासल्स र फेसिको बयान ।

४३

रिजिन	मासल्स	अरिजिन	इनसर्सन	नार्भ सप्लाइ	आक्सन
येपिक्रे- नियाल रिजन ।	अक्सिपिटो फ्रान्टेलिस् मासल, येस्को २ हीस्सा छ । फ्रान्टलपार्ड ।	फ्रान्टल बोनको इन्ट- नेल आङ्गुलर प्रसेसमा र नेजल बोनको रुटमा	येपिक्रेनियाल आपो- न्युरोसिसमा	फेसिया- छ नार्भले	आइब्राउलाई रेज गराउँ छ । नोचको रुटमा जो स्कीन छ, उस्लाई पनि उठाउँ छ । स्क्याल्पलाई प- नि फर्वाडिदिमा खीच छ ।
अक्सिपिट-		अक्सिपिटल बोनको	येपिक्रेनियाल आपो-	फेसियाल	स्क्याल्पलाई

रिजन	मासन्स	भरिजिन	इयसर्सन	नार्म सझाई	आकसन
	ल पार्ट ।	सुपीरियेर कार्ड लाइ- नको आउटर टु थार्डमा र म्याष्टेड पोर्सनमा पनि	न्युरोसिसमा	नार्भकोपो छीरियेरअ रिभ्युलरब्रे अकोही २ को अक्सि पीटेलिस- माइनर ।	न्याकवार्डमा खी- न छ ।
अरिक्कु- लर ।	आट्राहेन्स अरेम ।	अक्सिपीटो फ्रान्टे- लीसको आपोन्युरेसि- सको ल्याटास्यालयेजमा	हेलीक्सको फ्रान्टमा ।	फेसियाल कोटेम्पोर लब्रेअले ।	इयारलाई फ- वार्ड र अपवार्ड उठाउँ छ ।
ऐ०	आटोलेन्स अरेम ।	येपिक्रेनियल आपो- न्युरोसिसमा ।	पिनाको क्रेनियल स- फेसमा ।	ऐ०	इयारलाई थोरै उठाउँ छ ।
ऐ०	रीट्राहेन्स	टेम्पोरलको म्याष्टेड	कश्चाको क्रेनियल स-	फेसिया-	इयारलाई न्या-

अरेम ।	पोर्सनमा ।	फँसको लोवर पार्टमा ।	ल नाभ- को पोछी- रियर अ- रिक्कुलर ब्रेञ्च ।	कमा खीच छ ।
प्याल- पीब्रेल ।	अर्विक्कुले- रिस प्याल्पो- ब्रेम ।	फ्रान्टल बोनको इन्ट- नल आङ्गुलर प्रसेसमा र टेन्डो प्याल्पीब्रेम दो- स्रो नाम टेन्डो अकुली ।	फेसिया ल नाभले	आइलीटलाई बन्द गर्छ ।
प्याल्पो- ब्रेल ।	कलगेटर सु- परसिली ।	सुप्राअर्वीटल आर्चको मिडिलमा ।	फेसिया ल नाभले	आइब्राउलाइ डाउनवार्ड र इन- वार्ड खीच छ ।
पे०	टेन्सरटार्साई	पाङ्गटाल्याक्रीमेलिया- को इन्टर्नलमा जो टा- साल्फ्रेट छ, उसैमा ।	पे०	आइलीटलाईर ल्याक्रीमेल केना- लको येक्सट्रिन्सि-

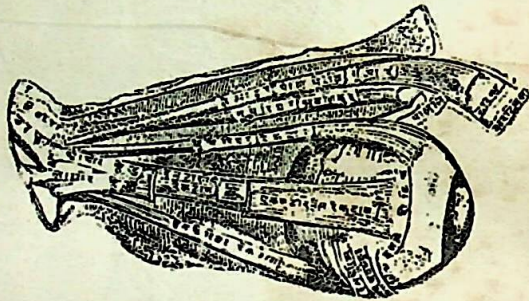
रिजल	मासलस	आरिनिज	इन्सर्जन	नार्म सङ्गर्ह	बाक्सन
अर्विटल ।	लीभेटर प्या- लपिन्नी सुपी- रियेरिस ।	स्फीनायेडको लेसर उड्डको इन्फीरियेरस- फेसमा र अप्टिक फो- रामेनको फ्रान्ट र आव- भमा ।	सुपीरियेर टासाँल प्लेटको अपर मार्जीनमा ।	थार्ड ना- भेले ।	टिजलाई इन्- वार्डेदियमास्वीच छ । अपर आइलीट- लाई उठाउँ छ ।
ऐ०	रेक्टस सु- पीरियेर ।	अप्टिक फोरामेनको अपर मार्जीनमा ।	स्केरोटिक कोर्टमा ।	ऐ०	आइलाई येलि- भेट गर्छ ।
ऐ०	रेक्टस इ- न्फीरियेर ।	अप्टिक फोरामेनको मार्जीनमा ।	ऐ०	ऐ०	आइलाई डीप्रे- स गराउँ छ ।
ऐ०	रेक्टस इन्-	अप्टिक फोरामेनमा ।	ऐ०	ऐ०	आइलाई आड-

नं ५२ हेड, फेस, नेक की मासलस ।

१ अक्सिपिटल फ्रण्टलिस की एपोनिजरोसिस । २ ट्रापिजियास
३ प्लाटिसमा माइयण्डस । ४ पिरामिड नेसाइ । ५ एकष्टार्नाल जुग-
लार भेन ।

नं ५३ राइट अर्विंट की मासुल हर ।

ऐ०	टर्नस । रेक्टस येक्स टर्नस । येस्को २ हेड छ । अपर हेड । लोवर हेड ।	ऐ० अप्टिक फोरामेनमा अप्टिक फोरामेन र स्पीनायेडल फोसरको लोवर मारजीनको प्र- सेस आफ बोनमा । अप्टिक फोरामेनको इन्नर मारजीनमा ।	ऐ० पुलि भीत्र येस्को टेन्डन गयेर व्याकवार्ड र आउ- टवार्ड दिग्मा गै स्क्वेरो- टिक कोर्टमा । स्क्वेरोटिक कोर्टको ये- क्सटर्नल सेप्समा ।	सिक्स्थ नार्मले । फोर्थ ना- र्मले । थार्ड ना- र्मले ।	आइलाई आब्- डाक्सन गर्छ । आइलाई तल र बाहरदिग्मा रोटेड गर्छ । आइलाई माथी र बाहरदिग्मा	डाक्सन गर्छ ।
अर्बिटल	वोब्लिक्स सु- पेरियेर ।					
ऐ०	वोब्लिक्स इन- फेरियेर ।	सुपेरियेर म्याक्सिला- को अर्बिटल फ्रेटको डि-				

रिजत	मासदस	अरिजिन	हन्ससंन	नार्भ सग्राई	आक्सन
नेजल ।	पिरामिडा- लिस नेजाई ।	नेजल बोनको लोवर पार्टको फ्यासमा र का- टिलेजको अपर पार्टमा ।	२ आइब्राउज्को बीच- को स्कीनमा ।	फेसी- याल ना- भले ।	रोड गर्छ । आइब्राउजको इन्टर आङ्गललाई खीच छ ।
ऐ०	कम्प्रेसरने- जाई ।	सुपीरियर म्याक्सिल- रि बोनको इन्साइसीभ फसाको थोरै गेक्सटनल र आवभमा ।	दोखा कम्प्रेसरनेजाई मासलमा ।	ऐ०	नोजको कार्टि- लेजीनस पार्ट- लाई डीप्रेस ग- छ ।
ऐ०	लिभेटर ले- बियाइ सुपी- रियेरिस आ- लीकुइ नेजाई ।	सुपीरियर म्याक्सिलरि बोनको नेजल प्रसेस्को अपरपार्टमा, येस्को २ श्लीप हुन्छ ।	पैल्हा श्लीप नोजको गेंलाको कार्टिलेजमा । दोखा श्लीप अर्बिक्नु- लेरिस ओरिसमा ।	ऐ०	अपर लीप र नोजको गेंलालाई अपवार्डमा खीच छ ।

ऐ०	डिप्रेसर ये- लीनेजाई ।	सुपीरियर म्याक्सिला- को इनसाइसिम फसा- मा ।	नोजको येलार सेप्ट- ममा ।	ऐ०	नोजको येलार- लाई डाउनवार्ड- दिग्मा खीच छ ।
नेजल ।	डाइलेटर ने- रिस पोष्टि- येर ।	सुपीरियर म्याक्सिला- को नेजल नचको मा- जौनमा ।	नष्टिलको मार्जिनको इस्कीनमा ।	फेसी- याल ना- भले ।	नाखको प्वाल- लाई ठुलो गर्छ ।
ऐ०	डाइलेटर ने- रिस आन्टी- रियर ।	नोजको येलारको का- टिलेजमा ।	येलारको इन्टर वर्डरको इन्टेगुमेन्टमा ।	ऐ०	ऐ०
ऐ०	कम्प्रेसर ने- रियाम माइ- नर ।	येलारको कार्टिलेजको दिग्मा ।	नोजको येन्डको इन्टे- गुमेन्टमा ।	ऐ०	येलीलाई डि- प्रेस गराउ छ ।
सुपीरि- येर म्या- क्सिलरि	लीभेटरलेवी- याइ सुपीरिये रिस ।	मेलार र अपार्जेको इन्फ्रा अर्बिटल फोरा- मेनको आवभमा ।	अर्बिक्युलेरिस चोरिस मासलमा ।	ऐ०	अपर लिपलाईये लिभेटरगर्छ । थोरै अपवार्डमा ढीचछ

रिजिन	मासलस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्म सल्लाई	आक्सन
ऐ०	लिभेटर आ- ड्रुलीवोरिस	अपारजको केनाईन फसार इन्फ्राअर्बिटल फोरामेनको विनीथमा।	आङ्गल आफ माउथमा	ऐ०	आङ्गल आफ माउथलाई उठा- उ छ नेजोलेवि- याल रिज बनाउ ने काम दिन्छ।
ऐ०	जाइगोम्या- टिक्स मेजर।	मेलार बोन र जाइगो- म्याटिक्ससुचाराको फ्रा- न्टमा।	ऐ०	ऐ०	आङ्गल आफ माउथलाई अप- वार्ड र व्याक्वा- डिदिग्मा खीच छ
ऐ०	जाइगोम्याटि क्स माइनर।	मेलार बोन र म्याक्सि- लाको बीचको सुचारा- को बीहाइन्डमा।	ऐ०	ऐ०	आङ्गल आफ माउथलाई व्या- क्वार्ड, अपवार्ड र औटवार्ड दिग्मा खीच छ।

इन्फी- रियेरम्या ॥ विसलरि	लीभेटर ले- वियाई इन्फी- रियेरिस दोस्त्रो नाम लीभेटर मेन्टाई ।	लोवारजको इन्साइ- सिभ फसा र सिम्फा- इसिसको येक्सटर्नल दिगमा	नोचको इन्टेगुमेन्टमा	ऐ०	लोवर लिप्लाई थोरै डाउनवार्ड र आउटवार्ड दिग्- मा खिच छ ।
ऐ०	डिप्रेसर ले- वियाई इन्फी- रियेरिस दोस्त्रो नाम काडरेट- स मेन्टाई ।	लोवारजको येक्सट- र्नल वोबिक लाइनमा र मेन्टल फोरामेन र सीम्फाइसिसकोबीजमा	अर्बिब्युलेरिस वोरि- सको दोस्त्रो मासलमा	ऐ०	लोवर लिप्लाई थोरै डाउनवार्ड र आउटवार्ड दिग्- मा खिच छ ।
ऐ०	डिप्रेसर आ- ड्रुली वोरिस दोस्त्रो नाम ट्राइयाङ्गुलेरि- स मेन्टाई ।	लोवारजको येक्सट- र्नल वोबिक लाइनमा	आङ्गल आफ माउथमा	ऐ०	आङ्गल आफ माउथलाई डीप्रे- स गराउ छ ।

रिजन	मासलस	आरिनिज	इन्सर्सन	नाम सङ्ग्राह	आकसन
इन्टरम्या बिसलरि	अर्बिक्युलेरिस वोरिस, येस्को २ पार्ट छ । येस्को लेबियाल पार्ट वोठको रातो भाग हुन्छ । बोनको साथ आटाचमेन्ट हुदैन । येस्को दोखा पार्ट अउटर पार्ट, दोखो नाम फेसियाल पार्ट । यो आङ्गल आफ दी माउथमा मिलने मासलको साथ मील्छ । अपर लीप सेप्टम नेजाईमा मील्छ । लोवर लीप लोवारजको नाइन फसामा लाग्छ ।	अपारज र लोवारजको आङ्गल आफ दी माउ- थमा येक्सटर्नल सफेसमा र फर्वाडिङमा फाष्ट मो- लारसम्म र टेरिगोम्या- बिसलरि लीगामेन्टमा	आङ्गल आफ दी मा- आङ्गल आफ दी मा-	फेसिया- ल नाभले	लीपलाई बन्द गर्छ र आल्भी- वोलार आर्चमा लाग्छ ।
ऐ०	वाक्सिनेटर	अपारज र लोवारजको आङ्गल आफ दी माउ- थमा येक्सटर्नल सफेसमा र फर्वाडिङमा फाष्ट मो- लारसम्म र टेरिगोम्या- बिसलरि लीगामेन्टमा	आङ्गल आफ दी मा- आङ्गल आफ दी मा-	ऐ०	चीकलाई क- स्मेसर र कन्ट्रा- क्ट गराउ छ ।
ऐ०	रिजोरियास	म्यासिटर मासलको	आङ्गल आफ दी मा-	ऐ०	आङ्गल आफ दी

टेम्पोरो म्याक्सि- लरि ।	म्यासिटर येस्कोरपार्ट सुप्र फेसो- गाल पार्ट ।	क्राभार गर्ने फ्यासामा अपारजको मेलार प्र- सेसमा र जाइगोमाको आन्टीरियेर टु थाडमा र लोवर वर्डरमा जाइगोमाको आर्चको लोवर चडरको पोष्टोरियर थाडमारजमा इन्नर सर्फे- समा	उथको स्कीनमा । लोवारजको आङ्गल र रेमासको आउटर सर्फे- सको लोवर हापमा रेमासको अपर हाप र करोनयेड प्रसेसको आ- उटर सर्फेसमा	इन्फी- रियेरम्या- क्सिलरि नाभेले । ऐ०	माउथलाई रि- ट्राक्ट गर्छ । लोवारजलाई अपारजमा जोर- सित खीच्द छ । ऐ०
ऐ०	टेम्पोरल ।	टेम्पोरल फ्यासामा	लोवारजको करोनयेड प्रसेस्को इन्टर्नल स- र्फेसको फोर पार्टमा र फर्वार्ड डिग्रमा लाष्टमो-	ऐ०	लोवारजलाई अपवार्ड र व्याक वार्डिग्रमा खिच छ ।

रिजन	मासकस	अरिजिन	इत्सर्जन	नार्म सहाई	आक्सन
टेरिगो- म्याक्सि- लरि ।	येक्ससटर्नल टेरिगयेड, ये- स्को २ हेड छ । अपर हेड ।	स्फीनायेडको टेरिग- येड रिजमा र ग्रेटर उइ- डको येक्ससटर्नल सर्फे- समा येक्ससटर्नल टेरिगयेड प्लेटमा	लार दुथसम्म । लोवारजको कन्डा- इलको नेकको फ्रान्टको डोप्रेसनमा र टेम्पोरो- म्याक्सिलरि जयन्टको इन्टर आर्टिक्युलर फा- इब्रो कार्टिलेजेसमा	इन्फी- रियेरम्या- क्सिलरि नार्भले ।	लोवारजलाई अपारजमा जोर- सित खीच छ र थोरै फर्चाई दि- मा खिच छ ।
ये०	इन्टर्नल टे- रिगयेड ।	येक्ससटर्नल टेरिगयेड प्लेटको इन्टर सर्फेसमा र प्यालेटको र अपारज- को ड्युवेरोसिटिजमा	लोवारजको आङ्गल र रेमासको इन्टर साइडको लोवर र व्याक पार्टमा	ये०	लोवारजलाई आरइज गर्छ ।

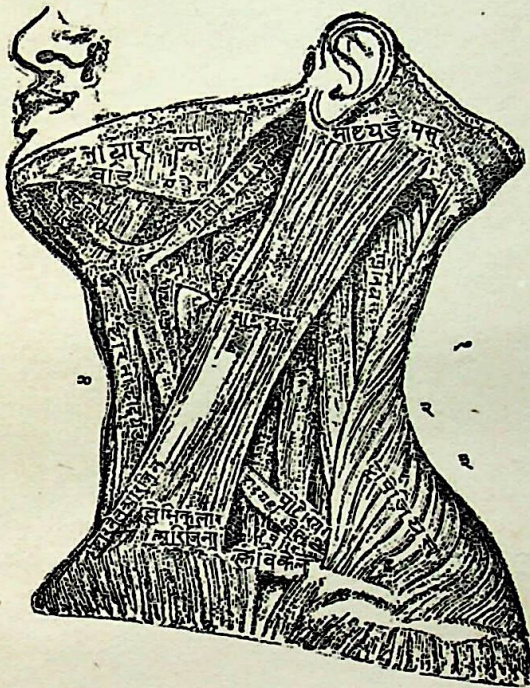
सुपरफे- सियाल- सर्भाई- क्येल ।	प्ल्याटिस्मा मायोडिस ।	कल्लर बीनको आक्रो- मीयान प्रसेसमा र डेल्ट- ग्रेड पेंक्टोस्यलीस मेजर र ट्रूपिजीयस मास- लसको काभार गर्ने प्या- सामा	इन्नर फाइब्रस दोस्त्रा प्ल्याटिसमाको साथ मीलछ । आउटर फाइबर्स लोवारजमा र आङ्गल आफ्दी माउथ र चीकमा	फेसिया- ल नार्भ र सुपर- फेसियाल ब्रेञ्चेस आ फ् दी स- भाईकल प्लेकसस । छ ।	नेकको स्कीन- लाई रिङ्गल गर्छ लोवारजलाई डि- प्रेस गर्छ, लोव- रलिप र आङ्गल आफ् दी माउथ- लाई तल खिच छ ।
ये०	घानौ म्याष्ट- येड दोस्त्रो नाम घानौ क्लीडो- म्याष्टयेड ।	घानैलपोर्सन घानांस- को फाष्टपिसको अपर र आन्टीरियर पार्टमा क्ला- भीक्युलर पोर्सन क्लाभी- कलको सुपीरियर वर्डर- को इन्नर थार्डमा ।	म्याष्टयेड प्रसेसको आ- उटर सर्फेसमा र येस्को येपेक्सदेखि, सुपीरियर वर्डरसम्म र अक्सिपि- टलको सुपीरियर कार्भड- लाइनको आउटर हा- पमा	स्पाइन- लआब्रसे- स्सरिरस भाईकल प्लेकसस- को डीप ब्रेञ्चेसले ।	प्ले- हेडलाई फ्ले- क्सन गराउ छ र हेडलाई जुन- दिगको मासल- को उहीदिगमा खिच छ र फेस- लाई अपजुल्या

रिजिन	मासलस	अरिजिन	इनससर्जन	नार्भ सल्लाई	आकसन
इन्फ्रा हायेड ।	घार्नो हायेड ।	क्लाभिकलको इन्नर ये- क्सट्रिमिटीमा पोष्टीरि- घेर घार्नो क्लाभिक्युलर लीगामेन्टमा र घार्नाम- को फाष्टपिसको पोष्टो- रियर र अपर पार्टमा ।	अस हायेडिसको बा- डीको लोवर वर्डरमा	डिसेन्डे- न्स र क- म्युनिके- न्स हाइ- यो ग्लोसा- इको मि- लने ठाउँ बाट आया को ब्रेञ्चे- सले ।	खिच छ । लेरिड्स र हा- येड बोनलाइ डि- प्रेस गराउ छ ।
ए०	घार्नो थाइरयेड	घार्नामको फाष्टपिस्को पोष्टरियर सर्फेसमा वा	थाइरयेड कार्टिलेजको थेलाको वोबिकलाइनमा	ए०	थाइरयेड का- र्टिलेजलाई डि-

ऐ०	थाइरोहायेड	घाँनोहायेडको अरिजिनको तल फाष्ट रिबको कार्टिलेजको येजमा थाइरयेड कार्टिलेजको साइडको वोबिङ्क लाइ-नमा स्म्यापुलाको अपर व-डर र नचकोबीहाईन्डमा र सुप्रास्म्यापुलार नच-को द्यानसभर्स लीगामे-न्टमा	हायेड बोनको बाडीको आउटर पार्टमा र प्रेटर नुको इन्टर्नल पार्टमा हायेड बोनको बाडीको लोवर बर्डरमा	हाइयो ग्लोसस नाभले । डिमोन्डि ड् र कम्पु निस्मान्स बाट आ-याको ब्रे-असले ।	हाइरयेड कार्टि-लेजलाई येलिभे-टेड गराउ छ । हायेड बोनलाई डोप्रेसर व्याक-वार्डमा खिच छ ।	प्रेस गराउ छ ।
ऐ०	बोमो हायेड ।					
सुप्रा हायेड ।	डाइगस्ट्रीक-स येस्को २ वे-लि हुन्छ ।				हायेडबोन र टाङ्को वेसलाई उठाउ छ ।	

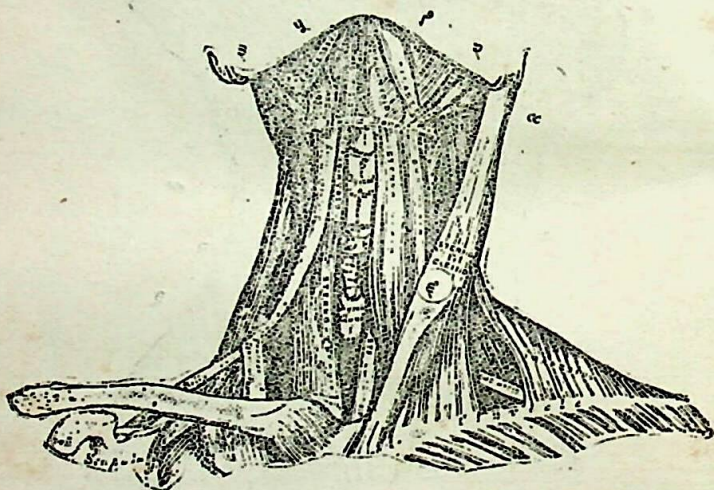
रिजन	मासलस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्भ सल्लई	आकसन
सुप्रा हाथेड ।	प्रोष्टिरियर वेलि ।	म्याष्टयेड प्रसेसको इ- न्टर्नल सर्फेसको ग्रुभमा	येसैको बीचको टेन्ड- नमा	फेसिया- ल नार्भले	हाथेड बोनलाई अपवार्ड र व्याक- वार्डमा खिच छ ।
	आन्टिरियर वेलि ।	लोवारजको लोवर वर्ड- रको इन्टर्नल साइडको डीप्रिसनमा	यो टेन्डन डोप सर्भा- इकल फ्यासा दीयेर हा- येड बोनमा	इन्फीरि- येर डेन्ट- ल नार्भ- कोमाइलो हाथेड ब्रे- असले ।	
	ष्टाइलोहाथेड	ष्टाइलेयेड प्रसेसको वेसको व्याकपार्टमा र आउटर सर्फेसमा	हाथेड बोनको बाडी र ग्रेटर कर्नूवा मीलेको ठाउँमा	फेसिया- ल नार्भले	
पे०	माइलोहाथेड	इन्फीरियर म्याक्सि- लाको इन्टर सर्फेसको	हाथेड बोनको बाडीको मिडिलमा	इन्फी- रियर डे-	हाथेड बोन र टाइललाई अपवार्ड

नं ५४ नेक् की मासलस र ट्रायांगल को वाउण्डारिस ।

१ लिभेटर एंगुलि प्कापूलि । २ क्केलिनास मिडियास । ३
क्केलिनास एण्डरियार वेलि । ४ वोमोहायड को एण्डरियार वेलि ।

नं ५५ नेक को मासुलत यगष्टिरियर भिउ ।

१ डाइगासद्रिक । २ माइलो हायड । ३ जिनिवो हायड ।
४ हाइवीग्लोसास । ५ जकोसिपि सिस । ६ एनो किडो म्याष्टयेड ।

माइलोहायेडियान रि- जमा	नटल ना- भको म्म- इलोहाये- डियानब्रे- अले ।	र फरवार्डमा खि- च छ ।
ए०	लोवारजको पोष्टीरियर सर्फेसको इन्फीरियर जीनियोल ट्युवर्कलमा ।	हायेड बोन र टाइलाई अपवार्ड र फर्वाडमा खि- च छ ।
लीङ्गुयाल	लोवारजको इन्फोरि- येर पोष्टीरियरको सुपी- रियर जीनियोल ट्युव- र्कलमा	हाइयो गोसल । वेस आफ दी टाइलाई अपवार्ड र फरवार्डमा खी- च छ ।
ए०	हायेड बोनको प्रेट क- नूमा र बाडीको साइडमा	हाइयो गोसल । वेस आफ दी टाइलाई अपवार्ड र फरवार्डमा खी- च छ ।

रिजिन	मासलस	अरिजिन	इरससिन	नार्म सप्लार्ड	आक्सन
लीङ्गुयाल	छाइलो गोसल	छाइलयेड प्रसेसको येपेक्सको येक्सटर्नल सर्फेसमा र छाइलोम्या- क्सिलरि लीगामेन्टमा	टाङ्को टिप र डर्स- समा	हाइयो गोसल ।	गराउ छ । टाङ्लाई अप- वार्ड र व्याक्त्रार्ड खिन्न छ ।
ऐ०	प्यालेटो गो- सल ।	टाङ्को डर्सम र सा- इडमा	सफ्ट प्यालेटको आ- न्टीरियर र ह्याटास्यल सर्फेसमा	फेरिछि- याल्लेक- सस बाट आयाको स्पाइनल आक्से- स्सरि ना- भेले ।	टाङ्को वेसलाई अपवार्डमा खिन्न छ ।

ऐ०	कन्डोगोसस	हायेड बीनको लेसर कर्नको इन्नर साइड र वेसमा र बाडीमा ।	हायो गोसस र जीनियो हायो गोसस मासल्सको विचमा ।	हाइयो गोसलना भेले ।
फेरिखि-	इन्फीरियर कन्सट्रिक्टर ।	क्रीकयेड कार्टिलेजको साइडमा थाइरयेड कार्टिलेजको बोक्क लाइनमा र बीहाईन्डको सर्फेसमा र इन्फीरियर कर्नमा	फेरिड्सको पोष्टीरियर र मीडियान लाइनको फाइवर्स रेफीमा	फेरिड्सलाई कन्ट्राक्ट गराउछ र तेस्को दुई-रिलाई डाइलेट गराउछ, अपवाड दिगमा खिच छ ।
ऐ०	मिडिल कन्स-	हायेड बीनको ग्रेट क-	फेरिड्सको पोष्टीरियर	ऐ०

रिजन	प्रासवस	धरिजित	इनसरसन	नार्भ सप्लाइ	आक्सन
	ट्रोक्टर ।	नैको अपर वर्डरमा र लेसर कर्नमा र छाइलो हायेड लीगोमेन्टमा	येर र मीडियान लाईन-को फाइवर्स रेफीमा र येस्को दोस्वामा		फेरिडक्सलाई कन्ट्राक्ट गराउ छ र तेस्को डुङ्गरिलाई डाइलेट गराउ छ, अपवाड दिमा खिन्न छ ।
फेरिखि-याल ।	सुपीरियर-कन्स्ट्रक्टर ।	इन्टर्नल टेरिगयेड प्लेटको पोष्टोरियर मा-जीनको लोवरवर्डरमा र ह्याम्पुलर प्रसेसमा र टे-रिगोम्याक्सिलरि ली-गामेन्टमा र लोवारजको माइलो हायेड रिजको पोष्टोरियर पार्टमा र मा-उथको म्युक्स मेम्ब्रेनमा टाङ्को साइडमा र	फेरिडक्सको पोष्टोरियर र मीडियान लाइन्को फाइवर्स रेफीमा र येस्को दोस्वामा र व्यासिलर प्रसेसको फेरिखियाल स्पाइनमा ।	फेरिखियाल प्लेक्ससको ब्रेस्ले ।	

प्यालेटको व्युवेरोसिटी- मा र टेन्सर प्यालेटाई मासलको रिफ्लेक्टेटेड टेन्डेनमा	घाइलो फेरि- स्त्रियास ।	फेरिडक्सको साइड्सलाई अ- पवार्ड र आउट- वार्डमा खिच छ ।	सफ्ट प्यालेट- लाई धोरै उठाउ छ ।
प्राइलयेड प्रसेसको वेसको इन्टर साइडमा	फेरिडक्समा र थाइ- रयेड कार्टिलेजको पो- ष्टीरियर वर्डरमा	फेरिस्त्रि- याल स्के- सस र गो- सो फेरि- स्त्रियाल नार्भ ।	त्रोटिक ग्याङ्ग्लि- यानको ? ब्रेञ्चले ।
टेम्पोरल बोनको पेद- रस पोर्सनको ग्रेपेक्सको आन्डर सर्फेसमा र यु- स्टेसीयान्द्युको कार्टि- लेजको आउटर र पोष्टी-	लीभेटर प्या- लेटाई ।	सफ्ट प्यालेटको मी- डिल लाइनमा	

पे०

प्यालेटल

रिजन	मासलस	अरिजित	इन्सर्सन	नार्म सहाई	आक्सन
प्यालेटल	टेन्सर प्या- लेटाई दोस्रो नाम सार्कस प्लेक्स प्याले- टाई	रियेर पार्टमा स्फीनायेडको स्क्र्या- फवायेड फसामा र स्फी- नायेडकाई स्पाइनमा र टेम्पोरल बोनको भेजा- इनल प्रसेसमा र युष्टे- सियान्द्रुको कार्टिले- जीनस पोर्सनको आउ- टर साइडमा	घेस्को टेन्डन ह्यामूलर प्रसेसको वोरिपरिमा र हाड प्यालेटको पोथोरि- येर वर्डमा र सफ्ट प्या- लेटको अपोन्युरोसि- समा र प्यालेटको हो- राईजेन्टल पोर्सनको ह्यान्सभर्स रिजमा	वोटिक ग्याङ्ग्लिया- न र स्पा- इनल आ- क्सससि को इन्ट- नल ब्रेञ- ले ।	सफ्ट प्यालेट- लाई ट्रयान्स ग- राउ छ ।
पे०	आजाइगस् युभ्युली	प्यालेटको पोष्टेरियर नेजल स्पाइनमा	युभ्युलीको टिपमा र टाडको बेसमा	फेसिया- ल र भी- डियानको लार्ज सु-	सफ्ट प्यालेट- लाई उठाउ छ ।

ऐ०	प्यालेटो गो- सस ।	सफट प्यालेटको आ- न्टीरियेर सफैसमा र गुभ्युलाको २ दिग्मा	टाडको साइडमा र डर्साममा	परफेसि- यालपेट- रोजल र स्पाइनल आक्सेस्स रिको इ- न्टर्नलब्रे- अले	फेरिस्त्रि- यालप्लेक्- ससले ।	सफट प्यालेट- लाई डीप्रेस ग- राउ छ ।
ऐ०	प्यालेटो फे- रिस्त्रियास ।	फेरिड्क्सको साइडमा र थाइरयेडकार्टिलेजको पोष्टीरियेर वर्डरमा र र येस्को दोहोमा आ-	पोष्टीरियेर फ्यासिस्कु- लास मिडिल लाइनमा	फेरिस्त्रि- यालप्लेक्- ससले ।	सफट प्यालेट- लाई डीप्रेस ग- राउ छ ।	

रिजिन	मासलस	अरिजिन	इन्सर्लन	नार्मसलाई	आकसन
		सपट प्यालेटमा	न्टीरियर प्यासिक्कुला- स लीभेटर र टेन्सर प्या लेटाईको बीचमा र मि- डिल लाईनमा ।		
प्यालेटल	स्यालपिस्त्रो फेरिस्त्रियास ।	गुष्टोसियान्ड्युको का- टिलेजको लोवर येजमा	प्यालेटो फेरिस्त्रियासमा	फेरिस्त्रि- यालप्लेक्- ससले ।	फेरिडक्सलाई गेलिभेटेड गरा- उ छ ।
इन्ट्राले- रिस्त्रियाल	क्रीकोथाइर येडीयास ।	क्रीकयेड कार्टिलेजको फ्रान्तर साइडमा ।	थाइरयेड कार्टिलेजको लोवर वर्ड र लोवर कर्नमा ।	मुषोरिये- र लेरिस्त्रि यालको ये क्सटर्नल ब्रेञ्चले ।	भोकेल कर्डस- लाई टेन्स गराउ छ ।
ऐ०	थाइरो गेरि-	थाइरयेड कार्टिलेजको	येस्को इन्टर्नल भाग	इन्फीरि-	भोक्क्याल कर्डस

टिन येडियास	लोवर हाफको रिसि- डिङ आङ्गलमा र क्रीको थाइयेड मेम्ब्रेनमा	भोक्ताल प्रसेसको येज- मा येक्सटर्नल पार्ट ये- रिटिनयेड कार्टिलेजको आउटर वर्डर वा आन्टी- रियर सर्फेसमा	येर लेरि- स्त्रियाल नाभले ।	लाई रिल्याक्स गराउ छ ।
क्रीको येरि- टिन येडियास ल्याटास्यालिस	क्रीकयेडकार्टिलेजको सुपीरियर वर्डरको साइ- डमा	येरिटिनयेड कार्टिले- जको वेसको येक्सट- र्नल आङ्गलको प्रोजेक्स- नमा र येक्सटर्नल स- र्फेसमा	ऐ० इन्फी- रियर ले- रिस्त्रियाल नाभले ।	गुटिसलाई क्लोज गराउ छ ।
इन्टाले रिस्त्रियाल	क्रीको येरि- टिन येडियास पोष्टाइक्स ।	येरिटिनयेड कार्टिले- जको वेसको येक्सटर्नल आङ्गलको प्रोजेक्सनमा र येक्सटर्नल सर्फेसमा	इन्फी- रियर ले- रिस्त्रियाल नाभले ।	गुटिसलाई ओ- पिङ गराउ छ ।

रिजिन	मासहस	अरिजिन	इक्स्सर्जन	नार्भ सल्लई	आक्सन
इन्ट्रा-लेरिजियाल ।	येरिटिन गेंडो यास । येस्को जोड़ी छैन । हो रेक्टस क्या-फिटिस आन्टा इक्स मेजर ।	येरिटिनयेड कार्टिलेज-को पोष्टीरियर सर्फेस र औटर वर्डरमा । ६।५।४।३। सर्भाइकल भाटिन्जीको ट्रथान्समर्स प्रसेसको आन्टीरियर न्युक्कलमा	दोश्रा येही कार्टिलेज-को तेही ठाउमा ।	ऐ०	गुटिसलाई छो-ज गराउ छ ।
आन्टी-रियर भा-टिब्रल ।	रेक्टस क्या-फिटिस आन्टा इक्स मेजर ।	६।५।४।३। सर्भाइकल भाटिन्जीको ट्रथान्समर्स प्रसेसको आन्टीरियर न्युक्कलमा	अक्सिपिटल बोनको व्यासिलर प्रसेसमा ।	साबआ-क्सिपिट-लर सर्भा-इकल हे-क्ससले ।	हेडलाई रोटेड गराउ छ र फे-स्लाई खोहीदि-ग्मा घुमाउ छ ।
ऐ०	रेक्टस्व्याफिटिस आन्टाइ-कस माईनर ।	याट्लासको ल्याटा-स्वाल मासको आन्टी-रियर सर्फेसमा र ट्रथान्समर्स प्रसेसको रुटमा	ऐ०	ऐ०	ऐ०
ऐ०	रेक्टस्व्याफि-	याट्लासको ट्रथान्स-	अक्सिपिटलको जुगु-	साब अ-	हेडलाई जनदि-

ऐ०	टिस ल्याटा- स्यलिस ।	भर्स प्रसेसको सुपीरियेर सर्फेसमा	लर प्रसेसको आन्डर सर्फेमा ।	विसिपिट- ल र स- भाइकल उ छ । प्लेक्ससले	गो मासल हो उसैदिग्मा हिला- उ छ ।
ऐ०	लाइसकोला- ई, येस्को ३ पा- टस हुन्छन । सुपीरियेर वोबोको पाट ।	३।४।५ सर्भाइकल भा- टिबोको ट्रयान्सभर्स प्रसेसको आन्टीरियेर ट्युवर्कलसमा	याट्लासको आन्टी- रियेर आर्चको ट्युवर्क- लमा	लोवर सर्भाइक- ल नार्भले	स्पाइनको स- र्भाइकल पोर्सन- लाई फ्लेक्स र थोरै रोटेड गरा- उ छ । ऐ०
	इन्फीरियेर वोबोको पाट ।	१।२।३ डर्सल भाटिबो- को फ्रान्टमा	५।६ सर्भाइकलको भा- टिबोको ट्रयान्सभर्स प्रसेसको आन्टीरियेर	ऐ०	ऐ०

रिजन	मासलस	आरिनिज	इन्सर्सेन	नार्म सहाई	आक्सन
	भार्दिकल पार्द	लोवर थ्री सर्भाइकल भार्दिब्री र अपर थ्री ड- सर्ल भार्दिब्रीका बाडीका फ्रान्टमा	द्वुवर्कलमा ३।३।४ सर्भाइकल भा- दिब्रीको बाडीको फ्रान्ट- मा ।	ऐ०	ऐ०
ल्याटा- साल भा- टिब्रल	स्केलीनस आन्टाइक्स	३।४।५।६ सर्भाइकल भार्दिब्रीको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसको आन्टीरियर द्वुवर्कलमा	फाष्टरिबको इन्टर वंडर र अपर सर्फेसको इ- म्प्रेशनमा ।	लोवर सर्भाइक- लको बे- असले ।	१।२ रीव्सलाई गेलिभेटेड गर्छ र स्पाइनल कलम- लाई वेन्ड गर्छ ।
ऐ०	स्केलीनस मीडिआस ।	लोवर सीक्स्थ सर्भाइ- कल भार्दिब्रीको ट्र्यान्स- भर्स प्रसेसको पोष्टोरि- येर द्वुवर्कलसमा ।	फाष्टरिबको अपर स- र्फेसमा र साब हेभीया- न आर्टिरिको ग्रुभको बी- हाईन्डमा	ऐ० र सर्भाइक- ल हेक्स- सको डीप	ऐ०

ऐ०	स्केलीनस पो छाइकस ।	लोवर थ्री सर्भाइकल भार्तिवाको द्यान्सभर्स प्रसेसको पोष्टीरियर द्यु- वर्कलमा ।	सेकेन्ड रिबको ओटर सर्फैसमा ।	ऐ०	येक्सटर्न- ल ब्रेञ्चे- सको ? फाइला मेन्टले । लोवर सर्भाइक- ल नार्भ- को ब्रेञ्चे- सले ।
----	------------------------	--	---------------------------------	----	---

मासल्स आफ दी ट्राङ्कको बयान ।

यो ४ हिस्सा छ ।

१ (नम्बर) मासल्स आफ दी व्याक ।

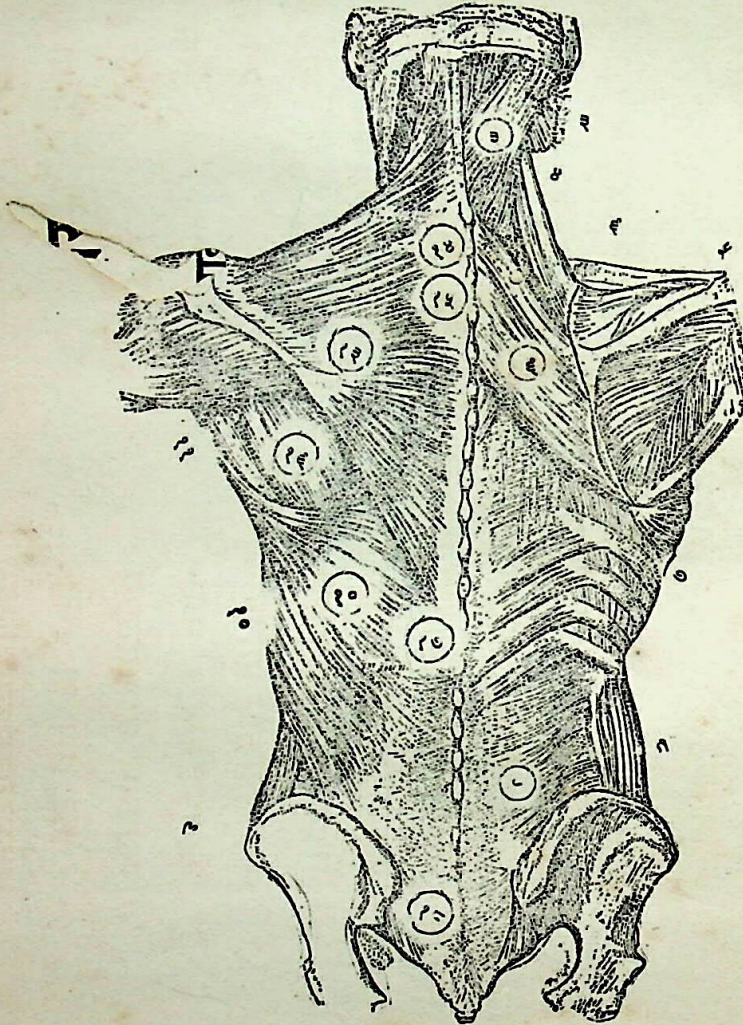
रिजन	मासल्स	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्भ सल्लाई	आक्सन
फाष्ट ले- यार ।	ट्रापिजीयास	येन्सटर्नल अक्सिपिटल प्रोटुवारेन्समा अक्सिपिटलको सुपीरियर कार्भड लाइनको इन्टर थार्डमा र लीगामेन्टम न्युकिमा र सेभेन्थ सर्भिङ्कलको	येस्को सुपीरियर फा-इब्रस क्ल्याभिकलको पो-ष्टीरियर वर्डरको आउ-टर थार्डमा, मिडिल फा-इबर्स आक्रोमियान प्र-सेसको इन्टर मारजीनमा र स्वयापुलाको स्पाइनको	स्पाइनल आक्स-स्सि, थार्ड र फोर्थ सर्भिङ्कल नार्भको आन्टीरि	स्वयापुलालाई अपवार्ड र व्याक-वार्ड दिग्मा मुभ गराउ छ र सो-लडरलाई येलि-भेट गराउ छ ।

नं ५६ फेरिन्जियाल रिजान फेरिंस को मासलस एकष्टानाल भिड।

नं ५७ ब्राक को मासलस ।

२१

१ अकसिपिटाल वोन । २ सुपिरियर कार्भड लाईन । ३ स्निन्यास केपाट एटकलाइ । ४ लिभे
 टार एंगुलि स्कागुलि । ५ स्कागुला को स्पाइन । ६ रमूडडास मेजरर साइनर । ७ सेरेट पष्ट
 इनफिरियर । ८ लाम्पार फ्रासा । ९ डलियाम को क्रष्ट । १० लाटिसिमास डर्साइ । ११ टिरिस
 मेजर । १२ एक्त्रोमियन । १३ ट्रापिजियास । १४ ७म सार्भाइकेल भाट । १५ १म डर्साल भाट ।
 १६ इनफ्रासपाइनेटास । १७ १म लाम्पार भाट । १८ सिक्राल भाट ।

पे०

ल्याटिसीमा-
स डर्सीई ।

प्रसेसमा रजमा डर्सल भाटिब्रीको स्पाइनस प्र- सेसमा र सुपा स्पाइनस लीगामेन्टमा ।	क्रोष्टको सुपीरियेर लोप- मा इन्फीरियेर फाइवर्स स्व्यापुलाको स्पाइनको औटर र स्मथ सर्फेस- मा गाइट गर्छ र तेहि द्व्युक्कलमा ।	येर डिभी- जनको ब्रे- व्रेसले ।
लोवर ६ डर्सल भाटि- ब्रीको स्पाइनस प्रसेसमा लाम्बर फ्यासाको पोष्टी- रियेर ल्ययारमा र ला- म्बर स्पाकाल भाटिब्री- को स्पाइनमा र सुप्रा- स्पाइनस लीगामेन्टमा र क्रोष्ट आफ दी इली- याको येक्सटर्नल लिब-	ह्युमेरसको वाइसिपि- टल ग्रुभको तलमा	लङ् साब स्व्यापुला र नाभेले
		सोल्डरलाई ये- क्सटेन्ड र रोटेड गराउ र ह्युमेरस लाई व्याकवार्ड- मा खिचछरआड डाक्सन गराउ छ र इनवार्ड दि- ग्मा रोटेड गराउ छ ।

रिजन	मासलस	अरिजिन	इनसरसन	नार्भ सग्राई	आकसन
सेकेन्ड लेयार ।	लीभेटर आ- ङ्गुली स्क्वापु- ली ।	को पोष्टोरियेर हापमा लोवर थो र फोर्थ रीब्स- मा र कोही २ मास्क्वा- पुलाको आङ्गलमा अपर फोर सर्भाइव्या- ल भाटिब्रीको ट्यान्स- भर्स प्रसेसेसको पोष्टो- रियेर ट्युवकलमा	स्क्वापुलाको भाटिब्र- ल वर्डरमा र सुपोरियेर आङ्गलमा र स्पाइनको बीचमा	थार्ड फो- र्थ सर्भा- इकल ना- भको आ- न्टीरियेर डिभिजन ले ।	स्क्वापुलाको सुपोरियेर आङ्ग- ललाई रेज गर्छ
पे०	रम्बयेडियास माइनर	लीगामेन्टम न्युकिमा र सेभेन्थ सर्भाइकलमा	स्क्वापुलाको स्पाइन- को रुटमा जो ट्राङ्गुलार	फिफ्थ सर्भाइक-	स्क्वापुलाको इन्फोरियेर आ-

र फाष्ट डर्सल भाटिब्राको स्पाइनस प्रसेसमा ।	स्मृथ सर्फेस छ तेसैको मार्जीनमा ।	ल नार्भ- को आ- न्टीरियेर डिभीजन को ब्रेञ्चे- सले ।	ङ्गललाई व्योक्- पार्टर अपवार्डमा खिच छ ।
रम्बयेडियास मेजर ।	फोर र फाइभ अपर डर्सल भाटिबीको स्पा- इनस प्रसेसेसमा र सु- प्रास्पाइनस लोगामे- न्टमा	स्वयापुलाका भाटिब्रल वर्डरमा र स्पाइनमा र इन्फीरियेर आङ्गलको बीचमा	ऐ० ऐ०
थार्डल्य- यार ।	सेरेटस पोष्टा इकस सुपीरि- येर ।	अपर ड- र्सल ना- भंको पो- ष्टीरियेर	रिब्सलाई ये- लिभेटेड गराउ छ ।

रिजन	मासलस	अरिजित	इन्सर्सन	नार्भ सङ्गाई	आक्सन
थार्डल्य- यार ।	सेरेटस पोष्टा इक्स इन्फी- रियेर ।	स्प्राइनस प्रसेसेसमा र सुप्रास्प्राइनस लीगामे- न्टमा येल्लेभेन्थ ट्रेल्य डर्सल भार्टिब्री र फाष्ट सेकेन्ड थार्ड लाम्बर भार्टिब्रीको स्प्राइनस प्रसेसेसमा र सुप्रास्प्राइनस लीगामे- न्टमा	येक्सटर्नलदिग्मा लोवर फोर रिब्सको इन्फीरियेर वर्ड्समा र आङ्गलको येक्सटर्नलमा	डिभीजन को येक्स- टर्नल बे- अ्रेसले । लोवर ड- र्सल ना- भंको पो- ष्टोरियेर डिभीजन- को येक्स- टर्नल बे- अ्रेसले ।	लोवर रिबलाई डाउन बाई व्या- कवार्डमा खिच छ ।
ये०	स्त्रीनीयास	लीगामेन्टम न्युक्किो	म्याष्टयेड प्रसेसको ये-	सर्भाई-	हेडलाई व्याक-

क्याफीटिस ।	लोवर हापमा सेभेन्थ पेक्ससमा र अक्सिपिटल कल ना-चाईमा खिचछ ।			
	सर्माइकल र अपर सि-बोन्नको सुपीरियर का-भैंको पो-			
	वस्थ डर्सल भाटिबीको भई लाइनको आउटर छीरियर डिभीजन			
	स्पाइनस प्रसेसेसमा र थाईमा को येक्स			
	सुप्रास्पाइनस लीगामे-टर्नल ब्रे-असेले ।			
ऐ०	स्लीनियास-कोलाई ।	ऐ०	फाष्ट सेकेन्ड थाई स-भाईकल भाटिबीको	ऐ०
			द्वान्सभर्स प्रसेसेसको	
			पोष्टीरियर ट्रुवर्कलमा	
फोर्थन्य-आर ।	इरेक्टर स्पा-इनी ।		स्पाक्रो लम्बेलिसको	लाम्बर
			दोन्नो नाम इलीयोक-र डर्सल	लाई रेयेज गराउ
			टैमा र स्पाक्राको द्वा-ष्टेलिस र लक्ष्मीसिमास नाभर्सको	छ ।
			त्सभर्स प्रसेसेसमा र ऐ० डर्साईकोसाथमीलेकोछ	पोष्टीरियर

रिजन	मासहस	अरिजिन	इयससर्न	नार्भ सल्लाई	आक्सन
फोर्थल्य- यार ।	स्पाको लम्बे- लिस, दोखो नाम इलीयो कण्टेलिस ।	को पोष्टीरियर स्पर्फेसको लोवर पार्टमा र स्पाक्रा- मको र लाम्बरको लो- वर थो डर्सल भाटिबी- को स्पाइनसमा र सुप्रा- स्पाइनस लीगामेन्टमा इरेक्टर स्पाइनीमा	लोवर सिक्स्थ र से- भेन्थ रिब्सको आङ्ग- लसमा	डिभीजन को येक्स- टर्नल ब्रे- असले । लाम्बर डर्सल ना- भेको ये- क्सटर्नल पोष्टीरिये- र ब्रेअस- ले ।	चेष्ट र स्पाइनी- सल्लाई जुन दि- गको मासल हो उही दिग्मा खि- च छ ।

पे०

मास्कुरास
आक्सेस्सोरि-
यास याडइली-
यो कण्टेलम ।

लोवर सिक्स्थ रिब्स-
को आङ्गल्समा

अपर सिक्स्थ रिब्स-
को आङ्गल्समा र सेभेन्थ
सर्भाइकलको दूथान्स-
भर्स प्रसेसमा

डर्सल
नार्भको
येक्स्टर्न-
ल पोष्टी-
रियेर ब्रे-
असले ।

पे०

सर्भाइक्या-
लिस आसन्डे-
न्स ।

थार्ड फोर्थ सिक्स्थ रि-
ब्सको आङ्गल्समा

फोर्थ, फीथ र सिक्स्थ
सर्भाइकल भार्टिब्रीको
दूथान्सभर्स प्रसेसेसको
पोष्टीरियेर ट्युवर्कलमा

सर्भाइ-
कल नार्भ-
को येक्स्ट-
टर्नल पो-
ष्टीरियेर
ब्रेअसले ।

जुन २ रिब्समा
यो मासल लाग्छ
उसैलाई येलिभे-
ट गराउ छ र ने-
कलाई येक्स्टे-
न्सेन गराउ छ ।

पे०

लक्षिसिमास
डर्सई ।

इरेक्टर स्पाइनीमा

डर्सल र लाम्बर भा-
टिब्रीका दूथान्सभर्स
प्रसेसेसको आक्सेस्सरि

लाम्बर र
डर्सल ना-
लाई आफु
भर्भको ये-
खिच छ ।

+

रिजिन	मासलस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्भसलाई	आक्सन
फोर्थ ल्य- यार ।	ट्र्यान्सभर्स सेलीसकोलाई	अपर सिक्स्थ भार्टिब्रीको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसेसमा	प्रसेसमा र लाम्बर फ्या- साको मिडिल ल्यारमा डर्सलको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसको टिबको फीप्य सेभेन्थदेखि गेलेभेन्थ रिब्सको ट्युवर्कलस र आङ्गलसको बीचमा	क्सटर्नल पोष्टीरिये- र ब्रेञ्चस- ले ।	नेकलाई व्याक- वार्ड दिग्मा खिच
				सर्माइ- कल नार्भ को पोष्टी- रियेर डि- भोजनको ग्रेन्सटर्न-	छ ।

ऐ०	ट्राकीलो म्या- ष्टयेड ।	अपर सिक्स्थ डर्सल भाटिंब्रीको टूथान्सभर्स प्रसेसेसमा र फोर्थ फी- स्थ सिक्स्थ सेमेन्थ स- भाईकल भाटिंब्रीको अ- पर आर्टिक्कोर प्रसेसेसमा येलेमेन्थ टूथ डर्सल भाटिंब्री र फाष्ट सेकेन्ड लाम्बर भाटिंब्रीको स्पा- इनस प्रसेसमा	म्याष्टयेड प्रसेसको पो- ष्टोरियर येजमा ।	ऐ०	हैडलाई व्याक- वार्ड र सोल्डर खिच छ ।
ऐ०	स्पाइर्नेलिस डर्साई ।	डर्सल र लाम्बरना भर्सको ये- क्सटर्नेल पोष्टोरिये- र ब्रैश्चेस- ले ।	अपर सिक्स्थ वा अँट डर्सल भाटिंब्रीको स्पा- इनस प्रसेसमा	डर्सल र लाम्बरना भर्सको ये- क्सटर्नेल पोष्टोरिये- र ब्रैश्चेस- ले ।	स्पाइनको डर्स- ल पोर्सनलाई वे- न्ड गरा उछ ।

रिजन	मासलस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्भ सल्लाई	आक्सन
फोर्थल्य- यार ।	स्पाइनेलोस- कोलाई ।	फीथ्य सिक्स्थ सेभेन्थ सर्भाइकल र फाष्ट से- केन्ड डर्सल भाटिब्रोको स्पाइनस प्रसेसेसमा	आक्सिसको स्पाइनस प्रसेसमा	सर्भाइ- कल नार्भ को येक्स- टर्नल पो- ष्टीरियर ब्रेञ्चेसले	+
ऐ०	कम्प्लेक्सस	सेभेन्थ सर्भाइकल र अपर थ्री डर्सल भाटि- ब्रोको ट्र्यान्सभर्स प्रसे- सेससमा र फोर्थ फोथ्य सिक्स्थ सर्भाइकल भा- टिब्रोको आर्टिकुलर प्र- सेसेसमा ।	अक्सिपिटल बोनको सुपीरियर कार्भ लाइन र इन्फीरियर कार्भ लाइ- नको बीचको इन्टर्नल- दिग्मा	सर्भाइ- कल नार्भ को पोष्टी- रियर डि- भीजनको इन्टर्नल ब्रेञ्चेस र	हेडलाइ व्याक- वार्डर जुन दिग्को मासल हो उसै- तीर खिच छ ।

ऐ०	वाइभेन्टर सर्माइसिस ।	२।४ अपर डर्सल भा- टिब्रीको द्यान्सभर्स प्र- सेससमा	आक्सिपिटल बोनको सुपीरियेर कार्भ लाइ- नमा	ऐ० साब आ- क्सिपिट- ल र ग्रेट- आक्सि- पिटल ना- भर्सले ।	ऐ०
फीप्य ल्यगार ।	सेमीस्पाइने- लीस डर्सई ।	सिक्स्थ सेभेन्थ अट- नैन्थ-टेन्थ डर्सल भाटि- ब्रीको द्यान्सभर्स प्रसे- सेसमा	सिक्स्थ सेभेन्थ सर्मा- इकल र अपर फोर ड- र्सल भाटिब्रीको स्पाइ- नस प्रसेससमा	डर्सल र नाभर्सको इन्टर्नल पोष्टीरिये- ब्रेञ्चेसले ।	स्पाइनलाई उ- ल्टादिग्मा खिच छ ।
ऐ०	सेमीस्पाइने-	अपर सिक्स्थ डर्सल	सेक्रेन्ड थार्ड फोर्थ फी-	सर्माइ-	ऐ०

रिजन	मासहस	आदिनिज्ञ	इक्सर्सन	नार्भ सहाई	आक्सन
फीपथ लक्ष्यार ।	लीस कोलाई	भाटिबीको दूथान्सभर्स प्रसेसेसमा र लोवर फोर सर्भाइकल भाटिबीको आटिकुलो र प्रसेसेसमा	पथ सर्भाइकल भाटि- बीको स्पाइनस प्रसेसे- समा	कल नार्भ को इन्ट- र्नल पोष्टी रियेर बे- अ्रेसले ।	स्पाइनलाई इ- रेक्टर र रोटेट गराउ छ ।
	माल्टिफी- डस स्पाइनी ।	स्पाकाल व्याकपाटको फोर्थ स्पाकाल फोरामे- नसम्म र पोष्टीरियर सु- परियेर इलीयाक स्पा- इनको इन्नर सर्फेसमा र पोष्टीरियर स्पाको इली- याक लीगामेन्टमा र ला- म्बरको म्यामिलरि प्र-	थार्ड स्पाकालदेखि सकेन्ड सर्भाइकल भा- टिबीसम्मको स्पाइनस र न्युराल आर्चमा	सर्भाइ- कल र ड- सर्नल ला- म्बर स्पा- काल ना- भर्सको इ- न्टर्नल पो- ष्टीरियर	

ब्रेञ्चेसले ।	सेसेसमा र डर्सलको द्या- न्सभर्स प्रसेसमा लोवर फाइव सर्भाइकल भा- टिब्रीको अटिक्कोर प्र- सेसेसमा	अपर भाटिब्राको ला- मिनाको लोवर वर्डर र आउटर सर्फेसमा	डर्सल नाभको इन्टर्नल पोष्टीरिये- र ब्रेञ्चेस- ले ।	स्पाइनलाइरो- टेड गराउ छ ।
घे०	रोटेटर स्पा- इनी ।	× इन्टर स्पाइनस लीगा- मेन्टको २ दिग्मा र स्पा- इनस प्रसेसको बीचमा	सर्भाइ- कल डर्स- ल लाम्बर नाभ्सको	स्पाइनलाइ ये- क्सटेन्सेन गराउ छ ।
घे०	इन्टर स्पा- इनेलीस ।			

रिजत	मासलस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्भ सद्याई	आक्सन
फीप्य ल्ययार ।	इन्टर टूया- न्सभर्स सेली स ।	सब भाटिबोको टूया- न्सभर्स प्रसेसेसको बी- चमा रहन्छ ।	×	इन्टर्नल पोष्टीरिये- र ब्रेञ्चेस- ले । ऐ०	स्पाइनलाइ ? दिग्मा वेन्डेट ग- राउ छ ।
ऐ०	येक्सटेन्सर कक्सिजोस ।	स्पाक्रामको लाष्ट पि- सको पोष्टीरियर सर्फे- समा कक्सिक्सको फाष्ट पिसमा	कक्सिक्सको लोवर पार्टमा	कक्सि- जोयाल नाभले ।	कक्सिक्सलाई येक्सटेन्सन गरा उ छ ।
ऐ०	रेक्टसक्र्या- फिटिस पोष्टा-	आक्सिक्सको स्पाइनस प्रसेसमा	अक्सिपिटल वोनको इन्फीरियर कार्भ लाइ-	सावआ- क्सिपिट-	हेडलाइ ट्याक- वार्ड दिग्मा खिन्न

इकस मेजर ।	नको तल	ल ना भंले	छ कंनियामलाइ जुनदिगको मास- ल हो उहिदिगमा खिच छ ।
ऐ०	रेक्टस्त्रया- फ्रिटिस पोष्टाइ कस माइनर ।	ऐ०	हेडलाइ व्याक- वार्ड दिगमा खिच छ ।
ऐ०	वोबिकस क्याफ्रिटिस इ- न्फीरियर ।	साबआ- क्सिपिट- ल र ग्रेट- आक्सि- पिटल ना भंले ।	आटलासर के- नियामलाइ आ- टिंकुलर प्रसेस- को वरिपरि घुमा उ छन फेसलाई जुनदिगको मास- ल हो उहिदिगमा

रिजन	मासद्वय	अरिजिन	इनसरसन	नार्भ सप्लार्भ	आक्सन
फीथ ल्ययार ।	चोबिंकस क्याफिटिस सु पोरिये ।	याटलासको दूयान्स- भर्स प्रसेसको अपर स- फंसमा	अक्सिपिटल बोनको सुपीरियेर र इन्फीरि- येर कार्भर्ड लाइनको बी- चमा र कम्प्लेक्सको येक्सटर्नलदिग्मा	साबआ- क्सिपिट- ल नार्भले	रोटेड गराउ छ । हेडलाई व्याक- वार्ड दिग्मा खिच छ क्रेनीयामलाई थोरै रोटेड गराउ छ फेसलाई उल्टा दिग्मा खिच छ ।

२ (नम्बर) मासल्स आफ् दी थोयाक्स ।

थोस्वा- सिक ।	इन्टर कण्टे- लीस येक्सटा- नार्ई ११ दिग्मा ११।११ हुन्छन	रिब्सको इन्फीरियेर वर्डरको ग्रुभको आउटर लीपमा र ट्युवर्कलेदेखि कष्टल कार्टिलेजसम्म ।	लोवर रिबको सुपीरि- येर वर्डरको आउटर ये- जमा	इन्टर क ष्टल नार्भ- ले ।	रेस्पिरेशन गर्ने बेलामा रिब्सला- ई ग्रुभ गराउ छ ।
------------------	---	---	---	--------------------------------	---

ऐ०	इन्टर कण्टे- लीस इन्टार्ना- ई १।१ दिग्मा ११।१ हुन्छन । इन्फ्रा कण्टे- लीस ।	रिब्सको इन्फीरियर वर्डरको शुभको इन्नर लोपमा र आङ्गलदेखि, घार्नामसम्म । रिब्सको इन्नर सर्फेस- मा र आङ्गलको नजी- कमा	लोवर रिबको सुपोरि- येर वर्डरको इन्नर येजमा भले ।	इन्टर कण्टलना- भले ।	ऐ० जोरसँग साँस फेर्ने बेलाका काम दिन्छ । जोरसँग साँस फेर्ने काम दिन्छ
ऐ०	टाइयाङ्गुलेरि स घार्नाई ।	घार्नामको पोस्टीरियर सर्फेसको लोवर थार्डमा र आन्सिफारम कार्टि- लेजको पोस्टीरियर स- र्फेसमा र ४ लोवर रि- ब्सको कण्टल कार्टिले- जको येक्सटर्नल येजमा	फाष्ट सेकेन्ड थार्ड रि- ब्सको इन्नर सर्फेसमा	ऐ०	ऐ०
ऐ०	लीभेटेरिस	डर्मल भाटिबीको ट्या-	लोवर रिबको सुपोरि-	ऐ०	साँसलीने बख-

रिजन	मासलस	अरिजिन	इक्सर्सन	नार्भ सथाई	आक्सन
	कण्टेराम १।१ दिगमा १२।१२ हुन्छन ।	न्सभर्स प्रसेसको येपे- क्समा र लोवर वर्डरमा देखि आङ्गल सम्म ।	येर वर्डरमा र ट्युवर्कल		तमा काम दिन्छ
ऐ०	डायामारम ।	आन्सीफारम आपेन्डी क्सको पोष्टीरियर सर्फे- समा र लोवर सिस्थ रि- ब्स र कार्टिलेजेसको इ- न्फीरियर सर्फेसमा र लीगामेन्ट आर्कुइयेटामा येस्को राइट क्रास फ्राष्ट सेक्केन्ड थार्ड लाम्बर भा- टिब्रोको बडिज र इन्टरभार्टिब्रल साब्स टेन्समा येस्को लेफ्ट क्रास फ्राष्ट सेक्केन्ड लाम्बर भाटि- ब्रोको बडिज र इन्टरभार्टिब्रल साब्स टेन्समा ।	सेन्टरको टेन्डेन्समा ।	फ्रेनिक नार्भर्स र सिमप्या थार्टिक- को फ्रेनि- क प्लेक्स- सले ।	×

डायो फारम मासलको बयान ।

(यो डायोफारममा ३ वोप्रिङ्क्स लार्ज हुन्छ)

[पैहा वोप्रिङ्गको नाम] आवारटिक वोप्रिङ्ग । यो क्रुरा र स्पाइनको बीचमा रहन्छ । फाष्ट लाम्बर भाटिब्राको नजीकमा रहन्छ । येसबाट आवाटी र भीना आर्जाइगस मेजर थोस्पासिक डाक्टर कोही र को सिम्प्याथाटिकको लेफ्ट कर्ड जान्छ । यो सबै भन्दा तल रहन्छ ।

[दोस्त्रा वोप्रिङ्गको नाम] इस्वोफेजियाल वोप्रिङ्ग । यो टेन्थ डर्सल भाटिब्राको लभेलमा रहन्छ । आवारटिक वोप्रिङ्गको थोरै लेफ्ट र आवभमा रहन्छ । येस्को आकार इलीप ट्रीकल हुन्छ । येसबाट इस्वोफेक्स र न्युमोग्याष्टिक नाभर्स र स्माल इस्वोफेजियाल आर्टिरि जान्छ ।

[तेस्त्रा ओप्रिङ्गको नाम] वोप्रिङ्ग फर्दिभीनाकाभा दोस्त्रो नाम फोरामेन काडरेटम । यो अरु र भन्दा आवभमा रहन्छ । ओट्थ नैन्थ डर्सल भाटिब्रीको लेभेलमा रहन्छ । येसबाट इन्फीरियर भीनाकाभा जान्छ ।

राईटक्रासबाट राईटसाइडको सिम्प्याथाटिक र ग्रेटर र लेसर स्प्ल्याङ्ग नीकनाभर्स जान्छ ।

लेफ्टक्रासबाट लेफ्टसाइडको सिम्प्याथाटिक र ग्रेटर र लेसर स्प्ल्याङ्ग नीकनाभर्स र भीना आर्जाइगस माइनर जान्छ ।

डायोफारमको अपर थोस्पासिक सर्फेस कन्भेक्स हुन्छ । येस्को आप्ठोमीनल सर्फेस कन्केभ हुन्छ ।

(साधारण इन्सपिरेसन र येक्सपिरेसन गर्ने मासल्सको नाम)

१ नं. अर्डिनारी इन्सपिरेसन गर्ने मासल्सको नाम—

(क) येक्सटर्नल इन्टर कष्टल	(घ) स्केलीनाई र डायाफारम
(ख) इन्टर्नल इन्टर कष्टल	जोरसँग काम गर्छ ।
(ग) लोभेटरिस कष्टेरम ।	

२ नं. फोर्ट इन्सपिरेसन गर्ने मासल्सको नाम—

(क) ट्रापिजीयास ।	(ङ) रम्बयेडियास माइनर ।
(ख) पेक्टोस्पालोस माइनर ।	(च) सेरेटस म्याग्रस ।
(ग) सेरेटस पोष्टाइकस सु-
पीरियर ।	(छ) घर्ना म्याष्टयेड ।
(घ) रम्बयेडियास मेजर ।	(ज) इलीयो कष्टेलीस ।
	(झ) क्राडरेटस लम्बोरम ।

३ नं. फोर्ट येक्सपिरेसन गर्ने मासल्सको नाम—

(क) वोल्विकस येक्सटर्नस ।	(च) इन्टर्नल इन्टर कष्टल ।
(ख) वोल्विकस इन्टर्नस ।	(छ) ट्राइयाङ्गुलेरिस घर्नाई ।
(ग) ट्र्यान्सभर्स सेलिस ।	(ज) क्राडरेटस लम्बोरम ।
(घ) रेक्टस ।	(झ) इलीयो कष्टेलीस ।
(ङ) पिरामीडालीस ।	

३ (नम्बर) मासल्स आफ दी आप्ढोमेन ।

रिजन	मासल्स	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्म सल्लाई	आक्सन
आप्ढो- मिनल सु परफेसि- याल मा- सल्स ।	वोब्लिक्स ये- क्सटर्नस आ- प्ढोमिनीस ।	अइथ लोवर रिब्सको इन्फोरियर वर्डर्स र आ- उटर सर्फेसमा । लीको फ्रान्टमा आपोन्युरोसिसमा, यो आपो- न्युरोसिस प्युविसको स्पाइनर इन्टर सिम्फाइ- सिसमा लाग्छ । यो मिडिल लाइनमा दोस्त्राको साथ मिलि लोनीआ आल्वा बन्छ । येस्को जुन आपोन्युरोसिस इलियामको सुपीरियर आन्टी- रियर स्पाइनदेखि प्युविसको स्पाइनसम्म लाग्छ । नाम पोपार्टस लीगामेन्ट भन्छन । यो लीगा- मेन्टदेखि पेक्टिनीय ललाइनसम्म लाग्नेको नाम गिमवरनटस लीगामेन्ट भन्छन ।	इलीयामको क्रेष्टको येक्सटर्नल लोपको आ- न्टीरियर हापमा र वे- न्युरोसिस प्युविसको स्पाइनर इन्टर सिम्फाइ- सिसमा लाग्छ । यो मिडिल लाइनमा दोस्त्राको साथ मिलि लोनीआ आल्वा बन्छ । येस्को जुन आपोन्युरोसिस इलियामको सुपीरियर आन्टी- रियर स्पाइनदेखि प्युविसको स्पाइनसम्म लाग्छ । नाम पोपार्टस लीगामेन्ट भन्छन । यो लीगा- मेन्टदेखि पेक्टिनीय ललाइनसम्म लाग्नेको नाम गिमवरनटस लीगामेन्ट भन्छन ।	इन्फीरि- येर इन्टर कष्टल इ- लियोहाइ यो ग्या- ष्टिक र इ- लियो इ- ब्रुइनल नाभसले ।	येक्सपिरिसन ग नेकाम दिन्छ आ प्लोमिनल क्या- भिटीलाई येक्स- पिरिसन गरोउछ

येक्सटर्नल आपडोमीनल मासलको आपोन्युरोसिसको लोवर फाइब्रसले ? वोप्रीङ्क बन्छ । नाम
येक्सटर्नल आपडोमीनल रिङ । यो प्युविसको क्रेष्टको आउटर साइड र आवभमा रहन्छ । येस्को
आकार ट्राइयाङ्गुलर हुन्छ । वेसदेखि, येपेक्ससम्म नापदा ? इश् जत्ती हुन्छ । ह्यान्सभर्सदिगमा नापदा
? इश् जत्ती हुन्छ । येसवाट मेलको स्पामेटिककर्ड जान्छ । फोमेलको राउन्ड लीगामेन्ट नीह्नुन्छ ।

यो आपडोमीनल रिङको बाउन्डरिज ।

वीलोमा—

क्रेष्ट आफ्नो प्युविस ।

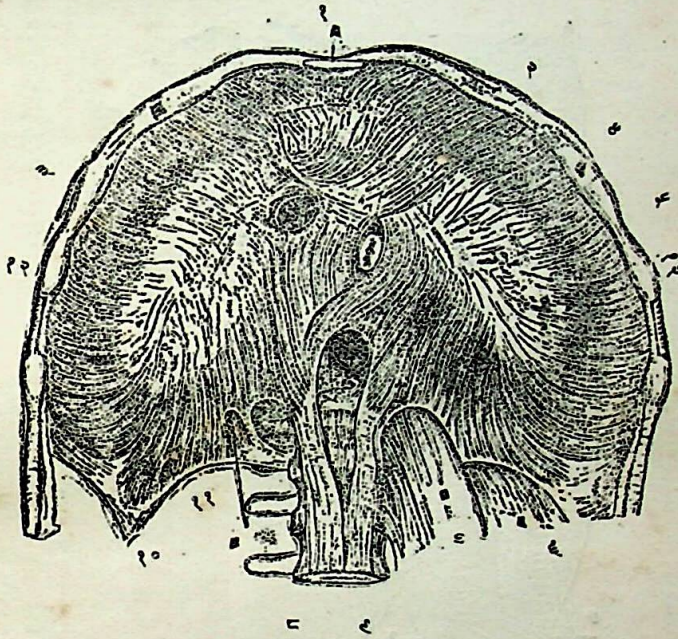
आवभमा—

धेरै बाङ्गो फाइबर्स रहन्छ । नाम, इन्टर कलमनार फाइबर्स ।

२ दिगमा येक्सटर्नल र इन्टर्नल पीलर्स रहन्छ । येक्सटर्नल पीलर प्युविसको स्पाइनमा लाग्छ ।
इन्टर्नल पीलर प्युविसको सिम्फाइसिसमा लाग्छ । यो २ पीलर्सवाट इन्टर कलमनार फ्यासा तल्लोदिगमा
स्पामेटिककर्डको साथ मील्छ ।

रिजिन	मासलस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्भ सप्लाइ	आक्सन
आपडो- मिनल ।	वोबिकस इ- न्टर्नस आप- मोमिनीस ।	पोपार्टस लीगामेन्टको आउटर हापमा र इलो- ग्रामको क्रेष्टको सिडिल	लोवर थ्री रिब्सको कार्टिलेजेसको इन्फी- रियर येजेस र पोष्टीरि-	लोवर इ- न्टर क्रे- ल नार्भर	येक्सपिरेसन ग- ने काम दिन्छआ पडोमिनल क्या-

नं ५८ डायग्राम आण्डर सर्फेस ।

१ एन्सिफर्म कार्टिलेज । २ सेण्ट्रल टेण्डन । ३ भेनाकेभालाइ
वोपनि । ४ इसोफेगास लाई वोपनि । ५ एवोर्टालाइ वोपनि ।
६ कोयाडरेटास लामोराम । ७ सोयास । ८ राइट् क्रास । ९ लेफ्ट
क्रास । १० लाष्टरिव । ११ एकष्टार्नाल लिगामेण्ट । १२ कष्टाल
कार्टिलेज ।

रिजन	मासलस	अरिजिन	इत्सर्सन	नार्भ सश्रार्भ	आक्सन
देखिन्छ ।		वोबिङ्क मासलमा		नार्भको ज्यानिट- लब्रेअ्रेस- ले ।	
आपडो- मिनल ।	ट्र्यान्सभर्स सेलीस ।	पोपार्टस लीगामेन्टको आउटर थार्डसमा र इ- लीयामको क्रेष्टको इन्नर लीपको आन्टीरियर थ्री फोर्थमा र लोवर सिक्सस्य रिब्सको कोर्टिलेजेसको इन्नर सर्फेससमा र फ्या- सा लम्बोरसमा	येस्को लोवर फाइवर्स कज्जवइन्टेन्डेन भै पे- क्टिनीयाल लाइनमा र प्युविसमा लाग्छ, येस्को बाकी फाइवर्स आपो- न्युरोसिस भै लीनिया आलवामा लाग्छ ।	लोवर इन्टर क- ष्टल नार्भ र इलीयो इङ्गुनल र इलीयो हाइयो ग्याष्टिक नार्भले ।	मे०

ये०	रेक्टस आ- पडोमीनिस ।	प्युविसको क्रेष्ट र सो- म्फाइसिसमा	आन्सीफारम ओपेन्डि- क्समा फिथ्य सिक्स्थ सेभेन्थ रिक्सको कार्टि- लेजेसमा र फिथ्य रिब- को आन्टीरियेर येक्स- टिमिटीमा	लोवर इ- न्टर कष्ट- ल नार्भ- को हाइयो ग्याष्टिक नार्भले ।	थोस्पाक्सलाई डोप्रेसन र भार्टि बल कलमलाई प्रेक्सन गराउछ ।
ये०	पिरामिडालीस	प्युविसको फ्रान्टमा र आन्टीरियेर लीगामेन्टमा	लिनिया आल्वाको आम्बेलाइकसदेखि, प्यु- विससम्म ।	इलीयो हाइयो ग्याष्टिक नार्भले ।	लीनिया आल्वा लाई टेन्स गराउ छ ।
आण्डो- मिनलडो प मास- ल्स ।	स्वास म्या- ग्रस स्वास पा भंस इलायाक- सलोवर येक्स टिमिटीमादेबो				

रिजन	मासलस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्म सप्लाइ	आक्सन
आपडो- मिनलडी प मास- लस ।	काडरेटस ल- म्बोरम कोहीर को, येस्को र पार्टस हुन्छन ।	पैह्ला पार्ट, ईलीयो ला- म्बर लीगामेन्टमा र इ- लीयामको क्रेष्टको इन्टर लीपमा	लाष्ट रिबको लोवर वर्डरको इन्टर हापमा र फोर अपर लाम्बर भा- टिब्रीको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसको येपिसेसमा	लाष्ट डर्सल ना- भ र फा- ष्ट लाम्ब र नार्भको आन्टोरि- येर ब्रेथ्र- सले ।	लाष्ट रिबलाई तल्लो दिग्मा खिच छ जोडसँग साँस फाल्दा काम दि- न्छ ।
		दोस्त्रा पार्ट, ३४लोवर लाम्बर भाटिब्रीको ट्र्या- न्सभर्स प्रसेसको अपर वर्डरमा ।	लाष्ट रिबको लोवर मार्जीनमा ।	ये०	ये०
स्कीये-	करुगेटर र	येनासको वोरि परिमा		फोर्थ स्पा	येनासको मा-

रेक्टल । क्युटिस येनाई रहन्छ । इन्टर्नलदिग्मा साबुम्युकस टीस्युको साथ मीलछ । यक्सटर्नलदिग्मा स्कीनको साथ मीलैको छ ।	क्राल ना- भंकी आ- न्टीरियेर डिभीजन कोब्रेञ्चस र इन्टर्न- ल प्युडि- क नाभ- को इन्फी रियेर हे- मोर ह्ये- डल ब्रेञ्च- सले ।	जीनमा जो स्की- न छ, उसै स्की- नलाई कन्ट्राक्ट गराई रेज गर्छ ।
ये० येक्सटर्नलस्फि डटर येनाई	कक्सक्सको टीप र व्याकमा र सुपरफिसी-	येनासलाई छो- ज गर्छ ।

रिजन	मासहस	अरिजिन	इयसरसन	नार्म सग्राई	आक्सन
स्कीयो- रेक्टल ।	इन्टर्नल स्फि इटर येनाई ।	याल फ्यासामा यो लार्ज इन्टेष्टाइनको इन्भलन्टरि सर्कुलार फाइवर्सले बन्छ । यो इइअ जत्ती थीक हुन्छ ।		फोर्थे स्पा क्राल ना- भैको आ- न्टीरियेर डिभिजन को ? ब्रेअ र प्युडिक नार्भैको ? ब्रेअले ।	येक्सटर्नल स्फि इटरको साथ मो ले र येनासलाई बन्द गर्छ ।
ऐ० लीभेटर येना ई ।		प्युविसको बाडीको पोष्टीरियेर सर्फेसमा र सिम्फाइटिसको आउ-	कविसक्सको येपेक्स- मा येस्को पोष्टीरियेर फाइवर्स लाग्छ । आ-	ऐ०	रेक्टम र भेजा- इनाको लोवर ये- न्ड र बाइरलाई

सपोर्ट गर्छ र रे-
क्टम तल आयो
पछी उस्को उठा-
उने काम दिन्छ
र फोर्सड येक्सपि
रेसन गर्ने काम
दिन्छ ।

कक्सिक्सलाई
रेज गराउ छ र
सपोर्ट गर्छ ।

टर साइडमा र स्कीया-
मको स्पाइनको पोष्टी-
रियर इन्टर स्फैसमा र
यो माथी लेखीयाको २
जगाको बीचमा जो रे-
क्टोभेसिक्याल फ्यासा
र अबटुरेटर फ्यासा छ,
तेसैमा पनी लाग्छ ।

फोर्थ र
फिथ स्पा
क्राल ना-
भेको १।१
ब्रेथेसले ।

कक्सिजियास

पे०

येस्को वेस कक्सि-
क्सको मार्जिनमा र
स्पाक्रामको लोवर पि-
सको आन्टीरियरको
साइडमा

मेलको पेरिनीयामको मासल्सको बयान ।

रिजन	मासल्स	आरिनिज	इन्सर्सन	नार्भ सप्लाइ	आक्सन
ट्रान्सभर्स पेरिनीयाई ।	स्कीयामको ट्युबेरो-सिटीको इन्टर फोर पार्टमा	येस्को दोस्त्राको साथ र पेरिनीयामको सेन्टल टेन्डेनमा	इन्टर्नल एयुडिक नार्भको पेरिनीयाल ब्रेञ्चले	पेरिनीयामको सेन्टल टेन्डेनको जगलाई हिक् राख छ ।	
आक्सलर-टार युरिनी ।	पेरिनीयामको सेन्टल टेन्डेनमा र फ्रान्टको मिडियान रेफ्रिमा	येस्को पोष्टीरियर फाइवर्स ट्राङ्गुलर लीगामेन्टको आन्टीरियर सर्फेसमा लाग्छ । मिडिल फाइवर्स बाल्वर कर्पास स्पञ्ज्योसनमा र येस्को दोस्त्राको साथ	पे०	युरिथाको के-नाललाई खाली गराउ छ ।	

लागछ । आन्टीरियेर फाइवर्स कर्पास्व्याभा- रनोसनको साइडमा लागछ ।	स्कीयामको छुवेरो सि टोको इन्नर सर्फेसमा र क्रापेनिसको बीहाइन्ड- मा ।	इरेक्टर पेनीस कम्प्रेसर गु- रिथ्रो ।	क्रासपेनीसको एन्ड सर्फेस र साइडसमा	बै०	डर्सल नार्भआफ पेनीसले ।	पेनीसलाई इरे- क्टर गर्छ ।	गुथ्रिलाई क- म्प्रेस गर्छ ।
---	---	---	---	------------	--	--------------------------------------	--

फिमेलको पेरिनीयामको मासल्सको बयान ।

रिजन	मासल्स	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्म सल्लाई	आक्सन
	ट्रान्स भर्सी पेरिनीयाई ।	स्कीयामको ट्युबेरोसि- टीको इन्नर फोर पार्टमा	पेरिनीयामको सेन्टल लाइनमा र गेस्को दो- सामा	इन्टर्नल प्युडिक- को पेरि- नीयालबे अले ।	पेरिनीयामको सेन्टल टेन्डन रहने जगालाई ठीक राख्छ ।
	स्फिङ्गटर भे- जाइनी ।	पेरिनीयामको सेन्टल टेन्डेनमा	क्लाइटोरिसको कर्पोरा- व्याभार नोसामा	ऐ०	भेजाइनको अ- रिफिसलाई सा- गुरो गराउ छ ।
	इरेक्टर क्ला- इटोराइडिक्स	स्कीयामको ट्युबेरो- सिटीको इन्नर सर्फेसमा र क्रास क्लाइटोराइडि- क्सको बीहाईन्डमा र स्कीयामको रेमासमा	क्रास क्लाइटोराइडि- क्सको आन्डर सर्फेस र साइड्समा ।	ऐ०	क्लाइटोरिसलाई इरेक्टर गर्छ ।

कम्प्रेसर यु- रिथी ।	प्युविसको डिस्निडिङ् रेमासको मार्जीन र सा- इड्समा	येस्को दोस्त्राको साथ र भेजाइनाको वालमा	क्लाइटो- रिसको ड सल ना- भले ।	युरिथ्रालाई क- म्प्रेस गर्छ ।
-------------------------	---	--	--	----------------------------------

अपर येक्सट्रिमिटीको मासल्सको बयान ।

आन्टी-
रियेर थो-
स्यासिक

क्लाभिकलको घर्नेल
हापमा घार्नामको आ-
न्टीरियेर सर्फेसको चौ-
डाईदिगको हापमा र सि-
वस्थ अथवा सेभेन्थ
रिबको कार्टिलेजको जो
घार्नामको साथ आर्टि-
कुलेशन हुने जगामा र
अपर सिवस्थ रिब्सको

आन्टी-
रियेर थो
स्यासिक
नाभ्सले ।

चेष्टको दिग्मा
डिप्रेस गर्छ र आ-
रमलाई आड्डा-
वट गर्छ फर्वाडे
दिग्मा सिच छ र
इन्वार्डेदिग्मा रो-
टेड गराउ छ ।

रिजन	मासलस	अतिजिन	इन्सर्जन	नार्भ सल्लाई	आकसन
आन्टी- रियेर थो स्यासिक	पेक्टोस्यलिस माइनर ।	कार्टिलेजेसमा र आप- डोमेनको येक्सटर्नल बोब्लिक मासलको आपो- न्युरोसिसमा थाई फोर्थ रिब्सको कार्टिलेजेसको आउटर साइडदेखि, अपर मा- जीन र आउटर सर्फे- समा र इन्टर कष्टल मासलको काभार गर्ने आपोन्युरोसिसमा	स्वयपुलाको कोस्या- कयेड प्रसेसको इन्टर वर्डर र अपर सर्फेसमा	आन्टी- रियेर थो- स्यासिक नार्भ र से मेन्थ र पेट्थ स- भाईकल नार्भ र फा ष्ट डर्सल नार्भको	सोल्डरलाई डि प्रेस गर्छ र स्वया पुलालाई थोस्या- क्सको डाउन वा र्ड र इनवार्डमा खिचछ र स्वया- पुलाको इन्फ्रीर- गेर आङ्गललाई व्याकवार्डमा खि- च छ ।

ऐ०	साबहेभीयास	फाष्टरिब र येसैको का- टिलेज जाहाँ जोरिन्छ, उसैमा र रम्बयेड ली- गामेन्टको फ्रान्टमा	क्लाभिकलको मिडिल थार्डको एन्ड सर्फेसको डोप ग्रुभमा	फाइब्रस हे। फिप्थ र सिक्स्थ सर्भाइक- ल नार्भस- को ब्रेञ्च- सले।	सोल्डरलाई डि- प्रेस गर्छ र क्लाभी कललाई डाउन- वार्ड र फर्वार्ड दि- ग्मा खिच छ।
ल्याटा- स्यालथो- स्यासिक।	सेरेटस म्या- ग्रस।	अपर अेट्थ रिब्सको अपर वर्डर र आउटर सर्फेसमा ९ हाँगा भयेर उठ छ र अरु २ मा १।१ हाँगा, सेकेन्ड रिबमा २ हाँगा लाग्छ र अपर इ- न्टर कष्टल मासलको	स्क्यापुलाको पोष्टीरि- गेर वर्डरको आन्टीरि- गेर जगामा	फिप्थ सिक्स्थ र सेभेन्थ सर्भाइक- ल नार्भवा ट आया- को पोष्टि-	स्क्यापुलालाई फर्वार्ड दिग्मा खि- च छ र यो बोनको भार्टिब्रल वर्डर- लाई रेज गर्छ।

रिजत	मासलस	अरिजित	इन्सर्सन	नार्म सहाई	आक्सन
आक्रो- मियाल ।	डेडयेड ।	काभार गर्ने आपोन्युरो- सिसमा	काभिकलको आउटर थार्डको आन्टीरियेर वर्डर र अपर सर्फेसमा र आक्रोमीयान प्रसेसको आउटर मार्जीन र अपर सर्फेसमा र स्क्वापुलको स्पाइनको पोष्टीरियेर वर्डरको लोवर लीपमा ट्राइयाङ्गलर सर्फेस छो- डेर ।	रियेर थो- स्वासिक- नार्भले । फिथ सिक्स्थ सर्भाइक- ल नार्भसे मिली सा कम फ्ले- क्स नार्भ- ले ।	आस्मलाई रेज गर्छ ।

आन्टोरि- येर स्क्वा- पुलार ।	साब स्क्वापु- लेरिस ।	साब स्क्वापुलार फ- सामा नेक आङ्गल्स र इन्नर वर्डर वाहेक र स्क्वापुलाको आक्सिल- रि वर्डरको लोवर टु था- ईसको ग्रुभमा	ह्युमेरसको लेसर ट्यु- बेरोसिटीमा र येस्को ? इश्च वीलोमा जाहौं नेक छ तेसै सम्म ।	फ्रिथ र सिक्स्थ सर्भाइक- ल नाभर्स बाट आ- याको अ- पर र लो- वर साब स्क्वापुला र नाभर्स- ले ।	ह्युमेरसको हेड- लाई इनवार्ड दि- ग्मा रोटेड गरा- उ छ र ह्युमेरस- लाई फर्वार्ड र डा- उन वार्ड दिग्मा खिच छ ।
पोष्टि- येर स्क्वा पुलार ।	सुप्रा स्पीनेट- स ।	सुप्रास्पाइनस फसामा स्क्वापुलाको नेकलाई छोडेर स्पाइनको अपर साइडमा र येसै मास- टमा	ह्युमेरसको ग्रेट ट्युबे- रोसिटीको ३ फ्यासे- ट्स मध्ये अपर फ्यासे- टमा	सुप्रा स्क्वापुला र नाभर्स- ले ।	आरमलाई उ- ठाउ छ र ह्युमेर- सको हेडलाई स- केटमा ठिक सँग

स्तिजन	मासवत्स	अरिजिन	इयसर्सन	नार्म सश्राई	आधक्सन
योष्टिरि- येर स्ख्या पुलार ।	इन्फ्रास्पीने- टस ।	लकी काभार गर्ने फ्या- सामा इन्फ्रा स्पाइनस फसा- मा नेक आक्सलरि वर्डर इन्फ्रीरियेर आङ्गल छोड़ेर स्ख्यापुलाको स्पा- इनको इन्फ्रीरियेर सर्फे- समा र येसै मासलको काभार गर्ने फ्यासामा	ह्युमेरसको ग्रेट ट्युबे- रोसिटीको ३ फ्यासेट्स मद्धे मिडिल फ्यासेटमा	सुप्रा स्ख्यापुला र नार्भस- ले ।	राख छ । ह्युमेरसको हेड- लाई ओट वार्ड दिग्मा रोटेड ग- राउ छ ।
ये० टेरिस माइनर		स्ख्यापुलाको आक्सि- लरि वर्डरको डर्सीम सर्फेसको अपर थार्डमा र येस्को वोरिपरि रहने	ह्युमेरसको ग्रेट ट्युबे- रोसिटीको ३ फ्यासेट्स मद्धे लोवर फ्यासेटमा	सर्भीइ- कल बाट आयाको सार्कम हे	ये०

प्रे०	टेरिस मेजर	फ्यासामा	हुमेरसको वाइसिपीट ल शुभको इन्नर येजमा	कसले । लोवर स्व्यापुला र नाभले	हुमेरसलाई डा उनवाई व्याकवा- ई दिग्मा खिच छ र इनवाई दि- ग्मा रोटेड गर्छ ।
आन्टी- रियर ह्यु- मेरल ।	कोस्याको बे- कियालीस ।	स्व्यापुलाको कोस्या- कयेड प्रसेसको गेपेक्स- मा र वाइसेप्स मास- लको जुन टेन्डेन को- स्याकयेड प्रसेसबाट उ- ठेको छ तेसैमा र को- स्याकयेड प्रसेसमा	हुमेरसको इन्नर सा- इडको मिडिलमा जो राफ रिज छ तेसैमा ।	मास्क्यु- लो क्युटि नीयास नाभले ।	हुमेरसलाई फ- वाई इनवाई खि च छ र स्व्यापु- लाको तर्फ गेलि भेट गर्छ ।
प्रे०	वाइसेप्स ये-	येस्को लड हेड नाम	रेडियासको ह्युवेरोसि-	प्रे०	फोर आरमलाई

रिजन	मासवस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्भ सहाई	आक्सन
	स्को २ हेड्स न्धन ।	ग्लीनयेड हेड । यो ग्ली- नयेड क्याभिटीको अपर मार्जीनमा जो सुप्रा ग्ली- नयेड ट्युवर्कल छ ते- सैमा सर्टहेड नाम कोस्पाक- येडहेड । यो कोस्पाकयेड प्रसेसका गेपेक्समा र कोस्पाको ब्रेकियालीस मासलमा ।	टीको व्याकपार्टमा र फोर आरमको फेसिया- मा ।		फ्लेक्सन गर्छ ।
आन्टी- रियर हु- मेरल ।	ब्रेकियालीस आन्डाइकस ।	हुमेरसको स्पाफ्टको लोवर हाफको आउटर र इन्टर सर्फेसमा र	आल्ट्राको करोनयेड प्रसेसको आन्टीरियर स फेसको राफ डोप्रेसनमा	मास्क- लो क्युटि नीयास र छ ।	फोरआरमलाई फ्लेक्सन गराउ छ ।

पोष्टीरि- येर हुमे- रल ।	टाइसेप्स ये- स्को ३ हेड्स हुन्छन ।	डेल्टयेडको इन्सर्सनको आवभ र २ दिग्को इन्टर मास्कुलर सेफ्टममा पैह्रा मिडिल हेड । नाम स्वयापुलारहेड । यो गी- नयेड क्याभिटीको वी- लोमा जो ट्यूङ्गुलर राफ सर्फेस छ तैसैमा । दोस्रो येक्सटर्नलहेड । यो ग्रेट ट्युबेरोसिटीको रुटदेखि हुमेरसको पो- ष्टोरियर सर्फेसको मा- स्कुलो स्पाइरल ग्रुभ्समा र हुमेरसको येक्सटर्नल वर्डरमा र येक्सटर्नल	यो ३ हेड कमनटेन्डन भै आल्ट्राको अलिक्रेनन प्रसेसको अपर सर्फेसको व्याक पोर्टमा	मास्कुलो स्पाइरल नार्भले । सेमेन्थ र अेट्थ सर्भाइक- ल नार्भर्से जाट आ- याको मा- स्कुलोस्पा इरल ना- भर्ले ।	फोर आरमलाई येक्सटेन्सन ग- राउ छ ।
--------------------------------	--	---	--	---	---

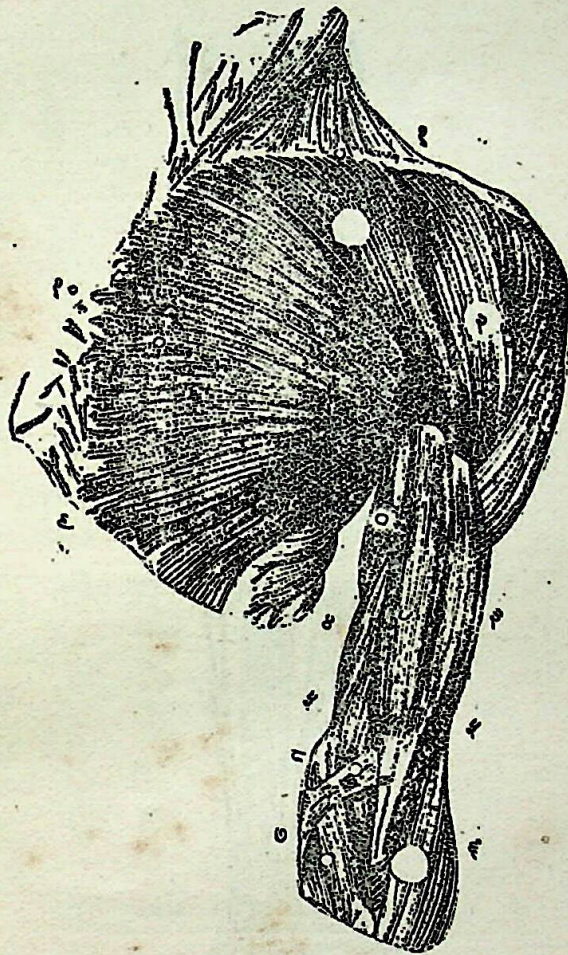
रिजन	मासलस	अरिजिन	इरससंन	नार्म सझाई	आकसन
पोष्टीरि- येर ह्युमे- रल ।	साब आनको नीयास ।	इन्टर मास्कुलार सेफ्ट- ममा तेत्ता इन्टर्नल हेड यो ह्युमेरसको पोष्टीरियेर सर्फेसको मास्कुलो स्पा- इरल ग्रुभको वीलोमा र इन्टर्नल र येक्सटर्नल इन्टर मास्कुलार से- फ्टममा । ह्युमेरसको अलिक्रेनन फसाको ओवममा स्फ्या- सिक्कुली भै उठ छ ।	येल्वोजयन्टको पोष्टी- रियेर लीगामेन्टमा ।	मास्कु- लो स्पाइ- रल नार्भ- ले ।	×

फोर आरम्भको मासल्सको बयान ।

आन्टी- रियेर रे- डियो आ- लनर सु- परफिसि- याल ले- यार ।	प्रोनेटर रेडि- आइ टेरिस । येस्को २ हेड्स हुन्छ ।	येस्को ह्युमेरल हेड । इन्टर्नल कन्डाईलको आवभमा र अरु अरु मासल्सको कमन् अरि- जिनको टेन्डेनमा र फोर आरम्भको प्यासा- मा र इन्टर मास्कुलार सेप्टममा र फ्लेक्सर कार्पाई रेडियालीस मा- सल लाग्ने ठाउँको यो २ को बीचमा येस्को आलनर हेड, आलूनाको करोनयेड प्रसेसको इन्नर	रेडियासको स्पाफ्टको आउटर सर्फेसको मि- डिलमा जो राफ इम्प्रे- सन छ तैसमा	मिडिया- न नाभिले	रेडियासलाई आलूनाको उपर रोटेड गराउ छ
--	---	---	---	---------------------	---

रिजन	मासलस	अरिजित	इन्सर्सन	नार्म सल्लार्थ	आक्सन
आन्टी- रियेर रे- डियो आ- लनर सु- परफिसि- याल ले- यार । ए०	फ्लेक्सर का- पाई रेडिये- लिस ।	साइडमा, यो २ हेड्सको बीचबाट मिडियान नार्भ जान्छ । ब्रुमेरसको इन्टर्नल क- न्डाइलमा लाग्ने कमन् टेन्डेनमा र फोर आर- मको फ्यासामा र इन्ट- र मास्कुलार सेण्टममा ।	सेकेन्ड र थार्ड मेटा- कार्पाल बोन्सको वेसे- समा ।	मिडिया- न नार्भ र सिन्स्थ सर्माइक- ल नार्भले च छ ।	रिष्ट जयन्टलाई फ्लेक्सन गराउ छ र रेडियाल दिग्मा थोरै खी- च छ ।
	पामेरिस ला- ङ्गस ।	ब्रुमेरसको इन्टर्नल कन्डाईलमा लाग्ने क- मन् टेन्डेनमा र फोर पामेरिस ला- ङ्गस ।	पामर फेसियामा र थामको सर्ट मासलमा ः श्लीप लाग्छ ।	मिडिया- न र अं- थ सर्मा-	पामर फ्यासा- लाई टेन्स गराउ छ र रिष्ट र गेल्वो

नं-६० चेष्टर आम'को फ्रण्ट मास'लस ।

१ क्राभिकल । २ डेल्टायड । ३ वाइसेप्स । ४ कोराको ब्रेकि-
यालिस । ५ ब्रेकियालिस एण्टाडकास । ६ सुपाइनैटार ल'गास । ७
प्रोनेटार टिरिस । ८ बाइसिपिटाल फ्रासा । ९ पेक्टीरालिस मेजर ।
१० एनार्म ।

नं ६१ लेफ्ट फोर आर्माको फ्रण्ट माथिको मासलस ।

१ वाइसेप्स । २ सुपाईनेटार लंगस । ३ प्रोनेटार रेडियाइ
टिरिस । ४ फ्लेक्सर कार्पि रेडियालिस । ५ पामारिस लंगस ।
६ फ्लेक्सर कार्पि आलनरिस । ७ फ्लेक्सर साबुमिस डिजिटोराम ।

ये०

आरम्भको डिप फ्यासामा

र इन्टर मास्कुलार से-

प्टममा

येस्को २ हेड्स हुन्छ ।

पैह्रा हुमेरल हेड । यो

हुमेरसको इन्टर्नल क-

न्डाईलमा जाहौं कमन्

टेन्डेन लाग्छ तेसैमा

फ्लेक्सर

कार्पाई आल्ने-

रिस ।

पिसिफारम बोनमा

लागे र फीफथ मेटाका-

पलिको वेसमा र आङ्-

सीफारम बोनसमा

यो २ हेड्सको बीन

बाट आलूर नार्भ फोर-

आरममा जान्छ ।

दोस्त्रा आलूर हेड । यो

आलूनाको अलिक्रेनन

प्रसेसको इन्टर मार्जी-

नमा र आलूनाको पोष्टी-

रियेर वर्डरको अपर टु

जयन्टलाई फ्ले-

क्सन गर्ने मद्दत

दिन्छ ।

रिष्ट जयन्टला-

ई फ्लेक्सन गरा-

उ छ र आलूनर

साइडमा थोरै

हि १३ छ ।

इकल ना-

भले ।

अंथ

सर्माइक-

ल र फा-

ष्ट डर्सल

नार्भ्स र

आलूनर

नार्भ्सले

रिजान	मासलस	आरिनिज	इन्सर्वन	नार्म सहाई	आक्सन
आन्टी- रियेर रे- डियो आ- लूर सपर- फिसिया- ल लेयार	फ्लेक्सर सा- ब्रीमिस डिजी- टोरम, येस्को ३ हेड्स हुन्छ ।	थार्ड्समा र इन्टर मा- स्कुलार सेप्टामा पैहा हुमेरल हेड । यो हुमेरसको इन्टर्नल क- न्डाईलमा जाहाँ कमन् टेन्डन लाग्छ, तेसैमा र गेलवोजयन्टको इन्टर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्ट- मा र इन्टर मास्कुलार सेप्टामा	फिङ्गर्सको मिडिल फल्याङ्ग्रेसको साइडमा	मिडिया- न नार्भ र सेभेन्थ र अट्थस- भीइकल र फाष्ट ड- सर्ल ना- भर्सले ।	रिष्ट नयन्टलाई फ्लेक्सन गराउ छ र मिडिल फल्याङ्ग्रेसलाई र प्रक्सिमेल फल्या- ङ्ग्रेस माने फाष्ट फल्याङ्गलाई फ्ले- क्सन गराउ छ ।
दोस्रो आलूनर हेड । यो आलूनको करो- नयेड प्रसेसको इन्टर साइडमा । तेस्वा रेडि- ग्राल हेड । यो रेडियासको वोबिक लाइनमा र					

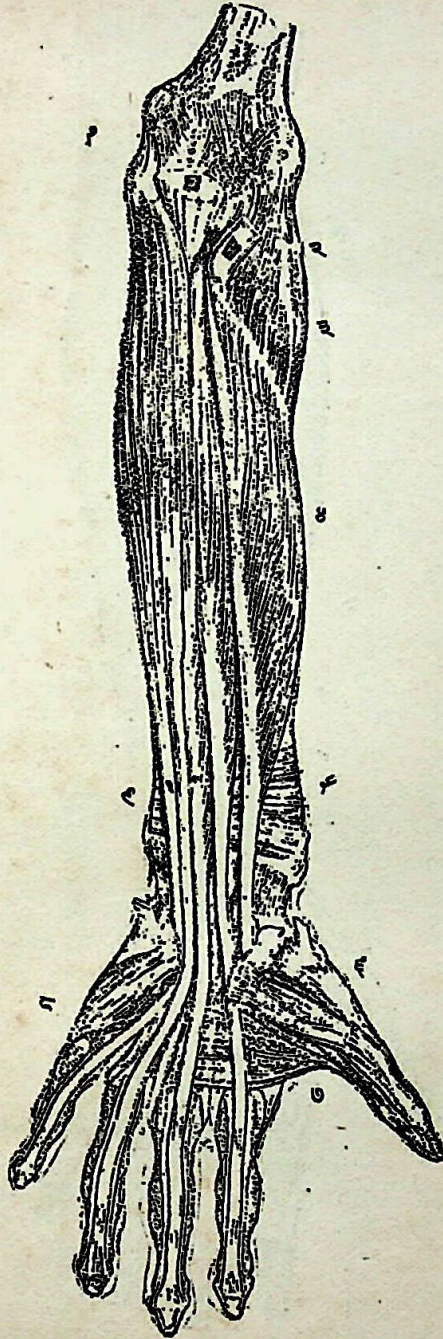
ऐ० डि- प्लययार ।	फलेक्सर प्रो- फन्डस डिजी- टोरम ।	दुवर्कलदेखि, प्रोनेटर रेडियाई टेरिसको जाहाँ इन्सर्सन हुन्छ तैसैको बीचमा ।	आलूनाको स्पाफ्टको आन्टीरियर र इन्टर सर्फेसेसको अपर थ्री फोर्थमा र करोनयेड प्र- सेसको इन्टर साइडको डोप्रेसनमा र आलूनाको पोष्टोरियर वर्डरको अपर थ्री फोर्थसमा र इन्टर ओसियास मेम्ब्रेनको आलूनर हापमा	अलूनाको आलूनर नाभर्सलेर मिडियान नाभर्को आन्टीरि-	अर्द्ध सर्भाइक- ल र फाष्ट डर्सल ना- भर्स बाट आयाको	लाष्ट फल्याञ्जिस लाई फ्लेक्सन ग- राउ छ ।	गेर र इन्टर वोसियास बे- ञ्जेसले ।
---------------------	--	--	---	---	---	--	--------------------------------------

रिजन	मासदस	अरिजिन	इयससैन	नार्म सग्राई	आकसन
ऐ० डि- पल्ययार ।	फलेक्सर ला- ड्रस पलिसिस	रेडियासको स्याफ्टको आन्टीरियेर सर्फेसको ग्रुभमा र इन्टर वोसि- येस मेम्ब्रेनको आउटर हापमा र करोनयेड प्र- सेसको वेसमा	थाम्बको लाष्ट फल्या- सुको वेसमा	अेट्य सर्भीइक- ल र फाष्ट डर्सलबा- ट आया- को मिडि- यानको आन्टीरि- येर इन्टर वोसियेस ब्रेथ्रेसले ।	थाम्बको फल्या- सुसलाई फ्लेक्स- न गराउ छ ।
ऐ०	प्रोनेटर क्ला- इरेटस ।	आल्नाको स्याफ्टको आन्टीरियेर सर्फेसको लोवर पार्टमा जो प्रोने-	रेडियासको स्याफ्टको आन्टीरियेर सर्फेस र ऐ० को आन्टीरियेर व-	ऐ०	रेडियासलाई आल्नाको साथ घु- माउ छ र ह्यान्ड-

रेडियाल	सुपिनेटर लाङ्गस ।	टर रिज छ तेसैमा र आ लुको आन्टीरियर सर्फे- सको लोवर फोर्थमा र आल्नाको आन्टीरियर वर्डरको लोवर फोर्थमा । ब्रुमेरसको येक्सटर्नल कन्डीलयेट रिजको अपर टु थाईसमा र येक्सट- र्नल इन्टर मास्कुलार सेप्टममा	रेडिआसको ट्राइलयेड प्रसेसको वेस र आउ- टर साइडमा	मास्कु- लो स्पाइ- रल नार्भ- ले ।	येत्वो जयन्ट- लाई फ्लेक्सन गराउ छ र फोर आरमलाई सुपि- नेसन र प्रोनेस- न गराउ छ ।	लाई प्रोनेसन ग- राउ छ ।
ये०	येक्सटेन्सर कार्पाइ रेडिया लीस लङ्गिअर	ब्रुमेरसको येक्सटर्नल कन्डीलयेट रिजको लो- वर थाईडमा र येक्सट- र्नल इन्टर मास्कुलार	मेटाकार्प्याल बोन आफ दी इन्डेक्स फी- ङ्गरको वेसमा	मास्कु- लो स्पाइ- रल नार्भ- ले ।	रिष्ट जयन्टला- ई येक्सटेन्सर ग- राउ छ र ह्यान्ड- लाई आपडाक्सन	

रिजन	मासहस	अरिजिन	इन्सरसन	नाम सहाई	आक्सन
		सेप्टममा र फोर आर- मको येक्सटेन्सर मास- लसको कमन् टेन्डन जाहौं अरिजिन हुन्छ, तेसैमा			गराउ छ ।
रेडियाल	येक्सटेन्सर कार्पाइ रेडिया लीस बीभिआ र ।	ह्युमेरसको येक्सटेर्नल कन्डाईलको कमन् टेन्डे- नको अरिजिनमा र य- ल्वोजयन्टको येक्सट- र्नल ल्याटास्पाल लीगा- मेन्टमा र इन्टर मास्कु- लार सेप्टममा	मेटाकार्पाल बोन आफ दो मिडिल फी- ङ्गरको वेसमा	सिक्स्थ र सेभेन्थ सर्माइक- ल नाभ्स र पोष्टीरि येर इन्ट- र ओसि- यास ना- भेले ।	प्रे०

नं ६२ लेफ्ट फोर आर्म की फ्रण्ट तलको मासलस ।

१ ब्रेकियालिस एण्टाईकास । २ बाईसेप्स । ३ सुपाइनेटार
ब्रिभिस । ४ फ्लेक्सर लंगस पलिसिस । ५ प्रोनेटार कोयाडरेटास ।
६ फ्लेक्सर ब्रिभिस पलिसिस । ७ एड डाकटार पलिसिस । ८ अप्
पोनेनस मिनिमि डिजिटोइ । ९ फ्लेक्सर प्रोफाण्डा डिजिटोराम ।

(४१६ क)

नं ६३ फोर आर्म की पोष्टिरियर सार्फेस माथिकी मासल इह ।

१ ट्राईसेप स । २ एनकोनियास । ३ एकष्टेनसार कार्पि आलना
रिस । ४ एकष्टेनसार मिनिमि डिजिटोइ । ५ एकष्टेनसार सेकेण्डोइ
इण्टर पलिसिस । ६ एकष्टेनसार प्राइम इण्ट पलिसिस । ७ एकष्टेन
सार असिस मेटापलिस । ८ एकष्टेनसार कार्पि रेडि त्रिभियर । ९
एकष्टेनसार कार्पि रेडि लंगिवोर । १० सुपाइनेटार लंगास ।

नार्म सफर

करिजिन

मासलस

रिजिन

पोष्टीरि- घेर रेडि- ऊ यो आल्- र सुपर- फिसिया- ल लेयार ऐ०	येक्सटेन्सर कम्युनिस डि- जिटीरम ।	ह्युमेरसको येक्सटेर्नल कन्डाईलको कमन् टे- न्डेनमा र डिप फेसि- यामा र इन्टर मास्कु- लार सेप्टाममा	फिङ्गर्सको लाष्ट फल्या- खेसको डर्साममा	पोष्टीरि- घेर इन्टर- वोसिया- स नार्भ- ले ।	फल्याखेस र रिष्ट र येल्वो ज- यन्टलाई येक्स- टेन्सन गराउ छ
	येक्सटेन्सर मिनिमाई डि- जिटाई ।	ह्युमेरसको येक्सटेर्नल कन्डाईलको कमन् टे- न्डेन र इन्टर मास्कुलार सेप्टाममा	लिटिल फिङ्गरको से- केन्ड र थार्ड फल्याखे- सको डर्साममा	ऐ०	लिटिल फिङ्गर- लाई येक्सटेन्स- न गराउ छ ।
ऐ०	येक्सटेन्सर कार्पाई आल्- नेरिस ।	ह्युमेरसको येक्सटेर्नल कन्डाईलको कमन् टे- न्डेन र इन्टर मास्कुलार सेप्टाममा र आलूनाको पोष्टीरियर वर्डरमा र	फीफ्थ मेटाकार्प्याल बोनको वेसको आलूनर साइडमा जो प्रामिनेन्ट ट्युबर्कल छ तेसैमा	ऐ०	ह्यान्डलाई ये- क्सटेन्सन गराउ छ ।

रिजन	मासवस	अरिजिन	इप्ससंन	नार्भ सप्याई	आक्सन
पोष्टीरि- येर रेडि- यो आलू- र सुपर- फिसिया- ल लैयार	यानकीनिया- स ।	फोर आरमको डिप फे- सियामा ह्युमेरसको आउटर कन्डाईलको व्याकपार्ट- मा र डिप फेसियामा	अलिक्रेनन प्रसेसको आउटर साइडमा र आ- लनाको स्पाफ्टको पो- ष्टीरियेर सर्फेसको अपर फोर्थमा	मास्कु- लो स्पाइ- रल नार्भ- ले ।	फोरआरमलाई येक्सटेंन गराउ छ ।
पोष्टीरि- येर रेडि- यो आलू- रको डिप लैयार ।	सुपिनेटर ब्री भिस ।	ह्युमेरसको येक्सटर्नल कन्डाईलमा र यल्वोज- यन्टको येक्सटर्नल ल्या- टास्याल लीगामेन्टमा र रेडियासको अर्बिक्कुलर	वाइस्पिटल ट्युबेरो- सिटीको आउटर येजमा र रेडिआसको वोब्रिक्क लाईनमा र रेडिआसको नेकको वोरिपरि ट्युबे-	पोष्टीरि- येर इन्ट- र वोसि- यास ना- भंले ।	फोरआरम र ह्यान्डलाई सुपि- नेसन गराउ छ ।

लीगामेन्टमा र लेसर सीगमाईड क्याभिटीको वीलोमा जो डीप्रेसन छ तेसैमा र आलूनाको येक्सटर्नल येजको २ इन्च सम्ममा	रोसिटीको आवभमा र स्याफ्टको पोष्टीरियर र येक्सटर्नल सर्फेसमा	ऐ० येक्सटेन्सर असिसमेटा कार्पाइ पलि- सिस ।	आलूनाको स्याफ्टको पोष्टीरियर सर्फेसमा र यानकोनियासको इन्स- रसनको वीलोमा र इ- न्टर वोसियास मेम्ब्रे- नमा र रेडिआसको स्याफ्टको पोष्टीरियर सर्फेसको मिडिल था- र्डमा	मेटाकार्प्याल बोन आ- फ दो थामको वेसमा र ट्रापिजियाममा १ श्लोप लागछ ।	थाम्बलाई आ- उटवर्ड र व्याक- वर्ड दिग्मा खिच छ ।
---	--	---	---	---	--

रिजन	मासलस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्म सल्लाई	आक्सन
पोछीरि- येर रेडि- यो आलू- रको डि- प ल्योर ।	येक्सटेन्सर ब्रीभिस पलि- सिस दोखो ना स येक्सटेन्सर प्राइमाई इन्टर नोडियाई प- लिसिस ।	रेडिआसको स्याफ्टको पोछीरियेर सर्फेसको मिडिल थार्डमा र इन्टर वोसियास मेम्ब्रेनमा	थाम्बको फाष्ट फल्या- ञ्जको वेसमा	पोछीरि- येर इन्टर वोसिया- स नार्भले छ ।	थाम्बको फाष्ट फल्याञ्जलाई ये- क्सटेन्सन गराउ छ ।
ये०	येक्सटेन्सर लाङ्गस पलि- सिस, दोखो नाम येक्सटे- न्सर सेकेन्डा- ई इन्टर नोडि- याई पलिसिस	आलनाको पोछीरियेर सर्फेसको येक्सटेन्सर असिस मेटाकार्पाई प- लिसिसको अरिजिनको वीलोमा र इन्टर वोसि- येस मेम्ब्रेनमा	थाम्बको लाष्ट फल्या- इसको वेसमा	ये०	थाम्बको टार्मी न्याल फल्याङ्स- लाई येक्सटेन ग- राउ छ ।

ऐ०	येक्सटेन्सर इन्डिसिस ।	आलनाको पोष्ठीरियेर येक्सटेन्सर लाङ्गस प- लिसिसको अरिजिनको बोलोमा र इन्टर वोसि- येस मेम्ब्रेनमा	येक्सटेन्सर कम्पुनिस डिजिटरमको टेन्डनको साथ मिलि इन्डेक्स फिङ्गर र सेकेन्ड र थर्ड फल्याङ्गसमा	ऐ०	इन्डेक्स फिङ्गर- लाई येक्सटेन्से- न गराउ छ ।
----	---------------------------	---	---	----	--

ह्यान्डको मासलसको नाम ।

ह्यान्ड- को रेडि- याल ।	आब्डाक्टर पलिसिस ।	ट्रापिजियामको रिज- नमा र यानुलर लीगा- मेन्टमा	थाम्बको फाष्ट फल्या- ङ्सको वेसको आउटर साइडमा	मिडि- यान ना- भेले ।	फाष्टमेटा का- प्याल बोनलाई आउटवार्ड दिग्मा खिच छ ।
ऐ०	आपोनेन्स प लिसिस ।	ट्रापिजियामको पामर सर्फेसको रिजमा र या-	मेटाकार्प्याल बोन आफ दी थामको रेडियाल सा-	ऐ०	×

रिजन	मासहस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्म सल्लाई	आफसन
हान्ड- को रेडि- याल ।	फलेन्सरब्री- भिस पलिसि- सयेस्को २ पो- र्सन छ । आउटर ? इन्नर ?	नुलर लीगामेन्टमा येस्को आउटर पोर्सन, ट्रापिजियामको रिजको लोवर पार्टमा र आन्यु- लर लीगामेन्टको आ- उटर टु थार्डमा येस्को इन्नर पोर्सन, फाष्ट मेटाकार्प्याल बोनको आलुनर साइडमा	इडमा । थाम्बको फाष्ट फल्या- स्को वेसको आउटर साइडमा थाम्बको फाष्ट फल्या- स्को इन्नर साइडमा	मिडिया न नार्भले	थाम्बको प्र- विसमेल् फल्या- इसलाई फ्लेक्स न गराउ छ । ऐ०
ऐ०	आइडाक्टर वोबिक्स प- लिसिस ।	अस्म्यान्नाम र सेकेन्ड थार्ड मेटाकार्प्याल बो- न्सको वेसमा र आन्टी- रियर कार्प्याल लीगा-	थाम्बको फाष्ट फल्या- इस्को वेसको इन्नर सा- इडमा	आलुनर नार्भले ।	फाष्टमेटा कार्प्या ल बोनलाई इन- वार्ड दिग्मा खि- च छ ।

मेन्ट्समा र फ्लेक्सर कार्पाई रेडियलिसको टेन्डेनको साइडमा	ऐ०	मेटाकार्प्याल बोन आफ दी मिडिल फि- ङ्गरको पामर सर्फेसको लोवर टु थार्डमा	फ्लेक्सर ब्रीभिस फ- लिसिस र आइडाक्टर वोब्रिक्स पलिसिसको इन्नर टेन्डनमा र था- म्बको फाष्ट फ्ल्याङ्सको वेसको आल्ट्नेर साइ- डमा	ऐ०	पामको इन्नर साइडको स्कीन- लाई खुम्च्याउ छ ।
आइडाक्टर ट्रान्सभर्सस पलिसिस ।	ऐ०	यानुलर लीगामेन्टमा र पामर फ्यसियामा	ह्यान्डको पामको स्की- नको इन्नर वर्डरमा	ऐ०	
ह्यान्ड- को आल्ट्नेर		पामेरिस ब्रीभिस ।			

रिजत	मासदस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्म सझाई	आक्सन
ह्यान्डकी आलूर ।	आबडाक्टर मिनिमाई डि- जिटार्ई ।	पिसिफारम बोनमा येस्को २ श्लीप हुन्छ ।	पैह्ला श्लीप मिडिल फिङ्गरको फाष्ट फल्या- ड्सको वेसको आलूनर साईडमा । दोह्रो श्लीप येक्सटेन्सर मिनिमाई डिजिटार्ईको आपोन्यु- रोसिसको आलूनर व- डरमा	आलूर नार्भले ।	लिटिलफिङ्गर आबडाक्सन ग- राउ छ ।
ऐ०	फ्लेक्सर ब्री- भिस मिनिमा- ई डिजिटार्ई ।	आड्सीफारम बोनको आड्सीफारम प्रसेसको टीपमा र यानुलर ली- गामेन्टको आन्टीरियर सर्फेसमा	लिटिल फिङ्गरको फाष्ट फल्याड्सकोवेसमा	ऐ०	लिटिल फिङ्गर- रलाई आड्डा- क्सनगराउ छर लिटिल फिङ्गर- को फाष्ट फल्या-

ॐ ऐ०	आपोनेन्स मिनिमाई डि- जिताई ।	आइसीफारम बोनको आइसीफारम प्रसेसमा र यानुलर लीगामेन्टको लोवर पार्टमा	फीफथ मेटाकार्प्याल बोनको आलनर मार्जी- नमा	ब्रे० २ आउट र लाम्बि- क्यालिस को मिडि- यान ना- भले र २ इन्टर ला म्बिकेलि सको आ-	इसलाई फ्लेक्स गर्छ । फीफथ मेटा- कार्प्याल बोन- लाई फर्वाडे दि- ग्मा खिच छ । फिङ्गर्सको फाष्ट फ्ल्याङ्सलाई फ्लेक्स गर्छ
मिडिल पामर रि- जन ।	लाम्बिक्या- लिस, यो ध हु- न्छन ।	डिप फ्लेक्सर मास- लको टेन्डेन्समा र ये- स्को फाष्ट र सेकेन्ड मा- सलस इन्डेक्स र मिडि- ल फिङ्गर्सको टेन्डेन्सको	येक्सटेन्सर कम्प्युनि- डिजिटरसको टेन्डेन्स जाहौं २ लाग्र छ तेसै ते- सैमा		
		रेडियाल साइड र पामर सर्फेसमा, येस्को थाई मासल मिडिल र रिड्फिङ्गर्सको टेन्डेन्सको रेडियाल साइड र पामर सर्फेसमा, येस्को फोर्थ मासल रिड् र लिटिलफिङ्गर्सको टेन्डेन्सको			

रिजन	मासलस	अरिजित	इन्सर्सन	नामं सङ्गर्ह	आक्सन
मिडिल- पामर रि- जन ।	इन्टर वोसि- याइ पामेरिस यो ३ हुन्छ ।	रेडियाल साइड र पाम र. सर्फेसमा । येस्को फाष्ट सेकेन्ड मासलसको मेटाकाप्प्या- ल बोनको आलुनर सा- इडमा । येस्को सेकेन्ड फोर्थ मेटाकाप्प्याल बोन्सको रेडियाल साइडमा । येस्को थार्ड फोपथ मेटाकाप्प्याल बोनको रेडियाल साइडमा	इन्डेक्स फिङ्गरको फाष्ट फल्याङ्सको आ- लुनर साइडमा । रिड् फिङ्गरको रेडि- याल साइडमा लिटिल फिङ्गरको रेडि- याल साइडमा फाष्ट फल्याङ्सको वे-	लून् नामे- हे । आलून् नामेले । ये० ये० ये०	फिङ्गरलाई मि- डिल फिङ्गर तर्फ आड्डाक्सन ग- राउ छ । ये० ये० फिङ्गरलाई आ-
ये०	इन्टर वोसि-	येस्को १।१ को २।२ हे-		ये०	

डडावसन गराउ
छ ।

गाईं डसेलिस
यो ४ हुन्छन ।
इस हुन्छ । मेटाकार्पोल
बोन्सको २ दिग बाट
उठेको छ ।
सेसमा २ कमन् येक्स-
टेन्सर टेन्डेनको आपो-
न्युरोसिसमा, पैह्वा २ को
टेन्डेन्स रेडियालसाइड-
मा लाग्छ, दोह्वा २ को
टेन्डेन्स आल्यूर साइड-
मा लाग्छ ।

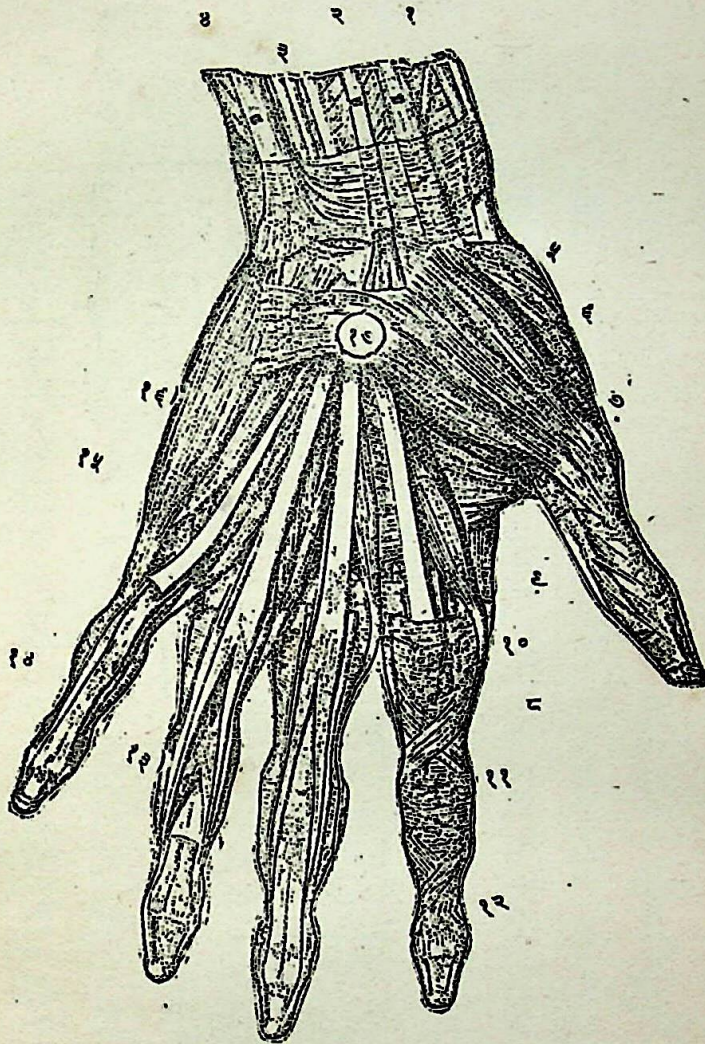
ॐ-अपर येक्सट्रिमिटीको मासल्स तमाम भयो ॐ-

लोवर येक्सट्रिमिटीको मासल्स ।

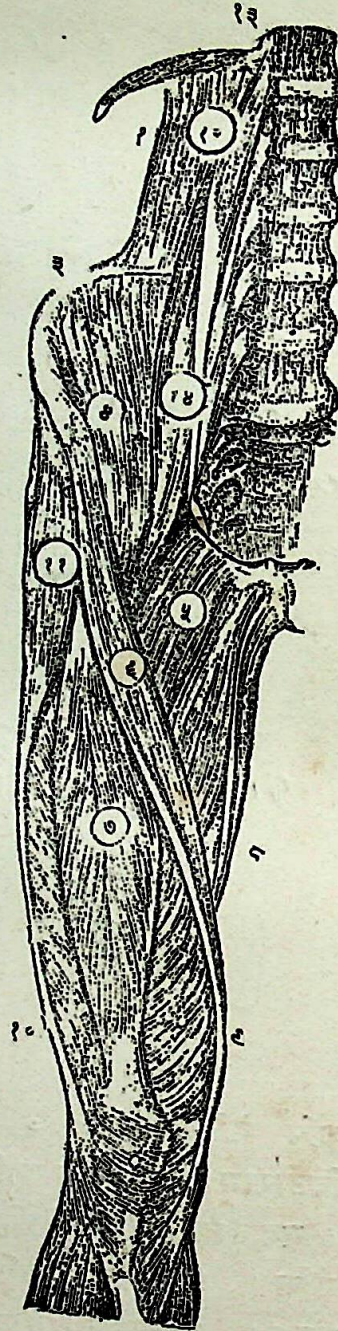
रिजन	मासल्स	कारिजिज	इन्सरसन	नार्म सग्राई	आक्सन
इलिया- क रिजन	खोवास म्या- ग्रस ।	जम्मा लाम्बर भाटि- बीको ट्रयान्सभर्स प्रसे- सेसको फ्रान्ट र लोवर वर्डरमा, रज्जमा लाम्बर भाटिबीको बडिजको साइड्समा र लाम्बर भाटिबीको बडिजको बीच र मा जी इन्टर भाटिजल साबुटेन्सेन्स हुन्छ तेसैमा र टेल्य डर्सल भाटिबीको बाडीमा	फीमरको लेसर ट्रौका- न्टरमा र इलायाकसको थोरै फाइवर्समा	सेकेन्ड- थार्ड ला- म्बर ना- भर्सको आ न्टीरियर बिच्चेसले ।	थाइलाई पेल- भिसको उपर फे- क्स गराउ छ ।

नं ६४ लेफ्ट हग्राण्ड को मासलस हर पामार साफेस ।

१ फ्लेक कार्पि रेडियालिस । २ पामारिस लंगस । ३ फ्लेक साब्रिमिस डिजिटोराम । ४ फ्लेक कार्पि आलनारिस । ५ अपोनेनस पलिसिस । ६ एब डाकटार पलिसिस । ७ फ्लेक ब्रिमिस पलि । ८ फ्लेक लंगस पलि । ९ एडाकटर पलि । १० एवडाकटार इण्डिसिस । ११ १ लामिकेलिस । १२ फ्लेक टेनडन को सिद । १३ फ्लेक साब्रिमिस को टेनडन । १४ फ्लेक प्रोफाण्डा टेनडन । १५ फ्लेक ब्रिमिमिनि डिजिटाइ । १६ एवडाकटार मिनि डिजिटाइ । १७ एनुलार लिगामेण्ड ।

नं ६५ इलियाक र याण्डिरियार फिमोराल रिजान को मासल हरु ।

१ कोयाडरेटास लाम्बोराम ।
२ लाष्ट लाम्बोर भाटिब्रा २
इलियाम को क्रेष्ट । ४ इला-
याकास । ५ पेकटिकियास
७ रेकटास । ८ ग्रसिलिस ।
९ भेष्टास इण्डार्नास । १०

भेष्टास एकष्टार्नास । ११ टेनसार भेजाइनास फिमोरिस । १२ सोयास
पार्भास । १३ लाष्ट रिब । १४ सोयास मार्गनास । १५ लिगा पाटिलि ।

ये०	स्ववास पा- भंस, योकोहि कोहिमा छैन, कोहिमा डब- ल डबल हुन्छ	लाष्ट डर्सल र फाष्ट लाम्बर भाटिब्रीको ब- डिजको साइड्समा र येही २ भाटिब्रीको बीच- मा जो इन्टर भाटिब्रल साबष्टेन्सेन छ तेसैमा	इलियो पेक्टिनियाल येमिनेन्समा र येस्को आउटर वर्डरमा जो इ- लियाक फेसिया रहन्छ तेसैमा	फाष्टला म्बर ना- भंको आ- न्टीरियर ब्रेञ्चेसले।	इलियाकफेसि- यालाई टेन्स गराउ छ ।
ये०	इलायाकस ।	इलियाक फसाको अ- पर टु थार्ड्समा र इलि- यामको क्रेष्टको इष्टर मार्जिनमा र इलियो ला- म्बरलीगामेन्टमा र येला आफु दी स्पाक्राममा र इलियामको इन्फीरियर स्पान्स प्रसेसमा र येही २ स्पान्स प्रसेस-	स्ववास म्याग्रस मास- लको टेन्डेनको आउटर साइड्समा र लेसर ट्रो- कान्टरदेखि, लिनिआ अस्पेरामा जो वोबिकु लाइन छ तेसैमा	सेकेन्ड र थार्ड नार्भ्सको आन्टीरि- यर ब्रेञ्चे- स बाट आयाको आन्टीरि- यर झुरल	थाइलाई भिसको फ्लेक्स गर्छ ।

रिजन	मासहस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्म सल्लार्इ	आवसन
आन्टी- रियेर फि- मरल ।	टेन्सर भेजा- इनी फिमरिस	को बीचको नचमा र हिपजयन्टको क्यापसु- लमा । इलियामको क्रेष्टको आउटर लीपको आन्टी- रियेर पार्टमा र आन्टी- रियेर सुपीरियेर स्पाइ- नस प्रसेसको आउटर सर्फेसमा र येस्को मुनि जो नच छ तेस्को आउ- टर वर्डरको ? पार्टमा र ग्लुटिआस मिडिआस- लाई कामार गर्ने फेसि-	फ्यसियालेटाको २ ले- यासको बीचको जगामा थाईको आउटर साइ- डको अपर फोर्थ सम्म, फ्यसियालेटामा जाहौं टेन्सर भेजाइनी फिम- रिस मासल इन्सरसन भयाको छ ताहाँदेखि, टिबियासम्म लाग्नेको नाम इलियो टिबियाल	नाभर्सले । सुपीरि- येर ग्लुटि- याल ना- छ । भले ।	फ्यसियालेटा- लाई टेन्स गराउ छ ।

ऐ०	साटो रियास यो सारा बाढी भिन्न मद्धे ल- ङ्गेष्ट हुन्छ ।	यामा । इलियामको आन्टीरि- येर सुपीरियेर स्पाइनस प्रसेसमा र यसैको वी- लोमा जो नच छ तैसैको अपर हापमा	ठ्यान्ड भन्छन । टिबियाको स्पाफ्टको इन्डर सर्फेसको अपर पाटमा क्रेष्ट सम्म ।	आन्टी- रियेर क्रुलको ब्रेथेसले ।	थाईको उपर लेगलाई फ्लेक्स गर्छ ।
ऐ०	रेक्टस फि- मरिस ।	येस्को २ टेन्डेन्स हुन्छन पैहा टेन्डेनको नाम ष्टे- इटेन्डेन दोस्त्रो नाम सर्त हेड यो इलियामको आ- न्टीरियेर इन्फीरियेर स्पाइनस प्रसेसमा । दोस्त्रा टेन्डेनको नाम रिफ्लेक्टेटेन्डेन दोस्त्रो नाम लड् हेड आफ् दी रेक्टस, यो आसिटान्युलमको ब्रिमको आवभमा जो ग्रुभ छ तैसैमा लाग्छ ।	प्याटिलाको अपर व- र्डरमा जो कमन् येक्स- टेन्सर टेन्डेन लाग्छ ते- सैमा	आन्टी- रियेर क्रु- रल नार्भ- ले ।	थाईको उपर लेगलाई फ्लेक्स गराउ छ ।

रिजन	मासखस	आदिनिज	इन्सर्जन	नार्म सङ्गार	आपसन
आन्टी- रियेर फि- मरल ।	भ्याष्टस ये- क्सटर्नस ।	फीमरको ग्रेट्रोका- न्टरको आन्टीरियेर र इन्फीरियेर वर्डर्समा र ट्युवर्कल आफ् दी फि- मरमा र ग्रेट्रोकान्टरमा र लिनिआ अस्पेराको बीचमा जो राफ लाइन छ तैसैमा र लिनिआ अस्पेराको आउटर ली- पमा र येक्सटर्नल इन्ट- र मास्कुलार सेप्टममा	प्याटिलाको आउटर वर्डरमा जो कमन् येक्स- टेन्स र टेन्डेन लाग्छ तैसैमा	आन्टी- रियेर कु- रल नार्म- ले ।	थाईको उपर लेगलाई फ्लेक्स गराउ छ ।
पे० भ्याष्टस इन्ट- र्नस ।		फीमरको नेकको इन्टर साइड देखि लिनिआ	प्याटिलामा लाग्ने कमन् येक्सटेन्सर टे-	पे०	पे०

ऐ०

ऐ०

ऐ०

कुरिआस ।

ऐ०

न्देनमा

अस्पेरासम्मको जगामा
र लिनिया अस्पेराको
इन्नर लोपमा र लिनिया
अस्पेरादेखि इन्टर्नल क-
न्डाईलमा जोरिज जान्छ
तेसैमा र इन्टर्नल इन्टर
मास्कुलार सेप्टममा र
फिमरको स्याफ्टको इन्ट
र्नल आन्टीरियेर र ये-
क्सटर्नल सर्फेसमा

फीमरको स्याफ्टको
आउटर सर्फेस र आ-
न्टीरियेर सर्फेसको अ-
पर टु थाईसमा र येक्स-
टर्नल इन्टर मास्कुलार

रिजन	मासहस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्भ सल्लाई	आक्सन
आन्टो- रियेर फि- मरल ।	साब् कुरि- यास ।	सेप्टमको लोवर हापमा फीमरको स्याफ्टको आन्टीरियेर सर्फेसको लोवर पार्टमा	नीजयन्टको ब्याप्सु- लर लीगामेन्टमा	आन्टी- रियेर क्रु- रलनार्भ- ले ।	थाईको उपर लेगलाई फ्लेक्स गराउ छ ।
माथी लेखियाको: - रेक्टस फिमरिस ? । भ्याष्टस येक्सटर्नस ? । भ्याष्टस इन्टर्नस ? । क्रुरिआस ? ॥ इनी ४ मासलसले क्वाड्रिसेप्स येक्सटेन्सर बन्छ ।					
इन्टर्न- ल फिमर- ल ।	ग्रासाइलिस	अस्इनोमिनेटमको सिम्फाइसिसको मार्जी- नको लोवर हापमा र अस्प्युविसको डिसेन्डिङ् मुनि रेमासको इन्नर मार्जी- नमा	टिबियाको स्याफ्टको इन्नर सर्फेसको अपर पार्टमा ट्युबेरोसिटीको	थाई फो र्थ लाम्ब- र नार्भस बाट आ- याको अ- बटुरेटर	लेगलाई फ्ले- क्स गर्छ र इन- वार्ड दिग्मा रो- टेड गराउ छ र थाईलाई आड्- डावट गर्छ ।

ऐ०

पेकिटनियास

लिनिआ इलियो पे-
विटनीयामा र उस्को
आन्टीरियेरमा जो टू-
ईयाङ्गुलर सफ्रेस छ ते-
सैमा र पेकिटनीयाल ये-
मिनेन्स र अस्प्युविसको
स्प्याईनको बीचको जगा-
मा र यसै मासलको
आन्टीरियेरमा जो फ्य-
सिया काभार गछै ते-
सैमा

थाईलाई आड-
डावट गछै ।

नाभर्सले ।
सेकेन्ड
थाई फोर्थ
लाम्बर
नाभर्सबाट
आयाको
आन्टीरि
येर क्रुरल
नाभर्सले ।

लेसर ट्रोकान्तरदेखि
लिनिआ अस्पेरासम्म,
जो राफ लाईन छ तेसैमा

ऐ०

लिनिआ अस्पेरामा
जाहौं भ्याष्टस ईन्टर्नस
र आडडावटर म्याग्रस

थाई फो
र्थ लाम्बर
नाभर्स बा

आडडावटर
लाङ्गस ।

ऐ०

अस्प्युविसको फ्रान्टमा
र क्रेष्ट र सिम्फाईसि-
सको मीलने ठाउँमा जो

रिजन	मासल्स	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्भ सल्लाई	आक्सन
इन्टर्न- ल फिम- रल ।	आड्डाक्टर ब्रीमिस ।	आङ्गल छ तैसमा अस्प्युविसको बाडीको आउटर सर्फेसमा र अ- स्प्युविसको डिसेन्डिङ्ग रेमासमा ग्रासाइलिस र अब्टुरेटर ब्रेक्सटर्नेस मासल्सको बीचको ज- गामा ।	मासल्स लाग्छ तैसैको बीचको जगामा लेसर ट्रोकान्टरदेखि ल्लिनिआ अस्पेरामा जा- ने जो लाईन छ तैसैको लोवर पार्टमा र ल्लिनि- आ अस्पेराको अपर पा- र्टमा पेक्टिनीयासको बीहाईन्डमा र आड्डा- क्टर लाङ्गसको अपर पार्टमा	ट आया- को अबू- टुरेटर ना भैले । पे०	थाईलाई आड्ड- डाक्टर गर्छ ।

ये०

आड्डावटर म्याशस ।	अस्प्युविसको डिस्सी- न्डिङ् रेमासमा र स्की- यामको आसीन्डिङ् रे- मासमा, स्कीयामको ड्यु- वेरोसिटीको आन्डर स- फेस र आउटर मार्जो- नमा	ग्रेट्ट्रोक्रान्टरदेखि लि- निया अस्पेरासम्म, जो राफ लर्डन छ तेसैमा ग्लुटिआस म्याक्सिमा- सको इन्टर्नल कन्डाई- लमा जो आड्डावटर ड्युबर्कल छ तेसैमा	थार्ड र फोर्थ ला- म्बर ना- भर्स बाट आयाको अब्टुरेट- र नाभले र स्पाक्रा- ल प्लेक्- सस बाट आयाको ग्रेट साइ- टिकको ? ब्रेञ्चले ।
ग्लुटियास	इलियामको सुपीरियर	थार्डको आउटर साइड-	इन्फोरि-

फेसिआ ल्यटा-

ये०

ग्लुटियाल

रिजन	मासदस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्भ सल्लाई	आक्सन
	म्याक्सिमास ।	कार्भ्ड लाईनमा र इलियामको क्रेष्टको आउटर लीपको पोष्टोरियेर थार्डमा र स्पाक्रामको पोष्टोरियेर सर्फेसको लोवर पार्टमा र क्विक्सको साईड्समा र इरेक्टर स्पाइनी मासलमा र ग्रेट स्पाक्रोसाईटिक लोगामेन्टमा	डमा काभार गर्ने जो फ्यासियालेटा छ तेसैमा र ग्रेट्ट्रोकान्टर देखि लिनिआ अस्पेरासम्म जो राफ लाईन छ तेसैमा म्याष्टस येक्सटर्नस र आइडाक्टर म्याग्नसको बीचमा	गेर ग्लुटियाल नाभले ।	लाई टेन्स गराउछ र फोमरलाई येक्सटेन गर्छ ।
ग्लुटियाल	ग्लुटिआस म्याक्सिमास	इलियामको आउटर सर्फेसको सुपीरियेर र मिडिल कार्भ्ड लाईनको	ग्रेट्ट्रोकान्टरको आउटर सर्फेसमा जो वोल्ब्रिक लाईन छ तेसैमा	सुपीरियेर ग्लुटियाल ना-	थाईलाई आइडाक्टर गर्छ ।

भले ।

बीचमा र येही र काभ्ड
लाईन्सको बीचको जगा
र आवभमा जो क्रेष्ट र
हुन्छ तेसैको आउटर
लिपमा र यसै मासल-
को आउटर सर्फेसको
काभार गर्ने फ्यासि-
यामा

ऐ०

ग्लुटिआस
मिनिमास ।

ऐ०

इलियामको आउटर
सर्फेसको मिडिल र इ-
न्फीरियर काभ्ड लाई-
नको बीच र बीहाईन्ड-
मा र ग्रेट स्पाक्रोसाई-
टिक नचको मार्जिनमा

ऐ०

ग्रेट्टोक्रान्तरको आ-
न्टीरियर वर्डरको इम्प्रे-
सनमा ।

विजन	मासलस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्भ सल्लाई	आकसग
ग्लुटियाल	पाईरीफर्मीस	स्पाक्रामको आन्टीरि- येर सर्फैसमा र फाष्ट सेकेन्ड थार्ड र फोर्थ आ- न्टीरियेर स्पाक्राल फो- रामीनाको बीचको ज- गामा र फोरामीनाबाट जाने शुभमा र ग्रेट स्पा- क्रोसाईटिक फोरामेन- को मार्जीनमा र ग्रेट स्पाक्रोसाईटिक लोगा- मेन्टको आन्टीरियेर सर्फैसमा	ग्रेट्ट्रोकान्तरको अपर वर्डरको पोष्टीरियरमा अब्टुरेटर इन्टर्नस र रग्यामिलाईको टेन्डेन- को साथ मीलछ ।	सेकेन्ड सर्भाइक- ल नार्भ- ले ।	पेलभिसलाई फर्वाइ दिग्मा खि च छ ।
प्रे०	अब्टुरेटर इ-	पेलभिसको आन्टीरि-	ग्रेट्ट्रोकान्तरको इन्टर	फाष्ट र	पेलभिसलाई

न्टर्नस ।	येर र येक्सटर्नल वालको इन्नर सर्फेसमा र अब्- टुरेटर फोरामेनको इ- न्नर साईडमा र अब्- रेटर मेम्ब्रेनमा र ग्रेट स्पाक्रोसाईटिक नचमा र अस्प्युविसको डिसे- न्डिङ् रेमासमा र स्की- यामको आसोन्डिङ् रे- मासमा र बाडीको इ- न्नर सर्फेसमा	सर्फेसको फोर पार्टमा अब्टुरेटर येक्सटर्नसको फ्रान्टमा	सेकेन्ड स्पाक्राल नाभ्सले ।	फर्वाड दिग्मा हि च छ ।
ग्यामिलस सुपीरियरको- ई २ले ज्यामि- लस सुपीरिये-	स्कीयामको स्पाईनको आउटर सर्फेसमा	अब्टुरेटर इन्टर्नसको टेन्डेनको अपर पार्टमा र ग्रेट्रोक्रान्तरको इन्नर सर्फेसमा	पे०	हिप्लाइड आउ- टवाड दिग्मा रो- टेड गराउ छ ।

रिजन	मासलस	अरिजिन	इयलसर्न	नार्म सल्लार्इ	आकसन
ग्लुटियाल	र पनि भन्छ- न, यो कसै र को छैन । ज्यामिलस इन्कीरियेर ।	स्कीयामको ह्युवेरो- सिटीको अपर पार्टमा	ग्रेट्ट्रोकान्तरको इन्नर सर्फेसमा	लाष्ट ला म्बर र फा ष्ट स्याक्रा- ल नार्म- ले ।	हिप्लार्इ आउ- टवार्ड दिग्मा रो- टेड गराउ छ ।
ऐ०	क्वाडरेटस फिमरिस ।	स्कीयामको ह्युवेरो- सिटीको लीपमा	लिनिया क्वाड्रेटाको अपर पार्टमा	ऐ०	ऐ०
ऐ०	अब्टुरेटर येक्सटर्नस ।	अब्टुरेटर मेम्ब्रेनको आउटर सर्फेसको आ-	ग्रेट्ट्रोकान्तरको रुटमा जो डिजिटल फसा छ	सेकेन्ड थार्ड र फो	फीमरलार्इ आ- उटर दिग्मा रोटे-

पोष्टीरि- येर फिम रल ।	वाईसेप्स, ये- स्को २ हेड्स हुन्छ ।	न्टीरियेर हापमार स्की- याम र प्युविसको रेमा- ईमा पैह्ला लङ् हेड । यो स्कीयामको व्युवेरोसि- टीको व्याकपार्टको लो- वर र इन्नर फ्यासेटमा र ग्रेट स्पाक्रोसाइटिक लीगामेन्टको लोवर पा- र्टमा । दोस्रो सर्ट हेड । दोस्रो नाम फिमरल हेड । यो लिनिआ अस्पे- राको आउटर लीपमा र येक्सटर्नल कन्डाईलमा जाने जो लाईन छ तेसैको अपर पार्टमा र ये- क्सटर्नल इन्टर मास्कुलर सेप्टममा ।	तसैमा	थै लाम्ब- र नाभ्स- ले । ग्रेटसा- इटिक ना भैले ।	ड गराउ छ । लेगलाई थाई- को ऊपर फ्लेक्स गराउ छ र थोरै आउटवार्ड दि- ग्मा रोटेड गराउ छ ।
------------------------------	--	--	-------	--	--

रिजन	मासलस	करिजिन	इनसर्सन	नार्म सल्लाई	आकसन
पोछीरि- येर फिम- रल ।	सेपीटेन्डि- नोसस ।	स्कीयामको ट्युवेरो- सिटीको लोवर र इन्नर फ्यासेटमा र वाईसेप्स- को लङ् हेडमा	टिबियाको स्पाफ्टको अपर पार्ट र इन्नर स- फेसमा	ग्रेटसा- इटिक ना भँले ।	लेगलाई थाई- को ऊपर फ्लेक्स गराउ छ र लेग- लाई इनवार्ड दि- ग्मा रोटेड गर्छ । ऐ०
ऐ०	सेमिमेम्ब्रेनो सस ।	स्कीयामको ट्युवेरो- सिटीको व्याक पार्टमा जो अपर र आउटर फ्यासेट छ तैसैमा	टिबियाको इन्नर ट्यु- बेरोसिटीको इन्नर र व्याक पार्टमा जो ग्रुभ छ तैसैमा र इन्टर्नल ह्याटास्साल लीगामे- न्टको विनीथमा	ऐ०	ऐ०

लेगको मासल्सको बयान ।

आन्टी- रियेर टि- बियो फि- चुलार ।	टिबियालिस आन्टाइकस ।	टिबियाको स्पाफ्टको येक्सटर्नल सर्फेसको अपर टु थर्ड्समा र आ- उटर ट्युबेरोसिटीमा र इन्टरचोसियास मेम्ब्रे- नमा र फ्येसियाको डोप सर्फेसमा र इन्टर मा- स्कुलार सेप्टममा	इन्टर्नल क्युनिआई फारम बोनको इन्नर आन्डर सर्फेसमा र मे- टाटासर्गल बोन आफ्दी ग्रेट्टोको वेसमा	आन्टी- रियेर टि- बियाल नाभेले ।	आङ्गल जय- न्टलाई फ्लेक्स गराड छ ।
ऐ० येक्सटेन्सर प्रोप्रियस ह्या- ल्युसिस ।	फिबुलाको आन्टीरि- येर सर्फेसको मिडिल टु फोर्थमा र इन्टरओ- सियास मेम्ब्रेनमा	ग्रेट्टोको लाष्ट फल्या- ड्सको वेसमा	ऐ०	ग्रेट्टोको फल्या स्त्रेसलाई येक्स- टेन्ड गराउ छ ।	
आन्टी-	येक्सटेन्सर	टिबियाको आउटर	फोर आउटर दोजको	आन्टी-	दोजको फल्या-

रिजन	मासकस	अरिजिन	इन्सरसन	नार्म सझाई	आक्सन
रियेर टि- बियो फि- बुलार ।	लाङ्गस डिजि- टोरम ।	द्वुबेरोसिटीमा र फिबु- लाको स्याफ्टको आन्टो- रियेर सर्फेसको अपर थो फोर्थमा र इन्टर ओसियास मेम्ब्रेनमा र फ्यसियाको डोप सर्फे- समा र इन्टर मास्कु- लार सेप्टममा	सेकेन्ड थार्ड फल्याङ्ग- समा	रियेर टि- बियाल नार्भेले ।	झेसलाई येक्स- टेन्ड गर्छ ।
पे०	पेरोनियास टार्सास, यो कसै कसैको छैन ।	फिबुलाको आन्टोरि- येर सर्फेसको लोवर फोर्थमा र इन्टर ओसि- येस मेम्ब्रेनको लोवर पार्टमा र इन्टर मास्कु-	मेटाटार्सालबोन आफ दी लिटिलटोको वेसको डर्सल सर्फेसको इन्टर साईडमा	पे०	ओङ्गल जयन्त- लाई फ्लेक्स ग- राउ छ ।

नं ६६ हिपर थाइको मांसलस हर ।

१ सेकम । २ ग्लुटियास
माकसिमास । ३ ग्लुटियास
मिडियास । ४ ग्लुटियास
मिनिमास । ५ पाइरिफर्मिस
६ अवटुरेडार इण्डार्नास । ७
ग्रेट ट्रोकाण्डर । ८ ग्लुटि-
यास माकसिमास । ९ कोयाड
रेडार फिमोरिस १० भासटास एकणार्नास । ११ वाइसेप्स को ल'हेडो
१२ वाइसेप्स । १३ फिबुला । १४ टिविया । १५ सेमि मेमुरे ।
१६ सेमिटेण्ड । १७ ग्रसिलिस । १८ साटोरियास ।

नं ६७ लैगको फ्रण्टको मासल हरू ।

- १ टिबिया । २ एनुलार लिगामेण्ट । ३ एकष्टेन त्रिभिस डिजिटो
राम । ४ टिवियालिस एण्डाइकास । ५ एकष्टेन लंगस डिजिटो । ६
पेरोनियास लंगस । ७ पेरोनियास त्रिभिस । ८ पेरोनियास टार्सियास ।
९ एकष्टेन प्रोप्रि चालुसिस ।

पोष्टीरि- येर टिवि यो फिबु- लार रिज- नको सु- परफेसि- याल ले- यार ।	ग्याष्टक नि- मियास, येस्को २ हेडस हुन्छ लार रिज- नको सु- परफेसि- याल ले- यार ।	लार सेप्टममा इन्नर हेड ठुलो हुन्छ, फीमरको इन्नर कन्डाई- लको अपर र व्याक पा- र्टको डोप्रेसनमा । येस्को आउटर हेड, फीमरको येन्सर्टनल कन्डाइलको अपर र व्याक पार्टमा र पल्लिटियास मासलको अरिजिनको आवभमा र कन्डाईल देखि लिनि- आ अस्पेगामा मील्ने जो रिजेस छ तैसैमा फिबुलाको हेडको व्याक पार्टमा र तैसैको	सोलियासको टेन्डे- नको साथ मिली टेन्डो अर्कोलिस् बन्ध र अ- स्व्यालिस्सको ह्युबेरो- सिटीको पोष्टीरियर सर्फेसको लोवर हापमा	इन्टर्नल पल्लिटि- याल ना- भले ।	आङ्गललाई ये- क्सटेन्सेन गर्छ र टिबियाको मा- थी फिमरलाई मिलाउ छ ।
ये०	सोलियास ।	ग्याष्टक् निमियासको टेन्डेनको साथ मिली	इन्टर्नल पल्लिटिया	आङ्गललाई ये- क्सटेन्ड गर्छ ।	

रिजन	मासबस	आशनिज	इससर्जन	नार्म सग्राह	आकसन
पोष्टोरियेर टिबियो फिबुलार रिजनको सुपरफे- सियाल लेयार ।	हान्टेरिस ।	स्याफ्टको पोष्टोरियेर सर्फेसको अपर थार्डमा र टिबियाको वोबिकला- ईनमा र टिबियाको इ- न्टर्नल वर्डरको मिडिल थार्डमा लिनिआ अस्पेराको आउटर प्रोलङ्गेशनको लोवर पार्टमा र नीज- गन्टको पोष्टोरियेर ली- गामेन्टमा	टेन्डो अकुलिस बन्ड र अस्व्यालिससको ट्युवे- रोसिटीको पोष्टोरियेर सर्फेसको लोवर हापमा	ल नाभेले र पोष्टोरि येर टिबि यालको ? ब्रेञ्चले ।	आङ्गल जयन्ट- येक्सटेन्ड लाई गर्छ ।

पोष्टीरि- येर टिबि दु यो फिबु- लार रिज- नको डि- पलेयार।	पल्लितियास।	फीसरको येक्सटर्नल कन्डाईलको आउटर साईडको डीप डिप्रेशनमा र नीजयन्टको पो- ष्टीरियर लीगामेन्टमा	टिबियाको स्थाप्टको पोष्टीरियर सर्फेसको वोव्बिकलाईनको माथी- मा जो दाईयाङ्गुलर सर्- फेस छ तैसैको इन्नर टु थार्डमा	ऐ०	नीजयन्टलाई फलेक्स गर्छ र टिबियालाई भी- त्रीदिग्गमा रोटेड गर्छ।
ऐ०	फलेक्सर ला इसहाल्युसि- स।	फिबुलाको स्थाप्टको पोष्टीरियर सर्फेसको लो- वर टु थार्डसमा र इन्टर ओसियास मेम्ब्रेनको लोवर पार्टमा र इन्टर मास्कुलर सेप्टममा र टिबियालिसको पोष्टाई- कसलाई ढाक्ने फ्यसि- यामा	पोष्टीरि- येर टिबि याल ना- भैले।	फुटको इन्नर वर्डरलाई उठाउ छ र ग्रेटोको फल्याङ्जेसलाई फलेक्स गराउछ	

रिजन	मासलस	अरिजिन	इयससंन	नार्म सञ्चाई	आक्सन
पोष्टीरि- येर टिबि यो फिन्नु- लार रि- जनको डि पल्यार ।	फ्लेक्सर ला- ङ्गस डिजिटो- रम ।	टिबियाको स्याफ्टको पोष्टीरियर सर्फेसमा बोबिकलाईनको वीलो- मा र टिबियालिस पो- ष्टाईकसलाई ढाकने फ्य- सिबामा	येस्को ४ टेन्डेन्स हु- न्छ । फोरलेसर टोजको लाष्ट फल्याङ्गसको वे- समा	पोष्टीरि- येर टिबि याल ना- भले ।	फुटको इन्नर वर्डरलाई रेनगछ र फल्याङ्गसलाई फ्लेक्स गराउ छ
पे० टिबियालि- स पोष्टाईकस		इन्नर ओसियास मेम्ब्रे- नको पोष्टीरियर सर्फे- समा लोवर भाग छोडेर र टिबियाको स्याफ्टको पोष्टीरियर सर्फेसको आउटर पोर्सनमा र फि- बुलाको इन्टर्नल सर्फे-	न्याभिक्युलर इन्टर्नल क्युनियाई फारम बो- न्सको व्युवेरोसिटोमा र अस्व्यालिसको सा- प्टेन्टाव्युलाटेलाईमा र सेकेन्ड, थार्ड र फोर्थ मेटाटार्सल बोन्सको	पे०	फुटको इन्नर वर्डरलाई उठाउ ठाउँ छ र आङ्ग- ल जयन्टलाई य- क्स गराउ छ ।

सको अपर टु थाईसमा वेसेसमा र डीप ह्यान्सभर्स फेसि- यामा र इन्टर मास्कु- लार सेप्टममा	मेटाटासॉलबोन आफ दी ग्रेटोको वेसको आउटर सर्फेसको हेड र अपर टु थाईसमा र फ्येसियाको डोप सर्फे- समा र इन्टर मास्कु- लार सेप्टममा कसै २ को टिबियाको आउटर व्यु- वेरोसिटीमा पनि	गेक्सट- नल पस्ति- टियास नाभर्सको मास्कुलो क्युटेनि- यास ना- भले ।	आङ्गल जयन्ट- लाई गेक्सटोन्स- न गर्छ र फुट- को आउटर व- डरलाई उठाउ छ	ऐ०
आउट- र र फिबु- लार ।	पेरोनियास लाङ्गस ।	फिबुलाको स्पाफ्टको आउटर सर्फेसको हेड र अपर टु थाईसमा र फ्येसियाको डोप सर्फे- समा र इन्टर मास्कु- लार सेप्टममा कसै २ को टिबियाको आउटर व्यु- वेरोसिटीमा पनि	फोफ्य मेटाटासॉल बो- नको वेसको व्युवेरोसि- लोवर टु थाईसमा र टीमार आउटर साईडमा	ऐ० ब्रीभिस ।

रिजन	मासस्स	करिजिन	इन्ससंसन	नार्म सस्यार्ई	आकसन
		इन्टर मास्कुलार सेन्ट- ममा ।			

फुटको मासस्सको बयान ।

फुटको
डर्सल ।

येक्सटेन्सर
ब्रीभिस डिजि
टोरम ।

अस्क्यालिसको आ-
उटर सर्फेसको अपर
फोर पार्टमा र येक्सटे-
र्नल क्याल्केनियो आ-
प्ट्राग्यालायेड लीगामे-
न्टमा र आन्टीरियर
यानुलर लीगामेन्टको
होराईजेन्टल पोर्सनमा

येस्को ४ टेन्डेन्स हुन्छ
इन्टर टेन्डेन, ग्रेटोको
फाष्ट फ्याङ्सको बेसको
डर्सल सर्फेसमा, बाकी ३
टेन्डेन्स सेकेन्ड, थर्ड र
फोर्थ टोजमा जाहौं लङ्
येक्सटेन्सर टेन्डेनला-
ग्छ तसैको आउटर
साईडमा ।

आन्टी-
रियर टि-
बियाल
नाभैले ।
फोर इन्टर टो-
जको फ्याङ्स-
लाई येक्सटेन्स
गर्छ र ग्रेटोको
फाष्ट फ्याङ्स-
लाई पनि येक्स-
टेन्ड गर्छ ।

नं ६८ लेगको बगल को मासलस हर तलको ।

१ आउटार कण्ठाइल । २ इनार कण्ठाइल । ३ पप्लिटियास ।
४ सोलियास को फिबिउला अरिजिन । ५ सोलियास को टिविया अरि-
जिन । ६ पेरोनियास लंगस । ७ पेरोनियास त्रिभिस । ८ फ्लेक्सर
लंगस हालुसिस । ९ फ्लेक्सर लंगस डिजिटोराम ।

नं ६८ फुटकी सोलस की मासल हर फाष्ट लेयार ।

१ अस कालमिस २ एवडाकटार मिनिमि डिजिटाइ । ३ फ्लेक्सर
त्रिभिस डिजिटोराम । ४ फ्लेक्सर ल'गस डिजिटोराम । ५ एवडाकटार
हालुसिस । ६ ग्लान्टार फ्रासरा ।

प्ल्यान्ट- र रिजन- को फाष्ट लेयार ।	आब्डाक्टर ह्याल्युसिस ।	अस्व्यालिसको आन्डर सर्फेसको इन्नर ट्युवर्क- लमा र प्ल्यान्टर फ्य- सियाको सेन्टल पार्टमा र इन्टर मास्कुलार से- प्टममा	ग्रेट्टोको फाष्ट फ्ल्या- ड्सको वेसको इन्नर साइडमा	इन्टर्न- प्ल्यान्टर नार्मले । छ ।	ग्रेट्टोलाई आ- ब्डाक्सन गराउ छ ।
ऐ०	फ्लेक्सर ब्री- भिस डिजिटो- रम ।	अस्व्यालिसको इन्नर ट्युवर्कलमा र प्ल्यान्टर फ्यसियाको सेन्टल पा- र्टमा र इन्टर मास्कुलार सेप्टममा	येस्को ४ टेन्डेन्स हुन्छ फोर आउटर टोजको मिडिल फ्ल्याङ्ग्रेसको मिडिलमा	ऐ०	फ्ल्याङ्ग्रेसलाई फ्लेक्सन गर्छ ।
ऐ०	आब्डाक्टर मिनिमार्ड डि- जिटार्ड ।	अस्व्यालिसको आ- उटर ट्युवर्कल र आन्डर सर्फेसको फ्रान्टमा जो ट्युवर्कल छ तेसैमा र	लिटिलटोको फाष्ट फ्ल्याङ्सको वेस्को आ- उटर साइडमा	येक्सट- नर्ल प्ल्या न्टर ना- र्मले ।	फिफथ टोलाई आब्डाक्सन ग- र्छ र तेसैको प्र- क्सिमेल फ्ल्या-

रिजन	मासलस	अरिजिन	इन्सर्सन	नार्म सल्लाई	आक्सन
पल्यान्ट- र रिजन- को सेके- न्ड लेयर	फलेक्सर आ क्सेस सोरि- यास ।	इन्नर ट्युवर्कलको फोर पार्टमा र प्ल्यान्टर फ्ये- सिया र इन्टर मास्कु- लार सेप्टममा येस्को २ हेड्स हुन्छ । इन्नर हेड ठुलो हुन्छ अस्थ्यालिससको इन्नर कन्केभ सर्फेसमा र इ- न्फीरियर क्याल्केनियो न्याभिक्युलर लीगामे- न्टमा, येस्को आउटर हेड पल्याट हुन्छ अस्थ्यालिससको आन्डर स- र्फेसमा र लब् प्ल्यान्टर लीगामेन्टमा	फलेक्सर लाङ्गस डि- जिटोरमको टेन्डेन जाहो लागछ तैसैको आउटर मार्जीनमा र अपर आ- न्डर सर्फेसमा	येक्सट- र्नल प्ल्या न्टर ना- भेले ।	स्नेसलाई फ्ले- क्सन गर्छ । टोजलाई फ्ले- क्स गर्छ ।

ऐ०	लाम्बिअया- लिस ।	यो ४ हुन्छ, लडू फ्ले- क्सको टेन्डेन्समा इ- न्टर्नल बाहिक	फोर आउटर टोजको फाष्ट फ्ल्याङ्सको वेस- को इन्नर साईडमा	इन्टर्नल प्ल्यान्टर नाभिले ।	प्रक्सिमेल फ्ल्याङ्सलाई फ्लेक्सन गर्छ ।
प्ल्यान्ट- र रिजन- को थार्ड लेयर ।	फ्लेक्सर ब्री- मिस ह्याल्यु- सिस ।	क्युवयेड बोनको आ- न्डर सर्फेसको इन्नर पार्टमा र टिबियालिस पोष्टाइक्सको टेन्डेनमा	ग्रेटोटोको फाष्ट फ्ल्या- ङ्सको वेसको आउटर र इन्नर साईडसमा	ऐ०	ग्रेटोटोको फ्ल्या ङ्सलाई फ्लेक्स न गर्छ ।
ऐ०	आड्डाक्टर ओब्लिक्वस ह्या- ल्युसिस ।	सेकेन्ड, थार्ड र फोर्थ मेटाटार्सल बोन्सको वेसमा पेरोनियास ला- ङ्सको सीडमा	ग्रेटोटोको फाष्ट फ्ल्या- ङ्सको वेसको आउटर साईडमा	येक्सट- र्नल प्ल्या न्टर ना- भिले ।	ग्रेटोटोलाई से- केन्ड टोका तर्फ- मा आड्डाक्सन गराउ छ ।
ऐ०	फ्लेक्सर ब्री- मिस मिनि- माई डिजिटलाई	फीफथ मेटाटार्सल बोनको वेसमा र पेरों- नियास लाङ्सको सी- डमा	लिटिलटोको फाष्ट फ्ल्याङ्सको वेसको आ- उटर साईडमा	ऐ०	लिटिलटोलाई फ्लेक्सन गराउ छ ।

रिजन	मासबस	अरिजिन	इत्ससंन	नाम सङ्ग्राह	आकसन
प्लयान्ट- र रिजन- को थार्ड लेयार ।	आड्डावटर ह्यान्सभर्सस ह्याल्सिस ।	थ्री आउटर टोजको मेटाटासो प्ल्यास्त्रियाल जयन्टको क्याप्सुलमा	ग्रेटोको फाष्ट प्ल्या- इसको वेसको आउटर साईडमा	येक्स- नेल प्ल्या न्टर ना- भेले ।	टोजलाईमिला उ छ ।
प्लयान्ट- र रिजन- को फोर्थ लेयार ।	डर्सल इन्टर ओसियाई ।	यो ४ हुन्छ । मेटाटा- साल बोन्सको २ दिग्मा	फाष्ट प्ल्याइसको साईड र डर्साममा इन्नर टु सेके- न्डोको २ दिग्मा आउ- टर टु थार्ड र फोर्थ टोजको आउटर साईडसमा	ऐ०	सेकेन्ड टोबाट आड्डावसन गर्छ
ऐ०	इन्टर ओसियाई प्ल्यान्टेरिस दोस्रो नाम प्ल्यान्टर इन्ट र ओसियाई यो ३ हुन्छन ।	थ्री आउटर मेटाटार्सा- ल बोन्सको आन्डर र इन्नर सर्फेससमा	थ्री आउटर मेटाटा- साल बोन्सको टोजको फाष्ट प्ल्याइसको वेस- को इन्नर साईडसमा	ऐ०	सेकेन्ड टोबाट आड्डावसन ग- राउ छ ।

बाडीको सारा मासबसहरू तमाम भयो

आर्टरिजको बयान ।

यो हार्टको २ भेन्ट्रीकलबाट सारा शरीरमा जुन ठुडो-
हरूले ब्लाट लै जान्छ, तेस्को नाम आर्टरी भनीन्छ ।

पाल्मनरि आर्टरी हार्टको राईट भेन्ट्रीकलबाट उठो लाङ्-
समा भिनस ब्लाट लै जान्छ ताहाँ सफा भै पाल्मनरि भेन्सबाट
लेफ्ट अरिकलमा पुग्छ । लाङ्सको येही साकुलेशन्सको नाम
लेसर साकुलेशन, दोस्रो नाम पाल्मोनिस साकुलेशन भन्छन् ।

आवाटीबाट भयाको साकुलेशन्सको नाम ग्रेटर साकुलेशन,
दोस्रो नाम सिष्टीमिक साकुलेशन भन्छन् ।

हेआर्स, नेल्स, पेपिडामीस, कार्टिलेजेस र कर्नीयामा आ-
र्टरिज छैन ।

शरीरको ठुलो ठुलो आर्टरिजहरू फ्लेक्सरदिग्मा रहन्छ ।

आर्टरिजको सानू २ ब्रेञ्चेसहरूको डिष्टीव्यूशन हुँदा १ को
साथ १ मील्ल, तेस्को नाम आनाष्टोमोसिस, दोस्रो नाम इन्अ-
स्कलेशन भन्छन् । कोही आर्टरिज लोकेचर गर्दा येही आनाष्टो-
मोसिसबाटको ल्याटास्याल साकुलेशन हुन्छ ।

पाल्मनरि आर्टरीको बयान ।

यो हार्टको राईट भेन्ट्रीकलबाट भीन्सबाट लाङ्समा जान्छ ।

या २ इञ्च जती लामो हुन्छ । १ इञ्च र १ इञ्चको ६ भाग राईट भेन्ट्रीकलको वेसको लेफ्ट साईडबाट उठ छ, आवाटीको फ्रान्टमा रहन्छ । यो वोब्रिक भै अपवार्ड र व्याकवार्डदिग्मा जान्छ । पैहा आसीन्डिङ आवाटीको फ्रान्टमा गै लेफ्टदिग्मा जान्छ, तेसै ठाउँ बाट आवाटीको आर्नको आन्डर सफेसमा गै १ भाग हुन्छ । राईट एन्ड लेफ्ट पाल्मनरि आर्टरी १।१ हुन्छ, यो पाल्मनरि आर्टरीको बाइफर्केट हुने ठाउँ फीफ्थ, सीक्स्थ डर्सल भाटि-ब्रीको इन्टर भाटिब्रल साबुटेन्सको छेमेल्मा रहन्छ ।

पाल्मनरि आर्टरीको रिलेशन ।

यो पाल्मनरि आर्टरिज आसीन्डिङ आवाटीको साथ पेस्काडीयामको भीत्र रहन्छ ।

येस्को फ्रान्टमा सेकेन्ड इन्टर कष्टेल येस्पेसको आन्टीरियर येक्सट्रिमिटी रहन्छ र येसै ठाउँमा प्लुरा र लेफ्ट लाङ्स रहन्छ ।

येस्को बिहाईन्डमा आसीन्डिङ आवाटी र लेफ्ट अस्कल रहन्छ ।

येस्को राईट र लेफ्टमा अस्कलको आपेन्डिक्स र कोरोनरी आर्टरी रहन्छ ।

राईट पाल्मनरि आर्टरीको बयान ।

यो लेफ्ट भन्दा लाङ् र लार्ज हुन्छ । आसीन्डिङ आवाटी र सुपीरियर भिनाकाभाको पोष्टीरियरबाट येक्सटर्नल दिग्मा जान्छ र राईट लाङ्को रूटमा जान्छ र २ ब्रेञ्चस हुन्छ । यो २ मध्ये

१ ले लाङको अपर लोपलाई, १ ले लाङको लोवर लोपलाई सलाई
गछ । मिडिल लोपलाई अपर ब्रेश्वेसबाट १ ब्रेश्वेस फाटी सलाई
गछ ।

लेफ्ट पाल्मनरी आर्टरीको बयान ।

यो राईट भन्दा स्याल र सर्ट हुन्छ । डिस्निडङ आवाटीको
र लेफ्ट ब्रोङ्कसको फ्रान्टमा गै लेफ्ट लाङको रूटमा जान्छ । ये-
स्को २ ब्रेश्वेसले लेफ्ट लाङको १।१ लोपलाई सलाई गछ, यो
लेफ्ट पाल्मनरी आर्टरीको रूटबाट आवाटीको आर्चको वीलो-
सम्म १ सर्ट फाईवर्स कर्ड रहन्छ । नाम डाक्टस आर्टिस् कोसस
भन्छन् ।

आवाटीको बयान ।

यो अक्सिजेनेटेडब्लाट माने सफ्फा रगत सारा शरीरमा
लिधेर जान्छ । यो लेफ्ट भेन्ट्रीकलको अपरपार्टबाट उठेको हु-
न्छ । यस दुडुरिको गज १ इञ्च र १ इञ्चको $\frac{1}{2}$ भाग हुन्छ । यो के-
हो उठेर व्याकवार्ड र लेफ्ट दिग्मा आर्चमै लेफ्ट लाङको रूडको
आवभमा गै थोस्पाक्सको भीत्र गै भाटिब्रल कलमको लेफ्ट साई-
डमा रहन्छ । जाने बेलामा डायाफारमको आवाटिक वोपनिङ्ग दी-
येर आपडोमिनेल क्याभिटीमा जान्छ र फोर्थ लाम्बर भाटिब्रा-
सम्म गै राईट र लेफ्ट कमन् इलियाक आर्टरी हुन्छ यस हिसा-
पले आवाटीको ३ पोर्सन्स हुन्छ—

आसीन्डिङ्ग आकार्ताको रिलेक्शन ।

फ्रान्टमा—

पाल्मनोरि आर्टरी ?

राईट अरिक्कुलस आपेन्डिक्स ?

पेरोकार्डीयाम ?

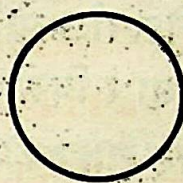
राईट प्लुरा ?

थाईमस ग्ल्यान्डको रिमेनिङ्ग पार्ट ?

राईट साईडमा—

सुपीरियर भीनाकाभा ?

राईट अरिकल ?

लेफ्ट साईडमा—

पाल्मनोरि आर्टरी ? र

येस्को ब्रेञ्जेस ?

बीहार्डिन्डमा—

राईट लाङ्को रुट ?

लेफ्ट अरिकल ?

हार्टलाई सफाई गर्ने र राईट र लेफ्ट कोरोनरी आर्टरी ।
यो सेमीलुनर भाल्व रहने फ्री मार्जीनको आवभवाट उठेको छ ।

राईट कोरोनरी आर्टरीको घयान ।

यो कागको प्वाखको फेदको ढुङ्गरी जत्ती ठुलो हुन्छ । यो फर्वाडिदिग्मा गै पाल्मनोरि आर्टरी र राईट अरिकल आपेन्डिक्सको बीचमा गै वोब्लिक भै हार्टको राईट साईडमा राईट अरिकलको र राईट भेन्ट्रीकलको बीचमा जो ग्रुभ छ तसैबाट जान्छ, येस्को र ब्रेञ्जेस हुन्छ । लेफ्ट कोरोनरी आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । स्माल ब्रेञ्जेस धेरै हुन्छ ।

लेफ्ट कोरोनरी आर्टरीको बयान ।

राईट कोरोनरी आर्टरी भन्दा लार्ज हुन्छ । यो फर्वार्डदिग्मा गै पाल्मनोरी आर्टरी र लेफ्ट अरिस्कुलर आपेन्डिक्सको बीचमा गै २ ब्रेञ्चस हुन्छ । राईट कोरोनरी आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसि हुन्छ ।

ट्र्यान्सभर्स आवाटीको बयान ।

येस्को दोलो नाम आर्न आफ दी आवाटी भन्छन् । यो राईट साईडको सेकेन्ड कन्ट्रोएनार्ल आर्टिकुलेशनबाट शुरू हुन्छ र बाहिने साईडबाट बाजादिग्मा र विफोरदेखि व्याकवार्डदिग्मा गै फोर्थ डर्सल भाटिब्राको लेफ्ट साईडको लोवर वर्डरसम्म जान्छ ।

ट्र्यान्सभर्स आवाटीको रिलेशन ।

आस्टीरियेर साईडमा—

प्लुरि	?
लाङ्सको थोरै हिस्सा	?
थाईमस ग्ल्यान्डको थोरै हिस्सा	?
लेफ्ट न्युमोग्याष्ट्रिक नाभ	?
लेफ्ट फ्रेनिक नाभ	?
लेफ्ट सुपीरियेर कार्डियेक नाभर्स	?
लेफ्ट सुपर इन्टर कष्टल भेन	?

आवभसा—

लेफ्ट इनोमिनेट भेन ?
इनोमिनेट आर्टरी ?
लेफ्ट कोरोटिड आर्टरी ?

प्रीलोमा—

पाल्मनरि आर्टरीको
वाइफर्केशन ?
डाक्टस आर्टिरीब्रोसस ?

लेफ्ट साबुक्केभियान

लेफ्ट ब्रोङ्कस १

आर्टरी

लेफ्ट रेकारेन्ट लेरि-

स्त्रियाल नार्भ १

पोष्टीरियर सर्फेसमा—

ट्रेकिया १

सुपरफिसियाल कार्डीयक एक्सस १

डिकार्डीयक्स एक्सस १

इस्वफेगस १

थोस्पासिक डाक्ट १

लेफ्ट रेकारेन्ट लेरिस्त्रियाल नार्भ १

ट्र्यान्सभर्स आवार्टाको ब्रेञ्जेस ।

१ इनोमिनेट आर्टरी ।

येसबाट—

राइट कमन केरोटिड आर्टरी १

राइट साबुक्केभियान आर्टरी १

२ लेफ्ट कमन केरोटिड आर्टरी ।

३ लेफ्ट साबुक्केभियान आर्टरी ।

इनोमिनेट आर्टरीको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम ब्रेकियो किफ्यालिक आर्टरी भन्छन् ।
यो आवार्टाको आर्नबाट आउने ब्रेञ्जेसहरू मध्ये यो ठुलो हुन्छ ।
सेकेन्ड राईट कष्टल कार्टिलेजेसको अपर वर्डरको लेभेलदेखि वो-
ब्रिक भै उठेर राईट घातर्नो क्लाभिक्युलर आर्टिकुलेशनको अपर व-

डरसम्म गै २ हागा हुन्छ ।

साईट कमन् करोटिड आर्टरी ?

साईट साबुहेभियान आर्टरी ?

येस्को लेन्थ माने लामो ? इअ देखि २ इअी हुन्छ ।

येस्को रिजेशन ।

फ्रान्टमा—

घाईनाम १

घानो हायेड र १

घानो थाइरयेड मासलस १

थाइमस गल्यान्डको बाकी भाग १

लेफ्ट इनोमिनेटर १

साईट इन्फीरियर थाइरयेड भेन्स १

साईट न्युमोग्याष्टिक नाभवाट

आयाको इन्फीरियर सर्भाइक-

ल कार्डियक ब्रेञ्जेस १

लेफ्ट साईडमा—

थाइमसगल्यान्डको

बाकी हिस्सा १

लेफ्ट करोटिड आर्टरी १

लेफ्ट इन्फीरियर था-

इरयेड भेन १

साईट साईडमा—

साईट इनोमिनेट भेन १

साईट न्युमोग्याष्टिक

नाभ १

बीहाईन्डमा—

ट्रैकिया १

यो आर्टरीको ब्रेञ्चेस ।

यो सबैमा छैन, कोही २ को १।२ हुन्छ । १ रहै छ भने नाम थाइराइडियाइमा, यो ब्रेञ्चेस थाइरयेड बाडीको लोवर पार्टमा हुन्छ । यस्तो यही थाइरयेड बाडीलाई सल्लाई गर्छ । २ थाइमिक ब्रेञ्च, दोस्रो नाम ब्रोड्रियाल ब्रेञ्च ।

हेड एन्ड नेकको आर्टरिज ।

कमन् केरोटिड आर्टरी र यसैको २ ब्रेञ्चेसले नाम येक्स-टर्नल केरोटिड आर्टरी १ इन्टर्नल केरोटिड आर्टरी १ हरूले सल्लाई गर्छ ।

येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीले हेड नेक र फेस्को सुपरफिसियाल पार्टसलाई सल्लाई गर्छ ।

इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीले केनियाल क्याभिटीको भित्र रहने जो ब्रेन छ तेसलाई सल्लाई गर्छ ।

कमन केरोटिड आर्टरीको बयान ।

राइट कमन केरोटिड आर्टरी इनोमिनेट आर्टरीबाट राइट घाँटी क्लाभिक्युलर आर्टिकुलेशनको बीहाईन्ड र अपर वर्डरबाट उठेको छ ।

लेफ्ट कमन केरोटिड आर्टरी आवाटीको आर्चको सब भन्दा उच्चा जगाबाट उठेको छ, यही हिसाबले राइट भन्दा लेफ्ट कमन केरोटिड आर्टरी लड् हुन्छ, यस्तो अरिजिन थोस्याक्सबाट हुन्छ । यो लेफ्ट कमन केरोटिड आर्टरीको जुन हिस्सा आवाटीको आर्चदेखि लेफ्ट घाँटी क्लाभिक्युलर आर्टिकुलेशनसम्म रहन्छ ।

येसको थोन्यासिक पोर्सनको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

घानाँम १

घानाँ हायेड र १

घानाँ थाइरयेड मासल्स १

लेफ्ट इनोमिनेट भेन १

थाइमस गल्यान्डको बाकी हिस्सा १

इन्टर्नलमा—

इनोमिनेट आर्टरी १

इन्फीरियर थाइरयेड

भेन १

थाइमस गल्यान्डको

बाकी भाग १

येक्सटर्नलमा—

लेफ्ट न्युमोग्यास्ट्रिक

नार्भ १

लेफ्ट प्लुरा १

लेफ्ट लाङ १

लेफ्ट साब क्लेभियान

आर्टरी १

बीहाईन्डमा—

ट्रैकिया १

इस्वोफेगास १

थोस्पासिकडाक्ट १

नेकमा यो २ कमन केरोटिड आर्टरिजको बयान एकै छ ।

यो २ कमन केरोटिड आर्टरी घानाँ क्लाभिक्युलर आर्टि-
क्युलेशनको बीहाईन्डदेखि बोब्लिक भै अपवार्डदिग्मा गै थाइरयेड
कार्टिलेजको अपर वर्डरको लेभेलसम्म र फोर्थ सर्भाइकल भार्टि-
ब्रासम्म जान्छ । यस ठाउँमा यो आर्टरीको २ ब्रेञ्चस हुन्छ, नाम
येक्सटर्नल केरोटिड १ र इन्टर्नल केरोटिड आर्टरिज १ ।

नेकको लोवर पार्टमा २ कमन केरोटिड आर्टरीको फराक हुन्छ, येहि फराकको बीचमा ट्रेकिया रहन्छ । नेकको अपर पार्टमा र यो २ कमन केरोटिड आर्टरिजको बीचमा थाइरयेड बाडी ले-रिड्स र फेरिड्स रहन्छ । कमन केरोटिड आर्टरी जुन सीडमा रहन्छ । यो डीप सर्भाइकल फ्यासियाले बन्छ । यो सीड भीत्र इन्टर्नल जुगुलर भेन, न्युमोग्याट्रिक नार्भ, कमन केरोटिड आर्टरी रहन्छ, बीच र पोष्टीरियेस्मा न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ । इन्टर्नलमा कमन केरोटिड आर्टरी । येक्सटर्नलमा इन्टर्नल जुगुलर भेन रहन्छ ।

नेकको लोवर पार्टमा र राइट साइडमा, येही इन्टर्नल जुगुलर भेनको र कमन केरोटिड आर्टरीको बीचमा केहि फराक रहन्छ । तर लेफ्ट साइडमा यो २ कमन केरोटिड आर्टरिज र जुगुलर भेनको निजारमा रहन्छ । कसै कसैको येहि लेफ्ट साइडमा कमन केरोटिड आर्टरीको माथी येहि भेन रहन्छ, येस हिसापले येस ठाउँमा अपारेशन गर्दा होइयारसँग गर्नु ।

२ कमन केरोटिड आर्टरिजको नेकको पोर्सन्सको रिबेन्शन्स ।

फ्रान्टमा—

इन्टेगुमेन्ट	१
सुपरफिसियाल फ्यासा	१
डीप सर्भाइकल फ्यासा	१
प्ल्याटिसमा मायोडिस	१
एनोम्याष्टयेड	१

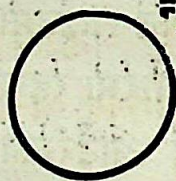
घानोहायेड	१
घानोथाईरयेड	१
बोमोहायेड	१
डिसेन्डेन्स र	१
कम्युनिकयान्स हाईयो ग्लोसाई नाभ १	
घानोम्याष्टयेड आर्टरी	१
सुपीरियेर थाईरयेड भेन	१
मिडिल थाईरयेड भेन	१
आन्टीरियेर जुगुलर भेन	१

इन्टर्नलमा—

वेक्सटर्नलमा—

ट्रेकिया	१
थाइरयेड ग्ल्यान्ड	१
रेकारेन्ट लेरिञ्जियाल	
नाभ	१
इन्फीरियेर थाइरयेड	
आर्टरी	१
रेकारेन्ट लेरिञ्जि-	
याल नाभ	१

इन्टर्नल जुगुलर भेन १
न्युमोग्याष्ट्रिक नाभ १

विहाईन्डमा—

लाङ्गसकोलाई मासल	१
रेक्टस क्याफिटिस आन्टाईकस मेजर	१
सिम्याथाटिक नाभ	१
इन्फीरियेर थाइरयेड आर्टरी	१

रेकारेन्ट लेरिञ्जियाल नाभ

१

येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीको बयान ।

यो थाईरयेड कार्टिलेजेसको अपर वर्डर देखी शुरू हुन्छ । थोरै काभर्ड भै अपवार्ड र फर्वार्डदिग्मा जान्छ र फेरी व्याकवार्ड दिग्मा गै लोवारजको कन्डाईलको नेक र येक्सटर्नल मियेटसको बीचसम्म गै वाईफरकेट हुन्छ । नाम १ टेम्पोरल आर्टरी । १ इन्टर्नल म्याक्सिलरि आर्टरी ।

यो येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरी नेकको उपर जादा सानु २ हुदै जान्छ । यो आर्टरी नेकमा सुपरफेसियाल भै रहन्छ । इन्टर्नल केरोटिड आर्टरी डीप हुन्छ ।

येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरी र इन्टर्नल केरोटिड आर्टरी, शुरू भयाको ठाउँमा इन्टर्नल भन्दा येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरी सुपर फेसियाल हुन्छ ।

यो येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरी ३ कुनिजाँ जगामा रहन्छ । यो जगाको बीहाईन्डमा, घानो म्याष्टयेड । वीलोमा, वोमोहायेड । आवभमा, डाइगष्ट्रिकको पोष्टीरियर बेली र घानोहायेड मासल्स रहन्छ र ट्राईयाङ्गुलर जगा बन्द छ ।

येस्को रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

स्कीन	१
सुपरफेसियाल फ्यासा	१
प्ल्याटिसमा मायोडिस	१

डीप फेसिया	१
घार्नो म्याष्टयेडको आन्टीरियेर वर्डर	१
हाईयो ग्लोस्याल नार्भ	१
लीङ्ग्याल भेन र	१
फेसियाल भेन	१
डाइगष्ट्रिक मासल	१
ष्टाइलो हायेड मासल	१
फेसियाल नार्भ	१
टेम्पोरल म्याक्सिलरि भेन समेत	
पेरोटिड ग्ल्यान्ड	१

इन्टर्नलमा—

हायेड बोन	१
फेरिड्स	१
सुपरफिसियाल नार्भ	१
पेरोटिड ग्ल्यान्ड	१
लुवारजको रेमास	१

येक्सटर्नलमा—

इन्टर्नल केरोटिड	
आर्टरी	१

बीहार्डिन्डमा—

सुपीरियेर लेरिञ्जियाल नार्भ	१
ष्टाइलो ग्लोसस मासल	१
ष्टाइलो फेरिञ्जियास मासल	१
ग्लोसो फेरिञ्जियाल नार्भ	१
पेरोटिड ग्ल्यान्ड	१

येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीको

ब्रेञ्चेस ८ हुन्छन् ।

आन्टीरियेरबाट—

सुपीरियेर थाईरयेड आर्टरी	१
लीङ्गुयाल आर्टरी	१
फेसियाल आर्टरी	१

पोष्टीरियेरबाट—

अक्सिपिटल आर्टरी	१
पोष्टीरियेर अरिक्कुलर आर्टरी	१

आसीन्डिङ्बाट—

आसीन्डिङ् फेरिजियाल आर्टरी	१
----------------------------	---

टार्मिनेलबाट—

सुपरफेसियाल टेम्पोरल आर्टरी	१
इन्टर्नल म्याक्सिलरि आर्टरी	१

सुपीरियेर थाईरयेड आर्टरीको बयान ।

यो येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीबाट आयाको पैह्ला नम्बर ब्रेञ्च हो, यो हायेड बोनको ग्रेट कर्नुको वीलोबाट नीस्केको छ अथवा अरिजिन हुन्छ । यो अरिजिन भयाको ठाउँमा सुपरफेसियाल हुन्छ । ई स्कीनफ्यासा प्ल्याटिसमा काटदा मील्छ ।

यो आर्टरी डाउनवार्ड फर्वाडिदिग्मा काभर्ड भै थाईरयेड बाडी वा ग्ल्यान्डलाई सप्लाइ गर्छ । जानेबाटामा जो मासल्स छ अ-

र्थात् घार्नेहायेड, बोमोहायेड र घार्नेथाइरयेडलाई यो आर्टरीले सफाई गरी जान्छ ।

यो सुपीरियेर थाइरयेड आर्टरी, दोस्त्रा सुपीरियेर थाइरयेड आर्टरी र इन्फीरियेर थाइरयेड आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

यो माथी लेखियाको पोष्टाई गर्ने बाह्रैक अरु ४ ब्रेञ्चेस हुन्छन् ।

येस्को नाम—

१ हायेड आर्टरी, दोस्त्रो नाम इन्का हायेड आर्टरी ।

२ सुपरफिसियाल डिस्सिडिङ ब्रेञ्चेस, दोस्त्रो नाम घार्ने म्याष्टयेड आर्टरी ।

३ सुपीरियेर लेरिञ्जियाल आर्टरी ।

४ क्रीको थाइरयेड आर्टरी ।

१ हायेड आर्टरीको बयान ।

यो हायेड बोनको इन्फीरियेर वर्डरमा रहन्छ र इन्वार्डदिग्मा जान्छ । यो दोस्त्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ र थाइरोहायेड मासललाई सफाई गर्छ ।

२ सुपरफिसियाल डिस्सिडिङ ब्रेञ्चेसको बयान ।

यो कमन केरोटिड आर्टरीको सीडको माथी गै डाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा जान्छ, येसले घार्ने म्याष्टयेड मासल र इन्टे-गुमेन्टलाई सफाई गर्छ ।

३ सुपीरियेर लेरिञ्जियाल आर्टरीको बयान ।

यो थाइरोहायेड मासलको विलोमा र सुपीरियेर लेरिञ्जियाल नार्भको साथ रहन्छ । येसैले थाइरयेड मेम्ब्रेनलाई छिद्र गर्छ ।

र लेरिड्सको मासललाई र म्युकस मेम्ब्रेन, ग्ल्यान्डलाई सप्लाई गर्छ । यो दोस्त्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

४ क्रीको थाईरयेड आर्टरीको बयान ।

यो क्रीको थाईरयेड मेम्ब्रेनको आवभवाट जान्छ र दोस्त्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

लीङ्गुयाल आर्टरीको बयान ।

यो आर्टरी येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीको अरु ब्रेञ्चेस मध्ये सुपीरियर थाईरयेड आर्टरीको र फेसियाल आर्टरीको बीचबाट यो हागा फाटेको छ ।

यो वोब्लिक भै अपवार्डदिग्मा जान्छ र हायेड बोनको ग्रेट कर्नुको इन्वार्डदिग्मा जान्छ, फेरि कार्ड भै डाउनवार्ड र फर्वाडदिग्मा जान्छ र यसै ठाउँको आवभमा हाईयोग्लोसाई नार्भ रहन्छ ।

यो आर्टरी डाइगष्ट्रिक, एड्रलोहायेड र हायोग्लोसस मासल्सको मुनिबाट गै टाङको मुनिबाट टीपसम्म जाँदा, नाम रेनाई आर्टरी भनीन्छ ।

यो आर्टरीको रिलेशन ।

येस्को वोब्लिक पोर्सन, सुपरफेसियालमा रहन्छ । मिडिल कन्स्ट्रक्ट आफ दी फेरिड्सको आवभमा यो आर्टरी रहन्छ, यो आर्टरी नेकको फेसियाको र प्ल्याटिसमाको तल रहन्छ ।

यो आर्टरीको मिडिल पोर्सन, मिडिल कन्स्ट्रक्टरको साथी रहन्छ । डाइगष्ट्रिक, एड्रलोहायेड र हायोग्लोसस मास-

हृत्को वीलोमा रहन्छ ।

यो आर्टरीको बाकी पोर्सन । हायोग्लोसस र जिनियोहायो-
ग्लोसस मासल्सको बीचमा रहन्छ ।

येस्को रेनाई आर्टरी भयाको पोर्सन । टाडको आन्डर सर्फे-
समा र टोपमा रहन्छ ।

यो आर्टरीको ब्रेञ्जेसको नाम ।

१ हैड आर्टरी ।

२ डर्सेलिस लीङ्गुई आर्टरी ।

३ साव् लीङ्गुयाल आर्टरी ।

४ रेनाइन आर्टरी ।

१ हैड आर्टरीको बयान ।

येस्को दोस्त्रो नाम सुप्राहायेड, यो हायेड बोनको अपर
पार्टबाट जान्छ र येसै ठाउँको मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ । यो दो-
स्त्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

२ डर्सेलिस लीङ्गुई आर्टरीको बयान ।

यो हायोग्लोसस मासल्सको वीलोमा रहन्छ । टाङ्को डर्सी-
मसम्म जान्छ, येस्ले म्युकस मेम्ब्रेन, टन्सील, सप्टप्यालेट र
येपिग्लाइडिसलाई सप्लाइ गर्छ र यो दोस्त्राको साथ आनाष्टोमो-
सिस हुन्छ ।

३ साव् लीङ्गुयाल आर्टरीको बयान ।

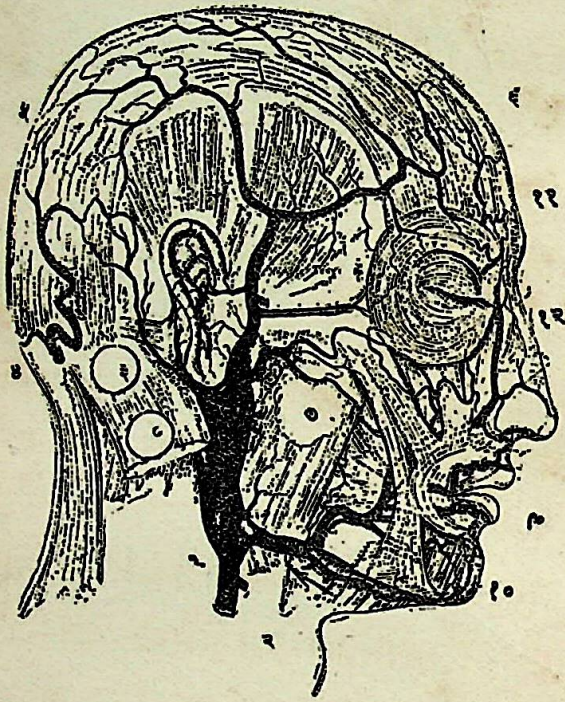
यो फर्वार्ड र आउटवार्डदिग्मा गै साव् लीङ्गुयाल ग्ल्यान्ड-
लाई सप्लाइ गर्छ र यो आर्टरीले माइलो हायेड मासल र तेस्को

नं ७० राइट साइड नेक को आर्टोरी हरुको सार्जिकल एनाटमि ।

१ कमन केरटिड । ३ एक्स्टर्नाल केरटिड । ३ फे सियाल । ४
वोमोहाइयड को एण्टरियारवेलि । ५ वोमोहाइयड को पष्टरियारवेलि ।
६ ट्रेकिया । ७ अकसिपिटाल । ८ पोष्टि अरिक्विडलार । ९ टेम्पोराल
१० भेगास । ११ फ्रेणिक ।

नं ७१ फेसर प्वाल्लूको आर्टारि ।

१ अकसिपिटाल । २ फेसियाल । ३ पोष्टि अरिक्डलार । ४
अकसिपिटाल । ५ पोष्टि टेम्पोराल । ७ मासेटार । ८ एनो^०माष्टयड ।
९ सुपिरियर करोनारि । १० इनफिरियर करोनारि । ११ एंगिडलार
१२ लेटारालिस नेसाइ ।

नजीकमा रहने मासल्स, माउथको म्युकस मेम्ब्रेन र गान्सको म्युकस मेम्ब्रेनलाई सफाई गर्छ र यो आर्टरी दोस्त्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

४ रेनाइन आर्टरीको बयान ।

यो टाङ्को आन्डर सर्फेसबाट गै टिपसम्म पुग्छ र दोस्त्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

फेसियाल आर्टरीको बयान ।

यो आर्टरी लीडुयाल आर्टरीको आवभबाट उठेको छ । यो वोब्लिक भै अपवार्डदिग्मा गै डाइगष्ट्रिक र एडलोहायेड मासल्सको मुनि रहन्छ । फेरि यो आर्टरी फर्वार्डदिग्मा गै लुवारजको बाडीको तल रहन्छ । यो ठाउँमा साव् म्याक्सिलरि ग्ल्यान्डको पोष्टोरियेर सर्फेसमा देखिन्छ । यो अघी लेखियाको आर्टरीको हिस्सालाई सर्भाइकल पार्ट भन्छन ।

फेरि यो आर्टरी काभर्ड भै अपवार्डदिग्मा गै लुवारजको बाडीमा जाहाँ म्यासिटर मासलको आन्टीरियेर इन्फीरियेर आङ्गल रहन्छ तेसै ठाउँबाट गै फर्वार्ड र अपवार्डदिग्मा गै गालार माउथको आङ्गलमा जान्छ । फेरि अपवार्डदिग्मा गै नोचको साइडमा र आईको इन्टर दिग्मा गै आङ्गुलर आर्टरी भै सेस हुन्छ ।

यो आर्टरीको रिलेशन ।

यो आर्टरी नेकको अरिजिन भयाको ठाउँमा सुपरफेसियाल भै रहन्छ । इन्टेगुमेन्ट, प्ल्याटिसमा फ्यासियाहरूले काभार गर्छ ।

यो आर्टरी फेसमा जाहाँ लुवारजको बाडीको माथीबाट फेसमा जान्छ, तेसै ठाउँबाट यो आर्टरी सुपरफेसियाल हुन्छ । प्ल्याटिसमा र फ्येसिया काटदा यो आर्टरी पाइन्छ, तेस ठाउँमा हातले छाम्दा चल्छ ।

फेसियाल आर्टरीको साथ फेसियाल भेन साथ २ रहन्छ ।

फेसियाल नार्भ, यो आर्टरीको आवभबाट जान्छ ।

इन्फ्रा अर्बिटल नार्भ, यो आर्टरीको वीलोमा रहन्छ ।

फेसियाल आर्टरीको ब्रेञ्चेसको नाम ।

यो २ किसिमको हुन्छ—

सर्भाइकल ब्रेञ्चेस ?

फेसियाल ब्रेञ्चेस ?

सर्भाइकल ब्रेञ्चेहरूको नाम ।

१ इन्फोरियेर प्यालेटाइन, दोस्रो नाम आसीन्डिङ प्याले-
टाइन आर्टरी ।

२ टङ्सिलार आर्टरी ।

३ साब म्याक्सिलरी आर्टरी ।

४ साब म्यान्टल आर्टरी ।

५ मास्कुलार आर्टरी ।

फेसियाल ब्रेञ्चेसको नाम ।

१ मास्कुलार आर्टरी ।

२ इन्फोरियेर लेरिञ्जियाल आर्टरी ।

३ इन्फोरियेर करोनरी आर्टरी ।

४ सुपीरियेर करोनरी आर्टरी ।

५ ल्याटास्पालिस नेजाई आर्टरी ।

६ आङ्गुलार आर्टरी ।

फेसियालको सर्भाइकल ब्रेञ्चेस मध्ये

१ इन्फीरियर प्यालेटाईन

अथवा

आसीन्डिङ्ग प्यालेटाई आर्टरीको बयान ।

येस्को ५ ब्रेञ्चेस हुन्छ—

यो ष्टाइलोगोसस र ष्टाइलो फेरिञ्जियास मासल्सको बीच-बाट गै फेरिङ्सको आउटर साईडमा जान्छ र फेरि सुपीरियर कन्स्ट्रक्टर र २ इन्टर्नल टेरिगयेड मासल्सको बीचबाट गै स्कालको वेससम्म पुग्छ र यो आर्टरीले यो मासल्स र टङ्सिल प्टेसियान्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

यो आर्टरी लीभेन्टर प्यालेटाई मासलको नजीक गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । पैह्ला ब्रेञ्चेसले सफ्ट प्यालेट र प्यालेटाइन ग्ल्यान्डलाई सप्लाइ गर्छ । येस्को दोस्त्राको साथ र इन्टर्नल म्याक्सिलरी आर्टरीको पोष्टीरियर प्यालेटाइन ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

दोस्त्रा ब्रेञ्चेसले टङ्सिललाई सप्लाइ गर्छ र टङ्सिलार आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

२ टङ्सिलार आर्टरीको बयान ।

यो इन्टर्नल टेरिगयेड र ष्टाइलोगोसस मासल्सको बीच-बाट गै फेरिङ्सको साईडमा जान्छ र सुपीरियर कन्स्ट्रक्टर मासललाई प्वालपारे र टङ्सिल र टाङ्को रुटलाई सप्लाइ गर्छ । आसीन्डिङ्ग प्यालेटाईन आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

३ साब म्याक्सिलरि आर्टरीको बयान ।

येस्को ३।४ ब्रेञ्चेस हुन्छ । साब म्याक्सिलरि ग्ल्यान्डलाई सफ्लाई गर्छ ।

४ साब म्यान्टल आर्टरीको बयान ।

यो सर्भाइकल ब्रेञ्चेस मध्ये ठुलो हुन्छ । फेसियाल आर्टरी जुन ठाउँमा लुवारजको वेससम्म पुग्छ तेसै ठाउँबाट साब म्यान्टल आर्टरी उठ्छ । यो फर्वाडिङ्मा माइलोहायेड मासलको साथैबाट गै लुवारजको बाडोको वीलो र डाइगष्ट्रिकको तल-सम्म जान्छ र यो मासललाई सफ्लाई गर्छ, फेरि यो चीनको सी-म्फाइसिससम्म गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ—

सुपरफेसियाल ?

डीप ?

सुपरफेसियाल ब्रेञ्च । इन्टेगुमेन्ट र डीप्रेसर लेबियाई इन्फोरियेरिसको बीचबाट जान्छ र थैही मासललाई सफ्लाई गर्छ र इन्फोरियेर लेबियाल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

डीप ब्रेञ्च । डीप्रेसर लेबियाई इन्फोरियेरिस र बोनको बीचबाट जान्छ, लीपलाई सफ्लाई गर्छ र इन्फोरियेर लेबियाल र मेन्टल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

५ मास्कुलर ब्रेञ्चको बयान ।

यो इन्टर्नल टेरिगयेड, ट्राइलोहायेड, म्यासिटर र वाक्सि-नेटर मासललाई सफ्लाई गर्छ ।

फेसियाल आर्टरीको फेसियाल ब्रेञ्चेस मध्ये

इन्फीरियर लेबियाल आर्टरीको बयान ।

यो आर्टरी, डीप्रेसर आङ्गलओरिसको तलमा रहन्छ र यो मासल र लोवर लीपको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ । यो इन्फीरियर कोरोनरी फेसियालको साबूमेन्टल ब्रेञ्चेस र इन्फीरियर डेन्टल आर्टरीको मेन्टल ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ये०को इन्फीरियर कोरोनरि आर्टरीको बयान ।

यो फेसियाल आर्टरी माउथको आङ्गलबाट जादा, येही ठाउँबाट छुट्टिन्छ र यो अपवार्ड र इन्वार्डदिग्मा गै डिप्रेसर आङ्गुलीओरिसको मुनिबाट गै फेरि अब्बिक्युलेरिस ओरिसको भीत्रबाट जान्छ र फेरि यो मासल र लोवर लीपको म्युकस मेम्ब्रेनको बीचबाट गै दोस्त्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

यो आर्टरीले लोवर लीपको अरु मासलस र लेबियाल ग्ल्यान्ड म्युकस मेम्ब्रेनलाई सप्लाइ गर्छ र इन्फीरियर लेबियाल आर्टरी र इन्फीरियर डेन्टल आर्टरीको मेन्टल ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

कोरोनरि आर्टरीको बयान ।

यो म्युकस मेम्ब्रेन र अब्बिक्युलेरिस ओरिसको बीचमा र अपर लीपमा रहन्छ । येस्को दोस्त्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । येस्ले अपर लीपलाई सप्लाइ गर्छ ।

येस्को २।३ ब्रेञ्चेस हुन्छ—

१ को नाम इन्फीरियर आर्टरी आफ दी सेप्टम । यो नोजको सेप्टममा जान्छ ।

२ को नाम आर्टरी आफ दी येला । येस्ले नोचको येलाई सप्लाइ गर्छ ।

ह्याटान्यालीस नेजाई आर्टरीको बयान ।

फेसियाल आर्टरी नोचको साइडमा फाटेर जानेलाई ह्याटान्यालीस नेजाई भन्छन । यो इन्वार्डदिग्मा गै लीभेटर लेबियाई सुपीरियेरिस आलीकुई नेजाई मासलको मुनिमा रहन्छ ।

येस्ले नोचलेयार डर्सांमलाई सप्लाइ गर्छ, येस्को दोस्ता अप्थ्यालमिक आर्टरीको नेजल ब्रेञ्च । इन्फीरियेर आर्टरी आफ दी सेप्टम । आर्टरी आफ दी लेयार । इन्फ्रा अर्बिटलआर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

आङ्गुलर आर्टरीको बयान ।

फेसियाल आर्टरी जाहाँ सेस हुन्छ, तेसलाई आङ्गुलर आर्टरी भनिन्छ । यो अर्बिटको इन्टर आङ्गुलमा जान्छ । येस्को साथ १ ठुलो भेन हुन्छ, नाम आङ्गुलर भेन । यो आर्टरीले ह्याक्रिमेल स्पाकलाई र अर्बिक्गुलेरिस प्यालब्रेरमलाई सप्लाइ गर्छ ।

यो आर्टरी अप्थेलिमिक आर्टरीको नेजल ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

मास्कुलार ब्रेञ्चसको बयान ।

येस्ले म्यासिटर र वाक्सिनेटर मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ ।

अक्सिपिटल आर्टरीको बयान ।

यो येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीको पोष्टीरियेरपार्टबाट र जाहाँ बाट फेसियाल आर्टरी उठ छ, तेसैको उल्टा दिग्बाट उठछ

र डाइगष्ट्रिक मासलको लोवर मारजीनमा रहन्छ । येस्को अरि-
जिन भयाको ठाउँमा डाइगष्ट्रिकको पोष्टोसियर वेलिर घाइलोहायेड
मासल्सले काभार गर्छ । हाइयोगोसस नाभर्स बोहाईन्डदेखि
फर्बोर्डसम्म साथ र रहन्छ ।

यो आर्टरी अक्सिपिटल तर्फ जाने बेलामा, इन्टर्नल केरो-
टिड आर्टरी, इन्टर्नल जुगुलर भेन, न्युमोग्याष्ट्रिक नाभर्स र स्पा-
इनल आक्सेसोरि नाभर्सको माथीबाट जान्छ । त्याहाँबाट माथी
जाने बेलामा फेरि याटलासको ट्र्यान्सभर्स प्रसेस र म्याष्ट्रयेड
प्रसेसबाट उठी व्याकवार्डदिग्मा यो टेम्पोरल र अक्सिपिटल
बोनको ग्रुभबाट जान्छ । येही ठाउँमा यो आर्टरीलाई घाइलोम्या-
ष्ट्रयेड मासल र स्लिनियास, ट्र्याकिलोम्याष्ट्रयेड र डाइगष्ट्रिक
मासल्सले काभार गर्छ ।

यो आर्टरीको वीलोमा रेक्टस, ल्याटास्पालिस, सुपीरियर
ओब्लिक र कम्प्लेक्सस मासल्स रहन्छ ।

फेरी यो आर्टरी अपवार्डदिग्मा गै ट्र्यापिजियास र घानो-
म्याष्ट्रयेड मासल्स जाहाँ केनियाममा आटाचमेन्ट हुन्छ तेसै
ठाउँको फेसियामा प्वालपारे र बाङ्गो टेढो भै सब भन्दा स्कालको
भार्टिकल ठाउँसम्म जान्छ र धेरै हागा हुन्छ । यो बाङ्गो टिङ्गो
भयाको ठाउँमा, ग्रेट अक्सिपिटल र साब् अक्सिपिटल नाभर्सको
क्युटिनियास फाइलामेन्टको साथ साथ जान्छ ।

अक्सिपिटल आर्टरीको

ब्रञ्चेसको नाम ।

- १ मास्कुलार ब्रेञ्चेस ।
- २ एनोम्याष्टयेड आर्टरी ।
- ३ आर्टीक्युलर ब्रेञ्च ।
- ४ मेनिजियाल आर्टरी ।
- ५ आर्टीरियाप्रिन्सेप्स सर्भाइसिस ।

अक्सिपिटल आर्टरीको

मास्कुलार ब्रेञ्चेसको बयान ।

येस्ले डाइगष्टिक, एड्लोहायेड, स्लीनियास र ट्राकिलो म्याष्टयेड मासल्सलाई सफाई गर्छ ।

हेमद्धे एनोम्याष्टयेड आर्टरीको बयान ।

यो आर्टरीको साथ स्पाइनल आक्सेस्सरि नार्भ जान्छ ।
एनोम्याष्टयेड मासललाई सफाई गर्छ ।

हेमद्धे आर्टीक्युलर ब्रेञ्चको बयान ।

यो आर्टरीले कञ्चाको व्याकपार्टलाई सफाई गर्छ । यो आर्टरीबाट १ ब्रेञ्च उठ्छ र त्यो म्याष्टयेड फोरामेनबाट गै ड्युरामेटर र म्याष्टयेड सेल्सलाई सफाई गर्छ ।

हेमद्धे मेनिजियाल ब्रेञ्चको बयान ।

यो इन्टर्नल जुगुलर भेनको साथ फोरामेन ल्यासिरम पोष्टीरियसबाट गै ड्युरामेटर र स्कालको पोष्टीरियर फसालाई सफाई गर्छ ।

हेमद्धे आर्टीरियाप्रिन्सेप्स सर्भाइसिसको बयान ।

यो अक्सिपिटल आर्टरीको ब्रेञ्चेस मद्धे यो ठुलो ब्रेञ्चेस हो ।

यो नेकको व्याकपार्टमा गै २ पोर्सन्स हुन्छ—

१ सुपरफिसियाल पोर्सन ।

२ डीपपोर्सन ।

सुपरफिसियाल पोर्सन, स्प्लिनियास मुनो र तेसैलाई पार-फोरेटेड गरेर जान्छ र टोपीजियेसलाई सप्लाई गरी सुपरफिसियाल सर्भाइक्याल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

डीपपोर्सन, कम्प्लेक्सस सेमीस्पाइनेलिसकोलाई को बीचबाट जान्छ र भाटौं ब्रल ब्रेश्वेस र डीप सर्भाइकल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । यो आनाष्टोमोसिसले केरोटिड आर्टरी साब क्लेभियान आर्टरी लीकेचर गर्दाको ल्याटासाल साकुलेशन हुन्छ ।

पोष्टीरियर अरिक्युलर आर्टरीको बयान ।

यो येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीबाट जाहाँ एडलयेड प्रसेसको येपेक्स छ तेसै ठाउँबाट यो आर्टरी निकुन्छ । यो डाई-गन्ट्रिक र एडलोहायेड मासलसको आवभमा रहन्छ । फेरी यो पेरोटिड ग्ल्यान्डको मुनो र इयारको कार्टिलेजको र म्याष्टयेड प्रसेसको बीचको शुभबाट माथो गै २ ब्रेश्वेस हुन्छ—

१ अरिक्युलर ब्रेश्व

२ म्याष्टयेड ब्रेश्व

म्याष्टयेडप्रसेसमा न पुग्दै फेसियाल नाभ, यो आर्टरीको माथीबाट जान्छ । तेसै ठाउँमा वीलोबाट स्पाईनल आवसेस्सरि नाभ जान्छ ।

डाइगष्टिक एाईलोहायेड र एानोम्याष्टयेड मासलस र पेरो-
टिड ग्ल्यान्डलाई यो आर्टरीको ब्रेञ्चेसले सप्लाई गर्छ ।

यो बाहेक यो आर्टरीको अरु ३ ब्रेञ्चेस हुन्छन् ।

यो ३ ब्रेञ्चेसको नाम—

१ एाईलो म्याष्टयेड ।

२ अरिक्कुलर ।

३ म्याष्टयेड ब्रेञ्चेस ।

१ एाईलोम्याष्टयेड ब्रेञ्चेसको बयान ।

यो एाईलोम्याष्टयेड फोरामेनबाट गै टिम्पेनाम । म्याष्टयेड-
सेलस र सेमीसार्कुलर केनालहरूलाई सप्लाई गर्छ ।

यो मिडिल मेनिजियाल आर्टरीको पेट्रोजल ब्रेञ्चको १ हागा
जुन हागामा हायोटेस्फ्यालोपियाईमा जान्छ तसैको साथ आना-
ष्टोमोसिस हुन्छ ।

२ अरिक्कुलर ब्रेञ्चेसको बयान ।

यो इयारको बिहाईन्डमा रिट्राहेन्सअरे मासलको मुनि
रहन्छ । कानको कार्टिलेजको व्याकपार्टलाई सप्लाई गर्छ । सुपर-
फेसियाल टेम्पोरलको पोष्टीरियर ब्रेञ्चेस र आन्टीरियर अरिक्कु-
लर ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

३ म्याष्टयेड ब्रेञ्चेसको बयान ।

यो एानोम्याष्टयेड मासलको माथीबाट गैकन इयारको
बिहाईन्डसम्म जान्छ । यस्तो अक्सिपिटो फ्रान्टेलिस मासलको
पोष्टीरियर बेलीलाई सप्लाई गर्छ र अक्सिपिटल आर्टरीको साथ
आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

आसिन्डिड फेरिञ्जियाल आर्टरीको बयान ।

यो आर्टरी येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीको ब्रेञ्चेस मध्ये यो सब भन्दा स्याल र लड हुन्छ । येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीको अरिजिन जाहाँबाट हुन्छ तेसैको ३ इञ्च माथीबाट यो आर्टरीको अरिजिन हुन्छ ।

यो आर्टरी इन्टर्नल केरोटिड आर्टरी र फेरिङ्सको साइडको बीचबाट अपवार्डदिग्मा जान्छ र स्कालको वेसको आन्डर सर्फेसमा जान्छ र रेक्टस क्याफिटिस आन्टाइक्स मेजर मासलको माथी रहन्छ ।

येस्को ४ किसिमको ब्रेञ्चेस हुन्छ—

- १ प्रीभार्टिब्रल ब्रेञ्चेस ।
- २ फेरिञ्जियाल ब्रेञ्चेस ।
- ३ टिम्यानिक ब्रेञ्च ।
- ४ मेनिञ्जियाल ब्रेञ्च ।

१ प्रीभार्टिब्रल ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो धेरै साना साना हागा हुन्छ । रेक्टसक्याफिटिस, आन्टाइक्स र लाङ्गसकोलाई मासल र सिम्प्याथाटिक, हाइयोग्लोस्याल र न्युमोग्याष्ट्रिकनाभर्स र नेकको लिम्फ्याटिक ग्ल्यान्डलाई सप्लाइ गर्छ ।

आसिन्डिड सर्भाइकल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

२ फेरिञ्जियाल ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो ३।४ ओटा हुन्छ । येस्ले कन्स्ट्रक्टर मासल एक्सियान्ट्यु फेरिङ्सको भीत्रमा सफ्टप्यालेट र टङ्सिललाई सप्लाइ गर्छ ।

३ टिम्प्यानिक ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो टेम्पोरल बोनको पेटरस पोर्सनमा जो १ सानु फोरामेन छ तेहि फोरामेनबाट ग्लोसोफेरिञ्जियाल नार्भको टिम्प्यानिक ब्रेञ्चेको साथ जान्छ र टिम्पेनामको इन्नर वाललाई सफ्लाई गर्छ ।

४ मेनिञ्जियाल ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो सानु २ धेरै ब्रेञ्चेस हुन्छ । यो ब्रेञ्चेसले फोरामेन ल्या-सोराम पोष्टीरियेस फोरामेन ल्यासीस्याम मिडियाम र आन्टीरियेर कन्डिलयेंट फोरामेनबाट गै ड्युरामेटरलाई सफ्लाई गर्छ ।

सुपरफेसियाल टेम्पोरल आर्टरीको बयान ।

यो येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीको २ टार्मिनेल ब्रेञ्चेस मध्ये यो स्याल हुन्छ । पेरिटिडग्ल्यान्ड जाहाँ रहन्छ तेसै ठाउँबाट यो शुरू हुन्छ । लोवारजको कन्डाईलको नेक र येक्सटर्नल अडिटरी मिग्रेटसको बीचमा रहन्छ, फेरि यो जाइंगोमाको पोष्टीरियेर रूटको माथीबाट गै टेम्पोरल फ्यासामा २ ब्रेञ्चेस हुन्छ—

१ आन्टीरियेर टेम्पोरल ।

२ पोष्टीरियेर टेम्पोरल ब्रेञ्च ।

आन्टीरियेर टेम्पोरल ब्रेञ्च, फोर हैडको फर्वार्डदिग्मा जान्छ र तेसै ठाउँको मासल्स र इन्टेगुमेन्टलाई सफ्लाई गर्छ । सुप्राअर्बिटल र फ्रान्टल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

पोष्टीरियेर टेम्पोरल, आन्टीरियेर भन्दा लार्ज हुन्छ, अप-वार्ड र व्याकवार्डदिग्मा गै हैडको साईडमा जान्छ र टेम्पोरल

फेसियाको माथी रहन्छ । यसको दोस्रा साथ र पोष्टीरियर अरि-
क्युलर र अक्सिपिटल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । यो
आर्टरीको जुन २ ब्रेञ्चेस पेरोटिड ग्ल्यान्डरजको आर्टीक्युलेशन र
म्यासिटर मासललाई सप्लाइ गर्छ ।

यो २ ब्रेञ्चेस बाहेक अरु ३ ब्रेञ्चेस हुन्छन्—

१ ट्र्यान्सभर्स फेसियाल ।

२ मिडिल टेम्पोरल ।

३ आन्टीरियर अरिक्कुलर ब्रेञ्चेस ।

१ ट्र्यान्सभर्स फेसियालको कुरा ।

यो पेरोटिड ग्ल्यान्डको मुनिबाट जाहाँ सुपरफेसियाल टे-
म्पोरल आर्टरी जान्छ तसै ठाउँबाट यो उठेको छ । यो फेसमा
जान्छ र षटेन्सन्सडाक्टर जाइगोमाको लोवर वर्डरको बीचमा
रहन्छ । फेस्को येही ठाउँमा धेरै हागा हुन्छ । पेरोटिडग्ल्यान्ड
म्यासिटर मासल इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

फेसियाल, म्यासिटेरिक र इन्फ्राअर्बिटल आर्टरिजको साथ
आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

२ मिडिल टेम्पोरल आर्टरीको कुरा ।

यो जाइगोमेटिक आर्चको आवभदेखि उठछ, टेम्पोरल
फेसियालाई प्वालपारीकन टेम्पोरल मासललाई सप्लाइ गर्छ ।
इन्टर्नल म्याक्सिलरी आर्टरीको डीप टेम्पोरल ब्रेञ्चेसको साथ
आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

३ आन्टीरियर अरिक्कुलर ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो आर्टरीले इयारको आन्टीरियर पोर्सनलाई सप्लाइ गर्छ

र पोष्टीरियेर अरिक्कुलर आर्टरीको ब्रेञ्जेसको साथ आनाष्टोमो-
सिस हुन्छ ।

इन्टर्नल म्याक्सिलरी आर्टरीको बयान ।

येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरीको २ टर्मिनल ब्रेञ्जेस मध्ये
यो लार्ज हुन्छ । लोवारजको कन्डाइलको नेकको उल्टादिगबाट
उठछ, यो उठेको जगलाई पेरोटिड ग्ल्यान्डले काभार गर्छ ।

येस्को ३ पोर्सन्स हुन्छ—

१ म्याक्सिलरी पोर्सन ।

२ टेरिगयेड पोर्सन ।

३ स्फीनोम्याक्सिलरी ।

पैह्रा पोर्सनको नाम—

म्याक्सिलरी पोर्सनको कुरा ।

यो फर्वार्ड र इन्वार्डदिग्मा जान्छ, जको रैमास र इन्टर्नल
ल्याटास्याल लीगामेन्टको बीचमा रहन्छ । येही ठाउँमा अरि-
क्कुलो टेम्पोरल नाभको वीलोमा रहन्छ र इन्फीरियेर डेन्टल
नाभको माथीबाट जान्छ र येक्सटर्नल टेरिगयेड मासलको लोवर
वर्डरबाट जान्छ ।

दोस्त्रा पार्टको नाम—

टेरिगयेड पोर्सनको कुरा ।

यो वोब्रिक भै फर्वार्ड र अपवार्डदिग्मा जान्छ र येक्सटर्नल
टेरिगयेड मासलको आउटर सर्फेसमा रहन्छ । येही ठाउँमा येस-

लाई लोवारजको रेमास र टेम्पोरल मासलको लोवर पार्टले
काभार गर्छ ।

तेस्ला पार्टको नाम—

स्फीनोम्याक्सिलरी पोर्सनको कुरा ।

यो स्फीनो म्याक्सिलरी, फसा भीत्र गै येक्सटर्नल टेरिग-
येड मासलको २ हेड्सको बीचबाट गै टार्मिनेल ब्रेञ्च हुन्छ ।

म्याक्सिलरी पोर्सनको

ब्रेञ्चसको नाम ।

- १ टिम्यानिक ।
- २ डीप अरिक्युलर ।
- ३ मिडिल मेनिजियाल ।
- ४ स्खाल मेनिजियाल ।
- ५ इन्फीरियर डेन्टल ।

टेरिगयेड पोर्सनको

ब्रेञ्चसको नाम ।

- १ डीप टेम्पारल ।
- २ टेरिगयेड ।
- ३ म्यासिडेरिक ।
- ४ वाकल ।

स्फीनोम्याक्सिलरी पोर्सनको

ब्रेञ्चसको नाम ।

- १ आल्भीओलार ।

२ इन्फ्रा अर्विटल ।

३ पोष्टीरियेर प्यालेटाईन । दोस्रो नाम डिसेन्डिङ प्यालेटाईन ।

४ भिडियान ।

५ टेरिगोप्यालेटाईन ।

६ नेजोप्यालेटाईन । दोस्रो नाम स्फीनोप्यालेटाईन ।

इन्टर्नल म्याक्सिलरी आर्टरीको म्याक्सिलरी पोर्सनको

टिम्प्यानिक ब्रेञ्चको कुरा ।

यो ग्ल्यासिरीयान फिसरबाट भीत्र जान्छ र टिम्पेनाम र मेम्ब्रेना टिम्पेनाईलाई सप्लाइ गर्छ । भिटियान आर्टरी र इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको टिम्प्यानिक ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ऐ० ऐ०को डीप अरिक्युलर ब्रेञ्चको कुरा ।

यो टिम्प्यानिक ब्रेञ्चको साथ साथै उठेको छ । यो पेरो-टिड ग्ल्यान्डफो भीत्र जान्छ । येक्सटर्नल अडिटरी मियेटसको छाला र मेम्ब्रेनाटिम्पेनाईको आउटर सर्फेसलाई सप्लाइ गर्छ ।

ऐ० ऐ०को मिडिल मिनिस्त्रियाल ब्रेञ्चको कुरा ।

यो इन्टर्नल, ल्याटास्याल, लीगामेन्ट र कन्डाइलको नेकको बीचबाट उठेको छ र अरिक्युलो टेम्पोरल नार्भको २ रुट्सको बीचबाट जान्छ फेरि यो स्फीनायेड बोनको फोरामेन स्फीनोजमबाट केनियाम भीत्र जान्छ । यो भीत्र जाने ठाउँमा २ ब्रेञ्चेस हुन्छ—

१ आन्टीरियेर ब्रेञ्च ।

२ पोष्टीरियेर " ।

आन्टीरियेर ब्रेञ्च । पेराइटलको आन्टीरियेर इन्कीरियेर आङ्गलको शुभवाट जान्छ र धेरै साना २ ब्रेञ्चेस हुन्छ र ड्युरामेटर र क्रैनियामको इन्टर्नल सर्फेसको बीचमा जान्छ ।

पोष्टीरियेर ब्रेञ्च । टेम्पोरल बोनको स्कोवामास प्रोसर्नबाट र पेराइटल बोनको इन्टर्नल सर्फेसबाट जान्छ । क्रैनियामको र ड्युरामेटरको पोष्टीरियेर पार्टलाई सप्लाई गर्छ । यस्को दोस्त्राको साथ र आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर मेनिञ्जियाल आर्टिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

येस्को ई साथी लेखियाको आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर २ ब्रेञ्चेस बाहेक क्रैनियाममा अरु ४ ब्रेञ्चेस हुन्छ—

१ ग्यासीरियान ग्याङ्ग्लियानलाई सप्लाई गर्ने साना २ ब्रेञ्चेसहरू ।

२ पेट्रोजल ब्रेञ्च । यो हायेटस फ्यालोपियाई बाट जान्छ र फेसियाल नाभलाई सप्लाई गर्छ । पोष्टीरियेर अरिक्चुलर आर्टरीको टाइलोम्याष्टेड ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

३ अर्बिटलब्रेञ्चेस । यो स्फिनायेडल फिसरबाट भीत्र जान्छ । ल्याक्रिमेल र अपथ्याल्मिक आर्टरीको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

४ टेम्पोरल ब्रेञ्चेस । यो स्फिनायेडको ग्रेट उईडको फोरामिनाबाट जान्छ । डीपटेम्पोरल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

हे० हे०को स्नाल मेनिञ्जियाल ब्रेञ्चको कुरा ।

यो फोरामेन वोभेलीबाट स्नाल भीत्र जान्छ । ग्यासिरियान, ग्याङ्ग्लियान र ड्युरामेटरलाई सप्लाई गर्छ । येस्को १ ब्रेञ्च र

नेजलफसी सफ्ट प्यालेट र टन्सीललाई पनि सफ्लाई गर्छ ।

हे० हे०को इन्फीरियर डेन्टल आर्टरीको कुरा ।

इन्फीरियर म्याक्सिलाको रेमासको इन्जर साइडमा जो डेन्टल फोरामेन छ तेसबाट इन्फीरियर डेन्टल नाभको साथ साथै यो आर्टरी जान्छ । यो फाष्ट वाइकस्पिट टुथसम्म गै यस्को २ ब्रेञ्चेस हुन्छ—

१ इन्साइसर ब्रेञ्च ।

२ मेन्टल „ ।

१ इन्साइसरब्रेञ्च । इन्साइसर टिथको तल र सिम्फाइसिस-सम्म पुग्छ र यस्को दोस्नाको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

२ मेन्टलब्रेञ्च । मेन्टल फोरामेनबाट नाभको साथ निस्कन्छ । साबुमेन्टल इन्फीरियर लेबियाल र इन्फीरियर करोनरी आर्टरि-जको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

यो इन्फीरियर डेन्टल आर्टरीको अघी लेखियाको २ ब्रेञ्चेस बाहेक अरु फेरि २ ब्रेञ्चेस हुन्छन् ।

१ लीङ्ग्याल ब्रेञ्च ।

२ माईलोहायेड „ ।

लीङ्ग्यालब्रेञ्च । यो इन्फीरियर डेन्टल आर्टरीको अरिजिन भयाको ठाउँबाट उठ छ, लीङ्ग्याल नाभको साथ जान्छ र माउ-थको म्युकस मेम्ब्रेनलाई सफ्लाई गर्छ ।

माईलोहायेड ब्रेञ्च । यो माईलोहायेड शुभबाट जान्छ । माइ-लोहायेड मासलको आन्डरसर्फेसमा रहन्छ । यस्को डेन्टल र

इन्साईसर आर्टरिजको सानु २ ब्रेञ्चेस टिथको रुदसमा जान्छ र टिथको पाल्वलाई सफ्लाई गर्छ ।

इन्टर्नल म्याक्सिलरी आर्टरीको टेरिगयेड पोर्सनको

डीप टेम्पोरल ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो ब्रेञ्चेस २ हुन्छन्—

१ आन्टोरियेर ब्रेञ्च ।

२ पोष्टोरियेर ” ।

टेम्पोरल फसामा टेम्पोरलमासल र क्रेनियामको बीचमा रहन्छ । टेम्पोरल मासललाई सफ्लाई गर्छ । मिडिल टेम्पोरल आर्टरी र ल्याक्रिमेल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ऐ० ऐ०को टेरिगयेड ब्रेञ्चको कुरा ।

येसले टेरिगयेड मासललाई सफ्लाई गर्छ ।

ऐ० ऐ०को म्याक्सिलरी ब्रेञ्चको कुरा ।

यो सिगमाइड नचको माथीबाट गै म्यासिटर मासलको तलसम्म जान्छ र तेसै मासललाई सफ्लाई गर्छ । फेसियालको म्यासिटेरिक ब्रेञ्चेस र ट्र्यान्सभर्स फेसियाल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ऐ० ऐ०को वाकेल आर्टरीको कुरा ।

यो इन्टर्नल टेरिगयेड र जको रेमासको बीचबाट वाक्सि-नेटरको आउटर सर्फेससम्म जान्छ । फेसियाल आर्टरीको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इन्टर्नल म्याक्सिलरी आर्टरीको स्फीनोम्याक्सिलरी पोर्सनको

आल्मीबोलार आर्टरीको कुरा ।

येस्को दोस्तो नाम पोष्टीरियेर डेन्टलब्रेञ्च । यो स्फीनोम्याक्सिलरी फसाबाट उठ छ, पोष्टीरियेर डेन्टल केनालस भीत्र जान्छ र मोलार्स र वाईकसपिडस टिथ्स र आन्ट्राम र गाम्सलाई सप्लाई गर्छ ।

ऐ० ऐ०को इन्फ्राअर्बिटल आर्टरीको कुरा ।

यो सुपीरियेर म्याक्सिलरी नार्भको साथ इन्फ्रा अर्बिटल केनालबाट इन्फ्रा अर्बिटल फोरामेन भै फेसमा लिभेटर लेबियाई सुपीरियेरिस मासलको मुनिबाट जान्छ । यो इन्फ्रा अर्बिटल केनालबाट आउने बेलामा २ ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

पैहा हागा अर्बिटमा रहन्छ र इन्फीरियेर रेक्टस र इन्फीरिये वोब्रिक मासलस र ल्याक्रिमेल ग्ल्यान्डलाई सप्लाई गर्छ ।

दोस्तो आन्टीरियेर डेन्टल ब्रेञ्च । येस्ले आन्ट्रामको म्युकस मेम्ब्रेन र अपारजको फ्रान्ट टीथलाई सप्लाई गर्छ । फेसमा इन्फ्रा अर्बिटल आर्टरीको ब्रेञ्चेसहरूले ल्याक्रिमेल स्पाकलाई सप्लाई गर्छ । अप्थ्यालिमक, ट्र्यान्सभर्स फेसियाल र वाकेल फेसियाल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ऐ० ऐ०को डिसेन्डिङ प्यालेटाइन

अथवा

पोष्टीरियेर प्यालेटाइन आर्टरीको कुरा ।

यो मीकेल्स ग्याङ्ग्लियानको आन्टीरियेर प्यालेटाइन ब्रेञ्चको साथ पोष्टीरियेर प्यालेटाइन केनालबाट जान्छ र पोष्टीरि-

येर प्यालेटाइन फोरामेनबाट नीकृन्छ, फेरि हार्ड प्यालेटको आ-
लिभवोलार वर्डरको इन्नर साइडमा जो ग्रुभ रहन्छ तेसबाट गै
आन्टीरियेर प्यालेटाइन केनालसम्म पुग्छ, ताहाँबाट फोरामेन
अफटेन्सनबाट अपवार्ड गै नेजो प्यालेटाइन आर्टरीको साथ
आनाष्टोमोसिस हुन्छ । यसको ब्रेञ्चेसले गाम्स हार्ड प्यालेटको
म्युकस मेम्ब्रेन र प्यालेटाइन ग्ल्यान्डलाई सप्लाइ गर्छ ।

ऐ० ऐ०को भिडियान ब्रेञ्चको कुरा ।

यो भिडियान केनालबाट भिडियान नार्भको साथ जान्छ ।
फेरिङ्स र युष्टेसियान्द्यु र टिम्पेनाईलाई सप्लाइ गर्छ । आन्टी-
रियेर टिम्प्यानिक आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ऐ० ऐ०को टेरिगोप्यालेटाइन आर्टरीको कुरा ।

यो फेरिङ्गियाल नार्भको साथ टेरिगोप्यालेटाइन केनालबाट
व्याकवार्डिङमा जान्छ र फेरिङ्स र ष्टेसियान्द्युलाई सप्लाइ गर्छ ।

ऐ० ऐ०को स्फिनोप्यालेटाईन

अथवा

नेजोप्यालेटाईन आर्टरीको कुरा

यो स्फिनोप्यालेटाईन फोरामेनबाट नोज भीत्र गै सुपीरियेर
मियेटसको व्याकवार्डसम्म पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ—

१ इन्टर्नल ब्रेञ्च ।

२ येक्सटर्नल „ ।

१ इन्टर्नल ब्रेञ्च, दोस्रो नाम सुपीरियेर आर्टरी आफ् दी
सेप्टम । यो सेप्टम नेजाइको साथ साथै रहन्छ र तेसैको म्युकस

मेम्ब्रेनलाई सप्लाई गर्छ । डिसेन्डिङ प्यालेटाइनको टार्मिनेल ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

२ येक्सटर्नल ब्रेञ्चेस २।३ ओटा हुन्छ । नोचको म्युकस मेम्ब्रेनलाई र आन्ट्राम, येथमयेड र स्फीनायेड सेल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

नेकको ट्राईङ्गल्सको बयान ।

नेकको १।१ दिग्को आकार काडूरी ल्याटास्पल हुन्छ । यो ४ कुने जगाको माथीको हिस्सा म्याष्टयेड प्रसेसदेखिन् लोवारजको बाडीको लोवर वर्डरसम्मले बन्छ । वीलोमा क्लाभिकलको अपर वर्डरले बन्छ । फ्रान्टमा नेकको मिडियान लाइनले बन्छ । बीहाईन्डमा ट्रापिजियास मासलको आन्टीरियर मार्जीनले बन्छ ।

यो ४ कुने जगामा प्लानोम्याष्टयेड मासलले २ लार्ज ट्रायङ्गल्समा भाग हुन्छ । यो प्लानोम्याष्टयेड मासलको फ्रान्टको ट्राइङ्गललाई आन्टीरियर ट्राइङ्गल भन्छन् । बीहाईन्डको ट्राइङ्गललाई पोष्टीरियर ट्राइङ्गल भन्छन् ।

नेकको आन्टीरियर ट्राईङ्गल्सको बयान ।

यो आन्टीरियर ट्राइङ्गलको फ्रान्टमा चीनदेखी प्लानोमसम्मको लाइन हुन्छ । बीहाईन्डमा प्लानोम्याष्टयेडको आन्टी-

रियेर मार्जीन रहन्छ । येस्को वेस अपवाडिङ्गमा रहन्छ । यो वेस म्याष्टयेड प्रसेसदेखी लोवारजको बाडीको लोवर वर्डरसम्मले बन्छ, येस्को येपेक्स तल प्लानामसम्म रहन्छ ।

यो ट्राइङ्गल जगामा फेरि २ मासलसले ३ स्माल ट्राइङ्गल्समा भाग हुन्छ ।

आवममा—

डाइगष्ट्रिक मासलले भाग हुन्छ ।

बीलोमा—

वोमोहायेडको आन्टीरियेर वेलीले भाग हुन्छ ।

यो ३ स्माल ट्राइङ्गल्स मध्ये सब भन्दा मुनि रहेको ट्राइङ्गललाई इन्फीरियेर केरोटिड ट्राइङ्गल भन्छन् । बीचको ट्राइङ्गललाई सुपीरियेर केरोटिड ट्राइङ्गल भन्छन् । माथीको ट्राइङ्गललाई साबूम्याक्सिलरि ट्राइङ्गल भन्छन् ।

इन्फीरियेर केरोटिड ट्राइङ्गलको कुरा ।

येस्को फ्रान्टमा नेकको मिडियान लाइन रहन्छ ।

बीहार्इन्डमा—

प्लानोम्याष्टयेडको आन्टीरियेर मार्जीन रहन्छ ।

आवममा—

वोमोहायेडको आन्टीरियेर वेली रहन्छ ।

यो जगालाई इन्टेगुमेन्ट, सुपरफिसियाल फेसिया, प्ल्याटिस्मा र डीप फेसियाले काभार गर्छ ।

सुपरफिसियाल सर्भाइकल प्लेक्ससको डिसेन्डिङ ब्रेञ्चेस यो ठाउँमा रहन्छ ।

येहको मुनि—

१ घार्नोहायेड ।

२ घार्नोथाइरयेड मासल्स । र

३ घार्नोम्याष्टयेड मासलको आन्टीरियेर मार्जीन रहन्छ । र
येही ३ मासल्सले कमन केरोटिड आर्टरीको लोवर पार्टलाई ढाक
छ । येही ठाउँमा १ सीड भीत्र इन्टर्नल जुगुलर भेन, न्युमोग्या-
ष्ट्रिक नाभ र कमन केरोटिड आर्टरी रहन्छ ।

यो सीडको फ्रान्टमा डिसेन्डेन्स र कम्प्युनिकयान्स हाइयो-
ग्लोसाई नाभबाट आयाको थोरै फाइलामेन्ट रहन्छ । यो सीडको
बोहाईन्डमा इन्फीरियेर थाइरयेड आर्टरी, रेकारेन्ट लेरिजियाल
नाभ र सिम्प्याथाटिक नाभ रहन्छ । यो सीडको इन्टर साइडमा
ट्रेकियार, थाइरयेड ग्ल्यान्ड र लेरिड्सको लोवरपार्ट रहन्छ ।

इन्फीरियेर केरोटिड ट्राइङ्गलको फ्लोरको आवभमा स्केली-
नस आन्टाइकस मासल र वीलोमा लङ्गसकोलाई मासल
रहन्छ । यो २ मासल्सको बीचमा भाटिब्रल आर्टरी र भाविब्रल
भेन । सिक्स्थ सर्भाइकल आर्टीब्राको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसको फोरा-
मेनबाट जाने देखिन्छ ।

सुपीरियेर केरोटिड ट्राइङ्गलको बीहाइन्डमा घार्नो म्याष्ट-
येड, वीलोमा घोमोहायेडको आन्टीरियेर वेली, आवभमा डाइग-
ष्ट्रिकको पोष्टीरियेर वेली रहन्छ ।

यो जगालाई—

१ इन्टेगुमेन्ट ।

२ सुपरफेसियाल फेसिया ।

३ प्ल्याटिस्मा ।

४ डीप फेसियाले काभार गच्छ ।

यो ठाउँमा—

१ फेसियाल नार्भ ।

२ सुपरफेसियाल सर्भाइकल ग्लेक्ससको ब्रेञ्चेस रहन्छ ।

येस्को फ्लोर—

१ थाइरोहायेड ।

२ हायोग्लोसस ।

३ इन्फीरियर कन्स्ट्रक्टर । र

४ मिडिल कन्स्ट्रक्टर मासलसले बन्छ ।

कमन केरोटिड आर्टरीको अपर पार्ट जाहाँ येक्सटर्नल र इन्टर्नल केरोटिड आर्टरी वाईफरकेट हुन्छ, त्यो येही ३ कुनै जगामा रहन्छ । येक्सटर्नल र इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको अगाडोमा रहन्छ ।

येही ठाउँमा—

१ सुपीरियरथाइरयेड आर्टरी ।

२ लिङ्गुयाल आर्टरी ।

३ फेसियाल आर्टरी ।

४ अक्सीपिटल आर्टरी ।

५ आसीन्डिङ फेरिङ्गियाल आर्टरी । र

१ सुपीरियर थाइरयेड भेन ।

२ लिङ्गुयाल भेन ।

३ फेसियाल भेन ।

४ अक्सीपिटल फेरिस्त्रियाल भेन ।

५ आसीन्डिड भेन ।

६ इन्टर्नल जुगुलर भेन ।

येत्ती ५ आर्टरिज र ६ भेन्सहरू रहन्छन् ।

डिसेन्डेन्स हाइयोग्लोसाई नाभ, येही केरोटिड सीडको फ्रान्टमा रहन्छ ।

हाइयोग्लोस्याल नाभलेल इन्टर्नल र येक्सटर्न केरोटिड आर्टरीको आवभमा ऋस गर्छ ।

सीड भित्र—

१ कमन केरोटिड आर्टरी ।

२ इन्टर्नल जुगुलर भेन ।

३ न्युमोग्याष्ट्रिक नाभहरू रहन्छन् ।

यो सीडको बीहाईन्डमा सीम्प्याथाटिक नाभ रहन्छ । यो सीडको आउटर साइडमा स्पाइनल आक्सेस्सरी नाभ रहन्छ । यो सीडको इन्टर साइडमा सुपीरियर लेरिस्त्रियाल नाभ रहन्छ । यो सीडको इन्फीरियरमा येक्सटर्न लेरिस्त्रियाल नाभ रहन्छ ।

यो ३ कुने जगाको फ्रान्टमा लेरिड्सको अपर पार्ट र फेरिड्सको लोवर पार्ट रहन्छ ।

साबन्ध्याक्सिलरी ट्यूबाइङ्गलको बयान ।

यो लोवारजको बाडीको मुनि रहन्छ । येस्को आवभमा लोवारजको बाडीको लोवर वर्डर र जको बाडीको आङ्गलदेखी म्याष्ट्रयेड प्रसेससम्म रहन्छ ।

वीलोमा—

डाइगष्टिकको पोष्टीरियेर वेली र षाइलोहायेड मासल्स रहन्छ ।

फ्रान्टमा—

नेकको मिडियान लाइन रहन्छ ।

यो जगालाई—

- १ इन्टेगुमेन्ट ।
- २ सुपरफिसियाल फेसिया ।
- ३ प्ल्याटिस्मा । र
- ४ डीप फेसियाले काभार गर्छ ।

यो ठाउँमा—

- १ फेसियाल नाभको ब्रेञ्चेस । र
- २ सुपरफेसियाल सर्भाइकल नाभको आसिन्डिड फाइ-लामेन्स रहन्छ ।

येस्को फ्लोर—

- १ डाइगष्टिकको आन्टीरियेर वेली ।
- २ माइलोहायेड मासल । र
- ३ हायोग्लोसस मासलले बन्छ ।

यो जगाको फ्रान्टमा—

- १ साबुम्याक्सिलरी ग्ल्यान्ड ।
- २ फेसियाल आर्टरी ।
- ३ फेसियाल भेन ।
- ४ साबुमेन्टल आर्टरी । र

3099

५ माइलो हायेड आर्टरी ।

६ माइलो हायेड नाभ रहन्छ ।

यो जगाको व्याकपाटमा—

१ ट्राइलो म्याक्सिलरी लीगामेन्ट ।

२ येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरी ।

३ फेसियाल नाभ ।

४ पोष्टीरियर अरिक्चुलर टेम्पोरल । र

५ इन्टर्नल म्याक्सिलरी आर्टरी रहन्छन् ।

अरुदिग्मा—

१ इन्टर्नल केरोटिड आर्टरी । र

२ इन्टर्नल जुगुलर भेन ।

३ न्युमोग्याष्ट्रिक नाभ रहन्छ ।

नेकको पोष्टीरियर ट्राइङ्गलको बयान ।

येस्को फ्रान्टमा ट्राइलो म्याष्टयेड मासल रहन्छ । बीहाइ-
न्डमा ट्रापीजियास, मासलको आन्टीरियर मार्जीन रहन्छ । येस्को
वेस क्लाभीकलको अपर वर्डस्ले बन्छ । येस्को येपेक्स अक्सिपीटल
बोनमा रहन्छ । क्लाभीकलको १ इञ्च । आवभमा वोमोहायेड
मासलको पोष्टीरियर वेलीले यो ट्राइङ्गललाई २ भाग गर्छ । अपर
भागलाई अक्सिपीटल ट्राइङ्गल, लोवर भागलाई साबुक्लेभियान
ट्राइङ्गल भन्छन ।

अक्सिपीटल ट्राइङ्गलको कुरा ।

यो साबुक्लेभियान ट्राइङ्गल भन्दा लार्ज हुन्छ । येस्को फ्रा-

न्टमा घानोम्याष्टयेड, बीहाईन्डमा ट्रापिजियेस, वीलोमा वोमो-
हायेड मासल्स रहन्छ ।

येस्को फ्लोर—

१ स्प्लिनियास ।

२ लिभेटर आङ्गुलीस्क्रयापुली ।

३ स्केलिनस मिडिअस । र

४ स्केलिनस पोष्टाइकस मासल्सले बन्छ ।

इन्टेगुमेन्ट १

प्ल्याटिस्मा १

सुपरफिसियाल १ र

डीप फेसिया १ ले यो ट्राइङ्गल जगालाई काभार गर्छ ।

स्पाइनल आक्सेस्सरि नार्भ १

सर्भाइकल फ्लेक्ससको डिसेन्डिङ ब्रेञ्चेस १

ट्रान्सभर्स सेलिसकोलाई आर्टरी ... १ स्मेत यो ट्राइ-
ङ्गल बाट जान्छ ।

म्याष्टयेड प्रसेस देखी नेककोरुटसम्म घानो म्याष्टयेडको
पोष्टीरियर वर्डरदीयेर लीम्फ्याटिक ग्ल्यान्सको लाइनबाट जान्छ ।

साबूहेमियान ट्राइङ्गलको कुरा ।

यो अक्सिपीटल ट्राइङ्गल भन्दा साल हुन्छ । येस्को आव-
भमा वोमोहायेडको पोष्टीरियर वेली, वीलोमा क्लाभीकल बोन
रहन्छ । येस्को वेस फर्वार्डमा रहन्छ । घानो म्याष्टयेड मासलले
बन्छ ।

इन्टेगुमेन्ट ?

सुपर फेसियाल फेसिया ? र

डोपफेसिया ? ले । यो जगालाई काभार गर्छ ।

सर्भाइकल प्लेक्ससको डिसेन्डिङ ब्रेथ्रेस । यो जगामा रहन्छ ।

क्लाभिकलको आवभमा साबुक्केभियान आर्टरीको थार्डपोर्सन बाङ्गो भै । आउटवार्ड र डाउनवार्ड दिग्मा । स्केलिनस आन्टाइ-कसको आउटर मार्जीनको बाटोगरी फाष्टरीबको माथीबाट गै आक्सिलासम्म पुग्छ ।

साबुक्केभियान भेन क्लाभिकलको बीहाइन्डमा रहन्छ ।

ब्रेकियाल प्लेक्ससको नाभर्स सबुक्केभियान आर्टरीको आवभ र साथ २ रहन्छ ।

सुप्रास्क्र्यापुलार भेसल्स ट्रान्सभर्स सेलिसकोलाई र आर्टरी र भेन येसबाट जान्छ । येक्सटर्नल जुगुलार भेन, घानों म्याष्टये-डको पोष्टीरियर वर्डरबाट साबुक्केभियान भेनमा मील्न जान्छ ।

यो जगामा लीम्फ्याटिक ग्ल्यान्ड देखिन्छ ।

यो ट्राइङ्गलको फ्लोर—

१ फाष्टरिब । र

२ सेरेटसम्याग्रस मासलको फाष्ट डिजीटेसन लागेको ठाउँले बन्छ ।

नेकको ट्राइङ्गलको बयान तमाम ।

इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको बयान ।

येसले— ब्रेनको आन्टीरियर पार्ट ?
 आई ?
 फोर हेड ... ? र
 नोज ? हँरूलाई सप्लाई गर्छ ।

येस्को जाने बाटो धेरै ठाउँमा बाङ्गो भै घुमि रहन्छ ।
 येस्को सर्भाइकल पोर्सनमा जाहाँ स्कालको वेस रहन्छ तेस
 ठाउँमा नाग्वीले जस्तो रहन्छ । येसले ब्लाटकी टोडलाई ठीक
 राख्छ ।

यो आर्टरीको ४ पोर्सन्स हुन्छन्—

- १ सर्भाइकल पोर्सन ।
- २ पेटरस ” ।
- ३ क्याभारनस ” ।
- ४ सेरिब्रल ” ।

सर्भाइकल पोर्सनको बयान ।

इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको येही हिस्सा कमन केरोटिड
 आर्टरीको वाइफर्केशन हुने ठाउँबाट अरिजिन हुन्छ । थाइरयेड
 कार्टिलेजको अपर वर्डको पोष्टीरियरदिग्मा रहन्छ ।

यो अपवार्डदिग्मा अपर थ्री सर्भाइकल आर्टिब्राको ट्रान्स-
 न्सभर्स प्रसेसको फ्रान्टबाट टेम्पोरल बोनको पेटरसपोर्सन केरो-
 टिड केनालसम्म जान्छ ।

यो पोर्सन सुपीरियेर केरोटिड ट्राइङ्गलमा येक्सटर्नल केरो-
टिड आर्टरीको साथ २ र बीहाईन्डमा रहन्छ ।

नेकमा-इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको रिलेशन ।

फ्रान्डमा—

स्कीन	१
सुपरफिसल फेसिया	१
डीपफेसिया	१
प्ल्याटिसा	१
एन्टोम्याष्ट्रॉइड	१
डाइगस्ट्रिक	१
पोष्टीरियेर अरिक्कुलर आर्टरिज	१
हाइयो गुोस्याल नार्भ	१
पेरोटिड ग्ल्यान्ड	१
ष्टाइलो ग्लोसस	१ र
ष्टाइलो फेरिजियास मासल्स	१
ग्लोसो फेरिजियाल नार्भ	१ र
न्युमोग्यास्ट्रिक नार्भको फेरिजियाल ब्रेञ्च	१

इन्टर्नलमा—

फेरिड्स	१
सुपीरियेर लेरिजि- याल नार्भ	१
आसिन्डिड फेरिजि- याल आर्टरी	१
टन्सिल	१

येक्सटर्नलमा—

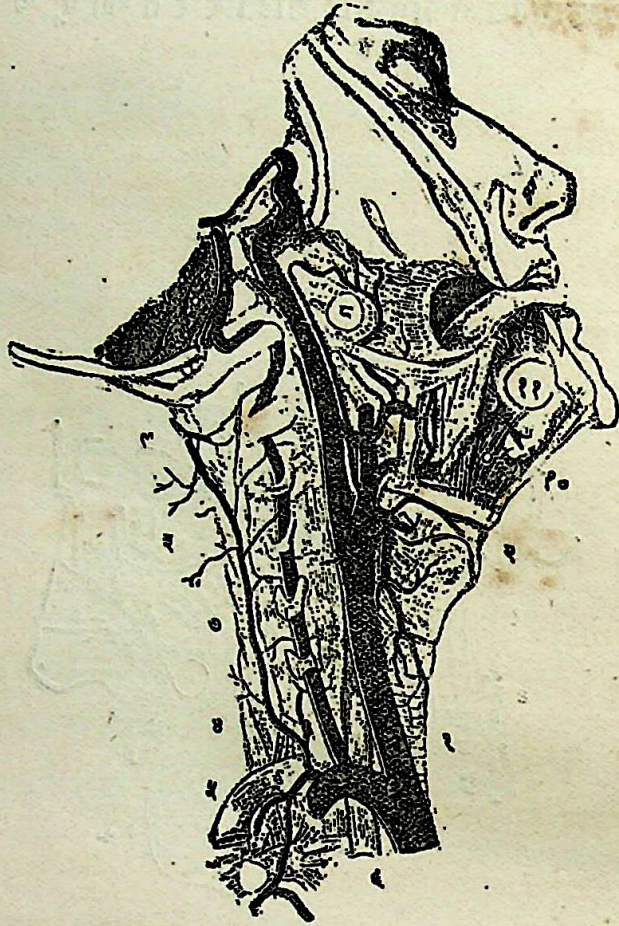
इन्टर्नल जुगुलर भेन	१
न्युमोग्यास्ट्रिक नार्भ	१

नं ७२ इण्डरनार्नल मेक्सिलारि आर्टारि र तेष्को ब्रेच हरु ।

१ टेम्पोरल । २ एकडानार्नल टेरिंगयड । ३ इण्डरनार्नल टेरि-
गयड । ४ इण्डरनार्नल मेक्सिलारि । ५ इन्साइसिभ । ६ माइलोहायड ।

नं ७३ दृष्टान्तीय केरटिड र भाटिब्राल आर्टीरि ।

- १ कमान केरटिड । २ एकदृष्टान्तीय केरटिड । ३ दृष्टान्तीय केरटिड । ४ भाटिब्राल । ५ १म रिब । ६ सावली भियान । ७ प्रोफाण्डा सार्भाइसिस । ८ सुफिरियर कनष्ट्रिकटार । ९ फेसियाल । १० लिगुयाल । ११ जिनिवो हाईवो ग्लोसास ।

बीहार्डिन्डमा—

रेक्टस क्याफिटिस आन्टाईकस मेजर	१
सिम्याथाटिक नार्भ	१ र
सुपोरियेर लेरिजियाल नार्भ	१

पेट्रस पोर्सनको बयान ।

इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको येही पोर्सन टेम्पोरल बोनको पेट्रस पोर्सनको केरोटिड केनाल जाहाँ जान्छ तेस ठाउँबाट माथीबाङ्गो भै फर्वाड र इन्वार्डदिग्मा गै लिङ्गुलार पेद्गोजल प्रसेसको बीचसम्म जान्छ ।

क्याभारनस पोर्सनको बयान ।

इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको येही पोर्सन ड्युरामेटरको २ पत्रको बीचबाट गै क्याभारनस घुभबाट जान्छ अर्थात् पोष्ठीरियेर क्लीनयेड प्रसेसबाट स्फीनायेड बोनको बाडीको साइडबाट बाङ्गो भै अपवार्डदिग्मा आन्टीरियेर क्लीनयेड प्रसेसको इन्नर साइडसम्म पुग्छ । येस ठाउँमा ड्युरामेटरलाई पाफोरेट गर्छ र क्याभारनस साइनसको रूप बन्छ ।

इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको क्याभारनस पोर्सनको येक्स-टर्नलबाट सिक्स्थ नार्भ रहन्छ । येस्को बोरीपरिमा सिम्याथाटिक नार्भको फाइलामेन्ट रहन्छ ।

सेरिब्रल पोर्सनको बयान ।

आन्टीरियेर क्लीनयेड प्रसेसको इन्नर साइडमा जाहाँ ड्युरामेटरलाई पाफोरेट गर्छ तेसै ठाउँबाट ब्रेनको फिसर आफ सेरी-

भियासको ईन्जर येक्सिटू मिटोसम्म पुग्छ र येस ठाउँबाट टार्मी-
नेल ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

येही पोर्सनको ईन्जर साईडमा अफिटक नाभि येक्सटर्नल
दिग्मा थार्ड नाभि रहन्छ ।

इन्टर्नल कैरोटिड आर्टरीको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

येस्को सर्भाइकल पोर्सनको ब्रेञ्चेस छैन ।

पेट्रस पोर्सनबाट १ ब्रेञ्च उठेको छ—

१ टिम्प्यानिक ब्रेञ्च ।

फ्याभारनस पोर्सनको ३ ब्रेञ्चेन हुन्छ—

१ आर्टीरिरिसेप्टक्युली ।

२ आन्टीरियर मीनिस्त्रियाल ।

३ अफ्थ्याल्मिक आर्टरी ।

सेरिब्रल पोर्सनको ब्रेञ्चेस ४ हुन्छ—

१ आन्टीरियर सेरिब्रल ।

२ मिडिल सेरिब्रल ।

३ पोष्टीरियर कम्युनिकेटिड ।

४ आन्टीरियर कोरयड ।

टिम्प्यानिक ब्रेञ्चको बयान ।

यो कैरोटिड केनालमा भित्र सानु फोरामेन हुन्छ, तेसैबाट
टिम्पनाममा जान्छ । इन्टर्नल म्याक्सिलरीको टिम्प्यानिक ब्रेञ्च र
ष्टाइलोम्याष्टिड आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

आर्टीरियलसेप्टक्युलीको बयान ।

यो साना २ धेरै ब्रेञ्चेस हुन्छन । पिटुटरी बाडी र ग्यासि-
रियान ग्याङ्ग्लियान, क्याभारनस र इन्फीरियर पेटरोजल साइन-
सेसको वाललाई सप्लाई गर्छ ।

आन्टीरियर मीनिङ्जियालको बयान ।

यो स्फीनायेडको लेसर उइङ्गबाट आन्टीरियर फसाको ड्युगमे-
टरलाई सप्लाई गर्छ । पोष्टीरियर येशमयेडल आर्टीको मीनिङ्जि-
याल ब्रेञ्चेसको साथ आनाछोमोसिस हुन्छ ।

अपथ्यालिमक आर्टीको बयान ।

इन्टर्नल केरोटिड आर्टीको क्याभारनस साइनसबाट
निक्केको ठाउँमा यो आर्टो अरिजिन हुन्छ । आन्टीरियर क्लीन-
येड प्रसेसको इन्टर साइडमा रहन्छ । फेरि यो अप्टिक फोरामे-
नबाट अर्बिटमा जान्छ र अप्टिक नार्भको तल र आउटरदिग्मा
रहन्छ । फेरि यो फर्वाडिदिग्मा गै सुपीरियर वोब्लिक मासलको
लोवर वर्डरको मुनिबाट गै फ्रान्टल बोनको इन्टर्नल आङ्गुलार
प्रसेसको बीहाईन्डसम्म पुग्छ र २ टर्मिनल ब्रेञ्चेस हुन्छ—

१ फ्रान्टल ब्रेञ्च ।

२ नेजल " ।

अपथ्यालिमक आर्टीको ब्रेञ्चेस २ किसिमको हुन्छ—

१ अर्बिटल ग्रुप ।

२ अङ्गुलार ग्रुप ।

अर्बिटल ग्रुपको ब्रेञ्चेस अर्बिटमा जान्छ ।

अकुलार ग्रुभको ब्रेञ्चेसले आईको मासलस र आइवललाई सप्लाई गर्छ ।

अर्बिटल ग्रुभमा ७ ब्रेञ्चेस हुन्छन्—

- १ ल्याक्रिमेल ।
- २ सुप्राअर्बिटल ।
- ३ पोष्टीरियर येथमयेडल ।
- ४ आन्टीरियर येथमयेडल ।
- ५ इन्टर्नल प्याल्पिब्रेल ।
- ६ फ्रान्टल ।
- ७ नेजल ।

अकुलार ग्रुभमा ५ ब्रेञ्चेस हुन्छन्—

- १ मास्कुलार ।
- २ आन्टीरियर सिलिअरी ।
- ३ सर्ट सिलिअरी ।
- ४ लड सिलिअरी ।
- ५ आर्टिरिया सेन्ट्रैलिस रेटेनी ।

ल्याक्रिमेल ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो अष्टिक फोरामेनको नजदीकबाट उठ्छ । ल्याक्रिमेल नार्भको साथ साथ जान्छ र येक्सटर्नल रेक्टस मासलको अपर वर्डरसम्म जान्छ र ल्याक्रिमेल ग्ल्यान्ड, आईलिट र कञ्जाङ्गुटाइभलाई सप्लाई गर्छ ।

आईलिटलाई सप्लाई गर्ने ब्रेञ्चेसको नाम ।

येक्सटर्नल प्याल्पिब्रेल । यो इन्टर्नल प्याल्पिब्रेल आर्टिरि-

जको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ल्याक्रिमेल आर्टरीबाट १।२ मेलार ब्रेञ्चेस पनी उठछ र मेलार फोरामेनबाट टेम्पोरल फसामा जान्छ । यो डीप टेम्पोरल आर्टरी र ट्र्यान्सभर्स फेसियाल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

यो ल्याक्रिमेल आर्टरीको आर्को १ ब्रेञ्च स्फीनायेडल फिस-रबाट व्याकवार्डिङमा जान्छ । यो मिडिल मीनिजियाल आर्टरीको १ ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सुप्राअर्बिटल आर्टरीको बयान ।

अप्याल्मिक आर्टरी जाहाँ अप्टिक नार्भको माथीबाट पुग्छ तेसै ठाउँमा यो ब्रेञ्चेस हुन्छ । यो सुप्राअर्बिटल नार्भको साथ पेरिअष्ट्रियाम र लिभेटर प्याल्पब्रीको बीचबाट र सुप्राअर्बिटल फोरामेनबाट फोरहेडमा जान्छ ।

येस्को— १ सुपरफिसियाल ब्रेञ्च ।

१ डीप ब्रेञ्च हुन्छन् ।

येसले— इन्टेगुमेन्ट १

मासल्स १ र

फोरहेडको पेरिक्रेनियामलाई सप्लाई गर्छ ।

यो फ्रान्टल, टेम्पोरल, आर्टिरिजको आन्टीरियेर ब्रेञ्च र येस्को दोस्ताको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

यो आर्टरी अर्बिटबाट आउने बेलामा—

सुपीरियेर रेक्टस १

लिभेटर प्यालिपब्री १ मासल्स र आईको
इन्नर क्यान्थासलाई सप्लाई गर्छ ।

येथमयेडल ब्रेञ्चेसको बयान ।

येस्को ब्रेञ्चेस २ हुन्छन्—

१ आन्टीरियेर ।

२ पोष्टीरियेर ।

आन्टीरियेर येथमयेडल आर्टरी नेजल नाभको साथ आ-
न्टीरियेर येथमयेडल फोरामेनबाट आन्टीरियेर येथमयेडल सेल्स
र फ्रान्टल साइनसलाई सप्लाई गर्छ ।

येस्को १ मीनिस्त्रियाल ब्रेञ्चले ड्युरामेटरलाई सप्लाई गर्छ
र नेजल ब्रेञ्चले नेजल बोनको आन्डर सर्फेसमा जो ग्रुभ छ तेसै-
बाट गै नोजको स्कीनलाई सप्लाई गर्छ ।

पोष्टीरियेर येथमयेडल आर्टरी, पोष्टीरियेर येथमयेडल फोरा-
मेनबाट गै पोष्टीरियेर येडल सेल्सलाई सप्लाई गर्न जान्छ ।

येस्को १ मीनिस्त्रियाल ब्रेञ्चले ड्युरामेटरलाई सप्लाई गर्न
जान्छ । नेजल ब्रेञ्च नाखका भित्र जान्छ ।

प्यालिपब्रेल आर्टरीको बयान ।

यी २ हुन्छन्—

१ सुपीरियेर ।

२ इन्फीरियेर ।

सुपीरियेर मासलको पुलीको नजीकबाट उठ्छ । यी २ ली-
डसमा जान्छ । सुपीरियेर ब्रेञ्च अपर लीडमा । इन्फीरियेर ब्रेञ्च
लोवर लीडमा ।

फ्रान्टल आर्टरीको बयान ।

यो अर्बिटको इन्तर मार्जीनबाट अपवार्डदिग्मा जान्छ ।
सुप्राअर्बिटल आर्टरी, येस्को दोस्त्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इन्टेगुमेन्ट ?

मासल्स ?

पेरिक्रेनियाम ? ह्रूलाई सल्लाई गर्छ ।

नेजल आर्टरीको बयान ।

ट्रैन्डो अकुलीको आवभदेखी अर्बिटबाट निस्कन्छ । येस्को ?
ब्रेञ्च ल्याक्रिमेल स्याक्को अपरपार्टमा जान्छ ।

येस्को अरु २ ब्रेञ्चेस हुन्छन्— ? ट्र्यान्सभर्स नेजल आर्टरी । र
? डर्सेलिस नेजाई आर्टरी ।

ट्र्यान्सभर्स नेजल आर्टरी, आङ्गुलार आर्टरीको साथ आ-
नाष्टोमोसिस हुन्छ ।

डर्सेलिस नेजाई आर्टरी, नाखको आउटर सर्फेसलाई सल्लाई
गर्छ र फेसियालको ल्याटास्पल ब्रेञ्चेस र येस्को दोस्त्राको साथ
आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सिलिअरी आर्टरीको कुरा ।

यो ३ किसिमको हुन्छन्— १ सर्ट सिलिआली ।

२ लङ्ग सिलिआली ।

३ आन्टीरियर सिलिआली ।

येस्को साना २ धेरै हागा हुन्छन् । अप्टिक नार्भको वोरि-
परी रहन्छ ।

स्फैरोटिक कोट ?

कोरयेड कोट ?

सिलिआली प्रसेस ? र

आईरिस ? हरूलाई सफाई गर्छ ।

आर्टिरिया सेन्ट्रलिस रेटेनीको कुरा ।

यो वोब्लिक मै अप्टिक नार्भलाई प्वालपारीकन यो भीत्र रेटीनामा जान्छ ।

मासकुलार ब्रेञ्जेसको कुरा ।

यो २ हुन्छ— सुपीरियर ?

इन्फीरियर ?

येस्ले आखामासल्सहरूलाई सफाई गर्छ ।

इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको सेरिब्रल पोर्सनको

आन्टीरियर सेरिब्रल आर्टरीको बयान ।

यो फिसर आफ सिलिभियासको ईन्टर येक्सट्रिमिटीबाट उठ्छ । यो ग्रेट लज्जोच्युडिनल फिसरसम्म जान्छ । यो दोस्त्राको साथ मिलदा आन्टीरियर कम्युनिकेटिड आर्टरी हुन्छ ।

येस्ले कर्पासक्यालोसम फ्रान्टल र पेराईटो अक्सिपिटल साइनस र आन्टीरियर पाफोरेटेड स्पेसलाई सफाई गर्छ ।

! यसको ब्रेञ्जेसको नाम—

१ आन्टीरो मिडियान ग्याङ्ग्लियानिक ब्रेञ्जेस ।

२ आन्टीरियर इन्टर्नल फ्रान्टल ब्रेञ्जेस ।

३ मिडिल र इन्टर्नल फ्रान्टल ब्रेञ्चेस ।

४ पोष्टीरियर इन्टर्नल फ्रान्टल ब्रेञ्चेस ।

इनी ब्रेञ्चेसहरूले ब्रेनको जगाजंगलाई सफाई गर्छ ।

जुन आर्टरीले २ आन्टीरियर सेरिब्रल आर्टरिजलाई आना-
ष्टोमोसिस गराउ छ तेस्लाई आन्टीरियर कम्युनिकेटिङ आर्टरी
भन्छन् ।

मिडिलसेरिब्रल आर्टरीको कुरा ।

यो फिसर आफ सिलिभियासमा जान्छ ।

येसको ब्रेञ्चेसको नाम—

१ आन्टीरो ल्याटास्पल ग्याङ्ग्लियानिक ।

२ येक्सटर्नल फ्रान्टल ।

३ इन्फोरियर फ्रान्टल ।

४ आसीन्डिङ फ्रान्टल ।

५ आसीङ्ग पेराईटल ।

६ पेराईटो स्फीनायेडल ।

इनी ब्रेञ्चेस हरूले ब्रेनको जगा २ लाई सफाई गर्छ ।

यो ब्रेञ्चेस मध्ये आर्टरी आफ सेरिब्रल हेमहेज भन्ने १ ब्रेञ्च
हुन्छ । ब्रेनको भीत्र यो आर्टरी राफचर माने फुटीकन धेरै वेथा
पैदा हुन्छ ।

पोष्टीरियर कम्युनिकेटिङ आर्टरीको बयान ।

इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको पोष्टीरियरपार्टबाट उठ्छ ।

न्यासिलर आर्टरीको पोष्टोरियेर सेरिब्रल आर्टरीको साथ आना-
ष्टोमोसिस हुन्छ ।

यो आर्टरीबाट पोष्टोरोमिडियान ब्रेञ्जेस उठछ र ब्रेनको
जगाजगालाई सप्लाइ गर्छ ।

आन्टीरियेर कोर्येड आर्टरीको बयान ।

इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको व्याकपार्टबाट उठछ र ब्रेनको
जगाजगालाई सप्लाइ गर्छ ।

इन्टर्नल केरोटिड आर्टरी तमाम् ।

ब्रेनको ब्लाटभेसल्सको बयान ।

ब्रेनको आर्टरिज इन्टर्नल केरोटिड र भार्टिब्रलबाट आई
वेस आफ्नी ब्रेनमा सार्कल आफ्नी उईलिस भन्नेको आनाष्टोमोसिस
हुन्छ । यो सार्कल आफ्नी उईलिसको फ्रान्टमा इन्टर्नल केरोटिड
आर्टरीबाट आयाको आन्टीरियेर सेरिब्रल आर्टरी रहन्छ । यो २
आन्टीरियेर सेरिब्रल आर्टरिजलाई मिलाउने १ आन्टीरियेर कम्यु-
निकेटिड आर्टरी हुन्छ ।

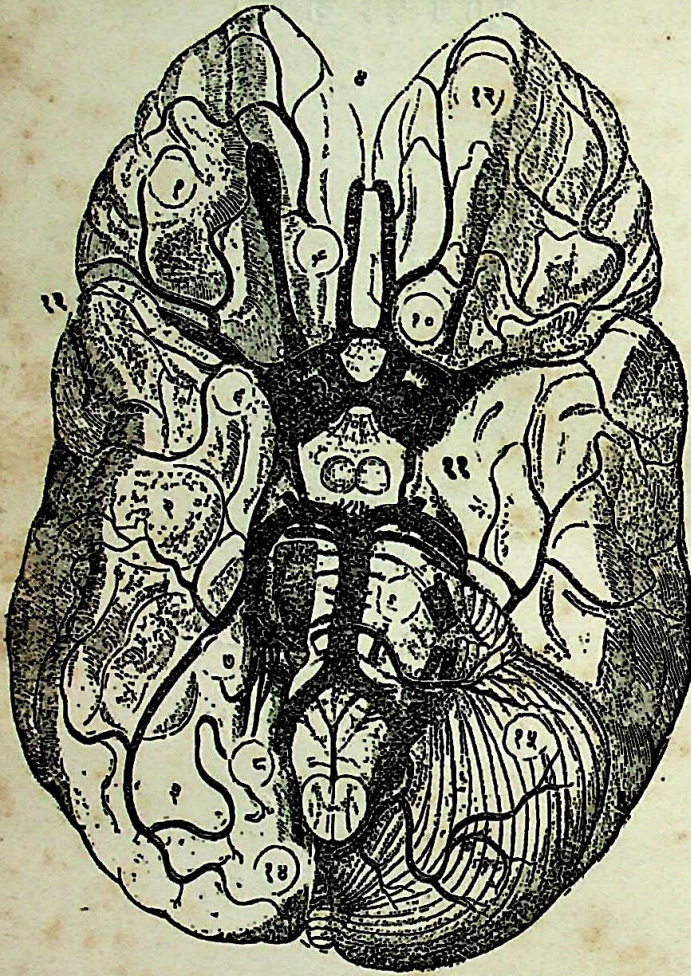
यो सार्कल आफ्नी उईलिसको बोहाइन्डमा व्यासिलरबाट
आयाको २ पोष्टोरियेर सेरिब्रल आर्टरिज रहन्छ । यो २ पोष्टोरि-
रियेर सेरिब्रल आर्टरिज र इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीलाई मिला-
उने पोष्टोरियेर कम्युनिकेटिड आर्टरिज भन्छन् ।

७४ अर्बिट की रूप रिमु भगरि अपथाल्मिक आर्टीरिस् तिसकी
व्याच हरु देखिच ।

१ आईकी ग्लोब । २ लेक्निमाल ग्ल्याण्ड । ३ सुप्राअर्बिटल ।
४ पैलपिब्राल । ५ फ्ल्याण्ड । ६ नेसाल । ७ एण्टि एथमयडाल । ८ पोष्टि
एथमयडाल । ९ माष्कुलार । १० अपटिकनार्भ । ११ ईण्डानाल
केरटिड । १२ अपथाल्मिक । १३ आर्टीरिया सेनट रलिस रोटिनि ।

नं ७५ ब्रेन को बेस को आर्टीरि हक सेरिवेलाम को
राइट आधा र पनस रिमुभड् भयेकोछ ।

१ फ्रण्टल लोब । २ टेम्परेक्किनयडल लोब । ३ अक्सिपिटल
लोब । ४ लंगिटुडिनल फिसार । ५ एण्डिसेरिब्राल । ६ मिडल
सेरिब्राल । ७ पोष्टि सेरिब्राल । ८ भाटिब्राल । ९ वासिलार ।
१० एण्डि कमिडनिकेटि । ११ पोष्ट कमिडनिकेटि । १२ अलफाक-
डारि नाभ । १३ अपटिक नाभ । १४ मेडाला । १५ सेरिवेलाम ।

यो सार्कल आफ उईलिसको बीचमा रहने ब्रेञ्चेसको

पादँस हरूको नाम ।

लामिना सिनिरिया १

अफ्टिक नाभको कमीसर १

इन्फ्यान्डी व्युलम १

व्युवर सिनिरियाम १

कपोराआल्वी क्यान्सिया १

पोष्टीरियर पाफोरेटेड येस्पेस १

सार्कल आफ उईलिसबाट २ किसिमको ब्रेञ्चेस निस्कन्छन् ।

१ सेन्ट्रल ग्याङ्ग्लीआनिकसिस्टेम भनेको धेरै ब्रेञ्चेसले ब्रेनको सेन्ट्रलग्याङ्ग्लीयालाई सप्लाइ गर्छ ।

२ कर्टिक्वाल अर्टिरियाल सिस्टेम भनेको धेरै ब्रेञ्चेसले ब्रेनको कर्टेक्स पायामेटरलाई सप्लाइ गर्छ ।

हेड एन्ड नेकको आर्टेरिजको बयान तमाम्

अपर येक्सट्रिमिटीको आर्टेरिजको बयान ।

अपर येक्सट्रिमिटीको आर्टरी एकै रहन्छ । यो आर्टरी जाँदा जग्गाजग्गामा जग्गाजग्गाको नाउँ हुन्छ ।

साबूँकेभियान आर्टरीको अरिजिनदेखी फाष्ट रिबको आउटर वर्डरसम्म रहेको आर्टरीलाई साबूँकेभियान आर्टरी भनीन्छ ।

यो फाष्ट रिबको आउटर वर्डरदेखी आक्सिलको लोवर वर्डरसम्म रहेको आर्टरीलाई आक्सिलरी आर्टरी भनीन्छ ।

आक्सिलको लोवर वर्डरदेखी येल्वो जाहाँ वेन्ड हुन्छ तेस ठाउँसम्म रहेको आर्टरीलाई ब्रेकियाल आर्टरी भनीन्छ । येही ठाउँबाट २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । इनी २ ब्रेञ्चेसको नाम—

१ रेडियाल आर्टरी ।

१ आल्र " ।

साबुक्केभियान आर्टरीको बयान ।

राइट साइडको साबुक्केभियान आर्टरी इनोमिनेट आर्टरी र राइट एनोक्लाभिक्युलर आर्टिकुलेशनको बीहाईन्डबाट उठछ ।

लेफ्ट साइडको साबुक्केभियान आर्टरी आर्च आफ दी आवाटीबाट उठछ । येही हिसापले राइट र लेफ्ट साबुक्केभियान आर्टिजको फाष्ट पार्टको रिलेशनमा केही फराक हुन्छ ।

१।१ साबुक्केभियान आर्टरीको पार्ट्स हुन्छ ।

राइट साइडको फाष्ट पोर्सन अरिजिन भयाको ठाउँदेखि अपवार्ड आउटवार्डदिग्मा गै स्केलिनस आन्टाइकसको इन्टर वर्डरसम्म जान्छ ।

लेफ्ट साबुक्केभियान आर्टरी सीधा भै स्केलिनस आन्टाइकसको इन्टर वर्डरसम्म पुग्छ ।

राइट र लेफ्ट साबक्लेभियान आर्टिजको सेकेन्डपार्ट आउ-
टरदिग्मा गै स्केलिनस आन्टाइकसको बीहाइन्डसम्म पुग्छ ।

येस्को थार्डपार्ट स्केलिनस आन्टाइकस मासलको आउटर
मार्जीनदेखि क्लाभिकलको मुनिबाट गै फाष्ट रिबको आउटर
वर्डरसम्म पुग्छ र आक्सिलरी आर्टरीको शुरू हुन्छ ।

राइट र लेफ्ट साबक्लेभियान आर्टरीको फाष्ट पोर्सनको कोर्स
र रिलेशनमा फरक छ । सेकेन्ड र थार्डपार्टमा फरक छैन एकै हो ।

राइट साबक्लेभियान आर्टरीको

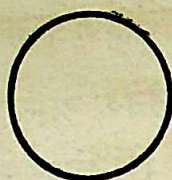
फाष्टपार्टको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

स्कीन	१
सुपरफिसल फेसिया	१
प्ल्याटिस्मा	१
डीप फेसिया	१
ष्टार्नो म्याष्टयेको क्लाभिक्युलर अरिजिन	१
ष्टार्नो हायेड	१ र
ष्टार्नो थाइरयेड मासल्स	१
राइट इन्टर्नल जुगुलर	१ र
भार्टिब्रल भेन्स	१
न्युमोग्याष्ट्रिक	१
कार्डियेक	१ र
फ्रेनिक नाभर्स	१

वीनीयमा—

प्लुरा ... ?

बीहाईन्डमा—

रेकारेन्ट लेरिञ्जियाल

नार्भ ?

न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ ?

लाङ्गसकोलाई मासल ?

फाष्ट रिबको नेक ?

साबक्केभियान आर्टरी क्लाभिकलको बीहाईन्डमा रहन्छ,
तेस ठाउँमा साबक्केभियान भेनको ऊपरमा रहन्छ ।

लेफ्ट साबक्केभियान आर्टरीको

फाष्टपार्टको बयान ।

यो आवाटोको आर्चको इन्डबाट उठछ अर्थात् फोर्थ डर्सल
भार्टिब्राको लेभलबाट उठछ । यो सीधा भै स्केलिनस आन्टाइ-
कस मासलको इन्टर मार्जीनसम्म पुग्छ । येही हिसापले लेफ्ट
साबक्केभियान आर्टरीको फाष्टपार्ट राइट साबक्केभियान आर्टरीको
फाष्टपार्ट भन्दा लड हुन्छ र चेष्टको क्याभिटी भीत्र रहन्छ ।

येस्को रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

प्लुरा ?

लेफ्ट लाङ्गस ?

न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ ?

कार्डियेक नार्भ ?

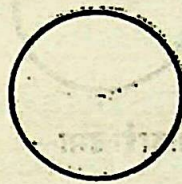
फ्रेनिक नार्भ ?

- लेफ्ट केरोटिड आर्टरी ?
 लेफ्ट इन्टर्नल जुगुलर भेन ?
 भाटिब्रल भेन ?
 इनोमिनेट भेन ?
 घानो थाइरयैड मासल ?
 घानो हायैड मासल ?
 घानो म्याष्टयेड मासल ?

इन्टर सार्देडमा—

आउटर सार्देडमा—

- ट्रैकिया ?
 इस्वोफेगस ?
 थोस्यासिक डाक्ट ?

- प्लुरा ?

बीहाईन्डमा—

- इस्वोफेगस ?
 थोस्यासिक डाक्ट ?
 सिम्प्याथाटिकको इन्फीरियर
 सर्भाइकल ग्याङ्गलीयान ?
 लाङ्गसकोलाई मासल ?
 भाटिब्रल कलम ?

साबक्लेभियान आर्टरीको

सेकेन्ड पोर्सनको रिलेशन ।

क्रान्दमा—

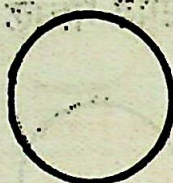
स्कीन ?

सुपरफेसियाल फेसिया ?

प्ल्याटिस्मा १
 डीप सर्भाइकल फेसिया १
 घार्ने म्याष्टवेड मासल १
 फ्रेनिक नार्भ १
 स्केलिनस आन्टाइकस मासल १
 साबुक्केभियान भेन १

भावभमा—

ब्रेकियाल प्लेक्सस १

वीलोमा—

प्लुरा १

वीहार्डिन्डमा—

प्लुरा १

स्केलिनस मिडिअस मासल १

साबुक्केभियान आर्टरीको

थार्डरोर्सनको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

स्कीन १
 सुपरफेसियाल फेसिया १
 प्ल्याटिस्मा १
 डीप सर्भाइकल फेसिया १
 सर्भाइकल प्लेक्ससको डिस्सीन्डिड ब्रेञ्चेस १
 साबुक्केभियास मासललाई सप्लाइ गर्ने नार्भ १
 साबुक्केभियास मासल १

सुप्रास्त्र्यापुलार आर्टरी १

सुप्रास्त्र्यापुलार भेन १

येक्सटर्नल जुगुलार भेन १

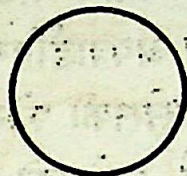
ट्रान्सभर्स सर्भाइकल भेन १

क्लाभिकल १

आवभमा—

ब्रेकियाल प्लेक्सस १

वोमोहायेड मासल १

वीलोमा—

फाष्ट रिब ... १

बीहाईन्डमा—

स्केलिनस मिडिअस मासल १

ब्रेकियाल प्लेक्ससको लोवर कर्ड १

साबक्लेभियान आर्टरीको येहो पोर्सन साबक्लेभियान ट्राइ-
ङ्गलमा रहन्छ ।

साबक्लेभियान आर्टरीको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

१ भाटिब्रल ।

२ इन्टर्नल म्यामारी ।

३ थाइरयेड आक्सिस ।

४ सुपीरियर इन्टर कस्टेल ।

लेफ्ट साबक्लेभियान आर्टरीको फाष्ट पोर्सनबाट माथी
लेखियाको ४ ब्रेञ्चेस उठछ ।

राइट साबक्लेभियान आर्टरीको फाष्ट पोर्सनबाट सुपीरि-
यर इन्टर कस्टेल बाहेक माथी लेखियाको ३ ब्रेञ्चेस उठछ ।

सुपेरियर इन्टर कण्टेल राइट साबक्लेभियानको सेकेन्ड पोर्सनबाट उठछ ।

भार्टिब्रल आर्टरीको बयान ।

यो साबक्लेभियान आर्टरीको पैहा लम्बर ब्रेञ्चेसहो अरुभन्दा लार्ज हुन्छ । साबक्लेभियान आर्टरीको फाष्टपोर्सनको अपर र व्याकपार्टबाट उठछ र यो अपवार्डदिग्मा गै सिक्स्थ सर्भाइकल भार्टिब्राको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसको फोरामेनदेखी अपवार्डमा अरु सर्भाइकलको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसको फोरामेनबाट जान्छ । यो आवभमा अक्सिसको अपर वर्डरसम्म गै आउटवार्ड र अपवार्डदिग्मा गै याटलासको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसको फोरामेन भीत्र जान्छ र फेरी यो याटलासको आर्टीकुलर प्रसेसको बीहाईन्डमा जो जुभ छ तसैबाट गै ड्युरामेटर र आरकनाईडलाई प्वाल पारेर फोरामेन म्याग्रामबाट स्काल भीत्र जान्छ । जानेबेलामा फर्वार्ड र अपवार्डदिग्मा गै मेडाला आब लङ्गेटाको फ्रान्टमा र पोन्सभेरोलियाईको लोवर वर्डरसम्म गै यस्को होत्ताको साथ मिली व्यासिलर आर्टरी बन्छ ।

येस्को रिजेशन ।

येस्को अरिजिन भयाको ठाउँको फ्रान्टमा—

इन्टर्नल जुगुलर भेन १

भार्टिब्रल भेन १

इन्फीरियर थाइरयेड आर्टरी १ रहन्छन् ।

यो लाङ्गसकोलाई र स्केलिनस आन्टाइकस मासल्सको बीचमा रहन्छ ।

लेफ्ट भार्टिब्रल आर्टरीको फ्रान्टमा थोस्यासिक डाक्ट रहन्छ ।

यो सेभेन्थ सर्भाइकल भार्टिब्राको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसको माथी सिम्प्याथाटिक नार्भको साथ रहन्छ ।

यो याटलासको आर्टिकुलर प्रसेसको पोष्टीरियर दिगबाट जाने बेलामा साब्आक्सिपिटल ट्र्याङ्गल भै जान्छ, यसै ठाउँमा कम्प्लेक्सस मासलले काभार गर्छ ।

साब्आक्सिपिटल ट्र्याङ्गल भीत्र यो आर्टरीको साथ साब्आक्सिपिटल नार्भ पनि जान्छ ।

येस्को २ किसिमको ब्रेञ्चेस हुन्छन्—

सर्भाइकल ब्रेञ्चेस १

क्रेनियाल ” १

सर्भाइकल ब्रेञ्चेस २ हुन्छन्—

१ ल्याटास्याल स्पाइनल ब्रेञ्चेस ।

२ मास्कुलर ” ।

क्रेनियाल ब्रेञ्चेस ४ हुन्छन्—

१ पोष्टीरियर मेनिञ्जियाल ।

२ आन्टीरियर स्पाइनल ।

३ पोष्टीरियर स्पाइनल ।

४ पोष्टीरियर इन्फीरियर सेरिबेलार ।

ल्याटान्याल स्पाइनल ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो इन्टर भार्टिब्रल फोरामीनाबाट स्पाइनल केनाल भीत्र जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

१ आन्टीरियेर ब्रेञ्च ।

१ पोष्टीरियेर ॥

आन्टीरियेर ब्रेञ्चेसले भाटिब्रोको घडिजलाई सलाई गर्छ ।

पोष्टीरियेर ब्रेञ्चेसले स्पाइनल कर्ड र मेम्ब्रेनलाई सलाई गर्छ ।

मासकुलार ब्रेञ्चेसको कुरा ।

येस्ले डीप सर्भाइकल मासल्सलाई सलाई गर्छ । यो अक्सि-
पिटल आर्टरी र आसीन्डिड र डीप सर्भाइकल आर्टिजको साथ
आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

पोष्टीरियेर मीनिजिगल आर्टरीको कुरा ।

यो साना साना १।२ ब्रेञ्चेस हुन्छन् । भाटिब्रल आर्टरी
फोरामेन म्याग्नसबाट जाने बेलामा यो ब्रेञ्चेस हुन्छ । येस्ले फ्या-
क्सेरि बेलीलाई सलाई गर्छ ।

आन्टीरियेर स्पाइनल आर्टरीको कुरा ।

भाटिब्रल आर्टरि सेस हुने बेलामा यस्मा हागा निक्कन्छ ।
मेडाला आब लङ्गेटाको फ्रान्टमा रहन्छ । यो फोरामेन म्याग्नमको
बीलोमा येस्को दोस्नाको साथ मिलि १ आर्टरी हुन्छ र स्पाइनल
कर्डको साथ २ तलतिर जान्छ । पायामेटर र स्पाइनल कर्डलाई
सलाई गर्छ ।

पोष्टीरियेर स्पाइनल आर्टरीको कुरा ।

यो मेडाला आब लङ्गेटाको पोष्टीरियेरपार्टबाट उठ्छ ।

स्पाइनल कर्डको व्याक र तलतिर जान्छ । इन्टर भाटिब्रल फोरा-
मीनाबाट आयाको स्पाइनल ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

पोष्टीरियर इन्फीरियर सेरिब्रल आर्टरीको कुरा ।

यो भाटिब्रल आर्टरीको सब भन्दा ठुलो ब्रेञ्चेस हुन्छ ।
यो पोन्सभेरोलियाईको नजिकबाट उठ्छ । यो व्याकवार्ड र
आउटवार्डद्विगमा स्पाइनल आक्ससेसरि र न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भको
बीचबाट गै सेरिबेलामको आन्डर सर्फेससम्म पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस
हुन्छन् ।

१ इन्टर्नल ब्रेञ्च ।

२ येक्सटर्नल ब्रेञ्च ।

यो २ ब्रेञ्चेसले सेरिबेलामलाई सप्लाई गर्छ । सुपीरियर से-
रिबेलार आर्टरीको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । ब्रेनको
फोर्थ भेन्ट्रिकलको कोरयेड प्लेक्ससलाई येस्को ब्रेञ्चेसले सप्लाई गर्छ ।

ब्यासिलर आर्टरीको कुरा ।

स्कालको वेसमा रहने हुनाले येस्को नाम ब्यासिलर आर्टरी
भयो । २ भाटिब्रल आर्टरिज मिलिकन यो ब्यासिलर आर्टरिज
बन्छ । यो पोन्सभेरोलियाईको पोष्टीरियर वर्डरदेखि ओन्टीरियर
वर्डरसम्म र तेसैको मिडियान ग्रुभमा रहन्छ । आरकनायेडले काभार
गर्छ । यो आर्टरी सेस हुने बेलामा २ द्विगमा २ पोष्टीरियर सेरिब्रल
आर्टरिज हुन्छ । येस्को १ १ द्विगमा तल लेखियाको ब्रेञ्चेस हुन्छन् ।

१ ट्र्यान्सभर्स ब्रेञ्चेस ।

२ आन्टीरियर इन्फीरियर सेरिबेलार आर्टरी ।

३ सुपीरियेर सेरिबेलार आर्टरिज ।

४ पोष्टीरियेर सेरिब्र्याल आर्टरिज ।

दूथान्समर्स ब्रेञ्चेसको कुरा ।

येस्ले पोन्सभेरोलियाइलाई सल्लाई गर्छ । येस्को ब्रेञ्चेस मध्ये १ ब्रेञ्च नाम इन्टर्नल अडिटरी आर्टरी । यो अडिटरी आर्टरी नार्भको साथ इन्टर्नल अडिटरी मियटस भीत्र जान्छ ।

आन्टीरियेर इन्फीरियेर सेरिबेलार आर्टरीको कुरा ।

यो सेरिबेलामको आन्टीरियेर वर्डर र आन्डर सर्फेसमा रहन्छ । भाटिब्रल आर्टरीको पोष्टीरियेर इन्फीरियेर सेरिबेलार ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सुपीरियेर सेरिबेलार आर्टरीको कुरा ।

यो ब्यासिलर आर्टरी जाहाँ सेस हुन्छ तेसै ठाउँको नजौ-कबाट उठछ । सेरिबेलाम र क्रास्सेरिब्राईको माथी रहन्छ । येस्को दोस्ता र इन्फीरियेर सेरिबेलार आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

पोष्टीरियेर सेरिब्र्याल आर्टरीको कुरा ।

यो ब्यासिलर आर्टरीको टार्मिनेल ब्रेञ्चेस हो । यो १।१ डिग्रीमा १।१ हुन्छ । यो कुरासेरिब्राई र सेरिब्रामको अक्सिपिटल लोब्सको आन्डर सर्फेसबाट जान्छ । पोष्टीरियेर कम्युनिकेटिङ आर्टरी यसैको साथ मील्छ ।

येस्को ब्रेञ्चेसको नाम—

१ पोष्टीरियेर मिडियान ग्याङ्गुयानिक ब्रेञ्चेस ।

२ पोष्टीरियेर कोरयेड ।

३ पोष्टीरो ल्याटास्पल ग्याङ्गुयानिक ब्रेञ्चेस ।

४ टार्मिनेल ब्रेञ्चेस ३ वोटा छ ।

यो ब्रेञ्चेसहरूले ब्रेनको जगा २ लाई सप्लाई गर्छ ।

साबक्लेभियान आर्टरीको ब्रेञ्चेस मध्ये

थाइरयेड आक्सिसको कुरा ।

यो साबक्लेभियान आर्टरिजको फाष्ट पोर्सनको फ्रान्टपार्टबाट उठछ र सर्ट हुन्छ । येस्को ३ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ इन्फीरियेर थाइरयेड ।

२ सुप्रास्क्र्यापुलार ।

३ ट्र्यान्सभर्स सेलिसकोलाई ब्रेञ्चेस ।

इन्फीरियेर थाइरयेड आर्टरीको कुरा ।

यो अपवार्डदिग्मा जान्छ र भार्टिब्रल आर्टरी रेकारेन्ट ले-
रिस्त्रियाल नाभ लाङ्गसकोलाई मासलको फ्रान्टमा रहन्छ । फेरी
यो इन्वार्डदिग्मा गै कमन केरोटिड आर्टरी र इन्टर्नल जुगुलार
भेन रहने सीड र सिम्प्याथाटिक नाभको बीहाईन्डबाट जान्छ र
थाइरयेड गल्यान्डको ल्याटास्पल लोब्सको लोवर वर्डरसम्म पुग्छ
र येस्को दोस्त्रा र सुपीरियेर थाइरयेड आर्टरीको साथ आनाष्टो-
मोसिस हुन्छ ।

येस्को ब्रेञ्चेसको नाम—

- १ इन्फीरियर लेरिञ्जियाल ब्रेञ्च ।
- २ ट्रेकियाल ।
- ३ इस्वोफेजियाल ब्रेञ्चेस ।
- ४ आसीन्डिङ्ग सर्भाइकल आर्टरी ।
- ५ मास्कुलार ब्रेञ्चेस ।

इन्फीरियर लेरिञ्जियाल ब्रेञ्चको कुरा ।

यो ट्रेकियाको साथीबाट जान्छ र लेरिङ्सको व्याकपार्टमा रेकारेन्ट लेरिञ्जियाल नार्भको साथ पुग्छ र तेसैको ठाउँको मासल्स र म्युकस मेम्ब्रेनलाई सप्लाइ गर्छ । येस्को दोह्रा र सुपीरियर थाइरयेड आर्टरीको लेरिञ्जियाल ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ट्रेकियाल ब्रेञ्चको कुरा ।

यो ट्रेकियाको साथी रहन्छ । ब्रोन्कियाल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इस्वोफेजियाल ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो इस्वोफेगसमा रहन्छ । आवाटोको इस्वोफेजियाल ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

आसीन्डिङ्ग सर्भाइकल आर्टरीको कुरा ।

यो स्केलिनस आन्टाइकस र रेक्टस्क्र्याफिटिस आन्टाइकस मेजर मासल्सको बीचबाट जान्छ र स्पाइनलकर्ड र मेम्ब्रेन

लाई सप्लाई गर्छ । आसीन्डिड फेरिस्त्रियाल र अक्सिपिटल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो हायेड बोनको डीप्रेस गराउने मासल्स र लाङ्गसकोलाई स्केलिनस आन्टाइकस र इन्फीरियर कन्स्ट्रक्टर आफ दी फेरिङ्स मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

थाइरयेड आक्सिसको

सुप्रास्क्र्यापुलार आर्टरीको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम ट्र्यान्सभर्ससेलिस ह्युमेराई भन्छन् । यो नेकको रुटबाट वोल्बिक भै भीत्रदेखी आउटवार्डदिग्मा जान्छ र स्केलिनस आन्टाइकसको लोवरपार्टको माथोबाट गै साक्लेभियान आर्टरीको थार्डपार्टको माथोबाट जान्छ, फेरि यो स्क्र्यापुलाको अपर येजमा पुग्छ र ट्रापिजियसको मुनिबाट जान्छ, फेरि यो तल्लोदिग्मा सुप्रास्क्र्यापुलार नाभर्सको साथ सुप्रास्क्र्यापुलार नचबाट सुप्रास्पाइनसफसा भीत्र जान्छ र सुप्रास्फीनेटस मासलको मुनिबाट जान्छ र तेसै मासललाई सप्लाई गर्छ, फेरि स्क्र्यापुलाको नेकबाट गै इन्फ्रा स्पाइनसफसामा जान्छ र पोष्टेरियर स्क्र्यापुलार र साक्स्क्र्यापुलार आर्टिरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

येस्को ब्रेञ्चेसको नाम—

१ मास्कुलार ब्रेञ्चेस ।

२ सुप्राआक्रोमियाल ब्रेञ्च ।

३ सुप्राष्टार्नल ... ब्रेञ्च ।

४ आर्टिकुलर " ।

५ न्युट्रियान्ट " ।

मास्कुलर ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो घानोम्याष्टयेड, साबूक्केभियान र तेसैको नजीकको मा-
सललाई सप्लाई गर्छ ।

सुप्राभाक्रोमियाल ब्रेञ्चको कुरा ।

यो ट्रापिजियास मासल भीत्र गै आक्रोमियान प्रसेससम्म
पुग्छ र आक्रोमियाल थोस्पासिक आर्टरीको साथ आनाष्टोमो-
सिस हुन्छ ।

सुप्राष्टार्नल ब्रेञ्चको कुरा ।

यो क्लाभिकलको घार्नल एन्डको माथीबाट जान्छ र चेष्टको
अपरपार्टको स्कीनलाई सप्लाई गर्छ ।

आर्टिकुलर ब्रेञ्चको कुरा ।

येस्ले सोल्डर जयन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

न्युट्रियान्ट ब्रेञ्चको कुरा ।

येस्ले क्लाभिकललाई सप्लाई गर्छ ।

थाइरयेड आक्सिसको

ट्र्यान्सभर्ससेलिसकोलाई आर्टरीको बयान ।

यो साबूक्केभियान ट्रयाङ्गलको अपरपार्टबाट आउटवार्डदि-

गूमा जान्छ र ट्रापिजियास मासलको आन्टीरियेर मार्जीनसम्म पुग्छ र तेसै ठाउँमा येस्को २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम —

१ सुपरफिसियाल सर्भाइकल ब्रेञ्च ।

१ पोष्टीरियेर स्क्वापुलार " ।

यो ट्र्यान्सभर्स सेलिसकोलाई आर्टरी नेकबाट जाने बेलामा प्ल्याटिस्मा घर्नाई म्याष्टयेड, वोमोहायेड र ट्रापिजियास मासलसले काभार गर्छ ।

येस्को सुपरफिसियाल सर्भाइकल ब्रेञ्च ट्रापिजियेसको आन्टीरियेर मार्जीनको मुनिबाट जान्छ र आर्टीरियेर प्रिन्सेप्स सर्भाइसिसको सुपरफिसियाल ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

येस्को पोष्टीरियेर स्क्वापुलार ब्रेञ्च लीभेटर आङ्गुली स्क्वापुलीको मुनिबाट गै स्क्वापुलाको सुपीरियेर आङ्गलसम्म पुग्छ र फेरि यो स्क्वापुलाको पोष्टीरियेर वर्डरदेखी स्क्वापुलाको इन्फीरियेर आङ्गलसम्म जान्छ र आक्सिलरी आर्टरीको साथ स्क्वापुलार ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

साबुक्केभियान आर्टरीको

इन्टर्नल म्यामरी आर्टरीको बयान ।

यो साबुक्केभियान आर्टरीको फाष्ट पोर्सनको आन्डर सर्फेसबाट उठ्छ र थाइरयेड आक्सिसको उल्टादिग्बाट उठ्छ । यो फाष्ट रिबको कष्टल कार्टिलेजेजको बीहाईन्डबाट मुनितिर जान्छ र चेष्टको आन्टीरियेर वालको इन्डर सर्फेसबाट र घर्नामको मार्जीनको ३ इन्च आउटवार्डबाट डाउनवार्ड जान्छ । सिक्स्थ र सेभेन्थ

कार्टिलेजेजको बीचसम्म पुगी २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

मास्कुलो फ्रेनिक ?

सुपीरियेर येपिग्याष्टिक ?

येस्को रिलेशन—

येस्को अरिजिन भयाको ठाउँमा इन्टर्नल जुगुलार र साब्र-
क्लेभियान भेन्सले काभार गर्छ र फ्रेनिक नाभले कर्स गर्छ, माने
येसैको उपरबाट जान्छ ।

थोस्यासिक भीत्र जाने बेलामा येस्को फ्रान्टमा कष्टल कार्टि-
लेजेज र इन्टर्नल इन्टर कष्टल मासल्स रहन्छ ।

येस्को बीहाईन्डमा प्लुराले काभार गर्छ ।

थोस्याक्सको लोवरपार्टमा पुगी ट्राइयाङ्गुलेरिस घानाई र
प्लुराको बीचबाट यो आर्टरी जान्छ ।

येस्को ब्रेञ्चेसको नाम—

१ कोमिसूनाभाई फ्रेनिसिस,

दोस्रो नाम सुपीरियेर फ्रेनिक ।

२ मिडियाष्टिसाल ।

३ पेरिकार्डियाक ।

४ घानाई ।

५ आन्टीरियेर इन्टर कष्टेल आर्टरी ।

६ पाफोरेटिड आर्टरी ।

७ मास्कुलो फ्रेनिक ।

८ सुपीरियेर येपिग्याष्टिक ।

कोमिसनार्भाई फ्रेनिसिस

अथवा

सुपीरियेर फ्रेनिक आर्टरीको बयान ।

यो प्लुरा र पेरिकार्डियामको बीचबाट फ्रेनिक नार्भको साथ डायफ्राम मासलसम्म पुग्छ र डायफ्राम मासललाई सप्लाई गर्छ । दोस्रा फ्रेनिकको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

मिडियाष्टिनाल ब्रेञ्जेसको कुरा ।

यो सानु २ आर्टिरिज हुन्छ । आन्टीरियेर मिडियाष्टिनामको साथ येरिवोलार टिस्यु र लिम्फ्याटिक ग्ल्यान्डलाई र थाईमस ग्ल्यान्डको बाकी हिस्सालाई सप्लाई गर्छ ।

पेरिकार्डियाक ब्रेञ्जेसको कुरा ।

येस्ले पेरिकार्डियामको आन्टीरियेर सर्फेसको अपरपार्टलाई सप्लाई गर्छ ।

ट्रायान्सभर्स ब्रेञ्जेसको कुरा ।

यो ट्राइकुलेरिस घर्नाईसम्म जान्छ र डिष्टिब्युसन हुन्छ र घर्नामको पोष्टीरियेर सर्फेसमा सप्लाई गर्छ ।

आन्टीरियेर इन्टर कष्टेल आर्टिरिजको कुरा ।

येस्ले माथिल्लो ५।६ अपर इन्टर कष्टेल येस्पेसलाई सप्लाई गर्छ । १।१ इन्टर कष्टेल येस्पेसमा २।२ ब्रेञ्जेस जान्छ । आवार्टा-बाट आयाको इन्टर कष्टेल येस्पेस आर्टरीको साथ आनाष्टोमो-

सिस हुन्छ । इन्टर्नल र येक्सटर्नल इन्टर कष्टल मासल्सको बीचमा रहन्छ । येही २ मासल्स र पेक्टोस्पाल मासल्स र म्यामारी ग्ल्यान्डलाई सप्लाई गर्छ ।

पाफोरेटिङ्ग आर्टरीको बयान ।

यो ५ अथवा ६ अपर इन्टर कष्टेल येस्पेसलाई पाफोरेट-गरिकन पेक्टोस्पाल मासल्स र म्यामारी ग्ल्यान्डलाई सप्लाई गर्छ ।

मास्कुला फ्रेनिक ब्रेञ्चेसको बयान ।

यो वोल्ब्रिक भै डाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा गै फल्स रिब्सको कार्टिलेजेजको बोहाईन्डबाट गै डायाफारमलाई अँध्य र नैन्थ रिब्सको ठाउँमा पाफोरेट गरी लाष्ट इन्टर कष्टेल येस्पेसमा टार्मिनेट हुन्छ । येस्को ब्रेञ्चेसले लोवर टु इन्टर कष्टेल येस्पेसलाई सप्लाई गर्छ । येस्को ब्रेञ्चेसले पेरिकार्डियामको लोवरपार्ट र डायाफारम र आप्ण्डोमिनको मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

सुपीरियर वेपिग्याष्ट्रिकको बयान ।

यो इन्टर्नल म्यामारोको १ टार्मिनल ब्रेञ्च हो । डायाफारमको कष्टल र स्टार्नल आटानमेन्टको बीचबाट गै रेक्टस आप्ण्डोमिनस मासलको सीडमा जान्छ । यो पैहे जादा रेक्टस मासलको बोहाईन्डबाट जान्छ, पछि तेसै मासललाई पाफोरेट र सप्लाई गरी आन्टीरियरमा गै येक्सटर्नल इलियाक आर्टरीको डीप वेपिग्याष्ट्रिक आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । येस्को ब्रेञ्चेसहरूले आप्ण्डोमेनको मासल्स र इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

साबुक्केभियान आर्टरीको

सुपीरियर इन्टर कष्टेल येस्पेसको बयान ।

यो साबुक्केभियान आर्टरीको अपर र व्याकपार्टबाट उठछ । यो राइट र लेफ्टमा कैही फराक छ । राइटदिगको सुपीरियर इन्टर कष्टेल येस्पेस आर्टरी स्केलिनस आन्टाइकस मासलको बीहाईन्डबाट उठछ । लेफ्टदिगको यो आर्टरी, स्केलिनस आन्टाइकसको इन्नरसाइडबाट उठछ । यो २ आर्टरी व्याकवार्डदिगमा गै १ डीप सर्भाइकल ब्रेञ्च भनेको १ हागा फुटेको छ । नीचेदिगमा प्लुराको बीहाईन्ड र फाष्ट सेकेन्ड रिब्सको नेकको फ्रान्टबाट जान्छ र फाष्ट आवार्टिक इन्टर कष्टलको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । यो फाष्ट इन्टर कष्टल येस्पेसमा पोष्टीरियर ई स्पाइनल मासललाई सप्लाई गर्ने १ ब्रेञ्च जान्छ र आरको १ ब्रेञ्चले इन्टर भाटिब्रल फोरामेनबाट गै स्पाइनलकर्ड र मेम्ब्रेनलाई सप्लाई गर्छ ।

सुपीरियर इन्टर कष्टेलको

डीप सर्भाइकल ब्रेञ्चसको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम प्रोफन्डा सर्भाइसिस भन्छन् । यो फाष्ट-रिव र सेभेन्थ सर्भाइकल भाटिब्राको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसको बीचबाट नेकको अपर र व्याकपार्टबाट जान्छ र कम्प्लेक्सस र सेमी स्पाइनेलिसकोलाई मासलसको बीचबाट गै अक्सिससम्म पुग्छ र येही २ मासलसलाई सप्लाई गर्छ र अक्सिपिटल आर्टरीको आर्टिरोया प्रीन्सेप्स सर्भाइसिसको डीप ब्रेञ्चसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । येस्को १ स्माल ब्रेञ्च सेभेन्थ सर्भाइकल र

फाष्ट डर्सल भाटिब्राको इन्टर भाटिब्रल फोरामेनवाट स्पाइनल कर्डमा जान्छ ।

साबुक्केभियान आर्टरी तमाम ।

आक्सिसलाको बयान ।

आक्सिसला भनेको १ पिरामिडाल जगा हो । यो चेष्टको अपर र ल्याटास्पाल पार्टको बीचमा रहन्छ र आरमको इन्टर साइडमा रहन्छ ।

येसको बाउन्डरी—

आक्सिसलाको येपेक्स अपवार्डदिग्मा नेकको रुटसम्म रहन्छ अर्थात् फाष्ट रिब र स्क्वापुलाको अपर येज र क्लाभिकलको बीचमा रहन्छ । यो जगाबाट आक्सिसलरी भेसल्स र नार्भ जान्छ ।

येस्को वेस डाउनवार्डदिग्मा रहन्छ । इन्टेगुमेन्ट, जुन फेसिया फ्रान्टमा पेक्टोस्पालिस मेजरको लोवर वर्डरसम्म रहन्छ, त्यो फेसियार बीहाईन्डमा ल्याटिसीमास डर्साईको लोवर वर्डरसम्म जुन फेसिया रहन्छ, तेसै फेसियाले बन्दछ । यो चेष्टको दिग्मा अर्थात् इन्टर्नलमा ब्रड हुन्छ । यो आरमको दिग्मा अर्थात् येक्सटर्नलदिग्मा न्यारो र प्वाइन्टेड हुन्छ ।

येस्को आन्टीरियेर बाउन्डरी पेक्टोस्पालिस मेजर र माइनर मासल्सले बन्छ । येस्को पोष्टीरियेर बाउन्डरी आवभमा साबु स्क्वापुलेरिसले र वीलोमा टेरिस मेजर र ल्याटिसीमास डर्साई मासल्सले बन्छ ।

येस्को इन्नर साइडमा फाष्ट, सेकेन्ड, थार्ड, फोर्थ, रिज्स र तेसैको बीचमा रहने इन्टर कष्टल मासल्स र सेरेटस म्याग्नस मासलको १ पार्ट रहन्छ । येस्को आउटर साइडमा ह्युमेरस बोन कोस्पाको ब्रेकियालिस् र वाईसेप्स मासल्स रहन्छ ।

येस्को कन्टेन्ट्स—

आक्सिलरी भेसल्स र तेसैको ब्रेञ्चेस ।

ब्रेकियाल प्लेक्सस र तेसैको " ।

इन्टर कष्टल नाभको थोरै " ।

लिम्फ्याटिक ग्ल्यान्ड्स ।

थोरै फ्याट र येरिवोलार टिश्युले अधी लेखियाको चीजहरूलाई मीलाई राख्छ ।

आक्सिलामा रहने चीजहरूको योजीशन ।

आक्सिलरी आर्टरी र भेन र ब्रेकियाल प्लेक्ससको नाभसँ बोब्लूक भै आउटवार्ड र आन्टीरियेरमा येपेक्सदेखी वेससम्म रहन्छ । आक्सिलरीभेन आक्सिलरी आर्टरीको इन्नर साइडमा रहन्छ अर्थात् थोस्पासिकदिग्मा रहन्छ । आक्सिलरी येपेक्सको आन्टीरियेरमा र पेक्टोस्पाल मासल्समा आक्सिलरी आर्टरीको थोस्पासिक ब्रेञ्चेस रहन्छ । आक्सिलराको आन्टीरियेर मार्जीनदेखी चेष्टको साइडमा लड थोस्पासिक आर्टरी रहन्छ । येस्को क्याक-पार्टमा साब्सक्यापुलेरिस् मासलको लोवर मार्जीनमा साब्सक्यापुलार भेसल्स र नाभ रहन्छ । येही मासलको लोवर वर्डरमा डर्सेलिस स्क्यापुली आर्टरी भेन्स रहन्छ । येही मासलको आउटर येक्सट्रिमिटीमा पोष्टीरियेर सार्कम प्लेक्स भेसल्स र सार्कम प्लेक्स

नार्भ जान्छ । यो २ चीज खलडर जयन्टको व्याकपार्टमा कार्भर्ड भै गयाको छ । अक्सिलको इन्तर साइडमा अर्थात् थोस्यासिकदिग्मा सुपीरियेर थोस्यासिक आर्टरी, पोष्टीरियेर थोस्यासिक नार्भ र इन्टर कष्टो ह्युमेरल नार्भ्स रहन्छ ।

आक्सिलरी आर्टरीको बयान ।

यो फाष्ट रिबको आउटरवर्डरदेखी शुरू हुन्छ र टेरिस मेजर मासलको टेन्डेनको लोवर वर्डरसम्म रहन्छ । येस्को मुनिदेखी ब्रेकियाल आर्टरीको शुरू हुन्छ । यो आक्सिलरी आर्टरी शुरू भयाको ठाउँमा डीप हुन्छ । तमाम भयाको ठाउँमा सुपरफिसियाल हुन्छ र स्कीन र फेसियाले काभार गर्छ ।

येस्को ३ पोर्सन्स हुन्छ—

- १ फाष्ट पोर्सन । पेक्टोस्यालिस माइनर मासलको आवभमा रहन्छ ।
- २ सेकेन्ड पोर्सन । पेक्टोस्यालिस माइनर मासलको बीहाइन्डमा रहन्छ ।
- ३ थर्ड पोर्सन । पेक्टोस्यालिस माइनर मासलको बीलोमा रहन्छ ।

आक्सिलरी आर्टरीको

फाष्ट पोर्सनको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

- पेक्टोस्यालिस मेजर १
कष्टो कोस्याकयेड मेम्ब्रेन १

येक्सटर्नल आन्टीरियेर थोस्यासिक नार्भ १

आक्रोमियो थोस्यासिक भेन १

किफ्यालिक भेन १

इन्तर साईडमा—

आक्सिलरी भेन् १

आउटर साईडमा—

ब्रेकियाल फ्लेक्सस १

वीहार्डमा—

फाष्ट इन्टर कष्टल येस्पेस १

इन्टर कष्टल मासल्स १

सेरेटस म्याग्नस मासलको सेकेन्ड र थार्ड सेरेसन्स १

पोष्टीरियेर थोस्यासिक नार्भ १

इन्टर्नल आन्टीरियेर थोस्यासिक नार्भ १

आक्सिलरी आर्टरोको

सेकेन्ड पोर्सनको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

पेक्टोस्पालिस मेजर १

पेक्टोस्पालि माइनर मासल्स १

इन्तर साईडमा—

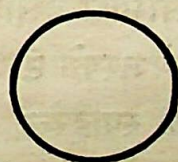
ब्रेकियाल फ्लेक्सको

इन्तर कर्ड १

आक्सिलरी भेन १

इन्टर्नल आन्टीरियेर

थोस्यासिक नार्भ १

आउटर साईडमा—

ब्रेकियाल फ्लेक्सको

आउटर कर्ड १

बीहार्डन्डमा—

साव्स्व्याणुलेरिस मासल १
ब्रेकियाल फ्लेक्सको पोष्टीरियर कर्ड १

आक्सिलरी आर्टरीको

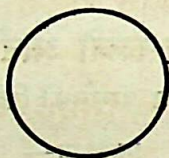
थार्ड पोसर्नको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

इन्टेगुमेन्ट १
फेसिया १
पेक्टोस्वालिस मेजर १
मिडियान नाभको इन्टर हेड १

इन्टर साइडमा—

आल्वर नाभ १
इन्टर्नल क्युटिनियास
नाभ १
आक्सिलरी भेन १

आउटर साइडमा—

कोस्याको ब्रेकियालिस १
मिडियान नाभ १
मास्क्युलो क्युटेनियास
नाभ १

बीहार्डन्डमा—

साव्स्व्याणुलेरिस १
ल्याटिसीमास डर्साई १
टेरिस मेजरको टेन्डन्स १
मास्क्युलो स्पाइरल १
सार्कम फ्लेक्स नाभ्स १

आक्सिलरी आर्टरीको

ब्रेञ्जेसको नाम ।

फाष्ट पार्टबाट २ ब्रेञ्जेस—

१ सुपीरियेर थोस्यासिक ।

२ आक्रोमियाल „ ।

सेकेन्ड पार्टबाट २ ब्रेञ्जेस—

१ लङ थोस्यासिक ।

आलर „ ।

थर्ड पार्टबाट ३ ब्रेञ्जेस—

१ साब्व्यापुलर ।

२ आन्टीरियेर सार्कम फलेक्स ।

३ पोष्टीरियेर „ „ ।

फाष्ट पार्टको

सुपीरियेर थोस्यासिकको कुरा ।

यो कोही कोहीको आक्रोमियाल थोस्यासिकबाट उठछ । यो फर्वार्ड र इन्वार्डदिग्मा गै पेक्टोस्यालिस माइनरको अपर वर्डर-सम्म पुग्छ र मेजर र माइनरको बीचबाट चेष्टको साइडमा जान्छ र येही पेक्टोस्याल मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ । इन्टर्नल म्यामारी र इन्टर कष्टेल आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

फाष्ट पार्टको

आक्रोमियाल थोस्यासिकको कुरा ।

यो पेक्टोस्यालिस माइनरको अपर वर्डरदेखि उठी फर्वार्ड-दिग्मा जान्छ ।

बेसको ३ किसिमको ब्रेञ्चेस हुन्छ—

१ थोस्यासिक ब्रेञ्चेस ।

२ आक्रोमियाल ,, ।

३ डिसीन्डिड ,, ।

थोस्यासिक ब्रेञ्चेस । यो २।३ वोटा हुन्छ । येस्ले सेरेटस म्याग्नस र पेक्टोस्पाल मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

आक्रोमियाल ब्रेञ्चेस । यो आक्रोमियान प्रसेससम्म गै डेल्टयेड मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

डिसीन्डिड ब्रेञ्चेस । यो पेक्टोस्पालिस मेजर र डेल्टयेडको बीचबाट किफ्यालिक भेनको साथ गै येही २ मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

आक्रोमियाल थोस्यासिकको क्लाभिक्युलर ब्रेञ्च १ छ तेस्ले साबुक्लेभियान मासललाई सप्लाई गर्छ ।

सेकेन्ड पार्टको

लड थोस्यासिक ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो डाउनवार्ड र इन्वार्ड दिग्मा गै पेक्टोस्पालिस माइनरको लोवर वर्डरबाट चेष्टको साइडमा जान्छ । सेरेटसम्याग्नस, पेक्टोस्पाल मासल्स, म्यामारी ग्ल्यान्ड, आक्सिलरी ग्ल्यान्डस र साबुस्क्यापुलेरिस मासललाई सप्लाई गर्छ । इन्टर्नल म्यामारी र इन्टर कष्टल आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सेकेन्ड पार्टको

अलर थोन्यासिक ब्रेञ्चको कुरा ।

येस्ले आक्सिलाको ग्ल्यान्ड्स र आलिवोलार टिस्युलाई सल्लाई गर्छ ।

थर्ड पार्टको

साब स्क्यापुलार ब्रेञ्चको कुरा ।

यो आक्सिलरी आर्टरीको ठुलो ब्रेञ्च हो, साब स्क्यापुले-रिस मासलको लोवर वर्डरको उल्टादिग्वाट उठछ र डाउनवार्ड र व्याक्वार्ड दिग्मा गै स्क्यापुलाको इन्फीरियर आङ्गलसम्म जान्छ । लड थोस्पासिक, इन्टर कष्टल आर्टरिज र पोष्टीरियर स्क्यापुलार आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

येस्को १ ब्रेञ्च छ दोस्रो नाम डर्सेलिस स्क्यापुली । यो साबस्क्यापुलार आर्टरीको अरिजिन भयाको १ $\frac{1}{2}$ इन्ची गया पछि यो आर्टरी फुटछ । यो स्क्यापुलाको आक्सिलरी वर्डरमा टेरिस मेजर र माइनर मासल्सको बीचबाट जान्छ । यो ट्राइसेप्स मासलको लड हेडको इन्टर्नलदिग्मा रहन्छ । यो इन्फ्रा स्पाइनस फसामा गै पोष्टीरियर स्क्यापुलार र सुप्रा स्क्यापुलार आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

येस्को २ ब्रेञ्च हुन्छन्—

१ साबस्क्यापुलार फसामा जान्छ ।

२ दोस्रा स्क्यापुलाको डर्सेल सर्फेसको इन्फीरियर आङ्गलमा जान्छ र येही ठाउँको मासल्सलाई सल्लाई गर्छ ।

थार्ड पार्टको

आन्टीरियेर सार्कम फलेक्स ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो पोष्टीरियेर सार्कम फलेक्सको मुनिबाट र आविसलरी आर्ट-रीको आउटर साइडबाट उठी आउटवार्डदिग्मा कोस्याको ब्रेकियालिस र वाइसेप्सको सर्ट हेडको मुनिबाट गै ह्युमेरसको नेकको अगाडीमा रहन्छ । येस्को १ ब्रेञ्च वाइसिपिटल ग्रुभबाट सोल्डर जयन्टमा जान्छ । येस्ले डेल्टयेड मासललाई सप्लाइ गर्छ । पोष्टीरियेर सार्कम फलेक्स आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

थार्ड पार्टको

पोष्टीरियेर सार्कमफलेक्स आर्टरीको कुरा ।

यो आन्टीरियेर सार्कमफलेक्स भन्दा लार्ज हुन्छ । साव्स्व्यापुलेरिस मासलको लोवर वर्डरको अपोजिटबाट उठ्छ । यो व्याकवार्डदिग्मा गै सार्कमफलेक्स भेन्स र नार्भको साथ १ वोटा ४ कुनेजगा भीत्र जान्छ । यो ४ कुनेजगा टेरिसमेजर, टेरिस माईनर, ट्राईसेप्सको स्व्यापुलार हेड र ह्युमेरसले बन्छ । यो आर्टरी ह्युमेरसको नेकको वोरिपरिमा घुमेको छ, येस्ले डेल्टयेड मासल र खल्डर जयन्टलाई सप्लाइ गर्छ । आन्टीरियेर सार्कमफलेक्स आक्रोमियाल थोस्यासिक र सुपीरियेर प्रोफन्डाको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ब्रेकियाल आर्टरीको बयान ।

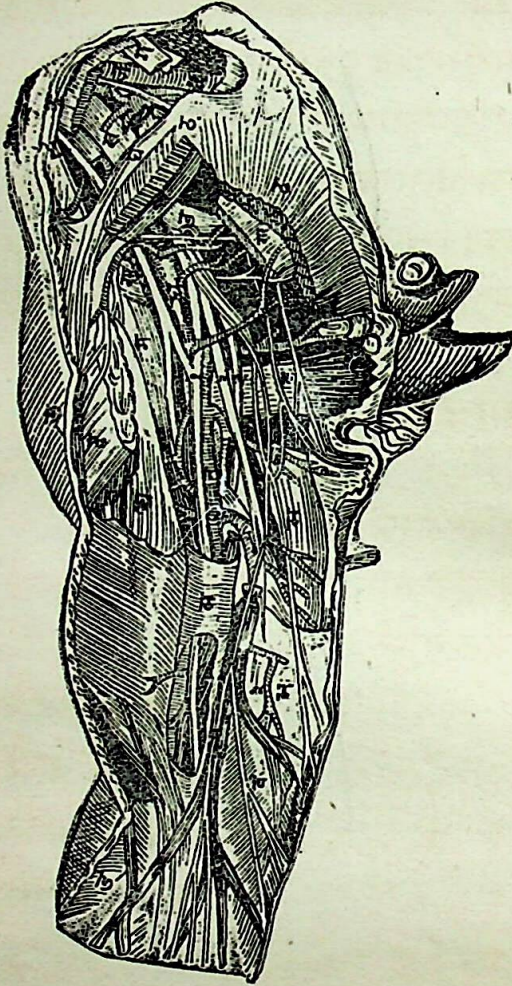
यो टेरिसमेजर मासलको टेन्डनको लोवर मार्जीनदेखी

नं ७६ ब्रेकियाल आर्टरि को सार्जिकल एनाटामि।

१ डेल्टायड । २ पेक्ट मेजर । ३ लाटि डर्साइ ४ टिरिस मेज
५ इण्ड किउटेनियास नार्भ । ६ माष्क स्पाइराल । ७ सुपि प्रोफाण
८ इनफ प्रोफाण्डा । ९ एनाष्ट मागना । १० प्रोनेरेडि टिरिस ।
१२ वाइसिपि फासा । १३ वाइसेपस । १४ ब्रेकियाल आर्टरि ।
आलनार नार्भ । १६ मिडियान नार्भ । १७ बगसिलिक भेन ।

नं ७५ एकसिलारि आटारि र ब्राचे स ।

क । सुपिरियर थोरेसिक । ख । एक्रोमियन थोरेसिक । ग । एलार
थोरेसिक । घ । लंथोरेसिक । च । सावष्कापुलार । छ । एण्डिसारकम
क्स । ज । पोष्टि सारकमफ्रैक्स ।

शुरू हुन्छ र आरमको इन्नर र आन्टीरियेरदेखी तलतिर जान्छ ।
 येल्वो जयन्टको आन्टीरियेर दिग्को ३ इञ्ची तलसम्म गै रेडियाल
 आर्टरी र आल्टर आर्टरीले डिभाइड हुन्छ । यो ब्रेकियाल आर्टरी
 शुरू भयाको ठाउँमा ह्युमेरसको इन्टर्नल दिग्मा रहन्छ । तलतिर
 जादा ह्युमेरसको फ्रान्टमा रहन्छ । वेन्ड आफ्नी येल्वोमा पुगी
 ह्युमेरसको २ कन्डाइल्सको बीचमा रहन्छ । यो आर्टरिज बराबर
 सुपरफेसियालमा रहन्छ ।

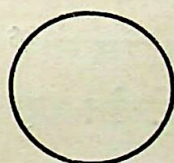
ब्रेकियाल आर्टरीको रिफ्लेक्सन—

फ्रान्टमा—

इन्टेगुमेन्ट	?
फेसि	?
वाईसिपिटल फेसिया	?
मिडियान व्यासिलिक भेन	?
मिडियान नाभ	?

इन्नर साइडमा—

इन्टर्नल क्युटिनियास	?
आल्टर नाभर्स	?
मिडियान नाभ	?
व्यासिलिक भेन	?

आउटर साइडमा—

मिडियान नाभ	?
कोस्वाको ब्रेकियालिस	?
वाइसेप्स मासल्स	?

पीछाईंमा—

ट्राइसेप्स मासल	?
मास्क्युलो स्पाइरल नाभ	?
सुपीरियर प्रोफन्डा आर्टरी	?

कोस्पाको ब्रेकियालिस १

ब्रेकियालिस आन्टाईकस मासल्स १

बेन्ड आफ दी

येल्वोको कुरा ।

ब्रेकियाल आर्टरी बेन्ड आफ दी येल्वोमा पुगी १ ट्राइङ्गुलर जगामा रहन्छ । यो ट्राइङ्गुलको वेस अपवार्डदिग्मा ह्युमेरसको तर्फ रहन्छ । यो ट्राइङ्गुलको ग्रेक्सटर्नलमा सुपिनेटर लाङ्गस । इन्टर्नलमा प्रोनेटर रेडिआई टेरिस मासल्स रहन्छ । यस्को फ्लोर्स ब्रेकियालिस आन्टाईकस र सुपिनेटर ब्रीभिसल्ले बन्छ । येही ३ कुने जगामा—

१ ब्रेकियाल आर्टरी र तेसैको साथ जाने भेन्स ।

२ रेडियाल आर्टरी ।

३ आल्वर आर्टरी ।

४ मिडियान नार्भ ।

५ मास्कुलो स्पाइरल नार्भ ।

६ वाइसेप्स हो टेन्डेन रहन्छ ।

येस्को पोजिशन—

ब्रेकियाल आर्टरी येही ३ कुनेजगाको बीचबाट गै रेडि-आसको नेकसम्म पुगी रेडियाल र आल्वर आर्टरिज हुन्छ । मिडियान व्यासिलिक भेन, यो आर्टरीको फ्रान्टमा वाईसिपिटल फेसियाको साथ रहन्छ । मिडियान नार्भ ब्रेकियाल आर्टरीको इन्नर साइडमा रहन्छ । वीलोमा प्रोनेटर रेडिआई टेरिसको करोनयेड

अरिजिन ब्रेकियाल आर्टरी र मिडियान नार्भको बीचमा रहन्छ ।
वाइसेप्सको टेन्डेन येही ३ कुने जगाको आउटरदिगबाट जान्छ ।
मास्कुलो स्पाइरल नार्भ वाइसेप्सको टेन्डेनको आउटर साइडमा
रहन्छ र सुपिनेटर लाङ्गसको मुनि र सुपिनेटर ब्रीभिसको माथो
रहन्छ ।

ब्रेकियाल आर्टरीको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

- १ सुपोरियेर प्रोफन्डा ।
- २ न्युट्रियान्ट ।
- ३ इन्फीरियेर प्रोफन्डा ।
- ४ आनाष्टोमोटिकाम्याग्ना ।
- ५ मास्कुलार ।

सुपोरियेर प्रोफन्डाको कुरा ।

यो ब्रेकियालको इन्नर व्याकपार्टबाट र टेरिस मेजरको
लोवर वर्डरको मुनिबाट उठ्छ । यो व्याकवार्डदिग्मा जादा ट्राइ-
सेप्स मासलको आउटर र इन्नर हेड्सबाट मास्कुलो स्पाइरल
नार्भको साथ जान्छ । यो ह्युमेरसको मास्कुलो स्पाइरल ग्रुभबाट
जान्छ । यो येक्सटर्नल कन्डाइलको आवभसम्म पुगी २ टार्मि-
न्यल ब्रेञ्चेसले डिभाइड हुन्छ, येही २ टार्मिनेल ब्रेञ्चेस मध्ये १ ब्रे-
ञ्चले येक्सटर्नल इन्टर मास्कुलार सेप्टमलाई पार्फोरेट गरिकन
ब्रेकियालिस आन्टाइकस र सुपिनेटर लाङ्गसको बीचसम्म पुग्छ र

रेडियाल आर्टरीको रेकारेन्ट ब्रेश्वेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।
 येस्को दोस्ता ब्रेश्वको नाम पोष्टीरियेर आर्टीक्युलर । यो येक्सट-
 र्नल इन्टर मास्कुलर सेप्टमको व्याकबाट गै येल्वोजयन्दको
 व्याकमा पुग्छ र

१ पोष्टीरियेर इन्टर ओसियास रेकारेन्ट ।

२ पोष्टीरियेर आल्वर रेकारेन्ट ।

३ आनाष्टोमोटिकाम्याग्रा ।

४ इन्फीरियेर प्रोफन्डाको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सुपोरियेर प्रोफन्डाले ट्राईसेप्स मासललाई सलाई गर्छ ।

न्युट्रियान्ट आर्टरीको कुरा ।

यो ब्रेकियाल जानेबेलामा आरमको मिडिलमा पुगी यो
 ब्रेश्व फुट्छ र यो डाउनवार्डदिग्मा गै कोस्पाको ब्रेकियालिसको
 इन्सर्सनसम्म पुग्छ र ह्युमेरस बोनको न्युट्रियान्ट केनाल भीत्र
 जान्छ ।

इन्फीरियेर प्रोफन्डाको कुरा ।

यो ब्रेकियालबाट आरमको मिडिलको थोरै मुनिबाट उठ्छ ।
 इन्टर्नल इन्टर मास्कुलर सेप्टमलाई पार्फोरेट गरिकन ट्राईसेप्सको
 इन्नर हेडको माथीबाट इन्नर कन्डाईल र अलिक्रेननको बीचबाट
 आल्वर नार्भको साथ जान्छ । पोष्टीरियेर आल्वर रेकारेन्ट र आ-
 नाष्टोमोटिकाम्याग्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

आनाष्टोमोटिकाभ्याम्नाको कुरा ।

येत्वोजयन्टको २ इञ्च आवभदेखी ब्रेकियालवाट उठछ । यो ब्रेकियालिस आन्टाइकसको माथीबाट इन्वार्डेडिग्मा जान्छ । इन्टर्नल इन्टर मास्कुलार सेप्टमलाई प्वालपारिकन ह्युमेरसको व्याकपार्टमा जान्छ र अलिक्रेनन फसाको आवभमा गै सुपीरियेर प्रोफन्डाको पोष्टीरियेर आर्टिक्युलार ब्रेञ्चको साथ मील्छ र १ आर्च हुन्छ । यो इन्फीरियेर प्रोफन्डा, आन्टीरियेर आल्लर र रेकारेन्ट र पोष्टीरियेर आल्लर रेकारेन्टको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । येस्ले ट्राइसेप्सलाई सप्लाई गर्छ ।

मास्कुलार ब्रेञ्चसको कुरा

यो ३।४ ब्रेञ्चस हुन्छ । कोस्पाको ब्रेकियालिस, वाईसेप्स र ब्रेकियालिस आन्टाईकस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

येत्वोजयन्टको

आनाष्टोमोसिसको बयान ।

इन्टर्नल कन्डाइलको फ्रान्टमा—

- १ आनाष्टोमोटिकाभ्याम्ना ।
- २ आन्टीरियेर आल्लर रेकारेन्ट ।
- ३ इन्फीरियेर प्रोफन्डाको आन्टीरियेर टार्मिनेल ब्रेञ्च ।

इन्टर्नल कन्डाइलको बीहाईन्डमा—

- १ आनाष्टोमोटिकाभ्याम्ना ।
- २ पोष्टीरियेर आल्लर रेकारेन्ट ।
- ३ इन्फीरियेर प्रोफन्डाको पोष्टीरियेर टार्मिनेल ब्रेञ्च ।

येक्सटर्नल कन्डाईलको फ्रान्टमा—

१ रेडियाल रेकारेन्ट ।

२ सुपीरियर प्रोफन्डाको १ टार्मिनेल ब्रेञ्च ।

येक्सटर्नल कन्डाईलको बीहार्डन्डमा

१ आनाष्टोमोटिकाम्याग्ना ।

२ इन्टर ओसियेस रेकारेन्ट ।

३ सुपीरियर प्रोफन्डाको १ टार्मिनेल ब्रेञ्च आनाष्टो-
मोसिस हुन्छ ।

रेडियाल आर्टरीको बयान ।

वेन्ड आफ दी येल्वोको वीलोमा जाहाँ ब्रेकियाल आर्टरी
वाईफरकेट हुन्छ तेही ठाउँदेखी शुरू हुन्छ । यो फोरआरमको
रेडियालसाईडबाट गै रिष्टजयन्टसम्म पुग्छ । फेरी व्याकवार्ड-
दिग्मा गै कार्पासको आउटरसाईडमा पुग्छ र थाम्बको येक्सटे-
न्सर टेन्डेन्सको मुनिबाट गै मेटाकार्प्याल बोन्स आफ दी थाम
र इन्डेक्स फिङ्गरको बीचबाट जान्छ र ह्यान्डको पाममा गै मेटा-
कार्प्याल बोन्सको माथीबाट गै ह्यान्डको आल्लर वर्डरसम्म पुग्छ र
डोप पाम र आर्च वन्छ । यो आर्टरी टार्मिनेशन हुने बेलामा
आल्लर आर्टरीको डीप ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

यो आर्टरीको ३ पार्ट्स हुन्छ—

फोर आरमको मा १ पार्ट

रिष्टको ... मा १ पार्ट

ह्यान्डको ... मा १ पार्ट

रेडियाल आर्टरीको

फोर आरममा रहने पोर्सनको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

स्कीन ?

सुपर फिसियाल ?

डीप फेसी ?

सुपिनेटर लाङ्गस ?

इन्टर साईडमा—

प्रोनेटर रेडियाई टेरिस ?

फ्लेक्सर कार्पाई रेडि-

यालिस ?

आउटर साईडमा—

सुपिनेटर लाङ्गस ?

रेडियाल नाभ ?

बीहाईन्डमा—

वाइसैप्सको टेन्डन ?

सुपिनेटर ब्रीभिस ?

प्रोनेटर रेडियाई टेरिस ?

फ्लेक्सर साबुमिस डिजिटोरम ?

फ्लेक्सर लाङ्गस पलिसिस ?

प्रोनेटर क्वाड्रेटस ?

रेडियास ?

रेडियाल आर्टरीको

रिष्टमा रहने पोर्सनको रिलेशन ।

रेडिआसको हाइलयेड प्रसेसबाट फाष्ट इन्टर वोसियेस
यस्पेसमा जादा, यो वेक्सटर्नल ल्याटास्याल लीगामेन्टको साथी

रहन्छ । फेरि स्वयाफ्वायेड बोन र ट्रापिजियामको माथीबाट जान्छ । येही ठाउँमा थामको येक्सटेन्सर टेन्डेन्स, साबकुटेनियास भेन, रेडियाल नाभको थोरै फाइलामेन्ट्स र इन्टेगुमेन्टले काभार गर्छ । येस्को साथ २ भेन्सर मास्कुलो क्युटेनियास नाभको १ फाइलामेन्ट येसैको साथ साथ जान्छ ।

रेडियाल आर्टरीको

झान्डमा रहने पोर्सनको रिजेशन ।

यो फाष्ट इन्टर वोसियास येस्पेसको अपर एन्डबाट आइ-डाक्टर इन्डिसिसको २ हेड्सको बीचबाट गै पामर सर्फेसको माथीबाट मेटाकार्प्याल बोन आफ दी लिटिल फीङ्गरको वेससम्म पुग्छ र आल्र आर्टरीको कम्युनिकेटिङ ब्रेञ्चको साथ मिलि डीप पामर आर्च बन्छ । आइडाक्टर वोब्लिकस पलिसिस, फिङ्गर्सको फ्लेक्सर टेन्डेन्स, लाम्ब्रीकेलिस आपोनेन्स र फ्लेक्सर ब्रीभिस मिनिमाई डिजिटलाईले काभार गर्छ । येही ठाउँमा आल्र नाभको डीप ब्रेञ्च भीत्रबाट बाहिर आउछ ।

रेडियाल आर्टरीको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

येसको ३ ग्रुप्स हुन्छ—

- फोर आरमकोमा—
- १ रेडियाल रेकारेन्ट ।
 - २ मास्कुलार ।
 - ३ आन्टीरियर कार्प्याल ।
 - ४ सुपरफेसियालिस्भली ।

रिष्टमा—

- १ पोष्टीरियेर कार्प्याल ।
- २ मेटाकार्प्याल ।
- ३ डर्सेलिस पलिसिस ।
- ४ डर्सेलिस इन्डिसिस ।

ह्यान्डमा—

- १ प्रिन्सेप्स पलिसिस ।
- २ रेडियालिस इन्डिसिस ।
- ३ पाफोरेटिड ।
- ४ इन्टर वोसियास ।
- ५ पामर रेकारेन्ट ।

फोर आरमको

रेडियाल रेकारेन्टको कुरा ।

यो येल्वोजयन्डको वीलोबाट उठछ । यो मास्कुलो स्पाइ-
रल नार्भको ब्रेश्वेसको बीचबाट र सुपिनेटर ब्रीभिसको माथीबाट
अपवार्डेदिगबाट जान्छ । फेरी सुपिनेटर लाङ्गस र ब्रेकियालिसको
बीचबाट गै यो मासल्स र येल्वोजयन्टलाई सप्लाइ गर्छ । सुपी-
रियेर प्रोफन्डाको १ टर्मिनल ब्रेश्वको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

फोर आरमको

मास्कुलर ब्रेश्वेसको कुरा ।

येस्ले फोर आरमको रेडियाल साइडको मासल्सलाई
सप्लाइ गर्छ ।

फोर आरमको

आन्टीरियेर कार्प्यालको कुरा ।

यो रेडियाल आर्टरीबाट प्रोनेटर क्वाड्रेटसको लोवर वर्डर-देखी उठछ । रेडियासको फ्रान्ट र इन्वार्डदिग्मा जान्छ । आल्लुर आर्टरीको आन्टीरियेर कार्प्याल ब्रेश्वको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ र रिष्टको फ्रान्टमा आन्टीरियेर कार्प्याल आर्च बन्छ । आवभ बाट आन्टीरियेर इन्टर वोसियासको ब्रेश्व, येस्को साथ मिल्छ र वीलोबाट डीप कार्प्याल आर्चको रेकारेन्ट ब्रेश्वको साथ मिल्छ । येस्को ब्रेश्वसले रिष्ट र कार्पासको आर्टीकुलेशन्सलाई सप्लाइ गर्छ ।

फोर आरमको

सुपरफिसियालिस्भलीको कुरा ।

यो रेडियाल आर्टरीबाट रिष्टजयन्टको घुमेको जगाबाट उठछ । फर्वाडदिग्मा गै थामको मासल्सको बीचबाट गै तेसै मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ र कोही २को आल्लुर आर्टरीको पामर पोर्सन मिलि सुपरफिसियाल पामर आर्च बन्छ ।

रिष्टको

पोष्टीरियेर कार्प्यालको कुरा ।

यो रेडियाल आर्टरीबाट थाम्बको येक्सटेन्सर टेन्डेनको मुनिबाट उठछ । यो कार्पासको माथीबाट गै ह्यान्डको इन्नर वर्डर सम्म पुग्छ र आल्लुरको पोष्टीरियेर कार्प्याल ब्रेश्वको साथ आनाष्टोमोसिस भै पोष्टीरियेर कार्प्याल आर्च बन्छ । यो आर्चबाट थाई र फोर्थ इन्टर वोसियास येस्पेसमा २ डर्सल इन्टर वोसियास

आर्टरिज जान्छ । येस्को १।१ को १ डर्सल । १ डिजिटेल ब्रेञ्चेस हुन्छ । यो ब्रेञ्चेसहरू सुपरफिसियाल पामर आर्चको डिजिटल आर्टरिजको साथ मिल्छ ।

रिष्टको

मेटाकाप्याल ब्रेञ्चको कुरा ।

यो थाम्बको येक्सटेन्सर टेन्डेन्सको मुनिबाट उठ्छ । फ-
वार्डिङमा गै सेकेन्ड डर्सल इन्टर वोसियास मासलसम्म पुग्छ र
डीप पामर आर्चको पाफोरेटिङ ब्रेञ्चको साथ मिल्छ । येस्को २
डर्सल र डिजिटेल ब्रेञ्चेस हुन्छ । इन्डेक्स र मिडिल फिङ्गर्सको
साइड्सलाई सप्लाइ गर्छ र सुपरफिसियाल पामर आर्चको टिजि-
टल ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

रिष्टको

इसेलिस पलिसिसको कुरा ।

यो २ हुन्छ । थाम्बको डर्सलदिगको साइड्समा रहन्छ ।
फाष्ट मेटाकाप्याल बोनको साथ वेसबाट उठ्छ ।

रिष्टको

इसेलिस इन्डिसिसको कुरा ।

यो इन्डेक्स फीङ्गरको व्याक र रेडियाल साइडमा रहन्छ ।

ह्यान्डको

प्रिन्सेप्स पलिसिसको कुरा ।

रेडियाल आर्टरी ह्यान्डको डीप र इन्वार्डदिगमा जाइ यो

उठछ, आबडाक्टर इन्डिसिस र आड्डाक्टर वोब्लूकस पलिसिस-
को बीचबाट गै आड्डाक्टर ह्यान्सभर्सस पलिसिस र आड्डाक्टर
वोब्लूकस पलिसिसको बीचबाट गै मेटाकाप्याल बोन आफ दी
थाम्बको आल्लुर साईडमा पुगछ । थाम्बको फाष्ट फ्ल्याङ्सको
बेसमा येस्को २ ब्रेञ्चेस हुन्छ, थाम्बको पामर साइडस्मा रहन्छ ।

ह्यान्डको

रेडियालिस इन्डिसिसको कुरा ।

प्रिन्सेप्स पलिसिस उठेको ठाउँको नजीकबाट उठछ ।
इन्डेक्स फीङ्गरको रेडियाल साइडबाट जान्छ र सुपरफिसियाल
पामर आर्चको डिजिटल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ह्यान्डको

पार्फोरेटिङ्ग आर्टरिजको कुरा ।

यो ३ हुन्छ । ३ लाष्ट डर्सल इन्टर वोसियाई मासल्स हेड-
सको बीचबाट व्याकवार्डदिग्मा जान्छ र डर्सल इन्टर वोसियास
आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ह्यान्डको

पामर इन्टर वोसियासको कुरा ।

यो ३।४ वटा हुन्छ । यो डीप पामर आर्चको ब्रेञ्चेस हो
सुपरफिसियाल आर्चको डिजिटल ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस
हुन्छ । इन्टर वोसियास मासल्सको माथीबाट फर्वार्डदिग्मा जान्छ ।

ह्यान्डको

पामर रेकारेकारेन्ट ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो डीप पामर आर्चको कन्केर्भादिगवाट उठछ । रिष्टजयन्टको फ्रान्टर अपवार्डदिग्मा जान्छ । कार्प्याल आर्टीकुलेशन्सलाई सफ्लाई गर्छ । आन्टीरियर कार्प्याल आर्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

आल्नर आर्टरीको बयान ।

ब्रेकियाल आर्टरीको २ टर्मिनल ब्रेञ्चेस मध्ये यो लार्ज हुन्छ । बेन्ड आफ दी येल्वोको थोरै वीलोवाट शुरू हुन्छ । फोर आरमको इन्टर साइडवाट वोब्लिक भै जान्छ र रिष्टजयन्टको आल्नर वर्डर सम्म पुग्छ । फेरी पिसिफारम बोनको रेडियाल साइडमा जाहाँ आन्युलर लीगामेन्ट लाग्छ तसैको आवभवाट जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ र १ सुपरफिसियाल । १ डीप पामर आर्चेस हुन्छ ।

आल्नर आर्टरीको

फोरआरममा रहने दिक्काको रिलेशन ।

फ्रान्टको अपर हापमा—

- १ फ्लेक्सर मासल्सको सुपरफिसियाल लेयार ।
- २ मिडियान नाभ ।

फ्रान्टको लोवर हापमा—

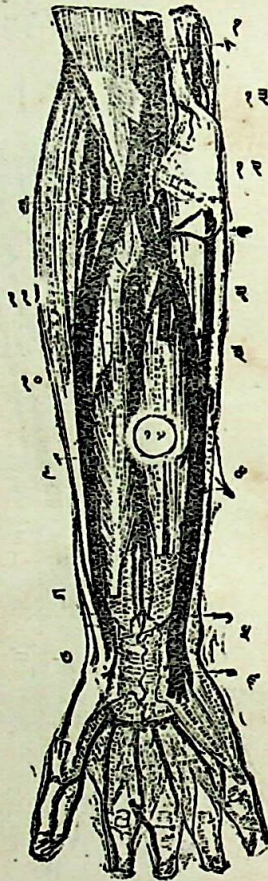
- १ सुपरफिसियाल ।
- २ डीप फेसिया ।

नं ७७ रेडियल र अलनार आर्टीरि को सर्जिकल एनाटमि।

- १ वाइसेप्स । २ फ्लेक्सर कार्पि रेडि । ३ अलनार आर्टीरि
४ रेडियल आर्टीरि । ५ सुपा पामार आर्च । ६ ब्रेकियल ।
सुपा भलि । ७ अलनार को डिप ब्रांच । ८ प्रिनसेप्स पलिसिस
१० रेडियलिस इण्डिसिस । ११ सुपा लंगस । १२ रेडियल रिकारेण

नं ७८ आलनार र रेडियाल आर्टीरि हरू डिप भिड।

- १ एनाष्टमटिका मगगना । २ एण्टरियर आलनार रिकारिण्ड । ३ माष्कुलार । ४ एण्टरियर कार्पाल । ५ आलनार को डिप ब्रांच । ६ सुपार फिसिएलिस भलि । ७ एण्टरियर कार्पाल । ८ माष्कुलार । ९ पोष्टरियर ईण्टारोसास । १० रेडियाल रिकारिण्ड । ११ ब्रेकियाल । १२ मिडियान ।

(ऋ) रिष्टमा—

१ आन्टीरियेर काप्याल ।

२ पोष्टीरियेर " ।

(ग) छान्डमा—

१ डीप पामर, दोखो नाम कम्युनिकेटिड ।

२ सुपर फिसियाल पामर आर्च ।

फोर आरमको

आन्टीरियेर आलनररेकारेन्टको कुरा ।

यो येल्वो जयन्टको मुनिबाट उठी अपवार्ड र इन्वार्डदिग्मा ब्रेकियालिस आन्टाइकस र प्रोनेटर रेडियाई टेरिस मासल्सको बीचबाट जान्छ । येही २ मासल्स र इन्टर कन्डाईलको फ्रान्टलाई सप्लाई गर्छ आनाष्टोमोटिकाम्याग्ना र इन्फीरियेर प्रोफन्डाको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

फोर आरमको

पोष्टीरियेर आलनररेकारेन्टको कुरा ।

यो आन्टीरियेर आलनररेकारेन्टको थोरै वीलोबाट उठ्छ र व्याकवार्ड इन्वार्डदिग्मा गै फ्लेक्सर साब्लिमिसको मुनिबाट ह्युमेरसको इन्टर कन्डाइलको बीहाईन्डसम्म पुग्छ । येल्ले येल्वो-जयन्ट र तेसैको नजीकको मासल्सलाई सप्लाई गर्छ । इन्फीरियेर प्रोफन्डा आनाष्टोमोटिकाम्याग्ना र इन्टर वोसियास रेकारेन्ट आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

फोर आरमको

इन्टर वोसियास आर्टरीको कुरा ।

यो १ इन्त्री जत्ती लामो हुन्छ, रेडियासको व्युत्प्रेरोसिटीको वीलोबाट उठछ । इन्टर वोसियास मेम्ब्रेनको अपर वर्डर र व्याक्वार्डिङमा गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

येस्को नाम—

१ आन्टीरियेर इन्टर वोसियास आर्टरी ।

२ पोष्टीरियेर इन्टर वोसियास आर्टरी ।

आन्टीरियेर इन्टर वोसियासको कुरा ।

यो इन्टर वोसियास मेम्ब्रेनको आन्टीरियेर सर्फेसबाट फोर आरमको वीलोमा जान्छ । येकोसै साथ मिडियान नाभको इन्टर वोसियास ब्रेञ्चेसको साथसाथ जान्छ । फ्लेक्सर प्रोफन्डास डिजिटोरम, फ्लेक्सर लाङ्गस पलिसिस मासल्सले काभार गर्छ । येही २ मासल्समा येस्को ब्रेञ्चेस जान्छ र रेडियास र आल्नामा जो न्युट्रियान्ट आर्टरी जान्छ त्यो पनि येसैको ब्रेञ्चेस हो । प्रोनेटर क्राइरेटसको अपर वर्डरबाट १ ब्रेञ्च, यो मासल्सको मुनिबाट गै कार्पासको फ्रान्टमा आन्टीरियेर कार्प्याल आर्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । फेरि इन्टर वोसियास मेम्ब्रेनलाई प्वालपारी फोर आरमको व्याकमा गै पोष्टीरियेर इन्टर वोसियास आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । फेरि रिष्टजयन्टको व्याकमा पुगी पोष्टीरियेर कार्प्याल आर्चको साथ मिल्छ । येस्को १ ब्रेञ्च छ, नाम मिडियान आर्टरी । यो मिडियान नाभको साथ २ जान्छ र मिडियान नाभलाई सप्लाई गर्छ ।

पोष्टीरियर इन्टर वोसियास आर्टरीको कुरा ।

यो वोब्लिक लीगामेन्ट र इन्टर वोसियास मेम्ब्रेनको बीच-बाट गै व्याक्वार्ड र अपवार्डदिग्मा जान्छ । यो सुपिनेटर ब्रोमिस र येक्सटेन्सर असिस मेटाकार्पाई पलिसिसको वर्डर्सको बीचबाट गै फोरआरमको व्याक र डाउनवार्डमा जान्छ । सुपरफिसियाल र डीप लीयार्सको मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ । आन्टीरियर इन्टर वोसियास आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ र आल्वर आर्टरीको पोष्टीरियर कार्प्याल ब्रेञ्चको साथ मिल्छ । यो आर्टरीको अरिजिन हुने ठाउँमा १ ब्रेञ्च छ, नाम इन्टर वोसियास रेकारेन्ट आर्टरी । यो येक्सटेर्नल कन्डाईल र अलिक्रेननको बीचबाट र यानकोनियासको मुनिबाट गै सुपेरियर प्रोफन्डको १ ब्रेञ्च पोष्टीरियर आल्वर रेकारेन्ट र आनाष्टोमोटिकाम्याग्नाको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

फोर आरमको

मास्कुलारब्रेञ्चसको कुरा ।

येस्ले फोर आरमको आल्वर साइडको मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ ।

रिष्टको

आन्टीरियर कार्प्यालको कुरा ।

यो कार्पासको फ्रान्टमा र फ्लेक्सर प्रोफन्डस डिजिटोरमको टेन्डेन्सको वीलोमा रहन्छ । रेडियाल आर्टरीको आन्टीरियर कार्प्याल ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

रिष्टको

पोष्टीरियर कार्प्यालको कुरा ।

यो पिसिफारम बोनको आवभवाट उठछ । फ्लेक्सर कार्पाई आलूनेरिसको टेन्डनको बीलोवाट गै व्याक्वार्डदिग्मा जान्छ र डर्सल सर्फेसमा पुगी येक्सटेन्सर टेन्डन्सको मुनिवाट गै रेडियाल आर्टरीको पोष्टीरियर कार्प्याल ब्रेश्वको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ र पोष्टीरियर कार्प्याल आर्च बन्छ । येस्को ? ब्रेश्व लिटिल-फिङ्गरको डर्सल सर्फेसको आलूर साईडमा पुग्छ ।

ह्यान्डको डीप पामर ब्रेश्व

अथवा

कम्युनिकेटिङ्ग ब्रेश्वको कुरा ।

यो आक्टाक्टर मिनिमाई डिजिटार्ड र फ्लेक्सर ब्रोमिस मिनिमाई डिजिटार्डको अरिजिन्सको बीचवाट इन्वार्डदिग्मा जान्छ । यो रेडियाल आर्टरीको टार्मिनेशनको साथ आनाष्टोमोसिस भै डीप पामर आर्च बन्छ ।

ह्यान्डको

सुपरफिसियाल पामर आर्चको कुरा ।

येस्को ह्यान्डमा सुपरफिसियाल पाम आर्च बन्छ । यो ह्यान्डको आउटर साईडमा गै रेडियालिस इन्डिसिसको ? ब्रेश्वको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । कोही कोहीको रेडियाल आर्टरीको सुपरफिसियालिस्भलीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । सुपरफि-

सियाल पामर आर्चले पाममा १ आर्च बन्छ । येस्को कन्भेक्स-
दिग फर्वाडमा रहन्छ ।

सुपरफिसियाल पाम र आर्चको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

स्कीन १

पामेरिस ब्रीभिस १

पामर फेसिया १

बीहाईन्डमा—

आनुलर लीगामेन्ट १

लिटिलफिङ्गरको मासल्सको अरिजिन भयाको ठाउँ १

सुपरफिसियाल फ्लेक्स मासल्सको टेन्डेन्स १

मिडियाननार्भ १

आलुरनार्भको डिभिजन १

सुपरफिसियाल पामर आर्चबाट

४ डिजिटल ब्रेञ्जेस उठछ ।

येस्ले लिटिल फिङ्गरको आलुर साइडलाई र लिटिल र
मिडिल इन्डेक्स फिङ्गरको बोचको र साइडलाई सफाई गर्छ ।
यो डिजिटल आर्टरिजहरू फिङ्गरको साइडबाट जादा डिजिटल

नाभको वीलोमा रहन्छ । यो डिजिटल आर्टरिजहरू लाष्ट फ्ल्याङ्कको मिडिलमा पुगी १।१ फिङ्गरको साइडमा जो आर्टरिज छ तेसैको साथ मील्छ ।

आक्सिलाको बयान तमाम ।

ट्राङ्कको आर्टरिजको बयान ।

डिसेन्डिङ्ग आवाटीको २ पोर्सन्स हुन्छन् ।

१ थोस्यासिक आवाटी ।

२ आब्डोमिनल आवाटी ।

थोस्याक्समा रहने थोस्यासिक आवाटी ।

आब्डोमेनमा रहने आब्डोमिनल आवाटी ।

थोस्यासिक आवाटीको बयान ।

यो फोर्थ डर्सल भाटिब्राको लेफ्ट साइडको लोवर वर्डरदेखी शुरू हुन्छ र डायफ्रामको आवाटिक वोमिडमा टर्मिनेशन हुन्छ, अर्थात् लाष्ट डर्सल भाटिब्राको लोवर वर्डरको बाडीको फ्रान्टमा तमाम हुन्छ ।

यो थोस्यासिक आवाटी शुरू भयाको ठाउँ स्पाइनको लेफ्ट साइडमा रहन्छ । तलतिर आउने बेलामा ई स्पाइनल कलमको

माझमा बस्छ, टार्मिनेशन हुने बेलामा स्पाइनल कलमको फ्रान्टमा रहन्छ । यो पोष्टीरियर मिडियाष्टिनलको व्याक्पार्टमा रहन्छ ।

थोन्सासिक आवाटोको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

लेफ्ट पाल्मेनोरी आर्टरी ?

लेफ्ट ब्रोङ्कस ?

पेरिकार्डियाम ?

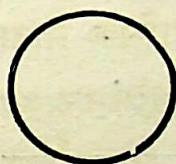
इस्वोफेगस ?

राईट साईडमा—

इस्वोफेगस ?

भीनाआजाइगस मेजर ?

थोन्सासिक डाक्ट ?

लेफ्ट साईडमा—

लेफ्ट लाङ ?

प्लुरा ?

वीलोमा—

इस्वोफेगस ?

बीहार्डमा—

भार्टिब्रल कलम ?

भीनाआजाइगस माइनर ?

थोन्सासिक आवाटोको

ब्रेञ्जेसको नाम ।

१ पेरिकार्डियाक ।

२ ब्रोन्कियाल ।

३ इस्वोफेजियाल ।

४ पोष्टोरियेर मिडियाष्टिनाल ।

५ इन्टर कष्टल ।

पेरिकार्डियाकको कुरा ।

यो २।३ वोटा हुन्छ । पेरिकार्डियामलाई सप्लाई गर्छ ।

ब्रोनकियाल आर्टरिजको कुरा ।

यो पनि २।३ ओटा हुन्छ । लाङ्सलाई पोष्टाई दिने काम गर्छ । यो राइट साइडको ब्रोनकियाल आर्टरिज फाष्ट आवार्टिक इन्टर कष्टलको साथ उठछ । लेफ्टदिग्को ब्रोनकियाल आर्टरी थोस्पासिक आवार्टाबाट उठछ । कोही २को राइट ब्रोनकियाल पनि लेफ्टदिग्बाट उठछ । यैस्ले ब्रोनकियाल्व्युस, ब्रोनकियाल ग्ल्यान्ड्स, लाङ्सको सेलिउलारटिस्युर इस्वोफेगसलाई सप्लाई गर्छ ।

इस्वोफेजियाल आर्टरिजको कुरा ।

यो ४।५ वोटा हुन्छ । आवार्टाको फ्रान्टबाट उठी वोब्लिक भै डाउनवार्डबाट येस्वोफेगसमा जान्छ । यो आवभमा इन्फोरियेर थाइरयेड आर्टरिजको येस्वोफेजियाल ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । वीलोमा फ्रेनिक र ग्याष्ट्रिक आर्टरिजको आसीन्डिड ब्रेञ्चसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

पोष्टोरियेर मिडियाष्टिनाल आर्टरिजको कुरा ।

येस्को धेरै साना २ हाँगा हुन्छन् । मिडियाष्टिनामको ग्ल्यान्ड्स र येलिवोलार टिस्युलाई सप्लाई गर्छ ।

येस्ले व्याकको मासल्स र इन्टेगुमेन्टलाई सल्लाई गर्छ ।

स्पाइनल ब्रेञ्चको कुरा ।

यो इन्टर भाटिब्रल फोरामेनबाट स्पाइनल केनाल भीत्र
गै स्पाइनलकर्ड, मेम्ब्रेन र भाटिब्रीको बडिजलाई सल्लाई गर्छ ।

कोल्याटान्याल इन्टर कण्टेल ब्रेञ्चको कुरा ।

यो रिबको आङ्गलको नजीकबाट उठछ र तल्लो रिबको
अपर वर्डरबाट जान्छ र इन्टर्नल म्यामारीको आन्टीरियर इन्टर
कष्टल ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

थोन्यासिक आवार्टा तमाम् ।

आब्डोमिनल आवार्टाको बयान ।

यो डायाफ्रामको आवार्टिक वोमिङ्गबाट शुरू हुन्छ अर्थात्
लाष्ट डर्सल भाटिब्राको बाडीको लोवर वर्डरको फ्रान्टबाट शुरू
हुन्छ । भाटिब्रल कलमको थोरै लेफ्टदिग्मा र तल्लोदिग्मा गै
फोर्थ लाम्बर भाटिब्राको बाडीमा र मिडिललाईनको थोरै लेफ्ट
दिग्मा तमाम हुन्छ र २ कमन इलियाक आर्टेरिजले डिभाइड हुन्छ ।

आब्डोमिनल आवार्टाको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

लेसर ओमेन्टम १

ष्टम्याक	?
सिलियाक थाक्सस आर्टरीको ब्रेञ्चेस	?
सोलारफ्लेक्सस	?
स्लिन्निक भेन	?
प्यानक्रियास	?
लेफ्टरिनल भेन	?
ट्रयान्सभर्स डीयोडिनाम	?
मेसेन्टेरी	?
आवार्टिक फ्लेक्सस	?

राईट साइडमा—

डायाफारमको राईट	
क्रास	?
इन्फीरियर भीनाकाभा?	
भीनाआजाइगस मेजर?	
थोस्यासिक डाक्ट	?
राईट सेमिलुनर ग्या-	
इग्लियान	?

लेफ्ट साइडमा—

सिम्याथाटिक नार्भ	?
लेफ्ट सेमिलुनर ग्या-	
इग्लियान	?

बीहाइन्डमा—

लेफ्ट लाम्बर भेन्स	?
रिसेष्टाक्युलामकाइली	?
थोस्यासिक डाक्ट	?
भार्टिब्रल कलम	?

आब्डोमिनल आवाटार्को

ब्रेञ्चेसको नाम ।

जुन हिसाबसँग उठेको छ उसै बस्तेको नाम—

१ फ्रेनिक ।

२ सिलियाक आक्सिस ।

{ १ ग्याष्ट्रिक ।
२ हेपेटिक ।
३ स्प्लिनिक ।

३ सुपीरियर मेसेन्टेरिक ।

४ सुप्राइनल ।

५ रिन्याल ।

६ स्पामेटिक । (यो जेलमा मात्र छ, फीमेलमा छैन)

७ ओभेरियान । (यो फीमेलमा मात्र छ, मेलमा छैन)

८ इन्फीरियर मेसेन्टेरिक ।

९ लाम्बर ।

१० स्पाक्रामीडिया ।

यो आब्डोमिनल आवाटार्को २ किसिमको ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

भिसिरामा सप्लाई गर्नेलाई भिसिस्वाल ब्रेञ्चेस भन्छन् ।

आब्डोमेनको वाललाई सप्लाई गर्नेलाई पेराइटल ब्रेञ्चेस भन्छन् ।

भिसिन्वाल ब्रेञ्चेसको नाम ।

१ सिलियाक आक्सिस ।

{ १ ग्याष्ट्रिक ।
२ हेपेटिक ।
३ स्प्लिनिक ।

२ सुपीरियर मेसेन्टेरिक ।

३ इन्फीरियर मेसेन्टेरिक ।

४ सुप्रारिनल ।

५ रिन्याल ।

६ स्पार्मेटिक । (मेलमा)

७ ओभेरियान । (फीमेलमा)

पेराइटल ब्रेञ्चेसको नाम ।

१ फ्रेनिक ।

२ लाम्बर ।

३ स्पाक्रामीडिया ।

सीलियाक आक्सिसको कुरा ।

यो ३ इन्ची जत्ती लामो हुन्छ । यो डायफ्रामको आवाटिक ओमिडको मार्जिनको नजीकबाट उठछ ।

येस्को ३ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ ग्याष्ट्रिक आर्टरी ।

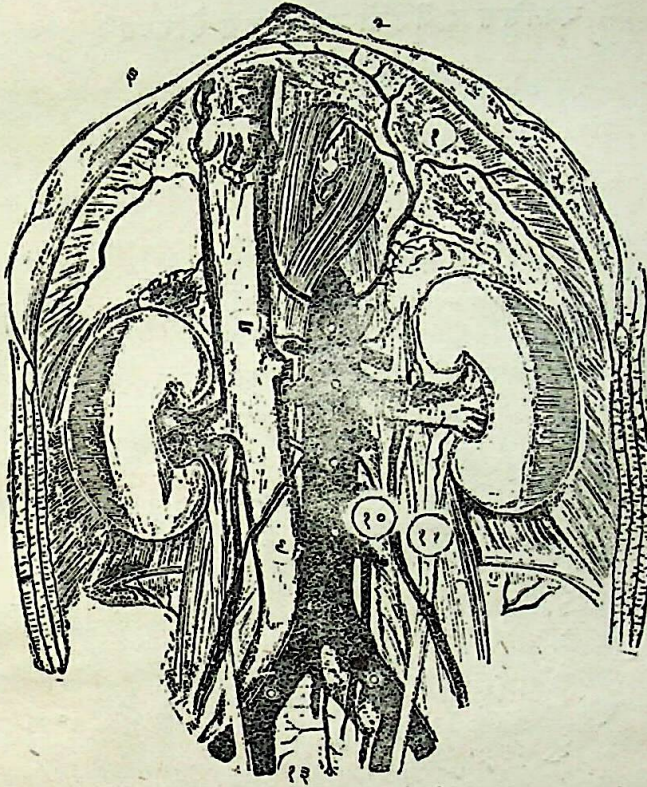
२ हेपेटिक आर्टरी ।

३ स्प्लीनिक आर्टरी ।

ग्याष्ट्रिक आर्टरीको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम कोरोनरी आर्टरी भन्छन् । यो अपवार्ड र लेफ्ट साइडमा ष्टम्याकको कार्डियाक अरीफिससम्म जान्छ । येस्को ब्रेञ्चेसहरूले येस्वोफेगसलाई सल्लाई गर्छ र थोस्वासिक आवाटबाट आयाको येस्वोफेजियाल आर्टरिजको साथ आनाद्योमोसिस हुन्छ । येस्को अरु ब्रेञ्चेसहरूले ष्टम्याकको कार्डियेकएन्डलाई

नं ७६ एबडमिनाल आवोर्टार तेसको ब्रांच हर ।

- १ डायोफ्राम को आण्डार सर्फेस । २ ईसोजीजियाल वोपनि ।
 ३ हिपाटिक भेन । ४ सिलियाक एकसिस । ५ रिनाल आर्टारि ।
 ६ रिनाल भेन । ७ किडनि । ८ सुपिरियार मेसेण्ट्रि । ९ ईनफि-
 भेना केभा । १० ईनफिरियार मेसेण्ट्रि । ११ इउरेटार । १२ :एव-
 डमिनाल :एवोटा । १३ सेक्रामिडिया :कमान इलियाक । १४
 ईण्डार्नाल ईलियाक ।

सप्लाई गर्छ र स्प्लिनिक आर्टरीको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । फेरी यो आर्टरी लेफ्टदिग्बाट राइटदिग्मा ष्टम्याकको लेसर कार्भेचरको बाटोगरी पाइलोरसको साथसम्म पुग्छ र ष्टम्याकको २ सर्फेसेसलाई हाँगा दिन्छ । यो टार्मिनेशन हुदा हेपेटिकको पाइलोरिक ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

हेपेटिक आर्टरीको कुरा ।

यो फर्वार्ड र राइटदिग्मा ष्टम्याकको पाइलोरिकएन्डको अपरमाजीन सम्म जान्छ र फोरामेन आफ उइन्सलोको लोवर बाउन्डरी बन्छ । फेरी यो लेसर वोमेन्टमको २ पत्रको बीचबाट अपवार्डदिग्मा जान्छ र फोरामेन आफ उइन्सलोको फ्रान्टबाट लिभारको ट्र्यान्सभर्स फीसरमा पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

राइट ?

लेफ्ट ?

यो २ ब्रेञ्चेसले भिना पोर्टी र हेपेटिक डाक्टको साथ लिभारको राइट लोवर लेफ्टलोबलाई सप्लाई गर्छ ।

हेपेटिक आर्टरी लेसर वोमेन्टमको राइटवर्डरबाट जादा डाक्टस कम्युनिस कलिडोक्सर पोर्टल भेन्सको साथ साथ जान्छ । यो डाक्टस हेपेटिकआर्टरीको राइटमा रहन्छ । पोर्टल भेन बिहाइन्डमा रहन्छ ।

हेपेटिक आर्टरीको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

१ पाइलोरिक ।

२ ग्याष्ट्रोडियोडिनेलिस । { १ ग्याष्ट्रो येपिप्लइकाडेक्स्ट्रा ।
२ प्यान्क्रियाटिकोडियोडि-
नेलिस सुपीरियेर ।

३ सिष्टिक ।

पाइलोरिक ब्रेञ्चको कुरा ।

यो हेपेटिक आर्टरीबाट उठी पाइलोरसको आवभवाट ष्ट-
म्याकको पाइलोरिकएन्डमा जान्छ । यो राईटदिग्बाट लेसर
कार्भेचर भै लेफ्टदिग्मा जान्छ । ग्याष्ट्रिक आर्टरीको साथ आना-
ष्टोमोसिस हुन्छ ।

ग्याष्ट्रोडियोडिनेलिसको कुरा ।

यो डियोडिनामको फाष्टपार्टको बीहाईन्ड र लोवरवर्डरमा
पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ, त्यो २ ब्रेञ्चेसको नाम—

१ ग्याष्ट्रोयेपिप्लइकाडेक्स्ट्रा ।

२ प्यान्क्रियाटिकोडियोडिनेलिस सुपीरियेर ।

ग्याष्ट्रोयेपिप्लइकाडेक्स्ट्राको कुरा ।

यो ष्टम्याकको ग्रेटर कार्भेचरको राईटदिग्बाट ग्रेट वोमे-
न्टमको २ पत्रको बीचबाट लेफ्टदिग्मा जान्छ । स्लिनिक आर्टरी-
बाट आयाको ग्याष्ट्रोयेपिप्लइकासिनिष्ट्राको साथ आनाष्टोमो-
सिस हुन्छ ।

प्यान्क्रियाटिकोडियोडिनेलिस सुपीरियेरको कुरा ।

यो डियोडिनाम र प्यान्क्रियासको मार्जीन्सको बीचबाट
तलतिर जान्छ र येही १ डियोडिनाम र प्यान्क्रियालाई सप्लाई

गर्छ । सुपीरियेर मेसेन्टेरिक आर्टरीवाट आयाको इन्फीरियेर प्यान्क्रियाटिकोडियोडिनाल ब्रेञ्चको साथ र स्प्लिनिक आर्टरीको प्यान्क्रियाटिक ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सिष्टिक आर्टरीको कुरा ।

यो राईट हेपेटिक आर्टरीवाट उठी अपवार्ड र फर्वार्डदिग्मा गलब्लाडरको नेकसम्म पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ र गलब्लाडरलाई सप्लाई गर्छ ।

स्प्लिनिक आर्टरीको कुरा ।

यो सिलियाक आक्सिसको ३ ब्रेञ्चेस मध्ये यो ठुलो ब्रेञ्च हो । यो प्यान्क्रियासको अपर वर्डरवाट स्प्लिनिकभेनको साथ लेफ्ट साईडमा गै स्प्लिनमा पुग्छ । यसको ४ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

- १ प्यान्क्रियाटिकीपार्भी ।
- २ प्यान्क्रियाटिकाम्याग्ना ।
- ३ ग्याष्ट्रिक ।
- ४ ग्याष्ट्रोपेप्लिकसिनिष्ट्र ।

प्यान्क्रियाटिकीपार्भी र प्यान्क्रियाटिकाम्याग्नाको कुरा ।

यो धेरै साना २ ब्रेञ्चेस हुन्छन् । प्यान्क्रियासको अपरवर्डर बीहार्डिन्डवाट गै प्यान्क्रियासको मिडिल र लेफ्ट साईडलाई सप्लाई गर्छ । हेपेटिकको प्यान्क्रियाटिक ब्रेञ्चेसको साथ र सुपीरियेर मेसेन्टेरिक ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ग्याष्ट्रिक आर्टरीको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम भ्यासाब्रीभिया भन्छन् । यो ५।७ सानूर ब्रेञ्चेस हुन्छन । येस्ले घम्याकको ग्रेट कार्भेचरलाई सप्लाई गर्छ र ग्याष्ट्रिकको ब्रेञ्चेस र ग्याष्ट्रोपेप्लुइकासिनिस्ट्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ग्याष्ट्रोपेप्लुइकासिनिस्ट्राको कुरा ।

घम्याकको ग्रेट कार्भेचरको लेफ्टदिग्वाट राइटदिग्मा जान्छ । ग्याष्ट्रोपेप्लुइकाडेक्स्ट्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सुपीरियर मेसेन्टेरिक आर्टरीको कुरा ।

येस्ले डियोडिनामको फाष्टपार्ट बाहेक साह्रै स्याल इन्टेष्टाइनलाई सप्लाई गर्छ । सिकामोआसीन्डिङ्कोलन र ट्र्यान्सभर्सकोलनलाई पनि सप्लाई गर्छ । यो आब्डोमिनल आवार्टाको फ्रान्ट पार्टबाट र सिलियाक आक्सिसको $\frac{1}{2}$ इञ्च वीलोबाट उठ्छ । येस्को अरिजिन भयाको ठाउमा स्प्लिनिकभेन र प्यान्क्रियाले काभार गर्छ । फेरी यो फर्वाडदिग्मा प्यान्क्रियास र डियोडिनामको ट्र्यान्सभर्स पोर्सनको बीचबाट गै मेसेन्टेरिकको २ पत्रको बीचबाट गै राइट इलियाकफसासम्म पुग्छ र टर्मिनेट हुन्छ ।

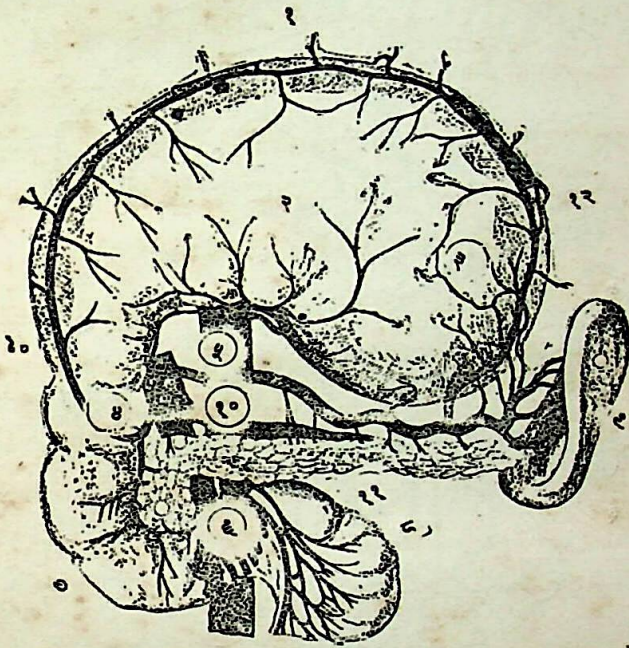
सुपीरियर मेसेन्टेरिकभेन र सुपीरियर मेसेन्टेरिकफ्लेक्सको नाभर्स । यो आर्टरीको साथ २ जान्छ ।

येस्को ब्रेञ्चेसको नाम—

१ इन्फीरियर प्यान्क्रियाटिकोडियोडिनाल ।

२ भ्यासाइन्टेष्टाइनीटेनुइस ।

नं ८१ छमाक उठाइ ट्रानसभास मेसो कोलान रिमुभ
गरि सिलियाक एकसिसर तेसको ब्रांच हरू देखिन्छ ।

१ ग्रेट वोमेण्डाम को ब्रांच हरू । २ छमाक । ३ कार्डिया । ४
पाइलोरास । ५ एवडमिनाल एवोर्टा । ६ सुपिरियार मेसेण्ड्रि
७ डिवोडिनाम । ८ पेक्क्रियास । ९ स्प्रिन । १० सिलियाक एकसिस
११ स्प्रिनिक आर्टारि । १२ गेष्ट्रोएपिप्लायकासिनिष्टा । १३ गेष्ट्रो एपि
प्लायका डिकष्टा ।

८२ सुपिरियार मेसेण्ड्रि आर्टीरि र तेसको ब्रांच हरू ।

- १ जेजुनाम । २ इलियाम । ३ सिकाम । ४ एसेण्ड्रिंकोलान ।
 ५ टानस् भास कोलान । ६ डिसेण्ड्रिं कोलान । ७ पेनक्रियास । ८
 सुपिरियार मेसेण्ड्रि । ९ भेसा इनटेस टाइनाइ टैनुइ । १० कलिका
 डेकष्टा । ११ कलिका मिडिया ।

३ इलियोकलिक ।

४ कलिकाडेक्स्ट्रा ।

५ कलिकामिडिया ।

इन्फीरियर प्यान्क्रियाटिकोडियोडिनालको कुरा ।

यो प्यान्क्रियासको बीहाईन्डबाट उठी प्यान्क्रियासको हेड र डियोडिनामको बीचबाट राईटसाईडमा जान्छ । सुपीरियर प्यान्क्रियाटिकोडियोडिनाल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । येस्ले प्यान्क्रियास र डियोडिनामलाई सप्लाई गर्छ ।

भ्यासाइन्टेष्टाइनोटेनुइसको कुरा ।

येस्को १२।१५ ब्रेञ्चेस हुन्छ । मेसेन्टेरिकको २ लेयार्सको बीचबाट गै जिज्युनाम र इलियामलाई सप्लाई गर्छ । यो ब्रेञ्चेस येसैको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इलियोकलिक आर्टरीको कुरा ।

यो मेसेन्टेरिकको २ लेयार्सको बीचबाट राईट इलियाक सफासस्म पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ इन्फीरियर ब्रेञ्च ।

१ सुपीरियर „ ।

इन्फीरियरले इलियाम र सिकामलाई सप्लाई गर्छ । भ्यासाइन्टेष्टाइनोटेनुइसको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सुपीरियर ब्रेञ्चले कोलनलाई सप्लाई गर्छ र कलिकाडेक्स्ट्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

कलिकाडेक्स्ट्राको कुरा ।

यो पेरिटोनियामको बीहाईन्डबाट गै आसीन्डिङकोलनको मिडिलसम्म पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ आसीन्डिङ ब्रेञ्च ।

१ डिसीन्डिङ „ ।

आसीन्डिङ ब्रेञ्च, कलिकामिडियाको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

डिसीन्डिङ ब्रेञ्च, इलियोकलिकको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

कलिकामिडियाको कुरा ।

यो सुपीरियर मेसेन्टेरिकको अपरपार्टबाट उठ्छ र फर्वा-र्डिङमा गै ट्र्यान्सभर्स मेसोकोलानको २ लियार्सको बीचबाट गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

राईट साईडमा ?

लेफ्ट „ ?

राईट साईडमा जाने, कलिकाडेक्स्ट्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

लेफ्ट साईडमा जाने, कलिकासिनिस्ट्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

यो आर्टरीको ब्रेञ्चेसहरू पेरिटोनियामको २ लियार्सको बीचबाट जान्छ ।

इन्फीरियर मेसेन्टेरिक आर्टरीको कुरा ।

यो सुपीरियर मेसेन्टेरिक भन्दा सल हुन्छ । आवार्टाको

लेफ्ट साईडबाट र कमनइलियाक आर्टरिजको १।२ इञ्च माथी-
बाट उठ्छ । यो डाउनवार्डदिग्मा लेफ्ट इलियाक फसासम्म गै
मेसोरेक्टमको २ लेयर्सको बीचबाट गै पेलिभससम्म पुग्छ र सुपी-
रियेर हेमरहयेडल आर्टरी हुन्छ । येस्ले डिसेन्डिङ कोलन, सिग्-
माईड फ्लेक्सर र रेक्टमलाई सफाई गर्छ ।

येस्को ब्रेञ्चेसको नाम—

- १ कलिकासिनिस्ट्रा ।
- २ सिग्मयेड ।
- ३ सुपीरियेर हेमोरहयेडल ।

कलिकासिनिस्ट्राको कुरा ।

यो पेरीटोनियामको बीहाईन्डबाट गै लेफ्ट किडनीको
फ्रान्टमा र डिसेन्डिङ कोलनमा पुग्छ र येस्को २ ब्रेञ्चेस हुन्छ—

- १ आसीन्डिङ ब्रेञ्च ।
- १ डिसेन्डिङ „ ।

आसीन्डिङ ब्रेञ्च, कलिकामिडियाको साथ आनाष्टोमो-
सिस हुन्छ ।

डिसेन्डिङ ब्रेञ्च, सिग्माईड आर्टरीको साथ आनाष्टोमो-
सिस हुन्छ ।

सिग्मयेड आर्टरीको कुरा ।

यो वोव्लिक भै डाउनवार्डदिग्मा स्क्वास मासलको आवभबाट
कोलनको सिग्माइड फ्लेक्सरमा पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । र तेसैलाई
सफाई गर्छ । यो आवभमा कलिकासिनिस्ट्राको साथ र वीलोमा

सुपीरियेर हेमर ह्येडल आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सुपीरियेर हेमरह्येडल आर्टरीको कुरा ।

यो मेसोरेक्टमको २ लेयर्सको बीचबाट पेल्विसमा जान्छ । जाने बेलामा युरिटर र लेफ्ट कमनइलियाक भेसल्सलाई क्रस गर्छ । येस्को २ ब्रेञ्चेस हुन्छ, रेक्टमको २ दिग्मा जान्छ । मिडिल हेमरह्येडल आर्टरिज र इन्टर्नलप्युडिक आर्टरीबाट आयाको इन्फीरियेर हेमरह्येडल ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सुप्रारिनल आर्टरीको कुरा ।

यो २ वटा हुन्छ । आवाटबाट जाहाँ सुपीरियेर मेसेन्टेरिक आर्टरी उठेको छ तेसैफो २ दिग्बाट उठछ । यो वोब्लिक भै अपवार्ड र आउटवार्डदिग्मा डायफारमको क्रुराको माथीबाट सुप्रारिनल क्याप्सुलको आन्डर सर्फेसमा पुग्छ र तेसैलाई सप्लाइ गर्छ । रिनल आर्टरी र फ्रेनिक आर्टरीको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

रिनल आर्टरिजको कुरा ।

यो २ वटा हुन्छ । आवाटको २ दिग्बाट र सुपीरियेर मेसेन्टेरिक आर्टरीको वीलोबाट उठी आउटवार्ड दिग्मा डायफारमको क्रासको माथीबाट रिनलभेन र युरिटरको साथ किडनीमा जान्छ ।

राईट रिनल आर्टरी, लेफ्ट रिनल आर्टरी भन्दा लामो हुन्छ । यो राईट रिनल आर्टरी इन्फीरियेर भिनाकाभाको बीहाइन्डबाट जान्छ । यो रिनल आर्टरिज किडनीमा जादा ४।५ ब्रेञ्चेस हुन्छ र किडनीलाई सप्लाइ गर्छ ।

रिनलभेन र युरिटारको बीचमा रिनलआर्टरी रहन्छ । अर्थात् भेन फ्रान्टमा, युरिटर बीहाईन्डमा, कोही र को दोस्त्रा रिनल आर्टरी देखिन्छ, रहे छ भने नाम इन्फीरियर रिनल आर्टरी भन्छन् ।

स्पामेटिकआर्टरिजको कुरा ।

यो मेलमा मात्र देखिन्छ । यो २ ओटा हुन्छ । आवार्टाको फ्रान्टबाट र रिनलआर्टरिजको वोलोबाट उठछ । यो वोब्लिक भै आउटवार्ड र डाउनवार्ड दिग्मा पेरिटोनियामको बीहाईन्डबाट र खोवासमासलको आवभवाट युरिटर र येक्सटर्नलइलियाक आर्टरीको लोवरपार्टलाई कस गरी इन्टर्नल आब्डोमिनल रिङ्दी-येर इन्गुइनल केनालको बाटोगरी स्क्रोटमभित्र टेष्टिसमा जान्छ र टेष्टिकललाई सप्लाइ गर्छ । राईट स्पामेटिक आर्टरी इन्फीरियर भिनाकाभाको फ्रान्टमा रहन्छ । लेफ्ट स्पामेटिकआर्टरी कोलनको सिग्माइड फलेक्सरको बिहाईन्डमा रहन्छ । यो स्पामेटिकआर्टरी इन्गुइनल केनालबाट जादा स्पामेटिककर्ड वन्ने अरु चीज मिलिकन स्क्रोटमभित्र टेष्टिकलमा जान्छ । येस्को धेरै ब्रेञ्चेस हुन्छ । येसमध्ये २। ३ वोटाले भ्यासडिफारेन्स र येपिडिडिमिसलाई सप्लाइ गर्छ । येस्को अरु २ ब्रेञ्चेसले ट्र्युनिका आल्ब्यूजिनिया र टेष्टिसलाई सप्लाइ गर्छ ।

वोभेरियान आर्टरिजको कुरा ।

यो खाली फिमेलमा मात्र हुन्छ । यो २ हुन्छ । येस्ले वोभेरिजलाई सप्लाइ गर्छ । यो आब्डोमिनल क्याभिटीबाट बाहर आउ-

दैन । यो आर्टरिजको अरिजिन मेलको स्पामेटिक आर्टरिज जाहाँ बाट हुन्छ तेही ठाउँबाट अरिजिन हुन्छ । यो पेल्विसको मार्जीनसम्म पुगी युटेरसको ब्रड लीगामेन्टको २ लेयर्सको बीचबाट गै वोभेरोलाई सलाई गर्छ । यसको १।२ बोटा ब्रेञ्चेसले फ्यालोपियान्ट्र्युलाई सलाई गर्छ । यसको अरु १ बोटा ब्रेञ्च युटेरसको साईडमा गै युटेराइन आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

फ्रेनिक आर्टरिजको कुरा ।

यो २ बोटा साना २ ब्रेञ्चेस हुन्छन । यो आवार्टाको फ्रान्ट-बाट र सिलियाक आक्सिसको आवभबाट उठछ । यो डायफाग्रमको क्रुराको माथीबाट वोब्लिक भै अपवार्ड, आउटवार्ड र आन्डर सर्फेसमा पुग्छ र सेन्ट्रल टेन्डनसम्म पुगी २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम

१ इन्टर्नल ब्रेञ्च ।

१ येक्सटर्नल „ ।

इन्टर्नल ब्रेञ्च, थोस्पाक्सको फ्रान्टमा जान्छ र डायफाग्रमलाई सलाई गर्छ र मास्कुलोफ्रेनिक, कोमिसनाभाईफ्रेनिसी र यसको दोस्त्राको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

येक्सटर्नल ब्रेञ्च, थोस्पाक्सको साईडमा जान्छ र इन्टरकष्टल आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

लाम्बर आर्टरिजको ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो थोस्पासिक आवार्टाबाट आयाको इन्टर कष्टल आर्टरी जस्तो हो । १।१ दिग्मा ४।४ हुन्छ । आवार्टाको व्याकपार्टबाट

उठछ र आउटवार्ड र व्याकवार्डिङ्गमा गै लाम्बर भाटिब्रीको बडिजको साइड्समा पुग्छ । लाम्बर भाटिब्रीको ट्र्यान्सभर्स प्रसे-सेसको बीचमा पुगी २ ब्रेञ्जेस हुन्छ । नाम—

१ डर्सल ... ब्रेञ्च ।

१ आब्डोमिनल ,, ।

डर्सल ब्रेञ्चबाट १ वोटो स्पाइनल ब्रेञ्च उठछ तेस्ले स्पाइनल केनालभीत्र गै स्पाइनलकर्ड, मेम्ब्रेन्स र भाटिब्रीको बडिजलाई सप्लाई गर्छ र व्याकमासल्स र इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

आब्डोमिनल ब्रेञ्च, आउटवार्डिङ्गमा क्वाड्रेटस लम्बोरम मासलको फ्रान्ट र बीहार्ड्न्डबाट जान्छ ।

मिडिल स्पाकाल आर्टरीको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम स्पाकालमिडिया । यो १ वोटो स्माल आर्टरी हो, आवार्टाको वाइफर्केसन हुने ठाउँको व्याकपार्टबाट उठछ । यो लाष्ट लाम्बर भाटिब्रीको बाडीको फ्रान्ट र मिडिल-लाइनबाट स्पाकाम र कक्सिक्सको अपरपार्टसम्म पुग्छ । ल्या-टास्पल स्पाकाल आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । रेक्ट-मको पोष्टीरियर सर्फेसलाई सप्लाई गर्छ । यो टार्मिनेशन हुने बेलामा सानु २ आर्टरिज भै सिम्प्याथाटिक नार्भको सानु २ ब्रेञ्जेसको साथ मिलि कक्सिजियालग्ल्यान्ड हुन्छ । येस्को नाम लुस्काजग्ल्यान्ड । यो कक्सिक्सको टिपको नजीकमा पुग्छ ।

आब्डोमिनल आवार्टा तमाम् ।

कमनइलियाक आर्टरीको बयान ।

आब्डोमिनल आवाटी तमाम हुदा २ कमनइलियाक आर्ट-
रिज हुन्छ । यो फोर्थ लाम्बर भाटिब्राको वाडीको लेफ्ट साईडबाट
शुरू भै यो डाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा पेलिभकको मार्जीनसम्म
गै लाष्ट लाम्बर भाटिब्रा र स्पाक्रामको बीचको इन्टरभाटिब्रल
साब्स्टेनसम्म पुगी २ हाँगा हुन्छ । नाम—

१ येक्सटर्नल इलियाक आर्टरी ।

१ इन्टर्नल " " ।

येक्सटर्नल इलियाक आर्टरीले लोवर येक्सट्रिमिटीलाई
सप्लाई गर्छ ।

इन्टर्नल इलियाक आर्टरीले पेलिभकको भीत्रको चीजलाई
सप्लाई गर्छ ।

कमनइलियाक आर्टरी २ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । राइट
कमनइलियाक आर्टरी, लेफ्ट कमनइलियाक भन्दा लामो हुन्छ ।

राइट कमनइलियाक आर्टरीको रिबेसन ।

फ्रान्टमा—

पेरिटोनियास १

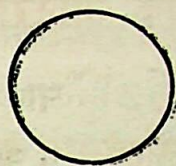
स्माल इन्टेष्टाइनस १

सिम्याथाटिक नाभर्स १

युरिटर १

इन्जर साइडमा—

×

आउटर साइडमा—

इन्फीरियेर भिनाकाभा १

राइट कमनइलियाक

भेन १

स्वोवासम्याग्रस मासल १

बोहार्डिन्डमा—

फोर्थ लाम्बर भार्टिब्रा १

फीफ्थ „ „ १

लेफ्ट कमनइलियाक भेन १

राइट „ „ १

जेक्ट कमनइलियाक आर्टरीको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

पेरिटोनियाम १

सिम्याथाटिक नाभर्स १

सुपीरियेर हेमरह्येडल आर्टरी १

युरिटर १

इन्जर साइडमा—

लेफ्ट कमनइलियाक

भेन १

आउटर साइडमा—

स्वोवासम्याग्रस मासल १

बोहार्डिन्डमा—

फोर्थ लाम्बर भार्टिब्रा १

फीफ्थ „ „ १

लेफ्ट कमनइलियाक भेन १

कमन इलियाक आर्टरीको

ब्रेञ्जेसको नाम ।

१ येक्सटर्नल इलियाक आर्टरी ।

२ इन्टर्नल " " ।

यो २ आर्टरिज बाहेक येसबाट साना २ ब्रेञ्जेसले पेरिटोनियाम, स्ववासम्याग्रस र युरिटर्सहरूलाई सप्लाई गर्छ । कोही २ मा इलियोलाम्बर आर्टरी र रिनल आर्टरी, यो कमन इलियाक आर्टरीबाट उठ्छ ।

इन्टर्नल इलियाक आर्टरीको बयान ।

येस्ले भेलभिस्को वाल्स र येस भीत्र रहने भिसिरालाई सप्लाई गर्छ र येस्ले जेनेरेटिभ अर्ग्यान्स र थाईको इन्नर साइडलाई पनी सप्लाई गर्छ । यो येक्सटर्नल इलियाक आर्टरी भन्दा स्याल हुन्छ र $1\frac{1}{2}$ डेढ़ इन्ची जत्ती लामो हुन्छ । यो कमन इलियाक आर्टरी जाहाँबाट वाइफर्केशन भयाको छ तेसै ठाउँबाट उठ्छ र डाउनवार्डदिग्मा जान्छ र ग्रेट स्पाक्रो साइटिक फोरामेनको अपर मार्जीनसम्म गै तमाम हुन्छ र २ ट्राङ्क्स हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियर ट्राङ्क ।

२ पोष्टीरियर " ।

यो वाइफर्केशन हुने ठाउँबाट हाइयोग्याष्ट्रिक आर्टरीको वोब्लिटारेटेडकर्ड । यो वोब्लिटारेटेड हाइयोग्याष्ट्रिक आर्टरी फर्वार्ड-

दिग्मा ब्लाडरसम्म जान्छ र माथोल्लोदिग्मा आब्डोमेनको आन्टीरियेर
वालको व्याकपार्टमा जाहाँ आम्बेलाइकस छ तेसै ठाउँसम्म पुग्छ ।

इन्टर्नल इलियाक आर्टरीको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

पेरिटोनियाम ?

युरिटार ?

इअर साईडमा—

×

आउटर साईडमा—

स्वोवासम्यान्नस मासल ?

बीडाईन्डमा—

इन्टर्नल इलियाक भेन ?

लाम्बो स्पाक्राल नार्भ ?

पाइरीफर्मीस मासल ?

इन्टर्नल इलियाक आर्टरीको

ब्रेञ्जेसको नाम ।

आन्टीरियेर ट्राङ्क्वाट—

१ सुपीरियेर भेसीक्याल ।

२ मिडिल भेसीक्याल ।

३ इन्फीरियेर भेसीक्याल ।

४ मिडिल हेमरह्येडल ।

५ अब्डरेटर ।

६ इन्टर्नलप्युडिक ।

७ सायेटिक आर्टरी ।

यो बाहेक फीमेलको { युरेटाइन आर्टरी ?
 { भेजाइन्याल ,, ? हुन्छ ।

पोष्टीरियर ट्राङ्क्वाट—

१ इलियो लाम्बर ।

२ ल्याटास्पाल स्पाकाल ।

३ ग्लुटियाल ।

सुपीरियर भेसिक्यालको कुरा ।

हाइयोग्याष्ट्रिक आर्टरीको जुन हिस्सा वोब्लुटारेटेड हुदैन तेसै ठाउँलाई सुपीरियर भेसिक्याल भन्छन । यसको ब्रेञ्चेसले ब्लाडरको साइड्स योपेक्स र वाडीलाई सप्लाइ गर्छ । येस्वाट १ साल ब्रेञ्च उठछ । नाम आर्टरी आफ दी भ्यासडिफारेन्स । यो भ्यासडिफारेन्सको साथ टेष्टिससम्म नै स्पामेटिक आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसि हुन्छ । यसको अरु ब्रेञ्चेसले युरिटरलाई सप्लाइ गर्छ ।

मिडिल भेसिक्याल आर्टरीको कुरा ।

कोही २ मा यो सुपीरियर भ्यासिक्यालबाट उठछ । येस्ले ब्लाडरको वेस र भेसिक्युली सेमिनेलिसको आन्डर सर्फेसलाई सप्लाइ गर्छ ।

इन्फीरियर भेसिक्यालको कुरा ।

यो कोही २ मा मिडिल हेमरहयेडलबाट उठछ । येस्ले ब्लाडरको वेस प्रष्टेडग्ल्यान्ड र भ्यासिक्युली सेमिनेलिसलाई सप्लाइ गर्छ ।

मिडिल हेमरहयेडल आर्टरीको कुरा ।

यो इन्फीरियर भ्यसिक्यालको साथ २ उठछ । येस्ले येनास रेक्टमको आउटरदिग्को हिस्सालाई सप्लाई गर्छ । अरु २ ब्रेञ्चेस हेमरहयेडल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

युटेराइनको कुरा ।

यो ब्रड लीगामेन्टको २ पत्रका बीचबाट गै युटेरसको नेकसम्म पुग्छ र युटेरसलाई सप्लाई गर्छ र ओभेरियान आर्टरीको १ ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । येस्को १ ब्रेञ्चले सार्भिक्स युटेराइनलाई सप्लाई गर्छ । नाम सर्भाइकलब्रेञ्च । येस्को अरु ब्रेञ्चेसले भेजाइनालाई सप्लाई गर्छ । नाम आजाइगस आर्टरी आफ दी भेजाइना ।

भेजाइनल आर्टरीको कुरा ।

येस्ले भेजाइना, ब्लाडरको नेक र रेक्टमलाई सप्लाई गर्छ ।

अब्टुरेटर आर्टरीको कुरा ।

यो पेल्विसको ब्रिमको वीलोबाट फर्वाडदिग्मा अब्टुरेटर फोरामेनको अपरपार्टबाट जान्छ । यो पेल्विक क्याभिटीबाट जादा १ सर्ट केनालबाट जान्छ । यो सर्ट केनाल अस्प्युविसको आसीन्डिङ रेमासको आन्डर सर्फेसको ग्रुभ र अब्टुरेटर मेम्ब्रेनले बन्छ । पेल्विक क्याभिटी भीत्र यो आर्टरी पेरिटिनियामको मुनि पेल्विक फेसियाको माथीमा रहन्छ । यो आर्टरीको थोरै मुनिबाट अब्टुरेटर नार्भ जान्छ । पेल्विक भीत्र येस्को ३ ब्रेञ्चेस रहन्छ, पेल्विक बाहिर येस्को २ ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

पेल्विस भीत्रको ३ ब्रेञ्चेसको नाम—

१ इलियाक ब्रेञ्च ।

२ भ्येसिक्याल ,, ।

३ प्युविक ,, ।

इलियाक ब्रेञ्च । येस्ले इलियाक फसामा जान्छ र इलियाम र इलायाकस मासललाई सप्लाई गर्छ ।

भ्येसिक्याल ब्रेञ्च, ब्लाडरलाई सप्लाई गर्छ ।

प्युविक ब्रेञ्च, अस्प्युविसको व्याकमा रहन्छ र डिप येपि-ग्याष्ट्रिक आर्टरीको ब्रेञ्च र येस्को दोस्नाको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । यो प्युविक ब्रेञ्च, फिमरल रिडको इन्टर साईडमा रहन्छ ।

अब्टुरेटर आर्टरीको पेल्विसको बाहर रहने जो ब्रेञ्च छ त्यो २ हुन्छ । नाम—

१ येक्सटर्नल ब्रेञ्च ।

१ इन्टर्नल ,, ।

यो २ ब्रेञ्चेस अब्टुरेटर येक्सटर्नल मासलको मुनिमा रहन्छ । यो २ ब्रेञ्चेसले—

अब्टुरेटर येक्सटर्नस १

पेक्टिनियास १

आइडाक्टर्स १

ग्रासाइलिस १

ग्यामिलाई इन्फोरियेर १

क्लाडरेटस फिमरिस १ मासल्स हरूलाई सप्लाई गर्छ । इन्टर्नल सार्कम फलेक्स आर्टरीको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इन्टर्नल प्युडिक आर्टरीको कुरा ।

यो इन्टर्नल इलियाक आर्टरीको आन्टीरियेर ट्राङ्कको २ टार्मिनेल ब्रेञ्चेस मध्ये स्माल हुन्छ । येस्ले येक्सटर्नल अर्ग्यान्स आफ जेनरेशनलाई सप्लाइ गर्छ । यो आर्टरी मेलको भन्दा फिमेलको स्माल हुन्छ । यो आर्टरीको कोर्स मेल र फीमेलको एकै हो लेकिन डिष्टीव्यूशनमा फराक छ ।

मेलको इन्टर्नल प्युडिक आर्टरी, ग्रेट स्पाक्रो साइटिक फोरामेनको लोवर वर्डर देखी डाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा जान्छ र पाइरीफर्मीस र क्विसजियास मासल्सको बीचबाट आई पेल्विसबाट निस्कन्छ । फेरी यो स्कियामको स्पाइनलाई क्रस गरी लेसर स्पाक्रो साइटिक फोरामेनको बाटो गरी पेल्विस भीत्र जान्छ । फेरी यो अब्दुटेर इन्टर्नस मासललाई क्रस गरी स्कियो रेक्टेल फसाको आउटर वालसम्म पुग्छ । येही ठाउँमा यो आर्टरी स्कियाल ल्युबेरोसिटीको लोवर मार्जीनको १/२ डेढ इञ्ची आवभमा रहन्छ । फेरी यो आर्टरी स्कियामको रेमासको मार्जीनबाट फर्वार्ड र अपवार्डदिग्मा गै डिपपेरिनियाल फेसियाको सुपरफिसियाल लेयर्सको पियर्स गरी अस्प्युविसको रेमासको इन्टर मार्जीनबाट फर्वार्डदिग्मा जान्छ र डिपपेरिनियाल फेसियाको इन्फोरियेर लियारलाई पाफोरेट गरी २ टार्मिनेल ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

तेसै ब्रेञ्चेसको नाम—

१ डर्सल आर्टरी आफ दी पेनिस ।

२ आर्टरी आफ दी कार्पास क्याभारनोसम ।

मेलको

इन्टर्नल प्युडिक आर्टरीको रिलेशन ।

यो पेल्विस भीत्रमा—

पाइरीफर्मीस मासल र स्पाक्राल फ्लेक्सस आफ नाभर्सको फ्रान्टमा रहन्छ ।

लेफ्ट साइडमा—

रेक्टमको आउटर साइडमा रहन्छ ।

स्कियामको स्पाइनको क्रस गरी जादा ग्लुटियास म्याक्सि-मासले येस्लाई काभार गर्छ ।

फेरी यो जब पेल्विस भीत्र जान्छ स्क्रियो रेक्टल फसाको आउटर साइडमा रहन्छ र अब्टुरेटर इन्टर्नस मासलको आवभ-वाट जान्छ । येही ठाउँमा केनाल आफ आल्ककवाट जान्छ । येही केनाल आल्कक अब्टुरेटर फेसिया र ग्रेट स्पाक्रो साइटिक लीगामेन्टको फ्यालिसफारम प्रसेसले बन्छ । इन्टर्नल प्युडिक आर्टरीको साथ प्युडिक भेन र इन्टर्नल प्युडिक नाभर् जान्छ ।

इन्टर्नल प्युडिक आर्टरीको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

- १ मास्कुलार ।
- २ इन्फोरियेर हेमरहयेडल ।
- ३ सुपरफिसियाल पेरिनियाल ।
- ४ ट्रान्सभर्स " ।
- ५ आर्टरी आफ दी वाल्व ।

६ आर्टरी आफ दी कर्पासक्याभारनोसम ।

७ डर्सल आर्टरी आफ दी पेनिस ।

माल्कुलार ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो ब्रेञ्चेसले— लिभेटरयनाई ?
 अबटुरेटर इन्टर्नस ?
 पाइरीरुमोस ?
 कक्सजियास ?
 ग्लुटियस म्याक्सिमास ? मासल्सहरूलाई
 सप्लाइ गर्छ र साइटिक आर्टरीको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टो-
 मोसिस हुन्छ ।

इन्फीरियर हेमरहयेडल आर्टरीको कुरा ।

यो २।३ वोटा साना २ ब्रेञ्चेस हुन्छन् । इन्टर्नल प्युडिक
 आर्टरी स्कीयामको व्युवेरोसिटीको आवभमा पुग्दा, इनीहरू ब्रेञ्चेस
 उद्दछ । यैस्ले स्कीयोरेक्टल फसालाई कस गर्छ र येनल रिजनको
 मासल्स र इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

सुपरफेसियाल पेरिनियाल आर्टरीको कुरा ।

यैस्ले स्क्रोटम र पेरिनियामको मासल्स र इन्टेगुमेन्टलाई
 सप्लाइ गर्छ । यो ट्र्यान्सभर्सस पेरिनियाई मासलको आवभबाट र
 आक्सिलारेटरयुरिनी, इरेक्टरपेनिस मासल्सको बीचबाट स्क्रो-
 टमको स्कीनमा जान्छ र इनीहरूलाई सप्लाइ गर्छ । यो आर्टरी
 सुपरफिसियाल पेरिनियाल फेसियाको मुनिबाट जान्छ ।

ड्रान्सभर्स पेरीनियाल आर्टरीको कुरा ।

यो ड्रान्सभर्सस पेरीनियाई मासलको माथीबाट जान्छ र येही मासललाई सप्लाई गर्छ र येस्को दोस्त्राको साथ आनाष्टो-मोसिस हुन्छ ।

आर्टरी आफ दी

वाल्बको कुरा ।

इन्टर्नल प्युडिक आर्टरी, डिप पेरीनियाल फेसियाको २ लेया-सको जाने बाटोमा यो आर्टरी उठ्छ । यो इन्वार्डिङ्मा कम्प्रेसरयुरिथ्री मासल र युरिथ्राको वाल्वभीत्र जान्छ र तेस्लाई र काउपार्सग्ल्यान्डलाई सप्लाई गर्छ ।

आर्टरी आफ दी

कार्पासक्याभारनोसमको कुरा ।

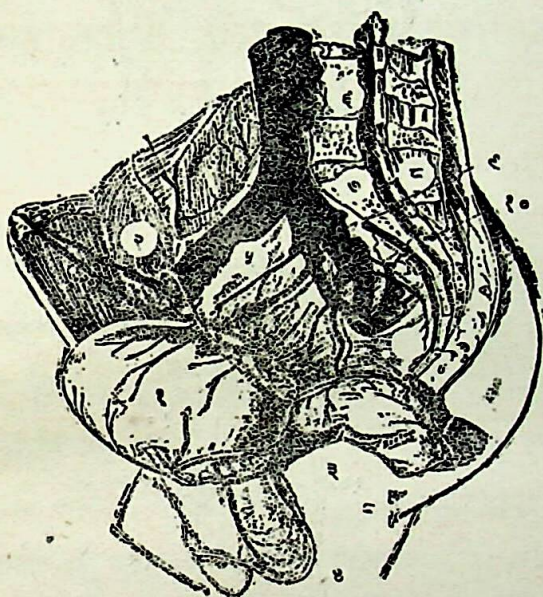
यो क्रासपेनिस र अस्प्युविसको रेमासको बीचबाट जान्छ । क्रासपेनिस र कार्पासक्याभारनोसमको भीत्र जान्छ ।

डर्सल आर्टरी आफ दी

पेनिसको कुरा ।

यो क्रासपेनिस र प्युविक सिम्फाइसिसको बीचबाट माथी तिर जान्छ । साम्पेन्सरी लीगामेन्टलाई प्वालपारी पेनिसको डर्सल र ग्ल्यान्ससम्म पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । १ ब्रेञ्चले ग्ल्यान्सपेनिसलाई सप्लाई गर्छ । १ ब्रेञ्चले प्रिपीउसलाई सप्लाई गर्छ । येस्को डर्साममा यो आर्टरी इन्टेगुमेन्टको मुनिबाट डर्सल भेन र येस्को दोस्त्राको साथ साथै जान्छ ।

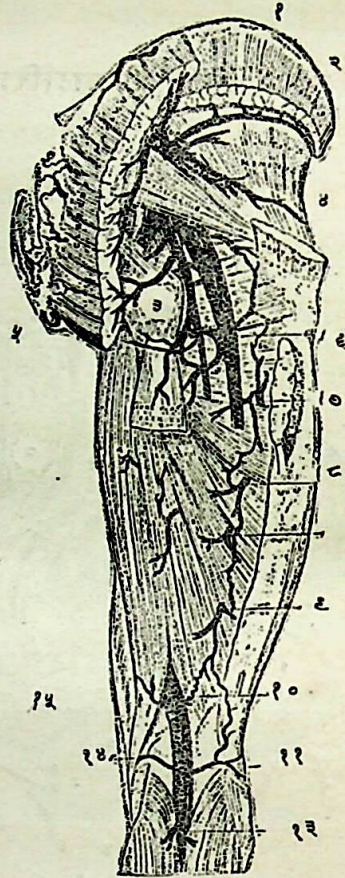
नं ८२ पेल्विभस की आटारिज ।

१ व्लाडार २ इण्टर्नल एबडोमिनल रिं ३ रेक्टम । ४ सुपि हेम-
रह्यडाल आटारि । ५ एकटारनल इलियाक भेसेलस । ६ राइट कमन
इलियाक । ७ ईण्टर्नल इलियाक । ८ भाटिब्रल कलम । ९ इलियो
लाम्पार । १० ग्लुटियाल ।

(५६७ क)

नं ८३ ग्लुटियाल र पोष्टिरियर फिमोरल रिजान को आर्टीरि इहू ।

१ ग्लुटियास मिडियास । २ ग्लुटियाल । ३ टिउबार इसकाइ ।
 ४ ग्रेट सियाटिक । ५ सियाटिक । ६ इण्टर्नाल साकाम फ्रैक्स को
 टार्मिनेसान । ७ सुपिरियर पाफोरिटि । ८ मिडल पाफोरिटि ।
 ९ इनफिरियर पाफोरिटि । १० प्रोफाण्डाको टार्मिनेसान । ११ सुपि
 रियर माष्कुलार । १२ सुपिरियर एक्स्टर्नाल आर्टिकुलर । १३
 इनफिरियर माष्कुलार । १४ सुपिरियर इण्टर्नाल आर्टिकुलर
 १५ पप्लिटियाल ।

फिमेलको

इन्टर्नल प्युडिक आर्टरीको कुरा ।

येस्को अरिजिन र कोर्समेलको जस्तै हो, सुपरफिसियाल पेरिनियाल आर्टरीले फिमेलको लेबिया प्युडेन्ट्राइलाई सप्लाई गर्छ । आर्टरी आफू दी वाल्वले वाल्भाई भेष्टीव्युलाइलाई र भेजाईनाको इरेक्टाइन टिस्युलाई सप्लाई गर्छ । आर्टरी आफू दी क्याभारनो-समले क्लाइटोरिसको क्याभारनस बाडोलाई सप्लाई गर्छ । आर्टि-रिया डर्सेलिस क्लाइटोराईडिक्सले क्लाइटोरिसको डर्सामलाई सप्लाई गर्छ ।

साइटिक आर्टरीको कुरा ।

येस्ले पेल्विक्सको ठ्याक्को मासल्सलाई सप्लाई गर्छ । यो ग्रेट स्पाको साइटिक फोरामेनको लोवरपार्ट र इन्टर्नल प्युडिक आर्टरीको बीहाईन्डबाट डाउनवार्डदिग्मा जान्छ । पाइरीफर्मीस र कक्सजियास मासल्सको बीचबाट जान्छ र स्पाक्राल प्लेक्सस आफू नाभर्सको माथी रहन्छ । यो ट्रोकान्टर मेजर र स्कीयामको व्युवेरोसिटीको बीचसम्म पुग्छ र साइटिक नाभर्सको साथ जान्छ । ग्लुटियास म्याक्सिमास मासलले येसलाई काभार गर्छ र पा-फोरेटिड आर्टरिजको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

पेल्विक्स भीत्र येस्को ब्रेञ्चेसले—

पाइरीफर्मीस ?

कक्सजियास ?

लिभेटर येनाई ? मासल्स ।

रेक्टम	१
ब्लाडर	१
भेसिक्युलिसेमीनेलिस	१
प्रस्टेट ग्ल्यान्ड	१ लाई सप्लाई गर्छ ।

येस्को पेविभस बाहरको ब्रेञ्जेस ६ बोटा छ—

- १ कक्सिजियाल ।
- २ इन्फीरियर ग्लुटियाल ।
- ३ आनाष्टोमोटिक ।
- ४ कोमिसनार्भाइस्क्रियाडिसाई ।
- ५ मास्कुलार ।
- ६ आर्टिकुलार ।

कक्सिजियाल ब्रेञ्जेको कुरा ।

येस्ले ग्रेट स्पाक्रोसाइटिक लीगामेन्टलाई पाफीरेट गरी इन्वार्डिङमा जान्छ । येस्ले ग्लुटियास म्याक्सिमास, इन्टेगुमेन्ट र कक्सिक्सको व्याकमा रहने चीजलाई सप्लाई गर्छ ।

इन्फीरियर ग्लुटियाल आर्टरीको कुरा ।

यो ३।४ ब्रेञ्जेस हुन्छ । ग्लुटियास म्याक्सिमास मासललाई सप्लाई गर्छ र ग्लुटियाल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

कोमिसनार्भाइस्क्रियाडिसाईको कुरा ।

यो ग्रेट साइटिक नार्भको साथ र तेस्लाई सप्लाई गर्छ ।

मास्कुलर ब्रेञ्चेसको कुरा ।

येस्ले ग्लुटियास म्याक्सिमासरनजीकको मासल्सहरूलाई सप्लाइ गर्छ र ग्लुटियाल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

आनाष्टोमोटिक आर्टरीको कुरा ।

यो डाउनवार्डिङमा थाउँको येक्सटर्नल रोटेटस मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ । सुपीरियर पाफोरेटिड येक्सटर्नल र इन्टर्नल सार्कमफ्लेक्स आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । यो आनाष्टोमोसिसको नाम क्रुसियाल आनाष्टोमोसिस भन्छन् ।

आर्टिक्युलर ब्रेञ्चको कुरा ।

येस्ले हिपजयन्टको क्याप्सुललाई सप्लाइ गर्छ ।

पोष्टीरियर ट्राङ्कको ३ ब्रेञ्चेस मध्ये

इलियो लाम्बर आर्टरीको कुरा ।

यो इन्टर्नल इलियाकको पोष्टीरियर ट्राङ्कबाट उठी अपवार्ड र आउटवार्डिङमा अब्दुरेटरनार्भ र लाम्बोस्पाक्रालकर्डको बीचबाट गै स्वोवासम्याग्रस मासलको इन्नर मार्जीनसम्म पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ लाम्बर ब्रेञ्च ।

१ इलियाक „ ।

लाम्बरब्रेञ्चले, स्वोवासम्याग्रस र क्राडरेटस लम्बोरम मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ र लाष्ट लाम्बर आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इलियाक ब्रेञ्चले, इलायाकस मासललाई सप्लाई गर्छ । अब्-टुरेटर आर्टरीको इलियाक ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इयाटाग्याल स्पाक्राल आर्टरीको कुरा ।

यो १।१ दिग्मा २।२ हुन्छन् । नाम—

१ सुपीरियेर ब्रेञ्च ।

१ इन्फीरियेर „ ।

सुपीरियेर ब्रेञ्च । इन्वार्डदिग्मा गै मिडिल स्पाक्राल आर्टरीको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ र स्पाक्रामको अपरपार्टको स्कीन र मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

इन्फीरियेर ब्रेञ्च । वोब्लिक भै पाइरीफर्मीस मासलको फ्रान्टमा जान्छ । स्पाक्राम लोवरपार्टको स्कीन र मासल्स र कविस-सलाई सप्लाई गर्छ ।

ग्लुटियाल आर्टरीको कुरा ।

यो पाइरीफर्मीस मासलको अपरवर्डरबाट र पेल्विसको भीत्रबाट बाहिर आउछ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ सुपरफिसियाल ब्रेञ्च ।

१ डीप „ ।

पेल्विस भीत्रको येस्को ब्रेञ्चेसले पाइरीफर्मीस, इलायाकस र अब्टुरेटर इन्टर्नस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

येस्को सुपरफिसियाल ब्रेञ्च । ग्लुटिअसम्याक्सिमासको मुनिबाट जान्छ र तेसै मासललाई सप्लाई गर्छ ।

येस्को डीप ब्रेञ्च ग्लुटिआस मिडिआस र ग्लुटिआस मिनि-
मास मासल्सको चीनवाट जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । सुपीरियेर
डिभीजन आन्टीरियेर सुपीरियेर, इलियाक स्पाइनमा जान्छ र
सार्कमफ्लेक्स इलियाक आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इन्फीरियेर डिभीजनले ग्लुटियाई मासल्सलाई सप्लाई गर्छ
र येक्सटर्नल सार्कमफ्लेक्स आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इन्टर्नल इलियाक आर्टरी तमाम् ।

येक्सटर्नल इलियाक आर्टरीको बयान ।

यो इन्टर्नल इलियाक आर्टरी भन्दा लार्ज हुन्छ । यो वोब्लिक
भै डाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा गै स्ववास म्याग्रस मासलको
इन्नर वर्डरसम्म पुग्छ अर्थात् कमनइलियाक आर्टरी जाहाँ वाइ-
फर्केट भयाको छ तेस डाउँदेखी पोपार्ट लीगामेन्टसम्म रहने
आर्टरीलाई येक्सटर्नलइलियाक आर्टरी भनिन्छ । यो पोपार्ट
लीगामेन्टको मुनी थाईमा जान्छ र फिमरल आर्टरी हुन्छ ।

येक्सटर्नलइलियाक आर्टरीको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

पेरिटोनियाम १

इन्टेष्टाइन्स १

फेसिया १

स्पामेन्टिक भेसल्स १

जेनिटोक्रुरल नार्भको जेनिटल ब्रेञ्च ?

सार्कमफलेक्सइलियाक भेन ?

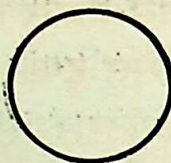
लिम्फ्याटिक भेसल्स र ग्ल्यान्ड्स ?

इन्नर साईडमा—

येक्सटर्नलइलियाक

भेन ?

भ्यासडिफारेन्स ?

आउटर साईडमा—

स्वोवासम्याग्रस मासल ?

इलियाक फेसिया ?

बीहार्डन्डमा—

येक्सटर्नलइलियाक भेन ?

स्वोवासम्याग्रस मासल ?

येक्सटर्नलइलियाक आर्टरीको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

१ डीप येपिग्याष्ट्रिक ।

२ डीप सार्कमफलेक्सइलियाक ।

यो २ बाहेक येस्को सानू २ ब्रेञ्चेसले स्वोवासम्याग्रस मासल र लिम्फ्याटिक ग्ल्यान्डलाई सप्लाई गर्छ ।

डीप येपिग्याष्ट्रिक आर्टरीको कुरा ।

यो येक्सटर्नलइलियाकबाट पोपार्ट लीगामेन्टको थोरै आवभवाट उठछ । यो पोपार्ट लीगामेन्टसम्म पुगी वोब्लिक भै इन्टर्नल आब्डोमिनल रिडको इन्नर मार्जीनबाट टूथान्सभर्ससेलिसफेसिया र पेरिटोनियामको बीचबाट आवभदिग्मा जान्छ । यो आर्टरी इन्टर्नल आब्डोमिनल रिडको इन्नर मार्जीनबाट जादा

स्पामेटिककर्ड जाहाँ शुरू भयाको छ तेस ठाउँको वीलोबाट जान्छ । फेरी यो सेमिलुनर फोल्ड आफ डग्लासको आवभवाट रेक्टस आब्डोमिनस मासलको सिङमा जान्छ र ब्रेञ्चेस हुन्छ । इन्टर्नल म्यामारी आर्टरीको टार्मिनेल ब्रेञ्चेस र इन्फीरियर इन्टर कष्टल आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

येस्को ३ ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

१ क्रिम्याष्टिक ब्रेञ्च ।

२ प्युबिक ब्रेञ्चेस ।

३ मास्कुलार ,, ।

क्रिम्याष्टिक ब्रेञ्च । यो स्पामेटिक कर्डको साथ जान्छ र क्रिम्याष्टर मासललाई सप्लाई गर्छ र स्पामेटिक आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

प्युबिक ब्रेञ्चेस । यो अस्प्युविसको बीहाईन्डमा रहन्छ र क्रिमरल रिङको इन्टर साईडमा जान्छ, अब्टुररटर आर्टरीको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेस, पेरिटोनियाम र आब्डोमिनल मासललाई सप्लाई गर्छ र लाम्बर र सार्कमफ्लेक्स इलियाक आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

डीप सार्कमफ्लेक्स इलियाक आर्टरीको कुरा ।

यो ग्रेक्सटर्नलइलियाक आर्टरीको आउटर साईडबाट उठछ । वोब्लिक भै आउटवार्ड साईडमा र पोपार्टस लीगामेन्टबाट इलियामको आन्टीरियर सुपीरियर स्पाइनलसम्म जान्छ फेरी यो

क्रेष्ट आफ दी इलियामको इन्नर सर्फेसमा गै ट्रयान्सभस सेलि-
समासललाई पियर्स गरिकन येस्को साथीबाट र इन्टर्नल वोन्नि-
क्सको मुनिबाट जान्छ । इलियो लाम्बर आर्टरी र ग्लुटियाल
आर्टरीको साथ आनाद्योमोसिस हुन्छ ।

द्राङ्गको आर्टरिज तमाम् ।

लोवर येक्सट्रिमिटीको

आर्टरिजको बयान ।

येक्सटर्नल इलियाकबाट आयाको फिमरल आर्टरी । यो
आर्टरीको लोवरपार्टलाई पल्लिटियाल आर्टरी भन्छन । यो आर्टरी
र पल्लिलिटियाल आर्टरिजको ब्रेञ्चेस र आन्टीरियर टिबियाल
आर्टरीले लोवर येक्सट्रिमिटीलाई सप्लाई गर्छ ।

फिमरल आर्टरीको बयान ।

यो आर्टरी पोपार्ट्स लीगामेन्टको बीहाईन्ड र इलियामको
आन्टीरियर सुपीरियर स्पाइन र सिम्फाइसिस प्युविसको बीचबाट
डाउनवार्ड साईडमा थाईको इन्नर साईड र फोरपार्टमा गै आड्-
डाक्टर म्याग्नस मासलमा जाहाँ वोभिन्न छ तेस ठाउँमा फिमरल

आर्टरी टामीनेट हुन्छ । अर्थात् थाईको लोवर थार्डको र मिडिल थार्डको जाहाँ मिल्छ तेस ठाउँमा सेस भै पपुटियाल आर्टरी नाम हुन्छ । यो फिमरल आर्टरी थाईको अपरपार्टमा हिपजयन्टको फ्रान्टमा रहन्छ । यो आर्टरीको लोवरपार्ट फिमरको स्याफ्टको इन्टरसाईडमा रहन्छ । थाईको अपरपार्टमा यो आर्टरीमा १ टूयाङ्गुलर येस्पेस छ, येस्को नाम स्कार्पास टाईङ्गुलर भनिन्छ । यो आर्टरी थाईको मिडिल थार्डमा १ केनालमा रहन्छ । येस्को नाम हन्टार्स केनाल भनिन्छ ।

स्कार्पास टूयाङ्गुलरको कुरा ।

यो स्कार्पास टूयाङ्गुलर ग्रइनको विनोथमा रहन्छ । यो ३ कुनिया जगा हुन्छ, येस्को येपेक्स डाउनवार्डमा रहन्छ, येस्को येक्सटर्नलसाईडमा सार्टीरियास मासल रहन्छ, येस्को इन्टर्नल साईडमा आड्डाक्टर लाङ्गस मासल रहन्छ, येस्को आवभमा पोपार्ट लीगामेन्ट रहन्छ ।

यो टूयाङ्गुलरको फ्लोरको आउटवार्डदेखी—

इनवार्डमा— १ इलायकस ।

२ स्वेवास ।

३ पेक्विनीयास ।

४ आड्डाक्टर ब्रीभिसको फ्युफाइवर्स ।

५ आड्डाक्टर लाङ्गस मासल्स रहन्छ ।

फिमरल भेसल्सले टूयाङ्गुललाई २ भाग गराउ छ र यो टूयाङ्गुलको वेसको मिडिलदेखी येपेक्ससम्म जान्छ । यो टूयाङ्गुल

झलमा फिमरल आर्टरीको क्युटिनियास, प्रोफन्डा ब्रेञ्चेस र डीप फिमरल र इन्टर्नल स्याफिनस भेन्स रहन्छ ।

फिमरल आर्टरीको आउटरसाईडमा आन्टीरियर क्रुरल नाभ र येस्को ब्रेञ्चेस रहन्छ, येस ठाउँमा थोरै फल्याट र लीम्फ्याटिक रहन्छ ।

हन्टार्स केनालको बयान ।

यो थाईको मिडिल थार्डमा रहन्छ । स्कार्पास ट्र्याङ्गुलरको येपेक्सदेखी आइडाक्टर म्याग्नस मासलमा जाहाँ वोमिङ्ग छ तेसैको बीचमा रहन्छ । तेसलाई हन्टार्स केनाल भनिन्छ । यो केनालको येक्सटर्नलमा भ्याण्टस येक्सटर्नस र ऐ०इन्टर्नस मासल्स रहन्छ । यो केनालको इन्नरदिग्मा आइडाक्टर लङ्गस र ऐ०म्याग्नस मासल्स रहन्छ । आपोन्युरोसिसले येस केनाललाई काभार गर्छ । यो केनालबाट फिमरल आर्टरी र भेन जान्छ । यो आर्टरी र भेन बीहाईन्ड र आउटरसाईडमा रहन्छ । इन्टर्नल स्याफिनस नाभ, यो आर्टरी र भेनको आउटरसाईडमा रहन्छ ।

हन्टार्स केनाल तमाम् ।

फिमरल आर्टरी अरिजिन भयाको ठाउँदेखी १ इञ्चीदेखी २ इञ्ची जगालाई कमनफिमरल आर्टरी भनिन्छ ।

फिमरल आर्टरीको बाकी पोर्सनलाई सुपरफिसियाल फिमरल आर्टरी भनिन्छ ।

यो आर्टरीको ः ब्रेञ्चको नाम प्रोफण्डाफिमोरिस, दोस्रो नाम डीपफिमोरल आर्टरी भनिन्छ ।

कमन फिमरल आर्टरीको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

स्कीन	१
सुपरफिसियाल फेसिया	१
सुपरफिसियाल इङ्गुइनल ग्ल्यान्ड	१
फेसियालेटाको इलियाक पोर्सन	१
ट्र्यान्सभर्स सेलिस फेसिया	१
जेनिटोक्रुरल नार्भको जेनिटल ब्रेञ्च	१
सुपरफिसियाल सार्कमफ्लेक्स इलियाक भेन	१
सुपरफेसियाल योपिग्याष्ट्रिक भेन	१

इन्टर साईडमा—

फिमरल भेन ... १

आउटर साईडमा—

आन्टीरियरक्रुरल नार्भ १

बीहाईन्डमा—

इलायाकस मासल	१
येसलाई काभार गर्ने फेसिया	१
फेसियालेटाको प्युविक पोर्सन	१
पेक्टिनियास मासललाई सप्लाई गर्ने नार्भ	१
स्वोवास मासल	१
पेक्टिनियास मासल	१
हिप जयन्टको क्याप्सुल	१

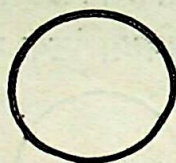
सुपरफिसियल फिमरल आर्टरीको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

स्कीन	१
सुपरफिसल फेसिया	१
डीप फेसिया	१
इन्टर्नल क्युटिनियास नार्भ	१
साटोरियास मासल	१
हन्टर्स केनाललाई काभार गर्ने आपोन्थुरोसिस	१
इन्टर्नल स्थाफिनस नार्भ	१

इन्टर साईडमा—

आड्डाक्टर लाङ्गस	१
आड्डाक्टर म्याग्नेस	१
साटोरियास १ मासल्स	

आउटर साईडमा—

लड स्थाफिनस नार्भ	१
भ्याष्टसइन्टर्नसमासल	१
येसैलाई सप्लाई गर्ने	
नार्भ	१
फिमरल भेन	१

बीहाईन्डमा—

फिमरल भेन	१
प्रोफन्डा आर्टरी	१
प्रोफन्डा भेन	१
पेक्टिनियास मासल	१
आड्डाक्टर लाङ्गस मासल	१
आड्डाक्टर म्याग्नेस मासल	१

फिमोरल आर्टरीको

ब्रेञ्जेसको नाम ।

- १ सुपरफिसियाल येपिग्याष्ट्रिक ।
- २ सुपरफिसियाल सार्कमफलेक्स इलियाक ।
- ३ सुपरफिसियाल येक्सटर्नल प्युडिक ।
- ४ डोप येक्सटर्नल प्युडिक ।
- ५ प्रोफन्डा { १ इन्टर्नल सार्कमफलेक्स ।
२ येक्सटर्नल सार्कमफलेक्स ।
३ पाफोरेटिड आर्टरिज ।
- ६ मास्कुलार ।
- ७ आनाष्टोमोटिकाम्याग्ना ।

सुपरफिसियाल येपिग्याष्ट्रिकको कुरा ।

यो फिमरलबाट पोपार्ट लीगामेन्टको र इञ्जी वीलोबाट उठेको छ । यो आर्टरी स्याफिनास वोभिङ्बाट फेसियालेटामा गै आब्डोमेन तर्फ आम्बेलाइकससम्म जान्छ, येस्ले सुपरफिसियाल इङ्गुइनल ग्ल्यान्ड्स, सुपरफिसियाल फेसिया र इन्टेगुमेन्टलाई सफ्लाइँ गर्छ । डोप येपिग्याष्ट्रिक आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सुपरफेसियाल सार्कमफलेक्स इलियाकको कुरा ।

यो सुपरफिसियाल येपिग्याष्ट्रिकको नियारबाट उठछ । फेसियालेटालाई पियर्स गरी आउटवार्ड साईडमा पोपार्ट लीगा-

मेन्टको साथ इलियाकको क्रेष्टसम्म पुग्छ । ग्रइनको इन्टेगुमेन्ट, सुपरफिसियाल फेसिया र सुपरफिसियाल इङ्गुइनल ग्ल्यान्ड्स-लाई सप्लाई गर्छ । डीपसार्कमफ्लेक्सइलियाक, ग्लुटियाल र येक्सटर्नल सार्कमफ्लेक्स आर्टिरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सुपरफिसियाल येक्सटर्नलप्युडिकको कुरा ।

यो फिमरल आर्टरीको इन्नर साईडबाट र सुपरफिसियाल सार्कमफ्लेक्स इलियाकको नियारबाट उठछ । यो स्थाफिनास वोमिडको बाटोगरि इनआउटरदिग्मा जान्छ । येस्ले मेलको पेनिस र स्क्रोटम फीमेलको लेबियाललाई सप्लाई गर्छ । इन्टर्नलप्युडिक आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

डीप येक्सटर्नलप्युडिकको कुरा ।

सुपरफिसियाल येक्सटर्नल प्युडिक भन्दा डीपबाट उठदछ । यो आर्टरी इनआउटरदिग्मा पेक्टिनियास र आड्डाक्टर लाङ्गस मासल्सको क्रस गरी फेसियालेटाले काभार गर्छ । येस्ले मेलको स्क्रोटमको इन्टेगुमेन्ट र पेरीनियामलाई सप्लाई गर्छ, फिमेलको लेबियाललाई सप्लाई गर्छ, सुपरफिसियाल पेरीनियाल आर्टरीको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

प्रोफन्डा फिमरिस आर्टरीको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम डीप फिमरल आर्टरी भन्छन् । यो फिमरल आर्टरीको आउटर व्याकपार्टबाट र पोपार्टस लीगामेन्टको १।२ इञ्च वीलोबाट उठछ । यो सुपरफिसियाल फिमरल आर्टरीको आउटर

साईडदेखी बीहार्डन्डमा र डाउनवार्डदिग्मा आड्डाक्टर लाङ्गसको मुनिसम्म पुगी थाईको लोवर थाईमा गै आड्डाक्टर लाङ्गसलाई पियार्स गरी थाईको व्याकको फलेक्सर मासलसलाई सप्लाइ गर्छ । पल्लिटियालको ब्रेञ्चेस र इन्फीरियर पाफेरेटिड आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

प्रोफन्डास फिमरिस आर्टरीको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

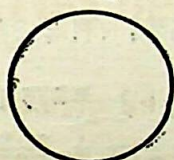
फिमरल भेन १

प्रोफन्डा भेन १

आड्डाक्टर लाङ्गस मासल १

इन्जर साईडमा—

×

भाउटर साईडमा—

भ्याष्टर्स इन्टर्नस मासल १

बीहार्डन्डमा—

इलायाकस ... मासल १

पेक्टिनियास ... १

आड्डाक्टर ब्रिभीस १

आड्डाक्टर भ्याग्नस १

येसको वेञ्चेस ३ हुन्छ—

१ येक्सटर्नल सार्कस फलेक्स ।

२ इन्टर्नल " " ।

३ पाफेरेटिड { १ सुपीरियर पाफेरेटिड ।
२ मिडिल " ।
३ इन्फीरियर " ।

येक्सटर्नल सार्कमफ्लेक्सको कुरा ।

यो प्रोफन्डाको आउटर साईडबाट उठ्छि आउटवार्डदिग्मा आन्टीरियर क्रुरल नार्भको ब्रेञ्चेसको बीचबाट र सार्टीरियास र रेक्टस मासल्सको बीहार्डिन्डबाट गै थाईको फ्रान्टको मासल्सलाई सल्लाई गर्छ । येस्को ३ किसिमको ब्रेञ्चेस हुन्छ, इनीहरूको नाम—

१ आसीन्डिड ।

२ डिसीन्डिड ।

३ ट्र्यान्सभर्स ।

आसीन्डिड ब्रेञ्च, टेन्सर भेजाइनी फिमरिसको बीलोबाट अपवार्डदिग्मा गै ह्रिपको आउटर साईडमा जान्छ र ग्लुटियाल र डीपसार्कमफ्लेक्स इलियाकको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

डिसीन्डिड ब्रेञ्चेस ३।४ हुन्छ । यो डाउनवार्डदिग्मा गै रेक्टस भ्याष्टाई मासललाई सल्लाई गर्छ र पल्लीटियाल आर्टरीको सुपीरियर आर्टीक्युलर ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

ट्र्यान्सभर्स ब्रेञ्चेस, आउटवार्डदिग्मा जान्छ र ग्रेट ट्रोकान्ट-रको व्याक र बीलोमा गै साइटिक र इन्टर्नल सार्कमफ्लेक्स आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इन्टर्नल सार्कमफ्लेक्स इलियाकको कुरा ।

यो प्रोफन्डाको इन्टर व्याकपार्टबाट उठ्छ र व्याकवार्ड-दिग्मा स्क्वास र पेक्टीनियास मासल्सको बीचबाट गै लेसर ट्रोकान्टरसम्म गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ र येस्को १ ब्रेञ्चेस ग्रेट ट्रोकान्ट-रको डिजिटल फसामा जान्छ, साइटिकको र ग्लुटियाल आर्टरि-

जको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । येस्को दोस्ना ब्रेञ्च आड्डाक्टर म्याग्नस र क्वाड्रेटस फिमरिसको वर्डर्सको बीचबाट जान्छ । साइटिक, येक्सटर्नल सार्कमफलेक्स र सुपीरियेर पाफोरेटिङ आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । नाम क्रुसियाल आनाष्टोमोसिस भन्छन् । येस्को १ आर्टिक्युलार ब्रेञ्चेसले हिप जयन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

पाफोरेटिङ आर्टरीको कुरा ।

यो ३ हुन्छ । आड्डाक्टर म्याग्नसको टेन्डेनलाई पाफोरेट-गरी थाईको व्याकमा जान्छ सुपीरियेर पाफोरेटिङ आर्टरी र आड्डाक्टर ब्रीभिसको बीचबाट व्याकवार्ड साईडमा जान्छ । येस्ले आड्डाक्टर्स मासल्स र वाइसेप्स र ग्लुटियास म्याक्सिमास मासल्सलाई सप्लाई गर्छ । साइटिक र इन्टर्नल र येक्सटर्नल सार्कमफलेक्स र मिडिल पाफोरेटिङ आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । मिडिल पाफोरेटिङ आर्टरीले थाईको फलेक्सर मासल्सलाई सप्लाई गर्छ । सुपीरियेर इन्फीरियेर पाफोरेटिङ आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । इन्फीरियेर पाफोरेटिङ आर्टरिजले थाईको फलेक्सर मासल्सलाई सप्लाई गर्छ । यो आवभ वा पाफोरेटिङ आर्टरीको साथ वीलोमा प्रोफन्डाको टार्मिनेल ब्रेञ्चेस र प्लीटियासको मास्कुलार ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो २ देखी ७ सम्म हुन्छ । सुपरफिसियाल फिमरलबाट उठ्छ । सार्टोरियास र भ्याष्टस इन्टर्नस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

आनाष्टोमोटिकाम्याग्राको कुरा ।

फिमरल आर्टरी आड्डाक्टर म्याग्रासको वोमिडबाट जादा यो आर्टरी उठछ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

१ सुपर फिसियाल ब्रेञ्च

१ डीप ... ”

सुपरफिसियाल ब्रेञ्चेसले हन्टार्स केनाललाई काभारगर्ने आपोन्युरोसिसलाई पियार्सगरी लड् स्याफिनस नार्भको साथ थाईको इन्नर साईडमा जान्छ । इन्फीरियर इन्टर्नल आर्टिक्युलरको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । येस्ले लेगको अपर इन्नरपार्टको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

डीप ब्रेञ्च, भ्याष्टस इन्टर्नसको भीत्र गै आड्डाक्टर म्याग्रासको टेन्डेनको फ्रान्टमा र नो.को इन्नर साईडमा पुगी सुपीरियर इन्टर्नल आर्टिक्युलर आर्टरी र आन्टीरियर टिबियालको आन्टीरियर रेकारेन्ट ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

पल्लिटियाल आर्टरीको बयान ।

फिमरल आर्टरी जाहाँ आड्डाक्टर म्याग्रास मासलको वोमिडमा तमाम हुन्छ तेही ठाउँदेखी पल्लिटियाल आर्टरी शुरू हुन्छ । यो वोब्लिक भै डाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा नीजयन्टको बीहाईन्डदेखी गै पल्लिटियास मासलको लोवर वर्डसम्म पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । येस्को नाम—

१ आन्टीरियेर टिबियाल आर्टरी ।

२ पोष्टीरियेर टिबियाल आर्टरी ।

यो पल्लिटियाल आर्टरीको १ पोर्सन पल्लिटियास येस्पेसमा रहन्छ । पल्लिटियास येस्पेसको बाउन्डरिज बन्ने मासल्सले यो आर्टरीको आवभ र वीलोलाई काभार गरेको छ ।

पल्लिटियास येस्पेसको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम, ह्याम भन्छन, येस्को बाउन्डरी—

येस्को आकार लजेञ्जसेण्ड जस्तो हुन्छ $\diamond$ । यो नीजयन्टको व्याकपार्टमा वाइड हुन्छ र फीमरको आर्टिक््युलर एण्डको आवभमा डोप हुन्छ । येस्को येक्टर्नलदिग्मा र नी.को आवभा वाइसेप्स मासल । नी.को वीलोमा प्लान्टेरिस र ग्याष्ट्रक निमियासको येक्सटर्नल हेड । इन्टर्नलमा र नी.को आवभमा सेमिमेम्ब्रेनोसस, सेमिटेन्डीनोसस, ग्रासाइलिस र सार्टेरियास मासल्स रहन्छ । आउटर ह्याम्सट्रिङ र इन्नर ह्याम्सट्रिङ मासल्सको बीचमा हुनाले पल्लिटियास येस्पेसलाई ह्याम भन्छन । इन्टर्नलमा र नीजयन्टको वीलोमा ग्याष्ट्रक निमियासको इन्नर हेड । यो पल्लिटियास येस्पेसको आवभमा इन्नर र आउटर ह्याम्सट्रिङ मासल्स मिलि रहन्छ । वीलोमा ग्याष्ट्रक निमियासको २ हेड्स मिलिकन रहन्छ ।

पल्लिटियाल येस्पेसको फ्लोर फीमरको स्थाफ्टको लोवर पार्टको पोष्टीरियेर सफेंसले र नीजयन्टको पोष्टीरियेर लीगामेन्टले टिबियाको अपर येन्डले र पल्लिटियास मासल्सलाई काभार गर्ने फेसियाले बन्छ ।

फ्यसियालेटाले पल्लिटियाल येस्पेसलाई काभारगरेको छ ।

पल्लिटियाल येस्पेसको कन्टेन्ट्स—

- १ पल्लिटियाल भेसल्स र तेसैको ब्रेञ्चेस ।
- २ येक्टर्नल स्याफिनास भेन ।
- ३ इन्टर्नल र येक्टर्नल पल्लिटियाल नाभर्स र तेसैको ब्रेञ्चेस
- ४ स्माल साइटिक नाभर्स ।
- ५ अब्टुरेटर नाभर्सको आर्टीक्युलर ब्रेञ्च ।
- ६ थोरै साना र लिम्फ्याटिक ग्ल्यान्ड्स ।
- ७ धेरै याडिपोस टिस्यु ।

येसको पोजीशन—

इन्टर्नल पल्लिटियाल नाभर्स, पल्लिटियाल येस्पेसको सुपरफिसियाल र मिडिलबाट जान्छ र पल्लिटियाल आर्टरीलाई क्रस गर्छ, येक्टर्नल पल्लिटियाल नाभर्स, यो येस्पेसको आउटर साईडमा र बाईसेप्सको टेन्डेनको नजीकमा रहन्छ । यो येस्पेसको तलमा पल्लिटियाल भेसल्स रहन्छ, पल्लिटियाल भेन, पल्लिटियाल आर्टरीको आवभ र आउटर साईडमा रहन्छ, वीलोमा क्रस गरिकन गै, पल्लिटियाल भेन, पल्लिटियाल आर्टरीको इन्नर साईडमा रहन्छ, कोही र मा यो भेन र डबल हुन्छ । पल्लिटियाल आर्टरी, बोनको सर्फेसको माथीबाट गयाको छ, अब्टुरेटर नाभर्सको आर्टीक्युलर ब्रेञ्च, पल्लिटियाल आर्टरीको माथीबाट जान्छ । लिम्फ्याटिक्स ग्ल्यान्ड्स, पल्लिटियाल आर्टरीको वोरिपरीमा रहन्छ ।

पल्लिटियाल आर्टरीको रिजेसन ।

फ्रान्टमा—

फीमर बोन ?

[नं ८४ फिमोरल आर्टरि को सर्जिकल एनाटामि ।

१ पुपार्टिस लिगामेण्ट । २ सुपार्फिसियाल एपिगासट्रिक । ३
 स्थाप्टिक कर्ड । ४ प्लोटास । ५ एडाकटार लंगस । ६ एकष्टा-
 नाल सार्काम फ्रैक्स । ७ रेकटास । ८ फिमोरल । ९ प्रोफाण्डा
 १० लंसाफे नास । ११ एनाष्टमेटिका मेगना । १२ सुपिरियर इण्टा-
 नाल आर्टिक्लिउलर । १३ इनफिरियर इण्टानाल आर्टिक्लिउलर ।
 १४ इनफिरियर टिबियाल रिकॉरेण्ड । १५ इनफिरियर इन्टानाल
 आर्टिक्लिउलर । १६ सुपिरियर एकष्टानाल आर्टिक्लिउलर ।

नं ८५ पप्लिटियाल पोष्टिरियार टिबियाल र पेरोनियाल
आंटीरि हर ।

१ सुराल । २ इनफिरियार एकष्टानाल । ३ पेरोनियाल । ४
टिवियालिस पष्टाईकास । ५ टेण्डो एकिलिस । ६ इण्डानाल केल
नियान । ७ इनफिरियार इण्डानाल । ८ सुपिरियार एकष्टानाल
सुपिरियार इण्डानाल ।

लीगामेन्ट पोष्टाइकम ?

पल्लिटियाल मासल्स ?

इन्टर साईडमा—

सेमीमेम्ब्रीनोसस ?

फीमर बोनको इन्ट-

र्नल कन्डाईल ?

ग्याष्ट्रक निमियासको

इन्टर हेड ?

आउटर साईडमा—

बाइसेप्स मासल ?

आउटर कन्डाईल

आफ् दी फीमर ?

ग्याष्ट्रक निमियासको

आउटर हेड ?

बीहार्डमा—

सेमीमेम्ब्रीनोसस मासल ?

फेसिया ?

पल्लिटियाल भेन ?

इन्टर्नल पल्लिटियाल नार्भ ?

ग्याष्ट्रक निमियास मासल ?

प्लान्टेरिस मासल ?

स्वोलियास मासल ?

पल्लिटियाल आर्टरीको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

१ सुपीरियर मास्कुलर ब्रेञ्चेस ।

२ इन्फीरियर " " ।

३ क्युटिनियास " ।

४ सुपीरियर येक्सटर्नल आर्टिक्युलर ।

५ सुपीरियर इन्टर्नल आर्टिक्युलर ।

६ आजाइगस ... आर्टिक्युलर ।

७ इन्फीरियर येक्सटर्नल ” ।

८ इन्फीरियर इन्टर्नल ” ।

सुपीरियर मास्कुलर ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो २।३ हुन्छ । पप्लिटियाल आर्टरीको अपरपार्टबाट उठछ, आड्डाक्टर म्याग्नेसको लोवरपार्ट र थाईको फ्लेक्सर मासल्सलाई सप्लाई गर्छ, इन्फीरियर पार्फोरिटिड र प्रोफन्डाको टार्मिनेल ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इन्फीरियर मास्कुलर ब्रेञ्चेसको कुरा ।

येस्को दोस्रा नाम सुस्प्याल भन्छन् । यो २ हुन्छ, ग्यास्ट्रक निमिआसको २ हेड्स र प्लान्टेरिस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ । यो नी जयन्टको पोष्टीरियरपार्टबाट उठछ ।

क्युटेनियास ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो ग्यास्ट्रक निमिआसको २ हेड्सको बीचबाट डाउनवार्ड जान्छ र डीप फ्यसियालाई पियर्स गरी काफको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

सुपीरियर आर्टिक्युलर आर्टरिजको कुरा ।

यो २ हुन्छ । पप्लिटियाल आर्टरीको २ दिग्बाट उठछ र फीमरको कन्डाईलको आवभमा जान्छ । येस्को १ ब्रेञ्च, नाम १ इन्टर्नल ब्रेञ्च । यो आड्डाक्टर म्याग्नेसको टेन्डनको मुनिबाट गै

नी जयन्टको फ्रान्टमा पुग्छ । येस्ले भ्याष्टस इन्टर्नस मासललाई सप्लाइ गर्छ । आनाष्टोमोटिकाम्याग्ना र सुपोरियेर येक्सटर्नल आर्टिक्युलर आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । येस्को दोस्रो ब्रेञ्च, नाम— येक्सटर्नल ब्रेञ्च । यो आउटर कन्डाईलको आव-
भवाट गै वाइसेप्सको टेन्डनको मुनिमा पुग्छ र २ ब्रेञ्चस हुन्छ ।

१ सुपरफिसियल ब्रेञ्च ।

२ डोप ” ।

येस्ले भ्याष्टस येक्सटर्नस र नी जयन्टलाई सप्लाइ गर्छ । आनाष्टोमोटिकाम्याग्नाको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

आजाइगस आर्टिक्युलरको कुरा ।

यो नी जयन्टको पोष्टीरियरपार्टबाट उठछ । पोष्टीरियेर लीगामेन्टलाई पियर्स गरी, त्यो लीगामेन्ट र साइनोभियाल मेम्ब्रेनलाई सप्लाइ गर्छ ।

इन्फीरियर आर्टिक्युलर आर्टरिजको कुरा ।

यो २ हुन्छ । पल्लिटियालबाट उठ्छ भ्याष्टक निमिआसको मुनिबाट गै टिबियाको हेड र नी जयन्टको बीलोसम्म पुग्छ । येस्को १ ब्रेञ्च छ, नाम— इन्टर्नल ब्रेञ्च । यो टिबियाको इन्टर्नल ह्युबेरोसिटो र इन्टर्नल क्याटास्वाल लीगामेन्टको बीचबाट डाउनवार्ड जान्छ । येस्को दोस्रो ब्रेञ्च, नाम— येक्सटर्नल ब्रेञ्च । यो ग्याष्टक निमिआसको आउटर हेडको मुनि र येक्सटर्नल क्याटास्वाल लीगामेन्टको बीचबाट आउटवार्डदिग्मा जान्छ ।

आर्टिक्युलर ब्रेञ्चेस र आन्टीरियेर टिबियाल रेकारेन्टको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

पप्लिटियाल आर्टरी तमाम् ।

प्याटिलाको आवभ र वोरिपरिमा र फीमरको लोवर येक्सट्रिमिटी र टिबियाको अपर येक्सट्रिमिटीमा ? किसिमको आनाष्टोमोसिस हुन्छ । नाम— सार्कम प्याटिला र आनाष्टोमोसिस भन्छन्, पप्लिटियालको येक्सटर्नल र इन्टर्नल आर्टिक्युलर ब्रेञ्चेस आनाष्टोमोटिकाम्याग्ना, प्रोफुन्डाको टार्मीनल ब्रेञ्च, येक्सटर्नल सार्कमफलेक्सको डिस्पोन्डिङ ब्रेञ्च र आन्टीरियेर टिबियालको आन्टीरियेर रेकारेन्ट ब्रेञ्चले यो आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

आन्टीरियेर टिबियाल आर्टरीको बयान ।

पप्लिटियाल आर्टरी, पप्लिटियास मासलको लोवरवर्डरमा वाइफर्केट भै जाहाँ तमाम् भयाको छ तेही ठाउँदेखी यो आर्टरी शुरू भयाको छ । यो फर्वार्डदिग्मा टिबियालीस पोष्टाइकसको र हेड्सको बीचबाट र इन्टर वोसियास मेम्ब्रेनको अपरवर्डरको वोभेल अपरचरबाट गै लेगको फ्रान्टको डीपपार्टमा पुग्छ । यो फोबुलाको नेकको इन्टर सार्ड्डको नजीकसम्म गै इन्टर वोसियास मेम्ब्रेनको आन्टीरियेर सर्कुसको साथीबाट गै लेगको लोवर पार्टमा टिबियाको साथीबाट र आङ्गल जयन्टको आन्टीरियेर लीगामेन्टको साथीबाट गै बेन्ड आफ दी आङ्गल जयन्टमा पुग्छ र सुपरफिसियाल भै डर्सेलिस पेडिस आर्टरी हुन्छ ।

आन्टीरियेर टिबियाल आर्टरीको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

इन्टेगुमेन्ट	?
सुपरफिसियाल फेसिया	?
डीप फेसिया	?
आन्टीरियेर टिबियाल नार्भ	?
टिबियालिस आन्टाइकस ... मासल	?
येक्सटेन्सर लाङ्गस डिजिटोरम	” ?
येक्सटेन्सर प्रोप्रिअस ह्याल्युसिस	” ?
आन्टीरियेर यानुलर लीगामेन्ट	?

इन्टर साईडमा—

टिबियाल आन्टाइकस	
मासल	?
येक्सटेन्सर प्रोप्रिअस	
ह्याल्युसिस मासल	?

आउटर साईडमा—

आन्टीरियेर टिबियाल	
नार्भ	?
येक्सटेन्सर लाङ्गस	
डिजिटोरम मासल	?
येक्सटेन्सर प्रोप्रिअस	
ह्याल्युसिस मासल	?

बीहाईन्डमा—

इन्टरवोसियास मेम्ब्रेन	?
टिबिया बोन	?
आङ्गल जयन्टको आन्टीरियेर लीगामेन्ट	?

आन्टीरियेर टिबियाल आर्टरीको

ब्रेञ्जेसको नाम ।

१ पोष्टीरियेर रेकारेन्ट टिबियाल ।

२ सुपीरियेर फिबुलार ।

३ आन्टीरियेर रेकारेन्ट टिबियाल ।

४ मास्कुलार ।

५ इन्टर्नल म्यालिवोलार ।

६ येक्सटर्नल म्यालिवोलार ।

पोष्टीरियेर रेकारेन्ट टिबियाल आर्टरीको कुरा ।

यो आर्टरी पप्लिटियास मासलको बीहाईन्डबाट गै नी ज-
यन्टको व्याकपार्टसम्म पुग्छ र पप्लिटियाल मासललाई सप्लाइ
गर्छ । पप्लिटियाल आर्टरीको इन्फीरियेर आर्टिक््युलर ब्रेञ्चको
साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

सुपीरियेर फिबुलारको कुरा ।

यो फिबुलाको नेकको माथीबाट गै आउटवार्डदिग्मा सो-
लियासको भीत्र पसी पेरोनियास लाङ्गस मासलको भीत्र जान्छ र
स्वोलियास मासललाई सप्लाइ गर्छ ।

आन्टीरियेर रेकारेन्ट टिबियालको कुरा ।

यो आन्टीरियेर टिबियाल आर्टरी र इन्टरवोसियास
मेम्ब्रेनको आन्टीरियेर सर्फेसबाट जादा, यो ब्रेञ्चेस उठ्छ । यो
टिबियालिस आन्टाइकसको भीत्र गै नीजयन्टको येक्सटर्नल
आन्टीरियेर सर्फेससम्म पुग्छ । पप्लिटियालको आन्टीरियेर
ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

मास्कुलर ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो धेरै हुन्छ । येस्ले नजीकको मासल्स र इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ, पोष्टीरियर टिबियाल र पेरोनियाल आर्टरिजको ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

इन्टर्नल म्यालीबोलार आर्टरीको कुरा ।

यो आङ्गल जयन्टको आर्टिक्युलेशनको २ इन्च आवभवाट उठछ । यो येक्सटेन्सर प्रोप्रिअस ह्याल्युसिस र टिबियालिस आन्टाइकस मासल्सको टेन्डन्सको मुनिबाट गै इन्टर आङ्गल-सम्म पुग्छ, पोष्टीरियर टिबियालको ब्रेञ्चेस र इन्टर्नल प्ल्यान्टर आर्टरिज र इन्टर्नल क्याल्केनियाम आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

येक्सटेन्सल म्यालीबोलार आर्टरीको कुरा ।

यो येक्सटेन्सर लाङ्गस डिजिटोरम र पेरोनियस टार्सासको मुनिबाट गै आउटर आङ्गललाई सप्लाइ गर्छ । आन्टीरियर पेरोनियाल आर्टरी र डर्सेलिस पेडिसको टार्सल ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

डर्सेलिसपेडिस आर्टरीको बयान ।

आन्टीरियर टिबियाल आर्टरी, वेन्ड आफ दी आङ्गलमा जाहाँ तमाम भयाको छ तेही ठाउँबाट यो आर्टरी उठछ । यो फर्वार्डदिग्मा फुटको टिबियाल साईडबाट गै फाष्ट इन्टर वोसियासको येस्पेसको व्याक्सम्म पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ डसेलिस ह्याल्युसिस ।

१ कम्युनिकेटिड ।

डसेलिस पेडिसको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

इन्टेगुमेन्ट ?

फेसिया ?

आन्टीरियर आनुलर लीगामेन्ट ?

येक्सटेन्सर ब्रीभिस डिजिटोरमको इन्टर हेड ?

टिबियाल सार्इडमा—

फीबुला सार्इडमा—

येक्सटेन्सर प्रोप्रियस

येक्सटेन्सर लाङ्गस

ह्याल्युसिस ?

डिजिटोरम ?

आन्टीरियर टिबियाल

नार्भ ?

बीहार्इडमा—

आष्टाग्यालास ?

म्याभिक्युलर ?

इन्टर्नल क्युनियाई फारम वीन्स ?

इनीहरूको लीगामेन्ट्स ?

डसेलिस पेडिसको

ब्रेश्वेसको नाम ।

१ टासील ।

२ मेटाटासील । येस्को ३ इन्टर वोसियाई ब्रेञ्जेस छ ।

३ डर्सेलिस ह्याल्युसिस ।

४ कम्प्युनिकेटिड ।

टासाँल आर्टरीको कुरा ।

यो न्याभिक्युलर बोनको माथीबाट जादा, यो उठछ र आर्च भै आउटवार्डदिग्मा जान्छ, टासाँल बोनसको माथो रहन्छ । येक्सटेन्सर ब्रोभिस डिजिटोरमले काभार गर्छ । येस्ले मासल्स र टासाँसको आर्टिक्युलेशन्सलाई सप्लाइ गर्छ । मेटा-टासाँलको ब्रेञ्चेस, येक्सटर्नल म्यालिवोलास, पेरोनियाल र येक्सटर्नल प्ल्यान्टर आर्टिरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

मेटाटासाँल आर्टिरिजको कुरा ।

यो टासाँल आर्टरीको थोरै आन्टीरियरबाट उठछ । यो आउटवार्डदिग्मा मेटाटासाँल बोनसको वेसेसबाट र सर्ट येक्सटेन्सरको टेन्डन्सको मुनिबाट गै फुटको आउटरपार्टमा पुग्छ र टासाँल र येक्सटर्नल प्ल्यान्टर आर्टिरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ । येस्को ३ इन्टर वोसियाई ब्रेञ्चेस हुन्छ । यो इन्टर वोसियास आर्टिरिज फर्वाडदिग्मा ३ आउटर डर्सल इन्टरवोसियाई मासल्सको माथीबाट र टोजको क्लेफ्ट्सको बीचबाट जान्छ र २।२ डर्सलको ल्याटास्वाल ब्रेञ्चेस भै टोजको २।२ दिग्मा पुग्छ, इन्टरवोसियास येस्पेसको व्याकपार्टमा प्ल्यान्टर आर्चबाट आयाको पोष्टीरियर पार्फेरेटिड ब्रेञ्चेसको साथ यो आर्टरी मिल्छ । इन्टरवोसियास येस्पेसको फोर पार्टमा डिजिटेल आर्टरीबाट आयाको आन्टीरियर पार्फेरेटिड ब्रेञ्चेस, यो आर्टरीको साथ मिल्छ ।

इसेलिस ह्याल्युसिसको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, फाष्ट र से ५ इन्टरवोसियास आर्टरी भन्छन् । यो फाष्ट मेटाटासाल बोनको आउटरवर्डरबाट फर्वार्ड-दिग्मा जान्छ र फाष्ट र सेकेन्ड टोजको बीचको क्लेफ्टसम्म पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । १ ब्रेञ्च, येक्सटेन्सर प्रोप्रियस ह्याल्युसिसको टेन्डनको मुनिमा र ग्रेटोको इन्तर वर्डरमा रहन्छ । दोस्रो ब्रेञ्चले ग्रेट र सेकेन्ड टोजको बीचको साईडसलाई सलाई गर्छ ।

कम्युनिकेटिङ आर्टरिजको कुरा ।

यो फुटको सोलमा र फाष्ट डर्सल इन्टरवोसियास मासलको २ हेड्सको बीचबाट गै येक्सटेर्नल प्ल्यान्टर आर्टरीको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ र प्ल्यान्टर आर्च बन्छ । यो आर्टरीको २ डिजिटेल ब्रेञ्चेस हुन्छ । येस्को १ ब्रेञ्च ग्रेटोको इन्तर साईड र प्ल्यान्टर सर्फेसमा जान्छ । येस्को दोस्रो ब्रेञ्च, फाष्ट इन्टरवोसियास येस्पेसबाट फर्वार्डदिग्मा जान्छ र ग्रेट र सेकेन्ड टोजको बीचको साईडसलाई सलाई गर्छ ।

पोष्टीरियर टिबियाल आर्टरीको बयान ।

यो पल्लिटियाल मासलको लोवर वर्डरदेखी शुरू भै वोब्लिक भै डाउनवार्डदिग्मा लेगको टिबियाल साईडबाट इन्तर आङ्गल र हीलको बीचको फसासम्म पुग्छ र आब्डाक्टर ह्याल्युसिसको अरिजिन भयाको ठाउँको मुनिमा २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ इन्टेर्नल प्ल्यान्टर आर्टरी ।

२ येक्सटेर्नल प्ल्यान्टर आर्टरी ।

पोष्टीरियेर टिबियाल आर्टको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

टिबियालिस पोष्टाइकस मासल १

फ्लेक्सर लाङ्गस डिजिटोरम मासल १

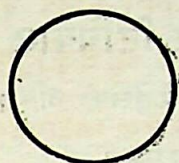
टिबिया बोन १

इन्टर साईडमा—

अपर टु थार्डमा

पोष्टीरियेर टिबियाल

नार्भ १

आउटर साईडमा—

लोवर टु थार्डमा

पोष्टीरियेर टिबियाल

नार्भ १

बीहार्डमा—

इन्टेगुमेन्ट १

फेसिया १

ग्याष्ट्रकनिमिआस मासल १

सोलियास मासल १

डीप ट्र्यान्सभर्स फेसिया १

पोष्टीरियेर टिबियाल नार्भ १

आड्डाक्टर ह्याल्युसिस मासल १

आङ्गल जयन्टको:

इन्टर साईडको बीहार्डमा टेन्डेन्स र ग्लाटमेसदस उड्डिनदेको

आउटवार्डमा जुन हिसाप सित रहन्छ सो

कुराको बयान गरिन्छ ।

१ टिबियालिस पोष्टाइकसको टेन्डेन्स ।

२ फ्लेक्सर लाङ्गस डिजिटोरमको टेन्डेन्स ।

३ पोष्टीरियेर टिबियाल आर्टरो र यो आर्टरीको २ दिग्मा
२ भेन्स ।

४ पोष्टीरियेर टिबियाल नार्भ ।

५ फ्लेक्सर लाङ्गस ह्याल्युसिसको टेन्डेन्स ।

पोष्टीरियेर टिबियाल आर्टरीको

ब्रेञ्जेसको नाम ।

१ पेरोनियाल ।

२ मास्कुलार ।

३ न्युट्रियान्ट ।

४ कम्प्युनिकेटिङ्ग ।

५ इन्टर्नल क्याल्केनियान ।

पेरोनियाल ब्रेञ्जेसको कुरा ।

यो लेगको फिबुलार साईडको व्याकपार्टमा जान्छ । पप्लि-
टियाल मासलको लोवरवर्डको १ इञ्ची मुनिबाट र पोष्टीरियेर
टिबियाल आर्टरीबाट यो उठ्छ । यो वोब्लिक भै आउटवार्डदिग्मा
फिबुलाको इन्नरवर्डबाट र टिबियालिस पोष्टाइकस र फ्लेक्सर
लाङ्गस ह्याल्युसिसको बीचबाट लेगको लोवरपार्टमा पुग्छ र आ-
न्टीरियेर पेरोनियाल ब्रेञ्ज उठ्छ, फेरि यो टिबिया र फिबुलाको
आर्टिक्युलेशनको बीचबाट अस्क्यालिसको आउटर साईडमा
पुग्छ, येक्सटर्नल क्याल्केनियान । १ टार्मिनेल ब्रेञ्ज उठ्छ ।

पेरोनियाल आर्टरीको रिलेशन ।

फ्रान्टमा—

टिबियालिस पोष्टाइकस मासल ?

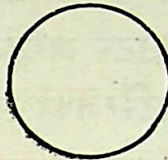
फ्लेक्सर लाङ्गस ह्याल्युसिस मासल ?

इन्टर सार्ईडमा—

आउटर सार्ईडमा—

फ्लेक्सर लाङ्गस ह्या-

ल्युसिस मासल ?

फिबुला वोन ?

फ्लेक्सर लाङ्गस ह्या-

ल्युसिस ?

बीहाईन्डमा—

खोलियास मासल ?

डीप ट्रान्सभर्स फेसिया ?

फ्लेक्सर लाङ्गस ह्याल्युसिस मासल ?

पेरोनियाल आर्टरीको

ब्रेञ्जेसको नाम ।

१ मास्कुलार ।

२ न्युट्रियान्ट ।

३ आन्टीरियर पेरोनियाल ।

४ कम्युनिकेटिड ।

५ पोष्टीरियर पेरोनियाल ।

६ येक्सटर्नल क्याल्केनियान ।

मास्कुलार ब्रेञ्जेसको कुरा ।

येस्ले खोलियास, टिबियालिस पोष्टाइकस, फ्लेक्सर लाङ्गस ह्याल्युसिस र पेरोनियाई मासलसलाई सल्लाई गर्छ ।

न्युट्रियान्ट आर्टरीको कुरा ।

येस्ले फिबुला बोनलाई सल्लाई गछ ।

अन्टीरियेर पेरोनियाल आर्टरीको कुरा ।

येस्ले इन्टरवोसियास मेम्ब्रेनलाई पियार्सगरी पेरोनियास टार्सासको मुनिबाट गै आउटर आङ्गलसम्म पुग्छ । येक्सटर्नल म्यालिवोलार र टार्साल आर्टरिजको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

कम्युनिकेटिङ ब्रेञ्चको कुरा ।

यो पोष्टीरियेर टिबियालको कम्युनिकेटिङ ब्रेञ्चको साथ मिल्छ ।

पोष्टीरियेर पेरोनियाल आर्टरीको कुरा ।

यो आउटर आङ्गलको बीहाईन्डदेखी येक्सटर्नल म्यालिवोलास्को व्याकसम्म पुग्छ ।

येक्सटर्नल म्यालिकेनियान ब्रेञ्चको कुरा ।

यो हीलको आउटर साईडबाट जान्छ र येक्सटर्नल म्यालिवोलार र इन्टर्नल म्यालिकेनियानको साथ मिल्छ ।

न्युट्रियान्ट आर्टरीको कुरा ।

यो पोष्टीरियेर टिबियालको अरिजिनको नियेरबाट उठछ र टिबियाको न्युट्रियान्ट केनालको भीत्र जान्छ । बाढीमा जत्ती न्युट्रियान्ट आर्टरी छ, उस मध्ये यो सब भन्दा ठुलो आर्टरी छ ।

(६२० क)

नं ८६ एण्डिरियार टिवियाल र डसॉलिस पेडिस
आर्टारि हर को सार्जिकाल एनाटसि ।

१ इन्फिरियार इण्डानॉल आर्टिकुलार । २ इन्फिरियार एकष्टा-
नॉल आर्टिकुलार । ३ एण्डिरियार टिवियाल रिकारेण्ड । ४ इण्डा-
नॉल मेलिवो लार । ५ एकष्टानॉल मेलिवोलार । ६ एण्डिरियार पेरो-
नियल । ७ टासॉल । ८ मेटाटासॉल । ९ कमिडनिकेटि ।

नं ८७ प्लेनटार आर्टीरि हर सुपार्फिसियाल भिउ ।

१ प्लानटार फ्यासा । २ फ्लेक्सर त्रिभिस् डिजिटोराम । ३ एकष्टा
नार्ल प्लानटार । ४ ईनटार्नार्ल प्लानटार । ५ एबडाकटार मिनिमि
डिजिटार्ई । ६ एबडाकटार हेलिउसिस ।

मास्कुलर ब्रेञ्चको कुरा ।

येस्ले सोलियास र लेगको व्याकको डीप मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

कम्युनिकेटिङ ब्रेञ्चको कुरा ।

यो पेरोनियालको कम्युनिकेटिङ ब्रेञ्चको साथ मील्छ ।

इन्टर्नल क्याल्केनियानको कुरा ।

येस्ले इन्टेगुमेन्ट, हीलको प्ल्यान्टर र फुटको इन्नर साईडको मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

इन्टर्नल प्ल्यान्टर आर्टरीको कुरा ।

यो फुटको इन्नर साईडबाट फर्वार्डदिग्मा जान्छ । यो आब्-डाक्टर ह्याल्युसिसको आवभवाट र फ्लेक्सरब्रीभिस डिजिटोरम मासलको माथीबाट जान्छ र इनै २ मासल्सलाई सप्लाई गर्छ । यो फाष्ट मेटाटार्साल बोनको वेससम्म पुगी ग्रेटटोको इन्नरवर्डर-बाट जान्छ र डिजिटल ब्रेञ्चको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

वेक्सटर्नल प्ल्यान्टर आर्टरीको कुरा ।

यो इन्टर्नल प्ल्यान्टर भन्दा लार्ज हुन्छ । यो वोब्लिक भै आउटवार्ड र फर्वार्डदिग्मा फीफथ मेटाटार्साल बोनको वेससम्म पुग्छ, फेरि यो वोब्लिक भै इनवार्डदिग्मा फाष्ट र सेकेन्ड मेटाटार्साल बोनको वेसको बीचसम्म पुग्छ र डर्सेलिसपोडिस आर्टरीको कम्युनिकेटिङ ब्रेञ्चको साथ मिली प्ल्यान्टर आर्च बन्छ ।

यो आर्टरी आउटवार्डदिमा जादा, अस्क्यालिसस र आब्डाक्टर ह्याल्युसिसको बीचमा र फ्लेक्सरब्रीभिस डिजिटोरम र फ्लेक्सर आक्सोस्सोरियास मासल्सको बीचमा रहन्छ । यो फर्वार्डदिमा लिटिल टोको वेससम्म जादा, फ्लेक्सरब्रीभिस डिजिटोरम र आब्डाक्टर मिनिमाई डिजिटार्डको बीचमा रहन्छ । यो आर्टरीको बाकी भाग डोप भै रहन्छ । लिटिल टोको मेटाटार्सल बोनको वेसदेखी फाष्ट इन्टर वोसियास येस्पेसको व्याकपार्टसम्म पुग्छ र प्ल्यान्टर आर्च बन्छ । यो प्ल्यान्टर आर्च, इन्टर वोसियास मासल्सको माथीमा रहन्छ येस्लाई आब्डाक्टर वोब्लिकस ह्याल्युसिस, टोजको फ्लेक्सर टेन्डेन्स र लाम्ब्रीकेलिसले काभार गर्छ ।

प्ल्यान्टर आर्चको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

- १ पोष्टीरियर पाफोरेटिड ।
- २ डिजिटेल ब्रेञ्च । येस्को १ आन्टीरियर पाफोरेटिड ब्रेञ्च ।
- येस्को अरु २ ब्रेञ्चेसले सोलको मासल्स इन्टेगुमेन्ट फेसियालाई सल्लाई गर्छ ।

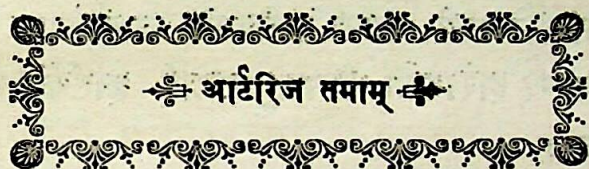
पोष्टीरियर पाफोरेटिडको कुरा ।

यो ३ हुन्छ । ३ आउटर इन्नरवोसियासको व्याकपार्टबाट र डर्सल इन्टरवोसियाई मासल्सको हेड्सको बीचबाट जान्छ । मेटाटार्सल आर्टरीको इन्टरवोसियास ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

डिजिटेल ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो ४ हुन्छ । ३ आउटर टोजलाई र सेकेन्ड टोको हाफलाई सप्लाइ गर्छ, यस्को फाष्ट ब्रेञ्च आउटर साईडबाट गै लिटिलटोको आउटर साईडमा जान्छ । यस्को सेकेन्ड, थर्ड र फोर्थ ब्रेञ्चेस इन्टर बोसियास येस्पेसबाट फर्वाडदिग्मा गै ३ आउटर येजको २ दिग्मा र सेकेन्डटोको आउटर साईडलाई सप्लाइ गर्छ ।

यो डिजिटेल ब्रेञ्चेसबाट १ स्माल ब्रेञ्चेस अपवार्डदिग्मा जान्छ । नाम, आन्टीरियेर पार्फरेटिङ ब्रेञ्च । यो मेटाटार्साल आर्टरिजको इन्टर बोसियास ब्रेञ्चेसको साथ आनाष्टोमोसिस हुन्छ ।

भेन्सको बयान ।

शरीरको जगा जगाको क्यापिलारिजबाट रगत घुमेर जुन भेसल्सबाट हार्टमा आई पुग्छ त्यो भेसल्सहरूको नाम, भेन भन्छन् ।

भेन्स २ किसिमको हुन्छ—

१ पाल्मेबरी भेन्स ।

२ सिष्टेमिक भेन्स ।

पाल्मेबरीभेन्सले लाङ्सको सार्कुलेशन गर्ने काम दिन्छ, येस्मा आर्टिरियाल ब्लूट रहन्छ, येस्ले लाङ्सबाट सफ्फा रगत हार्टको लेफ्ट अरिकलमा ल्याउछ ।

सिष्टेमिकभेन्सले सारा शरीरको सार्कुलेशन गर्ने काम दिन्छ, येस्ले सारा शरीरको भिनसब्लाटलाई हार्टको राईट अरिकलमा ल्याउछ ।

सिष्टेमिक भेन्सको मध्ये जुन जुन भेन्स आब्डोमिनल क्याभिटीमा रहन्छ र डाइजेश्चनको भिसिराबाट भिनसब्लाट भिनापोर्टि दीघेर लिभारमा ल्याउछ तेस्लाई पोर्टलभेन भनिन्छ । यो पोर्टलभेन लिभारको भीत्र गै धेरै साना साना ब्रेञ्चेस र क्यापिलारिज हुन्छ । यो क्यापिलारिजहरू फेरि मिलिकन हेपेटिक भेन्स हुन्छ । यो हेपेटिक भेन्सबाट रगत इन्कीरियेर भिनाकाभामा ल्याउछ ।

आर्टरिज भन्दा भेन्स, शरीरमा ठुलो र धेरै पनी हुन्छ ।
येही हिसापले जमा शरीरका आर्टरी रहने ब्लाट भन्दा भेन्समा
रहने ब्लाट धेरै रहन्छ ।

सिस्टेमिक भेन्स ३ किसिमको हुन्छ—

१ सुपरफिसियाल भेन्स ।

२ डीप भेन्स ।

३ साइनासेस ।

सुपरफिसियाल भेन्सको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, क्याटिनियास भेन्स भन्छन् । यो सुपर-
फिसियाल फेसियाको बीचमा र इन्टेगुमेन्टको मुनि रहन्छ, येस्ले
येही ठाउँबाट रगत डीप भेन्समा लै जान्छ ।

डीप भेन्सको कुरा ।

आर्टरिजको साथ साथ जान्छ र १ सीडको भीत्र रहन्छ,
सानु २ आर्टरिजको साथ कोही कोहीमा २ देखिन्छ बेस्तो २ दे-
खिन्छ भने, नाम, भोनिकमाइटिस भन्छन् ।

स्काल भीत्र र स्पाइनल केनाल भीत्र जाने भेन्सको साथ
साथ आर्टरी जादैन ।

साइनासेसको कुरा ।

साइनासेस माने, भिनसब्लाट जाने ढुङ्गरी हो, तर अरु भेन्स
भन्दा केही फराक छ । यो स्काल भीत्र रहन्छ र ड्युरामेटरको
लेयार्सले बन्छ ।

भेन्सको वाल, आर्टरिजको वाल भन्दा थिन हुन्छ ।

सिष्टेमिक भेन्सको भीत्र बीच २ मा भाल्वस रहन्छ, येस्ले रगत फरक दिन्न ।

पाल्मनरिभेन्सको बयान ।

येस्ले लाङ्सबाट अर्टरियालब्लूट हार्टको लेफ्ट अरिकलमा ल्याउछ । त्यो जम्मा ४ हुन्छ । १।१ लाङमा २। २ हुन्छ ।

अरु २ भेन्स र पाल्मनरिभेन्सको फराक—

पाल्मनरिभेन्सबाट, अर्टरियालब्लूट जान्छ ।

अरु २ भेन्सबाट, भिनसब्लूट जान्छ ।

पाल्मनरिभेन्समा, भाल्वस छैन ।

पाल्मनरिआर्टरी भन्दा, पाल्मनरिभेन्स थोरै ठुलो हुन्छ ।

पाल्मनरिभेन्सको साथ, पाल्मनरिआर्टरिज जान्छ ।

लाङको भीत्र—

पाल्मनरिआर्टरीको ब्रेञ्जेस, फ्रान्टमा रहन्छ ।

पाल्मनरिभेन्स, बीहाईन्डमा रहन्छ ।

ब्रोङ्काई, येही २ को बीचमा रहन्छ ।

लाङको वटमा—

पाल्मनरिभेन्स, फ्रान्टमा रहन्छ ।

पाल्मनरिआर्टरी, मिडिलमा रहन्छ ।

ब्रोङ्कास, बीहाईन्डमा रहन्छ ।

पेरिकाडियामको भीत्र—

राईट पाल्मनरि भेन, राईट अरिकल र आसीन्डिड आवा-
टाको बीहाईन्डबाट जान्छ ।

लेफ्ट पाल्मनरि भेन, लेफ्ट पाल्मनरि आर्टरीको साथ र थोस्पासिक आवाटार्को फ्रान्टमा रहन्छ ।

सिष्टेमिकभेन्सको कुरा ।

यो ३ थरको हुन्छ—

१. (नं.) हेड, नेक, अपर येक्सट्रिमिटी, थोस्पासिकको भेन्स र सुपीरियर भीनाकाभामा मिल्छ ।
२. (नं.) लोवर येक्सट्रिमिटी, पेल्विस, आब्डोमेनको भेन्स र इन्फीरियर भीनाकाभामा मिल्छ ।
३. (मं.) कार्डियक भेन्स र हार्टको राईट अरिकलमा जान्छ ।
केनियाल बोन्सको भीत्र उमेदार भया पछी अलि वाझो, टेढो घुमेको प्वाल देखिन्छ तेसबाट भेन्स जान्छ । नाम, भेन्स आफ दी डोपलोई, येस्को साथ आर्टरी छैन ।

हेड एन्ड नेकको भेन्सको बयान ।

हेड र फेसको येक्सट्रियारको भेन्सको नाम—

- १ फ्रान्टल ।
- २ सुप्राअर्बिटल ।
- ३ आङ्गुलार ।
- ४ फेसियाल ।
- ५ टेम्पोरल ।
- ६ इन्टर्नल म्याक्सिलरी ।

७ टेम्पोरो म्याक्सिलरी ।

८ पोष्टीरियेर अरिक्युलर ।

९ अक्सिपिटल ।

नेकको मेन्सको नाम—

१ येक्सटर्नल ... जुगुलर ।

२ पोष्टीरियेर येक्सटर्नल ” ।

३ आन्टीरियेर ” ।

४ इन्टर्नल ” ।

५ भार्टिब्रल ।

सेरिब्रल मेन्सको नाम—

१ सुपरफिसियाल सेरिब्रल मेन्स ।

२ सुपीरियेर ” ” ।

३ मिडियान ” ” ।

४ इन्फीरियेर ” मेन ।

५ डोप सेरिब्रल, दोस्रो नाम भिनिग्यालिनी ।

६ व्यासीलर मेन ।

७ सेरिबेलार ” ।

ड्युरामेटरको

साइनसेसको कुरा ।

यो १४ इन्ड र २ किसिमको इन्ड ।

१ पैहा किसिम । स्कालको अपर र व्याकपार्टमा रहन्छ । नाम—

(क) सुपीरियेर लज्जीच्युडिनल साइनस ।

(ख) इन्फीरियेर ” ” ।

(ग) स्ट्रेड साइनस ।

(घ) ल्याटास्याल साइनसेस २ । { राईट १ ।
लेफ्ट १ ।

(ङ) अक्सिपिटल साइनस ।

२ दोहा किसिम । यो स्कालको बेसमा रहन्छ । नाम—

(क) क्याभारनस साइनसेस २ । { राईट १ ।
लेफ्ट १ ।

(ख) साकुलार साइनस ।

(ग) सुपीरियेर पेट्रोजल साइनसेस २ । { राईट १ ।
लेफ्ट १ ।

(घ) इन्फीरियेर पेट्रोजल साइनसेस २ । { राईट १ ।
लेफ्ट १ ।

(ङ) ट्र्यान्सभर्स साइनस ।

सुपीरियेर लञ्जीच्युडिनल साइनसको कुरा ।

यो फोरामेन्सिकामदेखी शुरू भै बीफोरदेखी व्याकवार्डमा फ्रान्टलको इन्टर सर्फेसको ग्रुभबाट र २ पेराइटल मिली जो ग्रुभ बन्दछ तेस ग्रुभबाट र अक्सिपिटल बोनको क्रुसियाल रिजको सुपीरियेर डिभिसनमा टर्क्युलर हेरोफिलीसम्म गै तमाम हुन्छ । यो साइनसको आकार ट्र्याङ्गुलर हुन्छ । फ्रान्टमा सानू, व्याकवार्डमा ठुलो हुन्छ । सुपीरियेर लञ्जीच्युडिनल साइनसको ठुलो भयोको येक्सट्रिमिटीलाई टर्क्युलर हेरोफिली भन्छन् ।

इन्फीरियेर लञ्जीच्युडिनल साइनसको कुरा ।

यो फ्याक्सेरिब्रीको फ्री मार्जोनको पोष्टीरियेरपार्टमा रहन्छ । यो व्याकवार्डमा ठुलो हुन्छ र स्ट्रेड साइनसमा टार्मिनेट हुन्छ ।

पेटेड साइनसको कुरा ।

फ्याक्सेरिब्री र टेन्टोरियाम जाहाँ मिल्छ तेसै ठाउँमा यो रहन्छ, येस्को आकार टूयाङ्गुलर हुन्छ । व्याकवार्डिङमा ठुलो हुन्छ, इन्फीरियेर लञ्जीच्युडिनल साइनसको टार्मिनेशनबाट सुपीरियेर लञ्जीच्युडिनल साइनस जाहाँ ल्याटास्याल साइनससम्म मिल्छ तेसै ठाउँसम्म मिल्छ ।

ल्याटान्याल साइनसेसको कुरा ।

यो टेन्टोरियाम सेरिवेली जाहाँ लाग्छ तेसै ठाउँमा लाग्छ । यो इन्टर्नल अक्सिपिटल प्रोटुवारेन्सदेखी शुरू भै बाङ्गो भै आउटवार्ड र फर्वाडिङमा टेम्पोरल बोनको पेट्रस पोर्सनको वेसबाट डाउनवार्ड र इनवार्डिङमा गै जुगुलार फोरामेनसम्म पुग्छ र इन्टर्नल जुगुलार भेनमा टार्मिनेट हुन्छ ।

अक्सिपिटल साइनसको कुरा ।

यो फ्याक्सेरिवेली लागेको ठाउँमा रहन्छ ।

फ्याभारनस साइनसेसको कुरा ।

यो २ हुन्छ, राईट १ । लेफ्ट १ । सेलाटार्सिकाको २ ढिङ्गा रहन्छ । स्फीनायेडल फिसरदेखी टेम्पोरल बोनको पेट्रस पोर्सनको योपेक्ससम्म रहन्छ । यो साइनसको इन्नरढिङ्गा इन्टर्नल केरोटिड आर्टरी, केरोटिड ग्लेक्ससको फाइलामेन्स र सिक्स्थ नाभ रहन्छ । यो साइनसको आउटरढिङ्गा थार्ड नाभ, फोर्थ नाभ र फिफ्थ नाभको अन्ध्याल्मिक डिभीजन रहन्छ ।

साकुलार साइनसको कुरा ।

यो २ क्याभारनस साइनसेसको मिलाउने २ ट्रान्सभर्स
भेसल्सलाई साकुलार साइनस भन्छन् ।

सुपीरियर पेट्रोजल साइनसेसको कुरा ।

यो टेम्पोरल बोनको पेट्रस पोर्सनको सुपीरियर वर्डरमा
रहन्छ । यो २ हुन्छन् ।

इन्फीरियर पेट्रोजल साइनसेसको कुरा ।

यो २ हुन्छ । टेम्पोरल बोनको पेट्रस पोर्सनको पोष्टीरियर
वर्डरको साथ जाहाँ अक्सिपिटल बोनको व्यासिलार प्रसेसको
साथ मिल्छ तेसै ठाउँमा रहन्छ ।

ट्रान्सभर्स साइनसको कुरा ।

येस्को दोस्तो नाम, व्यासिलर साइनस भन्छन् । २ इन्फी-
रियर पेट्रोजल साइनसेसलाई मिलाउने र व्यासिलार प्रसेसमा
रहने ड्युरामेटरको २ पत्रको बीचमा हुन्छ ।

अपर येक्सट्रिमिटी र थोखाक्सको भेन्सको बयान ।

यो २ किसिमको हुन्छ—

१ सुपरफिसियाल भेन्स ।

२ डीप ” ।

अपर येक्सट्रिमिटीको

सुपरफिसियाल भेन्सको नाम ।

- १ ह्यान्डको सुपरफिसियाल भेन्स ।
- २ आन्टीरियेर आन्ड्र " ।
- ३ पोष्टीरियेर " " ।
- ४ कमन " भेन ।
- ५ रेडियाल ... " ।
- ६ मिडियान ... " ।
- ७ मिडियान व्यासिलिक " ।
- ८ मिडियान किफ्यालिक " ।
- ९ व्यासिलिक ... " ।
- १० किफ्यालिक ... " ।

वाइसेप्स मासलको इन्टरसाईडबाट व्यासिलिकभेन जान्छ ।

वाइसेप्स मासलको इन्टरसाईडबाट किफ्यालिकभेन जान्छ ।

अपरयेक्सट्रिमिटीको

डोप भेन्सको नाम ।

- १ इन्टरवोसियास भेन्स ।
- २ डोप पामर " ।
- ३ ब्रेकियाल ... " ।
- ४ आक्सिलरी " ।
- ५ साबुक्लेभियान भेन ।
- ६ राईट इनोमिनेट " ।
- ७ लेफ्ट " " ।

२ इनोमिनेट भेन्स, नेकको रुटको २ दिग्मा रहन्छ । इन्ट-
नेल जुगुलार र साबुक्केभियानभेन मिलि बन्छ ।

सुपोरियेर भीनाकाभाको कुरा ।

शरीरको माथिल्लो आधाको ब्लाटलाई हार्टमा ल्याउने भे-
सल्सलाई सुपोरियेर भीनाकाभा भन्छन् । यो २ इञ्चदेखि ३ इञ्च
सम्म लामू हुन्छ । यो २ इनोमिनेट भेन्स मिलि बन्छ । फाष्ट
रिबको कष्टल कार्टिलेजको साथ घर्नामको राईट साईडको साथ
मिलने ठाउँको वीलोमा यो सुपोरियेर भीनाकाभा रहन्छ । यो
सुपोरियेर भीनाकाभा, राईट अरिकलको अपरपार्टको साथ मिलने
ठाउँमा अर्थात् सेस हुने ठाउँमा, थार्ड लेफ्ट कष्टल कार्टिलेजको
अपरवर्डको लेभेलमा रहन्छ ।

आजाइगस भेन्सको कुरा ।

येस्ले सुपोरियेर भीनाकाभा र इन्फीरियेर भीनाकाभालाई
मिल्याउ छ ।

राईट आजाइगस भेन्सको नाम, भीनाआजाइगस मेजर
भन्छन । यो फाष्ट र सेकेन्ड लाम्बर भाटिब्रीको लेभेलबाट शुरू
हुन्छ, कोही २ मा राईट रिनलभेनबाट वा इन्फीरियेर भीनाकाभा-
बाट शुरू हुन्छ । यो डायफ्रामको आर्वाटिक वोमिडबाट थोस्वा-
क्समा गै भाटिब्रल कलमको राईट साईडमा रहन्छ र फोर्थ डर्सल
भाटिब्रासम्म गै राईट लाङको रुटको फर्वाडबाट गै सुपोरियेर
भीनाकाभामा टार्मिनेट हुन्छ ।

भीनाआजाइगस मेजरको कुरा ।

राईट साईडको १० लोवर इन्टर कष्टल भेन्स ।

भीनाआजाइगस माइनर ।

इस्वोफेजियाल ।

मिडिआस्टिनाल ।

राईट ब्रोन्कियालभेन मिलि, यो भीनाआजाइगस मेजर बन्छ ।

भीनाआजाइगस माइनरको कुरा ।

यो लाम्बर रिजनबाट अथवा लेफ्ट रिनलभेनबाट शुरू भै
डायाफारमको लेफ्ट क्रासबाट थोस्पाक्समा जान्छ र स्पाइनको
लेफ्ट साइडमा रहन्छ र एट्थ डर्सल भाटिब्रासम्म गै भीनाआ-
जाइगस मेजरको साथ मीलेको छ ।

स्पाइनल भेन्सको कुरा ।

यो ४ किसिमको हुन्छ—

- १ पैहा किसिम । स्पाइनल कलमको बाहरमा रहन्छ ।
- २ दोस्त्रा किसिम । स्पाइनलकेनालको इन्टीरियेरमा रहने भेन्स ।
- ३ तेस्त्रा किसिम । भाटिब्रीको बडिजको भेन्स ।
- ४ चौथा किसिम । स्पाइनल केनालको भेन्स ।

स्पाइनल भेन्समा भाल्व छैन ।

लोवर येक्सट्रिमिटी र आब्डोमेन पेल्विसको
भेन्सको बयान ।

यो २ किसिमको हुन्छ—

१ सुपरफिसियाल भेन्स ।

१ डीप भेन्स ।

सुपरफिसियाल भेन्सको नाम ।

१ इन्टर्नल स्याफिनसभेन । दोस्रो नाम, लड स्याफिनसभेन । यो फुटको डर्साभको इन्नर साईडबाट शुरू भै लेगको इन्नर साईडबाट इन्टर्नल स्याफिनस नाभको साथ नीको व्याकवार्डबाट गै थाईको इन्नर साईडबाट र फेसियालेटामा जुन स्याफिनस वोमिड छ तेस्वाट गै फिमरलभेनमा टर्मिनेट हुन्छ ।

२ येक्सटर्नल स्याफिनस भेन । दोस्रो नाम, सर्ट स्याफिनस भेन । यो फुटको डर्साभको आउटर साईडबाट शुरू भै टेन्डो एकेलिसको आउटरवर्डबाट गै लेगको पोष्टीरियेर पार्टबाट गै पल्लिटियालभेनमा टर्मिनेट हुन्छ ।

लोवरयेक्सट्रिमिटीको

डीप भेन्सको नाम ।

१ येक्सटर्नल प्लयान्टर भेन ।

२ इन्टर्नल " " ।

३ पोष्टीरियेर टिबियाल भेन्स ।

४ आन्टोरियेर " " ।

५ पल्लिटियाल ।

६ फिमरल भेन ।

७ येक्सटर्नल इलियाक भेन्स ।

८ इन्टर्नल " " ।

९ कमन " " ।

इन्फीरियर भीनाकाभाको कुरा ॥

डायाफारमको मुनी, शरीरको जुन जुन हिस्सा छ, तेसैको ब्लाट घुमाइकन हार्टमा ल्याउने भेसल्सको नाम, इन्फीरियर भीनाकाभा भन्छन् । फोर्थ र फिफ्थ लाम्बर भाटिब्रीको बीचमा जो इन्टर भाटिब्रल साबुटेन्स छ, तेसैको राईट साईडमा २ कमन इलियाक भेन्स मिली यो इन्फीरियर भीनाकाभा हुन्छ । यो अपवार्डदिग्मा स्पाईनको फ्रान्टमा रहन्छ र आवाटोको राईट साईडमा रहन्छ । यो इन्फीरियर भीनाकाभा लिभरको आन्डर सर्फेसमा पुगी तेसैको पीष्टोरियर सर्फेसको युभमा रहन्छ । फेरि यो डायाफामको सेन्ट्रल टेन्डनलाई पार्फोरेट गरी पेरिकार्डियाम भित्र गै राईट अरिकलको लोवर र व्याकपार्टमा टार्मिनेट हुन्छ ।

इन्फीरियर भीनाकाभा तल लेखियाको भेन्स मिलिकन बन्दछ ।

१ लाम्बर	भेन्स ।
२ राईट स्पार्मेटिक	„ । (मेलमा)
३ वोभेरियान	„ । (फीमेलमा)
४ रिनल	„ ।
५ सुप्रारिनल	„ ।
६ फ्रेनिक	„ ।
७ हेपेटिक	„ ।

पोर्टलसिस्टेम आफ भेन्सको कुरा ।

डाईजेस्सन गराउने भिसिरावाट भीनसब्लाट तल लेखियाको ४ ठुलो भेन्स मिली पोर्टलभिनससिस्टेम बन्छ ।

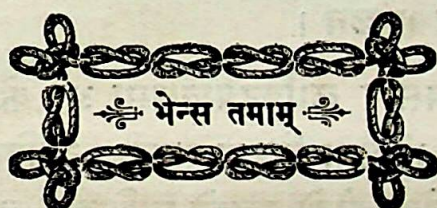
पोर्टलसिष्टेम आफ भेन्स बन्नो ४ भेन्सको नाम—

- १ सुपीरियेर मेसेन्टेरिक भेन ।
- २ स्प्लिनिक ” ।
- ३ इन्फीरियेर मेसेन्टेरिक ” ।
- ४ ग्याष्ट्रिक ” ।

कार्डियेक भेन्सको कुरा ।

तल लेखियाको भेन्सहरूले हार्टको साव्सटेन्सबाट रगत ल्याउछ।

- १ आन्टीरियेर कार्डियेक भेन ।
- २ पोष्टीरियेर कार्डियेक ” ।
- ३ लेफ्ट कार्डियाक भेन्स ।
- ४ राईट कार्डियाक ” ।
- ५ राईट कोरोनरी साइनस, दोस्रो नाम, स्माल कोरोनरी साइनस ।
- ६ लेफ्ट कोरोनरी साइनस, दोस्रो नाम, ग्रेट ” ” ।
- ७ भिनीथिवीसाई ।

लिम्फ्याटिक्सको बयान ।

येस्को दोस्तो नाम, आक्सरबेन्ट्स भन्छन् । येस्ले टिस्युज-बाट केही चीज स्वोसिली साकुलेशनमा ल्याउछ । यो लिम्फ्याटिक्सको भीत्र, लीम्फ भनेको सत छ । वर्नहिन र अलि अलि पहेलो पानी जस्तो चीज लिम्फ्याटिक नाउँ गरेको ढुङ्गरीको रस्ता हिडछ तेस चीज, तेस ढुङ्गरीबाट रगत चलने ढुङ्गरीमा जान्छ ।

यो लिम्फ्याटिक्सहरू बाडीको सब पार्टसबाट उठछ र टिस्युजमा बाकी रहेको पोष्टाई चीज हार्टको नजीकमा कोही भेनको रस्ताबाट फर्काई ल्याउछ र रगतको साथ मिल्छ । यो लिम्फ्याटिक भेसल्स र ग्ल्यान्ड्सले लिम्फ्याटिक सिस्टेम बन्छ । ल्याक्टियाल्स, दोस्तो नाम, काइलीफेरास भेसल्सले पनि लिम्फ्याटिक सिस्टेम बन्छ । स्माल इन्टेष्टाइनको लिम्फ्याटिक भेसल्सलाई लाक्टियाल्स भन्छन ।

लिम्फ्याटिक्स र लाक्टियाल्समा अरु केही फराक छैन । तर लिम्फ्याटिक्स भीत्रमा लिम्फ रहन्छ । लाक्टियाल्समा काईल रहन्छ । काईल भनेको सेतो ढुङ्गको माफिक पातलो चीज खायेको चीज जम्मै स्माल इन्टेष्टाइनमा रहेको लाक्टियाल्स नाम, गरेको ढुङ्गरीबाट थोस्वासिक डाक्टमा जान्छ र ब्लाटमा मिल्छ ।

लिम्फ्याटिक्स भेसल्सको वाल्स पातलो र ट्र्यान्सपेरेन्ट हुन्छ तेस्वाट हिडने लिम्फलाई बाहरबाट देखिन्छ । यो लिम्फ्याटिक्सको बीच बीचमा गाठो डल्लो देखिन्छ, तेसै ठाउँमा भाल्वस देखिन्छ । सारा शरीरमा जाहाँ जुन जुन ठाउँमा ब्लाट भेसल्स देखिन्छ तेसै ठाउँमा लिम्फ्याटिक रहन्छ ।

कार्टिलेज, नेल, क्याप्टिकल र हेयारमा ब्लाटभेसल्स नहुनाले तेस्मा लिम्फ्याटिक छैन ।

लिम्फ्याटिक्स २ किसिमको हुन्छ—

१ सुपरफिसियाल लिम्फ्याटिक्स ।

२ डीप लिम्फ्याटिक्स ।

सुपरफिसियाल लिम्फ्याटिक्सको कुरा ।

यो सुपरफिसियाल भेन्सको साथ इन्टेगुमेन्टको मुनिबाट गै डीप फिसियालाई पाफोरेट गरी डीप लिम्फ्याटिक्सको साथ मील्छ ।

डीप लिम्फ्याटिक्सको कुरा ।

यो डीप जगामा रहन्छ, लिम्फ्याटिक्सको अरिजिन ३ क्याफिलरिजबाट हुन्छ ।

लिम्फ्याटिक्स ग्ल्यान्ड्सको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, आक्सरवेन्ट ग्ल्यान्स भन्छन् । यो सानु २ ग्ल्यान्डको डल्लो हुन्छ । लिम्फ्याटिक्स र लाक्टियाल भेसल्सको बीच २ मा रहन्छ ।

थोस्यासिकडाक्टको कुरा ।

येस्ले लिम्फ र कालको धेरै भाग ब्लाटमा ल्याउ छ । येस्ले लोवर येक्सट्रिमिटीज र आब्डोमेन, थोस्याक्सको लेफ्ट हाप, लेफ्ट अपरयेक्सट्रिमिटी र हेड एन्डनेकको लेफ्ट साईडको लिम्फ्याटिक्स, यो थोस्यासिक डाक्टको साथ मीलछ ।

यो आडाल्टमा १५ इञ्चदेखि १८ इञ्चसम्म लामो हुन्छ । यो सेकेन्ड लाम्बर भाटिब्रादेखि शुरू भै नेकको रुटसम्म पुग्छ ।

सेकेन्ड लाम्बर भाटिब्राको बाडीको फ्रान्टमा, यो थोस्यासिक डाक्टको १ ट्राङ्गुलार थैली जस्तो हुन्छ । नाम, रिसेप्टाक्युलामकाइली भन्छन । यो थोस्यासिकडाक्ट आवार्टाको राईट साईड र बीहाईन्डबाट र डायाफारमको आवार्टिक वोमिडबाट थोस्याकमा जान्छ र भाटिब्रल कलमको फ्रान्टमा आवार्टा र भीनाआजाइगस भ्रेजरको बीचमा र पोष्टीरियर मिडियाष्टिनाममा रहन्छ । यो फोर्थ डर्सल भाटिब्रासम्म गै आवार्टाको आर्चको बीहाईन्डबाट लेफ्ट साईडमा जान्छ, फेरी यो सेभेन्थ सर्भाइकल भाटिब्राको लेभेलमा पुगी आउटवार्ड र डाउनवार्डदिग्मा गै स्केलिनस आन्टाइक्स मासलको फ्रान्टमा पुग्छ र लेफ्ट साबूक्रेभियान भेनमा जाहाँ लेफ्ट इन्टर्नल जुगुलर भेन मीलछ तसै ठाउँमा यो थोस्यासिक-डाक्ट मीलछ । यो थोस्यासिकडाक्टमा पनी भाल्वस रहन्छ, येही हिसापले भेनको ब्लाट फर्क न दिदैन ।

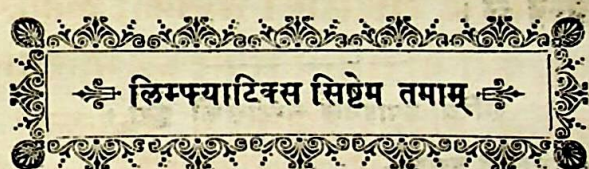
राईट लिम्फ्याटिक डाक्टको कुरा ।

येस्ले हेड र नेकको राईट साईडको, राईट अपर येक्सट्रिमिटीको, थोस्याक्सको राईट साईडको, लाईट लाङ र हार्टको

राईट साईडको र लीभारको कन्भेक्स सर्फेसको लिम्फ्याटिक्स-
लाई मिलाउ छ । यो ३ इन्ची जत्ती लामो हुन्छ र राईट साव-
क्रेभियान भेनमा मिल्छ ।

स्माल इण्टेष्टाईनको लिम्फ्याटिक ग्ल्यान्सलाई । नाम, मेसे-
न्टेरिक ग्ल्यान्स भन्छन् । यो १००१५० हुन्छ, येस्को आकार
केराउको आकार जस्तो हुन्छ ।

स्माल इण्टेष्टाईनको लिम्फ्याटिक भेसल्सलाई । नाम, ला-
क्टियल भन्छन् ।

नाभ्सको बयान ।

४ किसिमको नाभ्सले नाभ्ससिस्टेम बन्छ—

१. (नं.) सेरिब्रो स्पाइनल सेन्टार्स । दोस्रो नाम, सेरिब्रो स्पाइनल आक्सिस । यो नाभ्स मेटारको थोरै ठुलो सेन्टार्सले बन्छ ।
२. (नं.) ग्याङ्ग्लिया अर्थात् स्माल सेन्टर ।
३. (नं.) सेरिब्रो स्पाइनल आक्सिस र ग्याङ्ग्लियालाई मिलाउने नाभ्स ।
४. (नं.) नाभ्सको तमाम हुने बखतमा जो अनुभव गर्ने अर्ग्यान बन्द छ ।

सेरिब्रो स्पाइनल सेन्टार्सको कुरा ।

यो २ हिस्साले बन्छ—

१ स्पाइनल कर्ड ।

२ एन्किफेलन । दोस्रो नाम, ब्रेन ।

एन्किफेलन ४ हिस्साले बन्छ—

१ सेरिब्राम ।

२ सेरिबेलाम ।

३ पन्सभेरोलियाई ।

४ मेडालाअबलोङ्गेटा ।

स्पाइनलकर्डको वयान ।

सेरिब्रो स्पाइनल आक्सिसको जुन हिस्सा स्पाइनल केनालमा रहन्छ तेस्लाई स्पाइनलकर्ड भन्छन् । उमेदारमा यो स्पाइनलकर्ड स्पाइनलकेनालको ३ भागको २ भाग जत्ती लामो हुन्छ । यो स्पाइनल कर्ड, फोरामेन म्याग्रामको लोवर वर्डरदेखी फाष्ट लाम्बर भार्टिब्राको लोवरवर्डरसम्म रहन्छ । येस्को शेषभागलाई फाइलामटार्मिनेली भन्छन् । यो स्पाइनलकर्ड आवभमा मोडला अब्लोज्जेटाको साथ मिलेको छ ।

स्पाइनलकर्डलाई घोरिपरी बेहेँ ३ किसिमको मेम्ब्रेन्स हुन्छ—

१ ड्युरामेटर, यो बाहरदिग्मा रहन्छ ।

२ पायामेटर, यो इन्टर्नलमा रहन्छ ।

३ यो ३ को बीचमा आरकनायेड मेम्ब्रेन रहन्छ, अर्थात् ड्युरामेटर र पायामेटरको बीचमा ।

यो स्पाइनलकर्ड १७ इञ्च देखी १८ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । येस्को मेम्ब्रेन्स र नाभर्स, बाहेक गरी तौल गर्दा १३ औन्स जत्ती हुन्छ । ब्रेनको साथ तौल गर्दा, यो ३३ भागको १ भाग हुन्छ ।

स्पाइनलकर्डमा २ जगा डुलो हुन्छ—

१ सर्भाइकल रिजनमा ।

१ लाम्बर इन्लार्जमेन्टमा । १० टेन्थ डर्सलको जगामा ।

यो स्पाइनलकर्डबाट ३१ जोडी आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर नाभर्सको रुट्स निकल्छ ।

आन्टीरियेर नाभर्स, रुट्स । स्पाइनलकर्डको २ दिग्मा रहन्छ ।

पोष्टीरियेर नाभर्स रुट्स । स्पाइनलकर्डको पोष्टीरो ल्याटा-
स्पाल ग्रुभवाट निक्कन्छ ।

पोष्टीरियेर रुट्समा, ग्याङ्ग्लोयान देखिन्छ ।

आन्टीरियेर रुट्समा, ग्याङ्ग्लोयान छैन ।

यो आन्टीरियेर नाभर्स र पोष्टीरियेर नाभर्स, रुट्स इन्टर
भार्टिब्रल फोरामेनवाट आउटवार्डदिग्मा जान्छ । यो २ रुट्सको
बीचमा फाईब्रर्सव्यान्ड रहन्छ । नाम, लीगामेन्टाम डेन्टी-
क्युलेटम ।

स्पाइनलकर्ड, टार्मिनेशन हुने जगामा जुन नाभर्स रुट्स
बाहर हुन्छ तेस्को जम्मा भयाकोलाई कडाईकुईना भन्छन् ।

स्पाइनलकर्डको फिस्सर्सको नाम ।

यो ४ हुन्छन्—

१ आन्टीरियेर मिडियान फिस्सर ।

२ पोष्टीरियेर " " ।

३ आन्टीरो ल्याटास्पाल " ।

४ पोष्टीरो ल्याटास्पाल " ।

स्पाइनल कर्डको कलम्सको नाम ।

१ पोष्टीरियेर र ल्याटास्पाल कलम्स ।

२ आन्टीरियेर र " " ।

३ पोष्टीरियेर मिडियान कलम ।

स्पाइनलकर्डलाई ट्र्यान्सभर्सदिग्मा काटदा ।

येक्सटर्नलदिग्मा ह्याइटमेटर, इन्टर्नलदिग्मा ग्रेमेटर जस्तो देखीन्छ ।

स्पाइनलकर्डको माझमा १ केनाल देखीन्छ । नाम, सेन्ट्रल केनाल । यो केनाल भीत्र सेरिब्रो स्पाइनल फ्लुइड रहन्छ । यो आवभमा फोर्थ भेन्ट्रीकलको साथ मिलेको छ । वीलोमा फाइलाम टार्मिनेलीको अपरपार्टससम्म रहन्छ ।

स्पाइनलकेनाल भीत्र रहने चीजहरूको नाम ।

१. (तं.) बोन र ड्युरामेटरको बीचमा रहने भिनसप्लेक्सस ।

२. (नं.) मेम्ब्रेन्स ४ किसिम ।

(क) ड्युरामेटर ।

(ख) आरकनायेड ।

(ग) पायामेटर ।

(घ) लीगामेन्टाडेन्टी क्युलेटा ।

३. (नं.) सेरिब्रो स्पाइनल फ्लुइड ।

४. (नं.) स्पाइनल भेसल्स ।

(क) आन्टीरियर स्पाइनल आर्टरी र भेन ।

(ख) पोष्टीरियर स्पाइनल आर्टरी र भेन्स ।

५. (नं.) स्पाइनलकर्ड र आन्टीरियर र पोष्टीरियर नाभर्स रुट्स ।

ब्रेन र मेम्ब्रेन्सको बयान ।

ब्रेनको मेम्ब्रेन्स ३ हुन्छ—

१ ड्युरामेटर ।

२ आरकनायेड मेम्ब्रेन ।

३ पायामेटर ।

इयुरामेटरको कुरा ।

ब्रेनको इयुरामेटर थिक हुन्छ र स्कालको इन्टीरियरमा रहन्छ । येस्को आउर सर्फेस, क्रे बोन्सको इन्नर सर्फेसमा टासोई रहन्छ । यो इयुरामेटर, स्पाइनलकेनालको इयुरामेटरसँग मिल्छ, धेरै आर्टरिज भेन्स र नाभ्सले येस्लाई सप्लाई गर्छ ।

इयुरामेटरको ३ प्रसेसेस हुन्छ—

१ फ्याकसेरिब्री ।

२ टेन्टोरियान सेरिबेली ।

३ फ्याक " ।

इयुरामेटरमा धेरै साइनसेस रहन्छ ।

आरकनायेड मेम्ब्रेनको कुरा ।

यो साह्रै थिन हुन्छ । इयुरामेटरको मुनी र पायामेटरको माथी रहन्छ । यो इयुरामेटर र आरकनायेडको बीचको जगालाई सावइयुराल येस्पेस भन्छन् । आरकनायेड र पायामेटरको बीचको जगालाई साव आरकनायेडियान येस्पेस भन्छन् ।

पायामेटरको कुरा ।

यो ब्रेनको कनभल्युशनको भीत्र र पनी जान्छ ।

ब्रेनको डिभिजन्स ।

सेरिब्रोस्पाइनल, अक्सिसको जुन हिस्सा क्रेनियल क्याभिटी भित्र रहन्छ, तेस्लाई ब्रेन भन्छन् । यसको दोस्रो नाम, एन्किफेलन भन्छन् । एन्किफेलनको जुन ठुलो हिस्सा क्रेनियमको क्याभिटीको धेरै जगा लीयेर बस्छ र स्कालको वेस्को आन्टीरियर र मिडिल फसीमा रहन्छ र टेन्टोरियाम सेरिवेलो दीयेर सेरिवेलामलाई पोष्टीरियरमा राख्छ तेस्लाई सेरिब्रम भन्छन् । यसको आन्डरसर्फेसको मिडिलमा १ कन्सट्रिक्टेड पोर्सन रहन्छ । नाम, क्रुरासेरिब्राई भन्छन् ।

इन्फीरियर अक्सिपिटल फसीमा र सेरिब्रमको पोष्टीरियरमा ब्रेनको जुन हिस्सा रहन्छ तेस्लाई सेरिवेलाम भन्छन् । यो ब्रेनको साथ क्रुरा दीयेर मिल्छ । यो क्रुरा मध्ये सेरिब्रमको साथ मिलाउने माथिल्लो २ क्रुरा, मेडाला अब्लङ्गेटाको साथ मिलाउने तल्लो २ क्रुरा, पन्सभेरोलियाईको साथ मिलाउने अगाडीको २ क्रुरा ।

ब्रेनको जुन हिस्सा अक्सिपिटल बोनको व्यासिलर प्रसेसको अपरपार्टमा र स्फीनायेड बोनको बाडीको माथी रहन्छ तेस्लाई पन्स भेरोलियाई भन्छन् । यो क्रुरा दीयेर सेरिब्रम, सेरिवेलाम, मेडालाअब्लङ्गेटालाई मिलाउ छ ।

पन्सभेरोलियाईको लोवरवर्डरदेखी स्पाइनलकर्डको अपरपार्टसम्मको जगालाई मेडालाअब्लङ्गेटा भन्छन् । यो सेरिवेलामको मुनि र अक्सिपिटल बोनको व्यासिलर ग्रुभको लोवरपार्टमा रहन्छ ।

ब्रेनको तौल—

उमेदार मेलको ४९ $\frac{१}{२}$ औन्स जत्ती हुन्छ, अर्थात् ३ पाउन्ड र केही बढ्ता हुन्छ ।

आडाल्टफिमेलको ४४ औन्स हुन्छ, अर्थात् मेल र फिमेलको ब्रेनको फराक ५।६ औन्स घटी बढी हुन्छ ।

मेडाला अब्लङ्गोटाको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम, बाल्व भन्छन । स्पाइनलकर्डको अपर र ठुलो हिस्सा हो । यो फोरामेनभ्याग्रामको लोवर मार्जोनदेखी पन्सभेरोलियाईको लोवरवर्डरसम्म रहन्छ । येस्को आन्टीरियेर सर्फेस, अक्सिपिटल बोनको व्यासिलर मुभमा रहन्छ । येस्को पोष्टीरियेर सर्फेस, सेरिबेलामको २ आधा मीलेको बीचमा जो फसा रहन्छ तेसैमा रहन्छ र फोर्थ भेन्ट्रीकलको फ्लोर बन्छ । येस्को आकार पिरामिडाल हुन्छ । येस्को अपरएन्ड ब्रड हुन्छ । लोवरएन्ड न्यारो हुन्छ र स्पाइनलकर्डको साथ मील्छ । यो १ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । ३ चौथाई जत्ती गज हुन्छ । $\frac{३}{४}$ इञ्च जत्ती थिक हुन्छ । येस्को आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर सर्फेसेसमा २ फिसर्स हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियेर मिडियान फिसर ।

२ पोष्टीरियेर „ „ ।

येस्को आन्टीरियेर कलमलाई पिरामिड भन्छन् । यो पिरामिडको आउटर पोर्सनलाई डिरेक्ट पिरामिडाल ट्राक्ट भन्छन् । यो पिरामिडको इन्नर पोर्सनलाई क्रस पिरामिडाल ट्राक्ट भन्छन् ।

मेडाला अब्लोङ्गेटामा रहने चीजहरूको नाम—

- १ ल्याटास्वाल कलम ।
- २ अलिभारी बाडी ।
- ३ फ्युनिक्कुलास आफ रोल्यान्डो ।
- ४ फ्युनिक्कुलास क्युनियेटास ।
- ५ रेष्टीफारम बडिज ।
- ६ फ्युनिक्कुलास ग्रासाइलिस ।

पन्स भेटोलियाईको कुरा ।

यो मेडालाको आवभमा, कुरा सेरिब्राईको वीलोमा र सेरि-वेलासको २ आधा मिलने ठाउँको माथीमा रहन्छ । यो ११ इञ्ची जत्ती लामो हुन्छ र २ इञ्ची जत्ती गज हुन्छ । यसको आन्टोरियेर सर्फेस कनभेक्स हुन्छ र तेस्को बीचमा व्यासिलर आर्टरी जाने ग्रुभ हुन्छ । यसको पोष्टोरियेर सर्फेस, मेडालाको पोष्टोरियेर सर्फेसको साथ मिलेको छ र फोर्थ भेन्ट्रिकलको फ्लोरको अपरपार्ट बन्छ । यसको आउटवार्ड व्याकवार्डदिगमा क्रुरासेरिवेलाई रहन्छ । यसको अपरवर्डर लड हुन्छ र तेस्को बीचमा १ नच रहन्छ । यसको लोवरवर्डर मेडालाको अपरपार्टमा ओभालर्याप हुन्छ ।

सेरिब्रामको कुरा ।

यो ब्रेनको ठुलो हिस्सा हो । यसको आन्डर सर्फेस अर्थात् बेस्को आकार इरेगुलर हुन्छ । यसको फ्रान्ट, स्कालको आन्टीरियेर र मिडिलफसामा रहन्छ । यसको बीहार्डिन्ड, टेन्टोरियाम सेरिवेलीको माथी रहन्छ । यसको अपर सर्फेसको आकार ओभयेडहुन्छ ।

फ्रान्ट भन्दा बीहाईन्ड ब्रड हुन्छ । येस्को अपर सर्फेस, कनभेक्स हुन्छ । येसैमा २ हाप हुन्छ । येस्को नाम, हेमिसफिआर्स भन्छन् ।

ग्रेट लञ्जीच्युडिनल फिसरले २ भागमा डिभाइड गर्छ । यो फिसर मिडिललाईनमा रहन्छ र ब्रेनको वेस्को फ्रान्ट र बीहाईन्डसम्म पुग्छ । येही फिसरको मिडिलमा ह्वाईट मेटारको १ ब्रड ट्र्यान्सभर्स कमीसर रहन्छ । येस्को नाम, कर्पास क्यालोसाम भन्छन्, येस्ले सेरिब्रामको २ आधालाई कनेक्ट गराउछ । यो फिरेमा, फ्याकसेरिब्री रहन्छ ।

सेरिब्रामको १।१ हेमिस्फियारको—

१ आउटर सर्फेस रहन्छ ।

२ इन्नर सर्फेस रहन्छ ।

३ आन्डर सर्फेस रहन्छ ।

सेरिब्रामको अपर सर्फेसको कुरा ।

सेरिब्रामको १।१ हेमिस्फियारमा धेरै डिप्रेसन देखिन्छ । यो डिप्रेसन्स २ किसिमको हुन्छ—

१ को नाम, फिसर्स ।

२ को नाम, साल्साई ।

फिसर्स थोरै हुन्छ र सब कोईको ब्रेनमा येकै हिसाप देखिन्छ । फिसर्स भन्दा साल्साई धेरै हुन्छ ।

साल्साईहरू सुपरफिसियालमा रहन्छ र सब कोईको ब्रेनमा १ हिसाप सित रहदैन ।

ब्रेनको ऊपर अलि २ उच्चा जगा हुन्छ । तेस्को नाम, कनभल्युशन भन्छन् । येस्को दोस्तो नाम, गाइराई भन्छन् ।

ब्रेनको जगा २ को हिस्साको नाम, लोब्स भन्छन् ।

सेरिब्रामको १।१ हेमिस्फियारमा ३।३ फिसर्स हुन्छन् ।

नाम—

१ फिसर आफ सिलिभियास ।

२ फिसर आफ रोल्यान्डो ।

३ पेराइटो अक्सिपिटल फिसर ।

यो ३ फिसर्स सेरिब्रामको यक्सटर्नल सर्फेसमा रहन्छ र
येस्ले सेरिब्रामलाई ५ लोब्समा डिभाइड गराउ छ ।

फिसर आफ सिलिभियास, ब्रेनको वेस्को आन्टीरियर पा-
फोरिटेड येस्पेसदेखी शुरू भै ब्रेनको यक्सटर्नल सर्फेसको आउट-
वार्डदिग्मा जान्छ ।

फिसर आफ रोल्यान्डो, ब्रेनको आउटर सर्फेसको मिडि-
लमा रहन्छ ।

पेराइटो अक्सिपिटल फिसर, ब्रेनको पोष्टीरियर यक्सट्रि मि-
टीको मिडिलबाट शुरू भै डाउनवार्ड र फर्वाडदिग्मा जान्छ ।

सेरिब्रामको ५ लोब्सको नाम—

१ फ्रान्टल लोब ।

२ पेराइट ” ।

३ अक्सिपिटल ” ।

४ टेम्पोरो स्फिनायेडल ” ।

५ सेन्ट्रल लोब । दोस्तो नाम, आइलेन्ड आफ रिल ।

सेरिब्रामको इन्टर सर्फेसको फिसर्सको नाम—

१ क्यालोमो मार्जिनाल फिसर ।

- २ पेराईटो अक्सिपिटल फिसर ।
 ३ क्याल्केराइन ,, ।
 ४ को ल्याटास्पाल ,, ।
 ५ डेन्टेड ,, ।

यो इन्टर्नल सर्फेसमा ६ लोब्स हुन्छ । नाम—

- १ गाइरास फर्निकेटस ।
 २ मार्जिनेल लोब ।
 ३ क्राडरेट ,, ।
 ४ क्यायुनियेट ,, ।
 ५ इन्टर्नल अक्सिपिटो टेम्पोरल ,, ।
 ६ येक्सटर्नल अक्सिपिटो टेम्पोरल ,, ।

सेरिब्रमको आन्डर सर्फेसको कुरा ।

यो आन्डर सर्फेसमा ३ लोब्स हुन्छ । तेस्को नाम—

- १ आन्टीरियर लोब । दोस्रो नाम, फ्रान्टल लोब ।
 २ मिडिल लोब ।
 ३ पोष्टीरियर लोब । दोस्रो नाम, अक्सिपिटल लोब ।

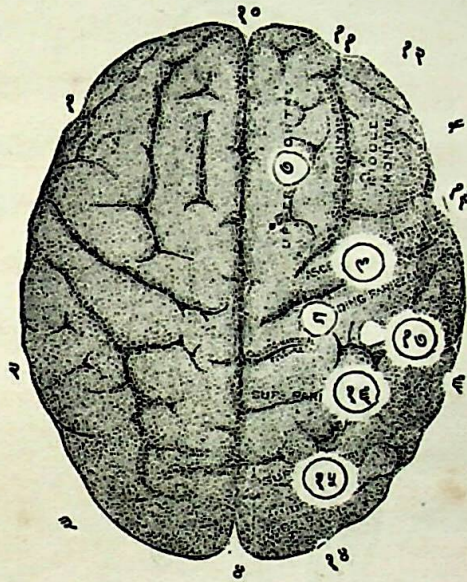
यो सेरिब्रमको आन्डर सर्फेसको मिडिललाइनमा बीफोर
 व्याकपार्टमा—

तल लेखियाको चीजहरू कर्मै सित देखिन्छ ।

तपसील ।

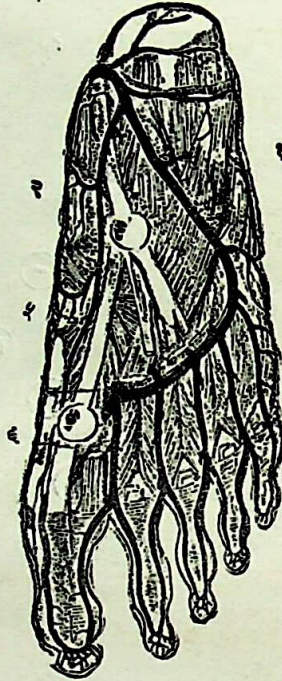
- १ लङ्गीच्युडिनल फिसर ।
 २ कर्पास्क्यालोसम र तेस्को पिडाङ्गल्स ।

नं ८८ ब्रेन को आपार सार्फेस एराकनयड रिमुभड भयकछ ।

१ फ्रान्छाल लोव । २ पेरिडाल लोव । ३ अकसिपिटाल लोव
 ४ पेरिडाल अकसिपिटाल फिसार । ५ लोयारफ्रानटाल । ६ फिसार
 अफरोलाण्डो । ७ आपार फ्रान्छाल । ८ एसेण्डि वेपराडाल । ९
 एसेण्डि फ्रान्छाल । १० आपार फ्रानटाल । ११ मिडल फ्रानटाल ।
 १२ इनफिरियार फ्रानटाल फिसार । १३ एसेण्डि फ्रानटाल । १४
 मिडल अकसिपिटाल । १५ सुपिरियार अकसिपिटाल । १६ सुपि-
 रियार पेरिडाल । १७ इनफ्रा पेरिडाल ।

नं ८८ ग्लानटार आटारि हरु डप भिडि ।

१ एकशानाल ग्लानटार । २ इग्लानाल ग्लानटार । ३ फ्रेकसार लंगस डिजिटोराम को टेण्डन । ४ फ्रेकसार लंगस पलिसिस को टेण्डन । ५ डर्सालिस पेडिस को कमिडनिकेटि' ब्रांच । ६ तेसको डिजिटाल ब्रांच हरु ।

- ३ लामिना सिनीरिआ ।
- ४ अल्फ्याक्टरी ट्राक्ट ।
- ५ फिसर आफ सिलीभिआस ।
- ६ आन्टीरियेर पाफोरेटेड येस्पेस ।
- ७ अष्टिक्कमिसर ।
- ८ व्युवरसिनिरियाम ।
- ९ इन्फ्यान्डिव्युलाम ।
- १० पिटुटरी बाडी ।
- ११ कर्पोरा आल्विक्वान्सिआ ।
- १२ प्रोष्टीरियेर पाफोरेटेड येस्पेस ।
- १३ क्रुरासेरिब्राई ।

सेरिब्रामको

इन्टीरियेरको कुरा ।

कर्पास्त्र्यालोसमको १ इश्ची आवभमा, सेरिब्रामलाई काट-
दाखेरी १ सेतो जगा देखीन्छ । नाम, सेन्ट्राम वोभेली माइनस ॥
येस्को १ इश्ची मुनि र कर्पास्त्र्यालोसमको लेभेलमा १ सेतो जगा
देखीन्छ । नाम, सेन्ट्राम वोभेली मेजास ।

कर्पास्त्र्यालोसम भनेको, सेरिब्रामको २ हेमिसफियार्सलाई
मिलाउने कमिसर हो । यो ४ इश्ची जत्ती लामो हुन्छ ।

यो सेरिब्रामको इन्टीरियेरमा र २ दिग्मा २ ल्याटास्याल
भेन्ट्रोक्लस हुन्छ, माने, ब्रेनको कोठा ।

११ ल्याटान्याल भेन्ट्रोक्लको—

१ बाडी ।

२ क्याभिटी ।

३ कर्नुवा, हुन्छन ।

३ पी कर्नुवाको नाम—

१ आन्टीरियेर कर्नुवा ।

१ पोष्टीरियेर ,, ।

१ डिसीन्डिड ,, ।

ल्याटास्याल भेन्ट्रीकलको रूप, कर्पास्व्यालोसमले बन्छ ।

ल्याटास्याल भेन्ट्रीकलको इन्नर वाल, सेप्टम लुसिडमले बन्छ ।

येस्को फ्लोरमा बोफोर देखी व्याकपार्टसम्म तल लेखियाको

चीज हरू रहन्छ ।

१ कडेटन्युक्लियास ।

२ टिनियासेमीसार्कुलेरिस ।

३ कोरयेड प्लेक्ससको फ्रान्टमा रहने, अप्टिक्यालामासको १ पार्ट ।

४ ल्याटास्याल भेन्ट्रीकलको कोरयेड प्लेक्सस ।

५ फर्निक्सको १ पार्ट ।

अप्टिक्यालामासको कुरा ।

यो २ दिग्मा २ बोटा हुन्छ । येस्को इन्टर्नलमा ग्रेमेटरले बन्छ ।

फीफथ भेन्ट्रीकलको कुरा ।

यो ग्रेट लक्सीच्युडिनल फिसरको १ पार्ट हो । येस्को आव-
भमा, कर्पास्व्यालोसम र वीलोमा फर्निक्स रहन्छ ।

थार्ड भेन्ट्रीकलको कुरा ।

यो २ अप्टिक्थ्यालामाईको बीचमा रहेको न्यारो फिसर हो । यो ब्रेनको वेससम्म जान्छ । येस्को आवभमा भेलामइन्टर पोजिटामको आन्डर सर्फेस रहन्छ ।

येस्को फ्लोर बीफोरदेखि व्याकवाइसम्म—

१ लामिनासीनिरिया ।

२ ट्युवरसिनिरियाम ।

३ इन्फयान्डिब्युलम ।

४ कर्पोरा आल्बिक्वामसिया ।

५ पोष्टीरियर पाफीरेटेड येस्पेसले बन्छ ।

येस्को २ साइड्स अप्टिक्थ्यालामाईले बन्छ ।

येस्को फ्रान्स्मा, फर्निक्सको आन्टीरियर कुरा र आन्टीरियर कमीसरको १ पार्टले बन्छ ।

येस्को बीहाइन्डमा पोष्टीरियर कमीसर रहन्छ ।

थार्ड भेन्ट्रीकलको क्याभिटीको फ्रान्ट, बीहाइन्ड भन्दा डीप हुन्छ ।

फोरामेन आफ मनरो भनेको १ फोरामेन, जस्ले २ ल्याटाल स्पाल भेन्ट्रीकल्स र थार्ड भेन्ट्रीकललाई मिलाउछ ।

पिनियाल गल्यान्ड भनेको १ कनिक्वाल बाडी पोष्टीरियर कमीसरको बीहाइन्डमा रहन्छ ।

कर्पोरा क्वाडरीजेमिना भनेको ४ गोलार्इ येमीनेन्सेस हुन्छ ।

१ फ्रान्टमा र २ बीहाइन्डमा रहन्छ । थार्ड भेन्ट्रीकल र पोष्टी-

रियेर कमीसरको बीहाईन्डमा रहन्छ र कर्पास्क्र्यालोसमको पोष्टोरियेर वर्डरको विनीथमा रहन्छ ।

फोर्थ भेन्ट्रीकलको कुरा ।

स्पाइनल कर्डको सेन्ट्रल केनाल मेडालाअबलङ्गेटाको अपर र पोष्टोरियेर पार्टमा पुगी ठुलो हुन्छ र फोर्थ भेन्ट्रीकल बन्छ । यस्को आकार डायामेनको आकार जस्तो हुन्छ । यो फोर्थ भेन्ट्रीकलको लोवरएन्डलाई क्यालामास स्क्रिपटोरियास भन्छन् ।

फोर्थ भेन्ट्रीकलको फ्लोर, आवभमा, पोन्सभेरोलियाई र बीलोमा, मेडालाअबलङ्गेटाले बन्छ ।

येस्को रूप, पायामेटर, इन्फोरियेर भार्मिफारम प्रसेस, भाल्व आफ भ्युसेन्स र सेरिवेलामको सुपीरियेर पिडाङ्गल्सले बन्छ ।

फोर्थ भेन्ट्रीकलको ल्याटास्पालदिग्को आवभमा, सेरिवेलामको सुपीरियेर पिडाङ्गल्स रहन्छ । येस्को ल्याटास्पालदिग्को बीलोमा फ्युनीक्युलाई ग्रासाइलिसको क्लाभोर, फ्युनीक्युलाई क्युनेटाई र रेष्टीफारम बडिजले बन्छ ।

सेरिब्राममा ह्याइट मेटर र ग्रे मेटर रहन्छ ।

सेरिवेलामको बयान ।

यो इन्फोरियेर अक्सिपिटल फसिमा रहन्छ र सेरिब्रामको अक्सिपिटल लोब्सको विनीथमा रहन्छ । यो आवभदेखी डाउन-वार्ड, फल्याट हुन्छ । ३ १/२ इन्चीदेखी ४ इन्चीसम्म येस्को गज हुन्छ । बीफोरदेखी ब्याकवार्ड २ इन्चीदेखी २ १/२ इन्ची हुन्छ । येस्को बीचको

मोटाई २ इञ्चस हुन्छ । ग्रे र ह्वाइट सेटरले यो बन्दछ । यसको सर्फेसमा धेरै फारोज देखिन्छ ।

सेरिवेलामको तौल गर्दा ५ औन्स ४ ड्राम हुन्छ ।

सेरिवेलामको २ ल्याटास्पल पोर्सन्स हुन्छ । यो २ को बीचमा १ प्रसेस छ । नाम, भार्मिफारम प्रसेस भन्छन् । यो भार्मिफारम प्रसेसेस २ हुन्छ ।

१ सुपोरियर भार्मिफारम प्रसेस ।

२ इन्फोरियर भार्मिफारम „ ।

सेरिवेलामको इन्फोरियर सर्फेस, कनभेक्स हुन्छ । यसको बीचमा १ फसा छ । नाम, भ्यासिक्युला ।

सेरिवेलाम काटदा, रुखको हागा २ जस्तो देखिन्छ यस्ताई आर्चभाइटी भन्छन् ।

ब्रेन तपाय् ।

क्रेनियाल नाभर्सको बयान ।

यो सेरिब्रो स्पाइनल सेन्टारको कोही हिस्साबाट उठछ र क्रेनियामको बेसको फोरामीनाबाट निकल्छ । ड्युरामेटरलाई पाफोरेट गरिकन जुन रोलसित यही नाभर्सहरू निकल्छ, तेही हिसापसँग नाउँ हुन्छ ।

१२ जोड़ी क्रोनियालनाभ्सको नाम—

- १ फाष्ट पियार । दोस्त्रो नाम, अल्फ्याक्टरी नाभ्स ।
- २ सेकेन्ड „ । दोस्त्रो नाम, अप्टिक नाभ्स ।
- ३ थार्ड „ । दोस्त्रो नाम, मोटरअकुली नाभ्स ।
- ४ फोर्थ „ । दोस्त्रो नाम, ट्रूक्लिआर नाभ्स ।
तेस्त्रो नाम, प्याथेटिक ।
- ५ फीफ्थ „ । दोस्त्रो नाम, ट्राइफेसियाल नाभ्स ।
तेस्त्रो नाम, ट्राइजिमिनाल ।
- ६ सिक्स्थ „ । दोस्त्रो नाम, आब्डुसेन्ट नाभ्स ।
- ७ सेभेन्थ „ । दोस्त्रो नाम, फेसियाल नाभ्स ।
तेस्त्रो नाम, पोसीयोडयुरा ।
- ८ एट्थ „ । दोस्त्रो नाम, अडिटरी नाभ्स ।
तेस्त्रो नाम, पोसीयोमलिस ।
- ९ नैन्थ „ । दोस्त्रो नाम, गुोसोफेरिञ्जियाल नाभ्स ।
- १० टेन्थ „ । दोस्त्रो नाम, न्युमोग्याष्ट्रिक नाभ्स ।
तेस्त्रो नाम, बार्भेगाम ।
- ११ येल्वेन्थ „ । दोस्त्रो नाम, स्पाइनल आवसेस्सरी नाभ्स ।
- १२ ट्वेल्थ „ । दोस्त्रो नाम, हाइयोगुोसियाल नाभ्स ।

क्रोनियाल नाभ्सको २ किसिमको अरिजिन हुन्छ—

१ सुपरफिसियाल अरिजिन ।

१ डीप अरिजिन ।

फाष्ट नाभको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, अल्फ्याक्टरी नाभ । यो नाभले वाल्हा-लीने काम दिन्छ । यो २० वोटा जत्ती हुन्छ । यो २० अल्फ्याक्टरी वाल्वको आन्डर सर्फेसबाट आउछ र येथमयेड बोनको क्रोब्रोफारम प्लेटमा रहन्छ ।

यो अल्फ्याक्टरी वाल्व १ वोटा लामो ब्रेन्सबुटेन्सको १ प्रसेस हो, येस्लाई अल्फ्याक्टरी ट्राक्ट भन्छन् ।

फाष्ट नाभको अरिजिन ३ रूट्सले अरिजिन हुन्छ । नाम—

१ येक्सटर्नल रूट ।

२ इन्टर्नल „ ।

३ मिडिल „ ।

यो २० वोटा अल्फ्याक्टरी नाभ ३ किसिमको भै लिडीरियाम मेम्ब्रेनलाई सफाई गर्छ ।

१. (पैहा किसिम) नाम, इन्टर सेठ । येस्ले सेप्टम आफ् दो नोचलाई सफाई गर्छ ।

२. (दोस्रो किसिम) नाम, मिडिल सेठ । येस्ले नोजको रूटलाई सफाई गर्छ ।

३. (तेस्रो किसिम) नाम, आउटर सेठ । येस्ले सुपीरियर र मिडिल टार्मिनेटेड बोनसलाई सफाई गर्छ ।

फाष्ट नाभको फाङ्साङ्—

स्मेल लीने काम दिन्छ ।

संकेन्द्रपियार आफ नाभको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, अष्टिक नाभ भन्छन् ।

येस्को अरिजिन—

यो अष्टिक टाक्टवाट अरिजिन हुन्छ । यो अष्टिक टाक्टको
२ रुट्स हुन्छ ।

१ आउटर रुट । यो येक्सटर्नल जेनिक्युलेट बाडी, अष्टिक्-
थ्यालामास र सुपीरियर कर्पोरा क्वाडरी जेमिनावाट उठछ ।

२ इन्नर रुट । यो इन्टर्नल जेनिक्युलेट बाडीबाड उठछ ।

येस्को कोर्स—

यो क्रास सेरिब्राईको इन्फीरियर सर्फेसबाट गै येस्को दो-
स्राको साथ मिलो अष्टिक कमिसर बन्छ । यो कमिसरको फोर-
पार्टमा गै २ नाभ्स फराक हुन्छ र अष्टिक फोरामेनबाट अर्बिटमा
जान्छ । आइबलको स्क्लेरोटिक कोट र कोरयेड कोटलाई पियार्स गर्छ ।

येस्को डिष्टीव्युशन—

यो येक्सप्यान्ड भै रेटिना बन्छ । आर्टिरीया सेन्ट्रलिस
रेटेनिले अष्टिकनाभलाई पार्नेरेट गर्छ ।

येस्को फाङ्साङ—

साईट माने, नजर देखने काम दिन्छ ।

थाई नाभको कुरा ।

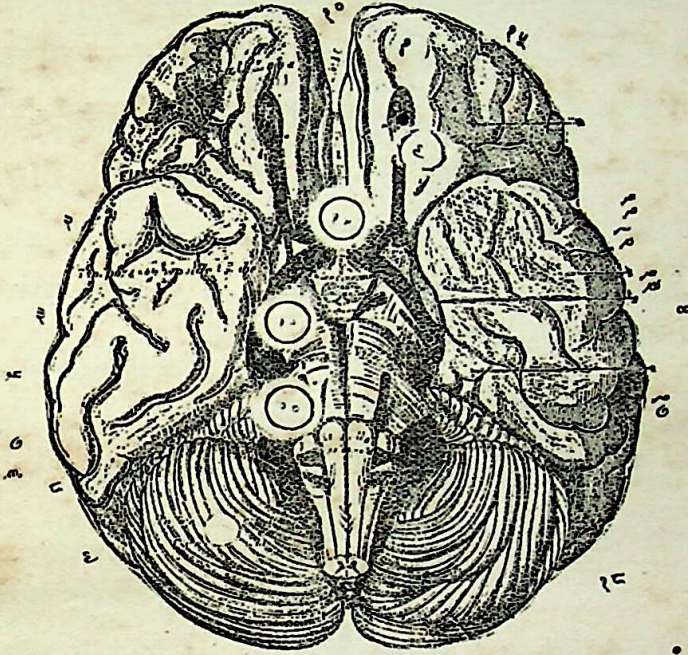
येस्को दोस्रो नाम, मोटारअकुलीनाभ भन्छन ।

येस्को अरिजिन २ हुन्छ—

१ सुपर फिसियाल अरिजिन ।

१ डीप अरिजिन ।

नं ८० ब्रेनको वेस ।

१, १, बालव र अलफेकटारि ठाकट । २ अपटिक नार्भ । ३ मोटर अकिडलि । ४ ट.कलियार । ५ द्राइफेसियाल । ६ एबडिउ सेण्ड । ७ फेसियाल । ८ अडिटारि । ९ ग्लसोफेरिजियाल । १० लंगिटुडिन्याल फिसार । ११ सिलभियानफिसर को पोष्टिरियार डिभिसन । १२ अपटिक टाकट । १३ सिलभियान फिसार को पोष्टिरियार डिभिसन । १४ पिटिउटारि वडि । १५ कर्पास केलोसाम । १६ क्रास खेरिब्राइ । १७ टेम्पोरोस्किनयडाल लोव । १८ अकसिपिटाल लोव । १९ पन्सभेरो लियाइ । २० खेरिवेलाम ।

(६७० क)

नं ८१ सेकेण्ड नाभं ।

१ आईको ग्लोव । २ अपटिक नाभं । ३ अपटिक ट्राकट । ४
अपटिक थेलामास । ५ क्रास सेरिनि ।

(६७० क)

नं ८२ थार्ड नाभं अर्बिटको नाभं हरु ।

१ नेसरियान नेग्लियन । २ ५ नाभं । ३ ३ नाभं । ४ ४ नाभं ।
५ अपटिकनाभं । ६ अपथेलमिक । ७ नेसाल । ८ फ्रण्टाल । ९
एकष्टार्नाल रेकटास । १० सुपिरियर वोवलिक ।

येस्को सुपरफिसियाल अरिजिन । फ्रास्सेरिब्राईको इन्टर साईडमा र पन्सभेरोलियाईको फ्रान्टमा ।

येस्को डीप अरिजिन । आकुईडाक्ट अक्सिलीभियासको फ्लोरमा ।

येस्को कोर्स—

पोष्टीरियर क्लीनयेड प्रसेसको नजीकमा र क्याभारनस साइ-नसको आउटर वालमा जो केनाल छ तेस्वाट जान्छ । यो फोर्थ नार्भको आवभवार इन्टर्नलमा रहन्छ । यो स्फीनायेडल फिस-रवाट फर्वार्डदिग्मा अर्बिटमा जान्छ । यो फिसरमा येस्को २ ब्रे-अस हुन्छ र येक्सटर्नल रेक्टस मासलको २ हेड्सको बीचबाट अर्बिटमा जान्छ ।

फोफथ नार्भको नेजल ब्रेअ, येही २ ब्रेअसको बीचमा रहन्छ । यो क्याभारनस साइनसबाट जाने बेलामा क्याभारनस प्लेक्ससको साथ मीलछ ।

येस्को डिष्टीन्युशन—

येस्को सुपीरियर ब्रेअसले, सुपीरियर रेक्टस र लीभेटर प्यालपिब्रो मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ ।

येस्को इन्फीरियर ब्रेअसले, इन्टर्नलरेक्टस, इन्फीरियर-रेक्टस र इन्फीरियर वोब्लिक मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ ।

येस्को फाङ्साङ्—

यो आईबलको मोटर नार्भ हो ।

फोर्थ नार्भको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, ट्रुक्लिआर नार्भ भन्छन् । येस्को तेस्रो नाम, प्याथेटिक ।

येस्को अरिजिन २ हुन्छ—

१ सुपरफिसियाल अरिजिन ।

२ डीप ।

सुपरफिसियाल अरिजिन । भात्व आफ भ्युसेन्सर कर्पोरा काडरी जेमिनाको बीहाईन्डमा ।

डीप अरिजिन । आकुईडाक्ट आफ सिलिभियासको फ्लोरमा ।

येस्को कोर्स—

यो कास सेरिब्राईको आउटरवर्डरदेखी जान्छ र टेन्टोरियामको फ्रीवर्डर्सलाई पियर्स गर्छ । फेरि यो फवार्डदिग्मा गै क्याभारनस साइनसको आउटरवाल र थार्ड नार्भको बीलोबाट गै स्फिनायेडल फिसरबाट अबिँटमा जान्छ र येक्सटर्नल रेक्टसको आवभवाट जान्छ ।

येस्को डिष्टीव्युशन—

यो सुपीरियेर वोब्लिक मासलको आर्विटल सर्फेसमा जान्छ ।

येस्को फाङ्गसाङ्—

यो सुपीरियेर वोब्लिक मासलको मोटर नार्भ हो ।

फिन्थ नार्भको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, ट्राईफेसियाल भन्छन् ।

येस्को अरिजिन २ हुन्छ ।

१ सुपरफिसियाल अरिजिन ।

२ डीप ।

सुपरफिसियाल अरिजिन । येस्को २ रुट्स हुन्छ ।

१ आन्टीरियेर रुट, दोस्रो नाम, मोटार रुट ।

१ पोष्टोरियेर रुट । दोस्रो नाम, सेन्सरी रुट ।

यो रुट्स, पोन्सभेरोलियाईको साईडबाट उठछ ।

येस्को डोप अरिजिन २ भाग हुन्छ ।

१ सेन्सरी ।

१ मोटर ।

सेन्सरी अरिजिन, फोर्थ भेन्ट्रीकलको फ्लोर र स्पाईकर्डको अपरपार्टबाट र मेडालाबाट उठछ ।

येस्को मोटर अरिजिन, फोर्थ भेन्ट्रीकलको फ्लोर र आकुई-डाक्ट आफ सिलिभियासको साईडबाट उठछ ।

येस्को कोर्स—

यो २ रुट्स, फर्वाडिङ्मा टेन्टोरियाम सेरिवेलीको बोमि-डबाट जान्छ ।

पोष्टोरियेर रुट, टेम्पोरल बोनको पेट्रसपोर्सनमा रहने ग्यासिरियान ग्याङ्ग्लियानमा जान्छ ।

येस्को आन्टोरियेर रुट, यो ग्यासिरियान ग्याङ्ग्लियानको मुनिबाट गै, फोरामेन बोभेलीबाट गै, इन्टर्नल म्याक्सिलरी नाभ दीयेर यो ग्याङ्ग्लियानको साथ मिल्छ ।

फिफथ नाभको

ब्रेञ्जेसको नाम ।

I. अप्थ्याल्मिक ।

१ रेकारेन्ट—

२ ल्याक्रिमेल—

(क) ल्याक्रिमेल ।

(ख) प्याल्पिब्रेल ।

३ फ्रान्टल—

(क) सुप्रा अर्बिटल ।

(ख) सुप्रा ट्रक्लिआर । { १ पेरीकेनियाल ब्रेञ्जेस ।
२ क्युटेनियास ब्रेञ्जेस ।

४ नेजल—

(क) ग्याङ्ग्लियानिस ।

(ख) लङ्ग सिलिआरी ।

(ग) इन्फ्रा ट्रक्लिआर ।

(घ) इन्टर्नल नेजल ब्रेञ्च ।

(ङ) येक्सटर्नल नेजल ब्रेञ्च ।

II. सुपीरियेर म्याक्सिलरी ।

१ केनियाममा—

(क) मेनीज्जिथाल ।

२ स्फीनो म्याक्सिलरीफसामा—

(क) अर्बिटल । दोस्तो नाम, टेम्पोरो मेलार ।

(ख) स्फीनो प्यालेटाईन ।

(ग) पोष्टीरियेर सुपीरियेर डेन्टल ।

३ इन्फ्रा अर्बिटल केनालमा—

(क) मिडिल सुपीरियेर डेन्टल ।

(ख) आन्टीरियेर सुपीरियेर डेन्टल [१ नेजल ब्रेञ्च ।

४ फेसमा—

(क) प्याल्पिब्रल ।

(ख) नेजल ।

(ग) लेबियाल ।

III. इन्फीरियेर म्याक्सिलरी ।

१ रेकारेन्ट—

२ मोन्टरपार्टबाट अथवा आन्टीरियेर डिभीजनबाट—

(क) डीप टेम्पोरल ।

(ख) म्यासिटेरिक ।

(ग) वाकेल ।

(घ) टेरिगयेड ।

३ सेन्सरीपार्टबाट—

(क) अरिक्युलो टेम्पोरल ।

- १ आन्टीरियेर अरिक्युलर ।
- २ मियेटस अडिटोरिअसमा जाने ब्रेञ्जेस
- ३ आर्टिक्युलर ।
- ४ पेरोटिड ।
- ५ सुपरफिसियाल टेम्पोरल ।

(ख) इन्फीरियेर डेन्टल ।

- १ माईलोहायेड ।
- २ डेन्टल ब्रेञ्जेस ।
- ३ इन्साइसिभ ब्रेञ्ज ।
- ४ मेन्टल ब्रेञ्ज ।

(ग) लिङ्गुयाल दोस्रो नाम
गाष्टेरी नार्भ ।

- १ ब्रेञ्जेस आफ कम्युनिकेशन(को)
- १ कर्डीटिम्पानिक ।
- २ इन्फीरियेर डेन्टल ।
- ३ हाइयोग्लोसल ।
- ४ साबूम्याक्सिलरी ग्याङ्ग्लियान
- २ ब्रेञ्जेस आफ डिस्टिन्क्शन ।

४ इन्टर्नल टेरिगयेड नार्भ—

फीफथ नार्भको साथ मिलने ग्याङ्ग्लियानको नाम—

१ अस्थ्यात्मिक ग्याङ्ग्लियान ।

२ मिक्सेलस " ।

३ साबूम्याक्सिलरी " ।

४ वोटिक " ।

अस्थ्याल्मिक नार्भको कुरा ।

यो फिफ्थ नार्भको फाष्ट डिभोजन हो । यो सेन्सरी नार्भ हो । येस्ले—

- १ आईबल ।
- २ ल्याक्रिमेल ग्ल्यान्ड ।
- ३ आईको प्युकस मेम्ब्रेन । र
- ४ नेजलफसिको प्युकस मेम्ब्रेन ।
- ५ आईब्राउको इन्टेगुमेन्ट ।
- ६ फोर हेड । र
- ७ नोजलाई सफ्लाई गर्छ ।

यो ग्यासिरिघान ग्याङ्ग्लीयानको अपरपार्टबाट उठ्छ । यो क्याभारनस साइनसको आउटर वालबाट फर्वार्डदिग्मा जान्छ । थार्ड र फोर्थ नार्भको मुनिबाट गै स्कीनायेडल फिसरबाट अर्बिटमा जान्छ र ४ ब्रेञ्चेस हुन्छन । नाम—

- १ रेकोरेन्ट ब्रेञ्च ।
- २ ल्याक्रिमेल „ ।
- ३ फ्रान्टल „ ।
- ४ नेजल „ ।

यो अस्थ्याल्मिक नार्भ, सिम्प्याथाटिकको क्याभारनस ग्लेक्सको फाइलामेन्टको साथ र थार्ड, फोर्थ र सिक्स्थ नार्भको साथ कम्युनिकेट गर्छ ।

अस्थ्याल्मिकको रेकारेन्ट ब्रेञ्च, टेन्टोरियामको २ लेयार्स बाट र फोर्थ नार्भको १ ब्रेञ्चको साथ जान्छ ।

अध्यात्मिकको ल्याक्रिमेल ब्रेञ्च, अर्बिटको आउटर वाल-
बाट गै ल्याक्रिमेल ग्ल्यान्डको आन्डर सर्फेसमा जान्छ । ल्याक्रि-
मेल ग्ल्यान्ड र कन्जाङ्गटाइभलाई सफाई गर्छ । यो सुपीरियर
म्याक्सिलरी नाभको अर्बिटल ब्रेञ्चको साथ र फेसियाल नाभको
फाइलामेन्टको साथ मिल्छ ।

फ्रान्टल नाभको कुरा ।

यो अध्यात्मिकको लार्ज ब्रेञ्च हो । यो स्फीनायडल फ-
सरबाट अर्बिटको मासलसको आवभबाट लीभेटर प्याल्पिब्री र
पेरिअष्ट्रियामको बीचसम्म जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

सुप्रा टूक्लिआर ब्रेञ्च ।

सुप्रा अर्बिटल „ ।

सुप्रा टूक्लिआर ब्रेञ्च, सुपीरियर वोल्बिक मासलको पुली र
सुप्रा अर्बिटल नचको बीचबाट आउटवार्डदिग्मा जान्छ । येस्ले
फोर हेडको लोवरपार्टको इन्टेगुमेन्टलाई सफाई गर्छ ।

सुप्रा अर्बिटल ब्रेञ्च, सुप्रा अर्बिटल फोरामेनबाट फवार्डदि-
ग्मा जान्छ र फोर हेडमा गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ क्युटेनियास ब्रेञ्चेस ।

२ पेरिक्रेनियाल „ ।

नेजल नाभको कुरा ।

यो येक्सटर्नल रेक्टसको २ हेड्स बीचबाट अर्बिटमा जान्छ,
फेरि यो आन्टीरियर येथमयेडल फोरामेनबाट क्रेनियासको क्या-

भिटी भीत्र गै क्रीष्टागेलाईको साईडको ? श्लोटबाट नोजमा आउछ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम —

१ येक्सटर्नल ब्रेञ्च ।

२ इन्टर्नल „ ।

ई २ ब्रेञ्चेसले नोजलाई सप्लाई गर्छ ।

नेजल नाभको अरु ३ ब्रेञ्चेस हुन्छ —

१ ग्याङ्गुलिअनिक ब्रेञ्च ।

२ लड् सिलिअरी „ ।

३ इन्फ्रा ट्रक्लिआर „ ।

ग्याङ्गुलिअनिक ब्रेञ्च, अप्टिक नाभको आउटर साईडबाट गै लेन्टीभ्युलार ग्याङ्गुलीयानको साथ मील्छ ।

लड् सिलिअरि नाभ्स २।३ वोटा हुन्छ । अप्टिक नाभको इन्टर साईडबाट गै सिलिअरि ग्याङ्गुलीयानको साथ मील्छ र सिलिअरि मासल्स, आइरिस र कर्निअलाई सप्लाई गर्छ ।

इन्फ्रा ट्रक्लिआर ब्रेञ्च, आन्टीरियेर येश्मथेडल फोरामेनबाट गै सुप्रा ट्रक्लिआर नाभको साथ मील्छ, येस्ले आइलिटको स्कीन र नोजको साईड र ल्याक्रिमेलस्पाकलाई सप्लाई गर्छ ।

सुपीरियेर म्याक्सिलरी नाभको कुरा ।

यो फीफथ नाभको सेकेन्ड डिभोजन र सेन्सरी नाभ हो । यो ग्यासीरियान ग्याङ्गुलियानको मिडिलबाट शुरू भै फर्वार्डदिग्मा गै फोरामेन रोटान्डामबाट स्कालको बाहरमा आउछ । फेरी यो स्फीनो म्याक्सिलरी फसाबाट गै स्फीनो म्याक्सिलरी फीसरबाट

अर्बिट भीत्र जान्छ र इन्फ्राअर्बिटल केनालबाट गै इन्फ्राअर्बिटल फोरामेनबाट फेसमा आउछ र लिभेटर लेबियाई सुपीरियेरिस मासलको विनीथमा रहन्छ र धेरै ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ केनियाममा—

(क) मीनिजियाल ।

२ स्फीनो म्याक्सिलरी फसामा—

(क) अर्बिटल । दोस्रो नाम, टेम्पोरो मेलार ।

(ख) स्फीनो प्यालेटाईन ।

(ग) पोष्टीरियेर सुपीरियेर डेन्टल ।

३ इन्फ्रा अर्बिटल केनालमा—

(क) मिडिल सुपीरियेर डेन्टल ।

(ख) आन्टीरियेर सुपीरियेर डेन्टल ।

४ फेसमा—

(क) प्यालिपब्रेल ।

(ख) नेजल ।

(ग) लेबियाल ।

मीनिजियाल ब्रेञ्चले, ड्युरामेटरलाई सफ्लाई गर्छ ।

अर्बिटल ब्रेञ्च, स्फीनोम्याक्सिलरी फोसरबाट अर्बिटमा जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ टेम्पोरल ब्रेञ्च ।

१ मेलार „ ।

टेम्पोरल ब्रेञ्च, मेलार बोनको फोरामेनबाट गै टेम्पोरल फसामा जान्छ र टेम्पोलको इन्टेगुमेन्ट र फोर हेडको साईडलाई सफ्लाई गर्छ ।

मेलार ब्रेञ्च, मेलार फोरामेनबाट गै अर्विक्युलेरिस प्याल्पिब्रेरम मासललाई पाफोरिट गर्छ र चीकको स्कोनलाई सप्लाई गर्छ स्फीनो प्यालेटाइन ब्रेञ्चेस, २ हुन्छ र स्फीनो प्यालेटाइन ग्याङ्ग्लियानको साथ मील्छ ।

पोष्टीरियर सुपीरियर डेन्टल ब्रेञ्चेस, सुपीरियर म्याक्सिलरी बोनको व्युवेरोसिटीसम्म गै गाम्स र चीकको म्युकस मेम्ब्रेनलाई सप्लाई गरी, फेरी पोष्टीरियर डेन्टल केनाल्सबाट गै मिडिल डेन्टल नाभर्सको साथ कम्पुनिकेट गर्छ र आन्ट्रामको मेम्ब्रेनमा र ३ मोलार टीथमा १।१ ब्रेञ्च जान्छ । यो टीथमा जाने ब्रेञ्चेसले पाल्पलाई सप्लाई गर्छ ।

मिडिल सुपीरियर डेन्टल ब्रेञ्च, आन्ट्रामको आउटर वालको केनालबाट गै २ बाइकसपिड टीथलाई सप्लाई गर्छ । यो पोष्टीरियर र आन्टीरियर डेन्टल ब्रेञ्चेसको साथ मील्छ ।

आन्टीरियर सुपीरियर डेन्टल ब्रेञ्च, आन्ट्रामको आन्टीरियर वालको केनालबाट गै इन्साइसर र केनाइन टीथलाई सप्लाई गर्छ । यसको १ नेजज् ब्रेञ्च, नेजल फसामा गै मिकेल्स ग्याङ्ग्लियानबाट आयाको नेजोप्यालेटाइन नाभर्सको साथ मील्छ ।

प्याल्पिब्रेल ब्रेञ्चेस, आर्विक्युलेरिस प्याल्पिब्रेरमको तल रहन्छ र लोवार आइलिटलाई सप्लाई गर्छ र सेन्सेसन दीन्छ । माने, छुदा थाहा हुने ।

नेजल ब्रेञ्चेस, इन्वार्डेडिग्मा जान्छ र नोजको साईडलाई सप्लाई गर्छ ।

लेबियाल ब्रेञ्चेस, लिभेटर लेबियाई सुपीरियेरिसको मुनि-
बाट गै अषर लोपको इन्टेगुमेन्ट र माउथको म्युकस मेम्ब्रेनलाई
सम्राई गर्छ ।

सुपीरियेर म्याक्सिलरी नाभको ब्रेञ्चेस, फेसियाल नाभको
ब्रेञ्चेसको साथ मीलछ ।

इन्फीरियेर म्याक्सिलरी नाभको कुरा ।

फिफ्थ नाभको ३ डिभिजनस मध्ये यो लार्ज हुन्छ । येस्को
सेन्सरी रूट लार्ज हुन्छ र ग्यासीरियान ग्याङ्ग्लियानको मुनिबाट
निस्कन्छ । येस्को मोटर रूट, स्माल हुन्छ र फोरामेन वोभेलीबाट
निस्कदा सेन्सरी रूटको साथ मीलछ । स्कालको बेसको विनीथ-
मा पुगो । येस्को २ ट्राङ्क हुन्छ ।

१ आन्टीरियेर ट्राङ्क ।

२ पोष्टीरियेर " ।

आन्टीरियेर ट्राङ्कबाट—

१ म्यासीटेरिक ।

२ डीप टेम्पोरल ।

३ बाकेल ।

४ येक्सटर्नल टेरिगयेड ।

पोष्टीरियेर ट्राङ्कबाट—

१ अरिक्युलो टेम्पोरल ।

२ लिङ्गुयाल ।

३ इन्फीरियेर डेन्डल ।

येस्ले—

१ लोवारजको टीथ ।

२ गाम्स ।

३ टेम्पल ।

४ येक्सटर्नल इयारको इन्टेगुमेन्ट ।

५ फेस ।

६ लोवर लीपको लोवरपार्ट । र

७ चपाउने कामगराउने मासल्सहरूलाई सफ्लाई गर्छ ।

येस्को ट्राङ्गलाई सफ्लाई गर्ने ? ठुलो ब्रेञ्च छ ।

रेकारेन्ट ब्रेञ्चको कुरा ।

यो मिडिल मीनिजियाल आर्टरीको साथ फोरामेन स्फीनो-जमबाट स्कालमा जान्छ । येस्ले ड्युरामेटर र म्याष्टयेड सेल्सलाई सफ्लाई गर्छ ।

इन्टर्नल टेरिगयेड नाभ, इन्टर्नल टेरिगयेड मासल भीत्र जान्छ ।
म्यासिटेरिक ब्रेञ्च, म्यासिटेरिक मासलमा जान्छ ।

डीप टेम्पोरल ब्रेञ्चस २ हुन्छ—

१ आन्टोरियेर ब्रेञ्च ।

२ पोष्टेरियर „ ।

येस्ले टेम्पोरल मासल्सलाई सफ्लाई गर्छ ।

वाक्याल ब्रेञ्च, वाक्सनेटर मासललाई सफ्लाई गर्छ ।

येक्सटर्नल टेरिगयेड नाभ, येक्सटर्नल टेरिगयेड मासल भीत्र जान्छ ।

अरिक्कुलो टेम्पोरल नार्भको कुरा ।

यो येक्सटर्नल टेरिगयेड मासलको मुनिवाट व्याकवार्ड-दिग्मा जान्छ र लोवारजको नेकको इन्नर साईडबाट जान्छ र फेरी यो टेम्पोरल आर्टोको साथ अपवार्डदिग्मा येक्सटर्नल ईयार र कन्डाईल आफ दि जको बीचबाट र पेरोटिड ग्ल्यान्डको मुनिवाट जाइगोमामा गै २ टेम्पोरल ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियर अरिक्कुलार ।

२ मियेटस अडिटोरियेसमा जाने ब्रेञ्चेस ।

३ आर्टिक्कुलार ।

४ पेरोटिड ।

५ सुपरफिसियाल टेम्पोरल ।

३ आर्टिक्कुलार ब्रेञ्च, टेम्पोरो म्याक्सिलरी आर्टि-क्यु ग्लेशनमा जान्छ ।

लिङ्गुयाल नार्भको कुरा ।

येस्को दोस्त्रो नाम, गाष्टेटरी नार्भ भन्छन् । येस्ले टाङलाई सल्लाई गर्छ । यो येक्सटर्नल टेरिगयेड मासलको मुनिवाट र इन्फीरियर डेन्टल नार्भको साथ जान्छ । कर्दा टिम्यानिक नार्भको साथ मिल्छ, फेरी यो इन्टर्नल टेरिगयेड मासल र जको रेमासको इन्नर मार्जीनको बीचबाट टाङको साईडमा जान्छ ।

यो नार्भ—

१ फंसियाल नार्भ ।

२ इन्फीरियर डेन्टल नार्भ ।

३ हाईयोगोसस नार्भ । र

४ साबूम्याक्सिलरी ग्ल्यान्डको साथ मील्छ ।

वेस्ले—

१ माउथ ।

२ गाम्स ।

३ टाङ्क । र

४ साब्लोङ्ग्याल ग्ल्यान्डलाई सप्लाई गर्छ ।

इन्फीरियर डेन्टल नार्भको कुरा ।

यो इन्फीरियर म्याक्सिलरी नार्भको १ लार्ज ब्रेञ्च हो । यो इन्फीरियर डेन्टल आर्टरीको साथ डाउनवार्डदिग्मा गै येक्सटर्नल टेरिगयेड मासलको वीलोमा रहन्छ, फेरी यो इन्टर्नल ल्याटा-स्पाल लीगामेन्ट र जको रेमासको बीचबाट गै डेन्टल फोरामेन-सम्म जान्छ, फेरी यो इन्फीरियर म्याक्सिलरी बोनको डेन्टल फोरामेनबाट फर्वाडदिग्मा गै मेन्टल फोरामेनसम्म पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ इन्साइसर ब्रेञ्च ।

२ मेन्टल „ ।

येस बाहेक अरु २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ माइलोहायेड ब्रेञ्च ।

२ डेन्टल „ ।

माइलोहायेड ब्रेञ्च, माइलोहायेड मासलको आन्डर सर्फे-ससम्म जान्छ र डाइगष्टिक्को आन्टोरियर बेलोलाई सप्लाई गर्छ ।

डेन्टल ब्रेञ्चेसले मोलार र वाइकस्पिड टिथलाई सप्लाई गर्छ ।
इन्साइसिभ ब्रेञ्चले केनाइन र इन्साइसर टिथलाई सप्लाई गर्छ ।
मेन्टल ब्रेञ्च, मेन्टल फोरामेनबाट बाहिर गै चिक र लोवर
लीपलाई सप्लाई गर्छ ।

फीफथ नार्भको साथ

५ बोटा ग्याङ्ग्लियान मिलेको छ ।

१. (नं.) ग्यासिरियान ग्याङ्ग्लियान । दोस्रो नाम, सेमीलुनर ग्याङ्ग्लियान । यो टेम्पोरल बोनको पेटरसपोर्सनको येपेक्समा जो डीप्रेसन छ तसैमा रहन्छ । यो ग्याङ्ग्लियान, सिम्प्याथाटिकको केरोटिड प्लेक्ससको फाइलामेन्सको साथ मिल्छ । येस्वाट टेन्टोरियाम सेरिबेली र ड्युरामेटरमा जाने ब्रेञ्चेस निकुन्छ । यो ग्याङ्ग्लियानको आन्टीरियेरवर्डरबाट अप्यालिमक, सुपीरियेर म्याक्सिलरी र इन्फीरियेरम्याक्सिलरी नार्भ्स निकुन्छ ।
२. (नं.) अप्यालिमक ग्याङ्ग्लियान । दोस्रो नाम, लैन्टीक्युलार ग्याङ्ग्लियान । तेस्रो नाम, सिलिअरी ग्याङ्ग्लियान भन्छन् । स्येको आकार पिनको ठाउँको आकार जस्तो हुन्छ । यो अर्बिटको व्याकपार्टमा रहन्छ र अप्टिक नार्भ र येक्सटर्नल रेक्टस मासलको बीचमा रहन्छ र अप्यालिमक आर्टरीको आउटर साईडमा रहन्छ । यो ग्याङ्ग्लियान फीफथ नार्भको फाष्ट डिभिजनको साथ मिलेको छ । येस्को ३ रूट्स हुन्छ । नाम—

१ सेन्सरि रूट ।

२ मोटर रूट ।

३ सिम्प्याथाटिक रूट ।

यो ३ रूट्सबाट, सर्टसिलिअरी नाभर्स निक्कन्छ ।

३. (नं.) स्फीनोप्यालेटाइन ग्याङ्गलीयान । दोस्रो नाम, मिकेल्स ग्याङ्गलीयान भन्छन । यो लार्ज हुन्छ र स्फीनोम्याक्सिलरी फसामा रहन्छ । येस्को ३ रूट्स हुन्छ । नाम—

१ सेन्सरि रूट ।

२ मोटर रूट ।

३ सिम्प्याथाटिक रूट ।

यो ग्याङ्गलीयानको ४ किसिमको ब्रेञ्जेस हुन्छन् । नाम—

१ आसीन्डिड ब्रेञ्जेस । अर्बिटमा जान्छ ।

२ डिसोन्डिड „ । प्यालेटमा जान्छ ।

३ इन्टर्नल „ । नोजमा जान्छ ।

४ पोष्टीरियर „ । फेरिङ्सनेजल फसिमा जान्छ ।

४. (नं.) वोटिकग्याङ्गलीयान । दोस्रो नाम, आर्नल्सग्याङ्गलीयान । यो फोरामेन वोभेलीको वीलोमा रहन्छ । यो ग्याङ्गलीयान इन्फीरियर म्याक्सिलरी नाभर्को इन्टर्नल टेरिगयेड ब्रेञ्जको साथ र अरिक्युलोटेम्पोरल नाभर्को साथ, स्माल सुपरफिसियाल पेट्रोजल नाभर् दीयेर, ग्लोसोफेरिजियाल र फेसियाल नाभर्को साथ मील्छ ।

५. (नं.) साबुम्याक्सिलरी ग्याङ्गलीयान । यो साबुम्याक्सिलरी

ग्ल्यान्डको डीप पोर्सनको आवभमा रहन्छ र माईलो-
हायेड मासलको पोष्टोरियर वर्डरको नजीकमा रहन्छ ।
यो ग्याङ्ग्लियान, लिङ्गुयाल नार्भ र कर्डाटिम्पेनी नार्भको
१ ब्रेञ्चको साथ मिल्छ । येस्को ५।६ वोटा ब्रेञ्चेस
हुन्छन्, माउथको म्युकस मेम्ब्रेन र साबम्याक्सिलरी
ग्ल्यान्डलाई सप्लाई गर्छ ।

सिक्स्थ नार्भको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, अब्दुसेन्ट नार्भ भन्छन् । येस्को अरि-
जिन २ हुन्छ । नाम—

१ सुपरफिसियाल अरिजिन ।

१ डीप ” ।

सुपरफिसियाल अरिजिन, पोन्सको लोवरवर्डरबाट उठछ ।

डीप अरिजिन, फोर्थ भेन्ट्रीकलको फ्लोरबाट उठछ ।

येस्को कोर्स—

यो ड्युरामेटरलाई पियार्स गरी, क्याभारनस साइनसमा
जान्छ र इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको आउटर साईडमा रहन्छ ।
यो स्फीनायेडल फोसरबाट अर्बिटमा गै येक्सटर्नल रेक्टस मास-
लको २ हेड्सको बीचमा रहन्छ ।

येस्को डिष्टीव्युशन—

येक्सटर्नल रेक्टसमा—

यो नार्भले येक्सटर्नल रेक्टस मासललाई सप्लाई गर्छ ।

अर्बिटमा जाने नाभ्संहरूको पोजिशन ।

स्फीनायेडल फिसरमा—

१ फोर्थ नाभ ।

२ फ्रान्टल नाभ । र

३ ल्याक्रिमेल नाभ, अर्बिटको मासलसको आवभवाट जान्छ ।

१. ३ थार्ड नाभको सुपोरियेर डिभिजन ।

२. ५ फोफ्थ नाभको नेजल ब्रेञ्च ।

३. ३ थार्ड नाभको इन्फीरियेर डिभिजन । र

४. ६ सिक्सथ नाभ, रोलैसित येक्सटर्नल रेक्टसको

२ हेड्सको बीचबाट जान्छ ।

अर्बिटमा नाभ्संहरू रहने पोजिशन ।

पेरीअष्ट्रियामको मुनि—

१ फोर्थ नाभ ।

२ फ्रान्टल नाभ । र

३ ल्याक्रिमेल नाभ रहन्छ ।

थार्ड नाभको सुपोरियेर डिभिजन, सुपोरियेर रेक्टसको वीलोमा रहन्छ ।

अप्ट्यालिमक नाभको नेजल ब्रेञ्चले, अप्टिक नाभलाई फ्रस गरी अर्बिटको आउटर साईडबाट इन्नर साईडमा जान्छ ।

येसैको मुनि अप्टिक नाभ रहन्छ ।

अप्टिक नाभको फ्रान्टमा सिलिअरी नाभ । र

अप्टिक नाभको आउटसाईडमा लेन्टीक्युलार ग्याङ्ग्लियान रहन्छ ।

अष्टिक नार्भको मुनि, थार्ड नार्भको इन्फीरियर डिभोजन रहन्छ ।

अर्बिटको आउटर साइडमा सिक्स्थ नार्भ रहन्छ ।

सेमेन्थ नार्भको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, फेसियाल नार्भ । तेस्रो नाम, पोसी-योड्युरा भन्छन । यो फेसको मासल्सको मोटर नार्भ हो । प्ल्याटिसमा, वाक्सिनेटर, येक्सटर्नल इयारको मासल्स, डाईगष्टि-कको पोष्टीरियर वेलो र एडाइलोहायेड मासल्सको मोटर नार्भ हो । येस्को अरिजिन २ हुन्छ । नाम—

१ सुपरफिसियाल अरिजिनि ।

२ डीप अरिजिन ।

सुपरफिसियाल अरिजिन, मेडालाको अलिभरी र रेष्टिफारम बडिजको ग्रुभको बीचबाट उठछ ।

डीप अरिजिन, फोर्थ भेन्ट्रीकलको फ्लोरबाट अरिजिनहुन्छ ।

येस्को कोर्स—

यो फर्वार्ड र आउटवार्डदिग्मा गै, इन्टर्नल अडिटरि मीयेटसमा जान्छ र येही मीयेटसको तलसम्म गै, आकुइडाक्टस फ्यालोपीयाईमा जान्छ, फेरी यो आउटवार्डदिग्मा कक्लियार भेष्टी-व्युलको बीचबाट गै, हायेटस फ्यालोपीयाईसम्म पुग्छ, फेरी यो व्याकवार्डदिग्मा टिम्पेनामकी इन्टर्नल वालसम्म पुग्छ र डाउनवार्डदिग्मा गै, एडाइलोम्याष्टयेड फोरामेनबाट निक्कन्छ, फेरी यो फर्वार्डदिग्मा पेरोटिड ग्ल्यान्ड भीत्र जान्छ । येक्सटर्नल केरोटिड

आर्टरीलाई क्रस गर्छ र लोवारजको रेमासको बीहाईन्डमा पुगी
२ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ टेम्पोरो फेसियाल ब्रेञ्च ।

२ सर्भाईको फेसियाल „ ।

येस्को ब्रेञ्चेसको नाम—

१. (नं.) आकुईडाक्टसफ्यालोपियाई भीत्रमा—

(क) टिम्प्यानिक ।

(ख) कर्डाटिम्प्यानिक ।

२. (नं.) ट्राईलोम्याष्टयेड फोरामेनवाट निक्कने वेलामा—

(क) पोष्टीरियर अरिक्कुलार ब्रेञ्च ।

(ख) डाइगष्टिक् ।

(ग) ट्राइलोहायेड ब्रेञ्च ।

३. (नं.) फेसमा—

(क) टेम्पोरो फेसियाल ।

{ १ टेम्पोरज ।
२ मेलार ।
४ इन्फ्राअर्बिटल ।

(ख) सर्भाईको फेसियाल ।

{ १ चाक्याल ।
२ सुप्रा म्याक्सिलरी ।
३ इन्फ्रा म्याक्सिलरी ।

येस्को टिम्प्यानिक ब्रेञ्चले टेपिडियास मासललाई सप्लाइ गर्छ ।

येस्को कर्डाटिम्प्यानिक ब्रेञ्चले, टिम्पेनामको क्याभिटी भीत्र
गै ग्लासिरियान फिसरको इन्टरएन्डमा १ फोरामेन छ तेस्वाट
निक्कन्छ, फेरी यो २ टेरिगयेड मासलसको बीचवाट तलदिग्मा गै
लीङ्गुयाल नार्भको साथ मिली साबूम्याक्सिलरी ग्ल्यान्डमा जान्छ ।

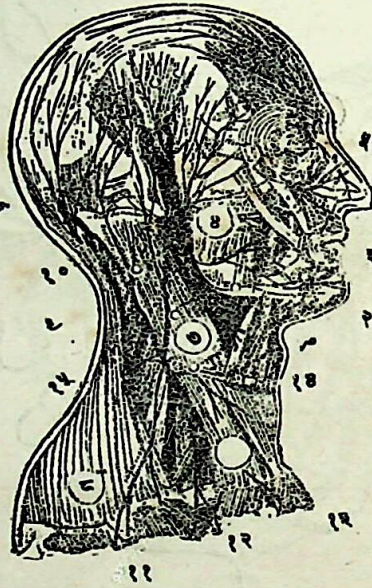
नं ८३ फिफथ नाभं को सेकेण्डर थाड' डिभिसन को डिष्टिविउ

सान र सावमाकसिलारि गे ग्लियन ।

१ अपथेलमिक । २ सुपिरियर मेकसिलारि । ३ इनफिरियर मेकसिलारि । ४ सेनसारि रुट । ५ मोटार रुट । ६ वाकाल । ७ लिंगुयाल । ८ इनफिरियर डेण्डाल । ९ पालपेब्राल । १० नेसाल । ११ लेवियाल । १२ नेसाल को टार्मिनेसान । १३ सावमाक सिलारि ग्ल्याण्ड । १४ फेसियाल । १५ गामिरियान गे ग्लियन ।

नं ८४ स्तराल्प, फेसर नेक को साइड को नाम हर ।

१ इनफ्रामाक्सिलारि । २ सुप्रामाक्सिलारि । ३ वाकाल । ४
इनफ्रा अर्बिटालर मेलार । ५ टेम्पोराल । ६ पोष्टेरियर अरिक्विडलर
७ एनोमाइड । ८ ट्रापिजियास । ९ अरिक्विडलर मागनास । १०
ग्रेट अक्सिपिटाल । ११ एक्रोसियाल । १२ क्लाभिकुलर । १३
एनार्कल । १४ सुप्राफिसियाल सार्भाइकाल । १५ साइनाल एकसिसारि

पोष्टोरियेर अरिक्कुलर नार्भ, छाइलोम्याष्टयेड फोरामेनको नजीकवाट उठछ । येस्को १ अरिक्कुलर ब्रेञ्चले, कानलाई सप्लाई गर्छ । अक्सिपिटल ब्रेञ्चले, अक्सिपिटो फ्रान्टेलिसको अक्सिपिटल पोर्सनलाई सप्लाई गर्छ ।

डाइगष्ट्रिक ब्रेञ्चले, डाइगष्ट्रिक मासलको पोष्टोरियेर वेली-लाई सप्लाई गर्छ ।

छाइलोहायेड ब्रेञ्चले, छाइलोहायेड मासल भीत्र जान्छ ।

टेम्पोरो फेसियाल नार्भको

३ किसिमको ब्रेञ्चस हुन्छ ।

१. टेम्पोरल ब्रेञ्चसले, आन्ट्राहेन्स अरेम, आटोलेन्स अरेम, अक्सिपिटो फ्रान्टेलिसको फ्रान्टल पोर्सन, अर्बिक्कुलेरिस प्याल्-पिब्रेरम र करुगेटर सुपरसिली मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

२. मेलार ब्रेञ्चले, अर्बिक्कुलेरिस प्याल्पिब्रेरमलाई सप्लाई गर्छ ।

३. इन्फ्राअर्बिटल ब्रेञ्चसले, पिरामिडालिस नेजाई, जाइगो-मेटिसाई अर्थात् मेजर र माइनर । लिभेटरलेबियाई सुपीरियेरिस, लिभेटरआङ्गुलोवोरिस र लिभेटरलेबियाई सुपीरियेरिस आलि-कुइनेजाई मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

सर्भाईको फेसियाल नार्भको

३ किसिमको ब्रेञ्चस हुन्छ ।

१. वाक्स्याल ब्रेञ्चसले, वाक्सिनेटर र अर्बिक्कुलेरिसवोरिस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

२ सुप्राभ्याक्सिलरी ब्रेञ्चेसले, लोवर लीप र चिनको मास-
हसलाई सप्लाई गर्छ ।

२ इन्फ्राम्याक्सिलरी ब्रेञ्चेसले, प्ल्याटिसमालाई सप्लाई गर्छ ।

फेसियाल नाभको

कम्युनिकेसनको बयान ।

१. (नं.) इन्टर्नल अडिटरी मोयेटसमा अडिटरी नाभको साथ मील्छ ।
२. (नं.) आकुइडाक्टस फ्यालोपीयाईमा लार्ज पेद्रोजल नाभ दी-
येर, मिकेल्स ग्याङ्ग्लोयानको साथ मील्छ । स्माल पेद्-
रोजल नाभ दीयेर, वोटिक ग्याङ्ग्लोयानको साथ मील्छ ।
येक्सटर्नल पेद्रोजल नाभ दीयेर, सिम्प्याथाटिकको
साथ मील्छ ।
३. (नं.) टाइलोम्याष्टेड फोरामेनबाट निस्कदा ग्लोसोफेरिञ्जि-
याल, न्युमोग्याष्ट्रिक, केरोटिड प्लेक्सस, अरिक्युलेरिस
म्याग्नस र अरिक्युलो टेम्पोरलको साथ मील्छ ।
४. (नं.) फेसमा फीफथ नाभको ३ डिभीजन्सको साथ मील्छ ।

षट्थ नाभको बयान ।

येस्को दोस्तो नाम, अडिटरी नाभ । तेत्तो नाम, पोर्सीयो-
मलिस भन्छन ।

येस्को अरिजिन २ हुन्छ—

१ सुपरफिसियाल अरिजिन ।

२ डीप ' ' ' ' ' ' ' ' ' ।

सुपरफिसियाल अरिजिन, रेष्टिफारम बाडीमा र फोर्थ भेन्ट्रीकलको फ्लोरमा ।

डीप अरिजिन, फोर्थ भेन्ट्रीकलको ल्याटास्याल आङ्गलमा ।

येस्को कोर्स—

यो फेसियाल नार्भको साथ, इन्टर्नल अडिटरी मियेटस भीत्र जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ कक्लिआर ब्रेञ्च ।

२ भेष्टीव्युलार „ ।

कक्लिआर ब्रेञ्चले, कक्लिआर, पोष्टीरियेर सेमोसार्कुलार केनाललाई सप्लाई गर्छ ।

भेष्टीव्युलार ब्रेञ्चले, भेष्टीव्युलार, सुपीरियेर र येक्सटर्नल सेमिसार्कुलार केनालसलाई सप्लाई गर्छ ।

यो अडिटरी नार्भले, इन्टर्नल इयारलाई मात्र सप्लाई गर्छ । येस्ले हिआरिड माने, सुन्नेकामको काम गर्छ ।

नैन्थ नार्भको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम, गुोसोफेरिस्त्रियाल नार्भ भन्छन् ।

येस्को अरिजिन २ हुन्छ—

१ सुपरफिसियाल अरिजिन ।

२ डीप „ ।

सुपरफिसियाल अरिजिन, मेडालाअब्लङ्गेटाको अपरपार्ट-बाट उठ्छ ।

डीप अरिजिन, फोर्थ भेन्ट्रीकलको फ्लोरमा ।

येस्को कोर्स—

यो जुगुलर फोरामेनवाट न्युमोग्याष्ट्रिक र स्पाइनल आक्ससेसरी नाभर्सको साथ स्कालको बाहर आउछ । फेरि यो इन्टर्नल केरोटिड आर्टरी र जुगुलर भेनको बीचबाट डाउनवार्डदिग्मा गै घाइलो फेरिजियास मासलको लोवरवर्डरसम्म पुग्छ र हायो ग्लोससको मुनि र इन्वार्डदिग्माट गै, टाङ, फेरिङ्स र टन्सिलसम्म जान्छ ।

येसा र ग्याङ्ग्लीयान देखीन्छ—

१ जुगुलर ग्याङ्ग्लीयान ।

२ पेट्रस " ।

यो नाभर्स, न्युमोग्याष्ट्रिक, सिम्प्याथाटिक र फेसियाल नाभर्सको साथ मील्छ ।

येस्को ब्रेञ्जेसको नाम—

१. (नं.) टिम्प्यानिक ब्रेञ्च । दोस्रो नाम, ज्याकक्सन्सनाभर्स भन्छन् । यो टेम्पोरल बोनको पेट्रसपोर्सनको लोवर सर्फेसमा १ फोरामेन छ, तेसबाट जान्छ ।
२. (नं.) केरोटिड ब्रेञ्जेस । यो इन्टर्नल केरोटिड आर्टरीको साथ तल जान्छ ।
३. (नं.) फेरिजियाल ब्रेञ्जेस । येस्ले फेरिजियाल ग्लेक्सस बन्छ र फेरिङ्सको मासलस र म्युकस मेम्ब्रेनलाई सफ्लाई गर्छ ।
४. (नं.) मास्कुलर ब्रेञ्च, येस्ले घाइलो फेरिजियासलाई सफ्लाई गर्छ ।
५. (नं.) टन्सिलर ब्रेञ्च । येस्ले टन्सिललाई सफ्लाई गर्छ ।
६. (नं.) लिङ्गुयाल ब्रेञ्जेस, येस्ले टाङ र येपिगुटिसलाई सफ्लाई गर्छ ।

येस्को फाङ्साङ—

फेरिङ्स र टन्सिलको युक्स मेम्ब्रेनलाई सेन्सेसन्स दीन्छ ।
छाइलो फेरिङ्जियास मासललाई मोसन दीन्छ र टाङलाई टेष्ट
गर्ने अनुभव दीन्छ ।

टेन्थ नार्भको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम, न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ । तेस्रो नाम,
भेकास भन्छन ।

येस्को अरिजिन २ हुन्छ—

१ सुपरफिसियाल अरिजिन ।

२ डोप अरिजिन ।

सुपरफिसियाल अरिजिन, अलिभरी र रेष्टीफारम बाढीको
बीचको शुभमा ।

डोप अरिजिन, फोर्थ भेन्टीकलको फ्लोरको लोवरपार्टमा ।

येस्को कोर्स—

यो जुगुलर फोरामेनबाट स्पाइनल आक्सेस्सरी नार्भको
साथ र ग्लोसोफेरिङ्जियाल नार्भको बीहाईन्डबाट जान्छ । यो जु-
गुलर फोरामेनबाट जाने बेलामा १ ग्याङ्ग्लियान बन्छ । नाम जु-
गुलर ग्याङ्ग्लियान । यो जुगुलर फोरामेनबाट निस्के पछी, स्पाइ-
नल आक्सेस्सरी नार्भको आक्सेस्सरीपार्टको साथ मिली १ ग्या-
ङ्ग्लियान बन्छ । नाम, ग्याङ्ग्लियान आफ दो ट्राङ्क, फेरी यो
न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ, नेकको केरोटिड सिडमा तलतिर जान्छ र
आर्टरी र भेनको बीहाईन्ड र बीचमा रहन्छ र नेकको रुटसम्म

पुग्छ, तेस ठाउँमा पुगी राइटदिग्को नाभ र लेफ्टदिग्को नाभको कोर्स फराक २ हुन्छ ।

राइट न्युमोग्याष्ट्रिक नाभको कुरा ।

यो साबुक्केभियान आर्टरी र भेनको बीचबाट डाउनवार्डदिग्मा जान्छ र ट्रेकियाको साईड र राइट इनोमिनेट भेनको बीहाईन्डबाट लाङको रुटको पोष्टीरियेरपार्टमा पुग्छ र पोष्टीरियेर पाल्मेनरी ग्लेक्सस बन्छ । यो ग्लेक्ससबाट २ हागा इस्वोफेगसको तलसम्म पुग्छ र दोन्ना नाभको साथ मिली इस्वोफेजियाल ग्लेक्सस बन्छ, फेरी यो ग्लेक्ससको ब्रेञ्जेसहरू जम्मा भै इस्वोफेगसको व्याक-पार्टबाट गै आवूडोमेन भीत्र जान्छ र छम्याकको पोष्टीरियेर सर्फेसमा पुग्छ र खलारग्लेक्सस, स्प्लीनिकग्लेक्सस र सिलियाकग्लेक्ससको साथ मिल्छ ।

लेफ्ट न्युमोग्याष्ट्रिक नाभको कुरा ।

यो लेफ्ट केरोटिड र साबुक्केभियान आर्टिरिजको बीचबाट र लेफ्ट इनोमिनेट भेनको बीहाईन्डबाट चेष्ट भीत्र जान्छ, फेरी यो आर्न आर्न दो आवाटालाई क्रस गरी, लेफ्ट लाङको रुटको बीहाईन्डमा गै पोष्टीरियेर पाल्मेनरी ग्लेक्सस बन्छ र इस्वोफेगसको आन्टोरियेर सर्फेसमा गै राइट साईडको नाभको साथ मिली इस्वोफेजियालग्लेक्सस बन्छ, फेरी यो छम्याकको आन्टोरियेर सर्फेसमा पुग्छ र लेफ्ट हेपेटिक ग्लेक्ससको साथ मिल्छ ।

येस्को ब्रेञ्जेसको नाम—

१ (नं.) जुगुलर फसामा—

(क) मेनिञ्जियाल ।

(ख) अरिक्कुलर ।

२ (नं.) नेकमा—

(क) फेरिस्त्रियाल ।

(ख) सुपीरियर लेरिस्त्रियाल ।

(ग) रेकारेन्ट लेरिस्त्रियाल ।

(घ) सर्भाइकल कार्डीयाक ।

३ (नं.) थोन्याक्समा—

(क) थोस्वासिक कार्डीयाक ।

(ख) आन्टीरियर पाल्मनरी ।

(ग) पोष्टीरियर पाल्मनरी ।

(घ) इस्वोफेजियाल ।

४ (नं.) भाब्डोमेनमा—

(क) ग्याष्ट्रिक नार्भ ।

(क) मेनिस्त्रियाल ब्रेञ्चले, ड्युरामेटरलाई सप्लाई गर्छ ।

(ख) अरिक्कुलर ब्रेञ्च । दोस्रो नाम, आरनल्ड्स नार्भ । यो जुगुलर भेनको बीहार्ड्न्डदेखी आउटवार्डदिग्मा गै जुगुलर फसाको आउटर वालको १ फोरामेनबाट जान्छ, फेरि यो अरिक्कुलर फिसरबाट गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

(क) फेरिस्त्रियाल ब्रेञ्च, फेरिड्सको मोटरनार्भ हो । यो इन्ट-नर्नलकेरोटिड आर्टरीको फ्रान्ट वा बीहार्ड्न्डबाट मिडिल कन्स्ट्रक्टरको अपरवर्डरसम्म पुग्छ र ग्लोसोफेरिस्त्रियाल, सुपीरियर लेरिस्त्रियाल र सिम्प्याथाटिकको साथ

मिलो फेरिञ्जियाल प्लेक्सस बन्ध र फेरिङ्सको मास-
ल्सलाई सप्लाइ गर्छ ।

- (ख) सुपीरियर लेरिञ्जियाल ब्रेञ्च, लेरिङ्सको सेन्सरीनाभ
हो । यो फेरिङ्सको साईडबाट र इन्टर्नलकेरोटिडको
बीहाईन्डबाट तल्लोदिग्मा जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

१ येक्सटर्नल लेरिञ्जियाल ।

१ इन्टर्नल ” ।

येक्सटर्नल लेरिञ्जियालले, क्रीको थाइरयेड मासललाई
सप्लाइ गर्छ ।

इन्टर्नल लेरिञ्जियाल, थाइरोहायेड मेम्ब्रेनबाट गै, लेरि-
ङ्सको म्युकसमेम्ब्रेनलाई सप्लाइ गर्छ ।

- (ग) रेकारेन्ट लेरिञ्जियाल । दोस्रो नाम, इन्फीरियर लेरिञ्जि-
याल । यो लेरिङ्सको मोटर नाभ हो । राईट साईडको
रेकारेन्ट लेरिञ्जियाल नाभ, साबूक्केभियान आर्टरीको
फ्रान्टबाट वीफोरदेखी व्याकवार्डदिग्मा गै ट्रेकियाको
साईडमा पुग्छ र कमन केरोटिड र इन्फीरियर थाइरयेड
आर्टरिजको बीहाईन्डमा रहन्छ । लेफ्ट साईडको रेका-
रेन्ट लेरिञ्जियाल नाभ, आर्न आफ दो आवार्टाको फ्रान्ट-
बाट उठ्छी वीफोरदेखी व्याकवार्ड गै ट्रेकियाको साईडमा
जान्छ र लेरिङ्स भित्र पस्छ । येस नाभबाट इस्लोफे-
जियाल, ट्रेकियाल र फेरिञ्जियाल ब्रेञ्चेस निकल्छ ।

- (घ) सर्भाइकल कार्डीयाक ब्रेञ्चेस २।३ वटा हुन्छ । सुपर-
फिसियाल कार्डीयाक प्लेक्ससको साथ मिल्छ ।

- (क) थोस्पासिक कार्डीयाक ब्रेञ्चेस, डीप कार्डीयाक प्लेक्स-
सको साथ मील्छ ।
- (ख) आन्टीरियेर पाल्मनरी ब्रेञ्चेसले, आन्टीरियेर पाल्मनरी
प्लेक्सस बन्छ ।
- (ग) पोष्टीरियेर पाल्मनरी ब्रेञ्चेसले, पोष्टीरियेर पाल्मनरी
प्लेक्सस बन्छ ।
- (घ) इस्वोफेजियाल ब्रेञ्चेसले, इस्वोफेजियाल प्लेक्सस बन्छ ।
- (क) ग्यास्ट्रिक ब्रेञ्चेस, ष्टम्याकको आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर
सर्फेसमा जान्छ ।

येल्मेन्थ नार्भको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम, स्पाइनल आक्ससेसरी नार्भ भन्छन ।

येस्को अरिजिन २ हुन्छ—

सुपरफिसियाल अरिजिन ।

डीप

” ।

येस्को आक्ससेसरीपार्टको, सुपरफिसियाल अरिजिन, मेडालाको साईडबाट र भेकासको रुट्सको मुनोबाट उठछ ।

येस्को आक्ससेसरीपार्टको डीप अरिजिन, मेडालाको व्याकपार्टबाट उठछ ।

येस्को स्पाइनल पोर्सनको सुपरफिसियाल अरिजिन, स्पाइनल कर्डको ल्याट्यास्यल ट्र्याक्टबाट उठछ ।

येस्को स्पाइनल पोर्सनको डीप अरिजिन, स्पाइनल कर्डको ग्रे मेटरबाट उठछ ।

येस्को कांस्—

आक्सेस्सरीपार्ट, जुगुलर फोरामेनबाट गै फेरिजियाल, सुपी-
रियेर लेरिजियाल, कार्डीयाक र इन्फोरियेर लेरिजियाल ब्रेञ्चेसको
साथ मील्छ ।

येस्को स्पाइनलपार्ट, फोरामेन म्याग्नामबाट गै जुगुलरफोरा-
मेनसम्म जान्छ । यो फोरामेनबाट निस्की इन्टर्नल जुगुलर
भेनको फ्रान्टबाट डाउनवार्ड र व्याकवार्डदिग्मा गै एर्नोम्याष्ट-
येडको अपरपार्टसम्म पुग्छ र सर्भाइकल प्लेक्ससको ? ब्रेञ्चेको साथ
मील्छ ।

यो येलभेन्थ नार्भले, एर्नोम्याष्टयेड र ट्रापिजियास मास-
लसलाई सप्लाइ गर्छ ।

टेलथ नार्भको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम, हाइयोग्लोसलनार्भ भन्छन । यो टाङ्को
मोटर नार्भ हो ।

येस्को अरिजिन २ हुन्छ—

१ सुपरफिसियाल अरिजिन ।

२ डीप " ।

सुपरफिसियाल अरिजिन, यो १०।१२ फाइलामेन्ट्स भै
अलिभरी बाडी र पीरामिडको मुभको बीचबाट उठछ ।

डीप अरिजिन, फ्यासियुलास टेरिसको लोवरपार्ट-
बाट उठछ ।

येस्को कोर्स—

यो आन्टीरियर कन्डिलयेट फोरामेनवाट डाउनवार्ड फर्वा-
र्डदिग्मा गै इन्टर्नल केरोटिड आर्टरी र इन्टर्नल जुगुलर भेनको
बीचवाट डाइगष्ट्रिक मासलको लोवरवर्डरसम्म पुग्छ र माइलो-
हायेड र हायोग्लोसस मासल्सको बीचवाट गै फर्वार्डदिग्मा टाङ्को
टोपसम्म पुग्छ ।

यो नार्भ, न्युमोग्याष्ट्रिक, सिम्प्यार्थेटिक, फाष्ट र सेकेन्ड
सर्भाइकल नार्भ्स र लिङ्गुयाल नार्भको साथ मील्छ ।

येस्को ब्रेञ्चेसको नाम—

- १ मीनिञ्जियाल ।
- २ डिसेन्डेन्स हाइयोग्लोसाई ।
- ३ थाइरोहायेड ।
- ४ मास्कुलार ।

मीनिञ्जियाल ब्रेञ्चेसले, ड्युरामेटरलाई सफ्लाइँ गर्छ ।

डिसेन्डेन्स हाइयोग्लोसाई, केरोटिड भेसल्सको सीडको
माथीवाट गै सेकेन्ड र थर्ड सर्भाइकल नार्भ्सको ब्रेञ्चेसको साथ
मील्छ र १ लुप बन्छ । येस्ले एर्नोहायेड, एर्नी थाइरयेड र वोमो-
हायेड मासल्सलाई सफ्लाइँ गर्छ ।

थाइरोहायेड ब्रेञ्चले, थाइरोहायेड मासललाई सफ्लाइँ गर्छ ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसले, हाइयोग्लोसस, हायोग्लोसस, जिनि-
योहायेड, जिनियोहायोग्लोसस मासल्सलाई सफ्लाइँ गर्छ ।

ब्रेनियाल नार्भ्स तमाम् ।

स्पाइनल नार्भको बयान ।

यो नार्भसलाई स्पाइनल कर्डबाट अरिजिन हुनाले स्पाइनल नार्भस भन्छन् । यो स्पाइनल कलमको २ दिगको इन्टर भाटि-ब्रल फोरामेनबाट निकुन्छ । यो ३१ थाटोवन पियार्स हुन्छ ।

१ सर्भाइकल स्पाइनल नार्भस । ८ जोडी ।

२ डर्सल स्पाइनल नार्भस । १२ जोडी ।

३ लाम्बर स्पाइनल नार्भस । ५ जोडी ।

४ स्पाक्राल स्पाइनल नार्भस । ५ जोडी ।

५ कक्सिजियाल नार्भ । १ जोडी ।

१।१ स्पाइनल नार्भको २ रुट्स हुन्छ—

१ आन्टीरियेर रुट । दोस्रो नाम, मोटर रुट ।

२ पोष्टीरियेर रुट । दोस्रो नाम, सेन्सरी रुट ।

आन्टीरियेर रुटको सुपरफिसियाल अरिजिन, स्पाइनल कर्डको आन्टीरोल्याटास्पाल कलमबाट अरिजिन हुन्छ ।

येस्को डीप अरिजिन, आन्टीरोल्याटास्पाल कलमबाट ग्रे सेन्सटेन्स भीत्र अरिजिन हुन्छ ।

पोष्टीरियेर रुट्सको सुपरफिसियाल अरिजिन, स्पाइनल कर्डको पोष्टीरोल्याटास्पाल फिसरबाट अरिजिन हुन्छ ।

येस्को डीप अरिजिन, पोष्टीरियेर कर्नुको ग्रे सेन्सटेन्सबाट अरिजिन हुन्छ ।

आन्टीरियेर रुट्स, पोष्टीरियेर रुट्सभन्दा स्माल हुन्छ र येस्मा ग्याङ्ग्लीयान छैन ।

पोष्टीरियेर रुट्स, लार्ज हुन्छ र तेसैमा ग्याङ्ग्लीयान देखिन्छ ।

फाष्ट सर्भाइकल नार्भको पोष्टीरियेर रुट्समा ग्याङ्ग्लीयान छैन ।

स्पाइनल कर्डबाट ड्युरगामेटरलाई पार्फोरेट गरिकन स्पाइनल नार्भ्स भाटिब्रल फोरामिनामा आई पुग्दा ग्याङ्ग्लीयान देखिन्छ । यो ग्याङ्ग्लीयान भैसके पछि आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर रुट्स मिल्छ र आन्टीरियेर रुट्सको फाइवर्सको साथ पोष्टीरियेर रुट्सको फाईवर्सको साथ येसरो मिल्छ र छुट्याउन सकिदैन । यो मिलिकन इन्टर भाटिब्रल फोरामेनबाट निक्किन्छ र २ डिभीजन्स हुन्छ ।

पोष्टीरियेर डिभीजनले बाडीको पोष्टीरियेर पार्टलाई सप्लाइ गर्छ आन्टीरियेर डिभीजनले बाडीको आन्टीरियेर पार्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

१।१ डिभीजनमा २ रुट्सको फाइवर्स देखिन्छ ।

स्पाइनल नार्भको पोष्टीरियेर डिभीजन, आन्टीरियेर डिभीजन्स भन्दा स्माल हुन्छ । यो पोष्टीरियेर डिभीजन्स व्याकवार्डदिग्मा गै २ ब्रेञ्जेस हुन्छ । नाम—

१ येक्सटर्नल ब्रेञ्च ।

२ इन्टर्नल „ ।

स्पाइनल नार्भको आन्टीरियेर डिभीजन्सले स्पाइनको फ्रान्टमा बाडीको जुनजुन हिस्सा रहन्छ तेस्लाई र अपर र लोवर येक्सट्रिमिटिजलाई सप्लाइ गर्छ ।

आन्टीरियेर डिभीजन्स लार्ज हुन्छ । यो डिभीजन्सले सर्भाइकल, लाम्बर र स्पाक्राल रिजन्समा प्लेक्सस बन्छ ।

डर्सल रिजनमा प्लेक्सस बन्दैन ।

सर्भाइकल नाभर्सको बयान ।

फाष्ट सर्भाइकल नाभर्सको टाङ्क । दोस्रो नाम, साब्सक्विस-पिटल नाभर्स । यो आट्लासको पोष्टीरियेर आर्च र अक्विसपिटल बोनको बीचबाट निक्कन्छ ।

सेकेन्ड सर्भाइकल नाभर्स, आट्लासको पोष्टीरियेर आर्च र अक्विसको लामिनाको बीचबाट निक्कन्छ ।

एट्थ सर्भाइकल नाभर्स, लाष्ट सर्भाइकल र फाष्ट डर्सल भार्टिब्राको बीचबाट निक्कन्छ ।

१।१ नाभर्स, इन्टरभार्टिब्रल फोरामेनबाट निक्की, १ पोष्टीरियेर डिभीजन, १ आन्टीरियेर डिभीजनमा डिभाइड गर्छ ।

आन्टीन्येर डिभीजन्सको ४ फोर अपर सर्भाइकल नाभर्सले सर्भाइकल प्लेक्सस बन्छ ।

आन्टीरियेर डिभीजनको ४ फोर लोवर सर्भाइकल नाभर्स र फाष्ट डर्सल नाभर्सले ब्रेकियाल प्लेक्सस बन्छ ।

सर्भाइकल नाभर्सको

पोष्टीरियेर डिभीजन्सको कुरा ।

फाष्ट सर्भाइकल नाभर्सको पोष्टीरियेर डिभीजनको दोस्रो

नाम, साबअक्सिपिटल नार्भ भन्छन् । येस्को इन्टर्नल येक्सटर्नल ब्रेञ्च छैन । यो नार्भ, स्पाइनल केनालवाट निस्की अक्सिपिटल बोन र आटलासको पोष्टीरियेर आर्चको बीचवाट र भाटिब्रल आर्टरोको बीहाईन्डवाट जान्छ ।

यो साबअक्सिपिटल ट्राङ्गल, रेक्टस क्यापिटिस पोष्टाइकस मेजर, वोव्लिकस क्यापिटिस सुपोरियेर र वोव्लिकस क्यापिटिस इन्फीरियेर मासल्सले बन्छ ।

यो नार्भले, रेक्टार्ड, वोव्लिकार्ड, मासल्स र कम्प्लेक्सस मासललाई सप्लार्ड गर्छ ।

यो नार्भ, सेकेन्ड सर्भाइकल नार्भ, अक्सिपिटेलिस मेजर र माइनर नार्भ्सको साथ मिल्छ ।

सेकेन्ड सर्भाइकल नार्भको पोष्टीरियेरडिभीजन, स्पाइनल केनालवाट निस्की, आटलासको पोष्टीरियेर आर्च र आक्सिसको लामिनाको बीचवाट र इन्फीरियेर वोव्लिकको मुनिवाट जान्छ र तेस्लाई सप्लार्ड गर्छ । येस्को—

१ इन्टर्नल ब्रेञ्च ।

१ येक्सटर्नल ब्रेञ्च, हुन्छ ।

इन्टर्नल ब्रेञ्चको दोस्रो नाम, अक्सिपिटेलिस मेजर । येस्ले स्क्वाल्पलाई सप्लार्ड गर्छ ।

येक्सटर्नल ब्रेञ्चले, स्प्लीनियास, ट्राकिलो म्याष्टयेड र कम्प्लेक्सस मासल्सलाई सप्लार्ड गर्छ ।

थार्ड सर्भाइकल नार्भको पोष्टीरियेर डिभीजनको इन्टर्नल र

येक्सटर्नल ब्रेञ्चेसले, कम्प्लेक्सस, सेमिस्पाइनेलिस, स्प्लीनियास ट्रापिजियास, ट्राकिलोम्याष्टयेड मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

फोर्थ, फीफ्थ, सिक्स्थ, सेभेन्थ र एट्थ सर्भाइकल नाभर्सको पोष्टीरियेरडिभीजन्सको इन्टर्नल र येक्सटर्नल ब्रेञ्चेसले, नेकको साइडको मासल्स र नेकको अपर र लोवरपार्टको मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

सर्भाइकल नाभर्सको पोष्टीरियेर डिभीजन्स तमाम् ।

सर्भाइकल नाभर्सको आन्टीरियेर डिभीजन्सको बयान ।

फाष्ट सर्भाइकल नाभर्सको आन्टीरियेर डिभीजनको दोस्रो नाम, साब्सक्रिपिटल नाभर्स भन्छन । यो आट्लासको पोष्टीरियेर आर्चको अपरपार्टको ग्रुभबाट र भार्टिब्रल आर्टरीको मुनिबाट रेक्टस्क्र्याफिटिस ल्याटास्यालसिको इन्नर साइडबाट जान्छ । यो नाभर्स, सिम्प्याथाटिक, हाइयोग्लोसस र न्युमोग्याष्ट्रिक नाभर्सको साथ मील्ल ।

सेकेन्ड सर्भाइकल नाभर्सको आन्टीरियेर डिभीजन, भार्टिब्रल आर्टरीको आउटर साइडबाट फर्वाडिदिग्मा जान्छ । येस्वाट १ स्माल अक्सिपिटल नाभर्स निक्कन्छ ।

थार्ड सर्भाइकल नाभर्सको आन्टीरियेर डिभीजन, एर्नोम्याष्टयेड मासलको मुनिदेखी डाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम, १ आसीन्डिड ब्रेञ्च । यो सेकेन्ड सर्भाइ-

कलको आन्टीरियेर डिभीजनको साथ मीलछ । २ डिसीन्डिङ ब्रेञ्च ।
यो स्केलिनस आन्टाइकसको फ्रान्टवाट डाउनवार्डदिग्मा जान्छ
र फोर्थ सर्भाइकल नार्भको साथ मीलछ ।

फोर्थ सर्भाइकल नार्भको आन्टीरियेर डिभीजन, फीप्थ
सर्भाइकल नार्भको साथ मीलछ र डाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा
गै लिभेटर आङ्गुलिस्क्र्यापुली र ट्रापीजियास मासल्सलाई
सप्लाई गर्छ ।

फीप्थ, सिक्स्थ, सेभेन्थ र एट्थ सर्भाइकल नार्भको
आन्टीरियेर डिभीजन्सले, ब्रेकियाल प्लेक्सस बन्ने काम दिन्छ ।

सर्भाइकल नार्भको आन्टीरियेर डिभीजन्स तमाम् ।

सर्भाइकल प्लेक्ससको बयान ।

४ फोर अपर सर्भाइकल नार्भको आन्टीरियेर डिभीजन्सले,
सर्भाइकल प्लेक्सस बन्छ । यो ४ फोर अपर सर्भाइकल भाटिन्त्रीको
माथीमा रहन्छ र लिभेटर आङ्गुलिस्क्र्यापुली र स्केलिनस मिडि-
आस मासल्सको माथी रहन्छ र एानोम्याष्टयेड मासलले, यो
प्लेक्ससलाई काभार गर्छ ।

सर्भाइकल प्लेक्ससको

ब्रेञ्चको नाम ।

१. (नं.) सुपरफिसियाल ब्रेञ्च २ हुन्छ ।

१ आसीन्डिड । { (क) अक्सिपिटेलिस माइनर ।
(ख) अरिक्युलेरिस म्यामस ।
(ग) सुपरफिसियालिसकोलाई ।

२ डिसेन्डिड । (क) सुप्राक्लाभिव्युलरको { १ सुप्राथानल ।
३ ब्रेञ्चेस हुन्छ । { २ सुप्राक्लाभिव्युलर ।
३ सुप्राभाक्रोमियान ।

२. (नं.) डीप ब्रेञ्चेस २ हुन्छ ।

१ इन्टर्नल ब्रेञ्चेस । { (क) कभ्युनिकेटिड ।
(ख) मास्कुलार ।
(ग) कभ्युनिकयान्स हाइयोग्लोसाई ।
(घ) फ्रेनिक ।

२ येक्सटर्नल ब्रेञ्चेस । { (क) कभ्युनिकेटिड ।
(ख) मास्कुलार ।

अक्सिपिटेलिस माइनरको कुरा ।

यो सेकेन्ड सर्भाइकल नाभ्र्स्वाट उठी घार्नोम्याष्टयेडको पोष्टी-
रियेरवर्डरसम्म पुग्छ । येस्ले इयारको बीहाइन्डको इन्टेगुमेन्ट-
लाई सल्लाई गर्छ ।

अरिक्युलेरिस म्यामसको कुरा ।

यो सेकेन्ड र थार्ड सर्भाइकल नाभ्र्स्वाट उठी घार्नोम्याष्ट-
येडको पोष्टीरियेर वर्डरसम्म पुग्छ र ३ ब्रेञ्चेस हुन्छन् । नाम—

१ फेसियाल ।

२ अरिक्युलार ।

३ म्याष्टयेड ।

फेसियाल ब्रेञ्चेसले, पेरोटिडग्ल्यान्ड र तेस्लाई काभार गर्ने
इन्टेगुमेन्टलाई सल्लाई गर्छ ।

अरिक्कुलार र म्याष्टयेड ब्रेञ्चेसले, कानको व्याकपार्टलाई सप्लाई गर्छ ।

सुपरफिसियालिस कोलाईको कुरा ।

यो सेकेन्ड र थर्ड सर्भाइकल नाभर्सबाट उठी एर्नोम्या-ष्टयेडको पोष्टोरियर वर्डरसम्म पुग्छ । येस्को आसीन्डिड ब्रेञ्चले, प्ल्याटिस्मालाई सप्लाई गर्छ । येस्को डिसेन्डिड ब्रेञ्चले, नेकको साईड र फ्रान्टको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

सुप्रा क्लाभीकुलार ब्रेञ्चेसको कुरा ।

यो थर्ड र फोर्थ सर्भाइकल नाभर्सबाट उठ्छ र एर्नोम्या-ष्टयेडको पोष्टोरियर वर्डरको विनीथसम्म पुग्छ । येस्को सुप्रा एर्नल ब्रेञ्चेसले नेकको मिडिल लाईनको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ । येस्को सुप्रा क्लाभीकुलार ब्रेञ्चेसले पेक्टोस्पाल र डेल्टयेड मासलसलाई काभार गर्ने इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ । येस्को सुप्रा आक्रोमियाल ब्रेञ्चेसले, स्कोल्डरको अपर र व्याकपार्टको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

सर्भाइकल प्लेक्ससको

डीप ब्रेञ्चेसको कुरा ।

१. (नं.) कम्युनिकेटिड ब्रेञ्चेस । यो आटलासको फ्रान्टबाट जान्छ । फोर्थ र फीप्थ सर्भाइकलको ब्रेञ्चेसको साथ मिल्छ ।

२. (नं.) मास्कुलार ब्रेञ्चेस । येस्ले रेक्टस्क्र्याफिटिस आन्टाइ-
कस मेजर र माइनर र रेक्टसल्याटास्यालिस मासल्स-
लाई सप्लाई गर्छ ।
३. (नं.) कम्पुनिश्यान्स हाइयोग्लोसाई । यो सेकेन्ड र थर्ड
सर्भाइकल नाभर्सको २ फाइलामेन्स मोलेर बन्छ । यो
इन्टर्नल जुगुलार भेनको आउटर साईडबाट डाउनवार्ड
दिग्मा जान्छ र केरोटिड भेसल्सको सिडको फ्रान्टमा
डिसेन्डेन्स हाइयोग्लोसाईको साथ मिली १ लुप माने
पीड जस्तो बन्छ ।
४. (नं.) फ्रेनिक नाभ । दोस्रो नाम, इन्टर्नल रेस्पिरेटरी नाभ
आफ बेल भन्छन । यो थर्ड, फोर्थ र फीप्थ सर्भाइकल
नाभर्सबाट उठ्छ । यो स्कैलिनस आन्टाइकसको फ्रान्ट
सम्म गै र साबुक्केभियान आर्टरीको फाष्टपार्टको साथी
बाट चेष्ट भीत्र जान्छ र इन्टर्नल म्यामारी आर्टरीको
अरिजिन भयाको ठाउँलाई क्रस गर्छ । यो चेष्ट भीत्र
लाङको रुटको फ्रान्टमा गै पेरिकाडीयामको साईडबाट
र पेरिकाडीयाम र प्लुराको मिडियास्टिनाल पोर्सनको
बीचबाट डायफारममा जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ, येही
२ ब्रेञ्चेसले, येही मासललाई पियार्स गरी येस्को आ-
न्डर सर्फेसमा जान्छ । लम्बाई २ दिग्को फ्रेनिक नाभको
केही फराक छ । राईटदिग्को फ्रेनिक नाभ सर्ट हुन्छ र
राईट इनोमिनेट भेनको र सुपीरियर भीनाकाभाको
आउटर साईडमा रहन्छ । लेफ्ट फ्रेनिकनाभ लड हुन्छ ।

यो आर्च आफ दी आवार्ताको फ्रान्टलाई फ्रस गरी लाङको रुटसम्म पुग्छ । यो फ्रोनिक नार्भले पेरिकाडी-याम र प्लुरालाई सप्लाई गर्छ ।

५. (नं.) कम्युनिकेटिङ ब्रेञ्चेस । यो स्पाइनल आवसेस्सरि नार्भको साथ मील्छ र अक्सिपिटल ट्र्याङ्गलमा रहन्छ ।
६. (नं.) मास्कुलार ब्रेञ्चेस । येस्ले छानोम्याष्ट्रेड, ट्रापीजियास, लीभेटर, आङ्गुलिस्क्र्यापुली र स्केलिनस मिडिआस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

ब्रेकियाल प्लेक्ससको बयान ।

यो फोर लोवर सर्भाइकल नार्भ्स र फाष्ट डर्सल नार्भको आन्टीरियर ब्रेञ्चेसले बन्छ । यो नेकको साईडको लोवरपार्टदेखी आक्सिससम्म रहन्छ । यो कोस्याकयेड प्रसेससम्म पुगी धेरै ब्रेञ्चेस हुन्छ र अपरयेक्सट्रिमिटीजलाई सप्लाई गर्छ । येस्को ३ ट्राङ्क्स हुन्छ । नाम—

१ आउटर ट्राङ्क ।

२ मिडिल „ ।

३ इन्नर „ ।

फीथर सिक्स्थ सर्भाइकल नार्भ्स मिली आउटर ट्राङ्क बन्छ । सेभेन्थ सर्भाइकल नार्भले मिडिल ट्राङ्क बन्छ ।

एट्थ सर्भाइकल नार्भ र फाष्ट डर्सल नार्भ मिली इन्नर ट्राङ्क बन्छ ।

येही ३ ट्राङ्क्स क्लाभिकलको मुनिमा पुगी १।१ ट्राङ्कको
२।२ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियेर ।

१ पोष्टोरियेर ।

आउटर र मिडिल ट्राङ्क्सको आन्टीरियेर ब्रेञ्चेस मिली
ब्रेकियाल प्लेक्ससको आउटर कर्ड बन्छ र आक्सिलरी आर्टरीको
मिडिल पार्टको आउटर साईडमा रहन्छ ।

इन्टर ट्राङ्कको आन्टीरियेर डिभिजन, एट्थ सर्भाइकल र
फाष्ट डर्सल नाभ्सको साथ मिली ब्रेकियाल प्लेक्ससको इन्टरकर्ड
बन्छ र आक्सिलरीको मिडिलमा र आक्सिलरी आर्टरीको इन्टर
साईडमा रहन्छ ।

आउटर ट्राङ्कको पोष्टोरियेर डिभिजन र मिडिल ट्राङ्कको
पोष्टोरियेर डिभिजनले ब्रेकियाल प्लेक्ससको पोष्टोरियेर कर्ड बन्छ ।
यो आक्सिलरी आर्टरीको सेकेन्ड पोर्सनको बीहाईन्डमा रहन्छ ।

यो ब्रेकियाल प्लेक्सस, फोर्थ र फीफ्थ सर्भाइकल नाभ्सको
ब्रेञ्चेस दीयेर सर्भाइकल प्लेक्ससको साथ मिल्छ र फीफ्थ सर्भा-
इकल नाभ्सको १ ब्रेञ्च दीयेर फ्रेनिक नाभ्सको साथ मिल्छ ।

ब्रेकियाल प्लेक्ससको रिजेशन ।

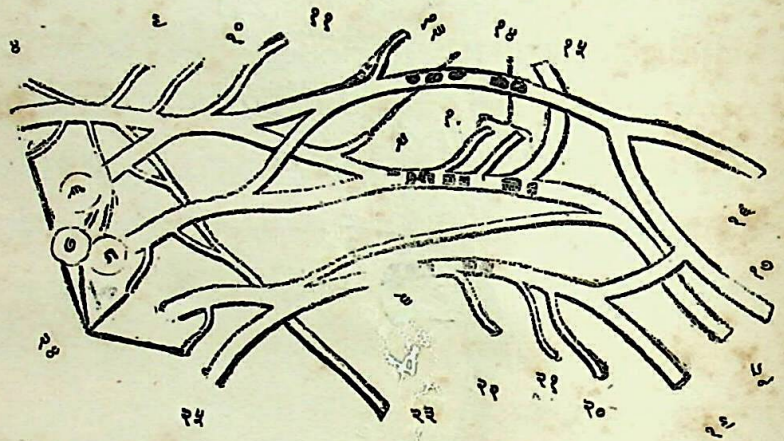
१. (नं.) नेकमा यो ब्रेकियाल प्लेक्सस, आन्टीरियेर र मिडिल
स्केलीनाई मासलसको बीचमा र साबुक्लेभियान आर्ट-
रीको आवभमा र आउटर साईडमा रहन्छ । फेरी यो
क्लाभिकल र साबुक्लेभियान मासलको बीहाईन्डमा र

नं ८४क एडेंटथ पेयार अफ नाभ्स को कोर्सर डिष्ट्रिबिउसन ।

१ ग्लोसोफेरिञ्जियल । २ निउमोग्राष्ट्रीक । ३ स्पाईनल एक्से-
सारि । ४ ट्रापिजियस । ५ सुपिरियर लेरिञ्जियल नाभ । ६ एक-
ष्टार्नाल लेरिञ्जियल । ७ इन्फिरियर लेरिञ्जियल । ८ कार्डियाक ।
९ डायफ्राम । १० एम्प्राकको एन्डिरियर सार्फेस । ११ लेफ्टनिउ-
मेग्राष्ट्रीक ।

नं ८५ ब्रेकियाल प्लेकसास को प्रान ।

१ आउठार कर्ड । २ पोष्टिरियार कर्ड । ३ इनार कर्ड । ४ रमूयड । १० साबल्लेभियान । ११ सुप्राष्कापिडलार । १२ एकष्टार्नाल एण्डिरियार थोरासिक । १३ आपारसावसक्यापिडलार । १४ सावसक्या पिडलार । १५ सार्कामफ्रैकस । १६ मासकिडलो किडटेनियास । १७ मिडियान । १८ मासकिडलो स्पाईराल । १९ आलनर । २० इण्डार्नाल किडटेनियास । २१ लेसार इण्डार्नाल किडटेनियास । २२ इण्डार्नाल एण्डियोरसिक । २३ पोष्टिरियार थोरासिक । २४ लंगास कलाई र स्केलिनाइ लाइब्रांच हरू । २५ फ्रैनिकको साथ मिलने ।

सावस्त्रयापुलेरिस मासलको आवभमा रहन्छ ।

२. (नं.) आक्सिलामा यो ब्रेकियाल प्लेक्सस, आक्सिलरी आर्ट-रीको फाष्ट पोर्सनको आउटर साईडमा रहन्छ । फेरी यो प्लेक्सस आक्सिलरी आर्टरीको सेकेन्ड पार्टलाई चोरिपरी बेढ्नेको छ ।

आक्सिलरी येस्पेसको लोवरपार्टबाट अपर येक्सटिमिटी-लाई सप्लाइ गर्ने ब्रेकियाल प्लेक्ससको टार्मिनेल ब्रेञ्चेस निस्कन्छ ।

ब्रेकियाल प्लेक्ससको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

१. (नं.) क्लामिकलको आवभवाट आयाको ब्रेञ्चेस ।

(क) कम्प्युनिकेटिङ ।

(ख) मास्कुलार ।

(ग) पोष्टीरियर थोस्पासिक ।

(घ) सुप्रास्त्रयापुलार ।

२. (नं.) क्लामिकलको वीलोबाट आयाको ब्रेञ्चेस ।

१ चेष्टमा—

(क) आन्टीरियर थोस्पासिक ।

२ सोलडरमा—

(क) सावस्त्रयापुलार ।

(ख) सार्कमफ्लेक्स ।

३ आरम, फोर आरम र ह्यान्डमा—

(क) मास्कुलो क्युटेनियास ।

- (ख) इन्टर्नल क्युटेनियास ।
- (ग) लेसर इन्टर्नल क्युटेनियास ।
- (घ) मिडियान ।
- (ङ) आल्लर
- (च) मास्कुलो स्पाइरल ।

आउटर कर्डबाट, येक्सटर्नल आन्टीरियेर थोस्पासिक मास्कुलो स्पाइरल नाभ्स र मिडियान नाभ्सको आउटर हेड उठछ ।

इन्टर कर्डबाट, इन्टर्नल आन्टीरियेर थोस्पासिक । इन्टर्नल क्युटेनियास, लेसर इन्टर्नल क्युटेनियास, आल्लर र मिडियानको इन्टर हेड उठछ ।

पोष्टीरियेर कर्डबाट, साब्सक्यापुलार नाभ्स, मास्कुलोस्पाइरल र सार्कमफलेक्स नाभ्स उठछ ।

कम्प्युनिकेटिङ्ग ब्रेञ्जेसको कुरा ।

यो फीफथ सर्भाइकल नाभ्सबाट फ्रेनिकको साथ उठछ । स्केलिनस आन्टाइकस मासलमा फ्रेनिकको साथ मिल्छ ।

मास्कुलार ब्रेञ्जेसको कुरा ।

येस्ले लङ्गसकोलाई, स्केलिनाई, रम्बयेडिआई र साब्लेभियास मासलसलाई सप्लाइ गर्छ ।

पोष्टीरियेर थोन्यासिक नाभ्सको कुरा ।

येस्को दोस्तो नाम, लड थोस्पासिक नाभ्स । तेस्रो नाम,

येक्सटर्नल, रेस्परेटरी, नार्भ, आफ, वेल, मन्छन् । येस्ले सेरेटस
स्याग्रस मासललाई सल्लाई गर्छ र खुव लामो हुन्छ । यो सेरेटस
स्याग्रसको आउटर सर्फेसमा रहन्छ र चेष्टको साइडमा र सेरेटस
स्याग्रसको लोवरवर्डर सम्म रहन्छ ।

सुप्रा स्क्वापुलार नार्भको कुरा ।

यो ट्रापीजियासको मुनिबाट, वोब्लिक भै आउटवार्डदिग्मा
गै सुप्रास्पाइनस फसा भीत्र जान्छ । फेरी यो सुप्रास्पीनेटस
मासलको वीलोबाट गै स्पाइनको फ्रान्टबाट इन्फ्रा स्पाइनस
फसामा जान्छ । येस्ले सुप्रा स्पीनेटस र इन्फ्रा स्पीनेटस मास-
ल र सोल्डर जयन्टलाई सल्लाई गर्छ ।

आन्टीरियर थोस्यासिक नार्भको कुरा ।

यो २ हुन्छन्—

१ येक्सटर्नल आन्टीरियर थोस्यासिक नार्भ ।

२ इन्टर्नल आन्टीरियर थोस्यासिक नार्भ ।

येक्सटर्नल आन्टीरियर थोस्यासिकले, कष्टो कोस्याकयेड
मेम्ब्रेनलाई पियार्स गरी पेक्टोस्यालिस मेजरको आन्डर सर्फे-
समा जान्छ ।

इन्टर्नल आन्टीरियर थोस्यासिक नार्भ, आक्सिलरी आर्टरी
र भेनको बीचबाट गै पेक्टोस्यालिस माइनरलाई सल्लाई गर्छ ।

साबूस्क्वापुलार नार्भको कुरा ।

यो ३ हुन्छ—

- (१) अपर सावस्त्र्यापुलार नार्भ । येस्ले सावस्त्र्यापुलेरिस मासललाई सप्लाई गर्छ ।
- (२) लोवर सावस्त्र्यापुलार नार्भ । येस्ले सावस्त्र्यापुलेरिस र टेरिस मेजर मासललाई सप्लाई गर्छ ।
- (३) मिडिल लाङ सावस्त्र्यापुलार नार्भ । येस्ले ल्याटिसीमास डर्साई मासललाई सप्लाई गर्छ ।

सार्कमफलेक्स नार्भको कुरा ।

यो ब्रेकियाल प्लेक्ससको पोष्टोरियर कर्डबाट उठ्छ । अक्सिलरी आर्टरीको बीहाईन्डमा र सावस्त्र्यापुलेरिस मासलको लोवरवर्डबाट पोष्टोरियर सार्कमफलेक्स आर्टरीको साथ ह्युमेसको बीहाईन्डमा जान्छ, येस्को २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ अपर ब्रेञ्च ।

२ लोवर ,, ।

अपर ब्रेञ्च, ह्युमेसको सार्जिकल नेकमा घुमी डेल्टयेड र स्कीनलाई सप्लाई गर्छ ।

लोवर ब्रेञ्च, टेरिस माइनर डेल्टयेड र तेसैको ठाउँको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

सार्कमफलेक्स नार्भको १ ब्रेञ्च, नाम आर्टिक्युलार ब्रेञ्च । येस्ले सोल्डर जयन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

मास्कुलो क्युटेनियास नार्भको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, येक्सटर्नल क्युटेनियास नार्भ भन्छन ।

यो ब्रेकियाल प्लेक्ससको आउटरकर्डबाट उठी कोस्पाको ब्रेकियालिस मासललाई पाफोरेट गरी वोव्लिक भै वाइसेप्स र ब्रेकियालिस आन्टाइकस मासलसको बीचबाट आरमको आउटर साईडमा जान्छ र यल्वोजयन्टको थोरै आवभमा गै वाइसेप्सको टेन्डनको आउटरवर्डरबाट डोप फ्यसियालाई पाफोरेट गरी क्युटेनियास हुन्छ । यसले कोस्पाको ब्रेकियालिस, वाइसेप्स, ब्रेकियालिस आन्टाइकस मासलसलाई सप्लाई गर्छ । यसको क्युटेनियास पोर्सन मीडियान किफ्यालिक भेनको बीहाईन्डमा गै २ ब्रेञ्जेस हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियर ब्रेञ्ज ।

२ पोष्टीरियर „ ।

आन्टीरियर ब्रेञ्ज, रेडियालवर्डरबाट फोर आरममा जान्छ र रेडियाल नार्भको साथ मील्छ र वाल आफदी थामलाई सप्लाई गर्छ ।

पोष्टीरियर ब्रेञ्ज, फोर आरमको रेडियाल साईडको व्याक-पार्टबाट रिष्टमा जान्छ र फोर आरमको लोवर थार्डकी इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ । यो नार्भ रेडियाल र मास्कुलो स्पाइरल नार्भको येक्सटर्नल क्युटेनियास ब्रेञ्जको साथ मील्छ ।

इन्टर्नल क्युटेनियास नार्भको कुरा ।

यो इन्टरकर्डबाट उठ्छ । आल्लर नार्भ र मिडियानको इन्टर हेडको सँगै २ उठ्छ र आक्सिलरी र ब्रेकियाल आर्टिरिजको इन्टर साईडमा रहन्छ । आरमको इन्टर साईडमा गै व्यासिलिक भेन-

को साथ डीप फ्यासियालाई पियार्स गरी क्युटेनियास हुन्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियेर ब्रेञ्च ।

२ पोष्टीरियेर „ ।

आन्टीरियेर ब्रेञ्चले, फोर आरमको इन्नर साइडको फ्रान्ट-लाई सफ्लाई गर्छ ।

पोष्टीरियेर ब्रेञ्चले, फोर आरमको इन्नर साइडको व्याकलाई सफ्लाई गर्छ ।

जेसर इन्टर्नल क्युटेनियास नाभको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, नाभ आफ रिस्वार्ग भन्छन । यो ब्रेकियाल प्लेक्ससको सब ब्रेञ्चेस भन्दा स्माल हुन्छ र इन्नरकर्डबाट इन्टर्नल क्युटेनियास र आल्टर नाभर्सको साथसाथै उठछ । यी आक्सिलरी भेनको इन्नर साइडमा रहन्छ र इन्टर कष्टो ह्युमेरल नाभको साथ मील्छ, फेरी यो आरमको मिडिलमा ब्रेकियाल आर्टरीको इन्नर साइडमा रहन्छ र डीप फ्यासियालाई पियार्स गरी आरमको लोवर थार्डको व्याकपार्टको इन्टेगुमेन्टलाई सफ्लाई गर्छ ।

मिडियान नाभको कुरा ।

यो आरम र फोर आरमको मिडिलबाट ह्यान्डमा जान्छ र आल्टर, मास्कुलो स्पाइरल र रेडियाल नाभर्सको बीचमा रहन्छ । यो २ रुट्सबाट उठछ । नाम—

१ आउटरकर्डवाट ।

२ इन्नरकर्डवाट आउछ ।

यो २ रुट्स, आक्सिलरी आर्टरीको लोवरपार्टमा आइ मोल्छ । आरममा जादा, यो ब्रेकियाल आर्टरीको आउटर साइडमा रहन्छ । आरमको मिडिलमा ब्रेकियाल आर्टरीलाई क्रस गरी यल्वो जयन्टको र येही आर्टरीको इन्नर साइडमा पुग्छ । फेरी यो प्रोनेटर रेडियाई टेरिसको २ हैड्सको बीचबाट र फ्लेक्सर साबु-मिस डिजिटोरमको मुनिबाट गै ह्यान्डमा पुग्छ ।

येस्को ब्रेञ्चेसको नाम—

१. (नं.) आरममा— ब्रेञ्चेस छैन—

२. (नं.) फोर आरममा—

(क) मास्कुलार ब्रेञ्चेस ।

(ख) आन्टीरियेर इन्टरवोसियास ब्रेञ्च ।

(ग) पामर क्युटेनियास ब्रेञ्च ।

३. (नं.) ह्यान्डको पाममा—

(क) येक्सटर्नल ब्रेञ्च ।

(ख) इन्टर्नल ब्रेञ्चेस ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसले, फ्लेक्सर कार्पाई आल्नेरी बाहेक फोर आरमको फ्रान्टको अरुअर सुपरफिसियाल मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ ।

आन्टीरियेर इन्टरवोसियास ब्रेञ्चले, फ्लेक्सर प्रोफण्डस डिजिटोरमको इन्नर हाफ बाहेक फोर आरमको फ्रान्टको अरु २ डोप मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ । यो आन्टीरियेर इन्टरवोसियास

आर्टरीको साथ इन्टरवोसियास मेम्ब्रेनको माथीबाट प्रोनेटर काडरेटसको वीलोसम्म जान्छ ।

पामर क्याटेनियास ब्रेञ्च, आन्युलर लीगामेन्टको आवभकी फेसियालाई पियार्स गरी पामको इन्टेगुमेन्टमा पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम, १ आउटर ब्रेञ्च, १ इन्नर ब्रेञ्च, यो २ ब्रेञ्चेसले ह्यान्डको पामको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

येक्सटर्नल ब्रेञ्चेसले, आबडाक्टर पलिसिस, आपोनेन्स पलिसिस र फ्लेक्सर ब्रीभिस पलिसिस मासल्सको आउटर हेडलाई सप्लाइ गर्छ ।

इन्टर्नल ब्रेञ्चेस, दोस्रो नाम, डिजिटेल ब्रेञ्चेस । यो ५ हुन्छन् । फाष्ट र सेकेन्ड ब्रेञ्चेसको थाम्बको २ वर्डसबाट जान्छ थार्ड ब्रेञ्च, इन्डेक्स फिङ्गरको रंडियाल साइडबाट जान्छ र फाष्ट लाम्ब्रीक्याल मासललाई सप्लाइ गर्छ । फोर्थ ब्रेञ्चको २ ब्रेञ्चेस, हुन्छ । यो इन्डेक्स र मिडिल फिङ्गर्सको साइडबाट जान्छ र सेकेन्ड लाम्ब्रीक्याल मासललाई सप्लाइ गर्छ ।

फीफथ ब्रेञ्च, मिडिल र रिङ्ग फिङ्गर्सको साइडबाट जान्छ ।

१।१ डिजिटल नाभको, १ डर्सल ब्रेञ्च, १ पामर ब्रेञ्च हुन्छ ।

आलनर नाभको कुरा ।

यो ब्रेकियाल प्लेक्ससको इन्नर कर्डबाट मिडियान नाभको इन्नर हेड र इन्टर्नल क्याटेनियास नाभको साथ साथ उठ्छ । यो आक्सिलरी र ब्रेकियाल आर्टरिजको इन्नर साइडमा रहन्छ । फेरी यो ट्राइसेप्सको इन्नर हेडबाट इन्टर्नल इन्टर मास्कुलर

सेप्टमलाई पियार्स गरी इन्फीरियर प्रोफन्डा आर्टरीको साथ इन्टर्नल कन्डाइल र अलिकेनन प्रसेसको बीचको शुभवाट तलतिर जान्छ । येल्वोमा यो इन्नर कन्डाइलको व्याकवाट फ्लेक्सर कार्पाई आल्नेरिसको २ हेड्सको बीचवाट फोर आरममा जान्छ, फोर आरममा यो आल्लर साईडवाट र फ्लेक्सर प्रोफन्डस डिजिटोरमको माथीवाट आनुलर लीगामेन्टलाई क्रस गरी फिसिफारम बोनको आउटर साईडमा गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ सुपरफिसियाल ब्रेञ्च ।

२ डीप ” ।

आल्लर नार्भको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

१. (नं.) फोर आरममा—

(क) येल्वोलाई सप्लाई गर्न आर्टिकुलर ।

(ख) मास्कुलर ।

(ग) ब्युटेनियास ।

(घ) डर्सल ब्युटेनियास ।

(ङ) रिष्टलाई सप्लाई गर्ने आर्टिकुलर ।

२. (नं.) ह्यान्डमा—

(क) सुपरफिसियाल पामर ब्रेञ्च ।

(ख) डीप पामर ” ।

आर्टिकुलर ब्रेञ्चेसले, येल्वो र रिष्ट जयन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

मास्कुलर ब्रेञ्चेसले, फ्लेक्सर कार्पाई आल्नेरिस, फ्लेक्सर प्रोफन्डस डिजिटोरमको इन्नर हापलाई सप्लाई गर्छ ।

क्युटेनियास ब्रेञ्चले, रिष्टको र पामको इन्टेगुमेन्टलाई सफाई गर्छ ।

डर्सल क्युटेनियास ब्रेञ्चले लिटिल फिङ्गरको इन्नर साईड र रिङ र लिटिल फिङ्गरको डर्सल हिस्सालाई सफाई गर्छ ।

सुपरफिसियाल पामर ब्रेञ्चले, पामेरिस ब्रीभिस र लिटिल फिङ्गरको रसाइडसर रीङ फिङ्गरको आउटर साइडलाई सफाई गर्छ ।

डीप पामर ब्रेञ्च, डीप पामर आर्चको साथ जान्छ । येस्ले लिटिल फिङ्गरको मासल्सलाई सफाई गर्छ ।

येस्को २।२ ब्रेञ्चेसले १।१ इन्टरवोसियास येस्पेसलाई सफाई गर्छ । येस्ले आड्डाक्टर वोब्लिकस पलिसिस, आड्डाक्टर ट्र्यान्सभर्सस पलिसिस र फ्लेक्सर ब्रीभिस पलिसिस मासल्सको इन्नर हेडलाई सफाई गर्छ ।

मास्कुलो स्पाइरल नार्भको कुरा ।

यो ब्रेकियाल प्लेक्ससको अरू २ ब्रेञ्चेस भन्दा लार्ज ब्रेञ्च हुन्छ । येस्ले आरम र फोर आरमको व्याकपार्टको मासल्स र तेसैको इन्टेगुमेन्ट र ह्यान्डको व्याकको इन्टेगुमेन्सलाई सफाई गर्छ । यो ब्रेकियाल प्लेक्ससको पोष्टीरियर कर्डबाट सार्कम फ्लेक्स नार्भको साथ उठ्छ । यो आक्सिलरी आर्टिरीको बीहाईन्डबाट र ल्याटिसीमास डर्साई र टेरिसमेजर मासल्सको टेन्डनको फ्रान्ट-बाट डाउनवार्डदिग्मा जान्छ । फेरी यो ह्युमेरसको मास्कुलो स्पाइरल मुभवाट सुपीरियर प्रोफन्डा आर्टिरीको साथ ह्युमेरसको इन्नर साईडदेखी आउटर साईडमा ट्राइसेप्सको इन्टर्नल र

येक्सटर्नल हेड्सको बीचबाट जान्छ । फेरी यो येक्सटर्नल इन्टर मास्कुलार सेप्टमलाई पियार्स गरी ब्रेकियालिस अन्टाइकस र सुपिनेटर लाङ्गस मासल्सको बीचबाट येक्सटर्नल कन्डाइलको फ्रान्टमा पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ रेडियाल ब्रेञ्च ।

२ पोष्टीरियर इन्टर बोसियास ब्रेञ्च ।

मास्कुलो स्पाइरल नाभको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

१ मास्कुलार ।

२ क्युटेनियास ।

३ रेडियाल ॥

४ पोष्टीरियर इन्टरबोसियास ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसले, ट्राइसेप्स, आनकोनियास, सुपिनेटर लाङ्गस, येक्सटेन्सर कार्पाई रेडियालिस लङ्गोअर र ब्रेकियालिस अन्टाइकस मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ ॥

क्युटेनियास ब्रेञ्चेसले, आरमको व्याकपार्टको इन्टेगुमेन्टलाई र फोर आरमको रेडियाल साईडको व्याकपार्टको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

रेडियाल नाभ, रेडियाल आर्टरीको आउटर साईडबाट र सुपिनेटर लाङ्गसको मुनिबाट गै फेसियालाई पियार्स गरी, फेरी आरमको आउटर साईडमा जान्छ र क्युटेनियास हुन्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ येक्सटर्नल ब्रेञ्च ।

२ इन्टर्नल „ ।

येक्सटर्नल ब्रेञ्चले, थाम्बको आउटरवर्डर र वाललाईसलाई गर्छ ।
इन्टर्नल ब्रेञ्चको ४ डिजिटेल ब्रेञ्चस हुन्छन् । नाम—

१ फाष्ट ब्रेञ्च, थाम्बको इन्टर साईडमा रहन्छ ।

२ सेकेन्ड ब्रेञ्च, इन्डेक्स फिङ्गरको आउटर साईडमा रहन्छ ।

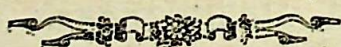
३ थर्ड ब्रेञ्च, इन्डेक्स र मिडिल फिङ्गर्सको बीचको साईडमा रहन्छ ।

४ फोर्थ ब्रेञ्च, मिडिल र रिङ फिङ्गर्सको बीचको साईडमा रहन्छ ।

पोष्टीरियर इन्टर वोसियास नाभ, सुपिनेटर ब्रीभिसलाई पियार्स गरी, फोर आरमको व्याकमा सुपर फिसियाल र डीप लेयार्सको मासल्सको बीचबाट इन्टर वोसियास मेम्ब्रेनसम्म जान्छ ।

येस्ले यानकोनियास, सुपिनेटर लाङ्गस, येक्सटेन्सर कार्पाई रेडियालिस लङ्गीअर मासल्स बाहेक, रेडियाल रिजन र पोष्टीरियर ब्रेकियाल रिजनको जमा मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

ब्रेकियाल एक्सस तमाम् ।

डर्सल नाभर्सको बयान ।

यो नाभर्सहरू १।१ डिग्मा १२।१२ हुन्छ ।

फाष्ट डर्सल नाभ, फाष्ट र सेकेन्ड डर्सल भाटिब्रीको बीचबाट आउछ ।

लाष्ट डर्सल नाभ, लाष्ट डर्सल र फाष्ट लाम्बर भार्तिब्रीको बीचवाट आउछ ।

डर्सल नाभ्सको पोष्टीरियेर डिभीजन्स, ट्र्यान्सभर्स प्रसे-सेसको बीचवाट व्याकवार्डदिग्मा जान्छ र २ किसिमको ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ येक्सटर्नल ब्रेञ्चेस ।

२ इन्टर्नल „ १

यो २ किसिमको ब्रेञ्चेसले, व्याकको मासल्सलाई सफ्लार्ई गर्छ । डर्सल नाभ्सको क्युटेनियास ब्रेञ्चेस १२ हुन्छन् र व्याकको इन्टेगुमेन्टलाई सफ्लार्ई गर्छ ।

डर्सल नाभ्सको आन्टीरियेर डिभीजन्सको दोस्रो नाम, इन्टरकष्टल नाभ्स भन्छन् । यो १।१ दिग्मा १२।१२ हुन्छन् । येस्ले थोस्पाक्स र आब्डोमेनको वाललाई सफ्लार्ई गर्छ । १।१ नाभ तेस्को नजीकको सिम्प्याथाटिकको ग्याङ्ग्लियाको साथ मील्छ ।

फाष्ट डर्सल नाभ्सको आन्टीरियेर डिभीजनको २ ब्रेञ्चेस हुन्छन् ।
१ ब्रेञ्चले, ब्रेकियाल प्लेक्सस बन्ने काम दीन्छ ।

२ फाष्ट इन्टरकष्टल नाभ । यो फाष्ट इन्टरकष्टल येस्पेसमा रहन्छ ।

सेकेन्ड, थार्ड, फोर्थ, फीप्थ, सिक्स्थ, डर्सल नाभ्सको आन्टीरियेर डिभीजन्स, इन्टरकष्टल येस्पेसमा इन्टर कष्टल भेसल्सको साथ र तेसैको मुनिवाट फर्वाडदिग्मा जान्छ । येस्ले चेष्टको फ्रान्टको इन्टेगुमेन्ट र म्यामारी ग्ल्यान्डको इन्टेगुमेन्टलाई सफ्लार्ई गर्छ, फेरी येस्ले इन्टरकष्टल, इन्फ्रा कष्टल, लीभेटरिस कष्टरम,

सेरेटसपोष्टाइकस सुपीरियेर र टूथाङ्गुलेरिस घानाई मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

१।१ डर्सल नाभको ३।३ ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

१. (नं.) ल्याटास्याल क्युटेनियास नाभर्स ।

२. (नं.) आन्टीरियेर ब्रेञ्चेस ।

३. (नं.) पोष्टीरियेर ब्रेञ्चेस ।

यो ३ ब्रेञ्चेसहरूले इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

सेभेन्थ, एट्थ, नैन्थ, टेन्थ, येलेभेन्थ, डर्सल नाभर्सको आन्टीरियेर डिभिजनस, इन्टरकष्टल येस्पेसेसेसबाट आब्डोमेनको वालमा आउछ । यो नाभर्सले, इन्टरकष्टल, सेरेटसपोष्टाइकस इन्फीरियेर र आब्डोमेनको मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

लाष्ट डर्सल नाभर्स, अरु डर्सल नाभर्स भन्दा लार्ज हुन्छ । यो लाष्ट रिबको लोवरवर्डरबाट र क्राडरेटस लम्बोरमको फ्रान्टबाट ट्र्यान्सभर्स सेलिस मासललाई पार्फोरेट गरी इन्टर्नल वोल्ब्रिक र ट्र्यान्सभर्स सेलिस मासल्सको बीचबाट जान्छ र इलियोहाइयो ग्याष्ट्रिक नाभर्सको साथ मिल्छ । यस्को १ ब्रेञ्च छ नाम, ल्याटास्याल क्युटेनियास ब्रेञ्च । यस्ले येक्सटर्नल र इन्टर्नल वोल्ब्रिक मासल्सलाई पियार्स गरी हिपको फ्रान्टको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

डर्सल नाभर्स तमाम् ।

लाम्बर नाभर्सको बयान ।

यो १।१ दिग्मा ५।५ हुन्छ ।

फाष्ट लाम्बर नाभर्स, फाष्ट नाभर्स फाष्ट र सेकेन्ड लाम्बर भा-
टिब्रीको बीचबाट निस्कन्छ ।

लाष्ट लाम्बर नाभर्स, लाष्ट लाम्बर र स्पाक्रामको वेस्को
बीचबाट निस्कन्छ ।

लाम्बर नाभर्सको रुट्स लार्ज हुन्छ र स्पाइनल कर्डको
लोवर येन्डमा जम्मा भै मिल्छ ।

१।१ नाभर्सको २।२ डिभीजन्स हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियेर डिभीजन ।

२ पोष्टीरियेर " ।

पोष्टीरियेर डिभीजन्सको २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ इन्टर्नल ब्रेञ्च ।

२ येक्सटर्नल ब्रेञ्च ।

यो २ ब्रेञ्चेसले, माल्टीफिडस स्पाइनी, इन्टर स्पाइनेलिस,
इरेक्टर स्पाइनी र इन्टर ट्र्यान्सभर्स मासल्सलाई सफाई गर्छ ।

लाम्बर नाभर्सको आन्टीरियेर डिभीजन्स, लाम्बर आर्टि-
जको साथ साथ जान्छ । आन्टीरियेर डिभीजन्सको अपर फोर
नाभर्सले लाम्बर प्लेक्सस बन्छ ।

फीथ लाम्बरको आन्टीरियेर डिभीजन, फोर्थ लाम्बरको
१ ब्रेञ्चको साथ मिली स्पाक्रामको वेसबाट जादा, फाष्ट स्पाक्राल

नार्भको आन्टीरियेर डिभीजनको साथ मिली स्पाक्राल प्लेक्सस बन्छ । नाम, लाम्बो स्पाक्राल नार्भ ।

लाम्बर प्लेक्ससको बयान ।

यो फोर अपर लाम्बर नार्भको आन्टीरियेर डिभीजन्सले बन्छ । यो आवभमा लाष्ट डर्सल नार्भको १ ब्रेञ्चको साथ मील्छ, वीलोमा लाम्बो स्पाक्राल कर्ड दीयेर स्पाक्राल प्लेक्ससको साथ मील्छ ।

यो लाम्बर प्लेक्सस खोवास मासलमा र लाम्बर भाटित्रीको ट्र्यान्सभर्स प्रसेसेसको फ्रान्टमा रहन्छ ।

फाष्ट लाम्बर नार्भ, लाष्ट डर्सल नार्भको १ ब्रेञ्चको साथ मिल्छ र ३ ब्रेञ्चेस हुन्छन् । नाम—

१ इलियो हाईयो ग्याष्ट्रिक ।

२ इलियो इङ्गुइन्येल ।

३ कम्युनिकेटिङ ।

सेकेन्ड लाम्बर नार्भबाट—

१ जेनिटो क्रुरल ।

२ येक्सटर्नल क्याटेनियास ।

३ कम्युनिकेटिङ ब्रेञ्चेस निकुन्छ ।

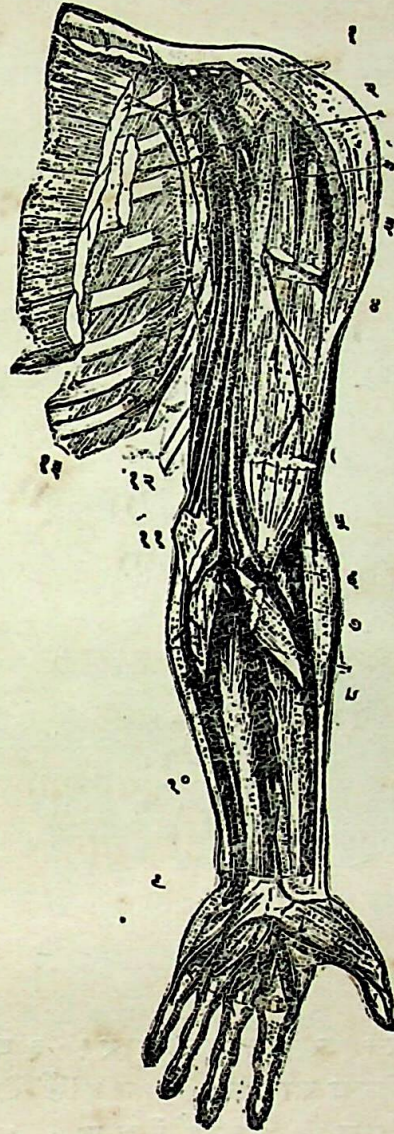
थार्ड लाम्बर नार्भबाट—

१ आन्टीरियेर क्रुरलको १ पार्ट, र ।

२ अब्टुरेटरको १ पार्ट निकुन्छ ।

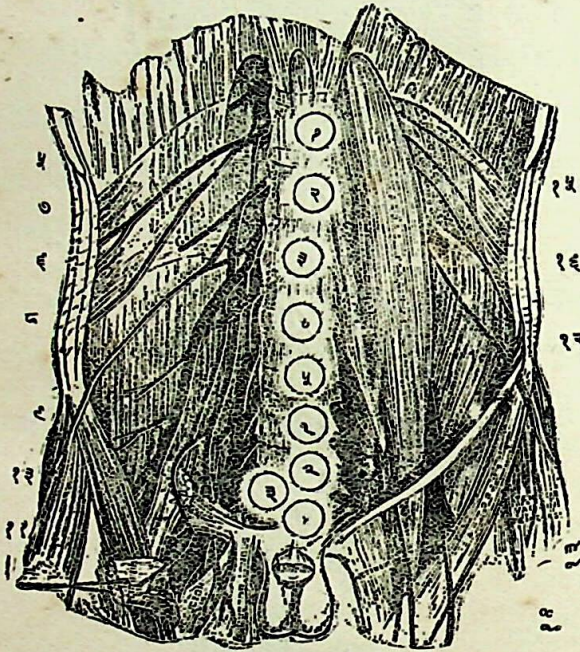
(७१८ क)

नं ८६ लेफ्ट आपार एकष्टिमिटिको नाभं ।

१ एकष्टानाल एण्डरियार थोरासिक । २ इण्डानाल एण्डरियार थोरासिक । ३ मासकुलोकितटेनियस । ४ मिडियान । ५ मासकुलो स्पाइराल । ६ पोष्टरियार इण्डारोसास । ७ रेडियल । ८ एण्डरियार इण्डारोसास । ९ डिपब्रांच । १० आलनार । ११ इण्डानाल कुटेनियस । १२ आलनार । १३ नाभं अफ रिसवार्ग ।

२' ८७ लाम्वार झकिसास र तेसको ब्रांच हरू ।

१म फाष्ट लाम्वार । २ सेकेण्ड लाम्वार । ३ थर्ड लाम्वार । ४ फोर्थ लाम्वार । ५ फिफथ लाम्वार । १म फाष्ट सेक्राल । २ सेकेण्ड सेक्राल । ३ थर्ड सेक्राल । ४ फोर्थ सेक्राल । ५ इलिवो हाईपोगासट्रिक । ६ इलिवो इंगुइनाल । ७ जेनिटो क्रुराल । १० एकसेसारि अबडिउरेटार । ८ एण्टरियार क्रुराल । ८ एकष्टार्नाल किउटेनियास । ११ अबडिउरेटार । १२ ईलायाकास । १३ साटोरियास । १४ टेनसार भेजाइनि फिमोरिस । १५ कोयाट रेटास लाम्वोराम । १६ सोयास भेगनास ।

फोर्थ लाम्बर नार्भवाट—

- १ ब्रेञ्च, आन्टीरियेर कुरलनार्भको साथ मील्छ । र
- १ ब्रेञ्च, अब्दुरेटर नार्भको साथ मील्छ ।
- १ कम्युनिकेटिङब्रेञ्च, फोफ्थलाम्बरनार्भको साथ मील्छ ।

लाम्बर ब्लेक्सको

ब्रेञ्चको नाम ।

- १ इलियो हाइयो ग्याष्ट्रिक ।
- २ इलियो इङ्गुइनल ।
- ३ ज्यनिटो कुरल ।
- ४ येक्सटर्नल क्याटेनियास ।
- ५ आन्टीरियेर कुरल ।
- ६ अब्दुरेटर ।
- ७ आक्सेस्सरी अब्दुरेटर ।

इलियो हाइयो ग्याष्ट्रिक नार्भको कुरा ।

यो फाष्ट लाम्बर नार्भवाट उठी खोवास मासलको अपर-
पार्टको आउटरवर्डरवाट इलियामको क्रेष्टमा पुग्छ र ट्र्यान्सभर्स
सेलिसलाई पियर्स गरी २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

- १ इलियाक ब्रेञ्च ।
- २ हाइयो ग्याष्ट्रिक ,, ।

इलियाक ब्रेञ्च, इन्टर्नल र येक्सटर्नल वोब्लिक मासलसलाई
पियर्स गरी इलियामको क्रेष्टको आवभवाट गै ग्लुटियाल रिज-
नको इन्टेगुमेन्टलाई सल्लाई गर्छ ।

हाइयो ग्याष्ट्रिक ब्रेञ्च, येक्सटर्नल वोब्लिकको आपोन्गुरेसिसलाई पियार्स गरी येक्सटर्नल आब्डोमिनल रिडको आउटर साईडबाट हाइयो ग्याष्ट्रिक रिजनको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

इलियो इङ्गुइनल नाभको कुरा ।

यो फाष्ट लाम्बर नाभबाट उठी, काडरेटस लम्बोरम र इलायाकस मासल्सको माथोबाट इलीयामको क्रेष्टसम्म पुगी ट्र्यान्सभर्स सेलिस र इन्टर्नल वोब्लिकलाई पियार्स गरी, स्पामेन्टिक कर्डको साथ इङ्गुइनल केनालबाट येक्सटर्नल आब्डोमिनल रिडसम्म पुग्छ र थाईको अपर र इन्टरपार्टको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

येस्ले मेलको स्क्रोटमलाई र फीमेलको लेबियामलाई सप्लाई गर्छ ।

जेनिटो क्रुरल नाभको कुरा ।

यो फाष्ट र सेकेन्ड लाम्बर नाभबाट उठी, स्लोवासको माथोबाट र पेरिटोनियामको मुनिबाट पोपार्ट्स लीगामेन्टसम्म गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ जेनिटल ब्रेञ्च ।

२ क्रुरल ” ।

जेनिटल ब्रेञ्च, ब्रेस्लोवास म्याग्नेसको आउटवार्डबाट र स्पामेन्टिक कर्डको व्याकपार्टबाट स्क्रोटममा जान्छ र क्रीम्याष्ट्रियेड मासललाई सप्लाई गर्छ ।

फीमेलमा यो राउन्ड लीगामेन्टको साथ जान्छ ।

क्रुरल ब्रेश्व, पोपार्ट लीगामेन्टको मुनिबाट गै फिमरल आर्टरीको आउटर साइडको फ्यसियालाई प्राफोरेट गरी मिडिल क्याटेनियास नाभको १ ब्रेश्वको साथ मील्छ र थाईको अपर र फ्रान्टपार्टको इन्टेगुमेन्टलाई सफ्लाई गर्छ ।

येक्सटर्नल क्याटेनियास नाभको कुरा ।

यो सेकेन्ड र थर्ड लाम्बर नाभबाट उठो, खोवास मासलको मिडिलको आउटर वर्डरबाट इलियामको आन्टीरियेर सु-पोरियेर स्पाइनको मुनिबाट र पोपार्ट लीगामेन्टको मुनिबाट थाईमा जान्छ र २ ब्रेश्वस हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियेर ब्रेश्व ।

२ पोष्टीरियेर ” ।

आन्टीरियेर ब्रेश्वले, थाईको आन्टीरियेर र सर्फेसको आउटरपार्टलाई सफ्लाई गर्छ ।

पोष्टीरियेर ब्रेश्वले, थाईको पोष्टीरियेर सर्फेसको आउटरपार्टलाई सफ्लाई गर्छ ।

अबटुरेटर नाभको कुरा ।

येस्ले अबटुरेटर येक्सटर्नस, थाईको आड्डाक्टर मासलस र हीप र नीको आर्टिकुलेशन्स र थाई र लेगको इन्टेगुमेन्टलाई सफ्लाई गर्छ । यो सेकेन्ड थर्ड र फोर्थ लाम्बर नाभबाट उठछ । यो खोवास मासलको इन्नरवर्डस्वाट र पेल्विसको ब्रिमको नजी-

कवाट र अब्दुरेटर आर्टरीको आवभवाट र थाइरयेड फोराभेनको अपरपार्टको केनालवाट गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियेर ब्रेञ्च ।

२ पोष्टीरियेर „ ।

आन्टीरियेर ब्रेञ्च, आड्डाक्टर ब्रीभिसको फ्रान्टवाट र पेक्टिनियास र आड्डाक्टर लङ्गसको बीहार्ड्न्डवाट गै हिपजयन्ट ग्रासाइलिस, आड्डाक्टर लङ्गस र ब्रीभिस मासल्स र फिमरल आर्टरीलाई सप्लाइ गर्छ ।

पोष्टीरियेर ब्रेञ्च, अब्दुरेटर येक्सटर्नसवाट र आड्डाक्टर ब्रीभिसको बीहार्ड्न्डवाट जान्छ । येस्ले आड्डाक्टर ब्रीभिस र म्याग्नस र अब्दुरेटर येक्सटर्नस मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ ।

येस्को अरु ? ब्रेञ्च छ, पल्लिटियाल आर्टरीको साथसाथै गै नी जयन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

आक्ससेस्सरी अब्दुरेटर नार्भको कुरा ।

यो कोही २ मा देखिन्छ । थार्ड र फोर्थ लाम्बर नार्भवाट उठछ । येस्ले पेक्टिनियास र हिपजयन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

आन्टीरियेर क्रुरल नार्भको कुरा ।

यो लाम्बर प्लेक्ससको लार्ज ब्रेञ्च हो, येस्ले डलायाकस, पेक्टिनियास मासल्सलाई र टेन्सर भेजाइनी फिमरिस बाहेक, थार्डको फ्रान्टको जम्मा मासल्सलाई र थार्डको फ्रान्ट र इन्टर सार्ड्डना र लेग र फटमा हिप र नी लाई सप्लाइ गर्छ । यो से-

(६०८ क)

नं ८८ लोयार एकष्टिमिटि को नाभं पोष्टरियार भिउ ।

१ सु पिरियार ग्लुटियाल । २ पिउडिक । ३ अबटिउरेटार इण्डानास
लाइ । ४ रमल सिण्टिक । ५ ईनफिरियार पिउडिग्डाल । ६ डिसेण्डि
किउटेनियास । ७ इण्डानास पप लिटियाल । ८ एकष्टानास सार्फनास
९ पोष्टरियार टिबिपाल । १० पेरेनियाल । ११ कमिउनिकानस
पेरेनाइ । १२ प्लान्टार किउटेनियास । १३ वाइसेप्स । १५ सेमि
मेमुनोसास ।

नं ६८ लोघार एकट्टिमिटि को नाभं हृद फ्रण्ट भिउ ।

१ एकष्टानाल किउटे नियास । २ एण्डिरियार क्रुराल । ३ फिमो-
राल । ४ अबडिउरेटार को एण्डिरियार डिभिसान । ५ इण्डानाल
किउटे नियास । ६ इण्डानाल साफेनास । ७ एण्डिरियार टिबियाल
८ मासकिउलो किउटे नियास । ९ रेकटास । १० मिडल किउटे नियास

केन्ड, थार्ड र फोर्थ लाम्बर नाभर्सवाट उठछ । यो खोवास मास-
लको लोवर पार्टको आउटरवर्डरवाट र खोवास र इलायाकस
मासल्सको बीचवाट र पोपार्ट लीगामेन्टको मुनिवाट थाईमा
जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियेर डिभीजन ।

२ पोष्टीरियेर ” ।

पेल्विस भीत्र, येस्को ब्रेञ्चेसले, इलायाकसलाई सप्लाई
गर्छ र येस्को १ ब्रेञ्चले, फिमरल आर्टेरीलाई सप्लाई गर्छ ।

पेल्विसको बाहरमा, आन्टीरियेर क्रुरल नाभर्को २ ब्रेञ्चेस
हुन्छ । नाम—

१. (नं.) आन्टीरियेर डिभीजन—

(क) मिडिल क्याटेनियास ।

(ख) इन्टर्नल क्याटेनियास ।

२. (नं.) पोष्टीरियेर डिभीजन—

(क) लड स्पाफिनस ।

(ख) मास्क्युलार ।

(ग) आर्टिक्युलार ।

मिडिल क्याटेनियास नाभर्, पोपार्ट लीगामेन्टको ३ इञ्च
वीन्डोमा फ्यसियालेटालाई पियर्स गरी २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । येही
२ ब्रेञ्चेसले, थाईको फ्रान्टको इन्टेगुमेन्ट र सार्तेरियास मासल-
लाई सप्लाई गर्छ ।

इन्टर्नल क्याटेनियास नाभर्, फिमरल आर्टेरीको इन्तर सा-
ईडवाट वोब्लिक भै जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियेर ब्रेञ्च ।

२ पोष्टीरियेर „ ।

आन्टीरियेर ब्रेञ्चले, थाईको इन्नर साईडको इन्टेगुमेन्ट-
लाई र पोष्टीरियेर ब्रेञ्चले, लेगको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

लड स्याफिनस नाभ । दोस्रो नाम, इन्टर्नल स्याफिनस
नाभ । यो फिमरल भेसल्सको आउटर साईडबाट आड्डाक्टर
भ्याग्नसको वोमिडसम्म जान्छ र इन्वार्डदिग्मा सार्टोरियासको
मुनिबाट जान्छ । फेरी यो इन्टर्नल स्याफिनस भेनको साथ लेगको
इन्नर साईडबाट इन्नर आङ्गलको फ्रान्टमा पुग्छ र फुटको इन्नर
साईडमा ग्रेटोसम्म जान्छ ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसले, पेक्टिनियास, रेक्टस, भ्याष्टस येक्स-
टर्नस, भ्याष्टस इन्टर्नल र क्रुरिआस मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ ।

आर्टिकुलार ब्रेञ्चेसले, हीपजयन्ट र नी जयन्टलाई
सप्लाइ गर्छ ।

लाम्बर प्लेक्सस तमाम् ।

स्पाक्राल र कक्सजियाल नाभ्सको बयान ।

स्पाक्राल नाभ्स १।१ दिग्मा ५।५ हुन्छ ।

अपरफोर्थस्पाक्राल नाभ, स्पाक्राल फोरामिनाबाट निक्कन्छ ।

फीफथ स्पाक्राल नाभ, स्पाक्राम र कक्ससको बीचको
फोरामेनबाट निक्कन्छ ।

अपर स्पाक्राल नाभर्सको रुट्स, लार्ज हुन्छ ।

लोवर स्पाक्राल र कक्सजियाल नाभर्सको रुट्स, स्माल हुन्छ ।

यो जम्मा नाभर्सको अरिजिन भयाको ठाउँको रुट्सलाई कडाईकुइना भन्छन् ।

१।१ स्माल र कक्सजियाल नाभर्सको २।२ डिभीजन्स हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियर डिभीजन ।

२ पोष्टीरियर „ ।

फेरी १।१ डिभीजनको २।२ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ येक्सटर्नल ब्रेञ्च ।

२ इन्टर्नल „ ।

थी अपर स्पाक्राल नाभर्सको पोष्टीरियर डिभीजन्सको येक्सटर्नल र इन्टर्नल ब्रेञ्चेसले, माल्टोफिउस स्पाइनी, येक्स-टेन्सर कक्सजिस, ग्लुटियाल रिजनको पोष्टीरियरपार्टको इन्टे-गुमेन्ट र कक्सिसको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

स्पाक्राल नाभर्सको आन्टीरियर डिभीजन्स सिम्प्याथाटिकको स्पाक्राल ग्याङ्ग्लियाको साथ मिल्छ ।

फोर्थ आन्टीरियर स्पाक्राल नाभर्सको २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ भिसिस्पाल ब्रेञ्चेस ।

२ मास्कुलार „ ।

भिसिस्पाल ब्रेञ्चेसले, पेल्भिसको भिसिरालाई सप्लाइ गर्छ ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसले, लिभेटर येनाई स्फीङ्क्टर येनाई र कक्सजियास मासलसलाई सप्लाइ गर्छ ।

फोफ्थ आन्टीरियेर स्पाक्राल नाभ्सले, कक्सिजियास मास-
ललाई सप्लाई गर्छ ।

कक्सिजियाल नाभ्सको आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर डिभी-
जन्स हुन्छ । तर तेस्को येवसटर्नल र इन्टर्नल ब्रेञ्चेस छैन । यो
नाभ्सले कक्सिसको साईड र व्याकपार्टको इन्टेगुमेन्टलाई
सप्लाई गर्छ ।

स्पाक्राल प्लेक्ससको बयान ।

यो लाम्बो स्पाक्राल कर्ड ३ थ्री अपर स्पाक्राल नाभ्सको
आन्टीरियेर डिभोजन्स र ४ फोर्थ स्पाक्राल नाभ्सको आन्टीरियेर
डिभीजनको १ पार्टले बन्छ । स्पाक्राल प्लेक्ससको आकार
ट्र्याङ्गुलार हुन्छ । यो पाइरीफर्मिस मासलको आन्टीरियेर सर्फे-
समा रहन्छ र साइटिक र प्युडिक आर्टरीको बीहाईन्डमा रहन्छ ।
येस्लाई पेल्विस फ्यसियाले काभार गर्छ ।

स्पाक्राल प्लेक्ससको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

१. (नं.) कोल्याटान्याल ब्रेञ्चेस—

(क) मास्कुलार ।

(ख) सुपीरियेर ग्लुटियाल ।

(ग) इन्फीरियेर ग्लुटियाल ।

(घ) स्माल सायेटिक ।

२. (नं.) टार्मिनेल ब्रेञ्चेस—

(क) प्युडिक ।

(ख) ग्रेट साइटिक ।

(क) मास्कुलार ब्रेञ्चेले, पाइरीफर्मिस, अब्टुरेटर इन्टर्नस, २ ग्यामिलाई र काड्रेटस फिमरिस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

(ख) सुपीरियर ग्लुटियाल नार्भ, लाम्बो स्पाक्राल कर्डको व्याकपार्टबाट उठी पेल्विसबाट ग्रेट स्पाक्रोसाइटिक फोरामेनबाट गै पाइरीफर्मिस मासलको आवभबाट ग्लुटियाल भेसलको साथ जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

१ सुपीरियर ब्रेञ्च ।

२ इन्फीरियर ,, ।

सुपीरियर ब्रेञ्चले, ग्लुटिआस मिडिआसलाई सप्लाई गर्छ ।

इन्फीरियर ब्रेञ्चले, ग्लुटिआस मिनिमास र टेन्सर भेजा-इनो फिमरिस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

(ग) इन्फीरियर ग्लुटियाल नार्भ, ग्रेट साइटिक नचबाट र पाइरीफर्मिसको विनीथबाट ग्लुटिआस म्याक्सिमास मासलको भीत्र गै 'बाटक माने चाक'को स्कीनलाई सप्लाई गर्छ ।

(घ) स्माल साइटिक नार्भले, पेरिनियामको इन्टेगुमेन्ट र थाई र लेगको व्याकपार्टलाई सप्लाई गर्छ । यो नार्भ, ग्रेट स्पाक्रो साइटिक फोरामेनबाट र पाइरीफर्मिस मा-

सलको वीलोवाट साइटिक आर्टरीको साथ ग्लुटिआस
म्याक्सिमासको विनीथवाट थाईको व्याकपार्टमा र पल्लि-
टियाल रिजनको लोवरपार्टमा जान्छ र क्युटेनियास हुन्छ ।

येस्को ५ ब्रेञ्जेस हुन्छ—

१ इन्टर्नल क्युटेनियास ब्रेञ्जेस ।

२ येक्सटर्नल " " ।

३ आसीन्डिड " " ।

४ डिसीन्डिड " " ।

५ इन्फीरियर प्युडेन्डा ।

यो ५ ब्रेञ्जेसले, थाईको इन्नरसाईडको र आउटरसाईडको
र व्याकपार्टको र पल्लिटियाल रिजनको र लेगको अपरपार्टको
इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

(क) प्युडिक नार्भ, स्पाक्राल ग्लेक्ससको लोवर कर्डवाट
आउछ र सेकेन्ड, थाई र फोर्थ स्पाक्राल नार्भवाट उठछ ।
यो ग्रेट स्पाक्रो साइटिक फोरामेनवाट र पाइरीफर्मीस
मासलको वीलोवाट गै स्कीयामको स्पाइनललाई क्रस
गरी लेसर स्पाक्रो साइटिक फोरामेनवाट फेरी पेल्विस
भित्र जान्छ । येस्को साथ २ प्युडिक भेसल्स अपवार्ड र
फर्वार्डवाट स्कीयो रेक्टल फसाको आउटर वालमा
जान्छ र २ ब्रेञ्जेस हुन्छ । नाम—

१ पेरिनियाल नार्भ ।

१ डर्सल नार्भ आफ दी पेनिस । मेलमा हुन्छ ।

१ डर्सल नार्भ आफ दी क्लाइटोरिस । फीमेलमा हुन्छ ।

पेरिनियाल नार्भ, सुपरफिसियाल, पेरिनियाल आर्टरीको साथ पेरिनियाममा जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ क्युटेनियास ब्रेञ्च ।

२ मास्कुलार „ ।

येही २ ब्रेञ्चेसले, स्कोटमको स्कीन र पेरिनियामको मासलसलाई सप्लाइ गर्छ ।

डर्सल नार्भ आफ्नी पेनिस्, डर्सल आर्टरी आफ्नी पेनिस्को साथ जान्छ र पेनिस्को साईड्सको र प्रोप्युसको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

प्युडिक नार्भको अरु १ ब्रेञ्च छ । नाम, इन्फोरियर हेमर-हयेडल नार्भ । यो स्कीयो रेक्टल फसावाट गै येनासको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

(ख) ग्रेट साइटिक नार्भको कुरा ।

येस्ले लेगको जम्मा इन्टेगुमेन्ट, थाईको व्याकको जम्मा मासलस र लेग र फुटूको जम्मा मासलसलाई सप्लाइ गर्छ ।

यो नार्भ, शरीरमा सब भन्दा ठुलो नार्भ कर्ड हो । येस्को चौडाईदिग्मा ३ इञ्ची हुन्छ । यो स्पाकाल प्लेक्ससको अपरडिभिजनबाट आउछ र पेल्भिसबाट र ग्रेट स्पाको साइटिक फोरामेनबाट र पाइरोफर्मोस मासलको वीलोबाट निस्कन्छ । यो नार्भ, ट्रोकान्टर मेजर र स्कीयामको ट्युबेरोसिटीको बीचबाट थाईको व्याकपार्टको लोवर थाईमा पुग्छ र २ लार्ज ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ येक्सटर्नल पल्लिटियाल ब्रेञ्च ।

२ इन्टर्नल " ।

यो ग्रेट साइटिक नार्भ, स्माल साइटिक नार्भ र आर्टरीको साथ थाईको व्याकबाट डाउनवार्डदिग्मा जान्छ र आड्डाक्टर म्याग्नेसको माथीबाट र वाइसेप्सको लड्ड हेडको मुनिबाट जान्छ ।

ग्रेट साइटिक नार्भको अरु २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ आर्टिक्युलर ब्रेञ्चेस ।

२ मास्क्युलर " ।

आर्टिक्युलर ब्रेञ्चेसले, हिप जयन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

मास्क्युलर ब्रेञ्चेसले, लेगको फ्लेक्सर मासल्सलाई अर्थात् वाइसेप्स, सेमिटेन्डीनोसस, सेमिमेम्ब्रेनोसस, आड्डाक्टर म्याग्नेस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

इन्टर्नल पल्लिटियाल नार्भको कुरा ।

यो थाईको व्याकपार्ट र पल्लिटियाल येस्पेसको मिडिलबाट पल्लिटियाल मासलको लोवरपार्टसम्म गै पोष्टीरियर टिबियाल आर्टरीको साथ सोलियासको विनीथबाट गै पोष्टीरियर टिबियाल नार्भ हुन्छ । यो इन्टर्नल पल्लिटियाल नार्भको आवभलाई ह्याम्स्ट्रीड मासल्सले काभार गर्छ । यो नार्भको वीलोमा ग्याष्ट्रिक निमिआसले काभार गर्छ ।

इन्टर्नल पल्लिटियाल नार्भको

ब्रेञ्चेसको नाम ।

१ आर्टिकुलर ।

२ मास्कुलार ।

३ क्युटेनियास वा कम्प्युनिक्यान्स पल्लीटियाई ।

आर्टिकुलार ब्रेञ्चेसले, नी जयन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसले, पल्लीटियास, स्कोलियास र प्लान्टेरिस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

क्युटेनियास नाभ, येक्सटर्नल पल्लीटियाल नाभको १ ब्रेञ्चको साथ मिली, येक्सटर्नल पल्लीटियाल नाभ बन्छ । नाम, सर्ट स्थाफिनस नाभ भन्छन् । यो सर्ट स्थाफिनस नाभ, डाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा, टेन्डो येकेलिसको आउटर मार्जीनसम्म जान्छ र फुट्को आउटर साईडको इन्टेगुमेन्ट र लिटिलटोको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

पोष्टीरियर टिबियाल नाभको कुरा ।

यो पल्लीटियास मासलको लोवर वर्डरदेखी शुरु भै पोष्टीरियर टिबियाल भेसल्सको साथ लेगको व्याकपार्टबाट र हील र इन्टर म्यालिवोलासको बीचबाट गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ येक्सटर्नल प्ल्यान्टर नाभ ।

२ इन्टर्नल " " ।

पोष्टीरियर टिबियाल नाभको अरु ३ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ मास्कुलार ।

२ प्ल्यान्टर क्युटेनियास ।

३ आर्टिक्युलार ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसले, टिबियालिस पोष्टाइकस, फ्लेक्सर लङ्गस डिजिटोरम, फ्लेक्सर लङ्गस ह्याल्फुसिस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

प्लयान्तर क्युटेनियास ब्रेञ्चले, हीलको इन्टेगुमेन्ट र फुट्को सोलको इन्नर साईडलाई सप्लाई गर्छ ।

आर्टिकुलर ब्रेञ्चले, आङ्गल जयन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

इन्टर्नल प्लयान्तर नार्भको कुरा ।

यो इन्टर्नल प्लयान्तर आर्टरीको साथ, फुट्को इन्नर साईडमा जान्छ । यो आब्डाक्टर ह्याल्युसिसको विनीथबाट मेटाटार्सल बोन्सको वेसेससम्म पुग्छ र ४ डिजिटेल ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

१ फाष्ट डिजिटेल ब्रेञ्चले, ग्रेट्टोको इन्नर वर्डरलाई सप्लाई गर्छ ।

२ सेकेन्ड डिजिटेल ब्रेञ्चले, ग्रेट र सेकेन्ड टोजको बीचको साईड्सलाई सप्लाई गर्छ ।

३ थर्ड डिजिटेल ब्रेञ्चले, सेकेन्ड र थर्ड टोजको बीचको साईड्सलाई सप्लाई गर्छ ।

४ फोर्थ डिजिटेल ब्रेञ्चले, थर्ड र फोर्थ टोजको बीचको साईड्सलाई सप्लाई गर्छ ।

यो ४ बाहेक यस्को अरु ३ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ मास्कुलार ।

२ क्युटेनियास ।

३ आर्टिक्युलर ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसले, आब्डाक्टर ह्याल्युसिस, फ्लेक्सर ब्रीभिस डिजिटोरम मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

क्युटेनियास ब्रेञ्चेसले, स्वलको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाई गर्छ ।

आर्टिक्युलर ब्रेञ्चेसले, टार्सास र मेटाटार्सास बोन्सको आर्टिक्युलेशन्सलाई सप्लाई गर्छ ।

येक्सटर्नल प्ल्यान्टर नार्भको कुरा ।

यो येक्सटर्नल प्ल्यान्टर आर्टरीको साथ फुटको आउटरसाइडमा जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ सुपरफिसियाल ब्रेञ्च ।

२ डीप ब्रेञ्च । दोस्रो नाम, मास्क्युलर ब्रेञ्च ।

सुपरफिसियाल ब्रेञ्चले, लिटिलटोको आउटरसाइड र फोर्थ र फीफथ टोजको बीचको साइड्स र फ्लेक्सर ब्रीभिस मिनिमाई डिजिटलाई सप्लाई गर्छ ।

मास्क्युलर ब्रेञ्चले, १ इन्टरवोसियाई, लाम्ब्रीकेलिस, आइडाक्टर वोब्लिक्स ह्याल्युसिस, आइडाक्टर ट्रयान्सभर्सस ह्याल्युसिस मासल्सलाई सप्लाई गर्छ ।

येक्सटर्नल पप्लीटियाल नार्भको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, पेरीनियाल नार्भ । यो पप्लीटियाल येस्पेसको आउटर साइडबाट र वाइसेप्सको इन्टर मार्जीनबाट फिब्युलर पेरोनियास लङ्गसको बीचबाट गै २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ आन्टीरियर टिबियाल ।

२ मास्क्युलो क्युटेनियास ।

यो २ बाहेक अरु २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ आर्टिक्युलर ।

२ क्युटेनियास ।

आर्टिक्युलर ब्रेञ्चेसले, नीको फ्रान्ट र आउटर साईडलाई सप्लाइ गर्छ ।

क्युटेनियास ब्रेञ्चेसले, लेगको आउटर साईड र व्याकपार्टको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

आन्टीरियर टिबियाल नार्भको कुरा ।

यो फिबुलार पेरोनियास लाङ्गसको अपरपार्टको बीचबाट गै र येक्सटेन्सर लाङ्गस डिजिटोरमको मुनिबाट गै इन्टरवोसियास मेम्ब्रेनको फोरपार्टसम्म पुग्छ, फेरी यो आन्टीरियर टिबियाल आर्टरीको साथ आङ्गलजयन्टसम्म जान्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ ।

१ येक्सटर्नल ब्रेञ्च ।

२ इन्टर्नल „ ।

येक्सटर्नल ब्रेञ्चले, येक्सटेन्सर ब्रीभिस डिजिटोरमलाई सप्लाइ गर्छ र ३ इन्टर वोसियास ब्रेञ्चेस भै सेकेन्ड, थर्ड र फोर्थ टोजको मेटाटार्सो फल्याङ्गियाल जयन्टसलाई सप्लाइ गर्छ ।

इन्टर्नल ब्रेञ्च, डर्सेलिसपेडिस आर्टरीको साथ फुटको डर्सामको इन्टरसाईडमा जान्छ र ग्रेट र सेकेन्ड टोजको बीचको साईडलाई सप्लाइ गर्छ ।

यो २ बाहेक, यो आन्टीरियर टिबियाल नार्भको अरु २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ मास्कुलार ।

२ आर्टिकुलार ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसले, टिबियालीस आन्टाइकस, येक्सटेन्सर लङ्गस डिजिटोरम, पेरोनियास टार्सीयास, येक्सटेन्सर प्रो-प्रिअस ह्याल्युसिस मासल्सलाई सप्लाइ गर्छ ।

आर्टिक्युलार ब्रेञ्चले, आङ्गलजयन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

मास्कुलो क्युटेनियास नार्भको कुरा

येस्ले लेगको फिबुलार साईडको मासल्सलाई र फुटको डर्सामको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ । यो फर्वार्डदिग्मा पेरोनियास मासल्स र येक्सटेन्सर लङ्गस डिजिटोरमको बीचबाट गै डीप फ्यसियालाई पियर्स गरी लेगको लोवर थार्डमा पुग्छ र २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ येक्सटर्नल ब्रेञ्च ।

२ इन्टर्नल „ ।

येक्सटर्नल ब्रेञ्चले, थार्ड, फोर्थ र फीफ्थ टोजको बीचको साईड्स र आउटरआङ्गल र फुटको आउटरसाईडको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

इन्टर्नल ब्रेञ्चले, ग्रेट टोको इन्नरसाईड र सेकेन्ड र थार्ड टोजको बीचको साईड्सलाई र इन्नरआङ्गल र फुटको इन्नरसाईडको इन्टेगुमेन्टलाई सप्लाइ गर्छ ।

यो २ ब्रेञ्चेस बाहेक, येस्को अरु २ ब्रेञ्चेस हुन्छ । नाम—

१ मास्कुलार ।

२ क्युटेनियास ।

मास्कुलार ब्रेञ्चेसले, पेरोनियास लङ्गस र पेरोनियास ब्रीभिस
मासलसलाई सप्लाई गर्छ ।

क्युटेनियास ब्रेञ्चेसले, लेगको लोवरपार्टलाई सप्लाई गर्छ ।

स्पाइनल नाभर्स तमाम् ।

सिम्प्याथेटिक नाभर्सको बयान ।

यो ४ किसिमको नाभर्सले बन्छ—

१. पैहा किसिम । वेस आफ दी स्कालदेखी कक्सिससम्म भा-
टिब्रलकलमको फ्रान्ट र साईडमा जो श्रीज आफ ग्या-
ङ्ग्लीआ र तेस्को बीचबीचमा जो कर्ड रहन्छ ।
२. दोस्त्रा किसिम । स्पाइनको फ्रान्टमा र थोस्यासिक आब्डो-
मिनल र पेल्विक क्याभिटिजमा जो नाभर्स ग्याङ्ग्लीआ
रहन्छ ।
३. तेस्त्रा किसिम । आब्डोमिनल भिसिरामा रहने साल ग्याङ्-
ग्लीआहरू ।
४. चौथा किसिम । धेरै नाभर्स फाइवर्स ।

सर्भाइकल पोर्सनमा । ३ जोड़ी ग्याङ्ग्लीआ ।

डर्सल ” । १२ जोड़ी ” ।

लाम्बर ” । ४ जोड़ी ” ।

स्पाक्राल ” । ४ वा ५ जोड़ी ” ।

नेकमा यो ग्याङ्ग्लीआहरू, भाटिब्रीको द्यान्सभर्स प्रसे-
सेसको फ्रान्टमा रहन्छ ।

डर्सल रिजनको ग्याङ्ग्लीआहरू, रिब्सको हेड्सको फ्रा-
न्टमा रहन्छ ।

लाम्बर रिजनको ग्याङ्ग्लीआहरू, भाटिब्रीको बडिजको
साईड्समा रहन्छ ।

स्पाक्राल रिजनको ग्याङ्ग्लीआहरू, स्पाक्रामको फ्रान्टमा
रहन्छ ।

कक्सिसको फ्रान्ट, फ्रान्टमा २ दिगको ग्याङ्ग्लीआ तमाम्
भै मील्छ ।

थोस्पासिक क्याभिटीमा, कार्डियेक प्लेक्सस मील्छ ।

आब्डोमिनल क्याभिटीमा, स्खोलार प्लेक्सस रहन्छ । नाम,
येपिग्याष्ट्रिक रिजन ।

पैलिभक क्याभिटीमा, हाइयो ग्याष्ट्रिक प्लेक्सस रहन्छ ।

स्माल ग्याङ्ग्लीआहरू, हार्ट, एम्प्याक, युटेरसमा रहन्छ ।
यो ग्याङ्ग्लीआहरूले, सेन्टर्स बनाउने काम दीन्छ ।

सिम्प्याथाटिकको नाभर्स, फाइवर्स, ब्रूटभैसल्स र थोस्पा-
सिक र आब्डोमिनल भिसिरालाई सप्लाई गर्छ र ग्यान्ड्सहरू-
लाई पनि सप्लाई गर्छ ।

सर्भाइकल पोर्सनको

ग्याङ्ग्लीआहरू ३ जोडी हुन्छ ।

१ सुपीरियर सर्भाइकल ग्याङ्ग्लीयान ।

२ मिडिल सर्भाइकल ग्याङ्ग्लियान ।

३ इन्फीरियर सर्भाइकल ग्याङ्ग्लियान ।

थोस्यासिक पोर्सनको

ग्याङ्ग्लियाको ब्रेञ्चेसको नाम ।

१. (नं.) येक्सटर्नल ब्रेञ्चेस । यो १।१ ग्याङ्ग्लियानबाट २।२ निक्कन्छर डर्सल रिजनको स्पाइनल नाभर्सको साथ मील्छ ।
२. (नं.) अपर ५।६ ग्याङ्ग्लियाको इन्टर्नल ब्रेञ्चेसले, थोस्यासिक आवाटी र तेस्को ब्रेञ्चेसलाई सप्लाई गर्छ र पोष्टीरियर पाल्मेनेरी प्लेक्ससको १ पार्ट बन्छ ।
३. (नं.) लोवर ५ वा ६ वोटा ग्याङ्ग्लिया यो इन्टर्नल ब्रेञ्चेसले, आवाटीलाई सप्लाई गर्छ र स्प्ल्याङ्गनिक नाभर्स बन्छ । नाम —

१ ग्रेट स्प्ल्याङ्गनिक नाभर्स ।

२ लेसर " " ।

३ स्मालेष्ट " " ।

१. ग्रेट स्प्ल्याङ्गनिक नाभर्स, फीफथ वा सिक्स्थ र षैन्थ वा टेन्थ थोस्यासिक ग्याङ्ग्लियाको ब्रेञ्चेस र फाष्ट, सेकेन्ड, थार्ड, फोर्थ, फीफथ, सिक्स्थ थोस्यासिक ग्याङ्ग्लियाको ब्रेञ्चेसको साथ मील्छ । यो पोष्टीरियर मिडिआष्टिनामबाट डायाफारमको क्रासलाई पाफोरेट गरी, खोलार प्लेक्ससको सेमिलुनर ग्याङ्ग्लियानमा तमाम हुन्छ र रिनल र सुप्रा रिनल प्लेक्ससको साथ मील्छ ।

२. लेसर स्प्ल्याङ्गनिक नाभर्स, टेन्थ र येलेभेन्थ ग्याङ्ग्लिया-

आको फाइलामेन्सको साथ मिलि बन्छ । येस्ले पनि डायाफारम लाई पियर्स गरी खोलार प्लेक्ससको साथ मील्छ ।

३. स्नालेष्ट स्पल्याङ्कनिक नाभ । दोस्रो नाम, रिनल स्पल्याङ्कनिक नाभ भन्छन । यो थोस्पासिक पोर्सनको लाष्ट ग्याङ्ग्लीयानवाट उठो, डायाफारमलाई पियर्स गरी रिनल र खोलार प्लेक्ससको साथ मील्छ ।

इनीहरू ३ स्पल्याङ्कनिक नाभ्सले आब्डोमिनल क्याभिटीको अर्ग्यान्सलाई सप्लाइ गर्छ ।

लाम्बर र पेल्विक पोर्सन्सको ११ ग्याङ्ग्लीयानको ४१४ ब्रेञ्चस हुन्छन् । इनीहरूको नाम—

१ सुपीरियेर ब्रेञ्चेस ।

२ इन्फीरियेर „ ।

३ इन्टर्नल „ ।

४ येक्सटर्नल „ ।

कार्डियेक प्लेक्ससको वयान ।

यो प्लेक्सस हार्टको वेसमा रहन्छ । यो २ हिस्साले बन्छ । नाम—

१ सुपरफिसियाल पार्ट ।

२ डीप पार्ट ।

सुपरफिसियाल कार्डियाक प्लेक्सस, आवाटीको आर्चको विनीथमा रहन्छ । यो प्लेक्सस लेफ्ट सुपीरियेर कार्डियाक नाभ, लेफ्ट न्युमोग्यास्ट्रिकको इन्फीरियेर सर्भाइकल कार्डियाक ब्रेञ्चेस र डीप कार्डियाक प्लेक्ससको फाइलामेन्टले बन्छ ।

डीप कार्डियाक प्लेक्सस, ट्रेकियाको वाइफर्केट हुने जगाको फ्रान्टमा रहन्छ । यो प्लेक्सस सिम्प्याथाटिकको सर्भाइकल ग्याङ्ग्लियाको ब्रेञ्चेस र रेकारेन्ट लेरिङ्गियाल र न्युमोग्याष्ट्रिक तार्भको कार्डियाक ब्रेञ्चेसले बन्छ ।

इनी २ कार्डियाक प्लेक्ससको फाइलामेन्सले, राईट र लेफ्ट कोरोनरी प्लेक्सस बन्छ ।

स्वोलार प्लेक्ससको बयान ।

येस्को दोस्त्रो नाम, येपिग्याष्ट्रिक प्लेक्सस भन्छन् । येस्ले आब्डोमिनल क्याभिटीको जम्मा भिसिरालाई सप्लाई गर्छ । यो घम्याको बीहाईन्डमा र आवाटी र डायफारमको कुराको फ्रान्टमा रहन्छ । २ सेमिलुनर ग्याङ्ग्लियाले, यो प्लेक्सस बन्छ । यो सारा बाडीको ठुलो ग्याङ्ग्लिया हो ।

तल लेखियाको प्लेक्ससहरू स्वोलार प्लेक्ससबाट आउछ ।

१. (नं.) फ्रेनिक प्लेक्सस । दोस्त्रो नाम, डायफ्राममेटिक प्लेक्सस ।
२. (नं.) सुप्राइनल प्लेक्सस ।
३. (नं.) रिनल " ।
४. (नं.) स्पामेटिक " ।
५. (नं.) सिलियाक " । को

(क) ग्याष्ट्रिक प्लेक्सस ।

(ख) स्प्लीनिक " ।

(ग) हेपेटिक " ।

६. (नं.) सुपीरियेर मेसेन्टेरिक प्लेक्सस ।

७. (नं.) आवार्टिक प्लेक्सस ।

हाइयोग्याष्ट्रिक प्लेक्ससको बयान ।

येस्ले पेलिभक क्याभिटीको भिसिरालाई सप्लाई गर्छ । यो स्पाक्रामको स्पाक्रो भाटिब्रल आङ्गल । दोस्रो नाम, 'प्रोमन्टरी'को फ्रान्टमा रहन्छ । यो प्लेक्सस २ पेलिभक प्लेक्ससले बन्छ ।

मेलको पेलिभक प्लेक्सस, रेक्टमको साईड्समा रहन्छ ।

फिमेलको पेलिभक प्लेक्सस, रेक्टम र भेजाइनाको साईड्समा रहन्छ ।

पेलिभकप्लेक्ससबाट ५ प्लेक्सस उठछ—

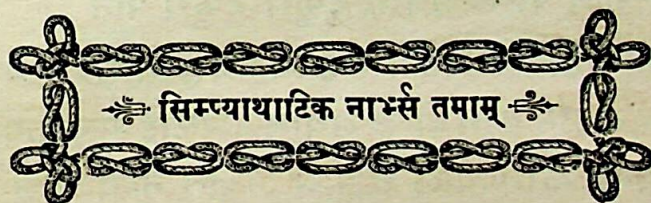
१. (नं.) इन्फीरियेर हेमरहयेडल प्लेक्सस ।

२. (नं.) भेसिक्याल प्लेक्सस ।

३. (नं.) प्रष्टेटिक " ।

४. (नं.) भेजाइनल " ।

५. (नं.) युटेराइन " ।

ॐ सिम्प्याथाटिक नार्भ्स तमाम् ॐ

डाइजेस्सनको अर्ग्यान्सको बयान ।

फुड 'माने' खाने कुरा । फुडलाई डाइजेस्सन गराउने 'माने' खाने कुरालाई हजम गराउनेलाई केही अपारेटस 'माने' जन्तु चाहिन्छ ।

यो २ किसिमको हुन्छ—

१. (नं.) आलिमेन्टरी केनाल ।

२. (नं.) आक्सेस्सरी अर्ग्यान ।

आलिमेन्टरी केनालको कुरा ।

यो मासलस र मेम्ब्रेनले बनेको १ ट्यु हुन्छ । यो ३० फीट जत्ती लामो हुन्छ ३ फीटमा २ हाथ हुन्छ । अर्थात् २० हाथ जत्ती लामो हुन्छ । यो माउथदेखी येनाससम्म रहन्छ । यो जम्मा जगालाई म्युक्स मेम्ब्रेनले काभार गर्छ ।

यो आलिमेन्टरी केनालको शुरू भयाको जगालाई माउथ भन्छन । येस्ले फुडलाई सलाइभा 'माने' रयालको साथ मिलाई चपाउनेको काम दीन्छ अर्थात् टुकुरा टुकुरा पार्ने ।

येस्को पछी, फेरिड्स र इस्वोफेगस रहन्छ । येस्ले डेग्लु-टिशन 'माने' नीलने काम दीन्छ अर्थात् फुडलाई घम्याकमा ल्याउछ । येही घम्याकमा केमिकयाल चेज्ज भै अर्थात् नजा चीज पैदा हुन्छ र त्यो फुड सल्युशन भै अर्थात् गली स्माल इन्टेष्टाइनमा जान्छ र तेही ठाउँमा फुडबाट काईल भनेको पोष्टाई चीज फराक भै र

वाइल र प्यान्क्रियाटिक जुसको साथ मिली फराक रहन्छ र बाकी सिट्टी भाग लार्ज इन्टेष्टाइनबाट गै दिसा भै बाहर हुन्छ ।

आलिमेन्टरी केनाल, तल लेखियाको चीजले बन्छ ।

१. (नं.) माउथ ।

२. (नं.) फेरिड्स ।

३. (नं.) इस्वोफेगस ।

४. (नं.) स्टम्याक ।

५. (नं.) स्माल इन्टेष्टाइन । (३ हिस्साले बन्छ) ।

(क) डियोडिनाम ।

(ख) जीज्यूनाम ।

(ग) इलियाम ।

६. (नं.) लार्ज इन्टेष्टाइन । (३ हिस्साले बन्छ) ।

(क) सिकाम ।

(ख) कोलन ।

(ग) रेक्टम ।

आक्सेस्सरी अर्ग्यान्सको कुरा ।

आक्सेस्सरी अर्ग्यान्स 'माने' फुडलाई हजम गराउने काममा मद्दत दिने जन्तहरू ।

१. (नं.) टीथ ।

२. (नं.) स्पालाइभरी ग्ल्यान्स ।

(क) पैरोटिड ग्ल्यान्ड ।

(ख) साब्स्यक्सिलरी ग्ल्यान्ड ।

(ग) साब्लीङ्गुयाल ग्ल्यान्ड ।

३. (नं.) लिभार ।
४. (नं.) प्यानर्क्रियास ।
५. (नं.) स्प्लीन ।

माउथको बयान ।

येस्को दोस्त्रो नाम, ओरलक्याभिटी । तेस्त्रो नाम, वाकल-
क्याभिटी भन्छन् । यो क्याभिटीको आकार वोभ्याल हुन्छ । यो
क्याभिटी भीत्र फुडको म्याष्ट्रिकेशन हुन्छ । यो क्याभिटी, लिप्स,
चिग्स, अपर र लोवर जको आलिभोलार प्रसेस, टीथ, टाङ,
हार्डप्यालेट र सफ्ट प्यालेटले माउथ क्याभिटी बन्छ ।

टीथको बयान ।

मानिसको टीथ २ किसिमको हुन्छ—

१. टेम्पोरारी टीथ । दोस्त्रो नाम, मिल्क टीथ भन्छन् । यो
बालखामा देखिन्छ ।

२. पाम्प्येनेन्ट टीथ । यो टेम्पोरारी टीथ भन्दा पछि आई
ओल्ड उमेरसम्म रहन्छ ।

टेम्पोरारी टीथ २० हुन्छ—

अपर जमा १०

लोवर जमा १०

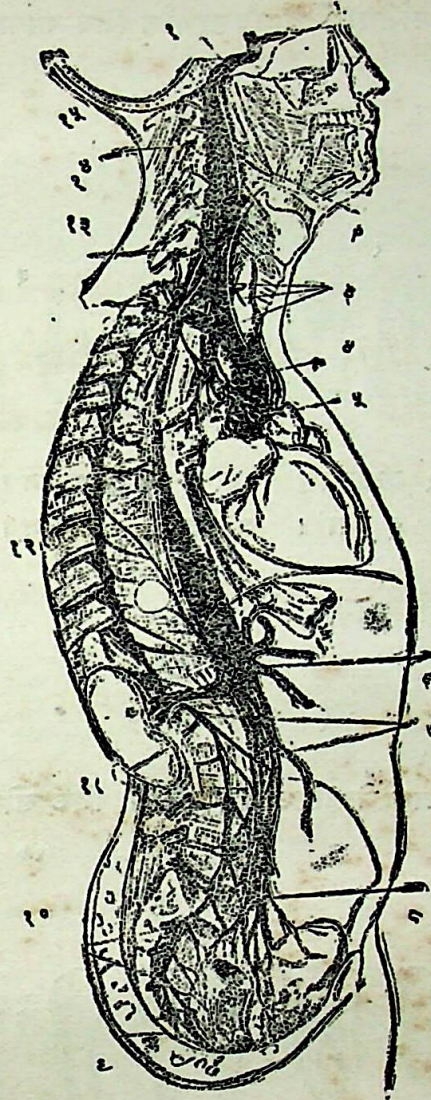
१।१ जमा, इन्साइसर टीथ ४

केनाइन टीथ २

मोलार्स टीथ ४ हुन्छन् ।

(७४६ क)

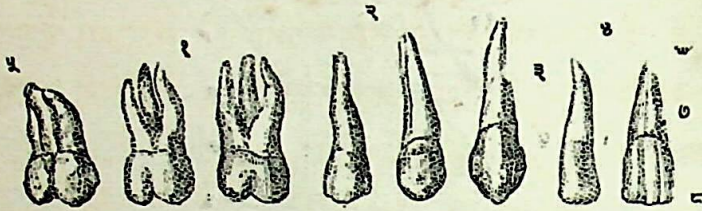
नं १०० सिम्प्याथेटिक नार्भ ।

१ केरटिड ग्लेकसास । २ फ्यारिजियाल ब्रांच हरू । ३ कार्डि
याक ब्रांच हरू । ४ डिपकार्डियाक ग्लेकसास । ५ सुपार्फिसियाल
कार्डियाक ग्लेकसास । ६ सोलार ग्लेकसास । ७ एवोटिक ग्लेकसास ।
८ हाइपोगास्ट्रिक ग्लेकसास । ९ ग्यांलियन इमपार । १० रेक्राल
ग्यांलिया । ११ लांवार ग्यांलिया । १२ डर्सल ग्यांलिया । १३ इन-
फ्रियार सार्भाइकाल ग्यांलिया । १४ मिडल सार्भाइकाल ग्यांलिया ।
१५ सुपिरियार सार्भाइकाल ग्यांलिया ।

(७५४ क)

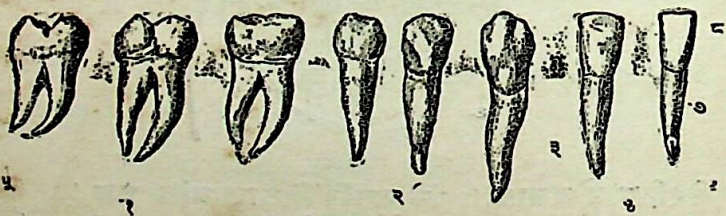
नं १०१ पार्मानेंट टिथ एकष्टार्नाल भिउ आपार ज ।

१ मोलार । २ वाइकास पिड । ३ केनाइन । ४ इन्सिसार ।
५ उइसडाम टुथ । ६ फ्यां । ७ नेक । ८ क्राउन ।

(७५४ क)

नं १०२ पार्मानेंट टिथ एकष्टार्नाल भिउ लोयार ज ।

१ मोलार । २ बाईकासपिड । ३ केनाइन । ४ इन्सिसार ।
५ उइसडाम । ६ फ्यां । ७ नेक । ८ क्राउन ।

अगाडीका २ इन्साइसर टीथ, बालखको ७ मैहामा उठछ ।
 बाकी २ इन्साइसर टीथ, बालखको ९ मैहामा उठछ ।
 अगाडीका २ मोलार्स टीथ, चाइल्डको १२ मैहामा उठछ ।
 २ केनाइनस टीथ, चाइल्डको १८ मैहामा उठछ ।
 बाकी २ मोलार्स टीथ, चाइल्डको २४ मैहामा उठछ ।

पामेनेन्ट टीथ जम्मा ३२ हुन्छ—

इन्साइसर टीथ ४

केनाइन टीथ २

वाइकस्पिड टीथ ४

मोलार्स टीथ ६

येही १६।१६ टीथ १।१ जमा रहन्छ ।

१।१ टीथ ३ पोर्सन्सले बन्छ—

१. [पैहा] फ्राउन । दोस्रो नाम, बाडी । यो गामको आवभमा रहन्छ ।
२. [दोस्त्रा] रुट । दोस्रो नाम, फ्याङ्ग । यो आलिभ्वोलसमा रहन्छ ।
३. [तेन्ना] नेक । यो बाडी र रुटको बीचमा रहन्छ ।

इन्साइसर टीथ जम्मा ८ हुन्छ—

यो १।१ जको फ्रान्टमा ४।४ हुन्छ, इनको रुट १।१ को १ मात्र हुन्छ, इनी टीथले काट्ने काम दिन्छ ।

केनाइन टीथ, १।१ जको इन्साइसर टीथको २ दिग्मा १।१ रहन्छ । जम्मा ४ हुन्छ । येस्को रुट १ हुन्छ । लड र थिक हुन्छ ।

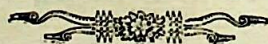
वाइकस्पिड टीथ, १।१ जमा ४।४ हुन्छ । यो २ केनाइन टीथको २ दिग्मा २।२ हुन्छ । वाइकस्पिड टीथको रुट १ वा कसै २को २पनी देखीन्छ ।

मोलार टीथ, यो लार्ज हुन्छ । फुडलाई चपाई धुलोगर्ने काम दीन्छ । यो टीथ १।१ जमा ६।६ हुन्छन् । सेकेन्ड वाइकस्पिड टीथ पछाडीमा रहन्छ । येस्को रुट्स २ देखी ५ सम्म पनि देखीन्छ । थार्ड मोलार टुथ, दोस्रो नाम, उइज्डूम टुथ 'माने' (बुद्धिवङ्गारो) को भीत्रमा १।१ क्याभिटी रहन्छ, नाम पाल्पक्याभिटी । यो क्याभिटी भीत्र कमलोभ्यास्क्युलार र छुदा थाहा पाइने चीज रहन्छ । नाम इन्टलपाल्प 'माने' गुद्दो ।

टुथ क्राउनमा ? किसिमको सेतो खुब साह्रो चीज रहन्छ । नाम, येनामेल ।

वाल्पक्याभिटीको वोरिपरीमा ? साह्रो चीज देखीन्छ । नाम, डेन्टिन् भनिन्छ ।

दुथ तमाम् ।

प्यालेटको बयान ।

यो प्यालेटले माउथको रूप बन्छ । यो २ पार्ट्सले बन्छ ।

१ हार्ड प्यालेट ।

१ सफ्ट प्यालेट ।

हार्ड प्यालेट, फ्रान्टमा, गामको आल्भिबोलारवर्डरको साथ मिलेको छ । बीहाइन्डमा, सफ्ट प्यालेटको साथ मिलेको छ । यो हार्डप्यालेट, सुपीरियेर म्याक्सिलरी प्यालेट बोन्सको प्यालेटप्रसेस मिली बन्छ, येसलाई पेरीअष्ट्रियामर म्युकसमेम्ब्रेनले काभार गर्छ ।

सफ्ट प्यालेट, यो हार्ड प्यालेटको पोष्टीरियेर वर्डरमा ब्रुन्डियेर रहेको छ । यो सफ्ट प्यालेटको साइड्स फेरिङ्सको साइड्सको साथ मिलेको छ । येस्को पोष्टीरियेर येजको मिडिलमा युभ्युला प्रोजेक्ट भै रहन्छ । येस्को २ दिग्मा २।२ पिलार्स रहन्छ ।

१।१ दिग्मा—

१ आन्टीरियेर पिलार ।

१ पोष्टीरियेर पिलार रहन्छ ।

येही २ पिलार्सको बीचमा टन्सोल भन्छन् । यो पनि २ दिग्मा २ हुन्छन् ।

१।१ दिग्को सफ्ट प्यालेटमा ५ मासल्स रहन्छ । नाम—

१ लिभेटर प्यालेटाई ।

२ टेन्सर प्यालेटाई ।

३ आजाइगस युभ्युली ।

४ प्यालेटो ग्लोसस ।

५ प्यालेटो फेरिङ्गियास ।

सलाइभारी ग्ल्यान्सको बयान ।

यो ग्ल्यान्स ३ हुन्छन्—

१ पेरोटिड ग्ल्यान्ड ।

२ साबूम्याक्सिलरी ग्ल्यान्ड ।

३ साबुलिङ्गुयाल ग्ल्यान्ड ।

इनीहरू ३ ग्ल्यान्डसले सलाइभा निकालने काम दीन्छ ।

पेरोटिड ग्ल्यान्डको कुरा ।

यो ग्ल्यान्ड ३ ग्ल्यान्ड्स मध्ये लार्ज हुन्छ । यसको वोयेड $\frac{1}{2}$ देखी 1 औन्स हुन्छ । यो फेसको साईडमा र येक्सटर्नल इयारको फ्रान्ट र वोलोमा रहन्छ । यसको आवभमा, जाइगोमा रहन्छ । वोलोमा, आङ्गल आफ दी ज र डाईगष्ट्रिकको पोष्टीरियर वेली रहन्छ । यसको बीहाईन्डमा, मियेटस अडिटोरियेस येक्सटर्नस र म्याष्टयेड प्रसेस र घानोम्याष्टयेड, डाईगष्ट्रिक, मासल्स रहन्छ । आन्टीरियरमा, म्यासिटर मासलको माथी रहन्छ । यसको आउटर सर्फेसमा, इन्टेगुमेन्ट र पेरोटिड फ्यसियाले काभार गर्छ । यसको इन्नर सर्फेसमा, छाइलयेड प्रसेसको बीहाईन्डमा र ग्लोिनयेड फसाको व्याकपार्टमा रहन्छ ।

कोही ग्ल्यान्डबाट आयाको ढुङ्गरीलाई डाक्ट भन्छन ।

पेरोटिड ग्ल्यान्डबाट

आयाको डाक्टको नाम ।

१. टेन्सन्स डाक्ट भन्छन । यो $2\frac{1}{2}$ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । यो इयारको लेबुलबाट अपर लीपको मिडिलसम्म पुगी, सेकेन्ड अपरमोलार टुथको नजीकमा ओपुन गर्छ ।

पेरोटिड ग्ल्यान्डबाट गयाको

आर्टरिज, भेन्स र नाभ्सको नाम ।

आर्टरिज—

- १ येक्सटर्नल केरोटिड आर्टरी ।
- २ पोष्टीरियर अरिक्चुलर ,, ।
- ३ इन्टर्नल म्याक्सिलरी ,, ।
- ४ टेम्परल ,, ।
- ५ ट्र्यान्सभर्स फेसियाल ,, ।

भेन्स—

- १ इन्टर्नल म्याक्सिलरी भेन ।
- २ टेम्परल ,, ।
- ३ टेम्पोरो म्याक्सिलरी ,, ।

नाभ्स—

- १ फेसियाल नाभ्स ।
- २ अरिक्चुलर टेम्परल ,, ।
- ३ ग्रेट अरिक्चुलर ,, ।

सिम्याथाटिक र ग्लोसोफेरिजियाल नाभ्सले पेरोटिड ग्ल्यान्डलाई सप्लाई गर्छ ।

साबूम्याक्सिलरी ग्ल्यान्डको कुरा ।

यो लोवर जको वीलोमा रहन्छ र इन्टेगुमेन्ट, प्ल्याटिस्मा, डीप सर्भाइकल फ्यसिया र लोवर जको बाडीले येस्लाई काभार गर्छ । यो ग्ल्यान्ड, माइलोहायेड, हायोग्लोसस, ट्राइलोग्लोसस, मासल्सको आवभमा रहन्छ । येस्को फ्रान्टमा डाइगष्ट्रिकको

आन्टीरियेर वेली रहन्छ । यो ग्ल्यान्डको पोष्टीरियेर र अपरवर्ड-
रको ग्रुभमा फेसियाल आर्टरी रहन्छ ।

यो ग्ल्यान्डको डाक्टरको नाम—

होवार्टन्स डाक्टर भन्छन् । यो २ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ ।
यो माइलोहायेडको बीहाइन्डबाट र हायो ग्लोससको माथीबाट गै
फ्रीनाम लिङ्गुईको साईडमा वोपुन गर्छ ।

फेसियाल र लीडुयाल आर्टरिज र भेन्सले यो ग्ल्यान्डलाई
सप्लाइ गर्छ ।

यो ग्ल्यान्डलाई कर्डाटिम्प्यानिक, लीडुयाल र सिम्प्या-
थेटिक नाभर्सले सप्लाइ गर्छ ।

साब्लीङ्गुयाल ग्ल्यान्डको कुरा ।

यो लोवर जको साब्लीङ्गुयाल फसामा रहन्छ । येस्को आव-
भमा, म्युकस मेम्ब्रेन र वीलोमा, माइलोहायेड मासल । बीहाई-
न्डमा, साब्ल्याक्सिलरी ग्ल्यान्डको डोप पार्ट । इन्टर्नलमा, जिनियो
हायो ग्लोसस मासल रहन्छ ।

येस्को डाक्टर ८ देखी २० सम्म हुन्छ । नाम, डाक्टरस आफ
रिभिनी । यो डाक्टरसले माउथको फ्लोरमा वोपुन गर्छ ।

साब्लीङ्गुयाल, साब्लेन्ड्रल आर्टरिजले र लीडुयाल नाभर्सले,
येस्लाई सप्लाइ गर्छ ।

फेरिङ्क्सको बयान ।

यो आलिमेन्टरी केनालको ? पार्ट हो । यो नोच, माउथ र

लेरिङ्सको बीहाईन्डमा रहन्छ । यो मासल्स र मेम्ब्रेनले बनेको
 १ स्पाक हो, यस्को आकार कनिक्याल हुन्छ । यो थलियाको वेस
 अपवार्डमा, येपेक्स डाउनवार्डमा रहन्छ । यो स्कालको आन्डर
 सर्फेसदेखी क्रीकयेड कार्टिलेजको फ्रान्टमा रहन्छ । फिफ्थ र सि-
 क्स्थ सर्भाइकल भार्टिब्रिीको बीचको इन्टर भार्टिब्रल डिस्कको
 बीहाईन्डमा रहन्छ । यो ४ $\frac{1}{2}$ इन्च जत्ती लामो हुन्छ । यो आवभमा,
 स्फीनायेडको बाडी र व्यासिलर प्रसेससम्म रहन्छ । वीलोमा, इस्वो
 फेगसको साथ मील्छ । पोष्टीरियेरमा, भार्टिब्रल कलमको पोष्टी-
 रियेरमा र भार्टिब्रल कलमको सर्भाइकल पोर्सनको येरीवोलार
 टिश्यु र लङ्गसकोलाई रेक्टस क्यापिटिस आन्टाइकस मेजर र
 माइनर मासल्सको साथ मील्छ । आन्टीरियेरमा, इन्टर्नल टेरिग-
 येड प्लेट, टेरिगो म्याक्सिलरी लीगामेन्ट, लोवर ज, टाङ, हायड
 बोन, थाइरयेड र क्रीकयेड कार्टिलेजेजको साथ मील्छ । ल्याटा-
 स्यालमा, ट्राइलयेड प्रसेस र तेसैमा लाग्ने मासल्स र कमन के-
 रोटिड र इन्टर्नल केरोटिड आर्टरिज र इन्टर्नल जुगुलार भेन
 ग्लोसोफेरिजियास, न्युमोग्याष्ट्रिक, हाइयो ग्लोसियाल सिम्प्या-
 थाटिक नाभर्स र इन्टर्नल टेरिगयेड मासलको थोरै हिस्सा रहन्छ ।

यो फेरिङ्स, ७ वोमिडको साथ मील्छ ।

पोष्टीरियेर नेरिसको वोमिडक्स २ हुन्छ ।

इयुष्टेसियान्ड्युको " २ " ।

माउथको वोमिड १ " ।

इस्वोफेगसको " १ " ।

लेरिङ्सको " १ " ।

पोष्टीरियेर नेरिसको वोमिड, वोभ्याल हुन्छ । फेरिड्सको
आन्टीरियेर वालको अपरपार्टमा रहन्छ ।

यो इयुष्टेसियान्द्युष्टको २ वोमिड्स फेरिड्सको अपरपार्टको
२ दिग्मा रहन्छ ।

पोष्टीरियेर नेरिसको वीलोमा, सफ्ट प्यालेट र युभ्युलाको
पोष्टीरियेर सर्फेस र माउथको अपरचर टाङको वेस र येषिगु
टिस लेरिड्सको वोमिड रहन्छ ।

इस्वोफेजियाल वोमिड, फेरिड्सको लोवरपार्टमा रहन्छ ।

फेरिड्सको मासल्सको नाम—

१ इन्फीरियेर कन्स्ट्रीक्टर मासल ।

२ मिडिल " " ।

३ सुपीरियेर " " ।

४ ट्राइलोफेरिजियास " ।

५ प्यालेटोफेरिजियास " ।

६ स्माल पिञ्जोफेरिजियास " ।

येस्को आर्टेरिजको नाम—

१ आसीन्डिड फेरिजियाल आर्टरी ।

२ टेरिगो प्यालेटाइन " ।

३ डिसीन्डिड प्यालेटाइन " ।

४ सुपीरियेर थाइरयेड " ।

इस्वोफेगसको बयान ।

येस्को दोस्रो नाम, गालेट भन्छन् । यो मासल्स र म्युकस

मेम्ब्रेनले बनेको ? केनाल हो । यो ९ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । फेरिङ्सदेखी छम्याकसम्म रहन्छ । यो क्रीकयेड कार्टिलेजको अपरवर्डरदेखी गुरु भै फिक्थ सभाङ्कल भार्तिब्राको लेभेलबाट स्पाइनको फ्रान्ट र पोष्टीरियर मिडियाष्टीनामबाट र डायाफारम को इस्वोफेजियाल वोमिङ्सबाट गै आब्डोमेन भीत्र गै छम्याकको कार्डियेक अरिफिसमा टार्मीनेट हुन्छ र टेन्थ डर्सल भार्तिब्राको लेभेलमा रहन्छ ।

येस्को नेकमा रिजेशन ।

फ्रान्टमा—

- १ ट्रेकिया ।
- २ थाइरयेड ग्ल्यान्ड ।
- ३ थोसासिक डाक्ट ।

बीहार्ड्समा—

- १ भार्तिब्रल कलम ।
- २ लङ्गसकोलाई मासल ।

साईड्समा—

- १ कमन केरोटिड आर्टरी ।
- २ थाइरयेड ग्ल्यान्डको १ पार्ट ।
- ३ रेकारेन्ट लेरिञ्जियाल नार्भ ।

थोन्याकसमा रहने पार्टको रिजेशन ।

फ्रान्टमा—

- १ ट्रेकिया ।
- २ आर्च आफ दी आवार्ट ।

३ लेफ्ट केरोटिड ।

४ लेफ्ट साबुक्केभियान आर्टरी ।

५ लेफ्ट ब्रोङ्गस ।

६ पेरिकार्डियामको पोष्टीरियेर सर्फेस ।

बीहार्डिन्डमा—

१ भार्टिब्रल कलम ।

२ लाङ्गस कोलाई मासल ।

३ इन्टरकष्टल भेसल्स ।

४ आवाटी ।

हयाटान्यालमा ।

भावभमा—

१ लेफ्ट प्लुरा ।

वीलोमा—

१ राईट प्लुरा ।

राईटसाईडमा—

१ भीनाआजाइगस मेजर ।

लेफ्टसाईडमा—

१ डिस्सीन्डिड आवाटी ।

बीहार्डिन्डवाट—

१ राईट न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ ।

फ्रान्टवाट—

१ लेफ्ट न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ जान्छ ।

इस्वोफेगसको भेसल्सको नाम ।

१ साबुक्केभियानको थाइरयेड आक्सिसको इन्फीरियेर था-
इरयेड वेअ ।

२ डिस्सिन्डिड थोस्पासिक ब्रेञ्च ।

३ आब्डोमिनल आवाटार्को सिलिआक आक्सिसको ग्या-
ष्टिक ब्रेञ्च ।

इस्वोफेगसको नार्भसको नाम ।

१ न्युसोग्याष्टिक नार्भ ।

२ सिम्प्याथाटिक नार्भ ।

आब्डोमेनको बयान ।

यो बाडीको भीत्र लार्ज क्याभिटी हो, येस्को आकार अप-
वार्डदेखी डाउनवार्डसम्म वोभेल हुन्छ । येस्को अपरयेक्सट्रिमिटी,
डायाफारमको आन्डरसर्फेसले बन्छ । येस्को लोवरयेक्सट्रिमिटी,
लीभेटरयेनाईको अपरकन्भेक्स सर्फेसले बन्छ । यो आब्डोमेन
अपर लार्जपार्टलाई आब्डोमेन प्रपार भन्छन । लोवर स्मालपार्टको
नाम, पेल्विस भन्छन । दुपेल्विसको बिमले आब्डोमेन प्रपार र
पेल्विकलाई छुट्याउ छ ।

आब्डोमेन प्रपारको बाउन्डरिज ।

फ्रान्टमा र साईडमा—

१ लोवर रिब्स ।

२ आब्डोमिनल मासल्स ।

३ इलियामको भेन्टर्स ।

बीहाईन्डमा—

१ भाटिब्रलकलम ।

२ स्क्वास ।

३ क्राइरेटस लम्बोरम मासल्स ।

भावभमा—

१ डायाफारम ।

बीलोमा—

१ पेल्विसको ब्रिम ।

आब्डोमेन भीत्र रहने चीजहरूको नाम ।

१ आलिमेन्टरी केनालको ठुलो हिस्सा ।

२ लिभार ।

३ प्यानक्रियास ।

४ स्लीन ।

५ किडनिज ।

६ सुप्रारिनल क्याप्सुल्स ।

७ पेरिटोनियाम ।

आब्डोमेनको वालको

अपरचर्सको नाम ।

१ आम्बेलाइकस । यो आम्बेलाइकसबाट फिटसमा, आम्बेलाइकस भेसल्स जान्छ ।

२ केभ्याल वोमिङ्क । दोस्रो नाम, वोमिङ्क फर्दि भिनाकाभा । यो डायाफारममा रहन्छ र येसबाट इन्फीरियर भिनाकाभा जान्छ ।

३ आवार्टिक वोमिङ्क । येसबाट आवार्टा भिना आजाइगस र थोस्पासिक डाक जान्छ ।

४ इस्वोफेजियाल वोमिङ्क । येसबाट इस्वोफेगास र न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ जान्छ ।

५ फिमरल भेसल्स नीकृने, २ दिग्मा २ अपरचर्स छ ।

६ मेलमा स्पार्मेण्टिक कर्ड । २

७ फिमेलमा राउन्ड लीगामेन्ट जाने २ वोमिडक्स छ ।

आब्डोमेनको

रिजन्सको कुरा ।

आब्डोमेनमा ९ रिजन्स हुन्छ—

नैन्थ रिब्सको येक्सटिमिटिज दीयेर एकलाइन बनाउनु पर्छ । दोस्त्रा एकलाइन इलियामको २ क्रेष्टको बीचमा बनाउनु पर्छ । यो २ लाइन्स अज्माई गरी बनाउदा, आब्डोमेन ३ भाग हुन्छ । नाम—

१ अपर भाग ।

२ मिडिल भाग ।

३ लोवर पार्ट ।

फेरी २ पोपार्ट्स लीगामेन्टको बीचबाट १।१ लाईन अप-वार्डदिग्मा थोस्पाक्ससम्म आजमाई गरी लै जानू पर्छ । येही हि-सापले आब्डोमेन ९ भाग हुन्छ ।

माथील्लो ३ कोठा ।

मिडिलमा ३ कोठा ।

लोवरपार्टमा ३ भाग हुन्छ ।

माथील्लो ३ रिजन्समध्ये, बीचकोरिजनको नाम, येपिग्या-ष्टिक रिजन भन्छन ।

माथील्लो ३ रिजन्समध्ये, राईट दिगको रिजनको नाम, राईट हाइयो कन्ड्रियाक रिजन भन्छन् ।

माथीछो ३ रिजन्समद्धे, लेफ्ट दिगको रिजनको नाम, लेफ्ट हाइयो कन्ड्रियाक रिजन भन्छन् ।

मिडिलको ३ रिजन्समद्धे, राईट दिगको रिजनको नाम, राईट लाम्बर रिजन भन्छन् ।

मिडिलको ३ रिजन्समद्धे, बीचको रिजनको नाम, आम्बे-लाइकेल रिजन भन्छन् ।

मिडिलको ३ रिजन्समद्धे, लेफ्ट दिगको रिजनको नाम, लेफ्ट लाम्बर रिजन लन्छन् ।

लोवर ३ रिजन्समद्धे, राईट दिगको रिजनको नाम, राईट ईन्गुइनेल रिजन भन्छन् ।

तल्लो ३ रिजन्समद्धे, लेफ्ट दिगको रिजनको नाम, लेफ्ट ईन्गुइनेल रिजन भन्छन् ।

तल्लो ३ रिजन्समद्धे, मिडिल रिजनको नाम, हाइयो ग्याष्ट्रिक रिजन भन्छन् ।

यो ९ रिजन्सको नाम—

१ राईट हाइयो कन्ड्रियाक रिजन ।

२ येपिग्याष्ट्रिक ” ।

३ लेफ्ट हाइयो कन्ड्रियाक ” ।

४ राईट लाम्बर ” ।

५ आम्बिलाइकेल ” ।

६ लेफ्ट लाम्बर ” ।

७ राईट इन्गुइनेल ” । दोस्रो नाम, राईट

इलियाक रिजन ।

- ८ हाइयो ग्याष्ट्रिक रिजन । दोस्रो नाम, प्युविक रिजन ।
९ लेफ्ट इन्गुइनेल रिजन । दोस्रो नाम, लेफ्ट इलियाक रिजन ।

राईट हाइयो कन्ड्रियाक रिजनमा—

- १ लिभरको राईट लोबको लार्ज हिस्सा ।
- २ कोलनको हेपेटिक फ्लेक्सर ।
- ३ राईट किडनीको १ पार्ट ।

पेपिन्याष्ट्रिक रिजनमा—

- १ स्टम्याकको धेरै हिस्सा र तेसैको कार्डियाक र पाइलो-
रिक अरोफिसेस ।
- २ लिभरको लेफ्ट लोब र राईट लोबको १ पार्ट ।
- ३ गलब्लाडर ।
- ४ प्यान्क्रियास ।
- ५ डियोडिनाम ।
- ६ किडनीको र सुप्राइनल क्याप्सुल पार्ट्स ।

लेफ्ट हाइयो कन्ड्रियाक रिजनमा—

- १ स्टम्याकको स्प्लिनिक येन्ड ।
- २ स्प्लिन र प्यान्क्रियासको येक्सट्रिमिटीज ।
- ३ कोलनको स्प्लिनिक फ्लेक्सर ।
- ४ लेफ्ट किडनीको १ पार्ट ।

राईट लाम्बर रिजनमा—

- १ आसीन्डिङ कोलन ।
- २ राईट किडनीको १ पार्ट ।
- ३ स्माल इन्टेष्टाइनको थोरै कन्भल्युशन ।

आम्बेलाइकस रिजनमा—

- १ ट्र्यान्सभर्स कोलन ।
- २ मेसेन्टेरी र ग्रेट वोमेन्टाम ।
- ३ डियोडिनामको ट्र्यान्सभर्स पार्ट ।
- ४ ज्यूड्यूनाम र इलियामको थोरै कन्भल्युशन्स ।
- ५ २ किड्नीजको पार्ट्स ।

लेफ्टलाम्बर रिजनमा—

- १ डिसेन्डिङ कोलन ।
- २ वोमेन्टमको १ पार्ट ।
- ३ लेफ्ट किडनीको १ पार्ट ।
- ४ स्माल इन्टेष्टाइनको थोरै कन्भल्युशन ।

राईट इन्गुइनेल रिजनमा—

- १ सिकाम ।
- २ आपेन्डिक्स सिकाई ।

हाइयोग्यास्ट्रिक रिजनमा—

- १ स्माल इन्टेष्टाइनको कन्भल्युशन्स ।
- २ बालखको ब्लाडर ।
- ३ आडाल्टमा डिस्टेन्डेड ब्लाडर ।
- ४ प्रेग्नेन्सीको बखतमा युटेरस ।

लेफ्ट इन्गुइनेल रिजनमा—

- १ कोलनको सिग्माइड फ्लेक्सर ।

ष्ट्रम्याकको बयान ।

यो डाइजेसनगर्ने पैहा अर्ग्यान हो । यो आलिमेन्टरी केना-

लको डाइलेटेड पोर्सन हो, येस्को आकार पाइरीफरम हुन्छ । यो आफ्नै कार्य भै रहन्छ, येस्को वेस राउन्ड हुन्छ र लेफ्टसाईडमा रहन्छ । यो छम्याक आबूडोमेनको आन्टीरियरवालको बीहाईन्डमा र लीभर र डायाफारमको विनीथमा र ब्र्यान्सभर्सकोलनको आवभमा रहन्छ, येस्को अपरवर्डर कन्केभ हुन्छ । नाम, लेसर-कार्भेनर, येस्को लोवरवर्डर कन्भेक्स हुन्छ । नाम, ग्रेटरकार्भेनर भन्छन् । येस्को लेफ्ट येक्सट्रिमिटोको नाम, कार्डियाक येन्ड । येस्को स्माल राईट येक्सट्रिमिटोको नाम, पाइलोरिक येन्ड । भन्छन् ।

येस्को पोजिशन—

यो लेफ्ट हाइयो कन्ड्रियाक र येपिग्याष्ट्रिक रिजनमा रहन्छ ।

येस्को अरिफिसमा २ हुन्छ—

१ कार्डोयिक अरिफिस । दोस्रो नाम, इस्वोफेजियाल अरिफिस भन्छन् । यो इस्वोफेगसको साथ मील्छ र लेफ्ट दिग्मा रहन्छ ।

२ पाइलोरिक अरिफिस । यो डियोडिनामको साथ मील्छ र राईट दिग्मा रहन्छ । यो अरिफिसमा १ भाव रहन्छ । नाम, पाइलोरास भन्छन् ।

यो छम्याक १० देखी १२ इञ्च लामो हुन्छ । ४ देखी ५ इञ्च चौडाई हुन्छ ।

छम्याकको येक्सट्र्यान्ड पोर्सनलाई फन्डास भन्छन् ।

छम्याकको कनेक्सन—

कार्डियकयेन्ड । इस्वोफेगसको साथ डायाफारमको ग्याष्ट्रो-लिक लीगामेन्टको साथ र ग्याष्ट्रोस्फीनिक वोमेन्टाम दीयेर साथ मील्छ ।

पाइलोरिकघेन्ड । आब्डोमेनको वालको साथ र लिभरको आन्डर सर्फेसको साथ मीलछ ।

घेस्को आन्टीरियेर सर्फेस, अपवार्ड र फर्वार्डमा रहन्छ र आब्डोमेनको वालको साथ डायाफारमको साथ र लिभरको लेफ्ट लोबको आन्डर सर्फेसको साथ मीलछ ।

घेस्को पोष्टीरियेर सर्फेस, डाउनवार्ड र व्याकवार्डदिग्मा जान्छ । डायाफारम, स्लीन, प्यानक्रियास, आवाटी, भिनाकाभा र खलार प्लेक्ससको साथ मीलछ ।

घेस्को सुपीरियेर वर्डर, स्माल वोमेन्टम दीयेर लिभरको साथ मीलछ ।

इन्फीरियेर वर्डर ग्रेट वोमेन्टमको साथ मीलछ ।

हृम्याकको

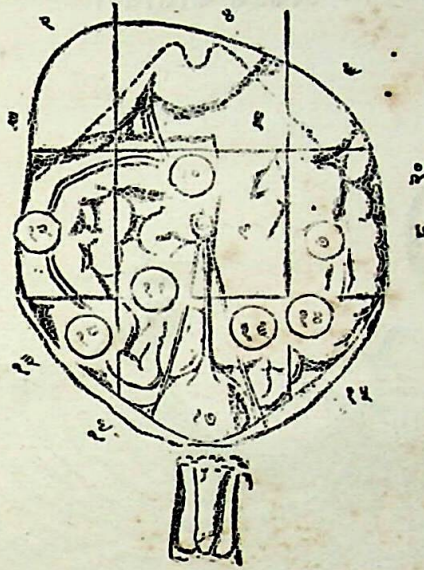
आर्टरिजको नाम ।

- १ ग्याष्ट्रिक ।
- २ पाइलोरिक ।
- ३ राईट ग्याष्ट्रोयेपिप्लइक ब्रेञ्चेस ।
- ४ लेफ्ट ग्याष्ट्रोयेपिप्लइक ब्रेञ्चेस ।
- ५ भ्यासाब्रिभिआ ।

घेस्को नाभर्सको नाम—

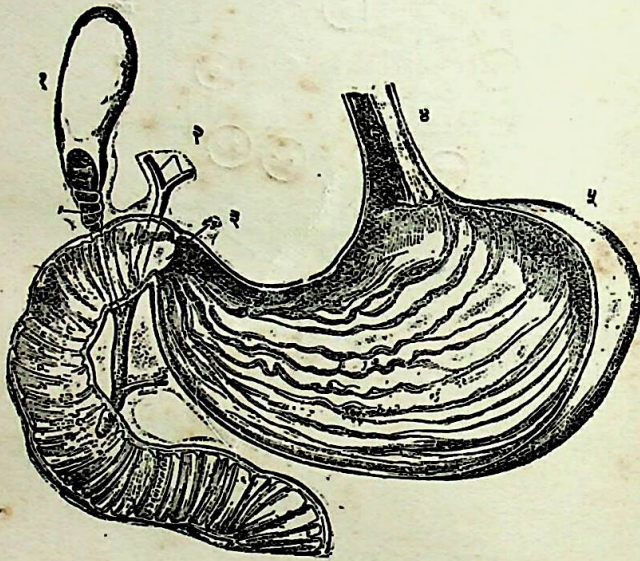
- १ राईट न्युमोग्याष्ट्रिक ।
- २ लेफ्ट न्युमोग्याष्ट्रिक नाभर्स ।
- ३ सिम्प्याथेटिक नाभर्स ।

नं १८३ एबडमेन को रिजनस र तेसमे रहनेको चिस हब ।

१ डायाफ्राम को लिमिट । २ लिभार राईटलोब । ३ राइट हाईपो
कण्ड्रियाक । ४ लेफ्ट लोब । ५ एपिगेस्ट्रिक । ६ लेफ्ट हाईपो
कण्ड्रियाक । ७ लेफ्ट लाम्बार् । ८ डिसेण्डिं कोलान । ९ ग्राम्ब्रा-
लाइ कास । १० ट्रान्सभार्स कोलान । ११ रमल इनटेस्टाईन । १२
राईट लाम्बार् । १३ एसेण्डिं कोलान । १४ लेफ्ट इन्गुनाल । १५
सिगमयड फ्लेक्सर । १६ हाईपोगास्ट्रिक । १७ ब्लाडर । १८
राइट इन्गुनाल । १९ सिकाम । २० स्प्लिन ।

नं १०४ छमाक र डिवोडिनाम को मिउकास मेम्ब्रेन वाईल
डाकटस कोसाथ ।

१ गल ब्राडार । २ हिपाटिक डाक्ट । ३ पाईलोरस । ४ इसो
फेगास को मिउकास मेम्ब्रेन । ५ कार्डिया ।

स्माल इन्टेष्टाइनको बयान ।

यो २० फिट जत्ती लामो हुन्छ । आव्डोमिनल क्याभिटीको सेन्ट्रल र लोवरपार्टसमा रहन्छ र पेल्विसक्याभिटीमा रहन्छ । येस्को आवभममा र साईड्समा, लार्ज इन्टेष्टाइन रहन्छ । येरको फ्रान्टमा, ग्रेट वोमेन्टम र आव्डोमेनको वाल रहन्छ ।

यो मेसेन्टेरिक दीयेर स्पाइन कलमको साथ मीलछ ।

येस्को ३ पोर्सन्स हुन्छ—

१ डियोडिनाम ।

२ जीज्युनाम ।

३ इलियाम ।

डियोडिनामको कुरा ।

यो १० इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । यो स्माल इन्टेष्टाइनको सर्ट र वाईडपार्ट हुन्छ र यो स्माल इन्टेष्टाइनमध्ये, फिक्स्डपार्ट हुन्छ । येस्को १ पार्टलाई पेरीटोनियामले काभार गर्छ । येस्को आकार हर्सु जस्तो हुन्छ । येस्को कन्भेक्स दीग राईट साइडमा रहन्छ । येस्को कन्केभ दिग लेफ्ट साइडमा रहन्छ र प्यान्क्रियासको हेड रहन्छ ।

येस्को पोजिशन—

यो राईट हाइयो कन्ड्रियाक र येपिग्याष्ट्रिक रिजनमा रहन्छ ।

यो ४ हिस्साले बन्छ—

१ सुपीरियेर पोर्सन ।

२ डिस्सीन्डिड „ ।

३ ट्र्यान्सभर्स पोर्सन ।

४ आसीन्डिङ्ग „ ।

सुपीरियर पोर्सन । दोस्रो नाम, फ्राष्ट पोर्सन । यो २ इञ्च लामो हुन्छ । यो मुभ गर्छ । येस्को आवभ र फ्रान्टमा, लिभरको क्वाडरेट लोब र गलब्लाडर रहन्छ । येस्को बीहार्ड्न्डमा, हेपेटिक आर्टरी, हेपेटिक डाक्ट र भिनापोर्टी रहन्छ ।

डिसीन्डिङ्ग पोर्सन । दोस्रो नाम, सेकेन्ड पोर्सन । यो ३ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । यो गलब्लाडरको नेकदेखी डाउनवार्डदिग्मा, राईट किडनीको फ्रान्ट र थार्ड लाम्बर भाटिब्रासम्म पुग्छ । येस्को फ्रान्टमा, कोलनको राईट आर्च र मेसोकोलन रहन्छ । बीहार्ड्न्डमा, राईट किडनी रिनलभेसल्स र इन्फीरियर भिनाकाभा रहन्छ । येस्को इन्नरसाईडमा, प्यान्क्रियासको हेड र डाक्टस कम्प्युनिस्कलिडोकस रहन्छ ।

ट्र्यान्सभर्स पोर्सन । दोस्रो नाम, थार्ड पोर्सन, यो लड र न्यारो हुन्छ । यो थार्ड लाम्बर भाटिब्राको राईट साईडबाट शुरू भै स्पाइनको फ्रान्टबाट अपावर्ड र लेफ्ट साईडमा गै आब्डोमिनल आवाटीको लेफ्ट साईडसम्म पुग्छ । येस्को फ्रान्टमा, पेरिटोनियाम र सुपीरियर मेसेन्टेरिक भेसल्स रहन्छ । येस्को बीहार्ड्न्डमा, आवाटी, इन्फीरियर भिनाकाभा र टायाफारमको क्रुरा रहन्छ । येस्को आवभमा, प्यान्क्रियासको लोवरवर्डर रहन्छ ।

आसीन्डिङ्ग पोर्सन । दोस्रो नाम, फोर्थपोर्सन । यो १ वा २ इञ्च हुन्छ । यो भाटिब्रल कलमको लेफ्ट साईडबाट, सेकेन्डला-

म्बरभार्तिब्राको अपरवर्डरको लेभेलसम्म पुग्छ र जीज्युनाम हुन्छ ।
येस्को फ्रान्ट र साईड्समा, पेरिटोनियाम रहन्छ ।

डियोडिनामको

आर्टरिजको नाम ।

- १ हेपेटिक आर्टरीको पाइलोरिक ।
- २ प्यान्क्रियाटीको डियोडिनाल ब्रेञ्चेस ।
- ३ इन्फीरियर प्यान्क्रियाटीको डियोडिनाल ब्रेञ्चेस ।

वेस्लाई सप्लाई गर्ने नार्भको नाम—

१ सोलार प्लेक्सस ।

जीज्युनामको कुरा ।

यो स्माल इन्टेष्टाइनको बाकी रहेको भागको ५ भागको २ भाग जत्ती हुन्छ । यो सेकेन्ड लाम्बरभार्तिब्राको अपरवर्डरको लेफ्ट साईडबाट शुरू भै इलियाममा तमाम हुन्छ । यो आम्बेला-इकेल र लेफ्ट इलियाक रिजन्समा रहन्छ ।

इलियामको कुरा ।

यो स्माल इन्टेष्टाइनको बाकी रहेको भागको ३ भाग जत्ती हुन्छ । यो आम्बेलाइकेल, हाइयोग्यास्ट्रिक र राईट इलियाक रिजन्समा रहन्छ । कोही २ मा पेल्विक रिजन्स पनि रहन्छ ।

जीज्युनाम र इलियामलाई सप्लाई गर्ने आर्टरिज—

१ सुपीरियर मेसेन्टेरिक ।

जीज्युनाम र इलियामलाई सप्लाई गर्ने नार्भ—

१ सिम्प्याथाटिकको प्लेक्सस ।

तमा
नियामले

लार्ज इन्टेष्टाइनको बयान ।

यो इलियाम तमाम भयाको ठाउँ देखी, येनाससम्म रहन्छ । यो ५ फिट जत्ती लामो हुन्छ जम्मा इन्टेष्टैनल केनालको $\frac{1}{2}$ खण्ड हुन्छ । यो स्माल इन्टेष्टाइनको वोरिपरिमा रहन्छ । यो स्माल इन्टेष्टाइन भन्दा मोटो हुन्छ । यो राईट इन्गुइनल रिजनबाट शुरू भै राईट लाम्बर र हाइयोक्न्ड्र्याक रिजन्सबाट, लिभरको आन्डर सर्केंसमा जान्छ, फेरि यो येपिग्याष्टिक र आम्बिलाइकेल रिजन्सबाट, लेफ्ट हाइयोक्न्ड्र्याक रिजनमा पुग्छ, फेरि यो लेफ्ट लाम्बर रिजनबाट, लेफ्ट इलियाक फसीमा पुग्छ र सिग-माईड फ्लेक्सर भै पेल्विस भीत्र गै येनास हुन्छ र तमाम हुन्छ ।

यो लार्ज इन्टेष्टाइनको ३ हिस्सा हुन्छ ।

१ सिकाम ।

२ कोलन ।

३ रेक्टम ।

सिकामको कुरा ।

यो १ लार्ज थैलो जस्तो हुन्छ २ $\frac{1}{2}$ इञ्च जत्ती डायामेटर हुन्छ, खोवास मासलको माथी रहन्छ र राईट इलियाक फसामा रहन्छ । पेरिटोनियामले काभार गर्छ, येस्को लोवर, इन्नर व्याकपार्टबाट, जुगाको आकार जस्तो ३ इञ्च जत्ती लामो १ प्रोजेक्सन हुन्छ । नाम, आपेन्डिक्स भर्मिफर्मीस भन्छन । येस्को मोटाई र ज हांसको प्वाखको फेदको ढुङ्गरी जत्रो हुन्छ । यो कोही २ मा ६ इञ्चसम्म लामो हुन्छ । यो पेरिटोनियामको २ पत्रको बीचमा रहन्छ । सिकामको साथ १ अरिफिस भै मील्छ ।

डला-

इलियामको लोवरयेन्ड, लार्ज इन्टेष्टाइनको इन्नर र व्या-
कपार्टको साथ जाहाँ मील्ल अर्थात् सिकाम र कोलन मिलने
ठाउँमा २ भाल्व रहन्छ । नाम, इलियोसिक्क्याल भाल्व ।

कोलनको कुरा ।

येस्को ४ पार्ट्स हुन्छ—

१ आसीन्डिड कोलन ।

२ ट्र्यान्सभर्स ” ।

३ डिसेन्डिड ” ।

४ सिग्माइड फ्लेक्सर ।

आसीन्डिड कोलनको कुरा ।

यो सिकामको शुरू भयाको ठाउँदेखी अपवार्डदिग्मा जान्छ
र लिभरको आन्डर सर्फेसमा र गलब्लाडरको राईट साइडसम्म
पुग्छ र हेपेटिक फ्लेक्सर बन्छ । येस्को फ्रान्टमा, इलियामको
कन्भल्युशन्स रहन्छ । बीहाईन्डमा, इलायाकस, काइरेटसल-
म्बोरम र राईट किडनीको आउटर सर्फेस रहन्छ ।

ट्र्यान्सभर्स कोलनको कुरा ।

यो आब्डोमेनको राईटदेखी लेफ्टदिग्मा जान्छ र गलब्लाडर
देखी स्प्लीनसम्म रहन्छ । यो येपिग्याष्ट्रिक, आम्बेलाई केल र
लेफ्ट हाइयो कन्ड्र्याक रिजन्समा रहन्छ । ट्र्यान्सभर्स कोलन
तमाम् भयाको ठाउँमा, स्प्लीनिक फ्लेक्सर हुन्छ । येस्लाई पेरिटो-
नियामले काभार गर्छ । येस्को आवभमा, लिभर, गलब्लाडर, घुम्मा-

कको ग्रेट कार्भेचर र स्प्लीनको लोवरयेन्ड रहन्छ । वीलोमा, साल इन्टेष्टाइनस रहन्छ । आन्टीरियेरमा, ग्रेट वोमेन्टम र आब्डोमेनको वाल रहन्छ । पोष्टीरियेरमा, राईट किडनी, डियोडिनामको सेकेन्डपार्ट र ट्र्यान्सभर्स मेसो कोलन रहन्छ ।

डिसेन्डिङ कोलनको कुरा ।

यो लेफ्ट हाइयोकन्ड्रियाक रिजनदेखी लाम्बर रिजनबाट, लेफ्ट इलियाक फसाको अपरपार्टसम्म पुग्छ र सिग्माइड फलेक्सर हुन्छ । येस्को आन्टीरियेर र ल्याटास्यल सर्फेसलाई पेरिटोनीयामले काभार गर्छ । येस्को बोहार्ड्न्डमा, लेफ्ट क्रास, लेफ्ट किडनी र क्राइरेटस लम्बोरम रहन्छ । फ्रान्टमा, छम्याकको १ पार्ट रहन्छ । इन्नर साइडमा, लेफ्ट किडनीको आउटर वर्डर रहन्छ ।

सिग्माइड फलेक्सरको कुरा ।

यो लेफ्ट इलियाक फसामा रहन्छ र लेफ्ट स्पाको इलियाक आर्टिकुलेशनसम्म गै रेक्टम हुन्छ ।

रेक्टमको बयान ।

यो सिग्माइड फलेक्सरदेखी येनाससम्म रहन्छ । यो ८ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । यो लेफ्ट स्पाको इलियाक आर्टिकुलेशनदेखी शुरू भै वोव्लिक भै डाउनवार्डदिग्मा, लेफ्ट साइडबाट राईट साइडमा जान्छ, फेरी यो स्पाकाम र कक्सिसको लोवरपार्टको फ्रान्ट बाट गै येनासमा टर्मिनेट हुन्छ ।

येस्को ३ पोर्सन्स हुन्छ—

१ अपर पोर्सन ।

२ मिडिल ,, ।

३ लोवर ,, ।

अपर पोर्सन । लेफ्टस्पाक्रो इलियाक आर्टिकुलेशनदेखी शुरू भै स्पाक्रामको थार्डपिसको मिडिलसम्म पुग्छ । यो ४ ईञ्च जत्ती लामो हुन्छ । पेरिटोनियामले बन्नेको छ । येस्को बीहाईन्डमा, पाइरीफर्मीस र स्पाक्राल फ्लेक्सस रहन्छ । येस्को लेफ्ट साईडमा, लेफ्ट युरिटर, लेफ्ट इन्टर्नल इलियाक भेसल्सको ब्रेशेस रहन्छ । येस्को फ्रान्टमा, ब्लाडरको पोष्टीरियर सर्फेस, मेलमा रहन्छ । युटे-रसको पोष्टीरियर सर्फेस, फीमेलमा रहन्छ ।

मिडिल पोर्सन । अपरपोर्सन तमाम भयाको ठाउँदेखी कक्सिसको टिपसम्म रहन्छ । यो ३ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । येस्को आन्टीरियर सर्फेसको अपरपार्टमा मात्र, पेरिटोनियाम रहन्छ । येस्को फ्रान्टमा, ब्लाडरको वेस्को ट्र्याङ्गुलर पार्ट रहन्छ र भेसिक्युलोसेमिनेलिस, भ्यासाडिफारेन्सिया, मेलमा, प्रष्टेटको आन्डर सर्फेस र फीमेलमा, भेजाइनाको पोष्टीरियर वाल रहन्छ । येस्को ल्याटास्यालदिग्मा कक्सिजियाल मासल रहन्छ ।

लोवर पोर्सन । कक्सिसको टिपदेखी येनाससम्म रहन्छ । यो १ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ, येस्मा पेरिटोनियाम छैन । येस्को फ्रान्टमा, प्रष्टेटग्ल्यान्डको फोरपार्ट युरिथाको मेम्ब्रेनसपार्ट र मेलमा, कर्पासस्पञ्जोशनको वाल्व र फीमेलमा, भेजाइनाको पो-

ष्टीरियेर वाल रहन्छ । येस्को बीहाईन्ड र ल्याटास्पलमा, लोभंर येनाई रहन्छ ।

लार्ज इन्टेष्टाइनको

आर्टरिजको नाम ।

सुपीरियेर हेमरहयेडल आर्टरी ।

मिडिल " " ।

इन्फीरियेर " " ।

येस्को सप्लाई गर्ने नाभर्स—

१ सिम्प्याथेटिक नाभर्सको सेक्सस ।

इन्टेष्टाइन्स तमाम् ।

लिभरको बयान ।

यो राईट हाइयो कन्ड्र्याक र येपिग्याष्ट्रिक रिजन्समा रहन्छ । यो १ वोटा ठुलो ग्ल्यान्ड हो । येस्ले वाइलसिक्रेशन गर्ने काम दिन्छ र ब्लाट येहि ग्ल्यान्डवाट जादा, तेहि ब्लाटमा रहेको केही चीजलाई चेञ्ज गराउ छ । यो चाइल्डमा, येपिग्याष्ट्रियाम र लेफ्ट हाइयो कन्ड्र्याममा रहन्छ । यो लिभरको तौल ३ देखी ४ पाउन्ड्स हुन्छ, अर्थात् ५० देखी ६० औन्स हुन्छ । येस्को अपर सर्फेस । नाम, डायफ्रामेटी सर्फेस । यो कन्भेक्स हुन्छ । अपवार्ड र फर्वार्डदिग्मा जान्छ र स्मथ हुन्छ । येस्को सास्पेन्सरी लीगामेन्ट बाहेक अरु ठाउँलाई पेरीटोनियामले काभार गर्छ ।

यो डायाफ्रामको आन्डर सर्फेसमा र आब्डोमेनको वालको बी-लोमा रहन्छ । यो अपर सर्फेसमा २ लोब्स रहन्छ । नाम—

१ राईट लोब ।

२ लेफ्ट „ ।

राईट लोब, लार्ज र कन्भेक्स हुन्छ ।

लेफ्ट लोब, स्माल र फ्ल्याट हुन्छ ।

यो २ लोब्सको बीचमा सास्पेन्सरी लीगामेन्ट रहन्छ । नाम, ब्रड लीगामेन्ट ।

यो २ लोब्सको बीच र फ्रान्टमा १ नच छ । नाम, आम्बे-लाइकल नच भन्छन् ।

यो लिभरको आन्डर सर्फेसको नाम, भिसिस्वाल सर्फेस भन्छन् । यो कन्वेभ हुन्छ । यो डाउनवार्ड र व्याक्वार्डबाट लेफ्ट-दिग्मा जान्छ । यो सर्फेस प्रिन्सिपल, डियोडिनाम, हेपेटिक फ्लेक्सर, राईट किडनी र राईट सुप्राइनल क्याप्सुलको साथ मील्छ । यो सर्फेसलाई पेरीटोनियामले काभार गर्छ । गलब्लाडर रहेको ठाउँ-लाई पेरीटोनियामले काभार गर्दैन ।

लेफ्ट लोबको नाम, क्वारेट लोब भन्छन् ।

राईट लोब र स्पिजियाल लोबको बीचमा १ स्माल लोब हुन्छ । नाम, कडेट लोब भन्छन् ।

लिभरको पोष्टीरियर सर्फेस, राउन्ड हुन्छ । राईट लोबको दिग्मा ब्रड र लेफ्टदिग्मा न्यारो हुन्छ । यसको पोष्टीरियर सर्फेसको धेरै हिस्सालाई पेरीटोनियामले काभार गर्दैन । यो सर्फेसको राईट

दिगको स्माल हिस्सालाई पेरीटोनियामले काभार गर्छ । पेरीटोनियामले काभार गरेको पोर्सन, डायाफारमको साथ लागेको छ र आब्डोमेनको पोष्टीरियेर वालको साथ मील्छ ।

यो पोष्टीरियेर सर्फेसको सेन्टरमा, भाटिब्रल कलस र आवाटी र इन्फीरियेर भिनाकाभालाई १ डीप नच देखिन्छ ।

भिनाकाभाको फिसर र डाक्टस भिनोससको फिसरको बीचमा स्पीजियाल लोब रहन्छ ।

यो लिभरको आन्टीरियेर वर्डर थिन र सार्प हुन्छ र येस्मा १ नच रहन्छ ।

लिभरको राईट येक्सट्रिमिटी थिक र राउन्ड हुन्छ ।

येस्को लेफ्ट येक्सट्रिमिटी थिन र फ्लाट हुन्छ ।

लिभरको

लीगामेन्ट्सको कुरा ।

यो ५ हुन्छन—

१. (नं.) लीगामेन्टमटेरिस । यो राउन्ड फाइब्रसर्ड हुन्छ । फिटसमा रहेको आम्बेलाइकस भेन, वोब्लुटारेटेट भै 'माने' तेस्को काम बन्द भै, यो लीगामेन्टमटेरिस बन्छ ।
२. (नं.) लक्ष्मीच्युडिनल लीगामेन्ट । दोस्रो नाम, ब्रड लीगामेन्ट । तेस्रो नाम, फ्याल्सीफारम लीगामेन्ट । चौथो नाम, सास्पेन्सरी लीगामेन्ट भन्छन । यो आवभमा, डायाफारमको साथ र वीलोमा, येस्को फ्रान्टको नचदेखी लिभरको पोष्टीरियेर येजसम्म लाग्छ । यो पेरीटोनियामको २ लेयर्स मिली बन्छ ।

३. (नं.) ल्याटास्यल लीगामेन्ट्स । यो २ हुन्छ । { १ राईट ।
१ लेफ्ट ।

यो डायाफारमको साइड्सदेखी लिभरको पोष्टीरियेर वर्डर सम्म लाग्छ ।

४. (नं.) करोनरी लीगामेन्ट । येस्ले लिभरको पोष्टीरियेर मार्जीनको साथ डायाफारमलाई मीलाउँछ ।

५. (नं.) राउन्ड लीगामेन्ट । यो आम्बेलाइकसदेखी लिभरको आन्टीरियेर वर्डरको नचमा लाग्छ ।

लीगामेन्टमटेरिस बाहेक लिभरको अरु ४ लीगामेन्ट्स पेरिटोनियामको २ लेयर्स मिली बन्छ ।

लिभरको

फीसर्सको नाम ।

यो ५ हुन्छन्—

१. (नं.) आम्बेलाइकलफिसर । येस्मा आम्बेलाइकल भेनको वोब्लिटारेटेडपोर्सन रहन्छ ।

२. (नं.) फिसर आफ दी डाक्टस भिनोसस । येस्मा डाक्टस भिनोससको बाकी हिस्सा रहन्छ ।

३. (नं.) ट्र्यान्सभर्सफिसर । दोस्रो नाम, पोर्टलफिसर । येस्मा हेपेटिक डाक्ट र हेपेटिक आर्टरी, पोर्टलभेन र नाभर्सर लीम्फ्याटिक्स रहन्छ ।

४. (नं.) फिसर फर्दि गलब्लाडर । येस्मा गलब्लाडर रहन्छ ।

५. (नं.) फिसर फर्दि इन्फीरियेर भिनाकाभा । येस्मा इन्फीरियेर भिनाकाभा रहन्छ ।

लिभरको

लोब्सको नाम ।

- १ राईट लोब ।
- २ लेफ्ट लोब ।
- ३ लोब्स क्वाडरेटस ।
- ४ लोब्स स्पोजिलाई ।
- ५ लोब्स कडेटास ।

लिभरको

भेसल्सको नाम ।

- १ हेपेटिक आर्टरी ।
- २ हेपेटिक भेन ।
- ३ पोर्टल भेन ।
- ४ हेपेटिक डाक्ट ।
- ५ लिम्फ्याटिक्स ।

घेस्को पोजिशन—

- १ हेपेटिक डाक्ट, राईटमा रहन्छ ।
 - २ हेपेटिक आर्टरी, लेफ्टमा रहन्छ ।
 - ३ पोर्टल भेन, यहि २ को बीच र बीहार्डमा रहन्छ ।
- यो ३ चीजलाई येरिवोलार टिस्युले बराबर बेहेको छ । यो बेहेको टिस्युलाई क्याप्सुल आफ ग्लाइसन भनिन्छ । लिभर भीत्र येही हिसापसँग रहन्छ ।

हेपेटिक भेन्स, हेपेटिक आर्टरी, पोर्टल भेनको टामीने-

शन हुने ठाउँबाट लिभरभीत्र क्यापिलेरिजबाट शुरू हुन्छ र
३ ठुलो भेन्स भै इन्फीरियर भीनाकाभा बन्छ ।

लिभरको

नाभ्सको नाम ।

- १ सिम्प्याथेटिकको हेपेटिक प्लेक्सस ।
- २ न्युमोग्याष्ट्रिक नाभ्स ।
- ३ राईट फ्रेनिक ।

लिभरबाट

पित्त नी सरक गर्ने काम दिनेको यन्त्रहरूको नाम ।

१. (नं.) हेपेटिक डाक्ट । यो वाइलक्यापिलारिज मिली २ डाक्टस भै लिभरको ट्र्यान्सभर्स फिसरबाट निस्कन्छ ।
२. (नं.) गलब्लाडर । यो पित्त रहने थैली हो । लिभरको राईट लोबको आन्डरसर्फेसमा जो फसा छ, तेसैमा रहन्छ । यो ४ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । १ इञ्च जत्ती चौडाई हुन्छ । यसमा ८ देखि १० ड्रामसम्म पित्त रहन्छ । यो गलब्लाडर ३ हिस्साले बन्छ । नाम—
 - १ फन्डस ।
 - २ बाडी ।
 - ३ नेक ।
३. (नं.) सिष्टिक डाक्ट । यो १ १/२ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । यो हेपेटिक डाक्टको साथ मील्छ, यसबाट गलब्लाडरको पित्त निकल्छ ।

४. (नं.) डाक्टस कम्युनिस्कलिडोकस । यो ३ इश्च जत्ती लामो हुन्छ । सिष्टिक र हेपेटिक डाक्ट मील्दा बन्छ । यो डियोडिनामको डिस्निड्ड पोर्सनको इन्नर साईडमा बोधुन गर्छ ।

प्यान्क्रियासको बयान ।

यो १ लड ग्ल्यान्ड हो । येस्को राईट येक्सट्रिमिटी ब्रड हुन्छ । नाम, हेड र १ ठुलो बाडी हुन्छ । यो हेड र बाडीको बीचमा १ कन्सट्रिक्टेड पोर्सन हुन्छ । नाम, नेक भन्छन् । येस्को लेफ्ट येक्सट्रिमिटी सानु हुन्छ । नाम, टेल भन्छन् । यो आबूडोमेनको पोष्टीरियर वालको ट्र्यान्सभर्सदिग्मा रहन्छ र येपिग्याष्ट्रिक र लेफ्ट हाइयो कन्ड्र्याक रिजन्सको पछाडीमा रहन्छ । यो ६ इश्च देखी ८ इश्चसम्म लामो हुन्छ । १ इश्च जत्ती गजकोदिग्मा रहन्छ । १ देखी १ इश्चसम्म थिक हुन्छ । २ देखी ३ इश्च ओन्ससम्म तौल हुन्छ ।

येस्को फ्रान्टमा, छम्याक र स्माल वोमेन्टम रहन्छ ।

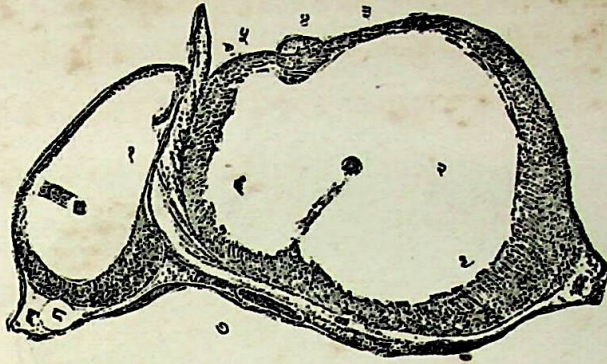
बीहार्डिन्डमा, आवार्टा र इन्फीरियर भीनाकाभा, मेसेन्टेरिक भेसल्स, डायाफ्रामको कुरा, स्प्लीनिक भेन, लेफ्ट किड्नी र लेफ्ट रिनल भेसल्स रहन्छ ।

येस्को अपरवर्डरमा, डियोडिनामको फाष्टपार्ट, हेपेटिक आर्टरी र स्प्लीनिक भेसल्स रहन्छ ।

लोवर पार्टमा, डियोडिनामको थार्डपार्ट र मेसेन्टेरिक भेसल्स रहन्छ ।

(७८८ क)

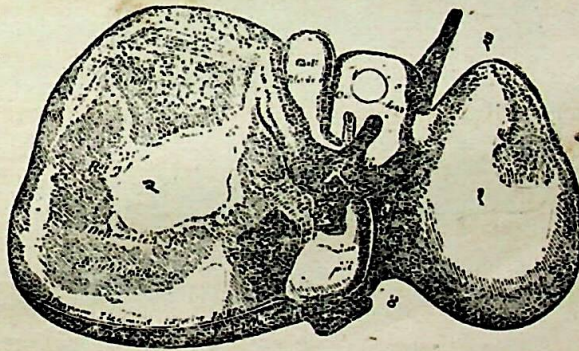
नं १०५ लिभार आपार सार्फस ।

१ लेफ्ट लोव । २ राइट लोव । ३ एपिग्लोटियार वडार । ४ गल
वुडार । ५ राउण्ड लिगामेण्ट । ६ ब्रड लिगामेण्ट । ७ करोनारि
लिगामेण्ट । ८ लेफ्ट इनटार्नल लिगामेण्ट । ९ राइट लेटारल लिगामेण्ट

(७८० क)

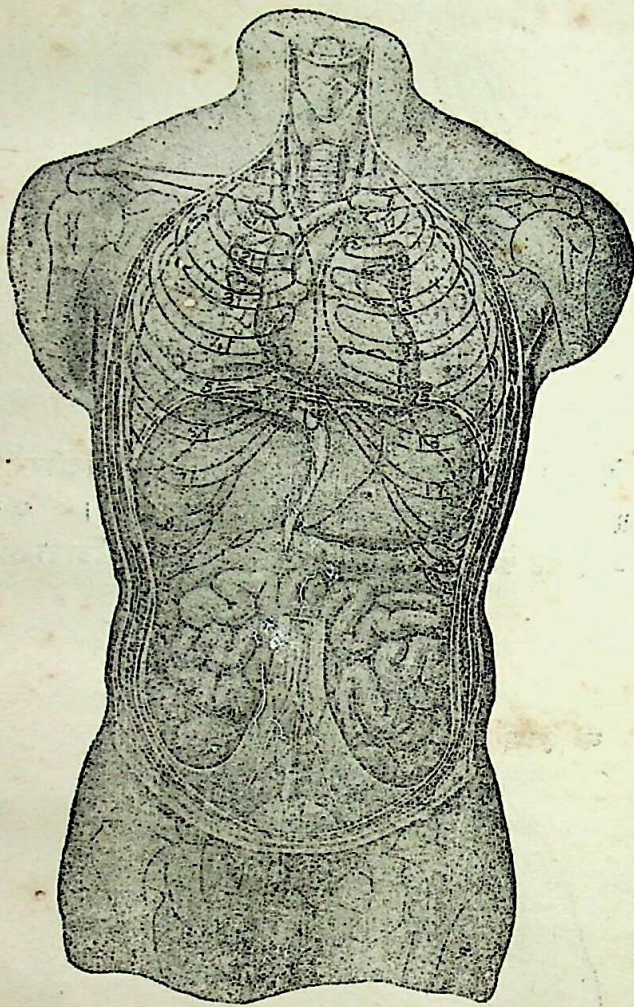
नं १०६ लिभार आण्डार सार्फस ।

१ लेफ्ट लोव । २ राइट लोव । ३ आम्बुलार्डिकल भेन । ४
हाकटास भिनोसास । ५ इनफिरियार भेना केभा ।

(७८६ क)

नं १०७ थोरासिक र.एवडमिनाल भिसेरा की नक्सा ।

येस्को टेल । स्प्लीनको आन्टीरियेर सर्फेसको लोवरपार्टमा मील्छ ।

येस्को हेड । डियोडिनामको साथ मील्छ ।

प्यानक्रियासको

डाक्टको नाम ।

प्यानक्रियाटिक टिकडाक्ट भन्छन् । दोस्रो नाम, केनाल आफ टिसनाग । यो डाक्टस कम्युनिस्कलिडोकसको साथ मिली डियोडिनामको सेकेन्डपार्टमा जोड्नु पर्छ ।

प्यानक्रियासको आर्टरिज ।

१ स्प्लीनिक आर्टरी ।

२ प्यानक्रियाटिकोडियोडिनाल ।

३ सुपीरियेर मेसेन्टेरिक आर्टरिज ।

येस्को नाभर्स—

१ स्प्लीनिक प्लेक्ससबाट आयाको ब्रेञ्जेस ।

स्प्लीनको बयान ।

यो लेफ्ट हाइयोक्न्ड्रियाकर येपिग्याष्ट्रिक रिजन्समा रहन्छ र प्ल्याकको फन्डास र डायोफारमको बीचमा रहन्छ । यो १ वटा फल्याट र सफ्ट ग्ल्यान्ड हुन्छ, तर येस्को डाक्ट छैन । येस्को रङ नीलो र रातो मिश्रित भयाको हुन्छ ।

येस्को येक्सटर्नलमा, डायोफारम रहन्छ ।

येस्को इन्टर्नलमा, घम्याकको कार्डियेकग्रेन्ड, लेफ्ट कास र प्यान्क्रियासको टेल रहन्छ ।

येस्को आवभमा, डायाफ्रामको साथ मिलाउने सास्पेन्सरी लीगामेन्ट रहन्छ ।

वीलोमा, कष्टोकलिक लीगामेन्ट र स्प्लीनिक फ्लेक्सस रहन्छ ।

स्प्लीनमा, जाह्रँबाट स्प्लीन भीत्र भेसल्स जान्छ । नाम, हाईलाम ।

स्प्लीनको आर्टरी ।

१ स्प्लीनिक आर्टरी ।

स्प्लीनको नाभ्स ।

१ सिम्प्याथेटिकको सोलर फ्लेक्ससको ब्रेञ्चेस ।

पेरिटोनियामको बयान ।

यो आब्डोमिनल र पेलिभक्याभिटिजमा रहने भिसिराहरू लाई बेहने, १ सेरास मेम्ब्रेन हो । येस्को २ लेयर्स हुन्छ । नाम—

१ पेराइटल लेयार ।

१ भिसिस्वाल ,, ।

पेराइटल लेयार । आब्डोमेन र पेलिभसको वालसमा लाग्छ ।

भिसिस्वाल लेयार । आब्डोमेन र पेलिभस भीत्र रहने अर्ग्यान्समा लाग्छ ।

यो पेरिटोनियाम । १ वोटा बन्द गरेको थैलो जस्तो हो ।

यो मेलमा, पेरिटोनियामको कहीं खुला छैन ।

फिमेलमा, फ्यालोपियान ट्यूब्सको येक्सट्रिमिटिज । यो पेरिटोनियामको क्याभिटिज भीत्र वोपुन गर्छ ।

यो पेरिटोनियाम, आब्डोमेनको मिडिल लाईनबाट शुरू भै राईटदिग्मा लाम्बर रिजनसम्म गै सिकामको हेड र भाभी-फारम आपेन्डिक्सलाई बेह्री, आसीन्डिड कोलनको फ्रान्ट र सा-ईडलाई पुनी बेछ, कसै २ मा जम्मा कोलनलाई यो पेरिटोनियामले बेह्रिकन मेसोकोलन बन्छ । फेरी यो पेरिटोनियाम इन्वार्ड-दिग्मा गै राईट किडनीको आन्टीरियेरसर्फेसको लोवरपार्टलाई काभार गर्छ र डियोडिनामको थार्डपार्टको फ्रान्टलाई काभार गरी स्माल इन्टेष्टाइनको भेसल्सको फ्रान्टसम्म डाउनवार्डमा गै स्माल इन्टेष्टाइनसलाई बेह्री, स्पाइनमा रहेको भेसल्सको पोष्टी-रियेरसर्फेसलाई बेह्री, अपवार्डदिग्मा जान्छ र मेसेन्टेरिक बन्छ । फेरी यो स्पाइनबाट आउटवार्डदिग्मा, लेफ्ट किडनीको आन्टी-रियेरसर्फेसको लोवरपार्टलाई बेह्री, सिग्माइड फलेक्सर र डि-सेन्डिडकोलनसम्म गै आब्डोमेनको वालको मिडिल लाइन सम्म पुग्छ ।

पेलिभसको पेरिटोनियाम, आब्डोमेनको पेरिटोनियामको साथ मील्छ ।

यो पेलिभसको पेरिटोनियाम, रेक्टमको फाष्टपार्टलाई बेह्र छ र मेसोरेक्टम बन्छ । फेरी यो रेक्टमको सेकेन्डपार्टको फ्रान्ट र साइडलाई बेह्री डाउनवार्डदिग्मा जान्छ र मेलको ब्लाडरको वेस र अपरपार्टसम्म पुग्छ । पेरिटोनियामको येहि ठाउँलाई रेक्टो भेसिक्युलपाउच भन्छन् । यो पाउचको २ दिग्बाट पेरिटोनि-यामको केहि हिस्सा वोब्लिटारेटेड हाइयोग्याष्ट्रिक आर्टरी र युरिटारको साथ मील्छ र ब्लाडरको पोष्टीरियेर फल्स लीगामेन्ट

बन्छ । फेरी यो पेरिटोनियाम, ब्लाडरको येपेक्सदेखी अपवार्ड-दिग्मा आब्डोमेनको वालको आन्टीरियेरसम्म पुग्छ र युरेकस-लाई भीत्र राखी र तेस्को साथ मिली, ब्लाडरको आन्टीरियेर फल्स लीगामेन्ट बन्छ । फेरी यो ब्लाडरबाट वोब्लिटारेटेड हाइयोग्याष्ट्रिक आर्टरीको बाटो गरी, इलियाकफसामा जान्छ र ब्लाडरको ल्याटा-स्प्याल फल्स लीगामेन्ट्स बन्छ ।

फीमेलमा । यो पेरिटोनियाम, रेक्टमको सेकेन्डपार्टको फ्रान्ट र साइड्सबाट भेजाइनाको पोष्टीरियेर वाल र अपरपार्ट-सम्म गै युटेरसको पोष्टीरियेरसर्फेस, अपर सर्फेस र आन्टीरियेर सर्फेसबाट ब्लाडरमा पुग्छ ।

येही युटेरस र रेक्टमको बचीमा रहैको पेरिटोनियामको हिस्सालाई रेक्टो भेजाइनलपाउन्न । दोस्रो नाम, टग्लासेसपाउन्न भन्छन् । फेरी यो पेरिटोनियाम, युटेरसको साइड्सबाट पेल्विसमा जान्छ र ब्रड लीगामेन्ट्स बन्छ । यो ब्रड लीगामेन्टको अपर वर्डरबाट फ्यालोपियान ट्युब्स जान्छ । यो पेरिटोनियाम आब्डोमेनको अपरपार्टमा डायफारमको आन्डरसर्फेसबाट लिभरको पोष्टीरियेरसर्फेससम्म र छम्याकको इस्वोफेजियाल वोभिडमा आ-टाउनु हुन्छ । फेरी यो फर्वाडदिग्मा गै लिभरको अपरसर्फेससम्म पुग्छ र लिभरको लीगामेन्ट्स बन्छ । फेरी यो लिभरको आन्टीरियेरवर्डरदेखी आन्डरसर्फेसको ट्र्यान्सभर्सफिसरमा लाग्छ र येही लिभरको पोष्टीरियेरसर्फेसबाट आयाको पेरिटोनियामको ले-यारको साथ मिली, छम्याकको माथीबाट जान्छ र स्प्याल वोमेन्टम बन्छ । दोस्रो नाम, ग्याष्ट्रोहेपेटिक वोमेन्टम, भन्छन् ।

फेरी यो लिभरको लङ्गोच्युडिनल फिसरवाट गलबूडर र लिभरको राईट लोवको आन्डरसर्फेसलाई र डियोडिनामको सेकेन्ड पार्टको फ्रान्टलाई बेह्री, राईट किडनीको आन्टीरियर सर्फेससम्म जान्छ । यो पेरिटोनियाम, लिभरको लङ्गोच्युडिनल फिसरको लेफ्ट साईडबाट लिभरको लेफ्ट लोवलाई काभार गरी इस्लोफेगसको फ्रान्ट र लेफ्ट साईडदेखी, ष्टम्याकको कार्डियक-येन्डको फ्रान्टबाट गै स्लीनलाई बेह छ र ग्याष्ट्रोस्प्लीनिक वोमेन्टम बन्छ । फेरी यो राईट किडनीको माथीबाट डिसेडिन्डकोलनलाई बेहन जान्छ र जाहाँबाट शुरू भयाको थियो सोही ठाउँमा मिल्न जान्छ । अर्थात् आब्डोमेनको मिडिललाईनमा ।

लिभर, ष्टम्याक र ट्र्यान्सभर्सकोलनको बीचमा पेरिटोनियामको १ ठो दोस्त्रा थैलो जस्तो देखीन्छ । यो दोस्त्रा स्पाक हो । यो फोरामेन आफ उइन्सलो दीयेर पेरिटोनियामको ठुलो क्याभिटीको साथ मील्छ र लार्ज वोमेन्टम बन्छ ।

वोमेन्टम भनेको पेरिटोनियामको २ लेयर्स मिली ष्टम्याकको साथ मील्छ र वोमेन्टम बन्छ । यो ३ हुन्छन् । नाम—

- १ स्माल वोमेन्टम । दोस्त्रो नाम, ग्याष्ट्रोहेपेटिक वोमेन्टम ।
- २ लार्ज , । दोस्त्रो नाम, ग्याष्ट्रोक्लिक , ।
- ३ ग्याष्ट्रोस्प्लीनिक वोमेन्टम ।

मेसेन्टेरिक भनेको पेरिटोनियामको २ लेयर्स मिली इन्टेष्टाइनको साथ मील्छ र आब्डोमेनको पोष्टीरियर वालमा लाग्छ ।

पेरिटोनियामले बनेको

लीगामेन्ट्सको नाम ।

१. (नं.) लीभरमा—

(क) सास्पेन्सरी लीगामेन्ट १

(ख) करोनरी लीगामेन्ट १

(ग) ल्याटास्याल लीगामेन्ट्स २

२. (नं.) ब्लडरमा—

(क) पोष्टेरियर फल्स लीगामेन्ट १

(ख) ल्याटास्याल फल्स लीगामेन्ट्स २

(ग) सुपोरियर फल्स लीगामेन्ट १

३. (नं.) युटेरसमा—

(क) ब्रड लीगामेन्ट १

(ख) आन्टीरियर लीगामेन्ट्स २

(ग) पोष्टेरियर " २

४. (नं.) स्प्लीनमा—

(क) लीगामेन्ट ।

फोरामेन आफ उडन्सलोबाट जाने चीज—

१ हेपेटिक आर्टरी ।

२ हेपेटिक डाक्ट ।

३ पोर्टल भेन्स ।

४ सिष्टिक डाक्ट ।

सिष्टिक डाक्टको रिजेशन ।

क्रान्टमा—

१ लेसर वोमेन्टम ।

- २ पोर्टल भेन ।
- ३ हेपेटिक आर्टरी ।
- ४ हेपेटिक डाक्ट ।

थोहाईन्डमा—

- १ इन्फीरियर भिनाकाभा ।

आवभमा—

- १ स्पिजिली ।
- २ कडेट लोब्स ।

थील्लोमा—

- १ हेपेटिक आर्टरी ।
 - २ डिथोडिनामको फाष्ट पार्ट ।
- अर्ग्यान आफ डाइजेस्सन तमाम् ।

थोस्याक्सको बयान ।

थोस्याक्सको क्याभिटीभीत्र, हार्टलाई बेहरे पेरिकार्डियाम र लङ्सलाई बेहरे प्लुरा रहन्छ । यसको आकार र बाउन्डरो, घा-र्नामको बयानमा लेखियाको छ ।

थोस्याक्सको अपरवोमिडिवाट विफोरदेखी व्याकवार्डमा, घार्नाहायेड र घार्नाथाइरयेडमासल्स, थाइमसगल्यान्डको बाकी हिस्सा, ट्रेकिया, इस्वोफेगास र थोस्यासिक डाक्ट रहन्छ ।

येही अपर वोमिडको साईडसमा लङ्गसकोलाई मासल, इनोमिनेट आर्टरो, लेफ्ट कमन केरोटिड, लेफ्ट साबुक्केभियान, इन्टर्नल म्यामारी र सुपीरियेर इन्टरकष्टल आर्टरिज, राईट र लेफ्ट इनोमिनेट भेन्स, इन्फीरियेर थाईरयेड भेन, न्युमोग्याष्ट्रिक कार्डियेक र फ्रेनिक, सिम्प्याथेटिक नाभर्स र फाष्टर्सल नाभर्को आन्टीरियेर ब्रेञ्च र लेफ्ट रेकारेन्ट लेरिजियाल नाभर् र लाङ्सको येपेक्स । येत्ती चीज थोस्पाक्सको अपरवोमिडबाट जान्छ ।

पेरिकार्डियामको बयान ।

यो १ वोटो मेम्ब्रेनले बनेको स्पाक हो, येसभिन्न हार्ट र हार्टबाट उठेको ठूलो ठूलो भेसल्सको शुरू भयाको ठाउँ रहन्छ । यो घार्नामको बीहाईन्डमा र लेफ्ट साईडको थाईड, फोर्थ, फीफ्थ, सिक्स्थ र सेभेन्थ रिब्सको कार्टिलेजेसको बीहाईन्डमा रहन्छ । यो २ दिग्को प्लुरीको बीचमा रहन्छ ।

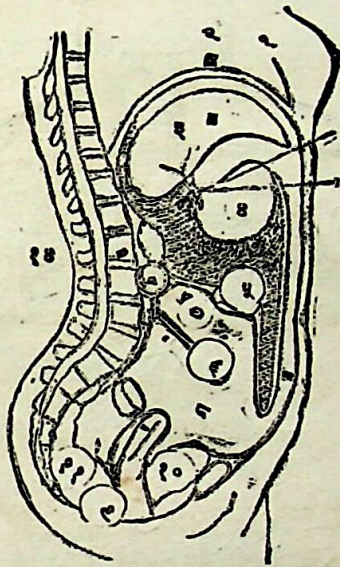
येस्को येपेक्स, अपवार्डदिग्मा जान्छ र हार्टको वेसबाट अरिजिन भयाको ठूलो भेसल्सहरूको २ इञ्चसम्म पनि यो पेरिकार्डियामले बेहेको छ ।

येस्को वेस, डायफारमको लेफ्ट साईडको सेन्ट्रलटेन्डनमा लाग्छ ।

येस्को फ्रान्टमा, थाइमसग्ल्यान्डको बाकी हिस्सा र लाङ्सको मार्जीन्स रहन्छ ।

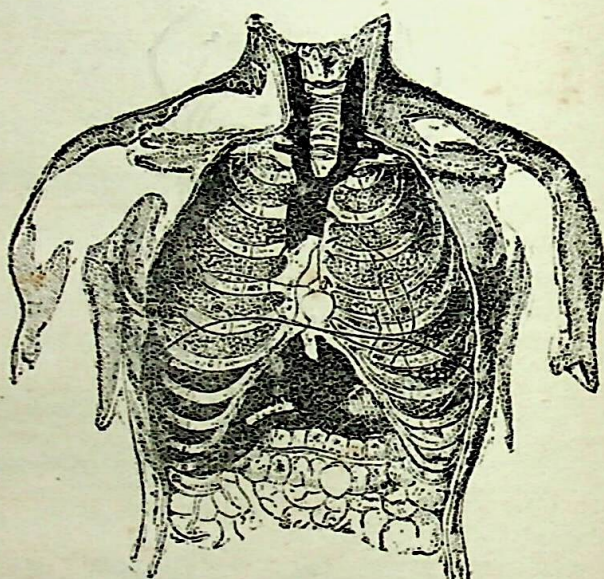
येस्को बीहाईन्डमा, ब्रनकाई, इस्वोफेगस, डिसीन्डिड आवाटी रहन्छ ।

नं १०८ एबडमेन को भाईटिकाल सेकसान गरि पेरिटोनियाम
को रिफ्लेक्सान लाइ देखिच्छ ।

१ प्लुरा । २ डायफ्राम । ३ लिभर । ४ एमाक । ५ डानस-
भास कोलान । ६ समल इनटेस टाइन । ७ मेसेण्ट । ८ इन्टेरास ।
९ भेजार्डना । १० ब्लडार । ११ रेकठाम । १२ फोरामेन अफ उइगसलो
१३ लेसार कोमेण्टाम । १४ साइनाल कलम ।

નં ૧૦૯ ઘોરાક્સ કો ફ્રન્ટ મિડ ।

૧ પાલમોનારિ અરિફિસ । ૨ એવોર્ટિક અરિફિસ । ૩ લેફ્ટ
અરિકિડલો મેનિફેસ્ટિયુલાર અરિફિસ । ૪ રાઇટ અરિકિડલો મેનિફે
સ્ટિયુલાર અરિફિસ ।

येस्को ल्याटास्वालिग्मा, प्लुरी, फ्रेनिक नार्भ र येसै नार्भको साथ जाने भेसल्सहरू रहन्छ ।

हार्टको बयान ।

यो १ हलो मासलले बनेको अर्ग्यान हो, येस्को आकार कनिक्याल हुन्छ । यो २ लाइसको बीचमा रहन्छ र येस्लाई पेरिकाडियामले बेहेको छ । यो हार्टको वेसमा ठूलो ब्लाट भेसल्सहरू मील्छ । यो हार्ट, पेरिकाडियामको भीत्रमा लागेको छैन ।

हार्टको पोजिशन—

यो हार्ट वोल्विक भै च्छेभीत्र रहन्छ ।

येस्को वेस, अपवार्ड व्याकवार्ड र राईटदिग्मा रहन्छ र फीफथ र अट्थ डर्सल भाटिब्रीको बीचको जगामा रहन्छ ।

येस्को येपेक्स, डाउनवार्ड फर्वाड र लेफ्टदिग्मा रहन्छ । लेफ्टदिग्को फीफथ र सिक्स्थ रिब्सको कार्टिलेजेजको बीचको जगामा रहन्छ ।

लेफ्ट निप्लको $\frac{3}{4}$ इञ्च इन्नरसाईडमा र $1\frac{1}{2}$ इञ्च वोलोमा रहन्छ ।

यो हार्ट, घार्नामको लोवरटुथार्ड्सको बीहार्डिन्डमा र थोरै लेफ्टसाईडमा रहन्छ अर्थात् घार्नामको चौडाईको मिडिलवेखो राईटदिग्मा $1\frac{1}{2}$ इञ्चसम्म, लेफ्टदिग्मा ३ इञ्चसम्म रहन्छ ।

येस्को आन्टीरियर सर्फेस, राउन्ड र कन्भेक्स हुन्छ र अपवार्ड र फर्वाडदिग्मा जान्छ र राईट भेन्ट्रीकलको धेरै हिस्सा र लेफ्ट भेन्ट्रीकलको १ पार्ट बन्छ ।

येस्को मोथीरियेर सफेस फ्ल्याट हुन्छ । डायाफारमको ऊपर रहन्छ । येस्ले लेफ्ट भेन्ट्रीकल बन्छ ।

हार्टको राईट वर्डर । लछ, थिन र सार्प हुन्छ ।

हार्टको लेफ्ट वर्डर । सर्ट, थिक र राउन्ड हुन्छ ।

यो हार्टको सुपोरियेर भाग, सेन्ट्रल लेफ्ट कष्टल कार्टिलेजको लोअरवर्डरदेखी थार्ड राईट कष्टल कार्टिलेजको अपरवर्डर-सम्म रहन्छ ।

हार्टको साईज—

यो आडाल्टमा, ५ इञ्च लामो हुन्छ । येस्को चौडाई भाग $3\frac{1}{2}$ इञ्च जत्ती हुन्छ । यो $2\frac{1}{2}$ इञ्च जत्ती थिक हुन्छ ।

येस्को तौल—

मेलमा, १० औन्सदेखी १२ औन्स हुन्छ । फिमेलमा ८ औन्सदेखी १० औन्स जत्ती हुन्छ ।

यो हार्ट मेलमा, बाडीको $\frac{1}{100}$ भाग जत्ती हुन्छ ।

यो हार्ट फिमेलमा, बाडीको $\frac{1}{100}$ भाग जत्ती हुन्छ ।

हार्टको

पार्ट्सको कुरा ।

१ लञ्जीच्युडिनल मास्कुलार सेप्टमले, हार्टलाई २ भाग गराउ छ । नाम—

१ राईट भाग ।

२ लेफ्ट „ ।

येही राईट र लेफ्ट भागको फेरी २।२ भाग हुन्छ र क्याभिटिज बन्छ ।

राईट र लेफ्टको अपर २ क्याभिटीजलाई अरिकल भन्छन् ।

राईट र लेफ्टको लोवर २ क्याभिटीजलाई भेन्ट्रीकल भन्छन् ।

हार्टको राईटदिगलाई भिनस साइड्स भन्छन् । किनभने सारा शरीरको भिनसबाट सुपोरियर र इन्फीरियर भिनाकाभा र करोनरी साइनस दीयेर राईट अरिकलमा पुग्छ र तेसबाट राईट भेन्ट्रीकलमा जान्छ र तेसबाट पालमेनरी आर्टरी दीयेर लाइसमा गै सफा भै पालमेनरी भेन्सको बाटो गरी, हार्टको लेफ्ट साइडको लेफ्ट अरिकलमा पुग्छ र तेसबाट, लेफ्ट भेन्ट्रीकलमा गै आवाटी र तेस्को ब्रेञ्चेसबाट सारा शरीरमा जान्छ । आडाल्टको ब्लाटको सार्कुलेशन हुने ढाँचा येही हो ।

हार्टको सफेसमा ४ ग्रुप्स हुन्छ—

१ अरिक्युलो भेन्ट्रीक्युलार ग्रुप्स ।

२ इन्टर भेन्ट्रीक्युलार " ।

राईट अरिकलको कुरा ।

यो अरिकल सन्दा थोरै लार्ज हुन्छ, वाल थिन हुन्छ । यो राईट अरिकलको क्याभिटीभीत्र २ औन्ससम्म ब्लाट अटाउ छ । यो २ पार्ट्सले बन्छ ।

१ साइनस भिनोसस ।

२ अपेन्डिक्स अरिक्युली ।

साइनस भिनोसस, १ लार्ज ४ कुने क्याभिटी हुन्छ र २ भिनीकाभिको बीचमा रहन्छ ।

अपेन्डिक्स अरिक्युलीको आकार डगको इयार जस्तो

हुन्छ । 'माने' कुकुरको कान जस्तो । यो साइनस भिनोससको फर्वाँड र लेफ्टमा रहन्छ ।

राईट अरिकलको इन्टर्नल सर्फेस स्मुथ हुन्छ ।

राईट अरिकलमित्र रहने चीजहरूको नाम—

१ सुपीरियर भिनाकाभाको वोमिड ।

२ इन्फीरियर भिनाकाभाको „ ।

३ कोरोनरी साइनसको „ ।

४ फोरामिना थिविसाइको वाभिड्स ।

५ अरिक्कुलो भेन्ट्रीकुलार वोमिड ।

६ युष्टेसियान भाल्भ ।

७ कोरोनरी „ ।

८ आनुलास वाभेलिस । } यो २ थोक खाली फिटसको
९ फसा „ । }

हार्टमा मात्र देखीन्छ ।

१० मास्कुलाई पेक्टिनियटाई ।

११ ट्र्युवर क्युलामलाउ येराई ।

राईट भेन्ट्रीकलको कुरा ।

येस्को आकार ट्र्याङ्गुलार हुन्छ । येस्को पोष्टीरियर वाल, सेप्टम भेन्ट्रीकुलो रामले बन्छ । येस्को अपर र इन्टर आङ्गलमा १ पाउच रहन्छ । नाम, इन्फ्रान्डिक्कुलाम । दोस्रो नाम कोनास आर्टिरियोसस । येही ठाउँबाट पाल्मेनरी आर्टरी उद्गच्छ । यो राईट भेन्ट्रीकलको क्याभिटीमित्र ३ औन्स जत्ती ब्लाट अटाउ छ ।

राईट भेन्ट्रीकलको भीत्र रहने चीजहरूको नाम—

- १ अरिक्कुलो भेन्ट्रीक्कुलार वोमिङ्ग ।
- २ पाल्मेनरी आर्टरीको वोमिङ्ग ।
- ३ ट्राइकस्पिड भाल्भ ।
- ४ सेमीलुनर भाल्भ ।
- ५ कलाम्निकार्नो ।
- ६ कार्डिटेन्डिनी ।

लेफ्ट अरिकलको कुरा ।

यो राईट अरिकल भन्दा थोरै स्माल हुन्छ । यो २ चीजले बन्छ । नाम—

- १ साइनस ।
- २ आपेन्डिक्स अरिक्कुली ।

साइनसमा, पाल्मेनरी भेन्सको ब्लाट आउछ ।

आपेन्डिक्स अरिक्कुली । यो लेफ्ट अरिकलको फर्वाड र राईट साईडमा रहन्छ ।

लेफ्ट अरिकलभित्र रहने चीजहरूको नाम—

- १ पाल्मेनरी भेन्सको ४ वोमिङ्ग्स ।
- २ अरिक्कुलो भेन्ट्रीक्कुलार वोमिङ्ग ।
- ३ मास्कुलाई पेक्विनेटाई ।

लेफ्ट भेन्ट्रीकलको कुरा ।

येस्ले, हार्टको गेपेक्स बन्छ । यो हार्टको आन्टीरियर स-

फेसको लेफ्ट साईडको थोरै पार्ट र पोष्टीरियर सफेसको धेरै पार्ट्स बन्छ ।

लेफ्ट मेन्ट्रीकलभिन्न रहने चीजहरूको नाम—

- १ अरिक्कुलो मेन्ट्रोक्कुलार वोमिङ्ग ।
- २ आवाटिक वोमिङ्ग ।
- ३ साईट्रल भाल्भ ।
- ४ सेमीलुनर भाल्भस ।
- ५ कर्डिटेन्डिनी ।
- ६ कलाम्निकार्नी ।

हार्टको इन्टर्नल सफेसमा, जो थिन मेम्ब्रेन रहन्छ । तेसको नाम, येन्डोकार्डियाम भन्छन् ।

हार्टलाई सज्जाई गर्ने आर्टिजको नाम—

- १ आन्टीरियर करोनरी आर्टरी । नाम, लेफ्ट करोनरी आर्टरी ।
- २ पोष्टीरियर करोनरी आर्टरी । नाम, राईट करोनरी आर्टरी ।

वेसको नाभ्सको नाम—

- १ कार्डियाक प्लेक्सस ।

लेरिङ्सको बयान ।

यो अर्ग्यान आफ भयस हो, अर्थात् स्वर निकाल्ने यन्त्र हो । यो नेकको फ्रान्ट र अपरपार्टमा र टाङ र हायेड बीचको वीलोमा र नेकको लार्ज भेसल्सको बीचमा रहन्छ ।

यो आवभमा, फेरिङ्सको साथ वोपुन गरेको छ ।

यो वीलोमा, ट्रुक्कियाको साथ मील्छ ।

यो लेरिङ्सको मिडिलभाग, साबकुटेनियास हुन्छ । तेस-
लाई स्कोन र सर्भाइकल फक्सियाले काभार गर्छ ।

येस्को २ दिग्मा, घानोहायेड र घानोथाइरयेडको इन्सर्जन
र थाइरोहायेड र इन्फीरियर कन्स्ट्रक्टरको अरिजिन हुन्छ ।

यो नेकको मिडिल लाईनमा प्रोजेक्ट भै रहन्छ ।

लेरिङ्सको आवभमा, ब्रड हुन्छ । वीलोमा, न्यारो हुन्छ ।
बीहाईन्ड र साईड्समा, फ्ल्याट हुन्छ ।

लेरिङ्सको

कार्टिलेजेजको नाम ।

यो ९ हुन्छ ।

३ जोडाको नाम—

१ येरिटिनयेड कार्टिलेज २

२ कर्निङ्युला लेरिङ्नियास २

३ क्युनिआई फारम २

३ विजोडाको नाम—

१ थाइरयेड कार्टिलेज १

२ क्रीकयेड कार्टिलेज १

३ येपिगुटिस १

विजोडा, थाइरयेड कार्टिलेजेजको कुल ।

यो लेरिङ्सको अरु कार्टिलेजेजभन्दा लार्ज हुन्छ । येस्को
मिडिल लाईनमा १ प्रोजेक्सन देखिन्छ । नाम, पोपाम् आडामि ।

यो फीमेलमा भन्दा, मेलको ज्यादा अग्लो देखिन्छ । यसको आउटर सर्फेसमा, एर्नोथाइरयेड र थाइरोहायेड मासल्स आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को इन्टर सर्फेस, थोरै कन्केभ हुन्छ र म्युकस मेम्ब्रेनले काभार गर्छ । येस्मा टुर फल्स भोक्वाल कर्ड्स र थाइरोयेरिनयेड र थाइरोयपिग्लटिडियाई मासल्स लाग्छ ।

यो थाइरयेड कार्टिलेजको अपरवर्डरमा १ नच छ । नाम थाइरयेड नच । येस्मा थाइरोमेम्ब्रेन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

येस्को लोवरवर्डर, क्रीकयेड कार्टिलेजको साथ मील्छ र तेस्मा क्रीकोथाइरयेड मेम्ब्रेन आटाचमेन्ट हुन्छ ।

यो थाइरयेड कार्टिलेजको पोष्टीरियरवर्डरको २ दिग्मा २ सु-पोरियर कर्नुवा रहन्छ र वीलोमा २ इन्फीरियर कर्नुवा रहन्छ । यो पोष्टीरियर वर्डरमा, एड्लोफेरिजियास र प्यालेटोफेरिजियासको इन्सर्सन हुन्छ ।

विजोहा, क्रीकयेड कार्टिलेजको कुरा ।

येस्को आकार रिडको आकार जस्तो हुन्छ । थाइरयेड कार्टिलेज भन्दा स्याल, थिक र ष्टछ हुन्छ । येस्ले लेरिड्सको क्याभिटीको लोवर र व्याकपार्ट बन्छ ।

येस्को पोष्टीरियर पोर्सन, ब्रड हुन्छ । येस्को २ दिग्मा, क्रीकोयेरिटिनयोडियास पोष्टाइकस मासल लाग्छ ।

येस्को आन्टीरियर पोर्सन, न्यारो र कन्भेक्स हुन्छ । येस्मा क्रीकोथाइरयेड र इन्फीरियर कन्स्ट्रक्टर मासल्स लाग्छ ।

येस्को लोवरवर्डर ट्रेकियाको अपर रिमको साथ फाइवर्स मेम्ब्रेनदीयेर मीलछ ।

येस्को अपरवर्डरमा, फ्रीकोथाइरयेड मेम्ब्रेन आटाच-मेन्ट हुन्छ ।

जोडा, येरिटिनयेड कार्टिलेजको कुरा ।

यो २ हुन्छ । फ्रीकयेड कार्टिलेजको अपरवर्डरमा र लेरिङ्सको व्याकमा रहन्छ ।

जोडा, कर्निफ्युला लेरिङ्सको कुरा ।

यो येरिटिनयेड कार्टिलेजेजको समीटमा लाग्छ ।

जोडा, फ्युनिआईफारम कार्टिलेजको कुरा ।

यो येरिटिनयेड कार्टिलेजको येपेक्सटेखी येपिग्लटिसको साईडको बीचमा रहने म्युकस मेम्ब्रेनमा रहन्छ ।

विजोडा, येपिग्लटिसको कुरा ।

येस्को आकार लीपको आकार जस्तो हुन्छ । यो टाङको वीहार्डन्डमा र लेरिङ्सको सुपीरियेर वोमिडको फ्रान्टमा रहन्छ । रेस्पिरेशनको बखत्मा, यो अपवार्डदिग्मा रहन्छ र येस्को फ्री येक्सटिमिटी टाङको वेस्को फर्वाडदिग्मा काभर्ड भै रहन्छ । (डेग्लुटिशन 'माने' निल्ने)को बखत्मा लेरिङ्सको अपवार्डदिग्मा टाङको वेस्को विनीथमा आई पुग्छ, तेस बखत्मा, यो येपिग्लटिस, डाउनवार्ड र व्याकवार्डदिग्मा गै लेरिङ्सको वोमिडलाई

क्लोज गर्छ । येस्को फो येक्सटिमिटिज ब्रड र राउन्ड हुन्छ । येस्को आटाचमेन्ट भयाको येक्सटिमिटी लड र न्यारो हुन्छ र थाइर-येड कार्टिलेजको २ गेलिको बीचको आङ्गलमा लाग्छ ।

येस्को आन्टीरियेर सर्फेसको नाम, लिङ्गुयाल सर्फेस ।

येस्को पोष्टोरियेर सर्फेसको नाम, लेरिङ्गियास सर्फेस ।

लेरिङ्गसको

लीगामेन्ट्सको नाम ।

- १ थाइरोहायेड मेम्ब्रेन ।
- २ फोको थाइरयेड मेम्ब्रेन ।
- ३ ल्याटास्प्याल थाइरोहायेड लीगामेन्ट्स ।
- ४ हायोयेपीग्लटिक लीगामेन्ट ।
- ५ क्याप्सुलर " ।
- ६ थाइरोयेपीग्लटिक " ।
- ७ क.को ट्रेकियाल " ।

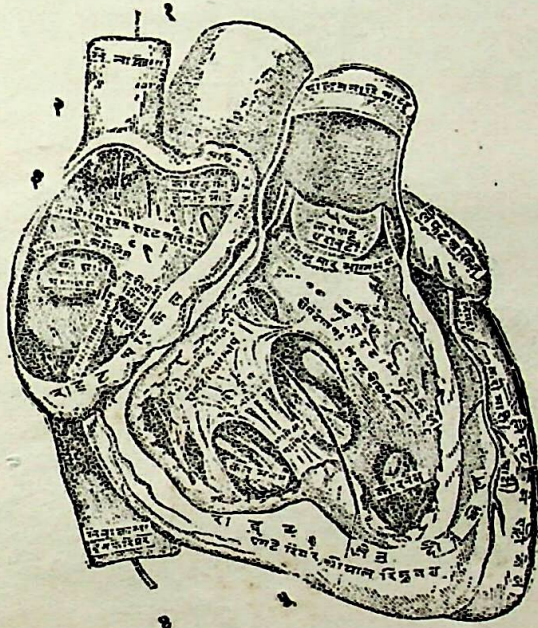
लेरिङ्गसको

इन्टीरियेरको कुरा ।

येस्को सुपीरियेरमा, फलस भोक्याल्स कर्ड्स रहन्छ । येस्को इन्फीरियेरमा, दु भोक्याल कर्ड्स रहन्छ । यो दु भोक्याल कर्ड्सको बीचको न्यारो फोसरलाई रिमाग्लटिडिस भन्छन । यो सुपीरियेर र इन्फीरियेर भोक्याल कर्ड्सको बीचको २ दिगको जगालाई नाम, भेन्ट्रिकल आफ दी लेरिङ्गस भन्छन ।

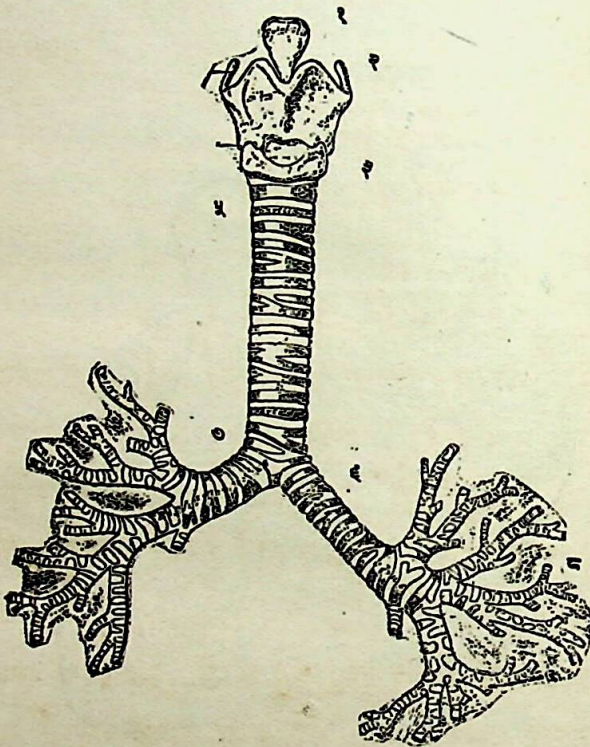
नं ११० लेफ्ट अरिक्लि र भेण्ट्रिकल काटि तेसिको

एण्टरियार बोयाल रिमु भड भयकछ ।

१ सुपिरियार भिना केभा । २ फोरामिना थिविसाइ । ३ टिउ
वाकिंल अफ लोयार । ४ इन्फिरियार भिना केभा । ५ अरिक्लिउलो
भेण्ट्रिकल्लार वो पनि' वाट ब्रिसल पासड भयकछ ।

१११ लेरिक्स की कार्टिलेज हरू की फ़ण्ड भिउ ड़े किया
र ब्रंकाइ ।

१ एपिग्लटिस । २ सुपिरियार कर्नूया । ३ इनफिरियार कर्नूया
४ क्रिकयेड कार्टिलेज । ५ थाईरयेड कार्टिलेज । ६ लेफ्ट ब्रंकास ।
७ राइट ब्रंकास । ८ ब्रंकियाल टिचवस ।

लेरिङ्सको मासल्स, मासल्सको जगामा हेर्नु ।

लेरिङ्सको

आर्टिजको नाम ।

१ सुपीरियर थाईरयेड ।

२ इन्फीरियर थाईरयेडको लेरिङ्गियास ग्रेन्थेस ।

येस्को नाभर्सको नाम—

१ सुपीरियर लेरिङ्गियाल ।

२ इन्फीरियर लेरिङ्गियाल ।

३ सिम्प्याथेटिकको फाइलामेन्ट ।

ट्रेकियाको बयान ।

येस्को दोस्त्रो नाम, उइन्डपाइप भन्छन । यो कार्टिलेज र मेम्ब्रेनले बनेको गोल ट्यूब हो । येस्को पोष्टीरियर फल्याट हुन्छ । यो लेरिङ्सको लोवरपार्टदेखी शुरू भै फोर्थ वा फीफथ डर्सल भाटिब्रोको लभेलसम्म पुगी २ ब्रोन्काई हुन्छ र १।१ ब्रोन्काई १।१ लाउमा जान्छ ।

यो ट्रेकियाको अरिजिन भयाको ठाउँ, सिक्स्थ सर्भाइकल भाटिब्रोको लेभेलमा रहन्छ । यो ४ $\frac{१}{२}$ इन्च जत्ती लामो र ३ इन्च देखी १ इन्चसम्म गज हुन्छ ।

ट्रेकियाको रिलेशन ।

क्लान्टमा—

१ आन्टीरियर जुगुलर भेन ।

- २ थाइरयेड ग्ल्यान्डको स्थमास ।
- ३ इन्फीरियेर थाइरयेड भेन्स ।
- ४ एर्नोहायेड ।
- ५ एर्नोथाइरयेड मासलस ।
- ६ सर्भाइकल फ्यसिया ।

बीहाईन्डमा—

- १ इस्वोफेगस ।

इयाटाग्यालमा—

- १ सर्भाइकल फेसिया ।
- २ कमन केरोटिड आर्टरी ।
- ३ थाइरयेड ग्ल्यान्ड ।
- ४ इन्फीरियेर थाइरयेड आर्टरी ।
- ५ इन्फीरियेर लेरिञ्जियाल नार्भ ।

ट्रैकियाको

शोन्थाक्समा रहेको रिलेशन ।

यो पोर्सन थोस्पासको थोरै लेफ्ट साईडमा रहन्छ ।

फ्रान्टमा—

- १ एर्नानको फाट पिस ।
- २ थाइमसग्ल्यान्डको बाकी हिस्सा ।
- ३ लेफ्ट इनोमिनेट भेन ।
- ४ आर्च आफ दी आवार्टा ।
- ५ इनोमिनेट आर्टरी ।
- ६ लेफ्ट केरोटिड आर्टरी ।
- ७ डिफकार्डियाक प्लेक्सस ।

धीर्दाईन्डमा—

१ इस्वोफेगस ।

ह्याटान्यालमा—

१ प्लुरा ।

२ न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ ।

ट्रेकिया १६ देखी २० सम्म कार्टिलेजको रिम्सले वन्छ ।

राईट ब्रोन्कसको कुरा ।

यो वाइड र सर्ट हुन्छ । १ इन्ज जत्ती लामो हुन्छ । फीफथ डर्सल भाटिब्राको लेभेलबाट राईट लाउमा जान्छ ।

राईट पाल्मेनरी आर्टरी पैहे वीलोमा गै, फेरो फ्रान्टमा आउ छ ।

लेफ्ट ब्रोन्कसको कुरा ।

यो स्माल र लउ हुन्छ । २ इन्ज जत्ती लामो हुन्छ । यो सिस्थ डर्सल भाटिब्राको लेभेलसम्म गै, लेफ्ट लाउको रुटमा जान्छ । यो आवाटीको आर्चको विनोथमा रहन्छ र इस्वोफेगस, थोसासिक डाक्ट, डिसीन्डिड आवाटीलाई रुस गरी जान्छ ।

ट्रेकियाको आर्टरी—

१ इन्फीरियर थाई र गेड आर्टरी ।

वेस्को नार्भ्स—

१ न्युमोग्याष्ट्रिक ।

२ सिम्प्याथाटिक नार्भ्स ।

प्लुराको बयान ।

१।१ लाङको येक्सटर्नल सर्फेसमा, प्लुरा भनेको सेरासमेम्ब्रेनले काभार गरी, लाङको रुटसम्म पुगी, फेरी थोस्पाक्सको इन्टरसर्फेसमा लाग्छ ।

लाङको सर्फेसलाई प्लुराको जुन पोर्सनले काभार गर्छ । नाम, प्लुरा पाल्मोलिस । दोस्रो नाम, भिसिरल लेयार आफ प्लुरा भन्छन् ।

प्लुराको जुन पोर्सन, चेष्टको इन्टर साइडमा रहन्छ । नाम, प्लुरा कष्टेलिस । दोस्रो नाम, पेराइटल लेयार आफ प्लुरा ।

येहो २ लेयार्सको बीचको जगाको नाम, क्याभिटी आफ दी प्लुरा । चेष्टको मिडिलमा, २ प्लुरा मिल्दैन ।

मानिस आराम भयाको बखतमा, प्लुराको २ लेयार्स छोपेर रहन्छ ।

यो प्लुरा घर्नामदेखी शुरु भै आउटवार्डदिग्मा, कष्टल कार्टिलेज, रिब्सको इन्टरसर्फेस र इन्टर कष्टल मासल्सको मुनी-बाट गै भाटिब्रीको वडिजको साइड्ससम्म पुग्छ र फेरी यो पेरी-कार्डियामको साइड्ससम्म पुगी लाङको रुटको व्याकपार्टसम्म पुग्छ । येही ठाउँबाट पोष्टीरियर मिडियास्टो नामको साइड दीयेर डायाफारमसम्म प्लुराको १ हिस्सा लाग्छ । नाम, लीगामेन्टाम लेटाम पाल्मोनिस भन्छ । फेरी यो प्लुरा, लाङको रुटबाट लाङको कन्भेक सर्फेस, समिट र वेसबाट गै पेरीकार्डियामको साइडबाट घर्नामको इन्टरसर्फेससम्म जान्छ ।

यो प्लुराले वीलोमा, डायाफारमको अपरसर्फेसलाई का-
भार गर्छ ।

फ्रान्टमा, यो प्लुरा सेभेन्थ रिबको कष्टल कार्टिलेजसम्म
रहन्छ ।

चेष्टको साईडमा, यो प्लुरा नैन्थ वा टैन्थ रिब्ससम्म रहन्छ ।

बीहाईन्डमा, यो प्लुरा ट्वेल्थ रिब्ससम्म पुग्छ ।

आवभमा, यो प्लुराको येपेक्स. फाष्टरिबको मार्जिनदेखी

आवभमा १।२ इन्चसम्म रहन्छ ।

प्लुराको आर्टरिज—

१ इन्टरकष्टल आर्टरी ।

२ इन्टर्नल म्यामारी आर्टरी ।

३ मास्कुलो फ्रेनिक आर्टरी ।

४ थाईमिक ।

५ पेरिकार्डियाक, र

६ ब्रोन्कियाल आर्टरिज ।

प्लुराको नाभ्स—

१ फ्रेनिक नाभ ।

२ सिम्प्याथेटिक नाभ ।

मिडियाष्टिनामको कुरा ।

यो प्लुरीको चेष्टभिन्न मिडिलमा रहने, बीचको जगालाई
मिडिआष्टाइनम भनीन्छ ।

येस्को फ्रान्टमा, घातार्म र बीहाईन्डमा, स्पाइन रहन्छ ।

लाइस बाहेक थोस्यासको जम्मा भिसिरा । यो मिडिआष्टाइनमभिन्न रहन्छ ।

मिडिआष्टिनाम ४ भाग हुन्छ—

१. (नं.) सुपीरियर मिडिआष्टिनाम । यो पेरिकार्डियामको आवरण भदेलो नेकको रुटको बीचको जगा हो ।
२. (नं.) अन्टीरियर मिडिआष्टाइनम । यो पेरिकार्डियामको फ्रान्टको र प्लुरीको बीचको जगा हो ।
३. (नं.) मिडिल मिडिआष्टाइनम । येस्मा पेरिकार्डियाम र तस्को भित्र रहने चीजहरू रहन्छ ।
४. (नं.) पोष्टीरियर मिडिआष्टाइनम । यो पेरिकार्डियामको बी-हार्डन्डमा रहन्छ ।

लाइसको बयान ।

यो रेस्पिरेशनको अर्गान्स हो, यो २ हुन्छ । चेष्टको १।१ दिग्मा १।१ रहन्छ । २ लाइसको बीचमा हार्ट र मिडियाष्टिनाम भित्र रहने चीजहरू रहन्छ । लाइको आकार कनिक्याल हुन्छ ।

१।१ लाइका—

१ येपेक्स १

२ बेस १

३ वर्ड्स २

४ सर्फेसेस २

येपेक्स फाष्टरिबको १ इन्च र १ इन्च आवभमा रहन्छ ।

वेस, बर्ड र कन्केभ हुन्छ । डायाफ्रामको कन्भेक्स सर्फेसको आवभमा रहन्छ ।

येक्सटर्नल सर्फेस । दोस्तो नाम, थोस्पासिक सर्फेस । यो स्मुथ र कन्भेक्स हुन्छ र चेष्टको वालमा लाग्छ ।

इन्टर सर्फेस, कन्केभ हुन्छ । पेरिकार्डियामको कन्भेक्स सर्फेसमा छोयेर रहन्छ ।

येस्को पोष्टीरियर वर्डर, राउन्ड र बर्ड हुन्छ । स्पाइनल कलमको साईडमा रहन्छ ।

येस्को आन्टीरियर वर्डर, थिन र सार्प हुन्छ र पेरिकार्डियामको फ्रान्टपार्टलाई बोभारल्याप गर्छ ।

लेफ्ट लाङ, स्माल हुन्छ र १ फिसरले २ लोब्समा डिभाइड हुन्छ । नाम—

१ अपर लोब ।

२ लोवर लोब ।

राईट लाङ, लार्ज हुन्छ र २ फिसरले ३ लोब्समा डिभाइड हुन्छ । नाम—

१ अपर लोब ।

२ मिडिल „ ।

३ लोवर „ ।

लाङको

रुटको कुरा ।

लाङको रुट—

१ ब्रन्कियाल ट्यु ।

२ पाल्मनरी आर्टरी ।

३ पाल्मनरी भेन्स ।

४ ब्रन्कियाल आर्टरी ।

५ ब्रन्कियाल भेन्स ।

६ पाल्मनरी ग्लेक्सस आफ नाभर्स ।

७ लिम्फ्याटिक्स ।

८ ब्रन्कियाल ग्ल्यान्स ।

९ यैरीवोलार टिस्ट्यु । र

१० प्लुराले बन्छ ।

राईट लाङ्को रुट । सुपीरियेर भिनाकाभा र आसीन्डिड आवार्टाको बीहाईन्डमा रहन्छ र भिना आजाइगस मेजरको बीलोमा रहन्छ ।

लेफ्ट लाङ्को रुट । आर्च आफ दी आवार्टाको विनीथमा र डिस्सीन्डिड आवार्टाको फ्रान्टमा रहन्छ र फ्रेनिक नाभर्स र आन्टीरियेर पाल्मनरी ग्लेक्सस । यो लेफ्ट लाङ्को फ्रान्टमा रहन्छ, न्टुमोग्याष्ट्रिक नाभर्स र पोष्टीरियेर पाल्मनरी ग्लेक्सस । यो लेफ्ट लाङ्को बीहाईन्डमा रहन्छ ।

१।१ लाङ्को रुटमा चीफोरदेखी व्याकवार्ड्स—

१ पाल्मनरी भेन्स ।

२ पाल्मनरी आर्टरी । र

३ ब्रोन्कस रहन्छ ।

राईट साईडमा आवभदेखी डाउनवार्ड्स—

१ ब्रोन्कस ।

२ पाल्मनरी आर्टरी । र

३ पाल्मनरी भेन्स रहन्छ ।

लेफ्ट साईडमा आवभदेखी डाउनवार्ड्स—

१ पाल्मनरी आर्टरी ।

२ ब्रोन्कस । र

३ पाल्मनरी भेन्स रहन्छ ।

लाङ्सको बोयेट—

२ लाङ्सको ज्मागरी तौलगर्दा ४२ औन्स हुन्छ ।

राईट लाङको तौलगर्दा लेफ्टभन्दा २ औन्स बढ्ता हुन्छ ।

यो लाङ्स फिमेलको भन्दा, मेलको ज्यादा भारी हुन्छ ।

लाङ्सको साव्थ्र्यान्स—

यो स्पञ्ज जस्तो हुन्छ । यो लाङ्सको उपरमा हाथले थोचदा क्रीपिटेट गर्छ, लाङ्सको टुकुरा २ पारी पानीमा राखदा फ्लोट गर्छ । 'माने' उत्रने ।

लाङ्सलाई सफ्फाई गर्ने भेसल्स—

१ पाल्मेनरी आर्टरी ।

२ पाल्मेनरी भेन ।

३ ब्रोन्कियाल आर्टरी । र

४ ब्रोन्कियाल भेन ।

वेस्को नार्भ्स—

१ सिम्प्याथाटिक । र

२ न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ्सबाट आयको आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर पाल्मनरी ब्लेक्सस ।

थाइरयेडग्ल्यान्डको कुरा ।

वेस्को डाक्ट छैन । यो ट्रेकियाको अपरपार्टमा रहन्छ ।

येस्को २ लोब्स २ दिग्मा रहन्छ । यो २ लोब्सलाई मिलाउने चीजलाई स्थमास भन्छन् ।

थाइमस ग्ल्यान्डको कुरा ।

येस्को पनी डाक्टर छैन । यो बालकको २ वर्षको उमेरसम्म बढ्छ । त्याहाँ पछि सुकदै जान्छ । यो फोर्थ कष्टल कार्टिलेजेजको लेभेलको अपवार्डदेखी थाइरग्रेड ग्ल्यान्डको लोवरवर्डरसम्म रहन्छ । येस्को २ लोब्स हुन्छ र त्यो २ लोब्सलाई मिलाउने चीजलाई स्थमास भन्छन् ।

थोन्याक्सको अर्ग्यान्स तमाम् ।

युरिनरी अर्ग्यान्सको बयान ।

येस्को भीत्र—

किड्निजको कुरा ।

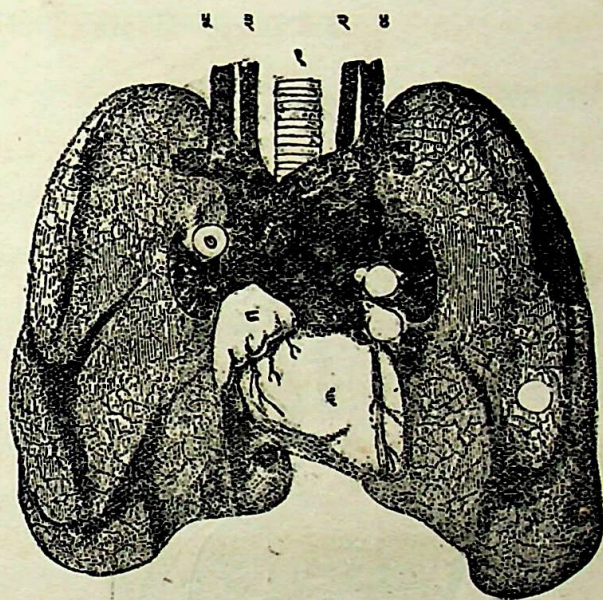
यो २ हुन्छ । आब्डोमेनको व्याकपार्टको २ दिग्मा १।१ रहन्छ ।

यो किड्नीले, ब्लाटमा रहेको केही फालने चीज युरिन गराई निकाल छ ।

यो किड्नी, पेरिटोनियामको बीहाईन्डमा, फ्याट र येरी-वोलार चिस्युले बेही राख छ ।

यो किड्नी, ट्वेल्वडर्सल भाटिब्राको अपरवर्डरको लेभेल-देखी थाईलाम्बर भाटिब्राको लेभेलसम्म रहन्छ ।

नं ११२ हार्टर लांस की फ्रण्ड भिड ।

१ ट्रेकिया । २ लेफ्ट कमान केरटिड । ३ राइट कमान केरटिड
४ लेफ्ट इण्डरनार्नल जुगुलार भेन । ५ राइट इण्डरनार्नल जुगुलार भेन
६ हार्ट की राइट भेण्ट्रिकल । ७ सुपिरियार भेना कैभा । ८ हार्ट
की राइट अरिक्ल । ९ लेफ्ट लां । १० राइट लां । ११ इन्फिरियार
भेना कैभा ।

(८१५.क)

नं ११३ किडनिको भाटिकाल सेक्सान ।

१ पेल्विस । २ हाइलाम । ३ इन्टरिटार ।

राईट किडनी, लेफ्ट भन्दा केहो थोरै वीलोमा रहन्छ ।

यो किङ्निज, डायफारम लोवरपार्टमा र क्वाड्रेटस लम्बो-
रम र खोवास म्याग्नस मासल्सलाई काभार गरेको फ्यासियाको
उपर रहन्छ ।

राईट किड्‍नोको फ्रान्टमा, लिभरको राईट लोब, डियोडि-
नामको डिसीन्डिङ पोर्सन र कोलनको हेपेटिक फ्लेक्सर रहन्छ ।

लेफ्ट किडनीको फ्रान्टमा, घम्याकको फन्डस, प्यान्क्रिया-
सको टेल र डिसेन्डिङ कोलन रहन्छ ।

किङ्नी, ४ इञ्ची लामो, २ वा २½ इञ्च, चौड़ाई र १ इञ्च
थिक हुन्छ ।

किडनीको तैल—

मेलमा, $8\frac{2}{3}$ देखी ६ औन्ससम्म हुन्छ ।

फिमेलमा, ४ देखी ५ $\frac{1}{2}$ औन्स हुन्छ ।

१।१ किड्नीको { आवभमा, सुप्रारिनल बाडी रहन्छ ।
वीलोमा, इलियामको क्रेष्ट रहन्छ ।

येस्को येक्सटर्नल वर्डर कन्भेक्स हुन्छ र आउटवार्ड र फ-
वार्डिङमा जान्छ ।

येस्को इन्टर्नल वर्डर कन्केभ हुन्छ । येही वर्डरको सेन्टरमा
१ फिसर हुन्छ । येस फीसरको नाम, हाईलाभ भन्छन् । येसबाट
रिनल भेसल्स किडनीमा जान्छ । युरिटरभीत्रदेखी बाहिर आउछ ।

यो रिनल भेसल्स र युरिटर १।१ किडनीमा वीफोरदेखी व्याकवास ।

१ रिनल आर्टरी ।

२ रिनल भेन । र

३ युरिटार देखीन्छ ।

युरिटार दोघेर ब्लाडरको साथ किड्नी मील्छ ।

किड्नीको ब्लोट भैसल्स—

१ रिनल आर्टरी । र

२ रिनल भेन ।

किड्निजको नाभ्स—

१ रिनल वेक्सस ।

सुप्रारिल क्याप्सुलको कुरा ।

यो किड्नीको, अपर येक्सट्रिमिटीमा रहन्छ । यो १ बोटा
ग्ल्यान्ड हो । येस्को डाक्ट छैन ।

युरिटारको बयान ।

यो युरिटार १।१ किड्नीबाट ब्लाडरमा युरिनल ल्याउने ट्यूब्स
हो, यो युरिटार किड्नीको, येक्सट्रिमिटीमा डाक्ट हो, यो १६ देखी
१८ इन्चसम्म लामो हुन्छ ।

युरिटारको रिलेशन—

फ्रान्टमा—

१ पेरिटोनियाम ।

२ स्पार्मेटिक भेसल्स ।

३ इलियाम । राईट साईडमा मात्र ।

४ सिग्माइड फ्लेक्सर । लेफ्ट साईडमा मात्र ।

बीहार्डमा—

१ स्वीवास मासल ।

२ कमन इलियाक । वा

३ येक्सटर्नल इलियाक आर्टरी ।

इन्फीरियर मिनाकाभाको आउट साईडमा राईट युरिटर रहन्छ ।

मेलमा; यो युरिटर, पेल्विसभिन्न, पेरिटोनियामको २ ले-
यार्सको बीचबाट र रेक्टोभेसिक्याल पाउचको साईडबाट, ब्लाडर-
को वेस र साइड्समा पुग्छ । येस्को साथसाथै डाउनवार्ड र फर्वाड-
दिग्मा, वोव्रीटारेटेड हाइयो ग्याष्ट्रिक, आर्टरीको वोलोबाट जान्छ
र भ्यास दी फारेन्सलाई क्रस गर्छ । फेरी यो युरिटार ब्लाडरको
वेस्को पोष्टीरियर आङ्गलमा गै ब्लाडरभिन्न वोपुन गर्छ ।

फिमेलमा, यो युरिटार, युटेरसको पोष्टीरियर लीगामेन्ट-
बाट गै सारभिन्स र भेजाइनाको अपरपार्टबाट गै ब्लाडरको वेस्को
पोष्टीरियरपार्टबाट गै ब्लाडरको भीन्न वोपुन गर्छ ।

युरिटारको आर्टिज—

१ रिनल आर्टरी ।

२ स्पामेटिक " ।

३ इन्टर्नल इलियाक " ।

४ इन्फीरियर भेसिक्याल " ।

युरिटारको नाभ्स—

१ इन्फीरियर मेसेन्टेरिक नाभ ।

२ स्पामेटिक प्लेक्सस ।

३ पेल्विक प्लेक्सस ।

पेलिभसको बयान ।

पेलिभसको क्याभिटी, लिनियाइलियो पेक्टिनिया र स्पा-
क्रामको प्रोमन्टरीको लेभेलको वोलोमा रहन्छ ।

पेलिभक क्याभिटीको बाउन्डरिज ।

बीहार्इन्डमा—

- १ स्पाक्राम ।
- २ कक्सिस ।
- ३ पाइरी फर्मीस मासल ।
- ४ ग्रेट स्पाक्रोसाइटिक लीगामेन्ट्स ।

फ्रान्टर साइड्समा—

- १ २ दिगको प्युविक । र
- २ स्क्रियाम र तेस्लाई काभार गरेको अब्दुरेटर मासल्स ।

आवभमा—

- १ यो आब्डोमेनको क्याभिटीको साथ मील्छ ।

बीलोमा—

- १ पेलिभक फ्यसियाको भिसिस्वाल लेयार ।
- २ ट्र्याङ्गुलार लीगामेन्ट ।
- ३ लिभेटर येनाई । र
- ४ कक्सिजियाई मासल्स रहन्छ । र पेलिभसको आउट
लेटलाई क्लोज गर्छ ।

पेलिभसको कन्टेन्स—

- १ युरिनरी ब्लाडर ।
- २ रेक्टम ।

३ स्माल इन्टेष्टाइनको थोरै कन्भल्युशन्स ।

४ मेल र फीमेलको जेनारेटिभ अर्ग्यान्सको थोरै हिस्सा रहन्छ ।

यो ४ चीजहरूलाई पेरिटोनियामको केही हिस्साले काभार गर्छ ।

ब्लाडरको बयान ।

यो युरिन रहने थलिया, मासल्स र मेम्ब्रेनले बनेको स्पाक हो । यो पेल्विसभित्र प्युविकको बीहाईन्डमा रहन्छ । यो ब्लाडर, मेलको चाहिने, रेक्टमको फ्रान्टमा रहन्छ । फीमेलको चाहिने, युटेरस र भेजाइनाको फ्रान्टमा रहन्छ ।

इन्फ्याटमा, यो ब्लाडर आब्डोमेनमा रहन्छ । र अस्प्युविसको अपरवर्डरको आवभमा प्रोजेक्ट भै रहन्छ ।

आडाल्टमा, यो ब्लाडर प्युविसको बीहाईन्ड र पेल्विसभित्र रहन्छ ।

मेलको भन्दा, फीमेलको ब्लाडर ट्र्यान्सभर्सदिग्मा ठुलो हुन्छ र धेरै युरिन अटाउं छ ।

ब्लाडरको ५ सर्फेस हुन्छ—

१ सुपीरियर सर्फेस ।

२ आन्टीरियर इन्फीरियर " ।

३ पोष्टीरियर " ।

४ ल्याटाल " । २

सुपीरियर सर्फेसको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, आब्डोमिनल सर्फेस भन्छन् । येस्लाई

पेरिटोनियामले काभार गर्छ । यो सर्फेसमा स्नाल इन्टेष्टाइनस र सिग्माईड फ्लेक्सर फिमेलको युटेरस रहन्छ । यो सर्फेसको समिटमा युरेकस लाग्छ । यो युरेकस आम्बेलाईकससम्म ट्र्यान्सभर्स सेलिसफेसिया र पेरिटोनियामको बीचबाट जान्छ । येही युरेकसको २ दिग्मा हाइयो ग्याष्ट्रिक आर्टरीको वोव्वीटारेटेड पोर्सन रहन्छ ।

आन्टीरो इन्फीरियर सर्फेसको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, प्युविक सर्फेस । यो सर्फेसलाई पेरिटोनियामले काभार गर्दैन । यो सर्फेसमा लिभेटरयेनाई, अब्दुरेटर इन्टारनाई, लाग्छ । यो ब्लाडर डिष्टेन्ड हुने वखतमा आब्डोमेनको आन्टीरियर वालमा लाग्छ । रेक्टो भेसिक्याल फेसियाले, येसलाई काभार गर्छ ।

पोष्टीरियर सर्फेसको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, रेक्टल सर्फेस भन्छन् । यो सर्फेसको अपर पोर्सनलाई मेलमा, पेरिटोनियामको रेक्टोभेसिक्याल पाउचले काभार गर्छ । फिमेलमा युटेरोभेसिक्याल पाउचले काभार गर्छ । येही सर्फेसको लोवरपार्टमा १ रेक्टमको आन्टीरियर वाल र मेलको भेसिक्युली सेमिनेलिस र भ्यासाडिफारेन्सिया रहन्छ ।

फिमेलमा ब्लाडरको वेस, सार्भिक्स, युटेराईको लोवरपार्ट र भेजाइनाको आन्टीरियर वालको साथ लाग्छ ।

ल्याटान्याल सर्फेसको कुरा ।

येस्को बीहाईन्ड र आवभमामात्र पेरिटोनियामले काभार
गछ । येही सर्फेसको २ दिग्वाट भ्यासडिफारेन्स जान्छ ।

ब्लाडरको येपेक्स, युरेक्सको साथ मील्छ

ब्लाडरको वेस, दोस्रो नाम, फान्डस । यो फर्वार्डर डाउनवार्ड ।

ब्लाडरको नेक, युरिथ्राको शुरूभयाको ठाउँको साथ मील्छ ।

ब्लाडरको लीगामेन्ट्स ।

१ टू लीगामेन्ट्स । यो २ किसिमको हुन्छ ।

१ आन्टीरियेर ।

२ पोष्टीरियेर ।

यो रेक्टोभेसिक्याल फेसियाले बन्छ ।

२ फल्स लीगामेन्ट्स । यो ५ हुन्छ, पेरिटोनियामले बन्छ ।

पोष्टीरियेर २

ल्याटास्पाल २

आन्टीरियेर १

ब्लाडरको

इन्टीरियेरको कुरा ।

ब्लाडरको वेसको इन्टरसर्फेसको साथ, जाहाँ युरिथ्राको अ-
रीफिस मील्छ तेसैको बीहाईन्डमा १ ब्याङ्गुलार स्मुथ सर्फेस
हुन्छ । नाम, ट्राइगोन, येही ट्राइगोनको २ दिग्मा युरिटारको वोमिङ्ग
देखीन्छ । यो ब्लाडरको येपेक्समा १ उच्चा जगा देखीन्छ त्यो
प्रस्टेटले बन्छ ।

ब्लाडरको आर्टरिज—

मेलमा—

- १ सुपीरियेर भेसिक्याल आर्टरी ।
- २ मिडिल " " ।
- ३ इन्फीरियेर " " ।

फिमेलमा—

- १ सुपीरियेर भेसिक्याल आर्टरी ।
- २ मिडिल " " ।
- ३ इन्फीरियेर " " ।
- ४ युटेराइन ... " ।
- ५ भेजाइनल ... " ।

ब्लाडरको नाभ्स—

- १ सिम्प्याथेटिकको पेल्विक प्लेक्सस ।
- २ थार्ड र फोर्थ, स्पाक्राल नाभ्स ।

मेलको युरिथ्राको बयान ।

यो ब्लाडरको नेकदेखी मियेटस युरोनेरियेससम्म रहन्छ । पे-
निसको फल्याक्सिडण्टेट 'माने' इरेक्ट हुने बेलामा युरिथ्राको
२ ठाममा काभर्ड हुन्छ । इरेक्टभयाको बेलामा १ ठाममा काभर्ड
हुन्छ । यो युरिथ्रा ८।९ इन्च लामो हुन्छ ।

येरुको ३ पोर्सन्स हुन्छ—

- १ प्रष्टेटिक पोर्सन ।
- २ मेम्ब्रेनस " ।
- ३ स्पञ्जी " ।

प्रष्टेटिक पोर्सन, प्रष्टेट ग्ल्यान्डबाट जान्छ । यो १½ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । येही प्रष्टेटिक पोर्सनको फ्लोरमा १ न्यारो ल-ज्जीच्युडिनल रिज देखिन्छ । नाम, भेरुमन्टेनाम । येस्ले सिमेनलाई व्याकवार्ड तर्फ ब्लाडरकोदिग्मा आउनदिन्न । यो भेरुमन्टेनामको २ दिग्मा सानु फसा रहन्छ । नाम, प्रष्टेटिक साइनस, येसैमा प्रष्टेट ग्ल्यान्डको डाक्ट वोपुन गर्छ । येही अक्टको नजिकमा इ-ज्याकुलेटरी डाक्टस वोपुन गर्छ ।

मेम्ब्रेनस पोर्सन, प्रष्टेटको येपेक्सदेखी, कर्पास, स्पञ्ज्यो-समको वाल्वसम्म रहन्छ ।

युरिथ्राको स्पञ्जी पोर्सन कर्पास, स्पञ्ज्योसम्भिन्न रहन्छ । यो ६ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । यो तमाम हुने ठाउँमा फसान्या-भिकुलेरिस रहन्छ ।

मियेटस, युरिनेरिआस भनेको युरिथ्राको वोमिङ्ग पेनिसको येपेक्समा रहन्छ ।

प्रष्टेट ग्ल्यान्डको कुरा ।

यो ब्लाडरको नेकको फ्रान्टमा र युरिथ्राको शुरूभयाको ठाउँ-को वोरिपरीमा रहन्छ । यो पेल्लिभक क्याभिटीको भीत्र, सिम्फाइ-सिस प्युविसको वीलो र बीहार्ड्डमा डीप पेरीनियाल फेसियाको पोष्टेरियेरमा र रेक्टमको आवभमा रहन्छ ।

येस्को वेस, ब्लाडरको नेकको अपवार्ड र व्याकवार्डमा रहन्छ ।

येस्को येपेक्स, डीप पेरीनियाल फेसियाको डाउनवार्ड र फर्वाडमा रहन्छ ।

येस्को पोष्टोरियेर सर्फेस, रेक्टमको आवभमा रहन्छ ।

येस्को आन्टीरियेर सर्फेस, सिम्फाइसिस प्युविसको $\frac{1}{2}$ इञ्च
बीलोमा रहन्छ ।

येस्को ल्याटास्याल सर्फेसलाई लिभेटर येनाई मासलल
काभार गर्छ ।

यो प्रष्टेट ग्ल्यान्ड ट्रान्सभर्सदिग्मा, $1\frac{1}{2}$ इञ्ची जत्ती
लामो हुन्छ ।

येस्को ३ लोब्स हुन्छ—

ल्याटास्याल लोब्स २ ।

मिडिल लोब १ ।

प्रष्टेट ग्ल्यान्डलाई युरिथ्राले पाफीरेट गरेको छ ।

प्रष्टेट ग्ल्यान्डको आर्टेज—

१ इन्टर्नल प्युविक आर्टरी ।

२ भेसिक्याल " १

३ हेमर हयेडल " १

येस्को नाभर्स—

१ पेल्लिक ग्लेक्सस ।

काउपास ग्ल्यान्डको कुरा ।

यो केराउको दाना जस्तो, २दिग्मा $1\frac{1}{2}$ हुन्छ । युरिथ्राले
मेम्ब्रेनस पोर्सनको बीहाईन्डमा रहन्छ ।

पेनिसको कुरा ।

येस्को—

१ रुट ।

१ बाढी ।

१ येक्सट्रिमिटी हुन्छ ।

यो पेनिसको रुट, अस्प्युविस र स्कीयामको रेमाईको साथर क्रुरा दीयेर मील्छ । यो रुटको फ्रान्ट सिम्फाइसिस प्युविसको साथ सास्पेन्सरी लीगामेन्ट दीयेर मील्छ ।

यो पेनिसको येक्सट्रिमिटोको नाम, ग्ल्यान्सपेनिस भन्छन् । यसैमा १ अरिफिस रहन्छ । नाम, मियेटस, युरिनेअस भन्छन् । यो ग्ल्यान्सपेनिसको वेसको राउन्डवर्डरलाई नाम, करोनाग्ल्यान्डिस भन्छन् । यसको बीहाईन्डमा १ कन्सट्रिक्टेट पोर्सन छ । नाम, सार्भक्स ।

यो ग्ल्यान्स पेनिसलाई काभार गर्ने, स्कीनलाई नाम, प्रीप्युस भन्छन् । दोस्रो नाम, फोर स्कीन । यो फोर स्कीन, जाहाँ ग्ल्यान्स पेनिसको साथ मिलेको छ, तेही ठाउँको नाम, फ्री नाम प्रीप्युसाई भन्छन् ।

यो पेनिसको बाढी रुट र येक्सट्रिमिटीको बीचमा रहन्छ ।

पेनिसको अपर सर्फेसको नाम, डर्सम भन्छन् ।

कर्पोराक्याभार्नोसा र कर्पासस्पञ्ज्योसमले पेनिस बन्छ ।

कर्पासस्पञ्ज्योसमको शुरू भयाको ठाउँलाई वाल्व भन्छन् ।

कर्पोराक्याभार्नोसा पेनिसको २ दिग्मा रहन्छ र पेनिसको

रुटसम्म पुगी २ दिग्मा २ क्रासपेनिस बन्छ ।

कर्पासस्पञ्ज्योसम, युरिथ्रालाई वेह्वेर रहन्छ र कर्पास क्याभार्नोसाको मुनि रहन्छ ।

टेष्टिस र तेस्लाई काभार गर्ने चीजहरूको नाम ।

टेष्टिस भनेको २ स्याल ग्ल्यान्स हो, येसबाट स्पामेटेर जोवा तयार हुन्छ । यो टेष्टिसस्क्रोटमभित्र रहन्छ । स्पामेटिक कर्डले सास्पेन्ड गर्छ ।

टेष्टिसको

काभारिङ्गसको नाम ।

१ स्कीन } यो २ले स्क्रोटम बन्छ ।
२ डार्टस }

३ इन्टरकलमनर फेसिया । दोस्रो नाम, येक्सटर्नल स्पामेटिक फेसिया ।

४ क्रिम्याष्टरिक फेसिया ।

५ इन्फ्यान्डो व्युलीफारम फेसिया ।

६ ट्यूनिका भेजाइनेलिस ।

स्क्रोटमको कुरा ।

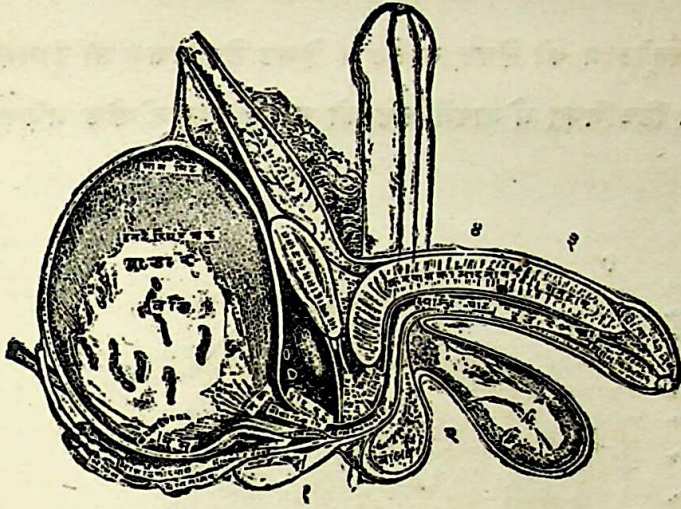
यो स्क्रोटमको मिडिल लाइनमा रेफी रहन्छ । स्क्रोटमभित्र टेष्टिस र स्पामेटिक कर्डको पार्ट रहन्छ । यो स्क्रोटम स्कीनले बनेको १ पाउत्र जस्तो हो । यो स्क्रोटम इन्टेगुमेन्ट र डार्टसले बन्छ । यो डार्टस हुनाले, स्क्रोटमलाई बखत २ मा कन्ट्राक्ट गराउ छ । यो स्क्रोटमको राईटहाफ भन्दा, लेफ्टहाफ केही लामो हुन्छ । येही हिसापले लेफ्ट स्पामेटिक कर्ड अलि लामो हुन्छ ।

इन्टरकलमनर फेसियाको कुरा ।

यो १ थिन मेम्ब्रेन हो, येक्सटर्नल आब्डोमिनल रिडको पिलार्सको मार्जीनबाट आउछ ।

(८२२ क)

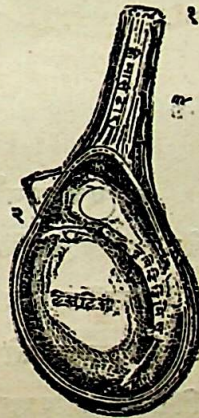
नं ११४ व्लाडार पेनिसर इउरेथ्राको भाटिकाल सेकसान

१ प्रष्टेटिक पोर्सान । २ सेमिनास पोर्सान । ३ इउरेथ्रा । ४
सासपेन्सारि लिगामेण्ड ।

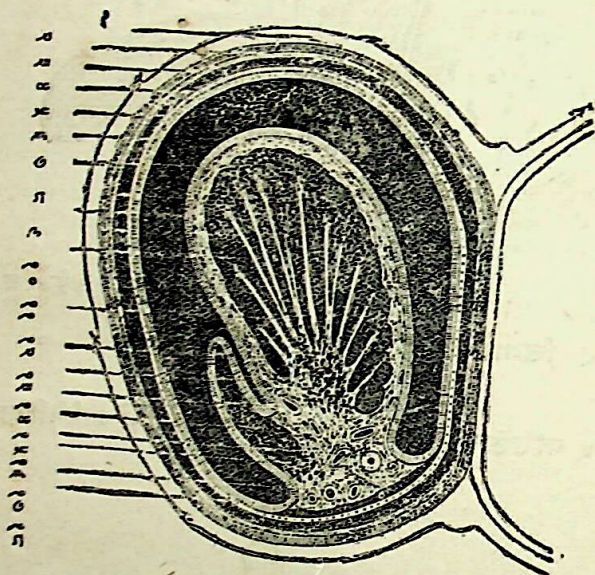
(८२६ क)

नं ११५ पसिसानमे रहके टेसटिस टिउनिका भेजाइनेलिस
रिमुभड भयकछ ।

१ स्पार्मेटिक कर्ड । २ टिउनिका भेजाइनेलिस को पयाराइटाल
लेयार । ३ कर्डलाइ आर्टारि ।

नं ११६ स्क्रोटम को लेफ्ट साईड र लेफ्ट टेस्टिकल को ट्रान्सभास
सेक्शन टिउनिका भेजाइनेलिस को सगाक डिस्टेंडेड भयेकछ ।

- १ स्किन । २ डार्ट'स । ३ एकष्टार्नाल स्यार्मेटिकफासा । ४
क्रिमासट्रिक फासा । ५ ईनफाण्डिबिलिफम' फासा । ६ पेराइटल
टिउनिका भेजाइनेलिस । ७ भिसारेल टिउनिका भेजाइनेलिस । ८
टिउनिका एलवुजिनिया । ९ टोष्टिकल को लोबिल । १० सेप्टम
११ मिडियेष्टाइनम । १२ डिजिटल फसा । १३ स्यार्मेटिक भेन ।
१४ एपिडिडाइमिस । १५ भास डिफारेन्स । १६ भगसलाइ आर्टारि
१७ स्यार्मेटिक आर्टारि । १८ इष्टार्नाल मांसकिउलार टिउनिक ।

फिटसमा, यो टेष्टिस, आब्डोमेनको क्याभिटीमा पेरिटो-
नियामको बीहांडमा रहन्छ ।

जनम हुनेको केही अगाडी यो टेष्टिस, इन्गुइनल केनालबाट
स्पामेटिक कर्डको साथ येक्सटर्नल आब्डोमिनल रिडको बाटो-
गरी स्क्रोटममा आउछ ।

क्रियाश्रितिक फेसिया र इन्फ्रान्डी व्युलम फेसियाको कुरा ।

यो थिन हुन्छ र स्पामेटिककर्डलाई पनी वेछ ।

ट्र्युनिका मेजाइनेलिसको कुरा ।

येस्ले टेष्टिसलाई काभार गर्छ । यो पेरिटोनियामबाट आ-
याको छ ।

येस्को २ पोर्सन्स हुन्छ—

१ भिसिस्वाल पोर्सन ।

२ पेराइटल „ ।

भिसिस्वाल पोर्सनले, टेष्टिसको आउटर सर्नेस र वेपिडि-
डिमिसलाई काभार गर्छ ।

पेराइटल पोर्सन, टेष्टिसको वीलोमा र स्पामेटिक कर्डको
इन्तर साईडसम्म पुग्छ ।

यो टेष्टिसको अरु २ काभारिहिस हुन्छ—

१ ट्र्युनिका आलव्युजिनिया ।

२ ट्र्युनिका भ्यास्कुलोसा ।

टेष्टीकलको कुरा ।

टेष्टीकल १½ देखी २ इञ्चसम्म लामो हुन्छ ।

१ इञ्च चौडाई ।

१½ इञ्च थिक हुन्छ ।

येस्को वोजन ६ देखी ८ ड्रामसम्म हुन्छ । येस्को आकार वोभ्याल हुन्छ ।

येस्को पोष्टीरियर बर्डरको आउटरयेजमा १ लङ्ग न्यारो, फ्ल्याट चीज रहन्छ । येस्को नाम, येपीडिडिमास भन्छन् । येही येपीडिडिमिसको—

१ सेन्ट्रलपोर्सन रहन्छ । नाम, बाडी ।

१ अपरयेक्सट्रिमिटी छ । नाम, ग्लोबसमेजर । दोस्रो नाम, हेड ।

१ लोवरयेक्सट्रिमिटी छ । नाम, टेल वा ग्लोबसमाइनर भन्छन् ।

यो टेलको साथ भ्यासडिफारेन्स मील्छ ।

यो येपीडिडिमिस १ डाक्ट हो । यो २० फिट जत्ती लामो हुन्छ ।

भ्यासडिफारेन्स भनेको टेष्टिसको येक्सक्रिटरी डाक्ट हो । यो येपीडिडिमिसको साथ मील्छ । यो टेष्टिसको र स्पामेटिक कर्डको व्याकषार्टबाट र इन्टर्नल आब्डोमिनल रिडबाट जान्छ । फेरी यो येपीग्याष्टिक आर्टरीको आउटर साईडबाट बाझो भै येक्सटर्नल इलियाक भेसल्सलाई क्रस गरी पेल्विसभिन्न ब्लाडरको साईड्समा पुग्छ । यो भ्यासडिफारेन्स २ फिट जत्ती लामो हुन्छ । यो भ्यासिक्युला सेमिनेलिसको इन्टर बर्डरमा वोपुन गर्छ ।

भेसिक्युलो सेमिनेलिसको कुरा ।

यो मेम्ब्रेनले बनेको २ सानु पाउन हुन्छ । यो ब्लाडरको वेस र रेक्टमको बीचमा रहन्छ । यसभित्र सिमेन रहन्छ । यो भेसिक्युलो सेमिनेलिस २३ इञ्च जत्तो लामो हुन्छ । भ्यासडिफारेन्स, येस्को आन्टोरियेर येक्सटिमिटीको साथ मिल्छ र इज्याकुलेटरी डाक्ट बन्छ । यो इज्याकुलेटरी डाक्ट प्रष्टेक्को वेसबाट शुरू भै साईनस पकुलेरिसको नजिकमा जोड्न गर्छ ।

स्पामेटिक कर्डको कुरा ।

यो स्पामेटिक कर्ड—

- १ स्पामेटिक आर्टरी ।
- २ आर्टरी आफ दी भ्यासडिफारेन्स ।
- ३ क्रिम्प्याष्टरिक आर्टरी ।
- ४ स्पामेटिक भेन्स ।
- ५ सिम्प्याष्ट्रिकको स्पामेटिक प्लेक्सस ।
- ६ पेलिभक प्लेक्ससको फाइलामेन्ट्स ।
- ७ जेनिटोक्रुरल नार्भको जेनिटलब्रेञ्च ।
- ८ भ्यासडिफारेन्स ।
- ९ येरिवोलार टिस्यु । र
- १० फेसिया ।
- ११ लिम्फ्याटिक्सले बन्छ ।

यो स्पामेटिक कर्ड, इन्टर्नल आब्डोमिनलरिडवेखो, इन्गु-इनल केनालबाट र येक्सटर्नल आब्डोमिनलरिडबाट र प्युवि-सको क्रान्टबाट स्क्रोटमभित्र टेष्टिकलको व्याकपार्टसम्म जान्छ ।

इन्गुइनल केनालको बाउन्डरी ।

येस्को दोस्त्रो नाम, स्पार्मेन्टिक केनाल भन्छन् ।

यो इन्गुइनल केनाल ११ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । इन्टर्नल
आब्डोमिनलरिड्देखी येक्सटर्नल आब्डोमिनलरिड्सम्म रहन्छ ।

बीहार्डन्डमा—

१ पेरिटोनियाम ।

२ ट्रान्सभर्ससेलिस फ्येसिया ।

३ कज्ज्वाइन्टेन्डनको इन्नर टु थार्ड ।

फ्रान्टमा—

१ इन्टर्नल वोव्लिकको आउटर थार्ड ।

२ येक्सटर्नल वोव्लिकको आपोन्युरोसिस ।

यो इन्गुइनल केनालको फ्लोर—

१ पोपार्ट्स लीगामेन्ट । र

२ ट्रान्सभर्ससेलिस फेसियाले बन्छ ।

येस्को रूप—

१ इन्टर्नल वोव्लिक ।

२ ट्रान्सभर्ससेलिस । र

३ आब्डोमेनको बाल ।

टेष्टिकलको सल्लाई गर्ने मार्टरी—

१ सुपरफिसियाल येक्सटर्नल प्युडिक ।

२ डीप येक्सटर्नल प्युडिक ।

३ सुपरफेसियाल पेरिनियाल ।

४ क्रिम्याष्टरिक आर्टरो ।

येस्को नार्भ्स—

- १ इलियो इन्गुइनल नार्भ ।
- २ सुपरफिसियाल पेरिनियाल ।
- ३ इन्फोरियर प्युडेन्डल ।
- ४ जेनिटोक्रुरल नार्भको जेनितलब्रेञ्च ।

मेल अर्ग्यान्स आफ जेनरेशन तमीम् ।

फिमेल अर्ग्यान आफ जेनरेशनको बयान ।

यो २ किसिमको हुन्छ—

- १ येक्सटर्नल अर्ग्यान्स ।
- २ इन्टर्नल " ।

येक्सटर्नल अर्ग्यान्सहरूको नाम ।

१. (नं.) मन्स भेनेरिस । यो प्युविसको फ्रान्टको १ येमिनेन्स हो, येस्लाई हियारले काभार गर्छ ।
२. (नं.) लेबिया मेजोरा । यो २ प्रमिनेन्ट फोल्ड्स हुन्छ । मोन्स भेनेरिस देखी पेरिनियामसम्म रहन्छ । येस्को येक्सटर्नलमा हियार रहन्छ । इन्टर्नल सर्फेसमा म्युकस मेम्ब्रेन रहन्छ ।

३. (नं.) लेबिया माईनोरा । दोस्रो नाम, निम्फी । यो म्युकस मेम्ब्रेनको २ फोल्ड्स हो । यो क्लाइटोरिसदेखी शुरू भै वोलोमा लेबियामेजोरामा तमाम हुन्छ ।

४. (नं.) क्लाइटोरिस । यो मेलमा जुन चोज पेनिस भयाको छ । फोमेलको क्लाइटोरिस तेस्तै हो । यो क्लाइटोरिस आन्टीरियेर कमिसरको विनीथमा रहन्छ । २ लेबिया मेजोरा फ्रान्टमा जाहाँ मीट गर्छ, तेसै ठाउँको नाम, आन्टीरियेर कमिसर भन्छन् । येही लेबिया मेजोरा पोष्टोरियेरमा इन्टेगुमेन्टको साथ जाहाँ मीट्छ, तेस ठाउँको नाम, पोष्टोरियेर कमिसर भन्छन् ।

यो पोष्टोरियेर कमिसर र येनासको बीचको जगालाई पेरिनियाम भन्छन् ।

यो पेरिनियाम १ इञ्च वा १½ इञ्च लामो हुन्छ ।

यो पेरिनियामको आन्टीरियेर येजलाई फोरसेट भन्छन् । यो फोरसेट र हाइमेनको बीचको जगालाई फसा न्याभीम्युलेरिस भन्छन् ।

हाइमेन भनेको १ ब्रमेम्ब्रेनले बनेको फोल्डले भेजाइ-नाको वोमिङ्गलाई क्लोज गर्छ ।

२ निम्फीको बीचमा र क्लाइटोरिसको आन्टीरियेर पार्टमा भेष्टिव्युल रहन्छ । यो भेष्टिव्युलको व्याकपार्टमा युरिथ्राको अरिफिस रहन्छ । नाम, मियेटस युरिनेरियेस भन्छन् ।

५. (नं.) मियेटस युरिनेरियस क्लाइटोरिसको १ इञ्च वीलोमा रहन्छ ।

६. (नं.) मियेटस युरिनेरियसको वीलोमा, भेजाइनाको अरि-
फिस देखिन्छ । यो भर्जीन 'माने' कन्ने अवस्थामा
यो अरिफिसलाई हाइमेनले क्लोज गर्छ । यो हाइमेन
राफचर भया पछि भेजाइनाको अरिफिसमा सानु २
उच्चा जगा देखिन्छ । नाम, क्यारानक्युली, मार्टि-
फर्मीस भन्छन् ।

यो १ देखी ६ लम्बरसम्म लेखियाका चीजहरू जम्मालाई,
भालभा । दोस्रो नाम, प्युडेन्डाम् भन्छन् ।

फीमेल युरिथा १ १/२ इञ्ची जत्ती लङ्ग हुन्छ । भेजाइनाको
आन्टीरियर वालमा रहन्छ ।

भेजाइनाको अरिफिसको नजिकमा ग्ल्यान्ड्स आफ वार्थ-
लिन रहन्छ ।

इन्टर्नल अर्गान्सको नाम ।

१ भेजाइना ।

२ युटेरस ।

३ फ्यालोपियान् ट्यूब्स ।

४ वीभारिज ।

५ लीगामेन्ड्स { १ युटेरस र
२ फ्यालोपियान् ट्यूब्सको ।

भेजाइनाको कुरा ।

यो भाल्भादेखी युटेरससम्म रहन्छ । पेल्लिमसको क्याभि-
टिभिन्न ब्लाडरको बीहान्डमा र रेक्टमको फ्रान्टमा रहन्छ ।

येस्को आन्टीरियेर वाल, ४ इञ्च लड हुन्छ ।

येस्को पोष्टीरियेर वाल, ५ देखी ६ इञ्च लामो हुन्छ ।

येस्को अप्स येन्ड, चौडा हुन्छ । येही जगामा युटेरसको
नेक रहन्छ ।

भेजाइनाको रिजेशन ।

आन्टीरियेरमा—

१ ब्लाडरको वेस ।

२ युरिथ्रा ।

पोष्टीरियेरमा—

१ रेक्टम ।

२ पाउच आफ डगलास ।

ल्याटान्यालमा—

१ ब्रड लीगामेन्ट ।

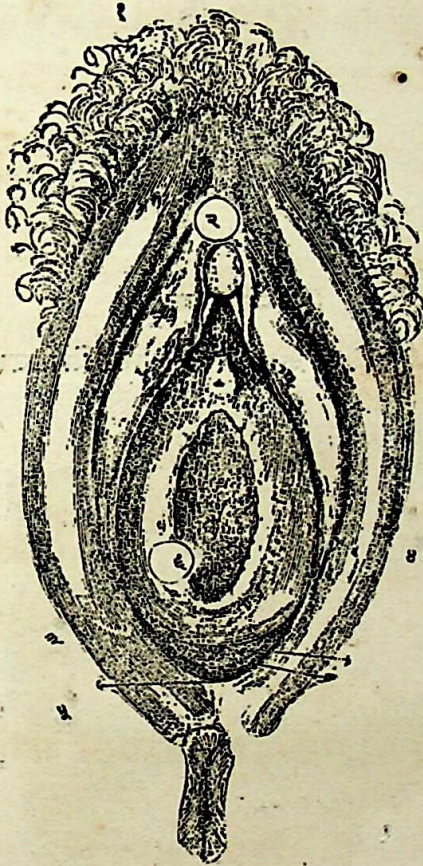
२ लिभेटर येनाई ।

भेजाइनाको लोवरयेन्डमा स्फीडटर भेजाइनी रहन्छ ।

युटेरसको कुरा ।

येस्को भिन्न फिटसको डेभलपमेन्ट हुन्छ र यो युटेरसले
पैदा हुनेको बखतमा बालखलाई निकाल छ । येस्को आकार पि-
यारसेण्ड हुन्छ । यो वीफोरदेखी व्याकवार्ड फल्याट हुन्छ, पेल्लि-
सको भिन्न ब्लाडर र रेक्टमको बीचमा रहन्छ ।

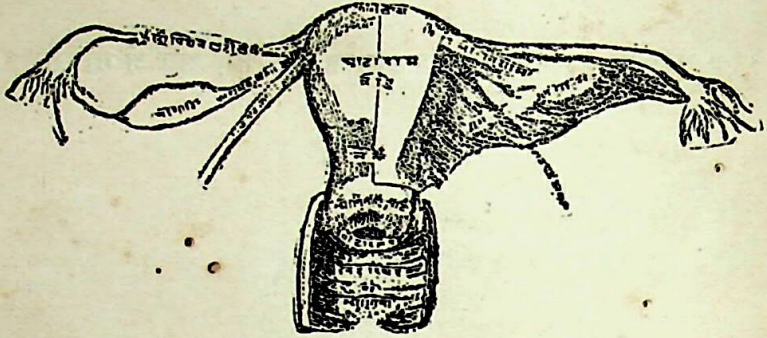
नं ११७ भालभा फिमेल को एकष्टार्नाल अर्गानस अय जे नारिसान ।

१ मनस भेनेरिस । २ क्लाइटीरिस । ३ लेविया मेजोरा । ४
लेविया माईनोरा । ५ फोरसेट । ६ हार्डमैन ।

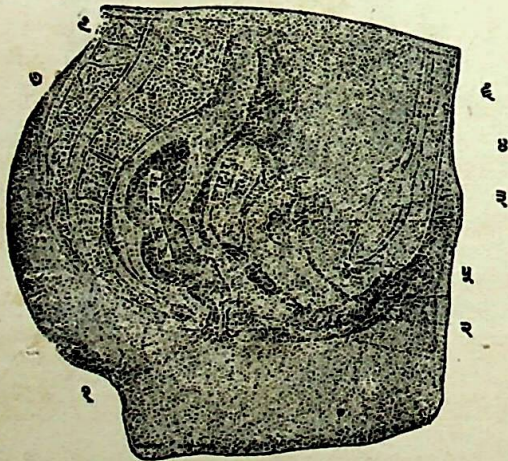
(८३४ क .)

नं ११८ ईडठारास र तेसको साथ रहने को चिस पोष्टिरियार भिड ।

(८३६ क)

नं ११९ फिमेल पेलभिस को भाटिकांल मिडियान सेकसान ।

१ एनास । २ भोजाइना । ३ लाइटरिस । ४ व्लाडार । ५
इडरिया । ६ सिंफिसिस पिडविर । ७ सेक्राम । ८ ककसिस । ९
लाष्ट लाम्पार भाटिकांल ।

यो युटेरसको बीहाईन्ड, आवभ र फ्रान्टमा पेरिटोनियामले काभार गर्छ ।

यो ब्लाडरको वेस्को साथ जाहाँ मील्ल तेसै ठाउँमा पेरिटोनियाम लाग्दैन ।

यो ३ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ ।

यो ३ हिस्साले बन्छ—

१ फन्डस ।

२ बाडी ।

३ सार्भिक्स । दोस्रो नाम, नेक ।

युटेरसको अपर ब्रड, येक्सट्रिमिटीलाई फन्डस भन्छन् ।

यो २ फ्यालोपिया ट्यूब्सको बीचमा रहन्छ ।

फन्डस र नेकको बीचको जगालाई बाडी भन्छन् ।

युटेरसको जुनापार्ट, भेजाइनाको अपरयेन्डमा रहन्छ तेस्को नाम, सार्भिक्सयुटेराइ भन्छन् । यो सार्भिक्सयुटेराइमा जो वोमिङ्ग देखिन्छ । नाम, असयुटेराइ । दोस्रो नाम, असयुटेराइ येक्सटार्नाम भन्छन् ।

युटेरसको क्याभिटी ट्र्याङ्गुलार हुन्छ । बाडीको साथ नेक जाहाँ मील्ल । युटेरसको क्याभिटीको तेही ठाउँको नाम, अस-युटेराइ इन्टार्नाम भन्छन् ।

यो असयुटेराइ येक्सटार्नाम र असयुटेराइ इन्टार्नामको बीचको जगालाई क्याभिटी आफ दो सार्भिक्स भन्छन् ।

युटेरसको लीगामेन्ट्सको नाम ।

यो ८ हुन्छन्—

आन्टीरियेर लीगामेन्ट १

पोष्टीरियेर लीगामेन्ट १

ल्याट्यास्वाल लीगामेन्ट्स । दोस्रो नाम, ब्रड लीगामेन्ट्स २

स्पाको युटेसइन लीगामेन्ट्स २

राउन्ड लीगामेन्ट्स २

राउन्ड लीगामेन्ट बाहेक अरु सावलीगामेन्ट्स पेरिटोनियामले बन्छ ।

ब्रड लीगामेन्ट्सको कुरा ।

यो युटेरसको २ दिग्मा रहन्छ । यैस्ले पेल्विक क्याभिटीलाई २ भाग गराउछ ।

आन्टीरियेर पार्टमा, ब्लाडर युरिथ्रा, भेजाइना रहन्छ ।

पोष्टीरियेरमा, रेक्टम रहन्छ ।

ब्रड लीगामेन्टको २ लेयर्सको बीचमा र सुपीरियेरमा, फ्यालोपियान्ट्यूब्स रहन्छ ।

ब्रड लीगामेन्ट्सको २ लेयर्सको बीचमा, राउन्ड लीगामेन्ट्स, वोभेरी र तेस्को लीगामेन्ट, पार वोभेरियाम रहन्छ ।

युटेरसको आर्टिज ।

१ युटेराइन आर्टरी ।

२ वोभेरियान आर्टरी ।

येस्को नाभ्स ।

१ इन्फीरियर हाइयोग्याष्ट्रिक ।

२ वोभेरियान प्लेक्सस ।

३ थार्ड र फोर्थ, स्पाक्राल नाभ्स ।

फ्यालोपियान ट्युब्सको कुरा ।

यो २ हुन्छ । ब्रड लीगामेन्टको अपर माजीनमा रहन्छ र यो ४ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ । यो युटेरसको साथ जाहाँ मील्ल तेस ठाउँमा १ अरिफिस रहन्छ । नाम, अष्टियाम इन्टार्नाम । यो फ्यालोपियान ट्युब्स जाहाँ टार्मिनेट हुन्छ । नाम, फिम्ब्रीयेटेड येक्सट्रिमिटी । यो कोही २ बखतमा वोभेरीलाई पक्रन्छ ।

वोभेरीको कुरा ।

यो २ हुन्छ—

मेलमा, टेष्टिस ।

फिमेलमा, वोभेरी हुन्छ ।

येस्को आकार फल्याट र वोभ्याल हुन्छ र यो ब्रड लीगामेन्टको पोष्टीरियरपार्टमा रहन्छ ।

येस्को आन्टोरियर, ब्रड लीगामेन्टको साथ मील्ल ।

येस्को इन्टर्नलमा, युटेरसको साथ लीगामेन्ट दीयेर मील्ल नाम, लीगामेन्टस आफ दी वोभेरी ।

येस्को सुपेरियर, इन्फीरियर, पोष्टीरियर स्फेसेस फ्री हुन्छ ।

वोभेरीकोभिन्न ग्राफियान भेसिक्याल्स रहन्छ । येस्कोभिन्न वोभा रहन्छ । नाम, वोभा । यो वोभा १ इञ्चको तः भाग जत्ती चौडा हुन्छ ।

पारवोभेरियाम, फ्यालोपियान् ट्यूब्स र वोभेरीको बी-
चमा रहन्छ ।

राउन्ड लीगामेन्टको कुरा ।

यो ब्रड लीगामेन्टको भीत्र र फ्यालोपियान् ट्यूब्सको फ्रान्ट
र वीलोमा रहन्छ । यो ४।५ इञ्च जती लामो हुन्छ । यो युटेरसको
सुपीरियर आङ्गलदेखी शुरू भै फर्वार्ड अपवार्ड र आउटवार्डदिग्मा
गै इन्टर्नल आब्डोमिनल रिड र इन्गुइनल केनालबाट लेबिया
मेजोरामा मील्छ ।

वोभेरिज र फ्याल पियान ट्यूब्सको भार्दरी ।

१ वोभेरियान ।

येस्को नार्स ।

१ पेलिभक ।

२ वोभेरियान प्लेक्सस ।

फिमेलअर्ग्यान आफ जेनरेशन तमाम् ।

मेमारी ग्ल्यान्डको कुरा ।

येस्को दोस्त्रो नाम, म्यामी तेस्त्रो नाम, ब्रेष्ट भन्छन् । यो
मेल र फिमेलमा हुन्छ । मेलमा ब्रड हुदैन । फिमेलमा ब्रड हुन्छ ।
यो थार्डदेखी सेभेन्थ रिब्सको बीचमा र पेक्टोस्पाल रिजनमा
रहन्छ । यो राईटभन्दा लेफ्ट लार्ज हुन्छ ।

यो ग्ल्यान्डको टिस्युफाइवर्स, टिस्युफ्याटि, टिस्युले बन्छ ।
निप्ल 'माने' दुदको मन्टा ।

अर्ग्यान आफ सेन्सको बयान ।

यो ५ किसिमको हुन्छ—

१. (नं.) टाच 'माने' छुदाखेरी थाहा हुने ।
२. (नं.) टेष्ट 'माने' जिभ्रोको स्वाद लिने ।
३. (नं.) स्मेल 'माने' बाछ्छा लिने ।
४. (नं.) हेयारिङ 'माने' कान सुनने ।
५. (नं.) साईट 'माने' आखा देखने ।

टाचको कुरा ।

यो येक्सटर्नल सर्फेसमा स्कीनले थाहा हुन्छ ।
इन्टर्नल सर्फेसमा, म्युकस मेम्ब्रेन र सेरास मेम्ब्रेनले
थाहा हुन्छ ।

टेष्टको कुरा ।

येस्वाट टेष्ट पाईन्छ र यो माउथको फ्लोर र लोवारजको
बाडीको बीचमा रहन्छ । येस्को नाम, रुट भन्छन, यो रुट व्या-
कवार्टदिग्मा गै असह्यडिसको साथ मील्छ । यो टाङ, येपिग्ल-
टिस, सफ्ट प्यालेटको पोलार्स र फेरिङ्सको साथ मील्छ ।

टाङको आन्डरसर्फेस र मिडिलमा जो म्युकस मेम्ब्रेनको
फोल्ड देखीन्छ । नाम, फ्री नाम, लीड्गुई भन्छन ।

टाङको टीप र आन्डर सर्फेसको केही पार्ट । येस्को साई-
इसर डर्सांममा फ्री रहन्छ र म्युकस मेम्ब्रेनले टाङलाई काभार गर्छ ।

- टाङको डर्सांममा ३ किसिमको प्यापिलि रहन्छ । नाम—
१. सार्कम भ्यालेटप्यापिली । यो ७ देखी १० हुन्छ । टाङको व्याकमा रहन्छ । 'माने' जीभ्रोको पछाडी पट्टीको डल्लो २ हो ।
 २. फ्याङ्गीफारमप्यापिली । यो टाङको येपेक्स र साईड्समा रहन्छ ।
 ३. फाइलीफारमप्यापिली । यो टाङको टीपदेखी व्याकसम्म रहन्छ ।

टाङको

मार्टरीको नाम ।

- १ लीड्गुयाल ।
- २ फेसियाल ।
- ३ आसीन्डिड फेरिञ्जियाल ।

येस्को नाभर्सको नाम ।

- १ लीड्गुयाल ।
- २ हाइयोग्लोसियाल ।
- ३ कर्डाटिम्यानिक ।
- ४ सुपीरियर लेरिञ्जियाल नाभर्स ।

टाङको मासल्स—

मासल्सको कितापको लीड्गुयाल रिजनमा देखो ।

नोजको बयान ।

यो स्मेलको अर्ग्यान्स हो । येस्ले खरापिग्यासहरू लाइसमा जान दिदैन र टेष्टको अर्ग्यान्सलाई मदत दिन्छ ।

यो २ हिस्साखे बन्ध—

येक्सटर्नलमा, नोज ।

इन्टर्नलमा, नेजलफसी रहन्छ ।

येस्ले स्मेलको काम दिन्छ । येस्को आकार ट्याङ्गुलार हुन्छ । येस्को समीट र रुट फोर हेडको साथ मील्छ ।

नोजको वेसमा २ अरीफिसेस हुन्छ । नाम, नष्ट्रिल । यो २ नष्ट्रिलको बीचमा सेप्टाम रहन्छ । नाम, कलामना, येही अरीफि-सको मार्जीनमा हियार रहन्छ । नाम, भाईब्रिसी । येस्ले सासलिने बखतमा धुलोभिन्न जानदीदैन ।

नोजको अपर सर्फेसलाई डर्साम भन्छन् ।

नोज, बोन्स र कार्टिलेजेस र मासलसले बन्छ ।

येस्को येक्सटर्नलमा, इन्टेगुमेन्ट र

येस्को इन्टर्नलमा, म्युकस मेम्ब्रेन रहन्छ ।

नोजको बोन्स ।

१ नेजल बोन्स २

२ सुपोरियेर म्याक्सिलरी को नेजल प्रसेसेस २

नोजको कार्टिलेजेज ।

यो ५ हुन्छ—

१ अपर २

२ ल्याटासाल २

३ कार्टिलेजेज आफ दी सेप्टम ?

नोजको आर्टरिज ।

- १ ल्याटासालिस नेजाई ।
- २ अप्थ्याल्मिकको नेजल ब्रेञ्च ।
- ३ इन्फ्रा अर्बिटल ।

वेस्को नाभ्सको नाम ।

- १ फेसियाल नाभ ।
- २ इन्फ्रा अर्बिटल ।
- ३ इन्फ्रा ट्र्याक्लआर ।
- ४ नेजल ।

नेजल फसीको म्युकस मेम्ब्रेनलाई स्नीडिरियाम मेम्ब्रेन भन्छन् ।

नेजल फसीको बयान ।

माथी बेखियाको छ ।

नेजल फसीको आर्टरिज ।

- १ आन्टीरियेर येथमयेडल ।
- २ पोष्टीरियेर येथमयेडल ।
- ३ स्फीनोप्यालेटाइन ।
- ४ स्माल मेनिजियाल ।
- ५ इन्टर्नल म्याक्सिलरीको आल्भ्युवल ब्रेञ्चेस ।

वेस्को नाभ्स—

- १ अल्फ्याक्टरी ट्र्याक्ट नाभ्स ।
- २ अप्थ्याल्मिकको नेजल ब्रेञ्च ।

- ३ मीडियान ।
- ४ नेजोप्यालेटाइन ।
- ५ डिस्सिन्टिङ्ग प्यालेटाइन ।
- ६ मिकेल्स ग्याङ्ग्लीयानबाट आयाको नेजल ब्रेञ्च ।
- ७ आन्टीरियेर डेन्टल ब्रेञ्च ।

आईको बयान ।

अर्बिटको क्याभिटीमा आईबल रहन्छ । यस हिस्सापले आईलाई केही धक्का लाग्दैन । धेरै मासल्सले आईबललाई चलाउँछ । अर्बिटभीत्र आईबललाई फ्ल्याट र १ थिन मेम्ब्रेनले बेल्छ र यसको नाम, क्याप्सुल अफटेनन् भन्छन् । आईबलको आकार स्फेरिकल हुन्छ ।

यो आईबलको आन्टीरियेरमा कर्निजा रहन्छ । यो आईबल १ इञ्च जत्ती गैह्रो हुन्छ । यो आईबल ३ कोट्सले बन्छ । यो आईबलको ३ रिफ्राक्टिभ मिडिया छ ।

३ कोट्सको नाम ।

- १ स्क्लेरोटिक र कर्निजा ।
- २ कोर्येड, आइरिस, सिलिअरीप्रसेस ।
- ३ रेटिना ।

३ रिफ्राक्टिभ मिडियाको नाम ।

- १ आकुइआसबुमर ।

२ भिट्रियास बाडी ।

३ क्रीष्टालाइन्स लेन्स ।

स्क्लेरोटिकको कुरा ।

येस्को येक्सटर्नल सर्फेस, ह्वाइट र स्मुथ हुन्छ । येही हिसा-
पले आईबलको फ्रान्टमा कन्जाङ्ग्टाइभ्याल, मेम्ब्रेनले काभार गरे
पनी सेतै देखीन्छ ।

येस्को इन्नर सर्फेस, ब्राउनकलर हुन्छ । येसैमा सिलिअरी
नाभर्स रहने धेरै शुभ देखीन्छ ।

येस्को बीहाईन्डमा, अप्टिक नाभर्ले पियार्स गरेको छ ।

यो स्क्लेरोटिकको फ्रान्टमा, कर्निजा मिलेको छ ।

कर्निजाको कुरा ।

येस्को आकार साकुलार हुन्छ । यो आईबलको फ्रान्टमा,
प्रोजेक्ट भै रहन्छ । यो ट्र्यान्सपरेन्ट हुन्छ । 'माने' सत्छ । यो
बोरिपरीमा, स्क्लेरोटिकको साथ मील्छ ।

येस्को आन्टीरियर, कन्भेक्स हुन्छ ।

येस्को पोष्टीरियर, कन्केभ हुन्छ ।

कर्निजाको फ्रान्टलाई, कन्जाङ्ग्टाइभ्याल, येपिथिलियामले
काभार गर्छ ।

कर्निजा र स्क्लेरोटिकको

भार्टरीको नाम ।

कर्निजामा आर्टरी छैन । येस्लाई सिलिअरी नाभर्वाट आ-
याको धेरै ब्रेञ्चेसले सप्लाइ गर्छ ।

आन्टीरियेर स्क्लेरोटिक कोटलाई सिलिअरी ब्रेञ्चेसले स-
प्लाई गर्छ ।

कोरयेड आईरिस सिलिअरीप्रसेसको कुरा ।

यो आईको दोस्त्रा कोट हो । कोरयेडको बीहाईन्डमा
रहन्छ । आइरिस र सिलिअरी प्रसेसको फ्रान्टमा रहन्छ । स्क्ले-
रोटिक र कर्निया मिलने ठाउँमा, सिलिअरी मासल रहन्छ ।
कोरयेड कोटमा पिगमेन्ट रहन्छ । येस्मा धेरै आर्टिज रहन्छ ।
यो कर्निया बाहेक जम्मा आईबलमा रहन्छ ।

कर्नियाको बीहाईन्डमा, १ सार्कुलार मास्कुलार सेप्टम
रहन्छ । नाम, आइरिस । यो आइरिसको सेप्टाममा १ सार्कुलार
अपरचर हुन्छ । नाम, प्युपिल 'माने' नानी ।

यो कोरयेड कोटको बीहाईन्डमा, अप्टिक नार्भले पीयासं
गरेको छ ।

यो येक्सटर्नलमा, स्क्लेरोटिक ।

इन्टर्नलमा, रेटिनाको साथ मील्लछ ।

आईरिसको आर्टरीको नाम ।

१ लड सिलिअरी ।

२ आन्टीरियेर सिलिअरी ।

येस्को नार्भको नाम ।

१ लेन्टीक्युलार ग्याङ्ग्लियानको सिलिअरी ब्रेञ्च ।

२ लड सिलिअरी ।

प्युपिललाई थार्ड नाभले कन्ट्राक्ट गराउछ र सिम्प्यार्थेटिक नाभले डाइलेट गराउ छ ।

रेटिनाको कुरा ।

येस्को आउटर सर्फेस, कोरयेडको साथ मील्छ ।

येस्को इन्टर सर्फेस, भिर्टीयान बाडीको साथ मील्छ ।

बीहाईन्डमा, अप्टिकनाभको साथ मील्छ ।

रेटिनाको पोष्टीरियर पार्टमा, १ येलिभेटेड जगादेखिन्छ । नाम, येलोइस्पट भन्छ । येस्को दोस्रो नाम, म्याक्युलालुटिया भन्छन् । येही इस्पट्को, सेन्टरमा १ डीप्रेसन छ । नाम, फोभिया सेन्ट्रलिस । यो येलोइस्पट्को थोरै इन्टर साईडमा १ जगादेखिन्छ । तेही ठाउँबाट अप्टिकनाभ जान्छ । येस्लाई आर्टिरिया सेन्ट्रलिस रेटेनिले पियार्स गर्छ ।

यो रेटिना १० लेयर्सले बन्छ ।

तेही १० लेयर्सको उइडिनदेखी आउटवार्ड्सको नाम ।

१ मेम्ब्रेनालिमिड्र्यान्स इन्टार्ना ।

२ फाइवर्स लेयार ।

३ भेसिक्युलार ” ।

४ इन्टर मलिक्युलार ” ।

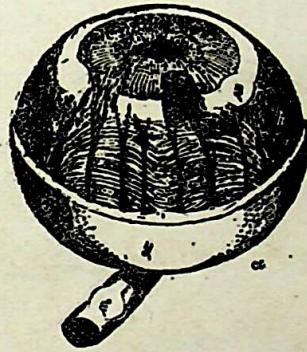
५ इन्टर न्युक्लियार ” ।

६ आउटर मलिक्युलार ” ।

७ आउटर न्युक्लियार ” ।

८ मेम्ब्रेना लिमिड्र्यान्स येक्सटार्ना ।

नं १२१ कोरयड र आइरिस ।

१ आइरिस । २ पिउपिल । ३ सिलियारि मासल । ४ सिलियारि
मार्भस । ५ स्क्लीरोटिक । ६ अप्टिक नार्भ ।

नं १२०. आर्टिरिया सेग्निलिस रेटिनि, इयेलोस्पट, अ इवेल को

एण्टिरियार हाफ रिम, भड भयकछ ।

१ स्फेरोटिक । २ कोरयड । ३ रेटिना ।

९ लेयार आफ रड्स यान्ड कोन्स ।

१० पिगमेन्टरी लेयार ।

रेटिनाको

मार्टरीको नाम ।

१ आर्टिरिया सेन्ट्रैलिस रेटेनी ।

आकुईआसछुमरको कुरा ।

यो आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर चीमवर्समा रहन्छ । यो सत्छ हुन्छ । 'माने' ट्र्यान्सपेरेन्ट हुन्छ ।

आन्टीरियेर चिम्बरको फ्रान्टमा, कर्निआ । बीहाईन्डमा, आइरिस रहन्छ ।

पोष्टीरियेर चिम्बरको फ्रान्टमा, आइरिस । बीहाईन्डमा, लेन्सको क्याप्सुल र सिलिअरी प्रसेसेस रहन्छ ।

भिट्रियास बाडीको कुरा ।

येस्लेरेटिना कन्केभजगालाई भर्छ । यो सत्छ हुन्छ र १ सत्छ मेम्ब्रेनले वेछ ।

क्रिष्टालाइन लेन्सको कुरा ।

येस्को आन्टीरियेर र पोष्टीरियेर २ पट्टी कन्भेक्स हुन्छ । १ सत्छ । मेम्ब्रेनले, येस्लाई बेढ्केको छ । तेस्लाई क्याप्सुल आफ दी लेन्स भन्छन् । यो लेन्स प्युपिलको बीहाईन्डमा र भिट्रियास बाडीको फ्रान्टमा रहन्छ ।

आईको

भापेन्डेजेजको नाम ।

१ आइब्राउज 'माने' आँखीभुई ।

२ आइलिट्स 'माने' आँखाको पाता { १ माथीको लाई अपर लिड ।
२ तलको लाई लोटर लिड ।

आइलिट्स खुल्दा २ दिग्मा २ आङ्गल्स देखीन्छ । येस्को नाम,

(क) 'इन्तर क्यान्थास, भीत्र पट्टिको कुना ।

(ख) आउटर क्यान्थास, बाहिर पट्टिको कुना ।

१।१ आइलिङको इन्तर साईडमा, १ सानु प्वाल देखीन्छ ।

नाम, पाङ्गटाम ल्याक्रिमेली । यो ल्याक्रिमेल केनालको येक्सटर्नल वोमिड हो ।

३ आईलासेस 'माने' परेला ।

आइलिट्सको इन्तर सर्फेसमा, मियोमियान ग्ल्यान्ड्स रहन्छ । यो १।१ लिपमा २०।३० सम्म हुन्छ ।

४ कञ्जाङटाइभा । यो आईको म्युकस मेम्ब्रेन हो । यो आइलिटको इन्तर सर्फेसमा र स्क्लेरोटिक र कर्निजाको फोर पार्ट्समा रहन्छ ।

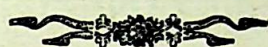
५ ल्याक्रिमेल ग्ल्यान्ड । यो अर्बिटको येक्सटर्नल आङ्गलको डिप्रेसनमा रहन्छ । येसबाट टियार्स 'माने' आसु निक्कन्छ । यो ग्ल्यान्डको १२।१४ डाक्ट हुन्छ । यो अपर र लोवर पाङ्गटा ल्याक्रिमेलियाकोमा वोपुन गर्छ ।

६ ल्याक्रिमेल केनाल । यो पाङ्गटा ल्याक्रिमेलियादेखी शुरू भै इन्वार्डदिग्मा गै ल्याक्रिमेल स्पाकमा वोपुन गर्छ ।

७ ल्याक्रिमेल स्पाक । यो ल्याक्रिमेल बोन र सुपीरियेर म्याक्सिलाको नेजल प्रसेसको बीचको शुभमा रहन्छ ।

८ नेजल डाक्ट । यो ल्याक्रिमेल स्पाकदेखी नोजको इन्फीरियेर मिट्रससम्म रहन्छ । यो सुपीरियेर म्याक्सिलरी ल्याक्रिमेल र इन्फीरियेर टार्विनेटेड बोन्सले बनेको केनालमा रहन्छ । यो ३ इञ्च जत्ती लामो हुन्छ ।

आई तमाम् ।

इयारको बयान ।

यो अर्ग्यान आफ हियारिड हो । यो तल लेखियाको हिस्साले बन्छ ।

१ येक्सटर्नल इयार ।

२ मिडिल इयार । दोस्रो नाम, टीम्पेनाम ।

३ इन्टर्नल इयार । दोस्रो नाम, ल्याविरिन्थ ।

येक्सटर्नल इयारको कुरा ।

येस्को २ हिस्सा हुन्छ—

१ पीना । दोस्रो नाम, अरिकल ।

२ अडिटरीकेनाल । दोस्रो नाम, मियेटस अडिटरीयेस येक्सटर्नस ।

पीनाको कुरा ।

येस्को येक्सटर्नल प्रमिनेन्टरिमको नाम, हेलिक्स । यो हेलिक्सको फ्रान्टमा, दोस्रो कर्भ प्रामीनेन्स छ । नाम, आन्टिहेलिक्स । यो हेलिक्स र आन्टिहेलिक्सको बीचको फसाको नाम, फसा आफ्नी हेलिक्स । आन्टिहेलिक्सको आन्टीरियेरमा, १ डीप्रेसन छ । नाम, कक्षा भन्छन् । मिथेटसको व्याकपार्टमा, १ उच्चा जगा छ । नाम, ट्रेगस । यो ट्रेगासको उल्टादिग्मा अरु १ नाम, आन्टिट्रेगस । यो आन्टिट्रेगासको वीलोमा, लव्युउलरहन्छ ।

यो पीना कार्टिलेजेजले बन्छ र थोरै मासल्स लीगामेन्ट इन्टेगुमेन्टले काभार गर्छ ।

लीगामेन्ट्स २ किसिमको हुन्छ—

१ येक्सट्रीन्जिक लीगामेन्ट ।

२ इन्ट्रीन्जिक लीगामेन्ट ।

पीनाको मासल्स २ किसिमको छ—

१. (नं.) येक्सट्रीन्जिक मासल्स ३

(क) आटोलेन्स अरेम ।

(ख) आट्राहेन्स ,, ।

(ग) रीट्राहेन्स ,, ।

२. (नं.) इन्ट्रीन्जिक मासल्स ६

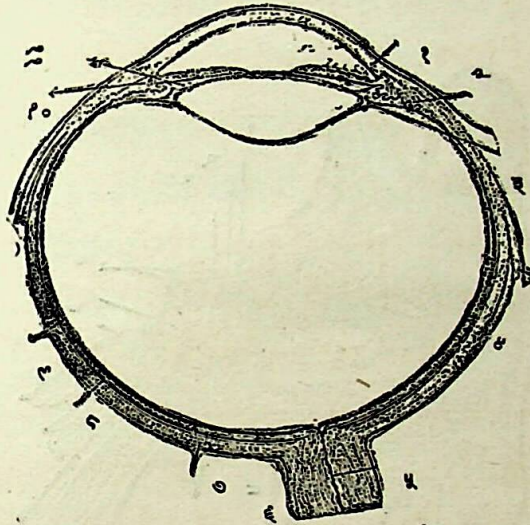
(क) हेलीसिस मेजर ।

(ख) हेलीसिस माइनर ।

(ग) ट्रेजीकास ।

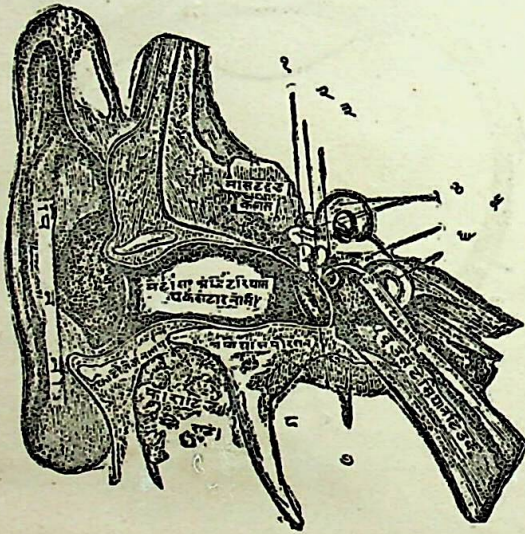
(घ) आन्टीट्रेजीकास ।

नं १२२ आइबल को होराई जोण्डाल सेक्शन ।

१ केनाल अफ सेलम । २ सिलियारि प्रोसेस । ३ केनाल अफ पिटिट । ४ इण्डरनाल रेकटास मासल । ५ सेण्डाल आर्टरि लाइ केनाल । ६ अपटिक नार्भ । ७ स्क्रेटिक कोट । ८ कोरयड कोट । ९ रेटिना । १० सिलियारि बडि । ११ पोष्टिरियर चेम्बर ।

नं १२३ अर्गग्रान अफ हियारि को फ्रण्डभिउ राइट साईड ।

१ इकास । २ मालियास । ३ छेपिस । ४ सेमिसार्कुलार
केनाल । ५ भेट्टिविउल । ६ ककलिया । ७ टिपेनाम केभिडि
८ मेमब्रेना टिम्यानाइ ।

(ङ) ट्रयान्सभर्सस अरिक्कुली ।

(च) वोव्लिकास अरिस ।

पौनाको आर्टरिज ।

१ आन्टीरियेर अरिक्कुलार आर्टरी ।

२ पोष्टीरियेर अरिक्कुलार आर्टरी ।

३ अक्सिपिटलको अरिक्कुलार ब्रेञ्च ।

येस्को नार्भ्स—

१ अरिक्कुलेरिस म्याग्नस ।

२ पोष्टीरियेर अरिक्कुलार ।

३ अरिक्कुलार ब्रेञ्च आफ् दो न्युमोग्याष्ट्रिक नार्भ ।

४ अरिक्कुलो टेम्पोरल ब्रेञ्च ।

५ अक्सिपिटेलिस माइनर ।

६ अक्सिपिटेलिस मेजर ।

अडिटरी केनालको कुरा ।

यो कञ्चाका तल देखी मेम्ब्रेनाटिम्पेनाईसम्म रहन्छ । यो ११ इञ्च जत्तो लामो हुन्छ । यो वोव्लिक भै फर्वाड र इनवार्डदिग्मा जान्छ । यो अडिटरीकेनाल कार्टिलेज र बोनले बन्छ ।

यो केनालको कार्टिलेजिनस पार्टको साबकुटेनियास टि-स्युमा धेरै सेरुमिनस ग्ल्यान्ड्स रहन्छ । येस्वाट इयार वायेक्स नीक्छ ।

मडिटरी केनालको भाट्टरी ।

- १ पोष्टोरियेर अरिक्कुलारको ब्रेञ्चेस ।
- २ इन्टर्नल म्याक्सिलरीको ब्रेञ्चेस ।
- ३ टेम्पोरलको ब्रेञ्चेस ।

येस्को नार्स—

- १ अरिक्कुलो टेम्पोरल ब्रेञ्च ।
- २ न्युमोग्याष्ट्रिकको अरिक्कुलार ब्रेञ्च ।

मिडिल इयारको कुण ।

येस्को दोस्रो नाम, टिम्पेनाम । यो १ इरेगुलारक्याभिटी हुन्छ र टेम्पोरल बोनको पेदरसपोर्सनको भीत्र रहन्छ । यो जुगुलर फसाको आवभमा रहन्छ ।

येस्को फ्रान्टमा, केरोटिड केनाल र बोहाईन्डमा, म्याष्ट्रयेड सेल्स रहन्छ ।

येस्को येसटर्नलमा, मियेटस अडिटोरियेस येक्सटर्नस रहन्छ र इन्टर्नलमा ल्याविरिन्थ रहन्छ ।

यो टिम्पेनाम भीत्र ओआर रहन्छ र युष्टेसियान्ट्र्युब दीयेर फेरिङ्सको साथ मीलछ ।

टिम्पेनाम भीत्र ३ असिकल्स रहन्छ । नाम—

१ मेलिआस ।

२ इन्कस ।

३ प्टेपिस ।

यो ३ वोन्स मुभ गछ र मेम्ब्रेनाटिम्पेनाई दीयेर ल्यावि-
रिन्थको साथ मीलछ ।

टिम्पेनामको बाडन्डरी ।

येक्सटर्नलमा, मेम्ब्रेनाटिम्पेनाई र मियेटस । इन्टर्नलमा,
इन्टर्नल इयारको आउटर सर्फेस ।

बीहाईन्डमा, म्याष्टयेड सेल्स ।

फ्रान्टमा, युष्टेसिया ब्लुष र टेन्सर टिम्पेनाई जाने
केनाल रहन्छ ।

येस्को रुप । टेगमेनटिम्पेनाईले बन्छ ।

येस्को फ्लोर । जुगुलर फसाको रुफलै बन्छ ।

येस्को आउटर वाल । मेम्ब्रेनाटिम्पेनाई र तेस्को नजीकको
वोन्सले बन्छ ।

यो मेम्ब्रेनाटिम्पेनाईको नजीकमा ३ मासल्स अपरचर्स
देखीन्छ ।

१. (नं.) अपरचर आफ दी आइटारकडीं पोष्टीरियेस । येस्वाट
कडा टिम्पेनि नार्भ टिम्पेनाममा जान्छ ।

२. (नं.) ग्लासिरियान फिसर । येस्वाट प्रसेस ग्रासाईलिस
आफ दी मेलियास र टिम्पेनिक भेसल्स जान्छ ।

३. (नं.) अपरचर आफ दी आइटारकडीं आन्टीरियेस । येस्वाट
कडा टिम्पेनाई नार्भ, टिम्पेनामबाट बाहिर आउछ ।

टिम्पेनामको

इन्टर्नल वालमा रहने चीजहरूको नाम ।

१ फेनिष्ठा वोभेलिस ।

२ फेनिष्ठा रोटान्डा ।

३ प्रमन्टरी ।

४ आर्कुई डाक्टस फ्यालोपियाईको रिज ।

५ पिरामिड ।

६ वोमिड फर्डी प्टेपिडियास ।

टिम्पेनामको पोष्टीरियर वालमा १ वोमिड छ । त्यो म्या-
ष्टयेड प्रसेसको भीत्रमा रहने क्याभिटिसको साथ मिल्छ ।

टिम्पेनामको

मान्दीरियर वालमा ३ चीज हुन्छ ।

१ टेन्सर टिम्पेनाई जाने केनाल ।

२ युष्टेसियान्ट्र्युवको अरिफिस ।

३ प्रसेसेस कक्लियेरी फर्मीस ।

टिम्पेनामको साथ र फेरिड्सको साथ जो चीजले मिलाउ
छ तेस्को नाम, युष्टेसियान्ट्र्युव । यो १ इञ्चदेखी २ इञ्चसम्म
लामो हुन्छ । यो डाउनवार्ड, फर्वाड र इनवार्डदिग्मा जान्छ । यो
कार्टिलेज, फाइवर्सटिस्यु र बोन्सले बन्छ ।

येक्सटर्नल इयार र मिडिलइयारलाई सेपारेट गर्ने मेम्ब्रेन-
लाई मेम्ब्रेनाटिम्पेनाई भनिन्छ ।

येस्को येक्सटर्नल कन्केभ, इन्टर्नल कन्भेक्स हुन्छ ।

मेलिआसको ह्यान्डल । यो मेम्ब्रेनाटिम्पेनाईको साथ से-
न्टरमा मीलछ र येही मेम्ब्रेनलाई इन्वार्डिदिग्मा खीच्छ ।

मेलिआसको कुरा ।

येस्को आकार ह्यामार जस्तो हुन्छ । 'माने' घन जस्तो ।

येस्को—

- १ हेड ।
- २ नेक ।
- ३ प्रसेसेस हुन्छ ।

३ प्रसेसेसको नाम—

- १ म्यानुब्रीयाम ।
- २ प्रसेस आफ ग्रासाइलिस ।
- ३ प्रसेस आफ व्रीभिस ।

यो मेलिआसको हेड, वोभ्याल हुन्छ र इन्कसको साथ
आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

इन्कसको कुरा ।

येस्को आकार आन्भिल जस्तो हुन्छ । 'माने' लिही जस्तो ।

येस्को—

- १ बाडी ।
- २ प्रसेसेस हुन्छ ।

२ प्रसेसेसको नाम—

- १ सर्ट प्रसेस ।
- २ लङ्ग " ।

बाडीको आन्टीरियर सर्फेसमा १ फ्यासेट हुन्छ । तेस्को साथ म्येलिआसको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

पेटेपिसको कुरा ।

येस्को आकार घाराप जस्तो हुन्छ । 'माने' रिकाप जस्तो ।

येस्को—

१ हेड ।

१ नेक ।

२ ब्रेञ्चेस ।

१ वेस हुन्छन् ।

येस्को हेडमा १ डिप्रेसन छ । तेस्को साथ इन्कासको साथ आर्टिकुलेशन हुन्छ ।

येस्को वेस, फेनिष्ट्रा वोभेलिसको साथ मीलछ ।

यो माथो लेखियाको ३ बोन्स, स्माल लीगामेन्ट्स र स्माल मासल्सले ग्रुभ गराउछ ।

टिम्पेनामको मासल्सको नाम ।

१ टेन्सर टिम्पेनाई ।

२ पेटेपिडियास मासल्स ।

टेन्सर टिम्पेनाई मासलको अरिजिन पेट्स पोर्सनको आन्डर सर्फेसमा र युष्टेसियान्द्र्युवको कार्टिलेजिनस पोर्सनमा र यो मासल रहने वोनो केनालमा ।

यो मासलको इन्सरसन, मेलियासको ह्यान्डलमा ।

यो मासलको नार्भसप्लाई, वोटिक ग्याङ्गलीयानको १ ब्रेञ्चले ।

यो मासलको आक्सन । मेम्ब्रेनाटिम्पेनाईलाई इनवार्डदि-
ग्मा खीच्छ ।

प्टेपिडियास मासलको अरिजिन, पिरामिडको इन्टीरियेरमा ।

यो मासलको इन्सर्सन । प्टेपिसको नेकमा ।

येस्को नार्भ सप्लाई । फेसियाल नार्भको टिम्पेनिक ब्रेञ्चले ।

येस्को आक्सन । प्टेपिसको हेडलाई व्यीकम्पर्डदिग्मा खीच्छ ।

टिम्पेनामको आर्टिज ।

१ टिम्प्यानिक ब्रेञ्च आफ दी इन्टर्नल म्याक्सिलरी ।

२ भिडियान ।

३ ट्राइलोम्याष्टोड ।

४ पेट्रोजल ब्रेञ्च आफ दी मिडिल मीनिजियाल ।

५ इन्टर्नल केरोटिडको टिम्पेनिक ब्रेञ्च ।

६ आसीन्डिड फेरिजियालको १ ब्रेञ्च ।

येस्को नार्भ ।

१ टिम्पेनिकप्लेक्सस ।

इन्टर्नल इयारको कुरा ।

येस्को दोस्रो नाम, ल्याविरिन्थ । येस्मा सुन्नेको अस्सल
जन्त रहन्छ । येस्को भीत्र अडिटरी नार्भको सानू २ ब्रेञ्चस रहन्छ ।

यो ल्याविरिन्थ २ हिस्साले बन्छ—

१ वोसियास ल्याविरिन्थ ।

२ मेम्ब्रेनास ल्याविरिन्थ ।

वोसियास ह्याविरिन्थको कुरा ।

यो ३ हिस्साको बन्छ—

१ भ्येष्टीव्युल ।

२ सेमीसार्कुलार केनाल्स ।

३ कक्लिया ।

यो ३ चीज बोनको भीत्रको क्याभिटिज हो । यो क्याभि-
टिजलाई पेरिअष्टियामले बेढ्हेको छ ।

यो ३ चीज भीत्र, पेरिलिम्फ भर्नेको पानी जस्तो चीज रहन्छ ।

यो वोसियास ह्याविरिन्थभीत्र, पेरिलिम्फले बेढ्हेको मे-
म्ब्रेनास ह्याविरिन्थ रहन्छ । यो मेम्ब्रेनास ह्याविरिन्थभीत्र ?
किसिम पानी जस्तो चीज रहन्छ । नाम, येन्डोलिम्फ ।

वोसियास ह्याविरिन्थको सेन्ट्रलपार्टमा, भेष्टीव्युल रहन्छ
येहो भेष्टीव्युलको पोष्टीरियरपार्टमा, सेमीसार्कुलार केनाल्सको
५ वोमिङ्स रहन्छ ।

भ्याष्टीव्युलको आवभ र बोहाईन्डमा, ३ वोसियास केनाल्स
रहन्छ । नाम, सेमीसार्कुलार केनाल्स ।

ह्याविरिन्थको आन्टीरियरपार्ट कक्लियाले बन्छ । येस्को आकार
कनिक्याल हुन्छ । येस्को वेस, इन्टर्नल मोयेटसको साथ मील्छ ।

यो कक्लिया २ चीजको बन्छ—

१ मडियोलस ।

२ लामिना स्पाइरेलिस ।

यो मलियोलसमा, अडिटरो नार्भको कक्लिया र ब्रेञ्चको धेरै
फाइलामेन्टस जाने अरिफिसेस देखिन्छ ।

मेम्ब्रेनास ह्याविरिन्धको कुरा ।

यो बोलियास ह्याविरिन्धको भीत्र रहन्छ । यसको भीत्रमा, गेन्डोलिस्फ । बाहरमा, पेरिलिस्फ रहन्छ । यो मेम्ब्रेनास ह्याविरिन्धले स्केला टिम्पेनाई, स्केलाभेष्टोव्युली र स्केला मिदिआ यन्त्रे काम दिन्छ ।

यो मेम्ब्रेनास ह्याविरिन्ध ३ हिस्साको पन्छ—

- १ मेम्ब्रेनासभ्येष्टोव्युल ।
- २ मेम्ब्रेनास सेमीसाकुलार केनास ।
- ३ मेम्ब्रेनास कक्किया ।

कक्कियाको केनालभीत्र अर्ग्यान्स आफ कटाई रहन्छ ।

ह्याविरिन्धको

आर्टरीको नाम ।

- १ व्यासिलरवाट आयाको इन्टर्नल अर्टरी ।
- २ ट्राइलो स्पाष्टोड आर्टरी ।
- ३ अक्सिपिटल आर्टरीको ब्रेञ्जेस ।

यसको मार्ग—

- १ अर्टरी नाभ ।

यसको २ ब्रेञ्जेस, नाम—

- (क) कक्कियार ।
- (ख) भ्येष्टोव्युलार ।

इन्टर्नल ह्यार तमाम् ।

अर्ग्यान्स आफ ह्यारिन्ध तमाम्

हर्नियाको बयान ।

आब्डोमिनल क्याभिटीबाट इन्टेष्टाइनको केही हिस्सा र पेरिटोनियामको ? पाउच इन्टर्नल आब्डोमिनल रिङबाट नीक-मेलाई हर्निया भनीन्छ ।

हर्निया २ किसिमको हुन्छ—

१ इन्गुइनल हर्निया ।

२ फिमरल ” ।

१. (नं.) इन्गुइनल हर्निया २ किसिमको हुन्छ ।

(क) येक्सटर्नल र वोब्लिक इन्गुइनल हर्निया ।

(ख) इन्टर्नल र डिरेक्ट इन्गुइनल ” ।

२. (नं.) फिमरल हर्निया ।

हर्नियाको कुरा ।

डेड बाडीमा हर्निया डिसेक्सन गर्दा, बाडी उत्तानो राख्नु र पेल्विक्सको मुनि ? बूक राख्नु र उठाउनु र लोवर येक्सट्रिमिटीलाई आउटवार्डदिग्मा रोटेड गराउनु र हर्नियाको ठाउँमा टेन्स गराउनु ।

आम्बेलाईकस देखी सिम्फाइसिस प्युविससम्म मिडिल-लाइनमा ? इन्सोसन दिनु । येही इन्सोसन स्क्रोटमको फ्रान्टसम्म

पनी लैजानू । फेरी इलियामको आन्टीरियेर सुपीरियेर स्पाइनदेखी
आम्बेलाइकसको वीलोसम्म दोस्त्रा ? इन्सीसन दिनु ।

वोडिलक इन्गुइनल हर्नियाको कुरा ।

यो हर्निया स्पामेटिक कर्डको साथसाथै जान्छ र डीप
येपिग्याष्ट्रिक आर्टरीको आउटर साईडमा रहन्छ ।

येस्को कामारिङ्क्सको नाम ।

उइडाउटदेखी इनचाडमा रहने—

- १ इन्टेगुमेन्ट ।
- २ सुपरफेसियाल फेसिया ।
- ३ इन्टर कलमनर फेसिया ।
- ४ क्रीम्याष्टरी मासल ।
- ५ इन्फयान्डी व्युलीफारम फेसिया ।
- ६ साक्सेरास येरिवोलार टिस्यु ।
- ७ पेरिटोनियाम ।

यो वॉडिलक इन्गुइनल हर्निया—

- १ इन्टर्नल आब्डोमिनल रिड ।
- २ इन्गुनल केनाल ।
- ३ येक्सटर्नल आब्डोमिनल रिड ।

येही ३ ठाउँको ? जगामा रहन्छ ।

यो हर्निया, येक्सटर्नल आब्डोमिनल रिडबाट निस्कने-
लाई नाम, कम्प्लोटवोब्लिक ई इन्गुइनल हर्निया । दोस्रो नाम,
स्क्रीटल हर्निया भन्छन् ।

यो हर्निया इन्गुइनल केनालभीत्र जो रहन्छ । नाम, इन्-कम्प्लीट इन्गुइनल हर्निया । दोस्रो नाम, व्युवनोसिल हर्निया भन्छन् ।

डिरेक्ट इन्गुइनल हर्नियाको कुरा ।

यो हर्निया डीप येपीग्याष्ट्रिक आर्टरीको इन्तर साईडमा रहन्छ । आब्डोमिनल वालको लोवरपार्टमा १ ट्याङ्गुलार येस्पेस छ । नाम, हेसेलव्याक्स ट्याङ्गुल भन्छन् । यो ट्याङ्गुलको येक्सटर्नलमा डीप येपीग्याष्ट्रिक आर्टरी रहन्छ । इन्टर्नलमा, रेक्टस मासलको मार्जीन, वीलोमा पोपार्टस लोगामेन्ट रहन्छ ।

येसको काभारिङ्गको नाम—

- १ इन्टेगुमेन्ट ।
- २ सुपरफिसियाल फेसिया ।
- ३ इन्टर कलमनर फेसिया ।
- ४ क्रीम्याष्टर मासल ।
- ५ फेसिया ट्रान्सभर्स सेलिस ।
- ६ साबसेरास येरिवोलार टोस्यु ।
- ७ पेरिटोनियाम ।

येही २ हर्निया डिसेक्सन गर्दा हेर्दाखेरी देखिने चीजहरूको नाम र ठाम—

१. (नं.) इन्टेगुमेन्ट ।
२. (नं.) सुपरफिसियाल फेसिया । { (क) सुपरफिसियाल वेयार ।
यो २ हुन्छ । { (ख) डीप वेयार ।

येही २ वेयार्सको बीचमा देखिने चीजहरूको नाम—

१. इलियोहाइयो ग्याष्ट्रिक नाभको हाइयो ग्याष्ट्रिक वेध ।

यो नार्भ येक्सटर्नल आब्डोमिनल रिडको १ इच्च आवभ र थोरै आउटर साईडमा देखिन्छ ।

२. इलियो इन्गुइनल नार्भ । यो येक्सटर्नल आब्डोमिनल रिडबाट बाहिर आई मेलको स्क्रोटममा, फिमेलको लेबिया-ममा जान्छ ।
३. सुपरफिसियाल पेपिग्याष्ट्रिक आर्टरी र भैन्स । यो फिमरल आर्टरीबाट पोपार्ट लीगामेन्टको ३ इच्ची वीलोबाट र स्याफिनस वोमिडबाट आब्डोमिनमा, आम्बेलाइकससम्म जान्छ ।
४. सुपरफिसियाल साकर्मफलेक्स इलियाक भेसल्स । यो पोपार्ट लीगामेन्टको साथ २ आउटवार्डिङमा इलियामको क्रेष्ट-सम्म पुग्छ ।
५. सुपरफिसियाल येक्सटर्नल प्युडिक भेसल्स । यो फिमरल आर्टरीको इन्नरसाईडबाट उठो स्याफिनस वोमिडबाट इन्-वार्डिङमा स्पामेटिक कर्डलाई क्रसगरी आब्डोमेनको लोवरपार्टमा र पेनिस र स्क्रोटममा गै सफ्राई गर्छ ।
६. सुपरफिसियाल र इन्गुइनल लिम्फ्याटिक ग्ल्यान्ड ८।१० वटा हुन्छ ।
७. सुपरफिसियाल फेसियाको डिप लेयार । दोनो नाम, फेसिया आफ स्कांपा ।

सुपरफिसियाल फेसियाको २ लेयर्सको बीचको देखने चीज तमाम् ।

३. (नं.) येक्सटर्नल वोल्बिक मासलको आपोन्युरोसिस ।

यो आपोन्युरोसिसको ३ पोर्सन्स हुन्छ—

(क) जुन हिस्सा इलियामको आन्टीरियर सुपीरियर स्पाइन् देखी, अस्प्युविसको स्पाइनसम्म रहन्छ । नाम, पोपार्ट लीगामेन्ट भन्छन् ।

(ख) येस्की जुन हिस्सा पोपार्ट लीगामेन्टको इन्नर साईड देखी पेक्टीनियाल लाइनसम्म लागनेलाई गीमवर-नट्स लीगामेन्ट भन्छन् ।

(ग) येस्को जुन फाइवर्स, पेक्टीनियाल लाइनदेखी अप-वार्ड र इन्वार्डमा, येक्सटर्नल आब्डोमिनल रिडको इन्नर पिलार्सको बीहाईन्डदेखी लिनिआ आल्लासम्म पुग्छ । नाम, ट्र्याङ्गुलार लीगामेन्ट आफ्दी आब्डोमेन भन्छन् ।

येही आपोन्युरोसिसमा र अस्प्युविसको क्रेष्टको आवभमा १ ट्र्याङ्गुलार वोभिङ्ग छ । नाम, येक्सटर्नल आब्डोमिनल रिड भन्छन् । येस्को दोनो नाम, सुपरफिसियाल आब्डोमिनल रिड भन्छन् । यो अस्प्युविसको आवभ र आउटरसाईडमा रहन्छ । यो रिडको आकार ट्र्याङ्गुलार हुन्छ । येस्को वेसदेखी येपेक्ससम्म १ इञ्च, ट्र्यान्सभर्सदिग्मा ३ इञ्च हुन्छ ।

येही रिडको आवभमा केहि कार्भ फाइवर्स देखिन्छ । नाम, इन्टर कलमनर फाइवर्स भन्छन् ।

येही रिडको वोलोमा अस्प्युविसको क्रेष्ट देखिन्छ ।

येही रिडको येक्सटर्नलमा, येक्सटर्नल पिलार्स रहन्छ ।
नाम, इन्फोरियेर पिलार्स ।

येही रिडको इन्टर्नलमा, इन्टर्नल पिलार्स रहन्छ । नाम,
सुपीरियेर पिलर ।

येही २ पिलार्सको बीचमा, इन्टर कलमनरु फेसिया रहन्छ ।
यो फेसिया, स्पामेटिक कर्ड र टेष्टिसको आउटर सर्फेससम्म पुग्छ
र येही हिसापले येस्को दोस्रो नाम, येक्सटर्नल स्पामेटिक फेसिया
भन्छन ।

येक्सटर्नल वोब्लिकको आपोन्युरोसिस उठाउदा, यो मास-
लको आपोन्युरोसिस उठाउदा, येक्सटर्नल इन्सीसनबाट उठा-
उनु । यो उठाउदा इन्टर्नल वोब्लिक, क्रीम्याष्टर, इन्गुइनल केनाल,
स्पामेटिक कर्ड देखिन्छ । क्रीम्याष्टर मासलको फाइबर्स मिलाउने
१ फेसिया देखिन्छ । नाम, फेसिया क्रीम्याष्टेरिका र क्रीम्याष्टर
फेसिया भन्छन् ।

इन्टर्नल वोब्लिक मासल उठाउदा, येस्को मुनि ट्र्यान्सभर्स
सेलिस मासल र येस्को मुनि ट्र्यान्सभर्स सेलिस फेसिया दे-
खिन्छ । यो फेसिया मुनि पेरिटोनियाम देखिन्छ ।

यो इन्गुइनल केनालमा, मेलको स्पामेटिक कर्ड र फिमे-
लको राउन्ड लीगामेन्ट रहन्छ ।

यो इन्गुइनल केनालको दोस्रो नाम, स्पामेटिक केनाल
भनिन्छ । यो केनाल आवभमा इन्टर्नल आब्डोमिनल रिडदेखी,
वीलोमा येक्सटर्नल आब्डोमिनल रिडसम्म रहन्छ ।

येही केनालको फ्रान्टमा—

- १ इन्टेगुमेन्ट ।
- २ सुपरफिसल फेसिया ।
- ३ थेक्सटर्नल वोब्लिकको आपोन्युरोरिस ।
- ४ इन्टर्नल वोब्लिक ।

येही केनालको बीहाइन्डमा—

- १ ट्राङ्गुलर लीगामेन्ट ।
- २ इन्टर्नल वोब्लिक ।
- ३ ट्रान्सभर्स सेलिसको कज्जवा इन्टेन्डन ।
- ४ ट्रान्सभर्स सेलिस फेसिया ।
- ५ साव् पेरिटोनियाल फेसिया ।
- ६ पेरिटोनियाम ।

येही केनालको आवभमा—

- १ इन्टर्नल वोब्लिक ।
- २ ट्रान्सभर्स सेलिसको फाइवर्स ।

येही केनालको बीलोमा—

- १ ट्रान्सभर्स सेलिस फेसिया ।
- २ पोपार्ट लीगामेन्ट रहन्छ ।

इन्टर्नल आब्डोमिनलरिड । दोस्रो नाम, डीप आब्डो-
मिनलरिड भन्छन । यो ट्रान्सभर्स सेलिस फेसियामा रहन्छ
र इलियामको आन्टीरियर सुपीरियर स्पाइन र प्युविसको
सिम्फाइसिसको बीचमा र पोपार्ट्स लीगामेन्टको ३ इञ्च आव-
भमा रहन्छ ।

येही रिङ्को येक्सटर्नल र आवभमा, ट्र्यान्सभर्स सेलिसको फाईवर्स रहन्छ ।

येही रिङ्को वीलो र इन्टर्नलमा, डीप येपिग्याष्ट्रिक भेस-
ल्स रहन्छ ।

येही रिङ्गमा, इन्फयान्डी व्युलमफारम फेसिया रहन्छ ।

फेसिया ट्र्यान्सभर्स सेलिसको र पेरेटोनियामको बीचमा,
साव्पेरेटोनियाल येरिवालार टिस्यु रहन्छ ।

डीप येपिग्याष्ट्रिक आर्टरी, येक्सटर्नल इलियाक आर्ट-
रीको ब्रेञ्चेस हो । यो पोपार्ट लीगामेन्टको आवभवाट उट्छ ।
यो इन्टर्नल आब्डोमिनल रिङ्को इन्नर मार्जीनवाट गै ट्र्यान्स-
भर्स सेलिस फेसिया र पेरेटोनियामको बीचवाट जान्छ, फेरी यो
आर्टरी, रेक्टस मासलको सोडवाट, सेमिलुनर फोल्ड आफ डग-
लसको वीलोवाट, अपवार्डदिग्मा जान्छ ।

फिमरल हर्नियाको कुरा ।

यो हर्निया फिमेलडेड बाडीमा अस्सल देखिन्छ ।

येसको इन्सीसन—

१. (पैह्रा) आन्टोरियेर सुपोरियेर स्पाइनस प्रसेसदेखी पोपार्ट
लीगामेन्टवाट सिम्फाइसिस प्युविससम्म दिनु ।
२. (दोस्त्रा) इन्सीसन । यो इन्सीसनको ६ इञ्च वीलोमा, थाईको
ट्र्यान्सभर्सदिग्मा दिनु ।

यो २ इन्सीसनलाई थाईको लक्ष्मीच्युडिनलदिग र इन्नर
साईडमा मीलाउनु ।

फिमरल हर्नियाको

काभारिङ्ग उइडिनदेखी आउटवाड ।

- १ पेरिटोनियाम ।
- २ साब् सेरास येरिवोलार टिस्यु ।
- ३ क्रुरेली आफ सेप्टम ।
- ४ क्रुरल सिड ।
- ५ क्रीब्रिफारम फेसिया ।
- ६ सुपरफिसियाल फेसिया ।
- ७ इन्टेगुमेन्ट ।

सुपरफिसियाल फेसियाको

२ लेयार्सको विनोधमा ।

- १ लड स्याफिनस भेन ।
- २ इन्टर्नल स्याफिनस भेन ।
- ३ सुपरफिसियाल येक्सटर्नल प्युडिक आर्टरी भेन ।
- ४ सुपरफिसियाल येपिग्यास्ट्रिक आर्टरी भेन ।
- ५ सुपरफिसियाल सार्कमफ्लेक्स इलियाक आर्टरी र भेन ।
- ६ सुपरफिसियाल इन्गुइनल लिम्फ्याटिक ग्ल्यान्ड ।
- ७ इलियोइन्गुइनल नार्भ ।
- ८ जेनिटोक्रुरल नार्भको जेनिटोक्रुरल ब्रेश्व ।

यो जेनिटोक्रुरल नार्भको जेनिटोक्रुरल ब्रेश्व, फिमरल आर्टरीको थोरै येक्सटर्नलमा र सुपरफिसियालमा रहन्छ ।

स्याफिनस वोमिड फेसियालेटामा रहन्छ । येस वोमिडमा रहेको फेसियालाई क्रीब्रिफारम फेसिया भन्छन् ।

थाईको डीप फेसियाको नाम, फेसियालेटा भन्छन् ।

येस्को १ हिस्साको नाम, इलियो टिबियालवेन्ड भन्छन् ।
यो टिबियाको येक्सटर्नल र ट्युबेरोसिटोमा लाग्छ ।

० स्याफिनस वोमिडवाट—

१ इन्टर्नल स्याक्सिलरी भेन र

२ अरु अरु साना २ भेसल्स जन्छिन् ।

यो स्याफिनस वोमिड १/३ इञ्च लामो, ३/४ इञ्च वाईड हुन्छ ।
यो थाईको फ्रान्टको आवभ र इन्टरपार्टमा रहन्छ र पोपार्ट ली-
गामेन्टको बीलोमा, वोब्लिक भैडाउनवार्ड र आउटवार्डदिग्मा जान्छ ।

यो स्याफिनस वोमिडको आउटवार्डमा, फेसियालेटाको
इलियाक पोर्सन रहन्छ । इन्टर साईमा, फेसियालेटाको प्युविक
पोर्सन रहन्छ ।

यो स्याफिनस वोमिडको आउटर मार्जीन काभर्ड भै आउ-
टवार्डदिग्मा जान्छ ।

फ्याक्सिफारम प्रसेस । दोस्त्रो नाम, सुपीरियर कर्नू र यो
स्याफिनस वोमिडको इन्टर बाउन्डरी । फिमरल भेसल्सको आ-
उटर र बीहाईन्डमा रहन्छ ।

पोपार्ट लीगामेन्टको दोस्त्रो नाम, क्रुरल आर्च । यो येक्स-
टर्नल वोब्लिक मासलको लोवर वर्डको आपोन्युरेसिस हो, इलि-
यामको आन्टीरियर सुपीरियर स्पाईनदेखी अस्प्युविसको स्पाई-
नसम्म रहन्छ ।

क्रुरल सीड । दोस्त्रो नाम, फिमरल सीड । यो आब्डोमेन-

बाट आयाको फेसीले बन्छ । येही सीडको आउटरवर्डलाई जे-
निटोक्रुरलनाभले पाफैरेट गर्छ । येही सीडको इन्तरवर्डलाई
इन्टर्नल स्याफिनस भेनले पियर्स गर्छ । येही सीडको फ्रान्टमा,
फेसियालेटाको इलियाक पोर्सन रहन्छ । येही सीडको बीहाई-
न्डमा, फेसियालेटाको प्युविक पोर्सन रहन्छ । येही क्रुरल सीड-
को आन्टीरियर काल उठाउदा, यो २ वोटो सेप्टम जस्तो देखिन्छ ।
येही २ सेप्टमले, येही २ क्रुरल सीडलाई ३ हिस्सा गराउ छ ।

येक्सटर्नल हिस्सामा, फिमरल आर्टरी रहन्छ ।

बीचको हिस्सामा, फिमरल भेन रहन्छ ।

इन्टर्नल हिस्सा, खाली रहन्छ, कोही २मा १ सानू लि-
म्फ्याटिक ग्ल्यान्ड रहन्छ ।

येही खाली रहेको हिस्साको नाम, फिमरल केनाल । दोस्रो
नाम, क्रुरल केनाल भन्छन् । येस्वाट फिमरल हर्निजा निक्छन्छ ।

क्रुरल सीडको फ्रान्टमा र पोपार्ट लीगामेन्टको आब्डोमि-
नको साईडमा, केही फाइवर्स देखिन्छ । नाम, डीप क्रुरल आर्च ।
यो आर्च येक्सटर्नलदिग्मा, पोपार्ट लीगामेन्टको सेन्टरमा लाग्छ ।
इन्टर्नलदिग्मा, पेक्टीनियल लाईनमा लाग्छ ।

क्रुरल केनालको बयान ।

यो फिमरल भेन र क्रुरल सीडको इन्तर वालको बीचमा
रहन्छ । यो ३ इञ्च देखी ३ आधा इञ्चसम्म लामो हुन्छ र सेफि-
नस वोभिङ्गको अपरपार्टदेखी गीम्वर नट्सलीगामेन्टसम्म रहन्छ ।

बेस्को बाउन्डरिज—

आन्टीरियेर वाल । फेसियालेटाको फ्याक्सिफारम प्रसेस,
फेसिया ट्र्यान्सभर्स सेलिस र पोपार्ट लीगामेन्टले बन्छ ।

पोष्टीरियेर वाल । फेसियालेटाको प्युबिक पोर्सन र इलि-
याक फेसियाले बन्छ ।

आउटर वाल । फिमरल भेनको इन्टर साइडमा रहेको से-
प्टमले बन्छ ।

इन्टर वाल । फिमरल सीडको इन्टर साइडले बन्छ ।

यो क्रुरल सीडको

१ अरिफिसस रहन्छ ।

१. अपर अरिफिस । दोस्रो नाम, फिमरलरिड । तेस्रो नाम,
क्रुरल रिड भन्छन । सेप्टमक्रुरेलीले येस्लाई बन्द गर्छ ।

२. लोवर अरिफिस । दोस्रो नाम, स्याफिनस वोमिड भन्छन ।
यो वोमिडलाई क्रीब्रिफारम फेसियाले क्लोज गर्छ ।

यो क्रुरल सीड र स्याफिनस वोमिड मिली जम्मा भयाको
केनालको नाम, फिमरल केनाल भन्छन् ।

येही फिमरल रिड आबूडोमेनको क्याभिटीसम्म जान्छ ।

येही रिडको फ्रान्टमा, पोपार्ट लीगामेन्ट र डीप क्रुरल
आर्च रहन्छ ।

येही रिडको बीहाईन्डमा, अस्प्युबिस पेक्टीनियास मासल
र फेसियालेटाको प्युबिक पोर्सन रहन्छ ।

येही रिङको इन्टर्नलमा, गीम्बरनट्स लीगामेन्ट, कञ्जा-
इन्टेन्डन, ट्र्यान्सभर्ससेलिस फेसिया र डीप क्रुरल आर्च रहन्छ ।

येही रिङको येक्सटर्नलमा, फिमरल भेनको इन्टर साईडको
सेप्टम रहन्छ ।

येही फिमरल रिङ ३ आधा इञ्च जत्ती लड डायामेटर हुन्छ ।

येही रिङ मेलको भन्दा, फिमेलको लार्ज हुन्छ । येही
हिसापले फिमेलको फिमरल हर्निया ज्यादा हुने सम्भव हुन्छ ।

येहो क्रुरल रिङको

घोरिपरि रहने चीजहरूको पोजिशन ।

येहो रिङको आन्टीरियर मार्जीनको आवभमा मेलको
स्पामेटिककर्ड र फिमेलको राउन्ड लीगामेन्ट रहन्छ ।

फिमरल भेन । येही रिङको आउटरसाईडमा रहन्छ ।

डीप येपिग्याष्ट्रिक आर्टरी । येही रिङको अपवार्ड र इन्वा-
र्डवाट जान्छ ।

येही रिङको आउटरसाईडमा, अब्दुरेटर आर्टरी रहन्छ ।

❧ फिमरल हर्निया तमाम् ❧

स्कियोरेक्टल रिजनको बयान ।

यो रिजन पेरिनियामको बीहाईन्डमा रहन्छ । येस्मा रेक्टमको सेसभाग र यौटा डोपफसा रहन्छ । नाम, स्कियोरेक्टल फसा भन्छन् ।

यो रेक्टल रिजनको मिडिलमा येनासको अपरचर रहन्छ । येही ठाउँमा सुपरफिसियाल फेसिया, फ्याट, स्माल साईटिक नार्भको २।३ वोटा क्युटेनियास ब्रेञ्जेस र ४ मासल्स रहन्छ ।

यो ४ मासल्सको नाम—

- १ करुगेटर क्युटिसयेनाई ।
- २ येक्सटर्नल स्फीङ्टरयेनाई ।
- ३ इन्टर्नल स्फीङ्टरयेनाई ।
- ४ लिभेटरयेनाई मासल्स ।

स्कीयोरेक्टल फसाको कुरा ।

यो फसा रेक्टमको सेसभाग र २ दिगको स्कियामको ट्युवेरोसिटीको बीचमा रहन्छ । येस्को आकार टूथाङ्गुलर हुन्छ । येस्को वेस बाढीको सफेसमा रहन्छ । स्कीयोरेक्टल रिजनको इन्टेगुमेन्टले बन्छ ।

येस्को येपेक्स अपवार्डदिगमा जान्छ र लिभेटरयेनाई मासल्सको आउटर सफेसमा रहेको थिन मेम्ब्रेनसम्म पुग्छ ।

येस्को वेस्को चौडाई १ इञ्च जत्ती हुन्छ । २ इञ्च जत्ती डीप हुन्छ ।

येस्को बाउन्डरिज—

इन्टर्नलमा—

१ लिभेटरयेनाई ।

२ स्फिङ्गटरयेनाई ।

३ कक्सजियाल मासल्स ।

येक्सटर्नलमा—

१ रिक्थामकोट्युवेरोसिटी ।

२ अब्टुरेटर इन्टर्नलको इन्टरसर्फेसलाई काभार गर्ने अब्टुरेटर फेसिया ।

फ्रान्टमा—

१ सुपरफिसियाल ।

२ डीप पेरिनियाल फेसियाको मिलने ठाउँ ।

बीहाईन्डमा—

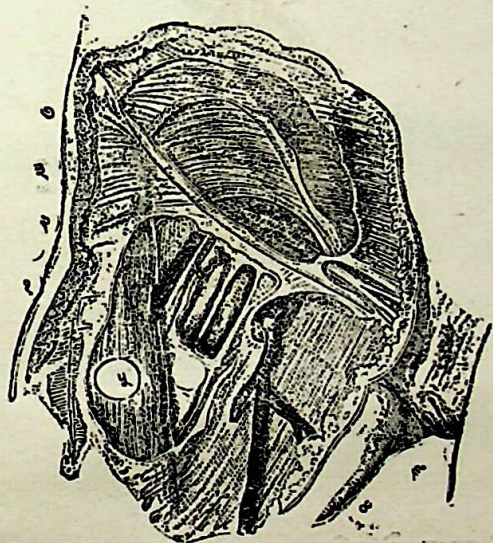
१ ग्लुटिआस म्याक्सिमासको मार्जीन ।

२ ग्रेट स्पाक्रो साइटिक लीगामेन्ट ।

येही स्क्रियो रेक्टल फसामा धेरै याडीपोस टिस्यु रहन्छ ।
येही हिसापले येस ठाउँमा आब सेस भो भने भीतर घुस्दै जान्छ ।

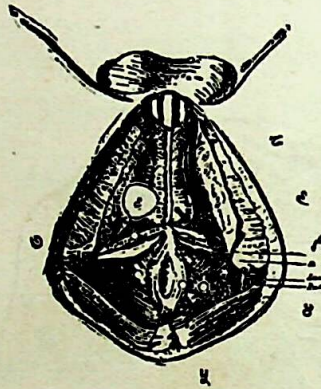
येही फसाको आउटर वालमा, स्कीयाल ट्युवेरोसिटीको मार्जीनको १ इञ्ची आवभमा, इन्टर्नल प्युडिक आर्टरी, भेन र नाभर्स रहन्छ । येही ३ चीज अब्टुरेटर फेसियाले बनेको १ सीड भित्र रहन्छ । यो सीडको नाम, केनाल आफ आल्कल भनीन्छ ।

नं १२४ फिमोराल चार्निया, फासा लेटा को इलियाक
हिसा रिमभगरि फिमोराल भेसन्नस केसिद
उठाइ फिमोराल केनाल देखिच्छ ।

१ एण्डरियार कुराल । २ फिमोराल आठारि । ३ फिमोरालभेन
४ इण्डरनाल साफे नास भेन । ५ साटोरियास । ६ सगफे नास बोपनि

नं १२५ मेल पेरिनियाम की सुपारफिसियाल मासल्स र भेसल्स ।

१ सुपारफिसियाल पेरिनियाल आर्टरि । २ सुपारफिसियाल पेरि-
नियाल नाभ । ३ इन्टरानाल मिडिक नाभ । ४ इन्टरानाल पिडिक
आर्टरि । ५ ग्लुटियास म्याक्सिमास । ६ ट्रान्सभार्स पेरिनियाइ ।
७ एक्सि लरेटर इन्टरिन । ८ इरेक्टर पेनिस ।

येस ठाउँको इन्टेगुमेन्टमा, इन्फिरियर हेमरहयेडल भे-
सस् र नास् रहुन्छ ।

स्क्रियरेक्टल फसा तमाम् ।

मेलको पेरिनियामको बयान ।

यो पेरिनियाल येस्पेस, ट्यूङ्गुलार हुन्छ । येस्को २ दिग्मङ्क
स्क्रियाम र प्युबिक बोन्सको रेमाई, फ्रान्टमा मिली प्युबिक
आर्च बन्छ ।

बीहाईन्डमा, स्क्रियामको २ ट्युबेरोसिटीको बीचको जग
रहुन्छ ।

येही पेरिटोनियाल येस्पेसको ल्याटास्याल बाउन्डरिज आ-
डाल्टमा ३ देखी ३½ इञ्च सम्म हुन्छ । येस्को वेस २ देखी ३½ इञ्च
सम्म हुन्छ । तर साधारणमा २½ इञ्च हुन्छ ।

येही पेरिनियामको फ्रान्ट र मिडिलमा १ सिलाई गरेको
जस्तो दाग देखिन्छ । नाम, रेफि भनिन्छ ।

येही ठाउँमा रहेको चीजहरुको वक्ष—

१ स्कीन ।

२ सुपरफिसियाल फेसियाको सुपरफिसियाल लेयार ।

३ सुपरफिसियाल फेसियाको डीप लेयार । दोस्रो नाम,
फेसिया आफ कलिस भन्छन ।

४ इन्टर्नल प्युडिक आर्टरीको टार्मिनेल ब्रेञ्चेस र तेस्को साथ भेन र नाभर्स ।

५ पेनिस र युरिथाको मासल्स अर्थात् आक्सिलारेटर युरिनी, इरेक्टरपेनिस र ट्र्यान्सभर्सस पेरिनियाई ।

६ कर्पोराक्याभारनोसाको क्रुरा ।

७ कर्पास स्पञ्जोसमको वाल्व ।

८ डीप पेरिनियाल फेसिया ।

९ पेरिनियामको सेन्ट्रल टेन्डेन ।

येही पेरिनियाल येस्पेसको फ्लोर ट्राङ्गुलर लीगामेन्टले बन्छ । येही लीगामेन्टको २ लेयर्स हुन्छ । नाम—

१ सुपरफिसियाल लेयार ।

२ डीप लेयार ।

सुपरफिसियाल लेयार, २ दिगको स्क्रियो प्युविक रेमासको बीचमा रहन्छ ।

डीप लेयार, अब्दुरेटर फेसियाबाट प्युविक आर्चसम्म रहन्छ ।

१० कम्प्रेसर युरिथी मासल ।

११ काऊपार्स ग्ल्यान्ड ।

१२ प्रष्टेट ग्ल्यान्ड ।

मेलको पेरिनियाम तमाम् ।

फिमेलको पेरिनियामको बयान ।

यो पेरिनियाम, मेलको भन्दा फराक हुन्छ । यसको मिडिल लाइनमा भाल्भो भेजाइनल प्यासेज रहन्छ ।

येस्मा रहेको चीजहरूको नाम—

- १ सुपरफिसियाल फेसियाको सुपरफिसियाल लेयार ।
- २ सुपरफिसियाल फेसियाको डीप लेयार ।
- ३ फिमेल पेरिनियामको मासल्स अर्थात् स्फिङ्क्टर भेजाइनो इरेक्टर क्लाइटोराई डिस र ट्र्यान्सभर्सस पेरिनियाई मासल्स ।

४ डीप पेरिनियाल फेसिया, येस्बाट फिमेल युरिथ्रो निकुन्छ ।

५ कम्प्रेसर युरिथ्रो ।

६ आर्टिरिज र भेन्स, नाभर्स, मेलको जस्तो ।

फिमेलको पेरिनियाम, भेजाइनाको लोवरपार्ट देखी रेक्टमको बीचको जगामा रहन्छ ।

येस्को वेस स्किनले काभार गर्छ ।

येस्को आन्टीरियर सर्फेस, भेजाइनाको पोष्टीरियर वालको षीहाईन्डमा रहन्छ ।

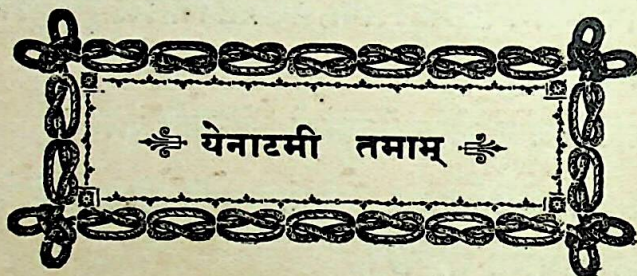
येस्को पोष्टीरियर सर्फेस, रेक्टमको आन्टीरियर वालको फ्रान्टमा रहन्छ ।

फिमेल पेरिनियाम, वीकोरदेखी व्याकवार्ड १ इन्च र १ इन्च चौडाई हुन्छ । येस्को २ दिग्मा स्क्रियामको व्युवेरोसिटी रहन्छ ।

येही ठाउँमा फिमेलको येक्सटर्नल अर्ग्यान् आफ जेनरेसन रहन्छ ।

यो पेरिनियामको बीहाईन्डमा, पोष्टीरियर कमीसर रहन्छ ।

फिमेल पेरिनियाम तमाम् ।

SRI JAGADGIURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASA JNANAMANDIR
LIBRARY.
Jangamwadi Math, VARANASI,

Acc. No. 3463

3463

